

ÁRSFUNDUR
ALPÝÐUSAMBANDS ÍSLANDS
28. - 29. október 2004

Skýrsla forseta
um störf
Alpýðusambands Íslands
2004

SKÝRSLA FORSETA
um störf
Alþýðusambands Íslands
árið 2004

Skýrsla forseta 2004

Skýrsla forseta um störf Alþýðusambands Íslands er unnin af starfsfólki á skrifstofu Alþýðusambands Íslands, með aðstoð samstarfsfólks úr verka- lýðshreyfingunni.

Kaflinn um ársfund 2003 er tekinn saman af ritstjóra og frásögn af starfi miðstjórnar er tekin saman af Halldóri Grönvold. Kaflarnir um efnahags- og verðlagsmál, kjaramál og kjarasamninga, atvinnumál, landbúnaðarmál og velferðarmál eru skrifaðir af starfsfólki hageildar ASÍ, þeim Ólafi Darra Andrasyni, Ingunni S. Þorsteinsdóttur, Stefáni Úlfarssyni og Sigurði Víðis- syni. Kaflinn um lífeyrismál er skrifaður af Gylfa Arnbjörnssyni og kaflinn um félags- og vinnumarkaðsmál af Halldóri Grönvold og Ingvari Sverrissyni. Kaflinn um fræðslu- og menntamál er skrifaður af Halldóri Grönvold, Rann- veigu Einarsdóttur, Ingibjörgu E. Guðmundsdóttur og starfsfólki Mímis- símenntunar. Kaflinn um erlent samstarf er tekinn saman af Gylfa Arn- björnssyni, Halldóri Grönvold og Magnúsi Norðdahl. Kaflinn um skipu- lagsmál og lagabreytingar er tekinn saman af Halldóri Grönvold og kaflinn um starfsemi á skrifstofu ASÍ er skrifaður af Gylfa Arnbjörnssyni, Guðmundi Rúnari Árnasyni og Margréti Lind Ólafsdóttur, sem jafnframt tók saman kaflann um umsagnir um lagafrumvörp og þingsályktunartillögur. Halldór Grönvold tók saman upplýsingar um fulltrúa í nefndum og ráðum og Sif Ólafs- dóttir upplýsingar um fundasókn miðstjórnarmanna. Kristín Guðnadóttir, forstöðumaður Listasafns ASÍ skrifaði kaflann um Listasafnið. Guðmundur Hilmarsson tók saman upplýsingar úr skýrslum aðildarfélaga.

Annað efni er tekið saman af starfsfólki, ásamt ritstjóra.

Ritstjóri: Guðmundur Rúnar Árnason

Ábyrgðarmaður: Grétar Þorsteinsson

Útlitshönnun, og prentvinnsla: Ísafoldarprentsmiðja ehf.

Bókband: Flatey

Myndir: Róbert og starfsmenn Alþýðusambands Íslands

Kápuhönnun: Hlynur Ólafsson

**Skýrslan er lögð fyrir fjórða ársfund ASÍ
28. og 29. október 2004**

Reykjavík, október 2004 - Ísafoldarprentsmiðja ehf.

EFNISYFIRLIT

INNGANGUR	13
ÁRSFUNDUR ALÞÝÐUSAMBANDS ÍSLANDS 2003 ..	17
SETNING FUNDARINS	17
ÁVARP FÉLAGSMÁLARÁÐHERRA	19
AFGREIÐSLA FUNDARSKAPA ÁRSFUNDAR	24
KJÖRBRÉFANEFND	24
KJÖR STARFSMANNA ÁRSFUNDAR	24
SKÝRSLA FORSETA OG REIKNINGAR ASÍ	25
SAMSTÆÐUREIKNINGUR ASÍ 2002	31
MÁLEFNI FRAMSÖGUR OG UMRÆÐUR	31
KOSNINGAR OG KOSNINGAÚRSLIT	47
TILLAGA UM KJÖRNEFEND	48
SAMÞYKKTIR ÁRSFUNDAR	48
FUNDARSLIT	55
FULLTRÚAR Á ÁRSFUNDI ASÍ 2003	58
AF VETTVANGI MIÐSTJÓRNAR ASÍ	62
FJÁRLAGAFRUMVARPIÐ FYRIR ÁRIÐ 2004	63
ÁLYKTUN MIÐSTJÓRNAR ASÍ UM LÆKKUN	
ATVINNULEYSISBÓTA	64
AÐILD FÉLAGS BÓKAGERÐARMANNA	65
FJÖLDAUPPSAGNIR Á LANDSPÍTALANUM-	
HÁSKÓLASJÚKRAHÚSI OG HJÁ BANDARÍKJAHER	65
LÖG UM LÍFEYRISRÉTTINDI ÞINGMANNA OG RÁÐHERRA	66
MÁLEFNI SÉRFRÆÐILÆKNA OG TRYGGINGASTOFNUNAR	67
1. MAÍ 2004	67
BREYTINGAR Á LÖGUM UM FÆÐINGAR- OG	
FORELDRAORLOF	67
EFNAHAGSMÁLIN OG MARKMIÐ KJARASAMNINGANNA	68
MIÐSTJÓRN ASÍ ÁLYKTAR UM HÆKKUN OLÍUVERÐS	69
MJÓLKURSAMNINGAR OG WTO	70
NÝ HÚSNÆÐISLÁN BANKA OG SPARISJÓÐA	71
MIÐSTJÓRN ASÍ ÁLYKTAR UM AÐFÖR BRIMS AÐ	
SKIPULÖGÐUM VINNUMARKAÐI	71
ÁRSFUNDUR ASÍ 2004	72

EFNAHAGS- OG VERÐLAGSMÁL.....	73
SPÁ HAGDEILDAR.....	73
ÞRÓUN EFNAHAGS- OG VERÐLAGSMÁLUM 2003 OG 2004.....	75
<i>Hagvöxtur</i>	75
<i>Fjárfestingar</i>	76
<i>Einkaneysla</i>	76
<i>Vinnumarkaður</i>	76
<i>Kaupmáttur - launaþróun</i>	77
<i>Verðbólga, verðlag og gengi</i>	77
<i>Peningamálastefnan</i>	77
<i>Fjármál hins opinbera</i>	78
<i>Afkoma atvinnuvega</i>	78
<i>Horfur í alþjóðæfnahagsmálum</i>	79
VERÐLAGSEFTIRLIT ASÍ.....	81
<i>Kannanir og úttektir</i>	81
<i>Matvara</i>	81
<i>Annað</i>	82
<i>Niðurlag</i>	84
KJARAMÁL OG KJARASAMNINGAR.....	85
ENDURNÝJUN KJARASAMNINGA Á ALMENNUM	
VINNUMARKAÐI.....	85
<i>Starfsgreinasambandið og Flóabandalagið</i>	86
<i>Yfirlýsing ríkisstjórnarinnar vegna kjarasamninga á almennum</i> <i>vinnumarkaði</i>	88
<i>Mat Hagdeildar ASÍ á kostnaði ríkissjóðs af yfirlýsingu</i> <i>ríkisstjórnarinnar frá 7. mars 2004</i>	89
<i>Rafiðnaðarsambandið</i>	90
<i>Verslunarmenn</i>	90
<i>Matvís</i>	91
<i>Samiðn</i>	91
<i>Félög utan landsambanda</i>	91
<i>Flugfreyjur</i>	91
<i>Bókagerðarmenn</i>	92
<i>Mjólkurfræðingar</i>	92
<i>Virkjunarsamningur</i>	92
MÁLEFNI TENGD KJARASAMNINGI SEM VORU Á FORRÆÐI ASÍ.....	92
<i>Sameiginlegar kröfur á stjórnvöld</i>	93

<i>Kjarasamningar og sáttmáli um traustari réttindi launafólks með öfluglu félagslegu öryggiskerfi</i>	93
<i>Samkomulag milli aðila vinnumarkaðarins og stjórnvalda um að treysta réttarstöðu launafólks, sem taki mið af eftirtöldum þáttum:</i>	94
<i>Mótun sameiginlegrar stefnu í málefnum útlendinga á íslenskum vinnumarkaði til að koma í veg fyrir félagsleg undirboð og rýrnun kjara:</i>	94
<i>Sameiginlegar kröfur um samræmingu kjarasamninga og um jöfnun réttinda gangvart Samtökum atvinnulífsins</i>	95
<i>Samkomulag um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði</i>	96
KJARASAMNINGAR VIÐ RÍKI OG SVEITARFÉLÖG	97
<i>Starfsgreinasambandið.</i>	97
<i>Rafiðnaðarsamband Íslands</i>	98
<i>Samiðn.</i>	99
<i>Sjómannafélag Reykjavíkur</i>	99
<i>Samningar Samiðnar við sveitarfélög</i>	99
LÍFEYRISMÁL	100
GREINARGERÐ UM JÖFNUN LÍFEYRISRÉTTINDA OG VANDA	
LÍFEYRISKERFISINS	101
ENDURSKOÐUN KJARASAMNINGS ASÍ OG SA UM LÍFEYRISMÁL	117
ATVINNUMÁL	119
SKRÁÐ ATVINNULEYSI 2000-2004	119
SKRÁÐ ATVINNULEYSI Í ÁGÚST: LANDSSVÆÐI	120
SKRÁÐ ATVINNULEYSI Í ÁGÚST: ALDURSHÓPAR	121
SKRÁÐ ATVINNULEYSI Í ÁGÚST: LANGTÍMAATVINNULAUSIR	122
ATVINNULEYSI OG HAGVÖXTUR	123
VINNUMARKAÐSAÐGERÐIR	125
FJÁRLÖG 2005.	125
<i>Vinnumálastofnun</i>	125
<i>Vinnumál.</i>	126
<i>Ábyrgðasjóður launa.</i>	126
<i>Atvinnuleysistryggingasjóður.</i>	126
<i>Fæðingaorlofsjóður</i>	126
STEFNUMÓTUN Á VETTVANGI ASÍ.	127

STARFSEMI Á VETTVANGI ASÍ	127
<i>Kjarasamningar</i>	127
<i>Atvinnumálanefnd ASÍ</i>	127
LANDBÚNAÐARMÁL	129
TILLÖGUR MJÓLKURNEFNDAR: TILLIT TEKIÐ TIL ASÍ	129
SAMNINGUR LÖGFESTUR: SAMSTARF Í UPPNÁMI	130
EFNI MJÓLKURSAMNINGSINS	130
HELSTU ATHUGASEMDIR ASÍ	131
ALÞJÓÐAVIÐSKIPTASTOFNUNIN, ALMENNT	132
ALÞJÓÐAVIÐSKIPTASTOFNUNIN - LANDBÚNAÐUR	133
VELFERÐARMÁL	135
SKATTA- OG TRYGGINGAMÁL	135
<i>Skattamál</i>	135
<i>Lífeyristryggingar</i>	135
<i>Sjúkratryggingar</i>	136
HÚSNÆÐISMÁL	137
HEILBRIGÐISMÁL	138
<i>Skipulag</i>	138
<i>Rekstur</i>	139
<i>Lyfjakostnaður</i>	139
MÁLEFNI ATVINNULAUSRA	140
ÖRYRKJAR/LANGVEIK BÖRN	140
ELDRI BORGARAR	141
FJÁRLÖG 2005	142
STEFNUMÓTUN Á VETTVANGI ASÍ	142
STARFSEMI Á VETTVANGI ASÍ	143
<i>Kjarasamningar</i>	143
<i>Velferðarnefnd ASÍ</i>	144
FÉLAGS- OG VINNUMARKAÐSMÁL	145
ENDURSKOÐUN LAGA UM ATVINNULEYSISTRYGGINGAR OG VINNUMARKAÐSAÐGERÐIR	146
<i>Starf endurskoðunarnefndarinnar</i>	147
JAFNRÉTTIS- OG FJÖLSKYLDUMÁL	148
<i>Lög um fæðingar- og foreldraorlof</i>	148
<i>Endurskoðun laganna um fæðingar- og foreldraorlof</i>	148
<i>Fæðingarorlofsjóður og greiðslur í orlofi</i>	150
<i>8. mars - alþjóðlegur baráttudagur kvenna</i>	151

<i>Hvernig aukum við jafnrétti á vinnumarkaði? - Ávarp á alþjóðlegum baráttudegi kvenna 8. mars 2004</i>	152
VINNUVERND	153
<i>Nýjum vinnuverndarlögum fylgt eftir</i>	154
<i>Aðild að ráðgjafarnefnd ESB um vinnuvernd</i>	155
FRAMKVÆMD EES-SAMNINGSSINS	155
<i>Samninganefndir vegna EES reglna</i>	156
<i>Samráðsnefnd félagsmálaráðuneytisins vegna EES</i>	156
<i>Tilskipun um réttarstöðu starfsmanna í hlutastörfum</i>	156
<i>Tilskipun um tímabundnar ráðningar</i>	158
<i>Tilskipun um upplýsingar og samráð</i>	159
<i>Rammisamningur um fjarvinnu</i>	160
<i>Starfsmenn útleigufyrirtækja frá ríkjum EES</i>	160
<i>Stækkun Evrópska efnahagssvæðisins</i>	164
<i>Í deigluinni</i>	166
<i>Eftirlitsnefnd með framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið</i>	167
<i>Eldra fólk á vinnumarkaði</i>	167
MÁLEFNI ÚTLENDINGA	168
<i>Áherslur Alþýðusambandsins</i>	169
<i>Málefni EES borgara og útlendinga á íslenskum vinnumarkaði</i> .	169
<i>Tillögur Alþýðusambands Íslands og greinargerð Samþykkt í miðstjórn ASÍ 10. desember 2003</i>	169
<i>Í aðdraganda kjarasamninga 2004</i>	177
<i>Samkomulag við SA um útlendinga í íslenskum vinnumarkaði</i> . .	179
<i>Reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga</i>	183
<i>Stefna stjórnvalda og eftirlit með útlendingum á vinnumarkaði</i> .	184
<i>Framkvæmdir við Kárahnjúka</i>	185
<i>Samstarfsverkefni vegna málefna útlendinga</i>	189
HÚSNÆÐISMÁL	190

FRÆÐSLU- OG MENNTAMÁL 192

FÉLAGSLEG FRÆÐSLA	192
<i>MFA fræðsludeild ASÍ</i>	192
<i>Þjónusta fræðsludeildar</i>	193
<i>Talsmannanámскеið</i>	193
<i>Háskólanám</i>	194
<i>Trúnaðarmannanámскеið</i>	194
<i>Útgáfa</i>	194
<i>Genfarskólinn</i>	194

VIKA SÍMENNTUNAR OG STARFSMENNTAVERÐLAUNIN	194
MENNT, SAMSTARFSVETTANGUR ATVINNULÍFS OG SKÓLA	196
MENNTANEFND ASÍ	196
<i>Stytting náms til stúdentsprófs</i>	196
<i>Framtíð Tækniháskólans</i>	199
FRÆDSLUMIÐSTÖÐ ATVINNULÍFSINS	201
<i>Stjórn</i>	201
<i>Starfsmenn</i>	201
<i>Húsfélag</i>	201
<i>Þjónustu- og samstarfssamningar við fræðsluaðila</i>	202
<i>Námsleiðir fyrir fólk á vinnumarkaði.</i>	203
<i>Mat á raunfærni</i>	204
<i>Upplýsingasöfnun og miðlun</i>	205
<i>Markhópur FA.</i>	206
<i>Ráðstefna um símenntun</i>	207
MÍMIR-SÍMENNTUN	207
<i>Starfsmenntanámskeið</i>	209
<i>Félagsmálafræðsla</i>	211
<i>Tómstundanám</i>	212
<i>Þróunarverkefni</i>	213
<i>Ýmiss starfsemi</i>	214
<i>Erlent samstarf</i>	214

ERLEND SAMSKIPTI 217

NORRÆNA VERKALÝÐSSAMBANDIÐ -NFS	218
NFJS - FUNDUR LÖGFRÆÐINGA SAMTAKA LAUNAFÓLKS Á NORÐURLÖNDUM	219
VERKALÝÐSHREYFINGIN Í NORÐURATLANTSHAFI (VN)	219
EVROPUSAMBAND VERKALÝÐSFÉLAGA - ETUC	219
FRAMKVÆMDASTJÓRN ETUC	220
SAMNINGAVIÐRÆÐUR UM VARNIR GEGN VINNUSTREITU	221
<i>Rammasamningur um vinnustreitu.</i>	221
NETLEX	225
RÁÐGJAFARNEFND EFTA	226
ALÞJÓÐAVINNUMÁLASTOFNUNIN - ILO	227
<i>Upphaf starfa</i>	228
<i>Nefnd um réttarstöðu fiskimanna</i>	228
<i>Ályktananefnd</i>	230
<i>Nefnd um framkvæmd samþykkt.</i>	231
<i>Tillaga varðandi mannaud (Human Reasources)</i>	234

<i>Flutningur launafólks í atvinnuskyni (Migration)</i>	234
<i>Næsta þing</i>	234
<i>Norræna ILO samstarfið</i>	235
<i>Þríhliðanefnd ILO á Íslandi</i>	235
ÞRÓUNARSAMVINNA	236

SKIPULAGSMÁL OG LAGABREYTINGAR 237

NÝTT AÐILDARFÉLAG	237
SAMEINING FÉLAGA	237
LAGABREYTINGAR	238
STJÓRNARKREPPA Í VERKALÝÐSFÉLAGI AKRANESS LEYST	238
<i>Fulltrúar á ársfund SGS ekki á ársfund ASÍ</i>	238
<i>Umboð til samninga</i>	239
<i>Auglýst eftir framboðum og kæra</i>	239
<i>Framkvæmd kosninga</i>	239
<i>Úrslit kosninga</i>	239

STARFSEMI OG SKIPULAG Á SKRIFSTOFU ASÍ . . . 240

STARFSMENN Á SKRIFSTOFU ASÍ 1. OKTÓBER 2003	241
ÚTGÁFU- OG KYNNINGARMÁL	241
ÍMYND ASÍ	242
ASÍ VEFURINN	243

UMSAGNIR UM LAGAFRUMVÖRP OG ÞINGSÁLYKTUNARTILLÖGUR 246

<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 88. mál.</i>	246
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 113/1190, um tryggingagjald með síðari breytingum, 89. mál.</i>	248
<i>Frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum og lögum um refsíðabyrgð lögaðila vegna mútugreiðslna og hryðjuverka, 146 mál.</i>	248
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 62/1994, um mannréttindasáttmála Evrópu.</i>	249
<i>Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum til verndar trúnaðarsambandi fjölmiðlamanna o.fl., 41 mál.</i>	249
<i>Frumvarp til laga um bótarétt höfunda og heimildarmanna, 42 mál.</i>	249
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 6. mál.</i>	249

<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 11. mál.</i>	250
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjármálaafyrirtæki nr. 161/2002, 7. mál.</i>	250
<i>Þingsályktunartillaga um fullgildingu á samþykkt Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar nr. 163 um aðbúnað skipverja á hafí úti og í höfn (1987), 48 mál.</i>	251
<i>Frumvarp til laga um váttryggingasamninga, 204 mál.</i>	252
<i>Frumvarp til laga um Evrópufélög, 203. mál.</i>	252
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum um tekjuskatt og eignaskatt, 18 mál.</i>	252
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 91. mál.</i>	253
<i>Þingsályktunartillaga um afnám verðtryggingar á fjárskuldbindingum, 99. mál.</i>	254
<i>Þingsályktunartillaga um framkvæmdaáætlanir til að ná fram launajafnrétti kynjanna, 15. mál.</i>	254
<i>Frumvarp til laga um uppfinningar starfsmanna, 313 mál.</i>	254
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 70/1996, 307 mál.</i>	255
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum um Evrópska efnahagssvæðið, nr. 2/1993, með síðari breytingum.</i>	255
<i>Frumvarp til laga um styrktarsjóð námsmanna, 133 mál.</i>	257
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með síðari breytingum, 480 mál.</i>	257
<i>Frumvarp til laga um aðild starfsmanna að Evrópufélögum, 402 mál.</i>	259
<i>Frumvarp til laga um erfðafjárskatt, 435 mál.</i>	259
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum 36/1978, 543 mál.</i>	260
<i>Þingsályktunartillaga um stefnu Íslands í alþjóðasamskiptum, 114. mál</i>	260
<i>Þingsályktunartillaga um eflingu iðnnáms, verknáms og listgreina, 12. mál</i>	261
<i>Þingsályktunartillaga um atvinnulýðræði, 271 mál.</i>	261
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum um málefni aldraðra, 570. mál.</i>	262
<i>Frumvarp til innheimtulaga, 223 mál.</i>	262
<i>Frumvarp til laga um vatnsveitur sveitarfélaga mál nr. 576.</i>	266
<i>Þingsályktunartillaga um úttekt á tryggingamálum verknámsnemenda, 225. mál.</i>	267

<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr 96/2000 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, 257. mál.</i>	268
<i>Þingsályktunartillaga um aðgerðir gegn fátækt, 21. mál.</i>	269
<i>Frumvarp til laga um breytingu á lögum um gjaldþrotaskipti o.fl. 21/1991, 333 mál.</i>	269
<i>Frumvarp til laga um framkvæmd meðlagsgreiðslna o.fl., 311 mál.</i>	269
<i>Þingsályktunartillaga um styrki til foreldra sem ættleiða börn frá útlöndum, 85. mál.</i>	269
<i>Frumvarp til laga um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl., 683. mál.</i>	270
<i>Þingsályktunartillaga um erlendar starfsmannaleigur, 125. mál.</i>	270
<i>Þingsályktunartillaga um stjórnunar- og eignatengsl í viðskiptalífínu, 336. mál.</i>	271
<i>Þingsályktunartillaga um vexti og þjónustugjöld bankastofnana, 323. mál.</i>	271
<i>Þingsályktunartillaga um lögfræðiaðstoð við efnalítið fólk, 568 mál.</i>	272
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum 2/1995, um hlutafélög, með síðari breytingu, 459. mál.</i>	272
<i>Frumvarp til laga um jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku, 747. mál.</i>	273
<i>Frumvarp til laga um breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003, 740. mál.</i>	274
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 43/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, og lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, 736. mál.</i>	278
<i>Frumvarp til laga um stofnun Landsnets hf., 737. mál.</i>	279
<i>Frumvarp til laga um húsnæðismál, 785. mál, íbúðabréf.</i>	280
<i>Frumvarp til laga um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði, 754. mál, breytt eignarhald.</i>	281
<i>Frumvarp til laga um olúgjald og kílómetragjald o.fl. 849. mál.</i>	282
<i>Frumvarp til laga um jöfnun flutningskostnaðar á sementi, 690. mál.</i>	282
<i>Frumvarp til laga um Þróunarsjóð sjávarútvegsins, 786. mál, og frumvarp til laga um veiðieftirlitsgjald, 787. mál.</i>	282
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga, nr. 96/2002, 749. mál.</i>	283

<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum um atvinnuleysisstryggingar, nr. 12/1997, 816. mál.</i>	284
<i>Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl., 855. mál.</i>	284
<i>Frumvarp til lyfjalaga, 880. mál.</i>	297
<i>Frumvarp til laga um breytingar á útvarpslögum, nr. 53/2000, og samkeppnislögum, nr. 8/1993, 974. mál.</i>	300
<i>Pingsályktunartillaga um áætlun í jafnréttismálum til fjögurra ára, 873. mál.</i>	301

FULLTRÚAR ALÞÝÐUSAMBANDS ÍSLANDS Í NEFNDUM, RÁÐUM OG Á FUNDUM 304

FASTANEFNDIR INNAN ASÍ. 318

STARFSEMI LISTASAFNS ASÍ Á ÁRINU 2004 321

SÝNINGASTAFSEMI LISTASAFNS ASÍ	322
SÝNINGAR Á VEGUM LISTAMANNA Í LISTASAFNI ASÍ	
OKTÓBER 2003 - SEPTEMBER 2004	323
2003	323
2004	323
SÝNINGAR Á VEGUM LISTASAFNS ASÍ OKTÓBER 2003 - SEPTEMBER 2004	324
SÝNINGAR Á VERKUM ÚR EIGU LISTASAFNS ASÍ Í ARINSTOFU.	325
MILLISAFNALÁN	326
VINNUSTAÐASÝNINGAR	326
NIÐURLAG	327

FUNDIR OG FUNDASÓKN MIÐSTJÓRNARMANNA 328

UPPLÝSINGAR ÚR SKÝRSLUM AÐILDARFÉLAGA 330

REIKNINGAR ASÍ OG STOFNANA ÁRIÐ 2003 358

Grétar Þorsteinsson

Inngangur

Skýrsla forseta fyrir árið 2004 er sett fram með hefðbundnum hætti, þó reynt sé að brydda upp á ýmsum nýmælum. Samhliða þessari útgáfu er líkt og í fyrra gefinn út ritlingurinn Árið í hnotskurn, þar sem dregin eru út nokkur meginatriði úr starfinu og sagt frá þeim í stuttu máli. Þessi útgáfa hlaut afar góðar viðtökur í fyrra.

Í skýrslu forseta er gerð grein fyrir starfinu á vettvangi Alþýðusambands Íslands frá síðasta ársfundi, í október 2003. Reynt er að fjalla um flest af því helsta, en það er þó ljóst að skýrslan er engan veginn tæm-
andi.

Framan af tímabilinu var vinna við kjarasamninga og frágangur þeirra það sem mestan tíma tók á vettvangi Alþýðusambandsins og aðildarsamtaka þess. Gengið var frá flestum samningum á vormánuðum. Í skýrslunni er fjallað um kjarasamninga aðildarsamtaka Alþýðusambandsins og þau mál sem fjallað var um á sameiginlegum vettvangi. Í kaflanum um efnahags- og verðlagsmál er auk þess fjallað um spá ASÍ um þróun helstu hagstærða.

Undir áramótin 2003/2004 var lagt fram á Alþingi frumvarp um eftirlauna-
réttindi æðstu embættismanna ríkisins. Þetta frumvarp kom eins og köld vatnsgusa í andlit almenns launafólks. Við höfðum staðið í löngu stríði við fjármálaráðherra vegna fyrirheita sem gefin voru tveimur árum áður um jöfnun réttinda opinberra starfsmanna sem annars vegar eru í ASÍ félögum og hins vegar í félögum opinberra starfsmanna. Frumvarpið undirstrikaði enn frekar ósamræmið og misréttið sem er til staðar, en ekki síður þá fjarlægð sem orðin er milli ráðamanna og almenns launafólks í landinu, bæði hvað varðar kjör og viðhorf. Við héldum uppi andófi í aðdraganda lagasetningarinnar um eftirlaun þingmanna og annarra ráðamanna og létum m.a. gera skoðanakönnun um viðhorf almennings til laganna. Þar kom fram, að um 80% þjóðarinnar voru andvíg þessum lögum. Auk þess kváðust um 80% sammála kröfum okkar um jöfnun lífeyrisréttar. Sá meðbyr sem við fengum í þessu máli virkaði sem vindur í

seglin í komandi kjaraviðræðum, að því er varðaði kröfurnar í lífeyrismálum og við náðum samkomulagi við atvinnurekendur um að framlag þeirra í lífeyrissjóð hækkar úr 6% í 8% á samningstímanum. Um þetta er ítarlega fjallað í skýrslunni.

Á síðasta ársfundi var ákveðið að meginviðfangsefnið á árinu í stefnumótunarvinnu skyldi vera atvinnu- og byggðamál. Á fundinum voru lögð fram og samþykkt drög að nálgun og vinnulagi og mikil vinna hefur síðan verið lögð í að þróa málið áfram og þroska. Afrakstur þeirrar vinnu er til umfjöllunar á þessum ársfundi.

Þá fjallar skýrslan um landbúnaðarmál og þá einkum vinnu Alþýðusambandsins í tengslum við gerð búvörusamninganna. Í kaflanum um velferðarmál er fjallað um þær breytingar sem orðið hafa á bótum Tryggingastofnunar og skattamál í kjölfar fjárlaga. Auk þess er fjallað um þau atriði sem fram komu í samstarfssáttmála ríkisstjórnarinnar, svo sem áform um breytt hlutfall húsnæðislána, heilbrigðismál, lyfjaverð og fleira og hvernig þau mál hafa gengið eftir.

Kaflinn um félags- og vinnumarkaðsmál er ítarlegur. Þar er m.a. gerð grein fyrir vinnu við endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir og vinnu við margs kyns reglusetningar í tengslum við vinnuverndarlögin sem voru samþykkt á Alþingi árið 2003. Ennfremur er fjallað um þátttöku okkar í ýmsum stjórnnum sem tengjast þessu málavíði, svo sem stjórnnum Vinnuálastofnunar, Atvinnuleysistryggingasjóðs, Ábyrgðasjóðs launa, Vinnueftirlitsins og Starfsmenntaráði og fjölmörgum öðrum nefndum og ráðum.

Í kafla um fræðslumál er sagt frá félagsmálafræðslunni, Fræðslumiðstöð atvinnulífsins og Mími-símenntun. Þær breytingar sem við gerðum á sínum tíma á fyrirkomulagi fræðslumálanna eru nú farnar að festa sig í sessi og almenn skoðun að breytingarnar hafi verið til bóta.

Erlent samstarf hefur verið öflugt á árinu. Þar ber hæst starfið í Evrópusambandi verkalyðsfélaga - ETUC, NFS — norræna verkalyðssambandinu, Alþjóðavinnuálastofnuninni, ILO og Ráðgjafarnefnd EFTA, auk þess sem sagt er frá þátttöku ASÍ í þróunarsamstarfi.

Í skipulagsmálum ber tvö atriði hæst. Annars vegar er þar um að ræða innngöngu Félags bókagerðarmanna, sem væntanlega verður endanlega staðfest á ársfundi 2004. Hins vegar að kreppan í Verkalyðsfélagi Akraness var leidd til lykta.

Í skýrslunni er gerð grein fyrir öflugu starfi Listasafns alþýðu, þar sem haldnar hafa verið fjölbreyttar og glæsilegar sýningar á árinu, auk þess sem þar var haldið upp á að 100 ár voru liðin frá fæðingu Ragnars Jónssonar, sem

kenndur var við Smára, en gjöf hans til Alþýðusambandsins er stofninn að Listasafninu.

Til viðbótar er gerð grein fyrir þeim umsögnum sem Alþýðusambandið hefur veitt vegna lagafrumvarpa og þingályktunartillagna, reikningar Alþýðusambandsins eru birtir í heild, fulltrúar ASÍ í nefndum, ráðum og stjórnnum eru taldir, auk þess sem nú eru í fyrsta skipti birtar upplýsingar úr skýrslum aðildarfélaganna. Þar má nefna upplýsingar um fjölda félagsmanna og kynjaskiptingu í því sambandi, auk þess sem í fyrsta sinn eru birtar upplýsingar um hverjir sitja í stjórnnum aðildarfélaganna og deilda innan Alþýðusambands Íslands og kjörtímabil hvers um sig. Það er skoðun mín að þetta séu gagnlegar upplýsingar sem eigi vel heima í skýrslu forseta um störf á árinu, en þetta er líklega eini staðurinn þar sem hægt er að nálgast á einum stað upplýsingar um alla sem sitja í stjórnnum aðildarfélaganna Alþýðusambandsins.

Það er von mín að þessi skýrsla gefi góða mynd af því umfangsmikla starfi sem unnið er á vettvangi Alþýðusambands Íslands.

*25. október 2004,
Grétar Þorsteinsson, forseti ASÍ*

Ragnheiður Gröndal söng nokkur lög við upphaf ársfundar, við góðar undirtektir ársfundarfulltrúa.

Ársfundur Alþýðusambands Íslands 2003

Setning fundarins

Ársfundur Alþýðusambands Íslands 2003 var haldinn á Hótel Nordica, 23. - 24. október. Fundurinn hófst kl. 10:00. Áður en fundurinn hófst flutti Ragnheiður Gröndal söngkona nokkur sönglög.

Grétar Þorsteinsson forseti ASÍ setti fundinn með eftirfarandi ávarpi:

„Félagsmálaráðherra, góðir félagar

Ég vil byrja á að bjóða ykkur velkomin til þessa þriðja ársfundar Alþýðusambands Íslands. Það verður ekki annað sagt, en að þessi breyting - að hverfa frá þinghaldi á fjögurra ára fresti yfir í ársfundarformið hafi tekist vel hvað varðar framkvæmd. Skipulag ársfundar - hlýtur eðli máls samkvæmt - að vera með öðrum hætti en þings. Þó svo einhverjir kunni að sakna þinganna - og ég geri það sjálfur að vissu leyti - þá hefur okkur tekist vel að fylgja þessari formbreytingu eftir og aðlaga stjórn og viðfangs-

efni þessu breytta formi. Þetta er þriðji ársfundurinn og ef hann gengur jafn vel og sá síðasti, þá erum við á réttri leið.

Ársfundarformið gerir það að verkum að við getum einbeitt okkur að færri málum en við gerðum á þingunum á sínum tíma og við getum kafað dýpra ofan í þau. Þessi fylgir líka meiri samfella að því leyti að við getum rætt sama mál á tveimur fundum í röð ef okkur býður svo við að horfa, sett mál á dagskrá á þeim fyrri - látið það þroskast í nefndastarfi á milli funda og tekið stöðuna ári síðar. Þetta höfum við gert og það hefur gefist vel.

Fyrir þessum ársfundi liggur - auk hefðbundinna viðfangsefna sem fylgja ársfundi - að ræða ítarlega um tvö mikilvæg viðfangsefni, sem bæði standa okkur nærri. Þau gera það reyndar alltaf - en jafnvel í enn ríkari mæli núna en að jafnaði.

Þá er ég að tala um efnahags- og kjaramálin annars vegar og um atvinnu- og byggðamál hins vegar. Kjarasamningar hjá flestu okkar fólki renna út nú um eða upp úr áramótum. Mest af vinnunni fer auðvitað fram á vettvangi félaga og landssambanda, en það er sitthvað sem eðlilegt er að við ræðum hér á sameiginlegum vettvangi.

Atvinnu- og byggðamálin eru jafnframt til umræðu sem annað meginviðfangsefni fundarins. Undanfarna mánuði höfum við hafð umræðu um þessi mál og höldum henni áfram hér.

Auðvitað verður fleira til umfjöllunar. Ég á til dæmis von á því að fjárlagafrumvarpið, sem nýlega var lagt fram, komi hér til efnislegrar umræðu. Í því eru ýmsir hlutir sem við gerum athugasemdir við og ég ætla ekki að fjalla um hér. Ég get þó ekki látið hjá líða - úr því að félagsmálaráðherra er hér með okkur - að minnast á þau áform að skerða atvinnuleysisbæturnar eins og kynnt hefur verið. Hér er ríkisstjórnin auðvitað að velta kostnaði yfir á sveitarfélögin, því það segir sig sjálft að þetta þýðir aukin útgjöld hjá félagsþjónustu sveitarfélaganna. Ég ætla að vísu ekki að hafa neina skoðun á því hér hvernig ríki og sveitarfélög skipta með sér verkum. Ég nefni þetta einungis til að menn átti sig á því hvað þetta þýðir fyrir þann sem missir vinnuna. Þetta þýðir einfaldlega, að til viðbótar við þau þungu skref sem hann þarf að stíga til að sækja um atvinnuleysisbætur, þarf hann að sækja um fjárhagsaðstoð á Félagsmálastofnun. Mér finnst varla á bætandi.

Það er fagnaðarefni að menn vilji setjast yfir fyrirkomulag atvinnuleysisbótakerfisins og við viljum gjarnan taka þátt í því. Við erum aftur á móti ekki til viðtals ef menn byrja á svona aðgerðum áður en endurskoðunin hefst. Við hljótum því að gera þá kröfu að horfið verði frá þessum áformum.

Góðir félagar.

Mér liggur margt á hjarta, en ætla ekki að hafa þessi orð fleiri. Ég býð ykkur aftur velkomin til þessa fundar og bið varaforseta Alþýðusambandsins, Halldór Björnsson, að taka við stjórn fundarins.

Þriðji ársfundur Alþýðusambands Íslands er settur.“

Ávarp félagsmálaráðherra

Halldór Björnsson varaforseti ASÍ tók við fundarstjórn og bauð félagsmálaráðherra Árna Magnússon velkominn til fundarins. Hann flutti eftirfarandi ræðu.

„Góðir ársfundargestir.

Samskipti félagsmálaráðuneytisins og Alþýðusambandsins hafa eðli málsins samkvæmt verið mikil og nán frá stofnun ráðuneytisins, sem rakin er aftur til ársins 1946, enda þótt fyrr hafi verið talað um félagsmálaráðherra. Á það má minna að fyrrverandi forsetar Alþýðusambandsins hafa gegnt störfum félagsmálaráðherra, t.d. Hannibal Valdimarsson og Björn Jónsson. Alþýðusamband Íslands, sem er ein af öflugustu fjölda-hreyfingum þessa lands, hefur sannarlega sett mark sitt á starf félagsmálaráðuneytisins og jafnframt löggjöf á sviði félags- og vinnumála.

Þetta er að mínu mati eðlilegt og í samræmi við viðtekin viðhorf í þjóðfélaginu um víðtækt samráð stjórnvalda við fjöldahreyfingar og einstaklinga við undirbúning löggjafar. Ég hef ekki í hyggju að gera á þessu breytingar í ráðherratið minni í félagsmálaráðuneytinu. Þvert á móti hyggst ég efla þetta samráð og þess sér þegar stað með reglulegum samráðsfundum með forystu helstu samtaka á vinnumarkaði. Ég geri mér grein fyrir því að þótt samráð sé eftt fer ekki hjá því að upp kunni að koma skoðanaágreiningur um einstök málefni.

Af hlutverki stjórnmalamanna annars vegar og fjöldahreyfinga eins og ASÍ hins vegar geta leitt mismunandi áherslur; önnur forgangsröð og ólík viðhorf. Stjórnmalamenn þurfa í flestum tilvikum að taka tillit til fleiri sjónarmiða og fjölbreyttari hagsmuna. Þetta getur leitt til þess að menn eru ekki alltaf samstíga.

Það hefur ekki farið fram hjá neinum að Alþýðusambandið hefur ekki alls kostar verið ánægt með alla hluti sem tengjast félagsmálaráðuneytinu og ríkisstjórninni. Þar bera ef til vill hæst stórframkvæmdirnar við Kárahnjúka. Það er því ástæða til að fara nokkrum orðum um það málefni.

Fyrst vil ég minna á að það hefur ríkt um það víðtæk samstaða í íslensku þjóðfélagi að atvinnuleysi sé bölg sem verði að vinna gegn með öllum ráðum. Sá flokkur sem ég er fulltrúi fyrir á Alþingi og í ríkisstjórn hefur alltaf haft kjörordið um fulla atvinnu á stefnuskrá sinni. Það að allar vinnufúsar hendur hafi starf krefst virkra aðgerða sem leiða til fjölgunar

starfa. Á undanförunum árum hefur verið lögð mikil vinna í að finna nýjar leiðir til atvinnusköpunar. Sú vinna hefur borið áþreifanlegan árangur og lengst af hefur atvinnuástandið verið gott og raunar miklu betra en hjart-sýnustu spár gerðu ráð fyrir. Í þessum efnum verður að horfa fram á veg-inn og hafa auga með nýjum sóknarfærum. Eitt af þeim voru ónýttir virkj-unarkostir á Austurlandi. Landshluta sem hefur áratugum saman setið eft-ir í samanburði við önnur svæði einkum á Suðurlandi og Suð-Vesturhorni landsins. Það er ástæða til að árétta og minna á að eftir að samningar tók-ust um byggingu álvers við Reyðarfjörð gerðust hlutir mjög hratt.

VirkJunarframkvæmdirnar voru bodnar út nánast um leið og þeir samningar voru í höfn. Verktakar höfðu og hafa haft samráð við hlutadeig-andi stofnanir félagsmálaráðuneytisins til að tryggja sem snurdulausasta framkvæmd. Einkum við Vinnuálastofnun og Vinnueftirlit ríkisins. Sér-fræðingar Vinnueftirlitsins voru kallaðir til ráðgjafar um aðbúnað og ör-yggi á væntanlegu vinnusvæði. Lögð var rík áhersla á að virkJunarfram-kvæmdir gætu hafist sem allra fyrst. Þar hafa menn verið í kapphlaupi við tímann. Það liggur í augum uppi að ljúka verður sumum verkþáttum áður en vetur gengur í garð. Af þessu leiðir að starfsmenn Vinnueftirlitsins hafa unnið undir miklu álagi síðustu misserin.

Eftir heimsókn mína á virkJunarsvæðið fyrir um það bil tveimur vikum hef ég sannfærst um það að þeir hafa unnið gott verk. Auðvitað má ýmis-legt betur fara en miðað við kringumstæður finnst mér vel hafa tekist til um marga hluti - þó ekki alla. Framkvæmdaáðilar hafa fengið frest til að bæta úr þeim. Við erum komin á það stig að ætlast verður til þess að farið sé vafningalaust að gildandi lögum og reglum um aðbúnað starfsmanna og að vélar og tæki uppfylli öryggiskröfur. Með þeim hætti verði komið í veg fyrir slys svo að ég tali ekki um mannskaða.

Byrjunarörðugleikar ættu nú að heyra til sögunni til. Annar þáttur þessa máls snýr að atvinnuleyfjum og kaupum og kjörum starfsmanna sem vinna við Kárahnjúkavirkjun. Samtök launafólks, einkum Alþýðusamband-ið, hafa haft ýmislegt við þessa þætti að athuga.

Ég fullyrði að félagsmálaráðuneytið og stofnanir þess hafa eftir því sem lög og reglur heimila verið reiðubúnar til að fara í saumana á þeim atriðum sem hafa heyrt til verksviðs þeirra. Ég nefni aðgerðir Vinnuála-stofnunar og aðkomu forstjóra hennar að málinu. Ég minni ánefndir á veg-um ráðuneytisins sem fjalla um framkvæmd á ákvæðum EES samningsins um frjálsa för launafólks og samstarfsnefnd um atvinnuréttindi útlendinga sem er að fjalla um þessi mál sem og önnur sem snerta veitingu atvinnu-leyfa.

Hitt er annað mál að sum atriði sem upp hafa komið eru snúin og tor-

leyst. Ég vil í þessu sambandi sérstaklega nefna starfsemi svonefndra starfsmannaleiga. Þetta er fyrirbrigði sem hefur verið að ryðja sér til rúms á seinni árum. Hér er um að ræða fyrirtæki sem sérhæfa sig í því að senda starfsfólk á milli fyrirtækja eða landa til að vinna að tímabundnum og afmörkuðum verkefnum. Vandinn felst í því að á milli fyrirtækisins sem nýtir sér þjónustu slíkra útleigufyrirtækja og hins útleigða starfslíðs stofnast ekki hefðbundið ráðningarsamband á milli atvinnurekanda og launamanns. Í raun er það útleigufyrirtækið sem gegnir hlutverk atvinnurekandans. Í málum sem hafa komið upp hefur komið í ljós að útleigufyrirtækið er staðsett í öðru landi og fullt er að þar fari fram launagreiðslur sem ekki séu í samræmi við íslensk lög og kjarasamninga. Þetta hefur reynst erfitt að sannreyna.

Íslensk stjórnvöld hafa ekki verið ein á báti varðandi starfsemi útleigufyrirtækjanna. Það varð ég var við á norrænum ráðherrafrundi sem ég sótti í síðasta mánuði. Þegar að er gáð er hér um að ræða víðtækt vandamál sem hefur verið að skjóta upp kollinum hér og þar í heiminum sem virðist hafa siglt í kjölfar alþjóðavæðingar efnahagsmála. Við þessu þarf því að bregðast í samstarfi við nágrannalönd okkar á Norðurlöndunum og á Evrópska efnahagssvæðinu.

Rétt er að minna á að þetta málefni hefur verið til umfjöllunar á vettvangi Evrópusambandsins í nærri tvo áratugi. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins hefur lagt fram tillögur að tilskipun um þetta efni en þær hafa ekki náð fram að ganga. Framkvæmdastjórn ESB fól á sínum tíma Evrópusamtökum atvinnurekanda og Evrópusamtökum launafólks að ná samkomulagi um skipan þessara mála. Þessir aðilar áttu í samningaviðræðum sín á milli á tímabilinu frá júní 2000 til maí 2001. Samningaviðræðurnar reyndust árangurslausar.

Framkvæmdastjórnin setti því fram tillögu að tilskipun í mars 2002, sem mætti gagnrýni. Endurskoðuð tillaga var lögð fyrir ráðherraefnd sambandsins fyrir síðustu áramót. Þessi tillaga mætir andstöðu fyrst og fremst af hálfu ríkisstjórna Stóra-Bretlands, Þýskalands, Danmerkur og Írlands. Málið er því í uppnámi á vettvangi Evrópusambandsins. Framkvæmdastjórnin vinnur að því að finna lausn sem nægilega mörg ríki geta sætt sig við. Einmitt í dag er haldinn fundur í Brussel um þetta efni. Fulltrúum frá þeim aðildarríkjum EFTA sem eiga aðild að samningnum um Evrópskt efnahagssvæði hefur verið boðið að taka þátt í fundinum. Ég hef lagt fyrir fulltrúa Íslands á fundinum að afla upplýsinga um það hvernig þessum málum er fyrir komið í öðrum aðildarríkjum EES-samningsins. Ég hyggst fylgja málinu eftir bæði í norrænu ráðherraefndinni sem og á vettvangi EFTA.

Ég hef í ræðu minni minnst á EES-samninginn. Um áramótin eru liðin 10 ár frá því samningurinn gekk í gildi. Ekki verður um það deilt að hann hefur haft gífurlega víðtæk áhrif á íslenskt samfélag. Þetta gildir ekki síst á sviði félags- og vinnumála. Fjöldi laga og reglugerða hafa verið sett í því skyni að hrinda í framkvæmd tilskipunum Evrópusambandsins á þessu sviði. Nefna má lög um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins. Lög um réttarstöðu starfsmanna við aðilaskipti að fyrirtækjum. Víðtækar breytingar á lögum um aðbúnað, hollustu-hætti og öryggi á vinnustöðum sem leiða af skuldbindingum samkvæmt tilskipunum um skipulag vinnutíma og vinnuvernd barna og ungmenna. Kjarasamninga sem hrinda í framkvæmd tilskipunum um skyldu atvinnu-rekanda til að upplýsa um ráðningarkjör.

Evrópusambandið er í stöðugri þróun og hefur tekið miklum breytingum frá því samningurinn um Evrópskt efnahagssvæði var undirritaður. Eitt af því sem vekur sérstaka athygli er vaxandi hlutverk Evrópusamtaka atvinnurekenda og launafólks við þróun löggjafar á sviði félags- og vinnumála. Með Maastricht- og ekki síst Amsterdamsamkomulaginu var aðkoma samtakanna tryggð. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins ber að gefa Evrópusamtökum aðila vinnumarkaðarins tækifæri til að semja sín á milli um afmörkuð sviði félags- og vinnumála. Það er fyrst eftir að þeim hefur mistekist að ná samkomulagi að framkvæmdastjórninni er heimilt að leggja fyrir ráðherraráðið tillögur að Evrópusambandslögum. Nái heildarsamtökin samkomulagi geta þau snúið sér til framkvæmdastjórnarinnar og óskað eftir því að samningur þeirra verði að skuldbindandi gerð í Evrópusambandinu og raunar á Evrópska efnahagssvæðinu. Þetta hefur gerst nokkrum sinnum. Dæmi um þetta er samningurinn sem samtökin gerðu um foreldraorlof. Um þetta er ekkert nema gott að segja og er ef til vill sönnun fyrir auknum áhrifum Norðurlandanna í Evrópusambandinu. Þetta undirstrikar einnig mikilvægi þess að íslensk heildarsamtök á vinnumarkaði taki virkan þátt í Evrópusamstarfinu.

Það kemur hins vegar á óvart að þegar kemur að framkvæmd tilskipana ESB hér á landi sem hafa orðið til með kjarasamningum Evrópusamtaka aðila vinnumarkaðarins sem fulltrúar íslenskra heildarsamtaka hafa átt aðild að virðist ógjörningur fyrir aðila að koma sér saman um það hvað þeir sömdu um í Brussel. Dæmi um þetta eru tvær nýlegar tilskipanir. Önnur um tímabundna ráðningarsamninga og hin um hlutastörf. Heildarsamtökin á íslenska vinnumarkaðnum hafa reynt án árangurs að hrinda í framkvæmd ákvæðum beggja þessara tilskipana með kjarasamningi. Niðurstaðan er því sú að það kemur í hlut félagsmálaráðuneytisins að stofna til fjöl-

margra samráðs- og samningafunda til að freista þess að finna út hvað um var samið og hvernig því verði til skila haldið í löggjöf. Ágreiningur aðila er á stundum svo djúpstæður að ráðuneytið hefur neyðst til að höggva á hnútinn og leggja til lausnir sem hvorugur hefur verið fyllilega sáttur við en getur vonandi búið við. Þetta er auðvitað ekki verklag sem er til eftirbreytni og verður að færa til betri vegar.

Góðir ársfundarfulltrúar.

Í félagsmálaráðuneytinu er unnið að fjölmörgu sem snertir félags- og vinnumál. Síðar í dag sit ég ársfund Vinnueftirlits ríkisins. Í ávarpi mínu þar geri ég grein fyrir afstöðu minni til vinnuverndarmála. Tími minn hér leyfir ekki að ég fari nánar í þau mál en vísa til ræðunnar sem verður birt á heimasíðu félagsmálaráðuneytisins. Ungt atvinnulaust fólk á aldrinum 16 - 24 ára er sérstakt áhyggjuefni. Það er staðreynd að einstaklingum í þessum hópi hefur fjölgað á atvinnuleysisstrá. Oftar en ekki er um að ræða ungt fólk sem hefur einhverra hluta vegna flosnað upp frá námi. Það þarf að fara í saumana á því hverjar séu ástæðurnar og reyna að bæta úr hnökrunum. Það er fátt jafn ömurlegt og fólk í blóma lífsins án atvinnu. Við í félagsmálaráðuneytinu ætlum okkur að vinna að þessu máli í samvinnu við Vinnumálastofnun og menntamálaráðuneytið og ekki síst starfsmenntaráð félagsmálaráðuneytisins sem hefur haft áhrif til góðs varðandi stuðning við og framboð á hvers kyns tilboðum um endurmenntun í landinu. Raunar hef ég hug á því að stjórnvöld setji sér stefnu í vinnumarkaðsmálum með hliðstæðum hætti og þekkist í nágrannalöndunum. Með slíkri stefnumótun verði sett ákveðin markmið t.d. um úrræði sem atvinnulausu fólki standi til boða að því er varðar endurmenntun og þjálfun, að dregið verði markvisst úr vinnuslysum og um eflingu starfsmenntunar einkum þeirra sem hafa stystu formlegu skólagönguna. Einnig verði hugað að stöðu þeirra sem eldri eru á vinnumarkaðinum o.s.frv.

Málefni Atvinnuleysisstryggingasjóðs eru mér einnig hugleikin. Ljóst er að atvinnuleysisbætur hafa þróast með öðrum hætti en til dæmis bætur almannatrygginga. Það þarf ekki að fara mörgum orðum um fjárhagslegar forsendur þeirra sem eingöngu reiða sig á atvinnuleysisbætur til lengri tíma. Við þekkjum öll hvað kostar að lifa á Íslandi í dag, bæði fyrir einstaklinga og ekki síst fjölskyldur. Ég hef fullan hug á að ná fram umbótum á atvinnuleysisstryggingakerfinu og mun því skoða kosti varðandi fyrirkomulag atvinnuleysisstrygginga og vinnumarkaðsaðgerða. Þar koma sérstaklega til athugunar þættir eins og stjórnsýsla og bótafjárhæðir. Markmiðið er að sjálfsögðu, að auka enn frekar skilvirkni og sveigjanleika þessara kerfa. Ég er þess meðvitaður að breytingar verða illa gerðar á núverandi fyrirkomu-

lagi nema um þær ríki samstaða og sátt. Ég legg því áherslu á að takast megi að finna grundvöll fyrir samstarfi stjórnvalda og samtaka aðila vinnu- markaðarins sem leiði til breytingar sem hljóti samþykki Alþingis.

Góðir ársfundargestir.

Það er ekki nýtt að upp komi ágreiningsefni á milli stjórnvalda og Alþýðusambandsins. Að mínu mati skiptir mestu að menn ræðist við, freisti þess að jafna ágreining sem leiði til niðurstöðu sem aðilar geti búið við. Ég mun í starfi mínu sem félagsmálaráðherra hafa þetta að leiðarljósi.“

Afgreiðsla fundarskapa ársfundar

Fyrir fundinum lá að afgreiða fundarskóp ársfundar. Halldór Björnsson bar þau undir atkvæði. Fundarskóp ársfundar voru samþykkt með öllum greiddum atkvæðum, án umræðu.

Kjörbréfanefnd

Guðmundur Þ Jónsson, talsmaður kjörbréfanefndar, gerði grein fyrir álitni nefndar. Í kjörbréfanefnd eiga sæti auk Guðmundar, Ingibjörg R. Guðmundsdóttir og Ísleifur Tómasson. Kjörbréfanefnd kom saman til fundar 17. október til að fjalla um innkomin kjörbréf og verklag vegna ársfundar ASÍ 2003.

Guðmundur las upp nöfn þeirra aðildarfélaga sem skilað höfðu kjörbréfum og fjölda fulltrúa. Alls höfðu 76 aðildarfélög sent inn fullnægjandi gögn og að þau áttu rétt á að senda inn 259 fulltrúa. Kjörbréf bárust frá 66 aðildarfélögum ASÍ vegna 249 ársfundarfulltrúa. Þá vísaði hann til lista yfir nöfn fulltrúa samkvæmt þeim kjörbréfum sem borist höfðu, raðað eftir aðildarfélögum, sem dreift hafði verið á fundinum. Að fengnum athugasemdum voru kjörbréfin samþykkt.

Kjör starfsmanna ársfundar

Halldór Björnsson gerði tillögu um Hákon Hákonarson sem fundarstjóra á ársfundinum og var tillagan samþykkt samhljóða.

Hákon tók við stjórn fundarins og gerði tillögu um Jóhönnu E. Vilhelmsdóttur sem 1. varafundarstjóra og Signýju Jóhannesdóttur sem 2. varafundarstjóra. Tillaga Hákonar var samþykkt samhljóða.

Því næst gerði fundarstjóri tillögu um Hjördísi Þóru Sigurþórsdóttur og Kristján Jóhannsson sem skrifara. Sem ritara fundargerðar ársfundar gerði hann tillögu um Ingvar Sverrisson og Margréti Lind Ólafsdóttur. Tillögur fundarstjóra voru samþykktar samhljóða.

Skýrsla forseta og reikningar ASÍ

Grétar Þorsteinsson, forseti ASÍ fylgdi skýrslu forseta úr hlaði með eftirfarandi ræðu:

„Fundarstjóri - félagar!

Skýrslan sem hér liggur fyrir er skýrsla um störf Alþýðusambands Íslands frá því á síðasta ársfundi og til dagsins í dag.

Við höfum ekki tækifæri til að fara yfir öllu þau verkefni og viðfangsefni sem fjallað er um í skýrslunni. Í því sambandi verð ég einfaldlega að vísa til skýrslunnar sjálfrar sem hér liggur frammi. Ég tel þó rétt að reifa nokkur atriði í starfinu á árinu.

Áður en ég geri það, ætla ég þó að vekja athygli á riti sem liggur á borðum ykkar og heitir Árið í hnotskurn. Það hefur oft verið haft á orði að skýrsla forseta eins og hún hefur þróast sé þung og viðamikil og að hún sé ekki eitthvað sem maður hefur á náttborðinu til að lesa fyrir svefninn. Það er miklu frekar svo að hún hafi nýst sem uppflöttirit, varðandi hvað var gert og sagt, hvenær og af hvaða tilefni.

Því hefur stundum verið haldið fram að formið á skýrslu forseta eins og hún hefur birst okkur sé barn síns tíma. Það þurfi að færa hana til nútímans - „poppa hana upp“ - eins og stundum er sagt. Ég fyrir mitt leyti hef haft á þessu fyrirvara. Ég geri mér grein fyrir því að skýrsla forseta í hefðbundnu formi er tæpast skemmtilestur, en hún er ómetanleg heimild um það sem við höfum gert. Ég nota hana mikið sjálfur til að fletta upp í og veit um fjölda fólks sem notar hana þannig. Og ég þarf varla að fara mörgum orðum um hvaða gildi hún hefur fyrir sagnfræðinga framtíðarinnar.

Ef við ætludum að útbúa skýrslu forseta sem yrði aðgengilegri og fljótlesin var því ljóst að ýmsu yrði að fórna. Það yrði aldrei hægt að koma öllu til skila á skilmerkilegan hátt. Í stað þess að gera hér upp á milli, ákváðum við einfaldlega að gera hvort tveggja - gefa út skýrslu forseta með hefðbundnu sniði og gefa jafnframt út stutt ágríp.

Með því að hin eiginlega skýrsla forseta er til staðar, gátum við í rauninni gengið mun lengra í ágrípinu heldur en ef við hefðum ætlað að láta þá útgáfu koma í stað skýrslu forseta. Þá hefðum við þurft að fara einhvern milliveg og líklega tapað miklu af eiginleikum skýrslunnar, án þess að ná því léttu yfirbragði sem ég vona að okkur hafi tekist að kalla fram með Árinu í hnotskurn. Það er meiningin að þessi útgáfa fái mun víðtækari dreifingu en skýrsla forseta.

Vikjum þá aftur að skýrslunni sjálfri og árinu sem er að líða. Eins og flestir muna, þá var mikið fjallað um velferðarmálin hér á síðasta ársfundi. Upphafið að þessari vinnu má reyndar rekja lengra aftur, því þingið 2000

ákvað að vinna að skilgreiningu á velferðarkerfi framtíðarinnar og í mars 2001 var haldin vel heppnuð upphafsráðstefna þessa verkefnis.

Í framhaldinu var ýmiss konar greiningarvinna unnin á vegum velferðarnefndarinnar. Haustið 2002 efndum við til víðtæks samráðs þar sem fjölmargir aðilar, sérfræðingar og fulltrúar almannaheillasamtaka tóku þátt.

Út úr því ferli urðu drög að stöðumati sem voru lögð fyrir síðasta ársfund. Þar voru síðan teknar ákvarðanir um það eftir hvaða farvegi við vildum sjá þau mál renna.

Eftir ársfundinn tókum við aftur upp þráðinn við samráðshópinn og unnum eftir þeim línnum sem þar voru lagðar.

Þó svo við berum auðvitað sjálf ábyrgð á þeirri niðurstöðu sem síðan var kynnt, er það ljóst í mínum huga að með þessu umfangsmikla samráði tókst okkur að fá fram upplýsingar og sjónarhorn sem ég er ekki viss um að ella hefði tekist.

Settir voru á fót fjórir vinnuhópar, með þátttöku ofangreindra aðila. Einn fjallaði um fátækt, annar um tryggingamál, sá þriðji um heilbrigðismál og fjórði hópurinn fjallaði um húsnæðismál.

Hóparnir funduðu þó nokkuð stíft og hver um sig skilaði greinargerð til velferðarnefndar, sem síðan vann úr þeim heildstætt plagg. Það var kynnt á ráðstefnu í Salnum í Kópavogi þann 19. mars síðastliðinn.

Þar voru kynntar niðurstöður velferðarnefndarinnar undir yfirskriftinni „Velferð fyrir alla“. Tillögurnar voru jafnframt kynntar í fylgiriti sem var dreift með Morgunblaðinu þennan sama dag.

Þar sem þetta var í aðdraganda Alþingiskosninga og við vildum fá fram viðbrögð stjórnmalaflokkanna við tillögunum fyrir þær, efndum við til málþings með forystumönnum stjórnmalaflokkanna á Grand Hótelu 2. apríl. Þar kynntu forystumennirnir afstöðu flokka sinna og tóku þátt í pallborðsumræðum að því loknu.

Fram kom, að tillögurnar féllu í góðan jarðveg, þó menn hefðu mismunandi sýn á ýmis atriði. Ég held að ég leyfi mér að fullyrða að þessar tillögur höfðu nokkur áhrif á umræðuna fyrir kosningarnar og þær beindu ef til vill sjónum flokkanna að tilteknum viðfangsefnum.

Annað viðfangsefni sem hefur farið sífellt meira fyrir á okkar vettvangi á undanförunum mánuðum er í eðlilegu og beinu framhaldi af tillögugerðinni í velferðarmálunum, þ.e. atvinnu- og byggðamál. Síðasti ársfundur gaf okkur það í vegarnersti að setja af stað vinnu í þeim málaflokki.

Í desember á síðasta ári sendi hagdeild Alþýðusambandsins frá sér greiningu á atvinnuleysi, þar sem fram kom að það hefði aukist - ekki síst langtímaatvinnuleysi, en þar erum við að tala um þá sem hafa verið án vinnu í hálf tál ár eða lengur.

Í febrúar sendi hagdeildin enn frá sér greiningu á efnahagsþróuninni og afleiðingum of mikillar hækkunar krónunnar gagnvart atvinnustiginu. Vissulega væri ávinningur að því fyrir launaafólk að verð á innfluttum vörum lækkaði, en það væri skammvinnt ef því fylgdi atvinnuleysi fjölda manns.

Í framhaldi af þessu ályktaði miðstjórnin um atvinnumál. Þar er lýst þungum áhyggjum vegna ástandsins í atvinnumálum. Alls væru um 6000 manns án atvinnu og ástandið hefði ekki verið verra síðan 1998. Hvatt var til þess að mannaflsfrækum aðgerðum yrði flýtt og jafnframt lögð mikil áhersla á að Seðlabankinn lækkaði stýrivexti sína.

Þessu til viðbótar var lögð áhersla að gripið yrði til ýmissa aðgerða sem styrkt gætu stöðu þeirra sem væru atvinnulausir. Þar var t.d. lagt til að bætur til atvinnulausra yrðu hækkaðar í 93.000, til að veða upp skerðingu á bóttunum undanfarin ár. Auk þess var hvatt til þess að starfs- og endurmennunartilboð til atvinnulausra yrðu bætt og styrkt.

Þann 26. mars stóð atvinnumálanefndin fyrir fundi um málefni atvinnulausra. Markmiðið með þeim fundi var að efla umræðu á vettvangi ASÍ um stöðu atvinnulausra og með hvaða hætti væri unnt að aðstoða atvinnulausa einstaklinga til lengri eða skemmri tíma.

Á fundinum voru lagðar fram tillögur frá nefndinni sem fólu meðal annars í sér að bætur yrðu hækkaðar í samræmi við það sem áður er nefnt, að skráningarkerfi og umsýsla skráningarstaða og svæðisvinnumiðlana verði einfaldað og gert skilvirkara, að aukin áhersla verði lögð á ráðgjöf, menntun og aðstoð, auk virkrar atvinnuleitar.

Að lokum var hvatt til þess að löggjöf um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir verði endurskoðuð og að lög verði sett um einkareknar vinnumiðlanir.

Þann 30. september síðastliðinn gekkst Alþýðusamband Íslands síðan fyrir ráðstefnu undir yfirskriftinni Atvinna fyrir alla á Grand Hótelu í Reykjavík. Þar var fjallað um það hvernig líklegt mætti telja að efnahagsmálin þróuðust að loknum stóriðjuframkvæmdum. Fulltrúi frá Evrópusambandinu sagði frá því hvað væri í gangi á vegum Evrópusambandsins að því er varðar samþættingu efnahags-, atvinnu- og félagsmála. Þessu til viðbótar var fjallað um almennar og sértækar lausnir í atvinnumálum og hlutverk þekkingar í nýsköpun í atvinnulífinu.

Ráðstefnan var vel heppnuð og fyrirlestrarnir og ýmis gögn sem tengjast þessari vinnu er að finna í hefti sem liggur hér á borðum ársfundarfulltrúa. Það er von okkar að þetta efni komi að gagni í þeirri umræðu sem fer í hönd hér á ársfundinum og í kjölfar hans.

Efnahagsmálin hafa verið til umfjöllunar á okkar vettvangi af og til allt

árið. Nýlega var fjárlagafrumvarp fyrir árið 2004 lagt fram. Í setningar-ræðu minni vék ég að þeim áformum að skerða atvinnuleysisbætur. Það er fleira í frumvarpinu sem okkur hugnast ekki. Ég vil þar nefna skerðingu á vaxtabótum, auknar álögur á bensín og olú, áform um að falla frá mót-framlaginu vegna viðbótarlífeyrissparnaðar og fleira í þeim dúr.

Allt ber þetta að sama brunni. Hér er um að ræða aðgerðir sem bitna á launafólki - ekki síst þeim sem hafa minnst á milli handanna. Til að bíta höfuðið af skömminni og kóróna yfirbragðið, ætla menn að lækka hátekju-skattinn.

Ýmislegt fleira höfum við fengist við frá síðasta ársfundi. Þar gerðum við ýmsar breytingar á skipulagi menntamála hjá okkur, breytingar sem við höfum síðan verið að hrinda í framkvæmd og reynsla er að koma á.

Raunar eru fræðslu- og menntamálin fyrirferðarmikil hér á fundinum, því í tengslum við hann er kynning ýmissa fræðsluaðila á þeirri starfsemi sem þeir bjóða upp á.

Efnahgs- og verðlagsmálin setja eðlilega talsverðan svip á skýrslu forseta. Þar er að finna ítarlega umfjöllun um þróunina á tímabilinu, auk frá-sagnar af þróuninni í kjaramálum og af verðlagseftirlitinu. Þar vil ég sér-staklega benda á samkomulag sem gert hefur verið við samtök verslunar og þjónustu og landlæknisembættið um framkvæmd lyfjaverðskannana. Þar með ætti að vera komið í veg fyrir að ágreiningur risi um trúverðug-leika þessara kannana eins og stundum hefur gerst.

Málefni launamanna við Kárahnjúka hafa sett þó nokkurn svip á starf-ið - ekki síst síðustu mánuðina. Megin þunginn hefur að vísu verið á herð-um þeirra landssambanda sem eiga aðild að virkjunarsamningi, en Al-þýðusambandið hefur þar einnig komið nærri.

Það varð fljótt ljóst að þeir verktakar sem samið hafði verið við vegna stærstu framkvæmdanna voru ekki um of uppteknir af íslenskum lögum og kjarasamningum. Allt frá því að verktakinn fór af stað með sín verk, hafa nær öll samskipti hans við launafólk verið langt utan við þann ramma sem við getum sætt okkur við.

Nýverið fór hópur á vegum miðstjórnar ASÍ upp að Kárahnjúkum til að kynnast aðstæðum nánar af eigin raun. Ég ætla ekki að telja upp hverju var ábótavant. Það er þó ljóst að þarna var verið að fást við vandamál sem við afgreiddum í samskiptum okkar við atvinnurekendur og löggjafann um miðja síðustu öld eða jafnvel fyrr.

Nokkru síðar var gert samkomulag við verktakann - eftir mikla eftir-gangsmuni og þrýsting - um launakjör og fyrirkomulag launagreiðslna. Jafnframt bundust aðilar fastmælum um að leita lausna - og leiða til lykta

eftir ákveðnum leiðum mál sem upp kæmu í framtíðinni. Ég vona að þetta gangi eftir og vil trúa því í lengstu lög.

Við getum dregið ýmsan lærdóm af því sem þarna gerðist. Það er til dæmis ljóst í mínum huga að við verðum að skoða hvert hlutverk og vald opinberra eftirlitsaðila er í sambandi við svona starfsemi.

Þessu til viðbótar vil ég nefna tvenn lög sem staðfest voru rétt fyrir þinglok í mars. Þar er annars vegar um að ræða ný lög um ábyrgðarsjóð launa, en í þeim felst mikil réttarbót fyrir launafólk við gjaldprot fyrirtækja. Í því sambandi má nefna að hámark ábyrgðar vegna launakrafna er hækkað. Ábyrgð á viðbótarlífeyrissparnaði er viðurkennd. Bodið er upp á aukinn sveigjanleika til að mæta hagsmunum launafólks og öll stjórnýsla sjóðsins er gerð skilvirkari og gagnsærri.

Hin lagasetningin sem ég tel ástæðu til að halda til haga eru nýju vinnuverndarlögin. Þau marka vonandi tímamót í löggjöf um réttindi starfsmanna varðandi aðbúnað á vinnustað og skipulag vinnunnar. Með þeim var komið til móts við helstu áherslur Alþýðusambandsins í vinnuverndarmálum og ábendingar um einstaka þætti þeirra.

Lögin fela í sér fjölmörg nýmæli og ég trúi því að þau muni verða mikilvæg í að bæta allt umhverfi vinnunnar. Lögð er áhersla á kerfisbundið og fyrirbyggjandi vinnuverndarstarf á vinnustöðunum sjálfum. Þannig ber atvinnurekandi ábyrgð á að gerð sé skrifleg áætlun um öryggi og heilbrigði á vinnustað í samráði við fulltrúa starfsmanna.

Í báðum þessum tilvikum hafði Alþýðusambandið mikið frumkvæði og okkur tókst að hafa umtalsverð áhrif á það hvernig þessi lög litu út á endanum.

Árangur okkar í réttindamálunum hefur þó ekki verið jafn góður í öllum tilvikum. Við höfum barist fyrir því að réttindi opinberra starfsmanna verði jöfn, óháð því hvort þeir eiga aðild að stéttarfélögum opinberra starfsmanna eða eru í aðildarfélagi ASÍ. Þetta hefur strandað á stjórnvöldum, þrátt fyrir gefin fyrirheit. Hér vega mismunandi lífeyrisréttindi þyngst.

Annað mál, þar sem ríkisvaldið kys að mismuna launafólki eftir stéttarfélagsaðild, birtist í úrskurði kærunefndar fæðingarorlofsmála. Þar er sá skilningur staðfestur að opinberir starfsmenn skuli njóta orlofs ofan á fæðingarorlof, en launamenn á almennum vinnumarkaði ekki. Hér er verk að vinna og hefur Alþýðusambandið ákveðið að láta á þetta reyna fyrir dómstólum.

Á síðasta ársfundi gerðum við Evrópumálunum þó nokkur skil. Þó svo við höfum ekki fjallað um þau mikið síðan, fylgir þátttöku okkar í erlendu samstarfi mikil og stöðug vinna. Í því sambandi er rétt að benda sérstak-

lega á Ráðgjafarnefnd EFTA, en þar hefur okkar fulltrúi gegnt formennsku. Í lok síðasta árs náðist samkomulag milli Evrópusamtaka launafólks og atvinnurekenda um verkefnaskrá til næstu þriggja ára þar sem ætlunin er að efna til samstarfs á Evrópuvísu um ýmsa mikilvæga málaflokka. Fyrsta verkefnið er þegar komið í gang, en það eru samningaviðræður um varnir gegn vinnustreitum, en viðræður hófust nú í september og stefnt að því að ljúka þeim í vor og á ASÍ fulltrúa í þeirri samninganefnd.

Jafnframt höfum við tekið þátt í Norræna og Evrópska samstarfinu með svipuðum hætti og undanfarin ár. Fulltrúar á okkar vegum sátu ILO-þing-
ið sem frá er sagt í skýrslunni.

Á síðasta ársfundi var undirritað samkomulag um samstarf við Þróunarsamvinnustofnun Íslands. Á árinu útfærðum við það nokkuð og settum í gang verkefni á grundvelli þess ramma sem þar er skilgreindur.

Ég hef áður vikið lítilega að fræðslumálunum. Í skýrslunni er fjallað um þær breytingar sem við gerðum á fyrirkomulagi menntamállanna, stofnun Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, stofnun fræðsludeildarinnar á skrifstofu ASÍ og aðskilnaði félagsmálafræðslunnar og tómstundafræðslunnar.

Frá þessu er greint í kaflanum um fræðslumál, að því undanskildu að skýrsla um starf Mímis-símenntunar er í viðauka við skýrsluna. Ástæðan eru mistök í prentundirbúningi sem uppgötvuðust of seint til að þessi texti færi á réttan stað í skýrslunni. Ég vona að það komi ekki að sök. Í skýrslunni er sagt frá starfsemi Listasafns ASÍ og lítilega sagt frá fyrirkomulagi starfsins á skrifstofu ASÍ.

Yfirskrift þessa ársfundar er Atvinna fyrir alla - góð störf - traust réttindi. Við lítum svo á, að atvinnumálin, velferðarmálin og efnahagsmálin séu nátengd og þau beri að skoda saman. Öðruvísi náum við ekki þeirri yfirsýn sem nauðsynleg er. Það er auðvitað ekkert óeðlilegt við það að leggja á mismunandi stigum vinnunnar sérstaka áherslu á einn af þessum þáttum umfram annan - aðalatriðið er að við áttum okkur á sambandinu þar á milli og vinnum í samræmi við það.

Við tókum velferðarmálin fyrir á sínum tíma og núna erum við í miðri vegferð í atvinnumálunum. Efnahags- og kjaramálin eru síðan stöðugt og viðvarandi viðfangsefni.

Í gögnum ykkar er að finna reikninga Alþýðusambandsins og tengdra stofnana. Ég ætla ekki að fjalla um þá sérstaklega hér, en þeir hafa fengið umfjöllun hjá til þess bærnum aðilum í aðdraganda ársfundarins þar með talið í miðstjórn. Þeir verða kynntir sérstaklega hér á eftir og afgangir.

Eins og fyrir liggur mun Halldór Björnsson, varaforseti ASÍ, láta af þeim störfum á þessum ársfundi. Ég vil nota þetta tækifæri - og áskil mér rétt til að nota einhver fleiri tækifæri síðar - til að þakka Halldóri sérstak-

*lega fyrir vel unnin störf í þágu Alþýðusambandsins og íslenskrar verk-
lýðshreyfingar. Ég vona að við njótum krafta hans, þekkingar og reynslu í
störfum okkar í framtíðinni þó hann láti af þessu embætti. Jafnframt þakka
ég Halldóri fyrir - að vera eins og hann er - ef svo má að orði komast - í
einu orði sagt afbragðsfélagi.*

Félagar,

*Að lokum vil ég þakka samstarfsfólki mínu í miðstjórn og félagsmön-
num Alþýðusambandsins samstarfið á liðnu tímabili og jafnframt þakka frá-
bæru starfsfólki á skrifstofu ASÍ fyrir allt það starf sem það hefur innt af
hendi.“*

Enginn tók til máls um skýrslu forseta.

Samstæðureikningur ASÍ 2002

Gylfi Arnbjörnsson, framkvæmdastjóri ASÍ, gerði grein fyrir ársreikningi ASÍ og stofnana. Félagslegir skoðunarmenn samþykktu reikningana 15. apríl og miðstjórn ASÍ samþykkti þá á fundi sínum 23. apríl 2003.

Þetta er í fyrsta skipti sem gerður er einn samstæðureikningur. Endurskoð-
endur hafa áritað hann án athugasemda og forseti ASÍ og framkvæmdastjóri í
kjölfarið. Í samstæðunni eru Sambandssjóður ASÍ, Vinnudeilusjóður ASÍ,
Listasafn ASÍ, MFA & Tómskundaskólinn, dótturfélagið Sætún 1 ehf. og dótt-
urfélagið Mímir símenntun ehf. Samstæðureikningurinn er birtur í heild sinni
á bls. 280 í skýrslu forseta um störf Alþýðusambands Íslands 2003.

Nokkrar fyrirspurnir voru lagðar fram um reikningana, sem Gylfi svaraði.
Að því búnu bar fundarstjóri samstæðureikning ASÍ undir atkvæði og var hann
samþykktur með öllum greiddum atkvæðum.

Málefni - framsögur og umræður

Atvinnu- og byggðanefnd

Gerð var tillaga um Signýju Jóhannsdóttur sem formann nefndar um atvinnu-
og byggðamál, Ingunni Þorsteinsdóttur sem ritara og Stefán Úlfarsson og Hall-
dór Grönvold sem aðstoðarmenn.

Við fyrri umræðu kynnti formaður nefndarinnar skýrslu um Atvinnu- og
byggðamál sem ber heitið „Samþætt efnahags-, atvinnu- og félagsstefna“, með
eftirfarandi framsögu:

*„Það eru ónýtt tækifæri í íslensku atvinnulífi og það eru ónýtt atvinnu-
tækifæri á landsbyggðinni. En til að allir þegnar landsins sitji við sama
bord við nýtingu þeirra, þá verður ný atvinnusókn á landsbyggðinni jöfn-
um höndum að byggjast á frumkvæði og dugnaði íbúanna sjálfra, jöfnun*

aðstöðu og jafnari skiptum þeirra gæða sem við eigum í sameiningu. Þegar grannt er skoðað þá eigum við íbúar landsins bara tvo valkost, að vinna sjálf að því að skapa okkur það umhverfi sem við viljum búa í, eða að flytja burt til þess svæðis eða lands sem best býður það sem við sækjumst eftir. – Þessi tilvitnun er úr ritinu Bygðarlög í sókn og vörn- sjávarbyggðir, sem gefið var út af Bygðastofnun í desember árið 2000. Hún rifjaðist upp fyrir mér eftir að hafa setið á ráðstefnu um atvinnu- og byggðamál sem haldinn var 30. sept sl. að frumkvæði Atvinnumálanefndar ASÍ.

Atvinnumálanefndin hefur á undanförunum misserum skoðað ótrúlegan fjölda af alls kyns skýrslum og útgefnum efni um atvinnumál og byggðapróun. Fengið til sín fyrirlesara frá Bygðastofnun og ráðuneyti byggðamála og reynt að kryfja til mergjar það sem þar hefur verið sagt frá og lagt til. Nefndin hefur vakið athygli á ýmsum hættum á vinnumarkaðnum og einnig komið með tillögur varðandi úrbætur í málefnum atvinnulausra, sem kynntar voru á ráðstefnu 26. mars sl. Alþýðusamband Íslands hefur á undanförunum árum og áratugum bent á það sem betur mætti fara í íslensku atvinnulífi, byggðamálum, efnahagslífi, skiptingu lífsgæða milli manna, lagt áherslu á jöfn tækifæri til þess að stunda nám og sækja þá grunnþjónustu, sem hvert samfélag þarf og á að veita. Tillögum okkar og ábendingum er yfirleitt alltaf vel tekið af stjórnámálamönnum, sérstaklega fyrir kosningar, en því miður gerist lítið annað. Þannig er til dæmis ekki hægt að sjá á fjárlagafumvarpi ríkisstjórnarinnar að mikið hafi verið hlustað á tillögur atvinnumálanefndar, um úrbætur í málefnum atvinnulausra, sem áður voru nefndar.

Á liðnum vetri kynnti ASÍ tillögur sínar í velferðarmálum, eftir að hafa farið í gegnum miklar umræður um þær innan sambandsins og við ýmsa aðila í samfélaginu. Nú stefnir atvinnumálanefnd ASÍ á að vinna að tillögum að stefnu í atvinnu-, byggða-, efnahags- og félagsmálum, sem færu í sambærilega umfjöllun í samfélaginu og velferðarmálin. Síðan verði reynt að koma þessum stefnumálum áfram til framkvæmda í samfléttaðri aðgerðaáætlun sem skilaði okkur betri lífsgæðum í landinu öllu.

Vel á fimmta þúsund einstaklingar voru skráðir atvinnulausir í ágúst 2003. Þrátt fyrir að skráð atvinnuleysi hafi minnkað síðustu mánuði þá er árstíðaleiðrétt atvinnuleysi enn að aukast. Af þeim sem voru atvinnulausir í ágúst höfðu u.þ.b. 1.500 einstaklingar verið án vinnu í sex mánuði eða lengur. Hlutfall langtímaatvinnulausra af heildarfjölda atvinnulausra hefur aukist síðustu ár. Á sama tíma hefur atvinnuleysi meðal ungs fólks farið vaxandi. Á öðrum ársfjórðungi 2003 voru 12% fólks á aldrinum 16-24 án atvinnu. Af hverju að blása til sóknar í atvinnumálum einmitt nú, þegar framundan eru stærstu framkvæmdir Íslandssögunnar? Stóriðjufram-

kvæmdir á Austurlandi munu setja sterkan svip á íslenskt atvinnulíf, a.m.k. fram til ársins 2007, og gera má ráð fyrir að „þjóðarkakan“ stækki. Þegar betur er að gáð eru samt ýmsar blikur á lofti. Í fyrsta lagi þá er enn margt óljóst um áhrif stóriðjuframkvæmdanna; og í öðru lagi þá hafa ýmsar breytingar á íslenskri þjóðfélagsgerð á undanförunum árum leitt til þess að margir búa nú við aukið afkomuóöryggi. Enn er margt óljóst um áhrif stóriðjuframkvæmda á Austurlandi. Það er t.d. ekki útséð með það hversu mikil áhrif þær muni hafa á atvinnustig í landinu. Einnig er ákveðin hættu á að þær leiði til tímabundinnar þenslu og hastarlegrar aðlögunar hagerfisins að framkvæmdum loknum. Loks er hugsanlegt að framkvæmdirnar leiði til hækkunar raungengis og vaxtahækkana Seðlabankans sem aftur kæmi illa við útflutnings- og samkeppnisgreinar.

Í þessu hefti sem lagt er fram til umfjöllunar á ársfundinum, er samantekt yfir helstu stefnumál ASÍ í atvinnumálum frá 1994, ásamt upplýsingum um það sem nefndin hefur verið að vinna að frá síðasta ársfundi. Meginefni þess er samt þau fróðlegu erindi sem flutt voru á ráðstefnunni Atvinna fyrir alla, góð störf - betri lífskjör sem Atvinnumálanefnd stóð fyrir þann 30. september síðastliðinn. Ætlunin er að fá umfjöllun og álit fundarins á þessari vinnu og síðan leiðsögn og umboð til að vinna áfram í samræmi við niðurstöður fundarins.

Ég vitnaði í upphafi máls míns í skýrsluna Byggyðarlög í sókn og vörnssem fjallaði um sjávarbyggðir. Þar er að finna SVÓT greiningu á sjávarbyggðum landsins. Farið yfir styrkleika-veikleika, ógnanir og tækifæri, sem sjávarbyggðirnar hafa úr að spila og þurfa að varast. Það má segja að stjórnmöld hafi um langt árabíl, lítið gert annað en að láta gera skýrslu og stofna nefnd um byggðamál. Reynt að bregðast við bráðavanda, með smá sárabindi eða plástri en ekki sett fram neina raunhæfa stefnu eða aðgerðaráætlun. Þegar byggðamálin voru flutt milli ráðuneyta, vaknaði veik von um að eitthvað ætti að fara að gerast í þessum málaflökki, en það bólur lítið á nýrri sókn. Það má að vísu segja að virkjun og álver á Austurlandi sé stóraðgerð í byggðamálum, en hvort er hún ógn eða tækifæri, þegar til heildarinnar er lítið. Mér segir svo hugur að svör við spurningunni gætu orðið mörg og ólík og jafnvel mjög tilfinningarík á stundum. Komið hefur fram tillaga frá ríkisstjórninni um aðgerðir í byggðamálum, sem vitnað er til á háttíðis- og tyllidögum, þegar svara þarf einstökum fyrirspurnum um málaflökkinn. Þessar tillögur eru flestar almennt orðaðar og lítið um hvernig koma skuli málum áfram, vitnað er í einstök ráðuneyti og í fæst verkefni er ætlað einhverjum peningum. Sú sem hér stendur hefur um margra ára skeið haft mikinn áhuga á því að skoða búsetuþróun og breytingar á mannfjölda í einstökum byggyðarlögum landsins. Það getur

verið mjög áhugavert að skoða hvað liggur að baki því að fólk flytur frá einum stað til annars. Er það atvinnan sem skiptir öllu máli, eða eru það einhverjir félagslegir eða efnahagslegir þættir. Um þessi mál hafa verið skrifaðar ótal skýrslur, gerðar rannsóknir og haldnir fyrirlestrar.

Allt frá því í upphafi tuttugustu aldarinnar hafa Íslendingar verið á faraldsfæti og reyndar voru miklir þjóðflutningar í lok 19. aldar til Vesturheims, en ég ætla nú ekki að fara svo langt aftur í að leita orsaka fyrir því hvað muni gerast á 21. öldinni. Síðan er það auðvitað grundvallarspurning, sem við þurfum að spyrja okkur að, ætlum við bara að leita orsaka fyrir því hvers vegna fólk flytur milli staða, eða ætlum við að hafa áhrif á þessa flutninga, auka þá eða draga úr þeim, eða reyna að stýra þeim á einhvern hátt. Þetta eru ekki bara grundvallarspurningar, heldur háþólitískar í þokkabót. Meðan þeim er ekki svarað, heldur bara verið í atferlisrannsóknnum og greiningarvinnu, þá hafa landsmenn verið að svara óumbeðni, með því að greiða atkvæði með fótunum eins og sagt er. Það getur verið stefna í sjálfu sér að gera ekki neitt, ég hef stundum gefið þeirri stefnu nafnið strútafsta. Það er þegar menn stinga höfðinu í sandinn og neita að horfast í augu við vandamálin, jafnvel líta stöku sinnum upp og halda því fram að þeir hafi ekki séð nein vandamál þarna niðri í sandinum. Þessu mæti líka líkja við að bera sjónaukann upp að blinda auganu til að rýna í vandamálið.

Ég er ekki í neinum vafa um það að það á að marka stefnu í atvinnu- og byggðamálum. Hana á að flétta saman við efnahags- og félagsmála- stefnu. Við eigum að hafa áhrif á það hvort landið helst í byggð eða ekki. Það þarf að skilgreina hver eru þau mörk, sem við teljum að séu fyrir lámarksþjónustu, og hversu langt við þurfum að sækja grunnþjónustu til að það sé ásættanlegt. Einnig þarf að komast að niðurstöðu um hvernig það umhverfi á að vera sem fyrirtækjum og fólki á að vera búíð á hverjum stað fyrir sig. Síðast en ekki síst þurfum við að gera okkur grein fyrir því, hverju við erum tilbúin að kosta til, við að fylgja stefnumálum okkar fram. Við skulum hinsvegar gera okkur grein fyrir því að slík stefnumörkun næst ekki fram án átaka og jafnvel mikils sársauka. Það er einmitt þess vegna sem stjórnmálamenn fara alltaf undan í flæmingi þegar þeir eiga að svara spurningum af þessu tagi, svara svo einu til á Siglufirði og öðru á Suðurnesjum, segja já, á Rauðarhöfn en nei, í Reykjavík. Þetta er ástæðan fyrir því að menn ríða um héraðið og lofa samgöngubótum, línuviltun og skattalækkunum fyrir kosningar, en hafa svo algjörlega snúið blaðinu við eftir kosningar. Það er reyndar með ólíkindum hvað kjósendur verða ginkeyptir fyrir froðu og snakki með reglulegu millibili. Það er löngu orðið tíma- bært að við krefjum stjórnmálamenn um ábyrgð og stefnu í efnahagsstjórn,

atvinnu- byggða og félagsmálum. Það er furðulegt að stjórn mála flokkar sem hafa haldið um taumana í 12 -16 ár samfellt skuli ekki hafa mótað sér neina samþætta stefnu, sem hönd er á festandi í þessum mála flokkum. „Það þarf að bregðast við breytingum í efnahagslífinu frá mánuði til mánaðar“ voru orð, sem einn ráðherrann notaði í sumar til að skýra ástæðu þess að framkvæmdum var slegið á frest. Ef leiðsögn frá Alþýðusambandinu getur orðið til þess að stjórn mála menn geti horft örlítið lengra fram á veginn, t.d. 5 til 10 ár í stefnumótun, þá er ekki um annað að ræða fyrir okkur en að veita þá leiðsögn.

Sýn Alþýðusambands Íslands nú er sú að íslenskt efnahagslíf verði framsækið og samkeppnishæft; að það skapi hagvöxt, fulla atvinnu og góð störf á grundvelli sjálfbærrar þróunar; og að það tryggi afkomuöryggi og félagslegan jöfnuð. Í þessu felst að móta skal samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsstefnu sem nær til allra þjóðfélagsþópa, á höfuðborgarsvæðinu sem og á landsbyggðinni.

Helstu verkefni Alþýðusambands Íslands eru:

- Efnahagsstjórn

Mikilvægt er að beitt verði efnahagsstjórn sem stuðlar að stöðugleika og tryggir þannig samkeppnishæfni og vaxtarmöguleika íslenskra fyrirtækja.

- Atvinnustefna

Starfshæfni: Dregið skal úr atvinnuleysi langtímaatvinnulausra og ungs fólks. Einnig er mikilvægt að tryggja möguleika þeirra sem eru á vinnumarkaði til að styrkja stöðu sína og bregðast við nýjum og breyttum aðstæðum í atvinnulífinu. Þetta skal m.a. gert með því að leggja áherslu á öfluga starfsmenntun, bæði grunnmenntun og endur- og eftirmenntun. Vinna skal fylgi við og hrinda í framkvæmd tillögum ASÍ um úrbætur í mál-efnum atvinnulausra.

Frumkvöðlastarf: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir að hluta til á þróttmiklu frumkvöðlastarfi. Því er mikilvægt að efla frumkvöðlastarf og nýsköpun.

Aðlögunarhæfni: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir einnig á aðlögunarhæfni launafólks. Sveigjanlegur vinnumarkaður á að gagnast bæði launafólki og fyrirtækjum og skal grundvallast á öflugri velferðarkerfi.

Jöfnun tækifæra: Til að laða fram hæfileika hvers einstaklings er nauðsynlegt að tryggja jöfn tækifæri. Þetta skal m.a. gert með því að flétta saman atvinnu- og fjölskyldulíf, vinna að jafnrétti kynjanna og hrinda úr vegi hindrunum fyrir atvinnuþátttöku fatlaðra.

Félagsleg markmið:

Skilgreind verði markmið um vinnumarkað sem byggi á afkomuöryggi og félagslegum jöfnuði, en jafnframt sveigjanleika sem gagnist bæði launafólki og fyrirtækjum.

Á ráðstefnunni sem haldin var þann 30. september sl. fengum við marga góða fyrirlestra.

Meðal annars um Lissabonferlið eins og það er kallað innan Evrópusambandsins, en það er eitt af meginverkefnum sambandsins í dag og fjallar um samþættingu þessara mikilvægu málaflokka og hvernig menn reyna að koma í veg fyrir að stefnumálin rekist hvert á annars horn í framkvæmdinni. Við þurfum að spyrja okkur sömu spurninganna og spurt er þar, en svörin sem við komum fram með þurfa auðvitað að vera sniðin að okkar aðstæðum. Við fengum einnig fyrirlestur um þá sýn sem fjármálaheimurinn hefur á hagstærðir á næstu misserum. Hvernig hægt er að draga upp næstu fjögur til fimm ár og velta fyrir sér hvernig mismunandi leiðir í efnahagsstjórnun, geta skipt sköpum um framtíðina. Við fengum ádrepu um það hversu illa er búíð að frumkvöðlum og nýsköpun í landinu, hvað það er erfitt að komast yfir nýsköpunargjána, það er frá hugmynd til fullburða fyrirtækis. Komið var inn á það hvernig þekking getur orðið uppspretta nýrra starfa. Þar kom meðal annars fram hvernig atvinnuöryggi og góðar atvinnuleysistryggingar hafa áhrif á val fólks á menntun og auka líkur á því að fólk stundi sértækt nám. En aftur þar sem atvinnuleysistryggingar og atvinnuöryggi er jafn lítið og hér á Íslandi, þá stefna menn frekar á almenna menntun og það að geta lagað sig að breytilegum aðstæðu með skömmum fyrirvara, sem aftur veldur því að fólk fjárfestir frekar í fræðilegri menntun, en síður í sértækri menntun sem atvinnulífið þarfnast. Einnig fengum við yfirlit yfir sögulega íbúáþróun liðinnar aldar, þar sem niðurstaðan var sú að það skipti mestu máli að fólkinu í landinu liði vel og byggi við góð lífskjör, ekki hvort íbúatala einhvers byggðarlags héldist óbreytt eða ekki. Ef til vill er þetta mergurinn málsins.

Eins og fram kom í upphafsorðum mínum, sem voru tilvitnun í eina af fjölmörgum byggðaskýrslum Byggðastofnunar, þá er fólkið í landinu ekki rótgróið, það flytur milli staða og úr landi ef ekki finnast hér tækifæri til að láta sér líða vel. Það getur verið fallett og reglulega rómantískt, sólarlagið við fjörðinn minn fyrir norðan, já, og að ég nefni nú ekki hversu mörg fjallavötnin eru fagurblá og svanir á tjörnum eru ævintýralegir. En rómantíkin er létt í vasa og færir okkur ekki lífsbjörg og þjónustu. Það er ekki ljóst á þessari stundu hvert við stefnum, í því að móta byggð og lífskjör í landinu. En stefnuna verðum við að finna og koma okkur saman um hvernig við finnum leiðirnar að markmiðinu. Við þurfum líka að ná til allra þeirra sem vilja taka þátt í að skipuleggja vegferðina með okkur. Síðan þarf

með reglulegu millibili að skoða og endurskoða, og leiðrétta stefnuna, ef okkur hefur borið af leiðinni til betri lífskjara.

Góðir félagar- við höfum sannarlega verk að vinna - saman. “

Nokkrar umræður urðu að lokinni framsögu Signýjar. Bent var á að atvinnuleysi meðal kvenna hefði aukist, m.a sökum þess hve lítið er um störf fyrir menntakonur í þessum litlu byggðum úti á landi. Karlarnir sem flytja út á land fá vinnu en oft eiga konur erfiðara með að fá starf við sitt hæfi. Þá sé atvinnuleysi meðal unga fólksins mjög alvarlegt mál. Bent var á að fjármagns-eigendur ráði oftast för í atvinnumálum, en launafólk mæti afgangi. Lögð var áhersla á að aukin menntun væri lykilatriði til að efla samkeppnisstöðu íslensks launafólks.

Um 30 manns tóku þátt í nefndarstörfum. Nefndin gerði eftirfarandi breytingartillögu:

Lágmarksatvinnuleysisbætur fyrir fullt starf verði hækkaðar í kr. 93.000 og síðan tengdar launaþróun. Bætur verði tengdar tekjum en þó þannig að um hámarksviðmið verði að ræða.

Nokkrar umræður urðu. Til máls tóku Guðbrandur Einarsson, Þorbjörn Guðmundsson, Jón Guðmundsson, Rannveig Guðmundsdóttir, Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, Stella Steinþórsdóttir, Sigurður T. Sigurðsson, Sveinn R. Hálfðánarson, Þórunn Sveinbjörnsson og Guðmundur Þ Jónsson.

Breytingartillaga nefndarinnar var síðan borin undir atkvæði og samþykkt með öllum greiddum atkvæðum. Svo breytt var tillagan í heild samþykkt samhljóða.

Efnahags- og kjaranefnd

Formaður Efnahags- og kjaranefndar var kjörinn Sigurður Bessason, ritari Ólafur Darri Andrason og Gylfi Arnbjörnsson var aðstoðarmaður.

Ólafur Darri Andrason hagfræðingur ASÍ gerði grein fyrir störfum nefndarinnar. Í máli hans kom fram að ákveðnar vísbendingar væru um að uppsveifla í hagkerfinu væri í aðsigi. Gerði hann grein fyrir spá hagdeildar ASÍ að því er varðar þróun hagvaxtar, verðbólgu, vaxta og atvinnuleysi að teknu tilliti til ýmissa breytilegra forsenda. Studdist hann þar við spálíkan sem unnið hefur verið að í samvinnu ASÍ og Hagfræðistofnunar HÍ.

Að sögn Ólafs var botni skammvinnrar niðursveiflu náð í fyrra. Vísbendingar eru hins vegar um að uppsveifla sé hafin. Greina megi þessa breytingu m.a. í því að verg landframleiðsla hafi aukist á fyrri hluta ársins. Þá hafi fjárfesting aukist, einkaneysla og innflutningur aukist og kortavelta aukist.

Ólafur Darri fjallaði sérstaklega um þau efnahagslegu áhrif sem fylgja virkjana- og stóriðjuframkvæmdum. Þar beri hæst góður hagvöxtur til 2007, minna atvinnuleysi auk þess sem svigrúm sé fyrir kaupmáttaraukningu. Þessum framkvæmdum geti hins vegar einnig fylgt vaxandi viðskiptahalli, vaxandi verðbólguþrýstingur, hækkandi vextir og ruðningsáhrif.

Ólafur Darri kynnti því næst fyrir ársfundarfulltrúum nokkrar „sviðsmyndir“ sem ætlað er að draga fram hvernig efnahagsþróunin getur orðið miðað við mismunandi aðstæður. Að mati hagdeildar ASÍ er nokkuð bjart framundan í efnahagslífinu. Margt sé þó óljóst varðandi þróun efnahagslífsins á komandi árum. Sem dæmi má nefna að þetta er í fyrsta skipti sem íslenskt efnahagslíf gengur í gegnum hagvaxtarskeið með fljóttandi gengi. Mikil óvissa ríkir því um það hvernig hagkerfið muni bregðast við þessum aðstæðum. Af þeim myndum sem hann dró upp mátti þó draga þá ályktun að það velti mikið á hagstjórninni hvernig til tekst. Með upptöku verðbólgu markmiðsins árið 2001 beri Seðlabankanum í dag lagaleg skylda til að haga peningamálastjórn þannig að verðbólgan haldist nálægt verðbólgu markmiðinu - nú 2,5%. Ekki sé ástæða til að ætla annað en að Seðlabankinn sinni þeirri lagalegu skyldu sinni.

Það hve mikið muni reyna á peningamálastefnu Seðlabankans ráðist hins vegar af stefnu ríkisstjórnarinnar í ríkisfjármálum. Að mati Ólafs Darra hafa þær efnahagsráðstafanir sem kynntar hafa verið til sögunnar að undanfögnu ekki dugað til að spenna á móti þensluáhrifum Kjárahnjúkavirkjunnar. Í máli hans kom fram að þróun samneyslu síðustu ára gefi til kynna að hún muni aukast meira en fram kemur í nýframlögðu fjárlagagrumvarpi. Þá mun aukin eftirspurn hins opinbera á innanlandsmarkaði leiða til meiri þenslu í hagkerfinu. Afleiðingin er aukin verðbólga og hærri vextir sem aftur mun flytja aukna ábyrgð á herðar peningamálastefnu og þar með Seðlabankann. Seðlabankinn mun þurfa að hækka vexti til að verðbólgu markmiðið haldi. Hann muni því sporna gegn þenslunni með því að hækka vexti og það mun leiða til enn meiri styrkingar á krónunni. Meiri styrking krónunnar og hækkan vaxta mun aftur leiða til enn meiri ruðningsáhrifa og það veldur meira atvinnuleysi en ella hefði orðið.

Mikið mun velta á því hvernig tekst að samhæfa stjórn ríkisfjármála og peningamála.

Sigurður Bessason tók því næst til máls og dró saman helstu áherslur síðustu kjarasamninga. Þær hefðu einkum verið að auka kaupmáttinn án þess að stefna stöðugleika í voða. Hækkun lægstu launa hefði þá sem endranær verið sérstakt viðfangsefni. Bæting veikindaréttar, jöfnun lífeyrisréttinda og fræðslumál hefðu einnig verið ofarlega á baugi. Sigurður lýsti ánægju sinni með að flest markmið síðustu kjarasamninga hafi náðst; einkum hafi kaupmáttur aukist á samningstímanum og kaupmáttur lægstu launa hafa aukist um-

talsvert. Þessi markmið hafi gengið eftir í meginatriðum, en á móti komi að gildistími samninganna hafi verið nokkuð langur. Þrátt fyrir að kaupmáttur lægstu launa hafi sannarlega aukist á samningstímanum þá séu þau engu að síður allt of lág. Lágmarkslaun samkvæmt aðalkjarasamningi Starfsgreina-sambands Íslands hafi í upphafi samningstímans verið um 48.000 á mánuði en séu nú komin í 93.000.

Þá kynnti Sigurður fyrir ársfundarfulltrúum tölur Kjararannsóknarnefndar um launabreytingar ýmissa starfstétta. Kjararannsóknarnefnd byggir niður-stöður sínar á gagnagrunni sem telur um 14.000 og verði því að teljast nokkuð traustur. Fram kom að breytingar í launum hjá verkafólki og fólki á landsbyggðinni sé að rekja til lengingar vinnutíma þess. Slíkt sé ekki ásættanleg aðferð til að bæta kjör þeirra sem lakast hafa það.

Að mati Sigurður hafa flest markmið síðustu kjarasamninga náðst. Verðbólgu hafi verið haldið í skefjum, veikindaréttur bættur, einkum að því er varðar endurnýjun veikindaréttar við endurráðningu hjá nýjum atvinnurekanda innan 12 mánaða, en útfærsla þessa atriðis hafi þó verið ólík milli landssambanda. Lífeyrisréttur launafólks var bættur. Þá hafi ákveðið framfararskref verið stigið í fræðslumálum.

Að mati Sigurður hafa mestu vonbrigðin hins vegar verið þau að launaskrið hefur verið meira hjá opinberum starfsmönnum en þeim sem starfa á almennum vinnumarkaði. Ríkið hafi þannig talið að svigrúmið væri meira gagnvart starfsmönnum í opinberu félögunum en talið var þegar gengið var frá samningum á almenna markaðnum. Að mati Sigurðar verði að grípa til aðgerða svo að ríkið komi þessum málum í réttan farveg.

Að því er varðar tryggingarákvæði/forsenduákvæði kjarasamninga þá sagði Sigurður að reynslan af þeim hafi almennt verið góð. Tryggja tókst kaupmáttaraukningu þrátt fyrir deyfð í efnahagslífinu. Það fólst m.a. í hækkun desemberuppbótar, 1% sérstaks framlags vegna séreignarsparnaður, smávægilegri hækkun launa 1. janúar o.fl. Sigurður kvað hins vegar mikla óánægju með það að fjármálaráðherra hafi ekki staðið við loforð um jöfnun réttinda félagsmanna í almennum félögum er starfa hjá hinu opinbera samanborið við félagsmenn í félögum opinberra starfsmanna.

Sigurður kvað ákveðin vandamál uppi við framkvæmd þessara tryggingarákvæða, einkum sökum þess að þau væru mismunandi milli kjarasamninga landssambanda. Æskilegt væri að ná víðtækari sátt um framkvæmdina.

Þá velti Sigurður upp þeirri hugmynd að landssamböndin hefðu með sér meira samstarf um sameiginleg mál. Það væri hins vegar ákveðið vandamál að samningur einstakra félaga og landsambanda losna á mismunandi tímum.

Þau mál sem Sigurður velti upp í þessu sambandi sem sameiginleg mál voru einkum launastefna að teknu tillits til samhengis launa og verðlags og

baráttunnar fyrir jöfnun launa karla og kvenna og hækkun lægstu launa. Hinn möguleikinn er að láta umræðuna um þessi mál þróast sjálfstætt í hverju landsambandi fyrir sig. Sigurður benti hins vegar á að reynslan hefði sýnt að áherslur landssambandanna hefðu verið mjög líkar í þessum málaflökkum þegar á reyndi. Önnur mál sem Sigurður taldi að mætti flokka sem sameiginleg í þessu sambandi voru forsendur og tryggingarákvæði kjarasamninga, sameiginleg mál gagnvart atvinnurekendum, einkum að því er varðar veikindaréttarmál, lífeyrismál og gerð ýmissa rammisamninga. Þá rakti Sigurður stuttlega þau mál sem landssamböndin gætu sameinast um gagnvart stjórnvöldum, einkum ýmis réttindamál og velferðar- og skattamál.

Sigurður fór að lokum yfir forgangsröðun velferðartillagna og nefndi þar einkum lyfjakostnað og húsnæðismál en að hans mati verður að auka framlög til félagslegs íbúðarhúsnæðis. Sigurður nefndi einnig endurskoðun reglna um atvinnuleysisbætur. Forgangsráði að mati Sigurðar er að hækka atvinnuleysisbætur í 93.000 en síðan mætti skoða tekjutengingu, eins og lagt hafi verið til. Þá verði að skoða mjög alvarlega burði hinna almennu lífeyrissjóða til standa undir greiðslu örorkulífeyris. Nefndi hann í því sambandi Lífeyrissjóð sjómanna.

Allmargir tóku þátt í störfum nefndarinnar á fundinum, en hún fjallaði um ýmsar framlagðar ályktunartillögur.

Til máls tóku Gunnar Páll Pálsson, Örn Friðriksson, Guðmundur Gunnarsson, Þorbjörn Guðmundsson, Sigurður T. Sigurðsson, Svanur M. Gestsson, Þorlákur Jóhannsson, Guðbrandur Einarsson, Sigurður Bessason, Ólafur Darri Andrason, Jón Ingi Kristjánsson og Stella Steinþórsdóttir.

Að loknum umræðum voru tillögur nefndarinnar samþykktar, að teknu tilliti til ábendinga og samþykktra breytingartillagna.

Laga- og skipulagsnefnd

Halldór Björnsson var formaður laga- og skipulagsnefndar, Magnús M. Norðdahl var ritari og Gylfi Arnbjörnsson aðstoðarmaður.

Grétar Þorsteinsson kynnti tillögur um breytingar á lögum og reglugerðum ASÍ og ályktun um gerð starfs- og fjárhagsáætlunar, sbr. skjal nr. 8.

Grétar ræddi þróun skattkerfis ASÍ frá því að fyrstu skref voru stigin frá „nefskatti“ á ársþingi ASÍ ári 1996. Þær skattkerfisbreytingar hafi hins vegar ekki verið fullkláraðar fyrir en árið 2000. Í kjölfar ársfundar 2002 hafi verið ákveðið að skoða á ný frekari breytingar á skattkerfinu. Fram kom í máli Grétars að eitt af megináhrifum hins nýja fyrirkomulags væri að hver ársfundarfulltrúi muni hafa eitt atkvæði.

Gylfi Arnbjörnsson kynnti tillögur um breytingar á lögum og reglugerðum ASÍ og ályktun um gerð starfs- og fjárhagsáætlunar.

Jafnframt kynnti hann breytingar á einstökum ákvæðum laga ASÍ. Í fyrsta lagi er gerð tillaga að breytingu á 35. gr. er varðar skattamál sambandsins. Tillagan er svohljóðandi:

Landsambönd og landsfélög skv. 5. gr. greiða árlega skatt til ASÍ og stofnana þess. Hvert landsamband skal ákveða, með hvaða hætti það innheimtir skatta hjá félögum og deildum innan sinna vébanda.

Árlegur skattur reiknast sem 9,3% af samanlögðum iðgjaldatekjum félagssjóðs félaga og deilda innan hvers landssambands eða landsfélags vegna næstliðins almanaksárs. Fyrir álagningu skatta skal lækka iðgjaldatekjur sjómannafélaga og - deilda um 25%. Miða skal við umreiknaðar iðgjaldatekjur, þannig að þær jafngildi því að aðildarfélög einstakra landsambanda og landsfélög innheimti 1% iðgjöld af heildartekjum til félagsjóðs. Við skiptingu iðgjaldatekna milli einstakra deilda deildaskiptra stéttarfélaga sem eiga aðild að fleiri en einu landssambandi skal stuðst við endurskoðaða sundurliðun þeirra í ársreikningi, liggi slík skipting fyrir, en ella skal skipta iðgjaldatekjunum hlutfallslega milli deilda samkvæmt upplýsingum um fjölda gjaldskyldra einstaklinga.

Frá reiknuðum skatti skv. 1. mgr. skal draga frá sérstakan skattafrádrátt, sem skal vera kr. 5.000.000,- fyrir hvert landssamband. Sérstakur skattafrádráttur landsfélaga skal vera kr. 250.000,- fyrir hvert landsfélag með færri en 500 félagsmenn, kr. 500.000,- fyrir hvert landsfélag með fleiri en 500 og færri en 1.000 félagsmenn og kr. 750.000,- fyrir hvert landsfélag með fleiri en 1.000 félagsmenn. Með félagsmönnum er hér átt við reiknaðan fjölda félagsmanna skv. 5. mgr. 30. gr. Skulu þessar fjárhæðir breytast milli ára í samræmi við breytingar á reglulegum launum innan ASÍ samkvæmt upplýsingum Kjararannsóknarnefndar. Miða skal við breytingar milli 2. ársfjórðungs hvert ár, í fyrsta sinn miðað við breytingar frá 2. ársfjórðungi 2003.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. að teknu tilliti til 2. mgr. skal ekkert landsamband eða landsfélag greiða lægri skatt en sem nemur 6,5% af umreiknuðum iðgjaldatekjum eins og þær eru skilgreindar í 1. mgr.

Skrifstofa ASÍ leggur á og innheimtir skatta til ASÍ og stofnana þess hjá landssamböndum og félögum með beina aðild. Endanleg álagning fer fram á 4. fjórðungi hvers árs og skal hún kynnt með sérstökum álagningarseðli. Á álagningarseðli skal tilgreina endanlega álagningu skatta til ASÍ og stofnana þess, þær forsendur sem álagningin byggir á s.s. skattprósentu skv. 1. mgr., iðgjaldatekjur og umreiknaðar iðgjaldatekjur skv. 1. mgr., lágmarksskattprósentu skv. 3. mgr., upphæð skattafrádráttar og breytingu hans skv. 2. mgr. og greiðslustöðu. Endanlega álagðan skatt að teknu tilliti til innborgana skal greiða á gjalddaga síðasta ársfjórðungs.

Skrifstofa ASÍ skal fjalla um ábendingar og athugasemdir landssambanda, einstakra aðildarféлага þeirra og landsfélaganna vegna álagningarinnar og leiðrétt mistök eða villur sem kunna að hafa orðið. Rísi ágreiningur um hvort leiðrétt skuli eða telji einhver framanritaðra á sig hallað við álagninguna er heimilt er að skjóta þeim ágreiningi til miðstjórnar ASÍ sem að fengnum athugasemdum kæranda og skrifstofu ASÍ kveður upp úrskurð sinn svo fljótt sem verða má.

Við álagningu skatta vegna þeirra sem ekki hafa skilað inn ársreikningi skv. 3. mgr. 41 gr. fyrir næstliðið ár skal nota áætlun. Áætlunin skal byggð á upplýsingum um iðgjaldatekjur næsta árs á undan. Ofan á þessar iðgjaldatekjur skal bæta þeim breytingum sem orðið hafa á reglulegum launum félagsmanna innan ASÍ skv. upplýsingum Kjararannsóknarnefndar miðað við 2. ársfjórðung álagningarárs að viðbættu 10% álago.

Sé ársreikningi skv. 3. mgr. 41. gr. skilað eftir að skattur hefur verið áætlaður á félagið skv. 6. mgr. en fyrir árslok álagningarárs, skal endurskoða áætlunina og leggja á skatta með venjulegum hætti. Eftir það telst sú álagning endanleg.

Skrifstofa ASÍ skal láta landsamböndunum í té leiðbeinandi upplýsingar um skattbyrði einstakra féлага og deilda skv. skattkerfi ASÍ og stofnana þess.“

Þá gerði Gylfi jafnframt grein fyrir bráðabirgðaákvæði sem lagt er til að fylgi 35. gr. ákvæði er svohljóðandi:

„Þrátt fyrir ákvæði 35. greinar laga ASÍ skal eftirfarandi tilhögun gilda til og með árinu 2008.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. 35.gr, um 9,3% almennt skatthlutfall, skulu eftirfarandi hlutföll gilda fyrir einsök landssambönd og félög með beina aðild til og með árinu 2008:

Skattgreiðsluár	2004	2005	2006	2007	2008
Iðgjaldatekjuár	2003	2004	2005	2006	2007
SGS	10,23%	9,96%	9,70%	9,43%	9,30%
LÍV	8,96%	9,02%	9,08%	9,13%	9,30%
Samiðn	7,44%	7,88%	8,33%	8,77%	9,30%
RSÍ	7,44%	7,88%	8,33%	8,77%	9,30%
SSÍ	7,44%	7,88%	8,33%	8,77%	9,30%
Matvís	7,44%	7,88%	8,33%	8,77%	9,30%
Bein aðild	7,44%	7,88%	8,33%	8,77%	9,30%

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. 35. gr. um 25% lækkun iðgjaldatekna sjómannafélaga og deilda skal eftirfarandi afsláttur gilda til og með árinu 2008.

Skattgreiðsluár	2004	2005	2006	2007	2008
Iðgjaldatekjuár	2003	2004	2005	2006	2007
Afsláttur sjómanna	29%	28%	27%	26%	25%

Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. 35. gr. um sérstakan skattafrádrátt, kr. 5.000.000,- fyrir landssambönd og kr. 250.000,- til kr. 750.000,- fyrir landsfélög m.v. stærð þeirra, skulu eftirfarandi upphæðir gilda til og með árinu 2008. Skulu þessar fjárhæðir breytast í samræmi við breytingar á reglulegum launum innan ASÍ samkvæmt upplýsingum Kjararannsóknarnefndar milli ára. Miða skal við breytingar milli 2. ársfjórðungs hvert ár, í fyrsta sinn 2. ársfjórðung 2004 miðað við 2. ársfjórðung 2003.

Skattgreiðsluár	2004	2005	2006	2007	2008
Iðgjaldatekjuár	2003	2004	2005	2006	2007
Landssambönd	1.000.000	2.000.000	3.000.000	4.000.000	5.000.000
Landsfélög:					
- færri en 500	50.000	100.000	150.000	200.000	250.000
- milli 500 og 1.000	100.000	200.000	300.000	400.000	500.000
- fleiri en 1.000	150.000	300.000	450.000	600.000	750.000

Þrátt fyrir ákvæði 3. mgr. 35. gr. um 6,5% lágmarksskatt skal eftirfarandi gilda til og með árinu 2008:

Skattgreiðsluár	2004	2005	2006	2007	2008
Iðgjaldatekjuár	2003	2004	2005	2006	2007
Lágmarksskattur	6,90%	6,80%	6,70%	6,60%	6,50%

Miðstjórn skal endurmeta forsendur þessa bráðabirgðaákvæðis eftir tvö ár og leggja niðurstöðu sína fyrir ársfund ASÍ árið 2005

Því næst gerði Gylfi grein fyrir tillögu að nýrri 36. gr. svohljóðandi:

Skatt til Alþýðusambandsins skal greiða með sem jöfnustum greiðslum fjórum sinnum á ári, og greiðist skatturinn fyrirfram, fyrir einn ársfjórðung í senn, miðað við 1. janúar, 1. apríl, 1. júlí og 1. október ár hvert. Þrjár

fyrstu greiðslurnar skal áætla með hliðsjón af skattgreiðslu fyrir næstliðið ár.

Vegna nýs aðildarfélags greiðast skattar á fyrsta ári í hlutfalli við þann tíma sem eftir er af árinu.

Þá gerði Gylfi grein fyrir tillögum að breytingu á 37. gr. svohljóðandi:

Sé skattur ekki greiddur til Alþýðusambandsins á réttum gjalddaga, skal án undandráttar reikna dráttarvexti á gjaldfallna skuld þess frá þriðja degi eftir gjalddaga. Óheimilt er að gefa eftir slíka dráttarvaxtakröfu.

Einnig er gerð tillaga að breytingu á 38. gr. svohljóðandi:

Ef félag með beina aðild er í skuld við ASÍ á ársfundi, eða aðildarfélag í skuld við landssamband sitt, öðlast fulltrúar þess aðildarfélags ekki seturétt á fundinum fyrr en skuldin er að fullu greidd. Sama gildir ef aðildarfélag hefur ekki skilað inn tilskildum upplýsingum samkvæmt 41. grein.

Ársfundi er heimilt að víkja frá ákvæðum 1. mgr. ef sérstakar ástæður réttlæta slíkt.

Lagt er til 30. gr. verði svohljóðandi:

Aðildarfélögum landsambanda og landsfélögum innan ASÍ er skylt að láta fara fram kosningu fulltrúa á ársfund og varamenn þeirra úr hópi félaga sinna. Heimilt er landssamböndum að kjósa fulltrúa sína sameiginlega.

Seturétt á ársfundi eiga samtals 290 ársfundarfulltrúar og skal þeim skipt milli landssambanda og landsfélaga í hlutfalli við fjölda félagsmanna þeirra skv. 5. mgr.

Landssamböndin skulu skipta ársfundarfulltrúum milli aðildarfélaga sinna eftir reglum sem þau sjálf ákveða, en þeim ber að tryggja að öll félög og deildir sem hafa fleiri en 50 félagsmenn eigi ársfundarfulltrúa enda hafi landsambandinu verið úthlutað nægilegum fjölda ársfundarfulltrúa. Komi sú staða upp að eitthvert félag fái engan ársfundarfulltrúa skv. framansögðu er miðstjórn ASÍ heimilt fjölga ársfundarfulltrúum og úthluta því félagi I fulltrúa með fullum réttindum á ársfundinum.

Aðildarfélög landssambanda og landsfélög hafa ekki rétt til að senda fulltrúa til ársfundar umfram það sem að framan greinir. Atkvæðisréttur fulltrúa sem ekki eru tilnefndir, eða mæta ekki til ársfundar, fellur niður.

Fulltrúafjöldi miðast við fjölda félagsmanna samkvæmt eftirfarandi reglu, auk félagsmanna sem njóta gjaldfrelsis samkvæmt lögum félagsins; Félagsmannafjöldi hvers landssambands eða landsfélags, í skilningi laga þessara, reiknast sem fjöldi reiknaðra ársverka félagsmanna eins og þau voru næstliðið ár. Með ársverkum er átt við þann reiknaða fjölda sem stendur á bak við innheimt iðgjöld til félaga og deilda innan landssambanda eða landsfélaga miðað við að um sé að ræða félagsmann í fullu starfi allt árið á samningssviði Alþýðusambands Íslands. Heildarfjöldi ársverka skal finna með því að deila meðalársiðgjaldi innan ASÍ í umreiknaðar iðgjaldatekjur skv. 1. mgr. 35. gr. Meðalársiðgjald telst vera 1% af meðalárstekjum innan ASÍ skv. upplýsingum Kjararannsóknarnefndar fyrir næstliðið ár.

Lagt er til að 16. gr. laga ASÍ verði svohljóðandi:

Heimilt skal verkalýðsfélagi að ákveða kjörtímabil stjórnar sinnar og trúnaðarmannaráðs tvö ár, en aðalfund skal halda árlega og þar flutt skýrsla stjórnar og lagðir fram og afgreiddir reikningar félagsins áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Aðalfundur skal haldinn innan 5 mánaða frá því að reikningsári lýkur. Hann skal boðaður með a.m.k. sjö sólarhringa fyrirvara.

Lagt er til að 31. gr. laga ASÍ verði svohljóðandi:

Félög, sem hafa ekki starfað á tímabilinu milli ársfunda, hafa ekki sent skýrslu skv. 2. mgr. 41. gr., reikninga skv. 3. mgr. 41. gr. eða hafa vanrækt skattgreiðslur skv. VII. kafla eiga ekki rétt á fulltrúum.

Gylfi kynnti því næsti eftirfarandi tillögu að breytingu á 2. gr. reglugerðar um skrifstofu ASÍ svohljóðandi:

Miðstjórn samþykkir starfs- og fjárhagsáætlun fyrir skrifstofu ASÍ fyrir hvert starfsár.

Miðstjórn skipar starfsnefndir sem vinna með skrifstofunni að undirbúningi og framkvæmd stefnu Alþýðusambands Íslands á milli ársfunda. Miðstjórn skipar fulltrúa úr sínum hópi til starfa með nefndunum í samræmi við nánari reglur sem miðstjórn setur.

Við skipan í starfsnefndir og ráðningu starfsmanna á skrifstofu skal miðstjórn gæta þess að hlutdeild karla og kvenna verði sem jöfnust.

Að síðustu kynnti Gylfi eftirfarandi tillögu að ályktun um starfs- og fjárhagsáætlun ASÍ, svohljóðandi:

Ársfundur ASÍ samþykkir að beina því til miðstjórnar að skipuð verði starfs- og fjárhagsnefnd miðstjórnar ASÍ, og skal hún skipuð þremur miðstjórnarmönnum. Verkefni nefndarinnar verði að starfa með forseta og framkvæmdastjóra við undirbúning að gerð og kynningu á starfs- og fjárhagsáætlun sambandsins fyrir næstkomandi ár. Nefndin skal einkum huga að því að þær félagspólítísku áherslur sem lagt er upp með í starfs- og fjárhagsáætlun séu í samræmi við megináherslur ársfunda ASÍ, miðstjórnar og fastanefnda miðstjórnar. Miðstjórn afgangreiðir síðan starfs- og fjárhagsáætlunina með hefðbundnum hætti.

Nokkrar umræður yrðu um tillögurnar. Til máls tóku Guðmundur Þ Jónsson Kristján Bragason, Guðmundur Gunnarsson, Hermann Guðmundsson, Gylfi Arnbjörnsson og Sigurður Bessason.

Magnús M. Norðdahl gerði grein fyrir störfum nefndarinnar og lagði til að tillögur hennar að lagabreytingum yrðu samþykktar með ákveðnum orðalagsbreytingum. Í umræðum tóku þátt Pétur Sigurðsson, Guðmundur Þ Jónsson, Gylfi Arnbjörnsson, Jón Guðmundsson, Haraldur H. Jónsson og Þorbjörn Guðmundsson.

Breytingatillaga

Forseti ASÍ ásamt með formönnum landssambanda lagði fram eftirfarandi breytingartillögu við 3. mgr. 30. gr. laga ASÍ svohljóðandi:

Landssamböndin skulu skipta ársfundarfulltrúum milli aðildarfélaga sinna eftir reglum sem þau sjálf ákveða, en leitast skal við að láta fulltrúafjölda endurspegla stærð og vægi aðildarfélaga og deilda. en þeim ber að tryggja að öll félög og deildir sem hafa fleiri en 50 félagsmenn eigi ársfundarfulltrúa enda hafi landssambandinu verið úthlutað nægilegum fjölda ársfundarfulltrúa. Komi sú staða upp að eitthvert félag fái engan ársfundarfulltrúa skv. framansögðu er miðstjórn ASÍ heimilt fjölga ársfundarfulltrúum og úthluta því félagi 1 fulltrúa með fullum réttindum á ársfundinum.

Atkvæðagreiðsla

Gengið var til atkvæða um framkomnar tillögur. Niðurstöður voru eftirfarandi:

- 35. gr. Samþykkt samhljóða.
 - Bráðabirgðaákvæði við 35. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 35. gr. ásamt bráðabirgðaákvæði. Samþykkt samhljóða.
 - 36. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 37. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 38. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 30. gr. með breytingartillögu Péturs Sigurðssonar. Felld með yfirgnæfandi meirihluta. Breytingartillaga nefndar samþykkt með öllum atkvæðum nema fimm.
 - 16. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 31. gr. Samþykkt samhljóða.
 - 2. gr. reglugerðar ASÍ. Samþykkt með öllum atkvæðum nema einu.
 - Starfs- og fjárhagsáætlun ASÍ. Samþykkt samhljóða.
 - Samræmdar reglur um vægi gjaldfrírra félagsmanna. Samþykkt samhljóða.
- Ný lög ASÍ með áorðnum breytingum voru síðan samþykkt samhljóða.

Kosningar og kosningaúrslit

Stefanía Magnúsdóttir gerði grein fyrir störfum kjörnefndar. Kjörnefnd bærust tvær tilnefningar vegna kjörs varaforseta ASÍ. Stefanía gerði grein fyrir eftirfarandi bókun kjörnefndar:

Samþykkt var að nefndin gerði grein fyrir því að hún hefði ekki komist að niðurstöðu um uppstillingu til embættis varaforseta en að henni hefðu borist framboð þeirra Ingibjargar R. Guðmundsdóttur og Kristjáns Gunnarssonar og að á milli þeirra þyrfti því að kjósa.

Áður en gengið var til kosninga gafst frambjóðendum tækifæri til að ávarpa fundinn og gera grein fyrir áherslum sínum og sjónarmiðum.

Kosningakerfið Kjarval var notað í varaformannskosningunum.

Niðurstaða kosningarinnar var eftirfarandi:

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir hlaut 32.470 atkvæði eða 50,23%.

Kristján Gunnarsson hlaut 32.438 atkvæði eða 49,76%.

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir var því rétt kjörin varaforseti ASÍ til næstu 2 ára.

Gerð var tillaga um eftirfarandi fulltrúa sem aðal- og varamenn í miðstjórn ASÍ og skoðunarmenn reikninga:

Aðalmenn í miðstjórn ASÍ til 2005: Halldór Björnsson, Jón Ingi Kristjánsson, Þórunn Sveinbjörnsdóttir, Kristján Gunnarsson, Sævar Gunnarsson, Guðmundur Gunnarsson og Gunnar Páll Pálsson en Stefána Magnúsdóttir til 2004.

Varamenn í miðstjórn til 2005: Björn Ágúst Sigurjónsson, Sveinn Hálf-dánarson, Konráð Alfreðsson, Ragna Larsen, Unnur Helgadóttir en Kolbeinn Gunnarsson til 2004.

Skoðunarmenn til 2005: Rannveig Sigurðardóttir og Einar Jón Ólafsson og til vara þeir Þórðar Ólafsson og Páll J. Jónsson.

Samþykkt.

Tillaga um kjörnefnd

Stefanía Magnúsdóttir kynnti tillögu um kjörnefnd er starfi til loka ársfundar 2004. Kjörnefnd verði skipuð eftirfarandi einstaklingum: Stefanía Magnúsdóttir, Kristín Björnsdóttir, Haraldur Jónsson, Aðalsteinn Baldursson, Guðmundur Þ Jónsson, Kolbeinn Gunnarsson, Þorbjörn Guðmundsson, Níels S. Olgeirsson og Konráð Alfreðsson.

Samþykktir ársfundar

Atvinnu- og byggðamál

Samþætt efnahags-, atvinnu- og félagsstefna

Framtíðarsýn ASÍ

Sýn Alþýðusambands Íslands er að Íslendingar setji sér það markmið í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum, að íslenskt efnahagslíf verði framsæk- ið og samkeppnishæft; að það tryggi sjálfbæran hagvöxt, fulla atvinnu og góð störf; og að það tryggi afkomuöryggi og félagslegan jöfnuð. Í þessu felst að móta skal samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsstefnu sem nær til allra þjóðfélagshópa. Sýn Alþýðusambands Íslands í atvinnu- og byggðamálum mótast bæði af sérstökum aðstæðum hverju sinni og lang- tímamarkmiðum. Á fyrri hluta tíunda áratugarins gengu Íslendingar í gegnum tímabil stöðunar og samdráttur í efnahagslífinu. Atvinnustefna ASÍ Atvinnustefna til nýrrar aldar bar vott um þetta. Talað var um að stjórnvöld yrðu að gera úrlausn atvinnuleysisvandans að forgangsatridi. Brýnt væri að nýta svigrúmið sem aukinn stöðugleiki í kjölfar þjóðarsátt- arsamninganna frá 1990 hefði gefið stjórnvöldum og fyrirtækjum. Aftur á móti var sagt að langtímamarkmiðið í atvinnu- og byggðamálum væri að skapa forsendur fyrir fjölgun góðra starfa sem tryggðu hátt launastig.

Undir lok tíunda áratugarins ríkti mikil þensla í efnahagslífinu. Endur- nýjuð atvinnustefna ASÍ Nýtt afl - nýir tímar bar vott um þetta. Stjórnvöld voru minnt á að til að tryggja stöðugleika væri ekki nóg að launafólk sýndi ábyrgð í kjarasamningum heldur þyrfti einnig að reka ábyrga stefnu í rík- isfjármálum. Þá var bent á að þrátt fyrir mikinn hagvöxt og þenslu hefði

komið í ljós að vöxturinn væri misjafn eftir landshlutum og því þörf á markvissri atvinnu- og byggðastefnu. Langtímamarkmiðið var skilgreint með svipuðum hætti og áður, þ.e. talað var um að með áherslu á starfsmenntun, nýtingu mannaúdsins og nýsköpun mætti byggja upp atvinnulíf sem byði launafólki næg störf og stæði undir háu launastigi.

Nú eru Íslendingar að vinna sig upp úr samdrætti og gera má ráð fyrir að „þjóðarkakan“ stækki á næstu árum. Samt sem áður eru blikur á lofti. Enn er margt óljóst um endanleg áhrif stóriðjuframkvæmda á Austurlandi. Þá hafa ýmsar breytingar á síðustu árum, svo sem aukið frelsi á fjármálamörkuðum og minni samfélagsleg ábyrgð atvinnurekenda, leitt til þess að fólk býr við aukna óvissu. Sú vinna sem nú er hafin undir kjörordinu Atvinna fyrir alla sprettur upp úr þessum sérstöku aðstæðum - en er um leið í fullu samræmi við þau langtímamarkmið sem hafa mótast á síðustu árum.

Helstu verkefni ASÍ

- Efnahagsstjórn
 - Mikilvægt er að beitt verði efnahagsstjórn sem stuðlar að stöðugleika og tryggir þannig samkeppnishæfni og vaxtarmöguleika íslenskra fyrirtækja.
- Atvinnustefna
 - Starfshæfni: Mikilvægt er að tryggja möguleika þeirra sem eru á vinnumarkaði til að styrkja stöðu sína og bregðast við nýjum og breyttum aðstæðum í atvinnulífinu þ.m.t. stækkun ESB og auknu flæði vinnuafis á milli landa. Sérstaklega skal beina sjónum að lang-tímaatvinnulausum og ungu fólki. Þetta skal m.a. gert með því að leggja áherslu á öfluga starfsmenntun, bæði grunnmenntun og endur- og eftirmenntun. Vinna skal fylgi við og hrinda í framkvæmd tillögum ASÍ um úrbætur í málefnum atvinnulausra. Lágmarks atvinnuleysisbætur fyrir fullt starf verði hækkaðar í krónur 93.000 og fylgi síðan launapróun. Bætur verði tengdar fyrri tekjum, þó með þeim hætti að um hámarksviðmið verði að ræða.
 - Frumkvöðlastarf: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir að hluta til á þróttmiklu frumkvöðlastarfi. Því er mikilvægt að efla frumkvöðlastarf og nýsköpun.
 - Aðlögunarhæfni: Framþróun og árangursrík endursköpun atvinnulífsins byggir einnig á aðlögunarhæfni launafólks. Sveigjanlegur vinnumarkaður á að gagnast bæði launafólki og fyrirtækjum og skal grundvallast á öflugu velferðarkerfi.
 - Jöfnun tækifæra: Til að laða fram hæfileika hvers einstaklings er

nauðsynlegt að tryggja jöfn tækifæri. Þetta skal m.a. gert með því að flétta saman atvinnu- og fjölskyldulíf, vinna að jafnrétti kynjanna og ryðja úr vegi hindrunum fyrir atvinnuþátttöku fatlaðra.

- *Félagsleg markmið*
 - o *Skilgreind verði markmið um vinnumarkað sem byggi á afkomuöryggi og félagslegum jöfnuði, en jafnframt sveigjanleika sem gagnist bæði launafólki og fyrirtækjum.*

- *Lykilatriði*
 - o *Verkefni ASÍ er að móta samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsstefnu sem nær til allra þjóðfélagsþópa.*
 - o *Nauðsynleg forsenda að slík stefna skili árangri er öflug starfsmenntun, bæði grunnmenntun og endur- og eftirmenntun. Mjög mikilvægt er að fjárfesta í mannauði, rannsóknun og þróun, nýsköpun og í stöðkerfum samfélagsins.*
 - o *Leggja skal áherslu á að mynda víðtæka sátt um stefnuna. Þess vegna verður að þróa þríhliða samstarf milli aðila vinnumarkaðar og stjórnvalda.*
 - o *Við framkvæmd samþættrar stefnu í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum mun ASÍ leitast við að koma á samstarfi við félagsmálaráðuneytið um svonefnda „opna samræmingaraðferð“. Hún byggir á því að sett séu skýr markmið og að lært sé af því sem vel hefur tekist hjá öðrum.*

Vinnulag

30. september 2003 stóð Atvinnumálanefnd ASÍ fyrir ráðstefnu um atvinnu- og byggðamál. Yfirskrift hennar var Atvinna fyrir alla, góð störf - betri lífskjör. Ráðstefnan markaði upphaf vinnu ASÍ að mótun samþættrar stefnu í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum. Næstu misseri fyrirhugar Atvinnumálanefnd Alþýðusambandsins að halda stefnumótunarvinnunni áfram, m.a. með því að vinna úr upplýsingum sem fram komu á ráðstefnunni, og með því að leita eftir aðstoð og skoðunum breiðs hóps fólks í samfélaginu. Stefnt er að því að skýrar tillögur til miðstjórnar ASÍ liggi fyrir vorið 2004 og að stefna Alþýðusambandsins í málaflökknum verði síðan til umræðu og afgreiðslu á ársfundi ASÍ í október 2004.

Efnahags- og kjaramál

Ársfundur ASÍ leggur á það áherslu að í komandi kjarasamningum verði samið um launahækkanir sem tryggja launafólki kaupmáttaraukningu án þess að stöðugleika verði stefnt í voða.

Ársfundur ASÍ leggur áherslu á að launafólk fái réttláta hlutdeild í aukningu þjóðarverðmæta. Það er síðan einstakra félaga og landssambanda að útfæra hvernig svigrúmið skiptist milli einstaklinga og hópa. Ársfundurinn leggur þó áherslu á að það er sameiginlegt verkefni okkar að huga sérstaklega að lægstu laununum og launajafnrétti.

Framundan eru nokkuð hjartir tímar í efnahagsmálum þjóðarinnar. Margt er þó enn óvissu háð og því skiptir miklu hvernig haldið verður á efnahagsstjórninni. Aukinn verðbólguþrýstingur, háir vextir og of mikil styrking krónunnar eru atriði sem eru andstæð hagsmunum launafólks. Ársfundur ASÍ hvetur til skynsamlegrar efnahagsstjórnar þar sem opinberir aðilar, ríki og sveitarfélög axli sína ábyrgð á efnahagsstjórninni og gæti hófs í vexti rekstrarútgjalda sinna. Þannig verður dregið úr hættunni á of mikilli þenslu í hagkerfinu og þörf Seðlabankans til að hækka vexti.

Ályktun ársfundar ASÍ um sameiginlegar kröfur í velferðarmálum

ASÍ hefur á undanförunum árum lagt mikla vinnu í endurskoðun íslenska velferðarkerfisins í samstarfi við almannaheillasamtök og lagt fram útarlegar tillögur til úrbóta. Ársfundur ASÍ telur mikilvægt að stjórnvöld hefjist handa við að efla velferðarkerfið. Ársfundurinn telur eftirtalin atriði hafa algjöran forgang í þeirri vinnu:

- Dregið verði úr hlut almennings í lyffjakostnaði.
- Biðlistum eftir félagslegu leiguhúsnæði verði eytt og niðurgreiðsla á húsaleigu í félagslegu leiguhúsnæði verði aukin.
- Endurskoða atvinnuleysisbótakerfið bæði hvað varðar upphæð bóta og virkar vinnumarkaðsgerðir.
- Staða barnafólks verði bætt með því að:
 - efla barnabótakerfið
 - bæta stöðu foreldra langveikra barna sem þurfa að hverfa af vinnumarkaði
 - þróa frekari rétt foreldra til launa meðan þau sinna veikum börnum.
- Hækka sjúkradagpeninga launafólks hjá almannatryggingum
- Lífeyrisréttindi, þar sem tekið verði á verkaskiptingu almannatrygginga og lífeyrissjóða, afkomuvanda eldri borgara og jöfnun lífeyrisréttinda

Greinargerð

Lyfjakostnaður

ASÍ leggur áherslu á að draga úr lyfjakostnaði til almennings með því að leggja til að tekið verði upp það fyrirkomulag að enginn greiði meira en sem nemur ákveðnu hámarki á ári fyrir lyfseðilsskyld lyf. Slíkt fyrirkomulag mætti t.d. útfæra með lyfjakorti að danskri fyrirmynd.

Til að koma í veg fyrir að lyfjakostnaður verði ríkissjóði of þungur baggi leggur ASÍ áherslu á að kerfi verðmyndunar lyfja verði endurskoðað með það að markmiði að hagræða og lækka verð. ASÍ hefur lýst sig reiðubúið að taka þátt í vinnu við slíkar breytingar.

Húsnæðismál

Áherslur ASÍ í húsnæðismálum snúa fyrst og fremst að þeim hópum sem ekki hafa bolmagn til að kaupa eigið húsnæði í húsbrefakerfinu. Að mati ASÍ eru brýnustu verkefnin í húsnæðismálum að fjölga félagslegum leiguíbúðum og auka niðurgreiðslur á húsaleigu í félagslegu leiguhúsnæði. Þetta verði gert með því að:

- *Auka vaxtaniðurgreiðslur og/eða taka upp kerfi stofnstyrkja.*
- *Fjölga félagslegum leiguíbúðum, þannig að biðlistum eftir félagslegu leiguhúsnæði verði eytt á næstu þremur árum. ASÍ leggur á það áherslu að íbúðir verði keyptar eða byggðar sem víðast.*
- *Samhliða auknum framlögum ríkisins í formi vaxtaniðurgreiðslu og/eða stofnstyrkja, auki sveitarfélögin niðurgreiðslur sínar með því m.a. að nýta ekki til fulls hámarksreglur um útreikning leigu t.d. hvað varðar umsýslukostnað, vexti af eigin stofnframlögum og viðhaldprósentu.*

Þegar hafa verið skipaðar tvær nefndir á vegum ríkisstjórnarinnar um húsnæðismál. Önnur nefndin fjallar um hækkun á lánshlutfalli í 90% af byggingarkostnaði með hámarki, hin nefndin um leigumál. Svo virðist sem hækkað lánshlutfall eigi hug stjórnvalda og því skiptir miklu að ASÍ leggi áherslu á félagslega leiguhúsnæðið til að það gleymist ekki í umræðunni.

Atvinnuleysisbætur

ASÍ leggur áherslu á að hafin verði skoðun á kostum þess að tengja atvinnuleysisbætur við fyrri tekjur einstaklings og þá með hvaða hætti slíkt gæti gerst.

Jafnframt verði lögð aukin áhersla á aðstoð, ráðgjöf og menntunaráræði fyrir fólk í atvinnuleit og virka vinnumiðlun. Mikilvægt er að laga slík

úrræði að þörfum ólíkra hópa s.s. atvinnulausra ungmenna, þeirra sem hafa litla menntun og/eða þurfa á endurmenntun að halda, þeirra sem hafa verið atvinnulausir lengi (lengur en hálf t.ár) og þeirra sem eru eldri en 55 ára.

Staða barnafólks

ASÍ leggur áherslu á að bæta stöðu barnafólks. Í því sambandi eru brýnustu aðgerðir eftirfarandi:

- Barnabætur verði hækkaðar, dregið úr tekjuskerðingum og þær greiddar með börnum að 18 ára aldri.
- Rétt foreldra til launa meðan þau sinna veikum börnum þarf að þróa áfram. Gæta verður þess að sá réttur sem skapaður er á hverjum vinnustað verði ekki íþyngjandi og komi þannig í veg fyrir að barnafólk verði gjaldgengt á vinnumarkaði. Þess vegna er mikilvægt að skipta þessum rétti milli einstakra atvinnurekenda og samtryggingarréttar.
- Hvað varðar langvinna sjúkdóma barna er mikilvægt að skapa aukinn samtryggingarrétt, annars vegar í tengslum við fæðingarorlof og hins vegar í tengslum við nauðsynlega fjarveru frá störfum eftir að fæðingarorlofi lýkur.
- Réttur foreldra langveikra barna verði bættur þannig að þeim verði tryggð 80% af fyrri launum, verði foreldri að hverfa af vinnumarkaði til að sinna langveiku barni. Þessar greiðslur komi úr almannatryggingakerfinu eða með myndun sértekna til þess að mæta þessum tryggingum.

Veikindaréttur

Mikilvægt er að sjúkradagpeningar launafólks hjá almannatryggingum verði hækkaðir frá því sem nú er þannig að vægi þeirra á móti veikindarétti hjá atvinnurekenda og þess réttar sem sjúkrasjóðir verkafélaga veita haldist.

Lífeyrissjóðir

Hafnar verði formlegar viðræður milli aðila vinnumarkaðar og stjórnvalda um skýrari verkaskiptingu milli almannatrygginga og lífeyrissjóða vegna lífeyris og örorkubóta.

Mikilvægt er að auka getu almennu lífeyrissjóðanna til greiðslu eftirlauna, með því að jafna núverandi áhættutryggingu betur milli sjóðanna innbyrðis með frekari þátttöku almannatrygginga í þeim tryggingum.

Afkomuvanda eldri borgara sem hafa lítinn rétt í lífeyrissjóðum eða

hafa ekki myndað þann rétt vegna heimilisstarfa, örorku eða veikinda, verði mætt með hækkun á tekjutryggðum greiðslum frá almannatryggingum. Sá mismunur sem er á milli réttinda lífeyrissjóða sem veita rétt eftir fastréttindum og sjóðsöfnun verði leiðréttur í áföngum.

Ályktun gegn skerðingu atvinnuleysisbóta

Ársfundur Alþýðusambands Íslands mótmælir harðlega áformum félagsmálaráðherra um að skerða réttindi launafólks til atvinnuleysisbóta eins og kynnt er í fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar. Skerðing atvinnuleysisbóta í fyrsta mánuði atvinnuleysis og skerðing atvinnuöryggis fiskvinnslufólks er algerlega óviðunandi. ASÍ kynnti tillögur sínar um endurskoðun á lögum um atvinnuleysisstryggingar s.l. vor. Þar var lögð áhersla á að bæta stöðu og réttindi atvinnulausra. Tillögur félagsmálaráðherra ganga algjörlega gegn þessum hugmyndum.

Ársfundur ASÍ krefst þess að félagsmálaráðherra dragi þessi skerðingaráform til baka. Verkslýðshreyfingin mun ekki taka þátt í umræðu um breytingar á lögum um atvinnuleysisstryggingarsjóð fyrr en það hefur verið gert.

Ályktun ársfundar ASÍ um launakjör við Kárahnjúka

Ársfundur ASÍ fagnar því að náðst hafi samkomulag við Impregilo um framkvæmd Virkjanasamningsins. Fundurinn veur hins vegar athygli á því að deila verkalýðshreyfingarinnar við aðalverktakann við Kárahnjúka hefur snúist um lágmarksákvæði kjarasamninga. Þrátt fyrir þetta samkomulag eru launakjör við Kárahnjúka langt undir því sem þekkt hefur við virkjanaframkvæmdir hér á landi undanfarin ár. Þessi staða hefur leitt til þess að þátttaka íslensks launafólks í þessum stærstu framkvæmdum Íslandssögunnar er miklu minni en stjórnvöld gerðu ráð fyrir þegar ákveðið var að fara í þessa framkvæmd. Ársfundur ASÍ telur óhjákvæmilegt að við næstu kjarasamninga verði gengið þannig frá launatöxtum að þeir endurspegli íslensk launakjör.

Ályktun ársfundar ASÍ um kjör og aðbúnað erlendra starfsmanna á íslenskum vinnumarkaði

Ársfundur ASÍ lýsir miklum áhyggjum sínum af auknum félagslegum undirboðum á íslenskum vinnumarkaði, þar sem kjör og aðbúnaður erlendra starfsmanna hefur verið langt undir því sem hér þekktist.

Á undanförunum árum hafa félagar okkar í norrænni og evrópskri verkalýðshreyfingu átt í harðri baráttu til að verja kjör þessa fólks. Ársfundur ASÍ samþykkir að fela miðstjórn að láta gera úttekt á fjölda er-

lendra starfsmanna á íslenskum vinnumarkaði, kjörum þeirra og aðbúnaði. Mikilvægt er í þessu sambandi að kanna með hvaða hætti félagar okkar á Norðurlöndunum og Evrópu hafa brugðist við vaxandi brotum á kjörum þessara félaga okkar.

Ársfundur ASÍ krefst þess að sett verði sérstök lög um starfsemi erlendra starfsmannaleiga. Reynslan við Kárahnjúka hefur staðfest að vegna skilningsleysis stjórnvalda er verulegur skortur á að opinberir eftirlitsaðilar hafi möguleika til þess að rannsaka meint brot og grípa inn í þegar sýnt er að atvinnurekandi er að brjóta lög og reglur sem gilda á íslenskum vinnumarkaði.

Ársfundur ASÍ telur mikilvægt að aðilar vinnumarkaðarins móti sameiginlega stefnu í málefnum erlendra starfsmanna og hvetur Samtök atvinnulífsins til þess að ganga til samninga við ASÍ um þessi mál.

Skipulags- og lagamál

Ályktun ársfundar ASÍ um samstarf og samskipti félaga og landssambanda

Ársfundur ASÍ hvetur til samstarfs félaga og landssambanda í komandi kjarasamningum um fjölmarga þætti sem tengjast kjarasamningum. Má þar nefna sameiginleg mál gagnvart stjórnvöldum, tryggingaákvæði samninga og sameiginleg mál gagnvart atvinnurekendum. Ársfundur ASÍ telur brýnt að á vettvangi landssambanda og félaga fari fram umræða um það hvernig best verði staðið að slíku samstarfi.

Ársfundurinn felur miðstjórn ASÍ að kalla eftir viðhorfum félaga og landsambanda gagnvart þessum sameiginlegu málum, vinna úr þeim, samræma og samhæfa.

Fundarslit

Grétar Þorsteinsson, forseti ASÍ, sleit ársfundi ASÍ 2003 með eftirfarandi ræðu:

„Fundarstjóri - góðir félagar!

Nú er komið að lokum á þessum þriðja ársfundi Alþýðusambands Íslands. Framkvæmd fundarins hefur tekist allvel og við höfum unnið gott starf þessa tvo daga.

Við komum vel undirbúin til þessa fundar. Það er algjört lykilatríði ef ársfundur á að geta gengið fram eins og raun ber vitni. Undirbúningurinn í starfsnefndunum frá síðasta ársfundi var mjög góður. Það sem lagt var fram og síðan starfið í nefndum fundarins og almennar umræður báru þess

glögggt vitni. Eðlilega hafa komið fram mismunandi sjónarmið í umræðum, en við höfum rætt þau og komist að sameiginlegri niðurstöðu.

Við höfum rætt efnahags- og kjaramál og sú umræða hefur að mínu viti verið afar góð. Frá þessari umræðu komum við vel nestuð inn í þá vinnu sem er framundan við gerð kjarasamninga.

Samningagerðin sjálf fer fram á vegum félaga og sambanda, en ársfundurinn hefur staðfest að við erum meira og minna samstiga um áherslur og skilning á stöðunni og möguleikunum í samningunum. Jafnframt höfum við skoðað og fjallað um athyglisverð gögn frá hagdeildinni, sem koma til með að hjálpa okkur í komandi átökum.

Við höfum einnig fjallað um atvinnu- og byggðamál. Við komum einnig undirbúin til þess leiks. Á vegum atvinnuálanefndar hafa málefni atvinnulausra verið til umræðu meira og minna allt árið. Ég minni á þær tilögur sem voru samþykktar fyrr á starfsárinu í því sambandi.

Mér finnst ástæða til að ítreka það hér, að það sem við höfum rætt, er í beinu og eðlilegu framhaldi af þeirri vinnu sem við lögðum fram í velferðarmálunum. Við leggjum áherslu á að um þessi mál er ekki hægt að fjalla einangrað. Efnahagsmálin, atvinnuálan og félagsmálin eru nátengd og breyting á einu sviði felur í sér áhrif á hinum sviðunum.

Ég minni í þessu sambandi á þá framtíðarsýn okkar að Íslendingar eigi sér þau markmið í efnahags- atvinnu- og félagsmálum, að íslenskt efnahagslíf verði framsækið og samkeppnishæft, tryggi hagvöxt, fulla atvinnu, góð störf og félagslegan jöfnuð.

Þetta er hluti af samþykkt síðasta ársfundar og eftir þessu höfum við unnið í allri okkar stefnumótunarvinnu á síðustu misserum og á þessum ársfundi. Við förum af honum með áform um að halda áfram á þessari braut. Ég lít þannig á að ársfundurinn hafi gefið fulltrúum okkar í nefndum innan hreyfingarinnar og úti í þjóðfélaginu umboð um að vinna á þeim nótum í störfum sínum til næsta ársfundar.

Ég sagði á síðasta ársfundi að ábyrgð okkar í velferðarmálunum væri mikil. Við bærum mikla ábyrgð á að koma áherslum á dagskrá í umræðunni og í framkvæmd. Í rauninni væri vandséð að nokkur aðili væri betur til þess fallinn en einmitt verkalýðshreyfingin.

Reynslan á þeim tíma sem síðan er liðinn sannfærir mig um að þetta var rétt mat. Því er mikilvægt að við höfum sambærilega forystu í umræðunni í þeim málaflökkum sem við höfum fjallað um hér - efnahagsmálunum og atvinnuálanum.

Hér hafa verið samþykktar breytingar á lögum Alþýðusambandsins sem varða sérstaklega skatt til ASÍ. Það skiptir miklu máli að eftir þessar

breytingar er í öllu falli betri sátt um skatt og þær leikreglur sem varða útreikning skattsins en áður.

Menntamálin hafa sett sterkan svip á yfirbragð þessa fundar, þó þau hafi ekki verið á dagskrá hans. Við höfum haft tækifæri til að kynna okkur það sem ýmsir aðilar hafa upp á að bjóða í þessu sambandi og ég veit að ársfundarfulltrúar hafa nýtt þau tækifæri vel.

Við höfum einnig eignast nýjan varaforseta. — Halldór Björnsson gaf ekki kost á sér áfram. -

Ég vil enn og aftur þakka þér félagi Halldór fyrir traust og gott samstarf. Tveir hæfir félagar gáfu kost á sér. Bæði hefðu þau sómt sér vel í þessu mikilvæga embætti og það er augljóst að ársfundarfulltrúar voru sömu skoðunar, svo lítill var munurinn á fylgi þeirra. Ég vil óska þeim báðum til hamingju með glæsilegan árangur í kosningunum. Ég vil sérstaklega bjóða Ingibjörgu velkomna til þessara starfa.

Ég óska nýjum varamönnum til hamingju með kjörið og þakka þeim sem hverfa úr þeim sætum fyrir þeirra störf.

— Ég vil jafnframt þakka Guðrínu Erlingsdóttur úr Vestmannaeyjum, sem nú hverfur úr miðstjórn, fyrir ánægjulegt samstarf. —

Ennfremur vil ég bjóða nýjan aðalmann í miðstjórn, Stefaníu Magnúsdóttur velkomna til starfa í miðstjórn.

Áður en ég slít þessum öðrum ársfundi Alþýðusambands Íslands vil ég þakka fundarstjórum, skrifurum og starfsfólki Alþýðusambandsins, starfsfólki hússins og öðrum þeim sem hafa aðstoðað okkur við framkvæmd fundarins - kærlega fyrir þeirra starf.

Við skulum þakka þeim með hressilegu lófataki. Nokkrar breytingar hafa orðið á skipan varamanna í miðstjórn og aðal- og varamenn hafa haft sætaskipti.

Félagar!

Ég vil í lokin árétta þá skoðun mína að frá þessum ársfundi komum við vel undirbúin undir komandi átök. Ég leyfi mér að halda því fram - að ástandið í hreyfingunni sé gott - og málefnalega stöndum við traustum fótum. Við vitum það líka af reynslunni að það veitir ekki af.

Félagar!

Ég þakka ykkur samstarfið þessa tvo daga og óska ykkur öllum góðrar heimferðar.

Ársfundi Alþýðusambands Íslands 2003 er slitið.

Fulltrúar á ársfundi ASÍ 2003

ADOLF SIGURGEIRSSON
AÐALBJÖRG SIGVALDADÓTTIR
AÐALSTEINN Á. BALDURSSON
AGNES EINARSDÓTTIR
ANDRÉS H. HREINSSON
ANNA BJÖRG SIGGEIRSDÓTTIR
ANNA JÚLIUSDÓTTIR
ANNA MARÍA CLAUSEN
ANNA MELSTED
ARNAR G. HJALTALÍN
ÁGÚST ÓSKARSSON
ÁRNI BALDURSSON
ÁRNI G. FERDINANDSSON
ÁRNI SIGURÐSSON
ÁRNI STEINGRÍMSSON
ÁSDÍS EVA HANNESDÓTTIR
ÁSDÍS GUÐMUNDSDÓTTIR
ÁSGEIR ÞÓR TÓMASSON
ÁSGERÐUR PÁLSDÓTTIR
ÁSMUNDUR I. ÞÓRISSON
BALDUR G. MATTHÍASSON
BALDUR JÓNSSON
BALDVIN BALDVINSSON
BENEDIKT VILHJÁLMSOON
BENÓNÝ BENEDIKTSSON
BERGLIND J. GESTSDÓTTIR
BIRGIR H. BJÖRGVINSSON
BJARNDÍS LÁRUSDÓTTIR
BJARNI BJARNASON
BJÖRN Á. SIGURJÓNSSON
BJÖRN SNÆBJÖRNSSON
BJÖRN TH. ÁRNASON
BORGPÓR HJÖRVARSSON
BRYNDÍS KJARTANSDÓTTIR
E. TRYGGVI ÁSTÞÓRSSON
EINAR BJÖRN SIGURÐSSON
EINAR JÓN ÓLAFSSON

EINAR M. NIKULÁSSON
EINAR ÞÓR GÍSLASON
EIRÍKUR PÁLSSON
ELÍAS BJÖRNSSON
ELÍAS MAGNÚSSON
ELÍSABET HALLGRÍMSDÓTTIR
ELÍSABET JÓHANNSDÓTTIR
ELÍSABET MAGNÚSDÓTTIR
ELSA UNNUR GUÐMUNDSDÓTTIR
ERLA HALLS HALLSDÓTTIR
ERNA SIGURÐARDÓTTIR
EVA MARIA HILLSTRÖMS
EYRÚN INGVALDSDÓTTIR
EYÞÓR GUÐMUNDSSON
FANNEY FRÍÐRIKSDÓTTIR
FINNBJÖRN A. HERMANNSSON
FINNUR ÞORSTEINSSON
FJÓLA SVAVARSDÓTTIR
FRÍÐBJÖRG JÓHANNSDÓTTIR
GEORG G. GEORGSSON
GEORG Ó. ÓLAFSSON
GÍSLÍNA SALMANNSDÓTTIR
GRÉTAR HANNESSON
GRÉTAR ÞORSTEINSSON
GRÓA HÁVARÐARDÓTTIR
GUÐBJÖRG JÓNSDÓTTIR
GUÐBJÖRG SKÚLADÓTTIR
GUÐBJÖRG Þ. GUÐNADÓTTIR
GUÐBRANDUR EINARSSON
GUÐJÓN H. ARNGRÍMSSON
GUÐJÓN HARÐARSON
GUÐLAUGUR BJARNASON
GUÐMUNDUR GUNNARSSON
GUÐMUNDUR I. GUÐMUNDSSON
GUÐMUNDUR Ó. GUÐMUNDSSON
GUÐMUNDUR PÉTURSSON
GUÐMUNDUR S. GUÐMUNDSSON
GUÐMUNDUR Þ JÓNSSON

GUÐNÝ ÓSKARSDÓTTIR
GUÐRÚN ERLINGSDÓTTIR
GUÐRÚN FRÍÐA PÁLSDÓTTIR
GUÐRÚN SKARPHÉÐINSDÓTTIR
GUNNAR BÖÐVARSSON
GUNNAR HELGI GUÐMUNDSSON
GUNNAR PÁLL PÁLSSON
GUNNAR SMÁRI GUÐMUNDSSON
HAFLIÐI S. SÍVERTSEN
HALLDÓR G. BJÖRNSSON
HALLDÓRA HÖSKULSDÓTTIR
HALLDÓRA M. ÁRNADÓTTIR
HANNES ÓLAFSSON
HANNES Þ. SIGURÐSSON
HARALDUR G. SAMÚELSSON
HARALDUR H. JÓNSSON
HAUKUR TRYGGVASON
HÁKON HÁKONARSON
HELGI B. ÞORVALDSSON
HELGI HELGASON
HELGI JÓNSSON
HELGI S. ÓLAFSSON
HERMANN GUÐMUNDSSON
HERMANN LÚÐVÍKSSON
HERMANN M. SIGURÐSSON
HILDUR BJARNASON
HILMAR HARÐARSON
HJÁLMAR SIGURÐSSON
HJÖRDÍS BALDURSDÓTTIR
HJÖRDÍS Þ. SIGURÞÓRSDÓTTIR
HJÖRTUR GEIRMUNDSSON
HREFNA BRAGADÓTTIR
HREFNA HALLGRÍMSDÓTTIR
INGI BJARNAR GUÐMUNDSSON
INGIBJÖRG MAGNÚSDÓTTIR
INGIBJÖRG R. GUÐMUNDSDÓTTIR
INGUNN ÞORSTEINSDÓTTIR
ÍSLEIFUR TÓMASSON
JÓHANN S. BJARNASON
JÓHANN B. SIGÞÓRSSON

JÓHANNA E. VILHELMSDÓTTIR
JÓHANNES KJARTANSSON
JÓN GUÐMUNDSSON
JÓN H. GUÐJÓNSSON
JÓN INGI KRISTJÁNSSON
JÓN KARL JÓNSSON
JÓN KARLSSON
JÓN MAGNÚSSON
JÓN R. JÓNSSON
JÓN RÓSAnt ÞÓRARINSSON
JÓN S. PÉTURSSON
JÓNA JÓNSDÓTTIR
JÓNA S. GESTSDÓTTIR
JÓNA SVEINSDÓTTIR
JÓNAS GARÐARSSON
JÓNÍNA S. ÓLAFSDÓTTIR
JÓNÍNA SIGURÐARDÓTTIR
JÚLÍANA PÁLSDÓTTIR
JÚLÍANA SÓLEY
JÚNÍA ÞORKELSDÓTTIR
KARITAS PÁLSDÓTTIR
KOLBEINN GUNNARSSON
KOLBEINN SIGURJÓNSSON
KONRÁÐ ALFREDSSON
KRISTBJÖRG SIGURÐARDÓTTIR
KRISTINN LÁRUSSON
KRISTÍN BENEDIKTSDÓTTIR
KRISTÍN H. ÁRMANNSDÓTTIR
KRISTÍN JÓNATANSDÓTTIR
KRISTÍN M. BJÖRNSDÓTTIR
KRISTÍN SIGURÐARDÓTTIR
KRISTÍN TÓMASDÓTTIR
KRISTJÁN BRAGASON
KRISTJÁN GUNNARSSON
KRISTJÁN JÓHANNSSON
KRISTJÁN LARSEN
KRISTRÚN JÓNSDÓTTIR
KRISTRÚN Ó. ÞORSTEINSDÓTTIR
LARS OLSEN
LÁRUS BENEDIKTSSON

LILJA EIRÍKSDÓTTIR
LINDA BALDURSDÓTTIR
MAGNÚS JAKOBSSON
MAGNÚS L. SVEINSSON
MARGRÉT TORFADÓTTIR
MARÍA INGÓLFSDÓTTIR
MARÓLÍNA MAGNÚSDÓTTIR
MATTHILDUR SIGURJÓNSDÓTTIR
MÁR GUÐNASON
NÍELS S. OLGEIRSSON
ODDUR SIGURÐSSON
OLGA GÍSLADÓTTIR
ÓLAFUR ÓLAFSSON
ÓLAFUR ÓLAFSSON
ÓLAFUR SVEINSSON
PÁLL H. JÓNSSON
PÁLL ÞORGEIRSSON
PÉTUR ÁSTBJARTSSON
PÉTUR SIGURÐSSON
PÉTUR SIGURJÓNSSON
RAGNA G. LARSEN
RAGNAR GUÐLEIFSSON
RAGNAR ÓLASON
RANNVEIG GUNNLAUGSDÓTTIR
RANNVEIG SIGURÐARDÓTTIR
REYNIR ALBERTSSON
REYNIR ARNÓRSSON
REYNIR JÓSEFSSON
REYNIR SVANHOLT
RUTH JÓHANNA ÁRELÍUSDÓTTIR
SAMÚEL INGVASON
SIGFÚS R. EYSTEINSSON
SIGNÝ JÓHANNESDÓTTIR
SIGRÍÐUR B. BJÖRNSDÓTTIR
SIGRÍÐUR K. BJARKADÓTTIR
SIGURBJÖRG SARA
SIGURÐUR BESSASON
SIGURÐUR HALLDÓRSSON
SIGURÐUR HEIMISSON
SIGURÐUR MAGNÚSSON

SIGURÐUR T. SIGURÐSSON
SIGURGEIR ÓLAFSSON
SIGURGEIR SIGMUNDSSON
SIGURHANS WIUM HANSSON
SIGURJÓN EINARSSON
SIGURJÓN MÁR PÉTURSSON
SIGURÞÓR Ó. ÁGÚSTSSON
SÍMON GUNNARSSON
SKARPHÉÐINN K. ERLINGSSON
SNORRI ÁRSÆLSSON
SÓLVEIG HARALDSDÓTTIR
STEFANÍA MAGNÚSDÓTTIR
STEFÁN Ó. GUÐMUNDSSON
STEFÁN V. EGILSSON
STEINGERÐUR HERMANNSDÓTTIR
STEINGRÍMUR JÓNSSON
STEINN G. LUNDHOLM
STEINN GUNNARSSON
STELLA B. STEINÞÓRSDÓTTIR
STEPHEN R. JOHNSON
SÚSANNA B. VILHJÁLMSDÓTTIR
SVANUR M. GESTSSON
SVANUR ÞORSTEINSSON
SVEINBJÖRN SVEINBJÖRNSSON
SVEINN G. HÁLFDÁNARSON
SVEINN INGASON
SÆBJÖRG ÁGÚSTSDÓTTIR
SÆRÚN BJÖRNSDÓTTIR
SÆVAR GESTSSON
SÆVAR GUNNARSSON
TEITUR JENSSON
TRYGGVI ARNARSSON
UNNUR HELGADÓTTIR
UNNUR ÞORSTEINSDÓTTIR
ÚLFHILDUR RÖGNVALDSDÓTTIR
VALDIMAR I. ÞÓRARINSSON
VALUR M. VALTÝSSON
VALUR MARGEIRSSON
VALVA ÁRNADÓTTIR
VIÐAR OTTESEN

VIGDÍS SIGURJÓNSDÓTTIR
VIGNIR EYÞÓRSSON
ÞORBJÖRG KRISTJÁNSDÓTTIR
ÞORBJÖRN GUÐMUNDSSON
ÞORKELL KOLBEINS
ÞORLÁKUR JÓHANNSSON
ÞORSTEINN GUÐMUNDSSON
ÞORSTEINN GUNNARSSON
ÞORSTEINN J. HARALDSSON
ÞORSTEINN M. KRISTJÁNSSON
ÞORSTEINN SIGURÐSSON
ÞÓRUNN KRISTINSDÓTTIR
ÞÓRUNN S. JÓNSDÓTTIR
ÞÓRUNN SVEINBJÖRNSDÓTTIR
ÞURÍÐUR INGIMUNDARDÓTTIR
ÖRN BRAGI TRYGGVASON
ÖRN FRÍÐRIKSSON

Um margt hefur verið fjallað á fundum miðstjórnar á árinu. Myndin er tekin á miðstjórnarfundum.

Af vettvangi miðstjórnar ASÍ

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands kemur að jafnaði saman tvisvar í mánuði ef frá er talið tímabilið frá seinni hluta júní fram í ágúst ár hvert. Miðstjórnin er æðsta vald í málefnum Alþýðusambandsins á milli ársfunda ASÍ. Á vettvangi miðstjórnar er fjallað um allt það helsta er varðar stefnumótun og starf Alþýðusambandsins. Ákvarðanir eru teknar um meginlínurnar í starfseminni með gerð starfs- og fjárhagsáætlunar sem samþykkt er í byrjun hvers árs. Þá eru áherslur og stefna ASÍ í þeim málum sem hæst ber hverju sinni mótaðar og útfærðar frekar á grundvelli samþykktar ársfunda ASÍ.

Fjölmörg mál komu til kasta miðstjórnar ASÍ á tímabilinu frá ársfundi ASÍ 2003. Í upphafi árs 2004 afgreiddi miðstjórn starfs- og fjárhagsáætlun ASÍ fyrir árið 2004. Starfs- og fjárhagsáætlunin mótar þann ramma sem starfsemin byggir á og leggur stóru línurnar varðandi áherslur í starfinu og nýtingu þeirra fjármuna sem Alþýðusambandið hefur til ráðstöfunar hverju sinni.

Umfjöllun um kjara- og efnahagsmálin var mikil á tímabilinu sem einkenndist af því að þorri kjarasamninga aðildarsambanda og félaga ASÍ voru lausir um áramótin og á fyrstu mánuðum ársins 2004. Flest aðildarsamböndin og stóru aðildarfélögin gengu síðan frá samningum við viðsemjendur sína á

vormánuðum, ef frá eru talin samtök sjómanna sem enn eru í viðræðum við sína viðsemjendur. Á fundum miðstjórnar var gerð ítarleg grein fyrir stöðu og þróun samningaviðræðnanna meðan þær stóðu yfir og síðan samningunum sjálfum. Nánar er fjallað um samningagerðina og niðurstöður hennar á öðrum stað í skýrslunni.

Annað sem oft var til umfjöllunar á vettvangi miðstjórnar ASÍ á tímabilinu, og tengist með beinum og óbeinum hætti efnahags- og kjaramálunum, voru málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði. Í upphafi tengdist þessi umfjöllun mjög framkvæmdunum á Kárahnjúkum og framgöngu ítalska verkatakafyrirtækisins Impregilo í samskiptum við starfsmenn sína, verkalýðshreyfinguna og opinberar eftirlitsstofnanir. Þegar frá leið snerist umræðan hins vegar meira og meira um grundvallaratriði varðandi vinnumarkaðinn og mikilvægi þess að treysta réttindi launafólks og framkvæmdina varðandi þátttöku erlends launafólks á vinnumarkaði. Af hálfu miðstjórnar eru markmiðin skýr: Að tryggja að erlent launafólk njóti sömu réttinda og kjara og íslenskt launafólk, en sé ekki notað til félagslegra undirboða á vinnumarkaði eða í svarta atvinnustarfsemi. Hér koma einnig til stækkun Evrópska efnahagssvæðisins og þróunin á Evrópuvettvangi. Nánar er fjallað um málefni erlends verkafólks á íslenskum vinnumarkaði annars staðar í skýrslunni.

Í þriðja lagi má nefna að málefni Verkalýðsfélags Akraness komu ítrekað til umfjöllunar í miðstjórn ASÍ í framhaldi af ákvörðun miðstjórnar um að ASÍ tæki tímabundið yfir starfsemi félagsins í júní 2003, þar til tekist hefði að koma aftur á starfhæfri stjórn í félaginu. Þessum afskiptum miðstjórnar lauk síðan í seinni hluta nóvember 2003 þegar nýkjörin stjórn félagsins tók yfir starfsemi þess.

Loks má nefna að undirbúningur fyrir ársfund ASÍ 2004 hefur verið á dagskrá miðstjórnar með reglulegu millibili á seinni hluta tímabilsins.

Hér á eftir er gerð grein fyrir umfjöllun og ákvörðunum miðstjórnar ASÍ í nokkrum málum á því tímabili sem skýrslan tekur til, og sem ekki er fjallað um annars staðar í henni.

Fjárlagafrumvarpið fyrir árið 2004

Á fundi miðstjórnar ASÍ 15. október 2003 var fjallað um þjóðhagspá efnahagsskrifstofu fjármálaráðuneytisins og fjárlagafrumvarp ríkisstjórnarinnar fyrir árið 2004. Í minnisblaði sem lagt var fyrir fundinn kom m.a. fram að tvennt væri einkum gagnrýnisvert varðandi efni frumvarpsins. Annars væri þar að finna mjög handahófskenndan niðurskurð sem gjarnan bitnaði á þeim hópum sem síst skyldi og væru veikastir fyrir. Hins vegar skorti í frumvarpinu þor til að taka á ríkisfjármálunum og vexti ríkisútgjalda með þeim hætti sem nauðsynlegt væri.

Í lok umræðunnar var eftirfarandi ályktun samþykkt:

„Miðstjórn ASÍ gagnrýnir harðlega það óréttlæti og þá auknu misskiptingu sem einkennir fjárlagafrumvarp ríkisstjórnarinnar fyrir árið 2004. Miðstjórn ASÍ telur ástæðu til þess að árétta afstöðu ASÍ um nauðsyn þess að mótuð verði víðtæk sátt um heildstæða og samvinnnaða stefnu í efnahags, atvinnu- og félagsmálum. Slík sátt gæti orðið nýr grundvöllur að þríhliða samstarfi stjórnvalda, verkalyðshreyfingar og atvinnurekenda, þar sem saman færu ábyrg stjórn efnahagsmála, framsækið og samkeppnishæft atvinnulíf og félagslegur jöfnuður og öryggi hvað varðar afkomu launafólks.

Fyrirliggjandi fjárlagafrumvarp gengur þvert á framangreind sjónarmið. Einsýnt er að ríkisstjórnin telur að byrðarnar af nauðsynlegri aðhaldssamri hagstjórn komandi missera eigi að leggja á atvinnulausa, sjúka, öryrkja og skuldsett heimili. Á sama tíma telur ríkisstjórnin nauðsynlegt að lækka sérstaklega skattbyrði og auka ráðstöfunartekjur þeirra tekjuhærri.

Miðstjórn ASÍ telur mikilvægt að árétta að sú samfélagssýn og stefna sem kemur fram í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2004 getur aldrei orðið grundvöllur að sátt á vinnumarkaði.“

Ályktuninni fylgdi síðan greinargerð.

Ályktun miðstjórnar ASÍ um lækun atvinnuleysisbóta

Á fundi sínum 15. október fjallaði miðstjórn ítarlega um áform félagsmálaráðherra, sem komu fram í fjárlagafrumvarpinu fyrir árið 2004, um að skerða réttindi launafólks til atvinnuleysisbóta með því að fyrstu þrjú dagar í atvinnuleysi yrðu án bóta. Kom fram mjög hörð gagnrýni á þessar fyrirætlanir félagsmálaráðherra og var bent á að þær væru í hrópandi ósamræmi við það sem hann hefði áður látið frá sér fara um nauðsyn þess að bæta kjör og treysta réttindi atvinnulausra.

Að lokinni umræðu var eftirfarandi ályktun samþykkt samhljóða:

„Miðstjórn ASÍ mótmælir harðlega áformum félagsmálaráðherra um að skerða réttindi launafólks til atvinnuleysisbóta eins og kynnt er í fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar. ASÍ kynnti tillögur sínar um endurskoðun á lögum um atvinnuleysistryggingar sl. vor. Þar var lögð áhersla á að bæta stöðu og réttindi atvinnulausra, einkum þeirra sem verið hafa án atvinnu í langan tíma. Tillögur félagsmálaráðherra ganga algjörlega gegn þessum hugmyndum.

Á fundi sem forysta ASÍ átti með félagsmálaráðherra þriðjudaginn 14. október sl. kynnti ráðherra áform sín um heildarendurskoðun á lögum um atvinnuleysisstryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir með það að markmiði að bæta kjör og treysta réttindi þeirra atvinnulausu. Jafnframt óskaði hann formlega eftir því að ASÍ tilnefndi fulltrúa til þess að vinna að slíkri endurskoðun.

Miðstjórn ASÍ fagnar þessum áformum félagsmálaráðherra og lýsir sig reiðubúna til þess taka þátt í slíkri endurskoðun laganna. Forsenda þátttöku ASÍ í því starfi er að félagsmálaráðherra dragi áðurnefnd skerðingaráform til baka. Ekki er með nokkru móti hægt að setjast að samstarfi við endurskoðun laganna á sama tíma og slík áform eru uppi.“

Aðild Félags bóka- og skrifstofumanna

Á fundi miðstjórnar ASÍ 19. nóvember 2003 var kynnt umsókn Félags bóka- og skrifstofumanna um aðild að Alþýðusambandi Íslands. Umsókninni var vísaði til umfjöllunar í skipulags- og starfsháttanefnd ASÍ sem tók hana til umfjöllunar.

Á fundi miðstjórnar 10. desember 2003 var aðild FBM að Alþýðusambandinu síðan samþykkt samhljóða, með fyrirvara um staðfestingu Ársfundar ASÍ árið 2004, eins og lög sambandsins kveða á um.

Fjölðaupsagnir á Landspítalanum-háskólasjúkrahúsi og hjá Bandaríkjaher

Atvinnumálin og staða þeirra á tímabilinu komu oft til umfjöllunar á vettvangi miðstjórnar ASÍ. Þá var einnig sérstaklega fjallað um hópupsagnir á Landspítala-háskólasjúkrahúsi -LSH- og hjá Bandaríkjaher á Keflavíkurflugvelli. Ekki var ályktað sérstaklega um þessar hópupsagnir af hálfu miðstjórnar. Hins vegar gerðu forystumenn þeirra aðildarfélaganna sem einkum áttu hlut að máli grein fyrir aðkomu félaganna og hvað þau hefðu gert til að aðstoða félagsmenn sína. Þá kom fram eindreginn stuðningur miðstjórnar við störf þeirra og tilboð um aðstoð af hálfu Alþýðusambandsins og aðildarfélaganna eftir því sem þörf krefði og leitað yrði eftir.

15. janúar átti varaforseti ASÍ ásamt forystumönnum frá öðrum samtökum sem hafa félagsmenn í störfum á Landspítalanum-háskólasjúkrahúsi, fund með starfsmönnum spítalans. Á þeim fundi var eftirfarandi ályktun samþykkt:

Sameiginlegur fundur trúnaðarmanna félaga innan ASÍ, BHM, BSRB og Læknafélags Íslands, haldinn fimmtudaginn 15. janúar á Landspítala háskólasjúkrahúsi mótmælir harðlega niðurskurði á þjónustu og uppsögn- um innan heilbrigðisþjónustunnar og varar við afleiðingum þeirra til skemmri og lengri tíma. Fyrirhugaðar fjölðaupsagnir á stærsta sjúkra-

húsi landsins munu óhjákvæmilega bitna illilega á sjúklingum auk þess sem þetta mun hafa þær afleiðingar í för með sér að þjónusta sem veitt hefur verið á vegum sjúkrahússins verður flutt út fyrir vegg þess.

Þessi áform undirstrika enn og aftur mikilvægi þess að hafist verði handa um heildarskoðun á heilbrigðiskerfinu, sem m.a. miði að því að endurskoða og skýra verkaskiptingu milli heilsugæslunnar, sjúkrahúsanna og sérfræðilækna.

Landspítali háskólasjúkrahús er stærsta og tæknivæddasta sjúkrahús landsins. Með stórfelldum kröfum um niðurskurð gerir ríkisstjórnin því aðför að hátækni heilbrigðisþjónustu landsmanna. Það ber vott um skammsýni. Uppbygging þróaðs hátæknisjúkrahúss byggir á margra ára starfi færustu sérfræðinga og annars starfsfólks. Uppbyggingarstarfið er erfitt en eyðileggingin auðveld.

Fundurinn beinir þeim eindregnu tilmælum til ríkisstjórnarinnar að taka þegar í stað til endurskoðunar fyrri ákvörðun um fjárveitingar til LSH þannig að sjúkrahúsið geti sinnt þeirri þjónustu sem það hefur gert hingað til. Núverandi ákvörðun mun valda þjóðinni óbætanlegum skaða.

Ályktuninni var komið áleiðis á fundi sem forystumenn samtaka launafólks héldu með heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra, þar sem sjónarmið launafólks vegna stöðu spítalans og boðaðra uppsagna voru kynnt. Enn fremur var greint frá samráðsfundum sem fulltrúar LSH hefðu haldið með fulltrúum starfsmanna og stéttarféлага þeirra.

Lög um lífeyrisréttindi þingmanna og ráðherra

Á fundi miðstjórnar ASÍ 7. janúar var fjallað um nýsett lög um lífeyrisréttindi þingmanna og ráðherra. Forseti sambandsins gerði grein fyrir því með hvaða hætti hefði verið haldið á málum af sinni hálfu þegar frumvarpið kom fram og því samráði sem hefði verið haft við aðra forystumenn innan Alþýðusambandsins um viðbrögð og aðgerðir ASÍ í málinu. Þá var einnig fjallað ítarlega um efni laganna og þann rausnarskap sem þingmenn og ráðherrar sýndu sjálfum sér með samþykkt þess.

Að lokinni umræðu var eftirfarandi ályktun samþykkt samhljóða:

„Miðstjórn Alþýðusambands Íslands telur að ekki verði lengur unað við það hróplega ósamræmi sem er á lífeyrisréttindum launafólks á almennum vinnumarkaði og í opinberri þjónustu.

Umræðan í þjóðfélaginu undanfarnar vikur um þessi mál og viðhorf almennings til þeirra, færa okkur enn betur heim sanninn um nauðsyn þess að þetta misrétti verði leiðrétt.

*Miðstjórnin telur að yfirgnæfandi stuðningur almennings við kröfu verkalýðshreyfingarinnar um samræmdan lífeyrisrétt sé mikilvægt vegar-
nesti í viðræður um gerð kjarasamninga sem nú eru að hefjast aftur.“*

Málefni sérfræðilækna og Tryggingastofnunar

Miðstjórn ASÍ fjallaði á fundi sínum 7. janúar um þann ágreining sem uppi var á milli sérfræðilækna og Tryggingastofnunar um gerð, efni og framkvæmd samnings á milli þessara aðila.

Miðstjórn samþykkti samhljóða ályktun um málið, svohljóðandi:

„Miðstjórn Alþýðusambands Íslands áréttar þá grundvallarskoðun verkalýðshreyfingarinnar að tryggja beri jafnan og óhindraðan aðgang allra landsmanna að góðri heilbrigðisþjónustu.

*Að því leytir sem kröfur sérfræðilækna miða að því að þeir hafi sjálf-
dæmi um hvenær fara eigi að samningum við Tryggingastofnun og hvenær
ekki, vega þær að þeirri grundvallarhugsun sem almannatryggingakerfið
hvílir á, að allir eigi alltaf óhindraðan aðgang að þjónustu. Þessi krafa
gengur þvert gegn sjónarmiðum verkalýðshreyfingarinnar.*

*Miðstjórnin hvetur til þess að deila sérfræðilækna og Tryggingastofn-
unar ríkisins verði leyst hið fyrsta, enda ljóst að hún bitnar harðast á þeim
sem síst skyldi, sjúkum og öldruðum.*

*Þessi deila undirstrikar enn og aftur mikilvægi þess að hafist verði
handa um heildarskoðun á heilbrigðiskerfinu, sem m.a. miði að endurskoð-
un á verkaskiptingu sjúkrahúsa og sérfræðilækna og því að stórefla heilsu-
gæsluna í landinu.“*

1. maí 2004

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands ákvað á fundi sínum 14. apríl að yfirskrift og slagorð 1. maí árið 2004 yrði **Atvinna fyrir alla**.

Breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraorlof

Á fundi sínum 14. apríl fjallaði miðstjórn ASÍ ítarlega um framkomið frum-
varp félagsmálaráðherra um breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraor-
lof, efni þess og mögulegar afleiðingar.

Í samantekt um efni málsins sem lá fyrir fundinum sagði m.a.:

*„Almennt má segja að þær tillögur sem nú liggja fyrir um breytingar á
lögnum um fæðingar- og foreldraorlof gangi ekki í neinum mikilvægum
atriðum gegn upphaflegum markmiðum laganna. Ekki er ástæða til annars
en að taka undir þau sjónarmið sem þar koma fram um að edlilegt sé að*

sporna gegn allri misnotkun á sjóðnum. Hins vegar er ljóst að þær aðferðir sem þar eru lagðar til munu í einhverjum tilfellum fela í sér almenna skerðingu á greiðslum fæðingarorlofs. Þar skiptir mestu sý tillaga að miða við tvö síðustu tekjuár fyrir fæðingu barns (eða komu þess á heimili). Gegn þessum áhrifum mætti vinna með því að miða við síðasta heila tekjuár í stað tveggja, án þess að fórna þeim meginmarkmiðum sem tillögurnar ganga út á. Þá er mikilvægt að nota tækifærið nú til að treysta sveigjanleika og heimildir Fæðingarorlofssjóðsins ef foreldrar hafa í stuttan tíma verið utan vinnumarkaðar síðustu sex mánuði fyrir upphaf töku fæðingarorlofs. Þá er umhugsunarefni hvort ástæða eða sanngirni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði.

Hvað varðar tekjuöflunarþátt frumvarpsins felst hann í því að færa mjög umtalsverðar fjárhæðir frá Atvinnuleysistryggingasjóði í Fæðingarorlofssjóð og veikja þannig stöðu hans og framtíðarmöguleika til að bæta stöðu atvinnulausra. Alþýðusamband Íslands hafnar þeirri leið sem lögð er til, að bæta stöðu Fæðingarorlofssjóðs með því að skerða rekstrargrundvöll og framtíðarmöguleika Atvinnuleysistryggingasjóðs. ASÍ leggur til að þess í stað verði hlutur Atvinnutryggingagjaldsins óbreyttur og tekjuþörf Fæðingarorlofssjóðs mætt með því að taka af þeim hluta tryggingagjaldsins sem í dag rennur í ríkissjóð. Þá varar ASÍ við því að breytingar á fjármögnun til reksturs Vinnueftirlits ríkisins verði til þess að veikja rekstrargrundvöll og starfsskilyrði stofnunarinnar. Þvert á móti er mikilvægt að styrkja til muna starfsgrundvöll Vinnueftirlitsins þannig að stofnunin geti mætt auknum kröfum og umsvifum á vinnumarkaði eins og núverandi fyrirkomulag gerir ráð fyrir.“

Samþykkt var að framangreind sjónarmið yrðu lögð til grundvallar afstöðu ASÍ í málinu og umsögn sambandsins um frumvarpið til félagsmálanefndar Alþingis.

Efnahagsmálin og markmið kjarasamninganna

Efnahagsmálin og staða þeirra á hverjum tíma eru eitt af þeim viðfangsefnum sem alltaf öðru hverju koma til kasta miðstjórnar ASÍ. Vorið 2004 voru ýmsar blikur á lofti í þeim efnunum þar sem komin voru fram sterk merki um vaxandi óstöðugleika sem gengju þvert gegn markmiðum nýgerðra kjarasamninga og stefndu þeim í hættu.

Á fundi miðstjórnar 2. júní var af þessu tilefni samþykkt eftirfarandi ályktun um efnahagsmálin:

„Miðstjórn ASÍ lýsir áhyggjum sínum yfir stöðu og horfum í efnahagsmálum þjóðarinnar. Með nýgerðum kjarasamningum hefur launafólk á almennum vinnumarkaði sýnt að það er reiðubúið til að axla sinn hluta af ábyrgðinni á að viðhalda stöðugleika í efnahags- og atvinnulífinu. Jafnframt gerir það kröfu til þess að aðrir aðilar, einkum stjórnvöld, axli sína ábyrgð með sama hætti.

Ríkisstjórnin verður að koma að stjórn efnahagsmála með ábyrgum hætti og leggja sitt af mörkum til að draga úr ofpenslu. Áform stjórnarinnar um verulegar skattalækkanir og miklar framkvæmdir á sama tíma og mestu stóriðju- og virkjanaframkvæmdirnar standa yfir, ganga í þveröfuga átt.

Sedlabankinn hefur nú í tvígang hækkað stýrivexti og gefið skýr skilaboð um frekari vaxtahækkanir á næstu misserum. Bankastjórn Sedlabankans hefur sagt með afdráttarlausum hætti að ríkisstjórnin þurfi að leggja sitt af mörkum í efnahagsstjórnuninni og gæta meira aðhalds í ríkisfjármálunum. Við ríkjandi aðstæður getur Sedlabankinn lítið annað gert en að grípa til harðari aðgerða í peningamálum með hækkun vaxta sem m.a. mun leiða til styrkingar krónunnar. Afleiðingin af slíkri efnahagsstjórn eru versnandi rekstrarskilyrði útflutnings- og samkeppnisgreina með fækkun starfa og minnkandi tekjum. Gangi það eftir mun blasa við erfið staða í efnahagslífinu í lok stóriðju- og virkjanaframkvæmdanna.

Ríkisstjórnin verður að taka mark á viðvörunum ASÍ og Sedlabankans. Miðstjórn ASÍ minnir á, að það er stutt síðan þjóðfélagið tókst á við afleiðingar síðustu mistaka í efnahagsstjórninni með verðbólguþrotinu 2001 og baráttunni við rauðu strikin vorið 2002.

Miðstjórn ASÍ hefur einnig kallað eftir og lagt til nauðsynlegar umbætur í velferðarkerfinu til þess að tryggja þeim sem höllum fæti standa í samfélaginu eðlilega hlutdeild í góðærinu. Jafnframt hefur miðstjórnin bent á að takast verður á við kerfislægan vöxt rekstrarútgjalda ríkissjóðs.“

Miðstjórn ASÍ ályktar um hækkun olíuverðs

Á fundi miðstjórnar ASÍ 2. júní var jafnframt fjallað sérstaklega um ástandið fyrir botni Miðjarðarhafs, hækkun olíuverðs og hvernig mætti mæta þeirri stöðu sem uppi væri. Af því tilefni ver eftirfarandi ályktun samþykkt:

„Miðstjórn ASÍ lýsir áhyggjum sínum af ástandinu fyrir botni Miðjarðarhafs og þeim miklu hækkunum sem orðið hafa á olíuverði. Bensínverð hefur hækkað mjög mikið að undarförnu og kynt enn frekar undir verðbólgunu með verulegri hækkun greiðsluþyrði lána. Mikil óvissa ríkir um verðþróun á olíu á næstu misserum. Miðstjórnin hvetur ríkisstjórnina til

Þess að mæta hækkunum á bensíni og olíum á heimsmarkaði með lækkun opinberra gjalda á þessar vörur. Þannig er hægt að draga verulega úr þeim neikvæðu áhrifum sem þessar hækkanir hafa á hag heimilanna og fyrirtækjanna.

Miðstjórn ASÍ gerir jafnframt þá kröfu að olúfélögin haldi aftur af hækkunum olú- og bensínverðs sem kostur er og freistist ekki til að misnota stöðu sína á fákeppnismarkaði til verðhækkana umfram það sem staðan á alþjóðamörkuðum gefur tilefni til.“

Mjólkursamningar og WTO

Á fundum miðstjórnar ASÍ í júní og svo aftur í september 2004 var fjallað ítarlega um nýgerða mjólkursamninga og áhrif þeirra fyrir launafólk. Jafnframt var á fundi í september gerð grein fyrir rammamarkaði á vettvangi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar - WTO - um aukið frelsi í alþjóðaviðskiptum og áhrif hans á viðskipti með landbúnaðarvörur sérstaklega. Af þessu tilefni ályktaði miðstjórn ASÍ um niðurstöður viðræðna Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar í ljósi nýs samnings um mjólkurframleiðslu:

„Nú í sumar náðist mikilvægt samkomulag á vettvangi Alþjóðaviðskiptamálastofnunarinnar, WTO, um ramma fyrir framhald samningaviðræðna um aukið frelsi í viðskiptum. Ljóst er að mun styttra er í endanlegar niðurstöður þessara viðræðna en talið hefur verið og að til verulegra skerðinga muni koma á styrkjum og innflutningsvernd í landbúnaði. Miðstjórn Alþýðusambands Íslands krefst þess að stjórnvöld og Alþingi tryggji að íslenskir neytendur fái sem fyrst að njóta ávinnings af þessum fyrirsjáanlegu breytingum. Jafnframt treystir miðstjórnin á að landbúnaðarráðherra standi við yfirlýsingu, sem hann gaf við lokaafgreiðslu á nýjum mjólkursamningi á Alþingi í vor, um að tekið verði tillit til tillagna Mjólkurnefndar, um aukið aðhald með mjólkuriðnaði gegnum innflutning.

Alþýðusamband Íslands hefur um langt skeið lagt áherslu á það í umræðu um landbúnaðarmál, að fyrirkomulag beinna styrkja og innflutningshafa verði endurskoðað. Markmiðið er, að greinin geti staðið á eigin fótum og að verð á matvælum færist nær því sem þekktist í nágrannalöndunum. Jafnframt hefur verið lögð á það áhersla að þetta gerist með langri aðlögun gagnvart bændum og afurðastöðvum. Mikilvægur liður í þessari aðlögun er að skapa landbúnaði virkt aðhald gegnum innflutning búvara. Þar sem því verður ekki við komið verði beitt virku eftirliti opinberra aðila eins og Verðlagsnefndar búvara, til að koma í veg fyrir misnotkun á markaðsráðandi stöðu.

Þessi sjónarmið komu skýrt fram í tillögum svokallaðrar Mjólkurnefnd-

ar sl. vor, sem landbúnaðarráðherra skipaði með þátttöku aðila vinnu-
markaðarins til að móta tillögur um stefnu í mjólkurframleiðslu og -iðnaði
á Íslandi. Þegar nýr mjólkursamningur milli stjórnvalda og bænda var
kynntur á Alþingi nokkru síðar var hins vegar ljóst að ekki var tekið tillit
til þessa grundvallarsjónarmiðs með viðunandi hætti. Í umsögn sinni til
Landbúnaðarnefndar Alþingis lýsti Alþýðusamband Íslands yfir vonbrigð-
um með mjólkursamninginn og fyrirhugaðar breytingar á Búvörulögum og
beitti sér af hörku fyrir því, að staðið yrði við það samkomulag sem náðist
með framsetningu tillagna Mjólkurnefndarinnar. Þetta leiddi til þess að við
lokaafgreiðslu á nýjum mjólkursamningi á Alþingi í vor gaf landbúnaðar-
ráðherra út yfirlýsingu þar sem hann vitnaði í tillögur Mjólkurnefndarinnar
og ítrekaði stuðning sinn við þær.“

Ný húsnæðislán banka og sparisjóða

Miðstjórn fjallaði haustið 2004 ítrekað um ný lán banka og sparisjóða og
möguleg áhrif þeirra fyrir neytendur. Fram kom í umræðunum að fagna bæri
lækkun vaxta á húsnæðislán. Jafnframt var áréttað að mikilvægt væri að fólk
hefði ýmsa þætti í huga þegar ákvörðun væri tekin um það hvort taka bæri ný
lán til að endurfjármagna húsnæðis kaup. Þá voru skilmálar bankanna varðandi
uppgreiðslu lánanna gagnrýndir og lagaheimild þeirra til að krefjast sérstaks
uppgreiðslugjalds véfengdar. Einnig voru skilyrði bankanna um viðskipta-
tryggd lántakenda harðlega gagnrýnd.

Í framhaldi af umræðunni skrifaði forseti ASÍ samkeppnisstofnun og við-
skiptabönkunum bréf þar sem óskað var eftir að lögmæti uppgreiðslugjaldsins
yrði sérstaklega skoðað og bankarnir rökstyddu ákvarðanir sínar í þeim efnum.

Miðstjórn ASÍ ályktar um aðför Brims að skipulögðum vinnumarkaði

Á fundi miðstjórnar ASÍ 22. september var fjallað um aðfarir eigenda Brims
gagnvart áhöfn togarans Sólborgar og tilraunir fyrirtækisins til að komast und-
an ákvæðum samninga um lágmarkskjör. Kom fram mjög hörð gagnrýni á fyr-
irtækið og forsvarsmenn þess. Jafnframt var bent á hvernig framgangna þeirra
gengi í berhöggi við þær reglur og venjur sem gilda um samskipti á íslenskum
vinnumarkaði. Að lokinni umræðu var eftirfarandi ályktun samþykkt samhljóða:

„Miðstjórn ASÍ átelur forsvarsmenn Brims harðlega fyrir aðför að
skipulögðum vinnumarkaði og umsömdum lágmarkskjörum með framferði
sínu gagnvart sjómönnum um bord í Sólbak EA-7. Þetta gerist á sama tíma
og forysta sjómannasamtakanna hefur mánuðum saman reynt að ná samn-
ingum við samtök útgerðarmanna.“

Skipulag á íslenskum vinnumarkaði hefur um langt árabil einkennst af því að launafólk og fyrirtæki hafa myndað með sér samtök sem hafa átt víðtækt samstarf um uppbyggingu og framþróun íslensks atvinnulífs og vinnumarkaðar. Þó stundum hafi komið til ágreinings, hefur það verið einkenni þessa fyrirkomulags, að ágreiningurinn hefur verið leystur við samningaborðið, en ekki á einstökum vinnustöðum eða í borðsal einstakra skipa.

Það er óþolandi að forsvarsmaður Brims skuli leyfa sér að beita hótunum til þess að ná fram einhliða ásetningi sínum um breytingar á gildandi kjarasamningum, hvort sem hótunin er um tekjumissi með kvótatilfærslum eða beinlínis atvinnumissi með uppsögn ráðningarsambands. Miðstjórn ASÍ lítur þetta mjög alvarlegum augum. Hér er um beina aðför að skipulagðri verkalýðshreyfingu og umsömdum lágmarkskjörum launafólks að ræða, sem brugðist verður við af fullri alvöru og hörku. Miðstjórn ASÍ mun beita sér fyrir því að verkalýðsfélög verjist slíkri aðför með öllum tiltækum ráðum.

Miðstjórn ASÍ lýsir jafnframt vonbrigðum sínum með viðbrögð forsvarsmanna LÍÚ við þessu útspili Brims. Miðstjórnin krefst þess að samtökin, ásamt Samtökum atvinnulífsins, standi vörð um skipulag á vinnumarkaði og láti ekki skammtímahagsmuni einstakra útgerðarmanna brjóta niður áratuga uppbyggingu og samstarf.“

Ársfundur ASÍ 2004

Miðstjórn ákvað á fundi sínum 5. nóvember 2003 að ársfundur ASÍ árið 2004 skyldi haldinn dagana 28. og 29. október 2004 á Nordica hótelinu í Reykjavík.

Miðstjórn ASÍ ákvað á fundi sínum 21. janúar 2004 með afgreiðslu starfs- og fjárhagsáætlunar fyrir árið 2004 að undirbúa sérstaklega umfjöllun um eftirfarandi málefni á ársfundinum 2004, í samræmi við 25. gr. laga ASÍ:

1. Atvinnumál
2. Lífið í vinnunni

Viðkomandi starfsnefndum ASÍ var falið að leiða undirbúninginn undir ársfundinn.

Fyrstu drög að uppleggi fyrir ársfundinn um framangreind málefni voru afgreidd á fundi miðstjórnar ASÍ 16. júní 2004 og send aðildarfélagunum til umfjöllunar 24. júní sl. Áfram hefur síðan verið unnið að þessum málefnum og á fundi miðstjórnar ASÍ 22. september voru afgreidd ný og endurskoðuð drög til umfjöllunar fyrir ársfundinn, sem send voru aðildarfélagunum.

Að venju tók fjöldi fólks tók þátt á baráttudagskrá á 1. maí.

Efnahags- og verðlagsmál

Í þessum kafla verður annars vegar gerð grein fyrir fyrstu spá Hagdeildar ASÍ um þróun helstu hagstærða fyrir árin 2004 og 2005 og hins vegar yfirlit yfir efnahags- og verðlagsmál á árunum 2003 og 2004.

Spá Hagdeildar

Hagdeild ASÍ sendi í upphafi árs 2004 frá sér spá um þróun helstu hagstærða fyrir árin 2004 og 2005. Hún byggði að mestu á nýlegu spálíkani sem Hagdeildin vann í samvinnu við Hagfræðistofnun Háskóla Íslands. Hér á eftir er fjallað um helstu niðurstöður úr spánni.

Helstu forsendur fyrir spánni voru að:

- Ráðist verði í stækkun Norðuráls árið 2004.
- Fjárfestingar vegna álvers og virkjanaframkvæmda verði með svipuðum hætti og gert var ráð fyrir í áætlunum fjármálaráðuneytis og Seðlabanka á síðasta ári, utan þess að gert er ráð fyrir því að hlutur innlends kostnaðar verði nokkru lægri.
- Gert er ráð fyrir því að samneysla hins opinbera vaxi um 4% að magni hvort árið um sig.

- Þar sem samningar eru almennt lausir, er gengið út frá svipuðum launabreytingum og á síðasta samningstíma.

Helstu niðurstöður úr spánni fyrir árin 2004 og 2005 koma fram í töflunni hér að neðan.

Spá Hagdeildar ASÍ jan. 2004

	Áætlun	Spá	Spá
	2003	2004	2005
Hagvöxtur ¹	2,5%	5,7%	4,6%
Verðbólga ²	2,2%	2,0%	3,7%
Skammtímavextir, ársmeðaltal ³	5,0%	6,6%	8,1%
Meðalgengi, gengisvísitala	122,3	118,8	124,0
Atvinnuleysi ⁴	3,5%	3,7%	3,6%

¹Magnbreyting frá fyrra ári

² Milli ársmeðaltala, neysluverðsvísitala

³ Vextir 3ja mánaða ríkisvixla

⁴ Sem hlutfall af áætluðum mannafla

Hagdeildin áætlaði að hagvöxtur á árinu 2003 yrði á bilinu 2,5-3,0%. Þar af var gert ráð fyrir að einkaneysla ykist um tæp 6,0% að magni á milli ára, samneysla um 4% og fjármunamyndun um nær 13%. Einnig var áætlað að útflutningur myndi aukast um 0,5% og innflutningur um 11% - 12%.

Á yfirstandandi ári gerði Hagdeildin ráð fyrir því að hagvöxtur yrði allt að 5,7% og um 4,6% árið 2005. Því var þá spáð að skammtímavextir yrðu að meðaltali 6,6% á árinu og skammtímavextir yrðu komnir í 8,2% í árslok 2004 og fari í 8,5% í árslok 2005.

Hagdeildin spáði því að krónan mundi styrkjast nokkuð á árinu 2004 og yrði sterkust á þriðja ársfjórðungi, en eftir myndi krónan heldur veikjast. Gert er ráð fyrir að krónan veikist síðan frekar á árinu 2005. Styrkingu krónunnar á þremur fyrstu ársfjórðungum ársins 2004 má fyrst og fremst rekja til hækkunar vaxta og mikils gjaldeyrisinnstreymis. Veikingu krónunnar á síðasta fjórðungi 2004 má rekja til vaxandi viðskiptahalla.

Vegna spár um styrkingu krónunnar var gert ráð fyrir því að verðlag yrði nokkuð stöðugt framan af ári 2004 en á þriðja ársfjórðungi mætti hins vegar vænta þess að verðbólga ykist nokkuð, vegna veikingar krónunnar og vaxandi þenslu í hagkerfinu. Spáin gerði ráð fyrir því að verðbólgan yrði heldur minni á þessu ári en í fyrra eða 2,0%. Hún myndi hins vegar aukast á árinu 2005 og verði 3,7%, mælt milli ársmeðaltala.

Spáin gerði einnig ráð fyrir því að atvinnuleysi verði áfram nokkuð mikið og færi ekki að minnka fyrr en á árinu 2005. Skýring á því væri aukin ruðningsáhrif, sem stafa af styrkingu krónunnar og háum vöxtum. Ruðningsáhrifin gætu jafnvel aukið atvinnuleysi nokkuð á árinu 2004.

Spáin virðist ætla í öllum meginatriðum ætla að ganga eftir.

Þróun í efnahags- og verðlagsmálum 2003 og 2004

Eftir stutt samdráttarskeið á árinu 2002 tók við kröftugur viðsnúningur í efnahagslífinu. Hagvöxtur var 4,3% á árinu 2003 einkaneysla jókst um 6,6% og fjárfestingar um 17,6%. Verðbólga lækkaði og var 2,1% eða vel undir verðbólgu markmiði Seðlabankans og kaupmáttur launa jókst um 3,4%. Þrátt fyrir þessa almennt jákvæðu þróun í hagkerfinu þá jókst atvinnuleysi í 3,4%.

Viðsnúningurinn í efnahagslífinu á árinu 2003 má að stórum hluta rekja til þess að í upphafi ársins var gengið frá samkomulagi um byggingu álvers við Reyðarfjörð og byggingu Kárahnjúkavirkjunar. Á vormánuðum var tekin ákvörðun um stækkun Norðuráls og byggingu nauðsynlegra raforkuvera. Það er því greinilegt að nýtt hagvaxtarskeið er hafið og búast má við því að það standi fram til 2007 á meðan aðalframkvæmdartíminn varir.

Helstu kennitölur

Helstu kennitölur	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Verg landsframleiðsla ¹	5,2%	4,7%	5,5%	4,2%	5,7%	2,2%	-0,5%	4,3%
Neysluverðsvisitala ²	2,3%	1,8%	1,7%	3,4%	5,0%	6,7%	4,8%	2,1%
Kaupmáttur launa ²	4,1%	3,6%	7,6%	3,3%	1,5%	2,0%	2,2%	3,4%
Atvinnuleysi ²	4,4%	3,9%	2,8%	1,9%	1,3%	1,4%	2,5%	3,4%
Einkaneysla ¹	5,4%	5,1%	9,9%	7,3%	4,0%	-3,8%	-1,0%	6,6%
Samneysla ¹	1,2%	2,5%	3,4%	4,9%	4,4%	3,1%	4,1%	3,3%
Fjármunamyndun ¹	25,7%	10,0%	32,8%	-3,0%	14,8%	-7,6%	-15,1%	17,6%
Útflutningur ¹	9,9%	5,3%	2,2%	4,0%	5,0%	7,7%	3,6%	0,3%
Innflutningur ¹	16,5%	7,7%	23,4%	4,2%	8,0%	-9,0%	-2,5%	9,7%
Viðskiptajöfnuður ³	-1,7%	1,8%	-6,8%	-6,9%	-10,0%	-3,9%	1,0%	-3,9%

Heimild: Seðlabanki, Hagstofa og fjármálaráðuneyti

1 Magnbreyting milli ára

2 Prósentubreyting milli ára

3 Hlutfall af landsframleiðslu

* Hluti talna 2002 og 2003 eru bráðabirgðatölur

Hagvöxtur

Hagvöxtur var kröftugur á árinu 2003 og var um að ræða snarpan viðsnúning frá árinu 2002. Á fyrsta ársfjórðungi ársins 2003 jókst landsframleiðslan um 4,7% m.v. sama ársfjórðung árið áður. Þessi mikli hagvöxtur hefur haldist á

alla ársfjórðunga síðan. Þegar árið 2003 var gert upp í heild var hagvöxturinn 4,3%. Það sem af er árinu 2004 hefur þessi mikli hagvöxtur haldið áfram og allar líkur eru á að spá Hagdeildar frá því í janúar gangi eftir og hagvöxtur verði 5,7% á árinu. Þessi kröftugi hagvöxtur er að stærstum hluta drifinn áfram af mikilli einkaneyslu og fjárfestingum og bendir allt til þess að svo verði áfram á næstunni.

Fjárfestingar

Mikil aukning var í fjárfestingum á árinu 2003 eða sem nam 17,6%. Þetta voru mikil viðbrigði frá árinu áður þegar þær drógust saman um 15,1%. Mest var aukningin í fjárfestingum atvinnuveganna sem jukust um 26% en höfðu árið áður dregist saman um 22,7%. Fjárfestingar í íbúðarhúsnæði voru einnig miklar og jukust um 13,3% í stað 5,2% árið áður. Fjárfestingar hins opinbera drógust lítillega saman eða um 0,4% en höfðu dregist saman um 12,3% árið áður.

Allt bendir til að þessi mikli vöxtur fjárfestinga haldi áfram á þessu ári og var til að mynda 17,1% aukning á fyrsta ársfjórðungi frá sama ársfjórðungi árið áður og 21% á öðrum ársfjórðungi. Miklar framkvæmdir í virkjunum og álverum, mikil þensla á íbúðamarkaði og breytingar í lánsfjármögnun íbúðahúsnæðis benda til að þessi mikil vöxtur muni haldast næstu misserin.

Einkaneysla

Einkaneysla jókst um 6,6% á árinu 2003 sem var mikill breyting frá árinu 2002 þegar hún dróst saman um 1%. Einkaneysla tók kipp þegar í upphafi árs 2003 þegar vöxtur hennar var um 7%. Þessi mikla aukning einkaneyslunnar hefur haldið áfram og eru sterkar vísbendingar um að vöxturinn geti jafnvel orðið enn meiri.

Vinumarkaður

Atvinnuleysi hefur haldist mikið þrátt fyrir mikinn hagvöxt. Fyrri hluta árs 2003 var skráð atvinnuleysi nálægt 4% en þá tók heldur að draga úr því og fór það lægst í september 2003 þegar það mældist 2,7%. Það sem eftir lifði árs 2003 jókst atvinnuleysi og var komið í 3,7% í janúar 2004. Frá janúar 2004 hefur heldur dregið úr skráðu atvinnuleysi og mældist það 2,9% í ágúst. Það hefur því heldur verið að draga úr skráðu atvinnuleysi en það veldur áhyggjum að þegar skoðað er árstíðaleiðrétt atvinnuleysi þ.e. þegar búið er að taka tillit til árstíðabundinna sveiflna á vinnumarkaði þá hefur ekki dregið úr atvinnuleysi. Annað sem veldur áhyggjum er að hlutfall langtímaatvinnulausra þ.e. þeirra sem hafa verið án vinnu í 6 mánuði eða meira er að aukast. Þannig hafa 34% þeirra sem eru á atvinnuleysisskrá verið án vinnu í 6 mánuði eða lengur.

Kaupmáttur - launaþróun

Frá árinu 1996 hefur kaupmáttur launa vaxið á hverju ári. Í fyrra jókst hann um 3,4% og spáir fjármálaráðuneytið að hann muni vaxa um 1,75% í ár. Kaupmáttur ráðstöfunartekna þ.e. kaupmáttur þegar tekið hefur verið tillit til þáttá eins og skattkerfisins og tilfærslna (bóta) ofl, hefur einnig aukist árlega frá árinu 1996, utan ársins 2002 þegar kaupmáttur ráðstöfunartekna dróst saman um 0,3%. Fjármálaráðuneytið mat það þannig að kaupmáttur ráðstöfunartekna hefði vaxið um 4,7% árið 2003 og spáir því að hann vaxi um 1,5% í ár. Ráðuneytið spáir því að kaupmáttur launa muni aukast um 1,75% á næsta ári en kaupmáttur ráðstöfunartekna um 3,75%. Þessi mikli munur á kaupmætti launa og ráðstöfunartekna skýrist að mestu af áætluðum skattalækkunum.

Verðbólga, verðlag og gengi

Verðbólga var lág á árinu 2003. Allar mælingar Hagstofunnar á breytingum á neysluverðsvísitölunni voru undir verðbólgu markmiði Seðlabankans utan mælingin í nóvember þegar verðbólga reyndist vera 2,5% eða alveg í samræmi við verðbólgu markmiðið og í desember þegar verðbólga fór í 2,7%. Framan af ári 2004 hélt verðbólga áfram lág eða undir verðbólgu markmiðinu en í maí fór að síga á ógæfuhliðina þegar verðbólgan fór yfir 3% í fyrsta skipti síðan í september 2002. Verðbólga hefur haldist há síðan eða á bilinu 3,2-3,9%. Helstu ástæður aukinnar verðbólgu eru annars vegar mikil hækkun á heimsmarkaðsverði á olfu og hins vegar hækkun á húsnæðisverði.

Gengisvísitala krónunnar var í 124,7 stigum í upphafi árs 2003. Krónan styrktist nokkuð í upphafi árs. Væntingar tengdar álvers- og virkjanaframkvæmdum og gjaldeyrisinnstreymi hafa haldið krónunni sterkri. Sumarið 2003 veiktist krónan nokkuð og fór gengisvísitalan hæst í 128,7 stig í lok ágúst 2003 en þá tók krónan að styrkjast aftur. Á árinu 2004 hefur gengisvísitalan verið nokkuð stöðug. Hæst hefur gildi hennar farið í 124,7 stig í byrjun maí og lægst fór gildi hennar í 118,7 stig í byrjun febrúar 2004. Það má því segja að krónan hafi verið sterk og nokkuð stöðug á liðnum misserum. Almennt er búist við því að krónan muni heldur veikjast á komandi misserum vegna mikils viðskiptahalla.

Peningamálastefnan

Seðlabankinn lækkaði vexti 11 sinnum frá því í ársbyrjun 2002 fram í febrúar 2003 í viðleitnin sinni við að örva hagkerfið. Frá febrúar 2003 fram í maí 2004 voru stýrivextir bankans 5,3%. Í ljósi vaxandi verðbólgu á sumarmánuðum hóf bankinn vaxtahækkunarferli í maí 2004. Alls hækkaði bankinn vexti fjórum sinnum á tímabilinu frá maí til septemberloka um samtals 1,45% og voru stýrivextir bankans komnir í 6,75% eftir þær hækkanir. Þetta hefur leitt til þess að

vaxtamunur við útlönd hefur vaxið á ný og hefur ekki verið meiri síðustu tvö ár. Í ljósi spáa um vaxandi verðbólgu á komandi misserum má búast við frekari hækkunum á stýrivöxtum á næstunni.

Fjármál hins opinbera

Afkoma ríkissjóðs á árinu 2003 var neikvæð um 6,1 milljarð. Skýringin á þessari slæmu útkomu er helst gefin að sérstakt átak var gert í atvinnu- og byggðamálum á árinu 2003 vegna slæms atvinnuástands. Fjárlög ársins 2004 gerðu ráð fyrir 6,7 milljarða tekjuafgangi. Áætlað var að tekjur ríkissjóðs yrðu 282 milljarðar en gjöld 275,3 milljarðar. Fjármálaráðuneytið spáir því nú í greinargerð með fjárlagafrumvarpi 2005 að gjöldin fari 7,1 milljarði fram úr áætlun fjárlaga en tekjurnar 8,2 milljörðum. Gangi þetta eftir verður tekjuafgangur ríkissjóðs heldur meiri en áætlað var eða 7,8 milljarðar.

Verkalýðshreyfingin og Seðlabankinn hafa gagnrýnt ríkisvaldið fyrir að beita ekki meira aðhaldi í ríkisfjármálum til að halda aftur af verðbólgu.

Afkoma atvinnuvega

Rekstarumhverfi fyrirtækja var nokkuð stöðugt árið 2003. Verðbólga var innan verðbólgu markmiðs Seðlabankans og vextir lækkuðu á árinu. Krónan styrktist um 6,5% að meðaltali sem hefur gert útflutnings- og samkeppnisfyrirtækjum erfitt fyrir. Þannig var gengisvísitalan að meðaltali 123,4 á síðasta ári.

Á þessu ári hafa rekstrarskilyrði fyrirtækja heldur versnað. Á fyrstu mánuðum þessa árs hélt krónan áfram að styrkjast og gengisvísitalan fór í 119 stig í febrúar. Gengi krónunnar veiktist þó aftur í apríl og fór vísitalan í 124 í maí sl. og hefur frá því sveiflast á nokkuð þröngu bili milli 121 og 123 stiga. Vextir hafa farið hækkandi á árinu eða allt frá því að Seðlabanki hóf að hækka stýrivexti sína í maí og sér enn ekki fyrir endann á því ferli. Flest stærri fyrirtæki eru að vísu nær ónæg fyrir hækkun innlendra vaxta þar sem þau geta flest tekið lán erlendis og á lægri vöxtum. Einnig hefur verðbólga á síðari hluta þessa árs farið vaxandi og leitt til kostnaðarverðs hækkana.

Afkoma fyrirtækja sem skráð eru í Kauphöll Íslands hefur almennt batnað verulega frá árinu 2000 en þá voru þau rekin með 10% tapi. Afkoma fyrirtækjanna var árið 2003 óbreytt frá árinu á undan og tölur um heildarhagnað atvinnugreina fyrstu sex mánuði þessa árs benda til þess að umtalsverð aukning hafi orðið frá sama tíma í fyrra, eða sem nemur um 10% raunaukningu. Á sama tíma í fyrra varð hins vegar samdráttur um 4% á milli ára.

Ef fjármála- og tryggingafyrirtæki eru undanskilin þá kemur nokkuð önnur mynd í ljós. Afkoma fjármála- og tryggingafyrirtækja er sýnu best af þessum fyrirtækjum, en hagnaður þeirra nam um 48% af tekjum á fyrri helmingi

Þessa árs, tvöfalt meira en á sama tíma í fyrra. Hagnaður annarra fyrirtækja minnkaði um tæplega helming á milli árána 2002 og 2003. Fyrstu sex mánuði þessa árs hefur hagnaður fyrir skatta hjá umræddum fyrirtækjum aukist úr 5% fyrir sama tímabil í fyrra í 6. Hagnaðurinn minnkaði eingöngu hjá sjávarútvegs fyrirtækjum á milli árána 2003 og 2004 og skýrist það að mestu leyti af óhagstæðri þróun krónunnar en einnig vegna mikilla vaxtagjalda. Skuldir sem hlutfall af tekjum eru langmestar hjá sjávarútvegsfyrirtækjum af skráðum fyrirtækjum í Kauphöll Íslands og jukust um 9% á milli tímabilanna meðan tekjur jukust um 3%.

Hækkun á olíuverði hefur mest áhrif á rekstur sjávarútvegsfyrirtækja og fyrirtækja í ferðaþjónustu.

Það kemur ekki á óvart að á liðnu ári varð mestur vöxtur í byggingarstarfsemi og verslun og veitingarekstri. Einnig hafa aðrar atvinnugreinar sem tengjast beint eða óbeint stóriðjuframkvæmdunum á Austurlandi dafnað vel svo og greinar sem tengjast einkaneyslu og ferðaþjónustu svo sem smásala af ýmsum toga og bílasala. Umsvif í fjármálaþjónustu og atvinnugreinum sem tengjast rekstri og sölu fasteigna hafa jafnframt aukist verulega að undanfögnu.

Horfur í alþjóðaeftirspurn

Hagvöxtur í heiminum hefur verið heldur meiri en spár gerðu ráð fyrir. Árið 2003 var hagvöxtur í heiminum 3,9% en var árið á undan 3%. Í ár er því spáð að hagvöxturinn verði 5%, sem er mesti hagvöxtur síðustu þrjú áratugi. Vísbendingar eru um að heldur hægi á vextinum á næsta ári og hann verði 4,3%. Helsta ástæða þess að dregið hefur úr hagvexti er hækkun á olíuverði undanfarna mánuði. Hefur sú þróun sett mark sitt á heimsbúskapinn, kynt undir verðbólgu, slegið á eftirspurn og valdið nokkurri óvissu um áframhaldandi þróun.

Spá Alþjóðagjaldeyrissjóðsins nú í september 2004 gerir ráð fyrir því að

- Meðalhagvöxtur í heiminum verði 5,0% í ár og 4,3% á því næsta.
- Hagvöxtur í Bandaríkjunum verði 4,3% í ár og 3,5% á því næsta.
- Meðalhagvöxtur í Evrulöndum verði 2,2% í ár og 2,2% á því næsta.

Uppsveiflan í heimsbúskapnum nú er eins og svo oft áður leidd af Bandaríkjunum og framvindu efnahagsmála þar í landi. Framleiðni þar hefur haldið áfram að aukast og heldur hefur dregið úr atvinnuleysi. Samt sem áður hefur heldur dregið úr hagvexti á seinnihluta ársins og skýrist það af hækkun olíuverðs og minni fjölgun starfa en reiknað var með í upphafi árs. Hagvöxtur á evrusvæðinu hefur aukist umfram spár. Þrátt fyrir það er óbreyttum hagvexti spáð á næsta ári. Í Japan hefur hagvöxtur verið umfram væntingar og í Kína

hefur hagvöxtur verið mikill á undanförunum misserum. Spáð er að heldur hægi á hagvexti í Kína. Verðbólga hefur aukist nokkuð í heiminum eftir að hafa verið orðin óvenjulega lág um mitt ár í fyrra. Meginskýring á vaxandi verðbólgu í heiminum er hækkun á heimsmarkaðsverði á olíu. Verðlag í heiminum á næstu misserum mun halda áfram að ráðast af stærstum hluta af þróun á olíuverði. Almennt er þó talið ólíklegt að verðbólga fari úr böndunum. Í iðnríkjunum var hún 1,8% á síðasta ári og er gert ráð fyrir að hún verði 2,1% á þessu ári og því næsta. Í Bandaríkjunum var hún 2,3% á síðasta ári en gert er ráð fyrir að hún verði 3% á þessu og næsta ári. Verðbólga hefur einnig aukist á evrusvæðinu og er nú komin yfir 2% mörkin en reiknað er með að hún minnki aftur. Spár gera ráð fyrir að hún verði 2,1% á þessu ári og 1,9% á því næsta í Evrulöndunum. Dregið hefur úr verðhjöðnun í Japan en hún var 0.9% árið 2002 en var komin í 0,2% á síðasta ári. Gert er ráð fyrir óbreyttri verðhjöðnun á þessu ári en 0,1% á því næsta.

Langtímavextir fóru hækkandi á alþjóðamörkuðum á síðasta ári eftir að þeir náðu fjörutíu ára lágmarki í júní í fyrra. Sömu sögu er að segja um skammtímavexti. Í ár er gert ráð fyrir að skammtímavextir í bandaríkjadöllum nemi 1,6% á þessu ári og 2,2% í evrum en á næsta ári verði þeir komnir í 3,4% í bandaríkjadöllum og 2,8% í evrum. Spár um landtímavexti gera ráð fyrir að vextir í Bandaríkjunum verði á þessu ári 4,5% og í Evrulöndunum 4,1% en á því næsta verði vextir komnir upp í 5,3% í Bandaríkjunum og 4,7% í Evrulöndunum.

Gengi erlendra gjaldmiðla ræðst af þróun á alþjóðamörkuðum og vegur þyngst halli í viðskiptum á milli ríkja. Mestu ræður líklega þróun viðskiptahalla í Bandaríkjunum en hann er töluverður um þessar mundir. Gert er ráð fyrir að hann verði um 5,1% af vergri landsframleiðslu í ár en verði heldur minni á næsta ári eða 5,0%. Hins vegar er gert ráð fyrir afgangi af viðskiptum við útlönd í Evrulöndunum upp á 0,5% af vergri landsframleiðslu bæði í ár og á næsta ári.

Þeir þættir í alþjóðaefnahagslífi sem helst snerta íslenskt efnahagslíf og ráða miklu um þróun þess á næstu misserum er olíuverð og verð erlendis á sjávarafurðum og áli. Erfitt hefur verið að sjá fyrir um þróun olíuverðs að undanförunum og má gera ráð fyrir að það hafi hækkað um 25% á árinu. Á næsta ári er hins vegar gert ráð fyrir að það lækki aftur. Útflutningsverð á áli hefur hækkað um 6% í fyrra og í ár má gera ráð fyrir að það hækki um 15%. Verð á sjávarafurðum í erlendri mynt lækkaði um 2,5% í fyrra og í ár má gera ráð fyrir óbreyttu verði.

Verðlagseftirlit ASÍ

Verðlagseftirlit ASÍ hefur verið starfrækt í rúm þrjú ár. Markmið verðlagseftirlitsins er annarsvegar að auka upplýsingastreymi til neytenda og efla þannig neytendavitund og hins vegar veita fyrirtækjum og stofnunum aðhald. Nauðsynlegt er að halda áfram að efla neytendavitund hér á landi þar sem hún virðist minni en í nágrannalöndum okkar þó svo hún hafi aukist í kjölfar stöðugra vöruverðs innanlands. Ljóst er að með því að veita fyrirtækjum og stofnunum aðhald og halda uppi virku verðlagseftirliti er unnið að því að bæta kjör launafólks. Stöðugleiki og lágt verð vöru og þjónustu tryggja betri kjör neytenda þar sem verðið hefur bein áhrif á kaupmátt.

Kannanir og úttektir

Verðlagseftirlitið hefur breyst nokkuð á þessu starfsári. Aukin áhersla hefur verið á að auka fjölbreytni í könnunum og reynt skoða sem flest sem viðkemur pyngju neytenda. Hér á eftir er stiklað á því stærsta sem gert hefur verið.

Matvara

Könnun á **fiskverði**, í fiskborði, var framkvæmd í 26 fiskbúðum og matvöruverslunum um miðjan desember 2003, skoðaðir voru tuttugu og sex vöruflokkar. Niðurstöðurnar sýndu að munur milli hæsta og lægsta verðs var í áttatíu prósent tilfella yfir 40%. Það vakti athygli að þrátt fyrir mikla lækkun á ýsuverði á markaði á árinu þá hafði það aðeins skilað sér að hluta til neytenda.

Greining á **ýsuverði** og þróun þess var gerð í apríl 2004. Hún sýndi að afurðaverð á mörkuðum síðustu tvö ár hefur lækkað um rúm 58% en liðurinn „fiskur“ í vísitölu neysliverðs hefur hækkað um 6% á sama tímabili.

Hin árlega **matvörukönnun** sem verðlagseftirlit ASÍ og Manneldisráð standa að var framkvæmd í nóvember. Þetta er þriðja sambærilega matvörukönnunin sem þessir aðilar framkvæma og er markmiðið að bera saman verð á hefðbundinni neyslukörfu fjögurra manna fjölskyldu og verð á sambærilegri hollustukörfu samkvæmt ráðleggingum Manneldisráðs. Fyrsta könnunin var framkvæmd í október 2001 þar kom m.a. fram að hægt er að lækka mataræikninginn með því að fylgja ráðleggingum um hollustu. Könnunin árið 2002 sýndi að bilið væri að breikka og nú var hollustan rúmlega 12% ódýrari. Þriðja könnunin sem framkvæmd var í nóvember 2003 sýndi, þriðja árið í röð, að hollustu karfan er ódýrari en hin hefðbundna neyslukarfa þó munurinn hafi minnkað milli ára. Annað merkilegt sem kom fram var að við eyðum meiru í sælgæti en ávexti og grænmeti.

Þegar verð á **kjöti** og kjötvörum, vigtað saman í neyslukörfu, var skoðað milli október 2002 og nóvember 2003 kemur í ljós að verð á körfunni lækkaði

verulega milli ára. Í nóvember 2003 kostaði karfan kr. 3.150 á mann á mánuði en kostaði í október 2002 kr. 3.929.

Nokkrar verðkannanir á **drykkjarvörum** í matvöruverslunum voru framkvæmdar á tímabilinu. Gegnum gangandi var að munur á hæsta og lægsta verði var um og yfir 30%. Eins var einkennandi að verslanir keppa aðallega innan síns markaðshluta þ.e. klukkubúðir innbyrðis og lágvöruverslanir innbyrðis. Hins vegar verður að hafa í huga að erfitt er að flokka verslanir eftir verslunargerð með fullnægjandi hætti.

Sambærileg niðurstaða varð þegar mjólkurvörur voru skoðaðar en þrjár kannanir á **mjólkurvörum** voru framkvæmdar á tímabilinu. Þ.e. svipað verðbil var á milli ákveðinna verslana innbyrðis eins og í drykkjavörunum

Í kjölfar tollabreytinga á grænmeti í febrúar árið 2002 var lögð mikil áhersla á af hálfu verðlagseftirlitsins að fylgjast vel með því að þær breytingar skilðu sér til neytenda sem varð og raunin. Síðan hefur verið lögð nokkur áhersla að halda þessu eftirliti áfram. Milli ársins 2003 og 2004 er hægt að greina nokkrar hækkanir á **grænmeti og ávöxtum** í okkar könnunum sem er í samræmi við niðurstöður úr könnunum Samkeppnisstofnunar. Niðurstöðurnar leiðdu í ljós að verð á grænmeti breytist oft töluvert á stuttum tíma og munur milli verslana var oft á tíðum mjög mikill oft yfir 100%.

Annað

Síðasta haust var undirritað samkomulag milli ASÍ, SVP og Landlæknisembættisins um fyrirkomulag verðkannanna í **apótekum** á lyfseðilsskyldum lyfjum. Lyfjamarkaðurinn er flókinn og erfitt er fyrir hinn almenna neytanda að átta sig á því hvar hagstæðast er að versla. Þættir sem gera myndina óljósa frá neytandanum séð eru annars vegar lélegar verðmerkingar á lyfseðilskyldum lyfjum og hins vegar mismunandi þátttaka almannatrygginga í lyfjakostnaði. Á starfsárinu hafa verið framkvæmdar þrjár lyfjaverðskannanir og hefur verið ánægja með þetta nýja verklag. Niðurstöður þessara kannanna hafa sýnt að nokkur munur er á verði milli apóteka og það getur borgað sig fyrir neytendur að hringja á nokkra staði og finna þannig hagstæðasta verðið áður en lyf eru leyst út.

20. nóv. og 5. desember 2003 voru gerðar tvær kannanir á verði á hjólbardaskiptingu hjá 28 **hjólbardáverkstæðum**. Skoðaður var heildarkostnaður við skiptingu, umfelgun og jafnvægisstillingu á einum umgangi þ.e. fjórum hjólbörðum á nokkrum stærðum hjólbarda. Ekki voru miklar verðbreytingar

hjá einstökum fyrirtækjum milli kannanna. Og borið saman við könnun Samkeppnisstofnunar sem framkvæmd var í október má ætla að verðbreytingar almennt séu litlar eftir að vetrarverð er komið á. Aðrar niðurstöður voru að munur á hæsta verði og lægsta var minnstur rúmlega 30% í flokki fólksbíla en mestur 71% í flokki stórra jeppa. Einnig að verðhækkun á hjólbarðaskiptingum milli ára var 3,2%.

Í desember 2003 voru framkvæmdar þrjár verðkannanir á 43 **bókum** í 11 bókaverslunum. Það kom glögglega í ljós að mikil verðsamkeppni ríkir á þessum markaði og voru dæmi um að bóksalar væru að breyta verði á sömu bókinni nokkrum sinnum í vikunni. Í þessum könnunum kom fram verulegur verðmunur milli verslana. Munur á hæsta og lægsta verði var meiri en 30% á 31 bók en mestur 115%. Það er ljóst að neytendur geta sparað töluverðar fjárhæðir í jólabókakaupunum ef þeir kynna sér ítarlega verð á markaðnum hverju sinni og hafa tíma til að bíða eftir hagstæðum verðum.

Útgjöld heimila vegna afnotagjalda og áskrifta af **sjónvarpsstöðvum** geta verið töluverð á ári. Þrjár kannanir á þessum markaði voru gerðar frá miðjum nóvember og fram í miðjan janúar. Niðurstöðurnar sýndu að þeir sem eru með algenga samsetningu s.s. RÚV og Stöð 2 greiða rúm 86 þús. kr. á ári en ef mestallt efnið sem er í boði er tekið þarf að greiða í kringum kr. 180 þúsund á ári fyrir það.

Í apríl var gerð úttekt á nýjum valkosti sem **viðskiptabankarnir** hafa verið að bjóða í fasteignalánum þ.e. lán með höfuðstól í erlendum myntum. Flestir sérfræðingar eru sammála um að gengissveiflur geti orðið nokkuð miklar á þessum erlendu lánum og lántakendur þurfi að meta áhættuna sem þessu lánaformi fylgi. Í framhaldi af því þurfa neytendur að reyna að tryggja sig gegn gengisáhættunni en það krefst mikillar sérfræðipækkingar á gjaldeyrismarkaðnum sem fæst heimili búa yfir.

Um miðjan september var framkvæmd könnun í fimm tryggingafyrirtækjum á kostnaði við tvenns konar **tryggingar**, innbútryggingu og bifreiðatryggingu með kaskó. Niðurstöður sýndu að þetta er mjög flókinn markaður og erfitt fyrir neytendur að átta sig á því hvar bestu kjörin eru í boði. Það munaði yfir 10% á hæsta og lægsta tilboðinu í bifreiðatryggingunum sem gæti verið í peningum um kr. 7.000. Einnig kom í ljós að hægt var að fá betra tilboð ef hringt var og tilboð samkeppnisaðila nefnt þannig að neytendur geta hugsanlega fengið betra verð ef þeir etja fyrirtækjunum saman í verðsamkeppni.

Síðustu misseri hefur það færst í aukanna að neytendur fjármagni bifreiðakaup sín með **blaláni**. Í október var kannað hvaða kostnaður fylgir blalánum og hvar bestu kjörin eru. Niðurstöður liggja ekki fyrir.

Leikskólagjöld vega þungt á útgjöldum barnafólks. Nokkur vinna hjá verð-

lagseftirlitinu hefur verið lögð í að búa til gagnagrunn sem getur haldið utan um þróun **leikskólagjalda** í landinu og væri uppfærður tvisvar á ári. Vonast er til að þessari vinnu ljúki í lok október.

Samkeppnistofnun setti 1. september s.l. reglur um verðupplýsingar á þjónustu **tannlækna** í þeim tilgangi að bæta upplýsingar til neytenda og auðvelda verðsamanburð. Þessar reglur gefa verðlagseftirliti ASÍ nú í fyrsta skipi möguleika á að framkvæma sambærilegar verðkannanir á þessari þjónustu eins og annarri. Unnið er að því innan hagdeildar að útbúa verklagsreglur varðandi þessar kannanir og í kjölfarið á því ætti að vera hægt að framkvæma kannanir reglulega

Niðurlag

Neytendamál og verðlagseftirlit fá aukið vægi í umræðunni í samfélaginu þegar verðbólga vex eins og raunin er um þessar mundir.

Mikilvægt er að halda áfram innan hagdeildar að byggja upp gagnagrunna á sem flestum sviðum svo hægt sé að skoða verðþróun vöru og þjónustu yfir tíma. Nú eru til gögn sem ná yfir þriggja ára tímabil á allmörgum sviðum.

Vert er í lokinn að nefna að jákvætt skref í neytendamálum verður væntanlega stigið á næstunni þar sem fyrir Alþingi liggur frumvarp til laga um Neytendastofu og talsmann neytenda sem er löngu tímabært að koma á fót hér á landi.

Frá undirritun kjarasamninga Flóabandalagsins og Starfsgreinasambandsins við samtök atvinnulífsins.

Kjaramál og kjarasamningar

Í þessum kafla verður fjallað um þá kjarasamninga sem gerðir hafa verið frá hausti 2003. Ekki eru tók á því að rekja nákvæmlega alla kjarasamninga sem gerðir voru né heldur gera grein fyrir efni þeirra allra. Hér verður því fjallað ítarlegast um þá samninga sem fyrst voru gerðir og mörkuðu brautina fyrir þá sem á eftir komu. Í umfjöllun um aðra samninga er mest fjallað um atriði í þeim sem voru frábrugðin þeim samningum sem betur er lýst.

Endurnýjun kjarasamninga á almennum vinnumarkaði

Kjarasamningar á almenna vinnumarkaðinum voru almennt lausir um eða upp úr síðustu áramótum. Í aðdraganda kjarasamninganna varð strax ljóst að landsamböndin og einstök félög myndu nálgast samningsgerðina með svipuðum hætti og í síðustu kjarasamningum, þ.e. hún yrði í höndum landssambandanna, þó með þeirri undantekningu að þrjú félög Starfsgreinasambandsins, Efling, Hlíf og Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágrennis ákváðu líkt og árið 2000 að semja undir merkjum Flóabandalagsins og VR samdi undir eigin merkjum. Náin samvinna var með Flóabandalaginu og öðrum félögum Starfsgreinasambandsins og einnig VR og Landssambands verslunarmanna.

Starfsgreinasambandið og Flóabandalagið

Félögin sem mynduðu Flóabandalagið árið 2000 voru með lausa samninga frá 15. september 2003. Haustið 2002 gerðu félögin samkomulag við Samtök atvinnulífsins um framlengingu samningsins til 1. janúar 2004 eða til sama tíma og samningar annarra Starfsgreinasambandsfélaga voru lausir. Samkomulag var um að launabreytingar 1. janúar 2003 yrðu þær sömu og hjá öðrum félögum Starfsgreinasambandsins eða 3,15%.

Haustið 2003 tilkynntu félögin sem mynduðu Flóabandalagið árið 2000 að þau myndu viðhalda samstarfinu. Þannig varð ljóst að félög Starfsgreinasambandsins myndu ganga til samninga annars vegar undir merkjum Flóabandalagsins og hins vegar undir merkjum Starfsgreinasambandsins. Samstarf Flóans og Starfsgreinasambandsins var náíð, kröfugerðir þeirra mjög áþekkar og stór hluti viðræðna við Samtök atvinnulífsins voru sameiginlegar.

Starfsgreinasambandið og Flóabandalagið skrifuðu undir nýja kjarasamninga við Samtök atvinnulífsins þann 7. mars. Samningarnir voru í öllum meginatriðum sambærilegir og verður hér gerð grein fyrir helstu atriðum þeirra.

Samið var til lengri tíma en áður hafði þekkt eða út árið 2007.

Almennar launahækkanir samningsins eru:

- 3,25% 1. mars 2004
- 3,00% 1. janúar 2005
- 2,50% 1. janúar 2006
- 2,25% 1. janúar 2007

Ný launatafla var tekin upp með 25 launaflokkum og 5 þrepum. Samið var um miklar breytingar á launaflokkaröðun starfa og var markiðið að auka hlut grunnlauna með innfærslu á ýmsum greiðslum s.s. bónusum, álögum og yfirborgunum. Röðun inn í launatöfluna á sér stað í tveimur skrefum, 1. mars 2004 og 1. janúar 2006. Aðilar voru sammála um að röðunin inn í launatöfluna hefði í för með sér 1% kostnaðarauka árið 2004 og 1% árið 2006 eða samtals 2%.

Lágmarkstekjutrygging í dagvinnu hækkaði í 100.000 kr. frá 1. mars 2004 og tekjur á almennum hækkunum samningsins eftir það.

Framlag atvinnurekenda í lífeyrissjóð hækkar um 2% stig á samningstímanum. Þann 1. janúar 2005 hækkar framlag atvinnurekenda úr 6% í 7% og 1. janúar 2007 hækkar framlag atvinnurekenda í 8%. Frá 1. janúar 2005 fellur brott ákvæði um að atvinnurekandi greiði 1% í séreignarlífeyrissjóð óháð því hvort að launamaður greiðir í séreignarsjóð. Áfram skal atvinnurekandi greiða allt að 2% í séreignarlífeyrissjóð á móti sambærilegu framlagi launamanns. Samkvæmt yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar lækkar tryggingagjald um 0,5% stig þann 1. janúar 2007 í tengslum við hækkað framlag atvinnurekenda í lífeyrissjóði.

Samið var um að til framtíðar fjármögnuðu atvinnurekendur fræðslusjóði í stað framlaga frá hinu opinbera. Atvinnurekendur munu byrja að greiða í fræðslusjóði á árinu 2006 og munu greiðslurnar vera að fullu komnar til framkvæmda á árinu 2007. Ríkisstjórnin lofaði að beita sér fyrir því að árleg opinber fjármögnun verði sambærileg og verið hefur út árið 2006 eða fram til þess tíma sem framlag atvinnurekenda verður að fullu komið til framkvæmda.

Samið var um bætтар slysatryggingar og að samningsaðilar ætluðu að endurskoða slysatryggingarákvæði samningsins.

Meðfylgjandi tafla sýnir áætlaðan ávinning launamanna af samningum SGS og Flóabandalagsins við SA í prósentum talið.

	2004	2005	2006	2007	Samtals uppsafnað
Almennar launahækkanir	3,25%	3,00%	2,50%	2,25%	11,46%
Upptaka nýrrar launatöflu	1,00%		1,00%		2,01%
Aukið framlag í lífeyrissjóð		0,60%		1,00%	1,61%
Aukin tryggingavernd	0,10%				0,10%
Framlag í fræðslusjóði			0,05%	0,10%	0,15%
	4,39%	3,62%	3,58%	3,38%	15,81%

Rétt er að vekja athygli á því að í töflunni er gert ráð fyrir að ávinningur af auknu lífeyrisframlagi árið 2005 sé 0,6% stig þrátt fyrir að framlag atvinnurekanda hækki um 1% stig en þetta stafar af því að ekki hafa allir nýtt sér að greiða í séreignasparnað og því fellur framlag atvinnurekanda niður í slíkum tilfellum.

Samningurinn byggir á eftirfarandi forsendum:

Markmið aðila með samningi þessum er að stuðla að efnahagslegum stöðugleika og jafnvægi á vinnumarkaði, sem hvort tveggja er grundvöllur uppbyggingar og fjölgunar starfa. Í samræmi við þessi markmið hvílir samningur þessi á eftirfarandi forsendum:

1. Að verðlag þróist í samræmi við verðbólguþáttmarkmið Seðlabanka Íslands.
2. Að sú launastefna og þær kostnaðarhækkanir sem í samningnum felast verði almennt stefnumarkandi fyrir aðra samningagerð á vinnumarkaði.

Fari svo á samningstímanum að ofangreindar forsendur bregðist geta aðilar að samningnum skotið málinu til sérstakrar forsendunefndar sem sett verður á fót til að stuðla að framgangi markmiða samningsins og festa forsendur hans í sessi.

Forsendunefndin skal skipuð tveimur fulltrúum tilnefndum af ASÍ og tveimur af SA og skal hún taka þegar til starfa. Verkefni hennar er að meta hvort ofangreindar forsendur standist og markmið náist. Nefndin skal jafnframt leita eftir samstarfi við stjórnvöld um það að fylgjast með þróun sem ógnað geti forsendum sammingsins og eftir atvikum setja fram tillögur um viðbrögð þar sem við á.

Nefndin skal taka sammingsforsendurnar til sérstakrar skoðunar fyrir 15. nóvember árin 2005 og 2006. Komist nefndin að þeirri niðurstöðu að marktækt frávík hafi orðið frá annarri eða báðum ofangreindra forsendna getur annað tveggja gerst. Ef samkomulag næst í nefndinni um viðbrögð getur hún úrskurðað að samningurinn haldi gildi sínu, að teknu tilliti til niðurstöðu nefndarinnar. Ef ekki næst samkomulag um viðbrögð er samningurinn uppseggjanlegur af hálfu sammingsaðila. Uppsögn skal ákveða fyrir 10. desember og telst samningurinn þá vera laus frá næstkomandi áramótum að telja.

Nefndin skal setja sér nánari starfsreglur.

Í tengslum við undirritun samninga SGS og Flóabandalagsins við SA gaf ríkisstjórnin frá sér sérstaka yfirlýsingu. Yfirlýsingin var m.a. viðbrögð ríkisstjórnarinnar við sameiginlegum kröfum ASÍ frá 14. jánúar, sjá nánar umfjöllun aftar í kaflanum

Yfirlýsing ríkisstjórnarinnar vegna kjarasamninga á almennum vinnumarkaði

Til að greiða fyrir kjarasamningum á almennum vinnumarkaði hefur ríkisstjórnin ákveðið eftirfarandi:

- 1. Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir að það fyrirkomulag varðandi fjármögnun starfsmenntasjóða verkafólks sem gilt hefur frá árinu 2000 verði framlengt til ársloka 2007, þannig að á þessu tímabili komi greiðslur frá Atvinnuleysistryggingasjóði til starfsmenntasjóðanna í samræmi við fyrirliggjandi tillögur Samtaka atvinnulífsins, Starfsgreinasambands Íslands og Flóabandalagsins þar að lútandi.*
- 2. Ríkisstjórnin lýsir yfir því að hún er reiðubúin að taka upp viðræður við sérstaka lífeyrisnefnd sem Samtök atvinnulífsins og Alþýðusamband Íslands hyggjast koma á fót um hugsanlega aðkomu stjórnvalda að tilteknum þáttum er sú nefnd mun taka til meðferðar m.a. að því er varðar verkaskiptingu milli lífeyrissjóða og almannatrygginga.*
- 3. Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir því að atvinnuleysisbætur hækki og verði frá 1. mars 2004 kr. 88.767 en hækki síðan um 3% 1. janúar 2005, 2,5% 1. janúar 2006 og um 2,25% 1. janúar 2007.*

4. Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir því að almennt tryggingagjald lækki um 0,45% frá 1. janúar 2007 gegn því að Samtök atvinnulífsins samþykki að iðgjald atvinnurekenda til sameignarlífeyrissjóða verði frá þeim degi 8%.

Reykjavík, 7. mars 2004

Mat Hagdeildar ASÍ á kostnaði ríkissjóðs af yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar frá 7. mars 2004

Til að greiða fyrir kjarasamningum á almennum vinnumarkaði gaf ríkisstjórnin frá sér yfirlýsingu þann 7.3.2004 um atriði sem hún hyggðist beita sér fyrir. Samkvæmt útreikningum ASÍ er kostnaðurinn um 1,8 milljarðar á ári, frá ársbyrjun 2007, en um 400 milljónir á ári fram að því. Yfirlýsing ríkisstjórnarinnar er í fjórum liðum. Í fyrsta lagi að framlengja það fyrirkomulag sem verið hefur á fjármögnun starfsmenntasjóða Starfsgreinasambandsins og Flóabandalagsins til ársloka 2007 í samræmi við tillögur samningsaðila. Áætla má að árlegur kostnaðaruki ríkissjóðs verði 30 milljónir króna umfram það sem verið hefur undanfarin ár. Í öðru lagi lýsti ríkisstjórnin sig reiðubúna til umræðna um lífeyrismál við Samtök atvinnulífsins og Alþýðusambandið m.a. varðandi verkaskiptingu lífeyrissjóða og almannatrygginga. Í þriðja lagi að hækka atvinnuleysisbætur frá 1. mars 2004 í 88.767 kr. og að bæturnar hækki síðan í samræmi við almennar launahækkanir í samningum Starfsgreinasambandsins, Flóabandalagsins og Samtaka atvinnulífsins. Áætla má að árlegur kostnaðaruki ríkissjóðs verði um 385 milljónir króna vegna hækkunar atvinnuleysisbóta. Í fjórða lagi mun ríkisstjórnin beita sér fyrir lækkun tryggingagjalds um 0,45% frá 1.1.2007, gegn því að iðgjald atvinnurekenda í sameignarlífeyrissjóð hækki sérstaklega um 0,5% frá 1. janúar 2007. Kostnaður atvinnurekenda á almennum markaði við að hækka lífeyrisiðgjald um 0,5% nemur um 1,4 milljörðum. Brúttótekjutap ríkissjóðs af því að lækka tryggingagjald um 0,45% nemur heldur hærra upphæð, eða tæpum 2 milljörðum. Mismunurinn er um 550 milljónir króna sem eru greiðslur sem opinberir aðilar spara vegna lækkunar á tryggingagjaldi.

Framlag ríkissjóðs vegna kjarasamninganna er því um 1,8 milljarðar króna. Kostnaðurinn verður þó mun minni fyrstu þrjú árin eða um 400 milljónir árlega en frá ársbyrjun 2007, þegar tryggingagjaldið lækkar, mun kostnaðurinn verða um 1,8 milljarður.

Rafiðnaðarsambandið

Hinn 14. apríl var undirritaður kjarasamningur milli RSÍ vegna aðildarfélaga annars vegar og SA/SART hins vegar. Samningurinn gildir frá 5. apríl 2004 til ársloka 2007 og tekur til um helmings félagsmanna í RSÍ, eða um tvö þúsund rafiðnaðarmanna. Helstu ákvæði samnings, s.s. sem almennar launahækkanir, endurskoðun slysatrygginga, breytingar á lífeyrisgreiðslum og samningsfor-sundur, eru svipuð og í samningi SGS við SA.

Rafiðnaðarmenn hafa kosið að búa við opið markaðslaunakerfi og semja um lágmarkslaunataxta og lágmarkslaunahækkanir. Launakjör byggja að öðru leyti á því sem um semst á markaði. Oft hefur komið til deilna þegar RSÍ hefur leiðrétt töfluna í samræmi við launaþróun á markaði. Í samningunum núna náðist samkomulag um nýja leiðbeinandi launatöflu. Bil milli flokka er minna en í eldri töflu eða 2,5% og nær hún mun herra upp en sú eldri. SA taldi þörf á að setja fram bókun vegna nýju launatöflunnar, svo hún myndi ekki valda of miklu launaskriði.

Í samningi RSÍ og SA/SART voru gerðar allmargar breytingar á texta með það að markmiði að skýra samningsgreinar. Þá var ákvæðisvinnugrunnur endurskoðaður. Í samningnum er það nýmæli að sérstök bókun er um fjölskyldu-stefnu fyrirtækja í rafiðnaði og starfsmanna þeirra.

Verzlunarmenn

VR og Landssamband íslenskra verslunarmanna undirrituðu nýjan kjarasamning við Samtök atvinnulífsins þann 21. apríl 2004.

Í samningnum var áhersla lögð á að hækka lægstu launin sem og grunnlaun fyrir dagvinnu. Markmiðið með breytingum á launalið samningsins og skilgreiningu á yfirvinnu var að fækka vinnustundum og aðlaga vinnufyrirkomulag þörfum félagsmanna í fyrirtækjum þar sem vinnutíminn er kominn út fyrir hinn hefðbundna dagvinnutíma. Eftirvinna starfsfólks í hlutastarfi sem unnin er innan þess tíma sem skilgreindur er sem fullur vinnutími á mánuði, þ.e. 171 klst. á mánuði hjá afgreiðslufólki og 162 klst. hjá skrifstofufólki, verður greidd með 40% álagi. Vinna sem unnin er eftir að hámarki dagvinnu er náð verður hins vegar greidd með fullu yfirvinnuálagi, eða 1,0385% af föstum mánaðarlaunum. Miðað er við að dagvinna sé unnin á hinum hefðbundna dagvinnutíma. Samningurinn kveður einnig á um 108-140 þúsund króna lágmarkslaun, eftir starfsaldri og ábyrgð, árið 2007 eða í lok samningstímans.

Starfsmaður sem hefur unnið í tíu ár í starfsgrein fær auka orlofsdag eða 25 daga, án tillits til þess hve lengi hann hefur unnið hjá sama vinnuveitanda og starfsmaður og vinnuveitandi geta samið um að umbreyta orlofs- og desemberuppþót í orlof.

Hægt er að semja um það á vinnustöðum að samningsbundið frí á upp-

stigningardegi og sumardeginum fyrsta, en báða daga ber alltaf upp á fimmtudag, verði tekið á öðrum virkum degi.

Kjarasamningar voru einnig einfaldaður mikið frá því sem áður var og falla t.a.m. sérkjarasamningar við starfsfólk í söluturnum, hjá Bónus, 10-11, Kaupás og Samkaupum inn í aðalsamninginn.

Önnur ákvæði s.s. almennar launahækkunar, aukið framlag í lífeyrissjóð, samningstími og samningsforsendur voru sambærileg því sem samið var um í samningum SGS og Flóabandalagsins við SA.

Matvís

Hinn 24. apríl var undirritaður kjarasamningur milli Matvís og SA og gildir samningurinn til ársloka 2007.

Helstu ákvæði samnings, svo sem almennar launahækkunar, endurskoðun slysatrygginga, breytingar á lífeyrisgreiðslum og samningsforsendur, eru svipuð og í samningi SGS við SA. Mörg önnur ákvæði hins vegar eru svipuð og í samningi RSÍ við SA/SART: Kauptaxtar voru færðir nær greiddum launum og gerðar voru allmargar breytingar á texta með það að markmiði að skýra samningsgreinar.

Matvís samdi einnig um sérstakan launaflokk fyrir þá sem eru með fimm ára sveinsbréf og meistaráréttindi og um sérstaka hækkun á nemalaunum.

Samiðn

Samiðn og SA undirrituðu nýjan kjarasamning þann 29. apríl. Samningurinn gildir til ársloka 2007.

Samningurinn er áþekkur samningum annarra iðnaðarmanna. Almennar launahækkunar, endurskoðun slysatrygginga, breytingar á lífeyrisgreiðslum og samningsforsendur eru sambærilegar öðrum samningum sem og ákvæði um að kauptaxtar færðust nær greiddum launum. Sú nýjung er í samningi Samiðnar að samningurinn nær nú einnig til hárgreiðslunema.

Samiðn gerði sérstaka samninga við Bílgreinasambandið, Meistarafélag húsasmiða, Samtök garðyrkjubænda. Þessir samningar eru svipaðir og samningar Samiðnar við SA nema hvað í samningum Meistarafélagið og Bílgreinasambandið var samið um hærri lágmarkstaxta.

Félög utan landsambanda

Flugfreyjur

Flugfreyjur voru með lausa samninga frá 15. september 2003. Undirritaður var nýr kjarasamningur þann 3. desember 2003. Samningurinn gildir til 15. október 2004. Gerðar voru breytingar á launalið samningsins þannig að svokölluð

grunnlína launatöflu hækkaði um 4% og einnig var samið um að Icelandair greiddi 0,75% af launum starfsmanna í félagssjóð Flugfreyjufélags Íslands en framlag launamanns í sjóðinn lækkaði um sama hlutfall.

Bókagerðarmenn

Hinn 17. maí var undirritaður kjarasamningur milli Félags bókagerðarmanna og SA. Samningurinn gildir til ársloka 2007. Samningurinn er sambærilegur öðrum samningum iðnaðarmanna en þó var sérstaklega samið um skýrari reglur um vaktavinnu.

Mjólkurfræðingar

Hinn 6. maí var undirritaður kjarasamningur milli Mjólkurfræðingafélags Íslands sem gildir til ársloka 2007. Samningurinn er sambærilegur samningum annarra iðnaðarmanna.

Virkjunarsamningur

Í október 2003 var undirritaður samningur milli landssambanda ASÍ annars vegar og Imregilo hins vegar um lausn ágreiningsefna sem uppi höfðu verið um starfskjör erlendra starfsmanna við Kárahnjúka. Í mars 2004 gengu trúnaðarmenn við Kárahnjúka frá vinnustaðasamningi við Impregilo um bónuskerfi við stíflu- og gangnagerð. Hinn 21. apríl var svo undirritaður nýr virkjunarsamningur um kaup og kjör við virkjunarframkvæmdir á vegum Landsvirkjunar milli ASÍ, Samiðnar, RSÍ og SGS annars vegar og SA vegna aðildarfyrirtækja og Landsvirkjunar hins vegar. Um er að ræða framlengingu á fyrri samningi en samningsaðilar voru sammála um að vegna breyttra aðstæðna á raforkumarkaði, þ.e. aukinnar samkeppni í framleiðslu raforku, væru ekki forsendur fyrir framlengingu þessa samnings eftir að hann fellur úr gildi. Samningurinn gildir frá 19. apríl 2004 til ársloka 2007. Helstu ákvæði samnings, svo sem eins og almennar launahækkanir, breytingar á lífeyrisgreiðslum og samningsforsendur, eru svipuð og í samningi SGS við SA. Í virkjanasamningnum er einnig að finna nýjar skilgreiningar á lágmarkslaunaflokkum og álagsgreiðslum sem nýtist verkafólki, stjórnendum stórvirkra vinnuvéla og iðnaðarmönnum til launahækkana.

Málefni tengd kjarasamningum sem voru á forræði ASÍ

Í aðdraganda kjarasamninga var ákveðið af formönnum landssambanda og stærstu félaga innan ASÍ að eftirfarandi mál yrðu unnin á vettvangi Alþýðusambandsins:

1. Sameiginlegar kröfur á stjórnvöld
2. Forsenduákvæði kjarasamninga

3. Sameiginlegar kröfur um samræmingu kjarasamninga og um jöfnun réttinda gangvart Samtökum atvinnulífsins
4. Málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði

Hér á eftir verður gert grein fyrir þeim málum sem voru á forræði ASÍ í kjarasamningunum.

Sameiginlegar kröfur á stjórnvöld

Þann 14. janúar gengu formenn landssambanda innan ASÍ á fund fulltrúa ríkisstjórnarinnar. Fundarefnið er að ræða aðkomu stjórnvalda að gerð kjarasamninga og samstarf stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins. Á fundinum voru lagðar fram eftirfarandi sameiginlegar áherslur landssambandanna innan ASÍ:

Kjarasamningar og sáttmáli um traustari réttindi launafólks með öflugu félagslegu öryggiskerfi

Víðtækar breytingar hafa orðið á íslensku samfélagi á undanföllum árum og enn frekari breytinga er að vænta. Breytt eignarhald fyrirtækja og ópersónulegri og fjarlægari stjórnunaraðferðir hafa í för með sér að margir stjórnendur og eigendur fyrirtækja telja sig ekki bera samfélagslegar skyldur. Búast má við enn frekari kröfum um hagræðingu og fækkun starfa og þrýstingur á að lækka launakostnað með því að færa laun nær lágmarkslaunum verður viðvarandi. Við þetta bætist að Ísland er engan veginn í stakk búið til þess að mæta því álagi sem stækkun EES mun valda á vinnumarkaði.

Verði ekki brugðist við með afgerandi hætti munu þessar breytingar veikja til muna réttarstöðu almenns launafólks og skapa óvissu og óöryggi hjá því um framfæri sitt og framtíðarmöguleika.

Því er brýn þörf á nýjum áherslum og nýju innihaldi í samstarfi verkalyðshreyfingarinnar, stjórnvalda og atvinnurekenda. Nú við gerð kjarasamninga leggur Alþýðusamband Íslands því áherslu á nýjan sáttmála um þríhliða samstarf við ríkisstjórnina og Samtök atvinnulífsins. Hann einn kennist af því að samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsmál þar sem höfuðáhersla verði lögð á að tengja saman hagsmuni launafólks og atvinnurekenda. Með nýjum sáttmála er mögulegt að leggja grunn að traustum kjarasamningum sem tryggi stöðugleika næstu árin.

Í kröfugerð landssambanda og félaga í ASÍ er lögð höfuðáhersla á eftirfarandi atriði:

- Stíga verður stór og markviss skref til að samræma lífeyrisréttindi launafólks á almennum vinnumarkaði og í opinberri þjónustu. Jafn-

framt verður að samræma kjör starfsfólks hjá ríkinu, sem á aðild að almennum stéttarfélögum, kjörum starfsfólks í félögum opinberra starfsmanna. Nýleg könnun staðfestir að mikill meirihluti þjóðarinnar styður kröfu Alþýðusambandsins um samræmingu lífeyrisréttinda.

- Lögð er áhersla á almenna launahækkun sem samræmist stöðugleika í atvinnu- og efnahagslífinu. Samhliða þessu er haldið áfram á þeirri braut að tryggja sérstaka hækkun lágmarkskjara til að efla afkomuvernd launafólks og sporna gegn þrýstingi á lækkun launa.

Alþýðusamband Íslands telur að við gerð þessara kjarasamninga sé mikilvægt að gera aðgerðaáætlun sem feli í sér eftirfarandi:

Samkomulag milli aðila vinnumarkaðarins og stjórnvalda um að treysta réttarstöðu launafólks, sem taki mið af eftirtöldum þáttum:

- a) Lífeyrisréttindi allra landsmanna verði jöfnuð
 - o Starfsmenn ríkisins njóti sömu réttinda án tillits til stéttarfélagsaðildar.
 - o Launafólki á almennum vinnumarkaði verði tryggt jöfn réttindi á við opinbera starfsmenn.
- b) Réttindi launafólks til atvinnuleysistrygginga verði bætt og treyst.
- c) Mótuð verði virk atvinnustefna með auknu fjármagni til fullorðinsfræðslu og starfsmenntunar til að tryggja hraða aðlögun atvinnulífsins.
- d) Réttindi launafólks hjá Tryggingastofnun ríkisins vegna veikinda verði bætt með hækkun sjúkradagpeninga.
- e) Staða barnafjölskyldna verði bætt
 - Barnabætur verði hækkaðar og nái til 18 ára barna.
 - Foreldrum langveikra barna verði tryggt afkoma.
- f) Aukin verði framlög til íbúðakerfisins til að tryggja þeim tekjulægstu húsnæði á viðuráðanlegum kjörum.

Mótun sameiginlegrar stefnu í málefnum útlendinga á íslenskum vinnumarkaði til að koma í veg fyrir félagsleg undirboð og rýrnun kjara:

- a) Ísland nýti sér a.m.k. 2 ára aðlögunarfrest í EES samningnum til að færi gefist til þess að vinna að eftirfarandi málefnum.
- b) Framkvæmda laga um atvinnuréttindi útlendinga.
 - I. Útgáfa atvinnuleyfa vegna 3ja ríkis borgara verði tekin til gagn Gerrar endurskoðunar.
 - II. Útlendingum á vinnumarkaði verði tryggt aðstoð og upplýsingar.
- c) Framkvæmd á samningnum um EES.
 - I. Sett verði lög um einkareknar vinnumiðlanir og starfsmannaleigur.

- II. Ábyrgð og skyldur þeirra sem kaupa þjónustu starfsmannaleiga (notkunarfyrirtækja) gagnvart kjörum starfsmanna verði skýrðar og skilgreindar.
- III. Reglur um meðferð skattamála erlendra starfsmanna verði teknar til endurskoðunar.
- IV. Eftirlits- og íhlutunarheimildir Vinnuálastofnunar verði auknar.
- V. Settar verði skýrari reglur um starf eftirlitsnefndar með framkvæmd EES samningsins og samræma starf þeirra nefnda, stjórnar og ráða sem koma að framkvæmd EES-samningsins á íslenskum vinnumarkaði og virkni þeirra aukin.
- VI. Framkvæmd varðandi viðurkenningu á starfsréttindum verði tryggð í samræmi við lög.
- VII. Tryggt verði að trúnaðarmenn fái upplýsingar um laun og starfskjör erlendra sem innlendra starfsmanna.

Alþýðusamband Íslands er reiðubúið til að leggja sitt af mörkum til að tryggja stöðuleika í efnahags- og atvinnuárum en kallar jafnframt eftir sátt og samstarfi við atvinnurekendur og ríkisstjórn til að tryggja að launafólk búi einnig við félagslegan stöðugleika.

Samtök launafólks eru reiðubúin til þess að axla ábyrgð á slíkri sátt. Það krefst þó vitaskuld hins sama af öðrum aðilum, ríkisstjórn og Samtökum atvinnulífsins.

Nánar er fjallað um viðbrögð stjórnvalda í umfjöllun um yfirlýsingar ríkisstjórnarinnar í tengslum við kjarasamningana var gefin í tengslum við undirritun kjarasamninga SGS og Flóabandalagsins við SA þann 7. mars 2004.

Sameiginlegar kröfur um samræmingu kjarasamninga og um jöfnun réttinda gangvart Samtökum atvinnulífsins

Eftirtalin mál voru sett sameiginlega fram af hálfu ASÍ fyrir hönd landsambanda og félaga ASÍ:

- Undirbúningur vinnurannsóknar
- Samspil veikinda- og vinnuslysaréttinda
- Útreikningur á yfirvinnukaupi
- Aðbúnaður og hollustuhættir - ný löggjöf um vinnuvernd
- Réttarstaða og kjör félagslegra trúnaðarmanna
- Skráning og meðferð trúnaðarupplýsinga í ráðningarsambandi
- Tilskipanir um hlutastörf og tímabundnar ráðningar
- Skrifleg staðfesting ráðningar

- Réttarstaða starfsmanna við eigendaskipti að fyrirtæki
- Samkomulag um hópuppsagnir

Málefni voru rædd við fulltrúa SA og varð takmarkaður árangur af þeim viðræðum. Sá árangur og þær breytingar sem þó voru gerðar komu fram í einstökum samningum.

Samkomulag um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði

Árið 2003 komu fram vaxandi áhyggjur á vettvangi ASÍ vegna málefna útlendinga á íslenskum vinnumarkaði. Það sem Alþýðusambandið gerði einkum athugasemdir við var eftirfarandi. Gefinn væri út mikill fjöldi atvinnuleyfa til innlendra og erlendra fyrirtækja, án þess að gengið væri úr skugga um með fullnægjandi hætti að hinir erlendu starfsmenn nytu kjara og réttinda í samræmi við kjarasamninga og lög eða hefðu fullnægjandi réttindi til að starfa við það sem þeir væru ráðnir til. Í mörgum tilfellum var sýnt fram á að slíkar efasemdir væru á rökum reistar, en þrátt fyrir það var útgáfu atvinnuleyfa haldið áfram og þau endurnýjuð. Í annan stað væri mikill fjöldi erlendra starfsmanna að störfum á íslenskum vinnumarkaði, einkum í gegnum starfsmannaleigur á EES svæðinu, sem störfuðu meira og minna fyrir utan lög og rétt hvað varðar kjör og önnur réttindi og reglur um starfsréttindi.

Í upphafi tengdust áhyggjur og athugasemdir Alþýðusambandsins einkum framkvæmdunum við Kárahnjúka og framgöngu ítalska verktakafyrirtækisins Impregilo, en eftir því sem á leið urðu þær almennari, enda ljóst að vandinn væri ekki bundinn við Kárahnjúka. Kom fram að erlent verkafólk væri í vaxandi mæli notað til að undirbjóða á vinnumarkaði án þess að stjórnvöld eða samtök atvinnurekenda virtust hafa áhuga á að gera nokkuð til að sporna við því.

Málefni erlendra starfsmanna voru ítrekað til umfjöllunar í miðstjórn ASÍ haustið og veturinn 2003. Þá komu þessi málefni einnig til umfjöllunar á sameiginlegum vettvangi forystumanna landssambanda innan ASÍ og stærstu aðildarféлага í undirbúningi kjarasamninganna. Í sameiginlegri yfirlýsingu frá 14. janúar 2004 sem kynnt var ríkisstjórninni og samtökum atvinnurekenda voru áherslu ASÍ í málefnum útlendinga á vinnumarkaði settar fram. Þessi mál voru síðan ítrekað til umræðu í samskiptum við þessa aðila í tengslum við kjarasamningaviðræðurnar á fyrri hluta árs 2004. Gert var samkomulag við SA um málefni útlendinga, sem tryggði rétt trúnaðarmanna til upplýsinga um starfskjör erlendra starfsmanna o.fl. og ákveðna málsmeðferð kæmi í ljós að grunsemdir um brot á kjarasamningum og lögum ættu við rök að styðjast. Einnig um breytingar á lögum þannig að samkomulagið næði til vinnumarkaðarins alls. Þá lýstu fulltrúar stjórnvalda því yfir að samningur ASÍ og SA yrði gerður almennur með lögum, tekið yrði á framkvæmd laga um atvinnu-

réttindi útlendinga og skoðað yrði með sérstaka löggjöf um starfsemi starfsmannaleiga. Nánar er fjallað um einstaka efnisatriði þessara mála á öðrum stað í skýrslunni, þar sem fjallað er um málefni útlendinga á vinnumarkaði og framkvæmd EES samningsins.

Kjarasamningar við ríki og sveitarfélög

Starfsgreinasambandið

Kjarasamningar félaga Starfsgreinasambandsins við ríkið voru lausir 1. janúar 2004. Starfsgreinasambandið fór með samningsumboð fyrir öll aðildarfélög sambandsins gagnvart ríkinu. Kröfugerð Starfsgreinasambandsins var fyrst og fremst sú að jafna kjör og réttindi félagsmanna í félögum Starfsgreinasambandsins við kjör og réttindi starfsmanna í félögum opinberra starfsmanna hjá ríkinu.

Lítið þótti ganga í viðræðunum og því ákváðu félögin í lok mars að efna til atkvæðagreiðslu um boðun verkfalls sem hæfist á miðnætti 16. apríl. Ákveðið var að öll félögin hefðu atkvæðagreiðslur á sama tíma og að niðurstöður atkvæðagreiðslanna yrðu kynntar samtímis þann 6. apríl.

Þann 6. apríl var ákveðið að fresta talningu atkvæða um verkfallsboðun um sólahring og reyna til þrautar að ná samningum. Aldrei kom til þess að atkvæði yrðu talin þar sem nýr heildarkjarasamningur aðildarfélaga Starfsgreinasambands Íslands við ríkið var undirritaður að kvöldi 7. apríl.

Samningurinn var stórt skref fram á við í réttindabaráttu fyrir félagsmenn innan Starfsgreinasambands Íslands sem starfa hjá ríkinu og í átt til jöfnunar við kjör og réttindi við aðra ríkisstarfsmenn.

Samningurinn sem gildir til 31. mars 2008, kemur í stað 14 mismunandi samninga sem áður giltu fyrir einstök félög. Það var því ekki einungis verið að jafna kjör og réttindi við félagsmenn í opinberu félögunum heldur var einnig verið að samræma samninga félaga Starfsgreinasambandsins innbyrðis.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu atriðum kjarasamningsins.

Tekið er upp breytt launamyndunarkerfi. Ný launatafla tekur gildi 1. mars 2004 en í stað þess að ákveða innröðun í launatöflu í miðlægum kjarasamningi verður tekið upp kerfi stofnanasamninga þar sem röðun starfa til launa verður ákveðin í sérstökum samningi viðkomandi stofnunar og starfsmanna.

Grunnkaupshækkun á samningstímanum verða:

1. janúar 2005	3,00%
1. janúar 2006	2,50%
1. janúar 2007	2,25%
1. janúar 2008	0,5% .

Framlög atvinnurekanda í sameignarlífeyrissjóð aukast verulega. Þannig hækkar framlagið í 9% frá 1. janúar 2005 og frá 1. janúar 2006 verður iðgjald ríkisins 10,25%. Þann 1. janúar 2007 verður það 11,5%. Með framlagi starfsmanns verður framlag í lífeyrissjóð því alls 15,5%. Áfram á launamaður rétt á allt að 2% mótframlagi atvinnurekanda í séreignarsjóð ef launamaður sparar sjálfur 2% af launum eða meira.

Átak var gert í starfsmenntamálum og framlög til þeirra treyst til framtíðar. Samið var um, þróunar- og símenntunarsjóð, þar sem framlag atvinnurekanda verður 0,57% af heildarlaunum en hlutverk sjóðsins verður að efla símenntun starfsmanna til þess að þeir verði færari til að takast á við fjölbreyttari verkefni og að auka möguleika stofnana á að þróa starfssvið sitt. Gert er ráð fyrir að 0,35% af launaupphæðinni fari í sameiginlegan sjóð til að auka möguleika stofnana til að þróa starfssvið sitt og hins vegar 0,22% til félags- og einstaklingsstyrkja.

Réttur til launa í veikindum er jafnaður við rétt annarra starfsmanna ríkisins.

Slysatryggingar eru bættar verulega og bótafjárhæðir auknar og samræmdar við kjör starfsmanna ríkisins. Samið var um sólahrings frítúmaslysatryggingu sem er nýjung.

Samið var um að starfsmaður í fæðingarorlofi njóti réttinda til greiðslu sumarorlofs.

Varðandi samningsforsendur var vitnað til sömu forsenda og gert er ráð fyrir í samningi SGS við Samtök atvinnulífsins frá því í mars s.l. Annars vegar að verðlag þróist í samræmi við verðbólguþátt Seðlabanka Íslands en hins vegar að sú launastefna og þær kostnaðarhækkningar sem í þeim samningum felast verði almennt stefnumarkandi fyrir aðra í samningagerð á vinnu- markaði

Þar sem samningarnir gengu að miklu leyti út á jöfnuð við samninga félaga opinberra starfsmanna var samið um takmörkun verkfallsréttar til samræmis við það sem gerist hjá félögum opinberra starfsmanna. Einnig var gert ráð fyrir sameiginlegri samninganefnd aðildarféлага SGS að endurnýjun samningsins og sameiginlegri atkvæðagreiðslu um þann samning.

Rafiðnaðarsamband Íslands

RSÍ samdi við ríkið þann 1. júní. Samningurinn var sambærilegur við samning SGS. Samið var um jöfnun kjara- og réttinda við starfsmenn ríkisins í félögum opinberra starfsmanna. Almennar launahækkningar eru þær sömu og í samningi SGS sem og ákvæði um aukið framlag atvinnurekanda í lífeyrissjóð. Önnur réttindaákvæði eru einnig sambærileg. Einnig var samið um að taka upp kerfi stofnanasamninga.

Samið var um sambærilegar takmarkanir á verkfallsrétti og fyrirkomulag samninga og SGS samdi um.

Samiðn

Samiðn undirritaði nýjan kjarasamning við ríkið 8. júní. Samningurinn gildir til 31. mars 2008 og er megindráttum sambærilegur samningi SGS við ríkið. Almennar hækkanir eru þær sömu sem og aukið framlag atvinnurekanda í lífeyrissjóð. Einnig var samið um jöfnun annarra kjara- og réttindaákvæða við starfsmenn ríkisins í félögum opinberra starfsmanna.

Samið var um að ákvæði III. kafla laga nr 94/1986 skuli gilda um ákvörðun og framkvæmd verkfalla félagsmanna Samiðnar frá og með gildistöku samnings þessa. Um þetta var samið hjá öðrum landsamböndum ASÍ við ríkið. Þetta var gert að kröfu ríkisins þar sem að taldi að eðlilegt væri að jafna þessi atriði um leið og önnur atriði voru jöfnuð.

Sjómannafélag Reykjavíkur

Þann 26. júlí samdi Sjómannafélag Reykjavíkur við ríkið vegna sjómanna hjá Hafrannsóknarstofnun. Samningurinn gildir til 1. mars 2008. Helstu atriði samningsins voru þau að líkt og hjá SGS var samið um jöfnun kjara- og réttinda við aðra ríkisstarfsmenn. Almennar launahækkanir á samningstímanum voru þær sömu og hjá SGS sem og aukið framlag atvinnurekanda í lífeyrissjóð.

Að lokum var samið um að Sjómannafélagið getur einhliða sagt samningnum upp frá og með 1. mars 2006 ef Alþingi ákveður að skerða eða afnema sjómannaafsláttinn eða að félagið vill af einhverjum öðrum ástæðum segja samningnum upp.

Sjómannafélag Reykjavíkur á enn eftir að semja við ríkið vegna sjómanna hjá Landhelgisgæslunni.

Samningar Samiðnar við sveitarfélög

Almennt gilda samningar Samiðnar við Launanefnd sveitarfélaga til 31. október 2005. Samningar Samiðnar við Kópavogsbær voru nokkuð frábrugðnir samningum við önnur sveitarfélög. Því var samið um að taka upp almenna samning LN hjá Kópavogsbæ. Þetta þýðir m.a. að tekið verður upp starfsmatskerfi hjá Samiðnarfélögum í Kópavogi líkt og gert verður hjá öðrum sveitarfélögum

Samningur Samiðnar við Reykjavíkurborg rann út 1. mars 2004. Samningurinn var framlengdur til 15. október 2004. Samið var um að launatöflur hækkuðu um 3% frá 1. janúar 2004.

Frá mótmælum á Austurvelli vegna eftirlaunafrumvarpsins.

Lífeyrismál

Miðstjórn ASÍ skipaði á fundi sínum í júní 2003 nýja fastanefnd á sínum vegum sem fjallar um stefnumótun í Lífeyris- og tryggingarmálum launafólks. Fyrsta verkefni nefndarinnar var umfjöllun um kosti og galla þess að taka upp aldurstengt réttindakerfi samanborið við núverandi jafna réttindaávinnslu. Ennfremur var ákveðið að skoða útfærslu á kröfu ASÍ um samstillingu almennatrygginga og réttinda í lífeyrissjóðum og jöfnun lífeyrisréttar gagnvart opinberum starfsmönnum. Samhliða starfi nefndarinnar var sérstök réttindanefnd starfandi hjá Landssamtökum lífeyrissjóða, en framkvæmdastjóri ASÍ átti sæti í þeirri nefnd. Nefndin hóf störf haustið 2003 og fékk hún Bjarna Guðmundsson, tryggingarstærðfræðing, til að aðstoða sig við mat á kosti og göllum aldurstengdar réttindaávinnslu.

Nefndin ræddi ýmsar leiðir til þess að samstillja þessi kerfi, m.a. þar sem lífeyrissjóðirnir tækju yfir aukna byrði af eftirlaunum en ríkissjóður aukna byrði af áfallatryggingum, einkum örorkubótum. Þessu tengdu spannst umræða um jöfnun lífeyrisréttinda, því Alþingi lögleiddi í desember 2002 nýjar reglur fyrir alþingismenn og ráðherra sem setti þetta mál í brennidepil.

Í umfjölluninni um réttindakerfið kom smátt og smátt í ljós að almenna líf-

eyrskerfið stóð frammi fyrir nokkrum vanda sem verið hefur að koma upp á yfirborðið undanfarin ár og snýr að tryggingarfræðilegum forsendum kerfisins og samsetningu þjóðarinnar, einkum breytingar á aldurssamsetningu. Þetta leiddi til þess að Gylfi Arnbjörnsson, framkvæmdastjóri ASÍ, tók saman sérstaka greinargerð um þennan vanda byggt á þeim upplýsingum sem lagðar voru fyrir nefndina og ræddar voru á fundum. Þessi greinargerð er birt hér óstytt:

Greinargerð um jöfnun lífeyrisréttinda og vanda lífeyriskerfisins

1. Inngangur

Styrkleiki íslenska lífeyriskerfisins er mikill ef það er skoðað í alþjóðlegu samhengi. Sú lausn sem til varð árið 1969, þegar samið var á almennum vinnumarkaði um að réttindi launamanna til eftirlauna yrði að mestu komið fyrir með greiðslu iðgjalda í lífeyrissjóði, er í dag almennt viðurkennd sem eina haldbæra leiðin til þess að tryggja þessi réttindi. Þrátt fyrir styrkleika þessa kerfis höfum við íslendingar búið við tvískiptan lífeyrisrétt. Aðildarsamtök ASÍ hafa lagt fram kröfu um jöfnun lífeyrisréttinda og af því tilefni hefur Lífeyrisnefnd ASÍ lagt mikla vinnu í að útfæra hvaða leiðir eru færar til þess að jafna réttindin. Í því sambandi hefur jafnframt komið í ljós ýmis kerfislæg vandamál í lífeyriskerfinu sem eru til komin vegna breytinga á samsetningu þjóðarinnar.

Hægt er að skoða lífeyrisrétt og lífeyriskerfi landsmanna á marga vegu, bæði út frá starfsstéttum, hvernig ávinnslu réttinda er háttað, eða hvort sjóðirnir njóti bakábyrgðar annarra en sjóðsfélaga o.s.fr. Sú skipting sem hér verður notuð er að gera greinarmun á milli þeirra sem greiða í lífeyrissjóði sem ekki njóta bakábyrgðar launagreiðenda og þeirra sem greiða í lífeyrissjóði sem njóta bakábyrgðar launagreiðenda. Einnig verður fyrri hópnun skipt upp í sjóði á samningssviði ASÍ og annarra. Segja má að þessi skipting marki einnig grófa skiptingu landsmanna eftir því í hvaða stéttarfélögum þeir eru. Þeir einstaklingar sem eru í stéttarfélögum sem starfa á grundvelli laganna frá 1938 eiga aðild að lífeyrissjóðum sem ekki njóta bakábyrgðar launagreiðenda. Þeir einstaklingar sem eru í stéttarfélögum sem starfa á grundvelli laganna frá 1986 um samningsrétt opinberra starfsmanna njóta hins vegar ábyrgðar launagreiðenda. Á þessu eru þó ýmis frávik, einkum hvað varðar starfsmenn bankanna, enda voru bankarnir flestir í eigu ríkisins áður fyrir.

Í töflu 1 má sjá hvernig þessir tveir hópar skiptast m.v. iðgjaldatekjur lífeyrissjóðanna árið 2002, skipt eftir framlagi launafólks, mótframlagi launagreiðenda, réttindaflutningi, auk sérstakra aukaframlaga launagreiðenda. Fram kemur, að 79% af iðgjöldum launafólks koma frá einstaklingum sem að-

ild eiga að almennu stéttarfélagunum og njóta ekki bakábyrgðar og 21% frá einstaklingum sem njóta slíkrar ábyrgðar. Samkvæmt þessu má segja að af þeim sem eru virkir á vinnumarkaði sé skiptingin um 80/20. Ekki liggja fyrir upplýsingar um skiptingu heildarlífeyrisréttar landsmanna, þ.e. að teknu tilliti til þeirra sem komnir eru á eftirlaun og þeirra sem eiga geymd réttindi í sjóðunum.

Tafla 1. Iðgjaldatekjur lífeyrissjóða 2002

Í þús. kr.

	LÍFEYRISSJ. SAMTALS (60 deildir)	Lífeyrissj. með ábyrgð Annarra (17 deildir)	Lífeyrissj. án ábyrgðar annarra (43 deildir)	Lífeyrissj. með ábyrgð annarra Hlutfall	Lífeyrissj. án ábyrgðar annarra Hlutfall
Framlag launafólks	15.200.525	3.251.395	11.949.130	21,4%	78,6%
Móttframlag launagreiðenda	26.888.227	8.419.398	18.468.830	31,3%	68,7%
Réttindaflutn. og endurgr.	-773.571	781.941	-1.555.512	-101,1%	201,1%
Sérstök aukaframlög launagreiðenda	15.770.608	16.155.607	-384.999	102,4%	-2,4%
Iðgjöld alls	57.085.789	28.608.340	28.477.449	50,1%	49,9%
Sjóðfélagar	26,6%	11,4%	42,0%		
Launagreiðendur	47,1%	29,4%	64,9%		
Réttindaflutn. og endurgr.	-1,4%	2,7%	-5,5%		
Sérstök aukaframlög	27,6%	56,5%	-1,4%		
Iðgjöld alls	100,0%	100,0%	100,0%		

Heimild: Fjármálaeftirlitið 2003

Á grundvelli þessarar skiptingar má síðan skoða hvaða munur er á réttindum í þessum tveimur kerfum og hvernig hægt er að jafna þennan mun. Íslenska lífeyriskerfið hefur verið byggt upp miðað við það að tryggja launafólki réttindi til eftirlauna, rétt til launa ef það verður fyrir missi starfsorku og fjölskyldubætur við fráfall með maka- og barnalífeyri. Í grófum dráttum má segja að munur á réttindum í þessum kerfum sé tvíþættur. Annars vegar er verulegur munur á því hvaða rétt einstaklingar ávinna sér fyrir hverja krónu sem þeir greiða iðgjöld. Í því kerfi þar sem bakábyrgð launagreiðenda er fyrir hendi eru réttindi einstaklingsins tryggð að því leyti að breytingar á tryggingarfræðilegum forsendum, svo sem breytingar á ævilíkum, aukin örorkubyrði, breytt aldurssamsetning eða áhrif af bæði almennri og sértækri kaupmáttarþróun á ávinnslutímabilinu hafa ekki áhrif. Sama gildir um sveiflur á ávöxtun fjármuna sjóðsins. Laungreiðandinn ber þá áhættu.

2. Ávinnsla lífeyrisréttinda.

Ekki verður reynt að gefa tæmandi yfirlit yfir réttindi í öllum lífeyrissjóðum landsmanna, heldur látið nægja að staldra við þann mun sem er á milli lágmarks réttindi, algeng réttindi og hámarksréttindi í almennu lífeyrissjóðunum samanborið við réttindi í A-deild LSR.

Í töflum 3 - 4 - 5 er miðað við réttindi einstaklings sem hefur kr. 195.000 í laun á mánuði alla starfsævina. Borinn er saman réttur til eftirlauna, örorkubóta og makalífeyrir.

Í töflu 3 kemur fram að eftirlaunaréttindi sjóðsfélaga í LSR eru um 60% betri en lágmarksréttur á almennum vinnumarkaði, 50% betri en það sem algengast er og 35% betri en bestu réttindin á almennum vinnumarkaði.

Tafla 3. Mismunur eftirlaunaréttinda

Aldur	Lífeyrissjóðir innan ASÍ			Lífeyrissjóðir innan ASÍ			
	Lágmark	Algengt	Hámark	LSR	Lágmark	Algengt	Hámark
65	104.423	111.092	123.938	166.725	59,7%	50,1%	34,5%
66	115.785	124.055	137.349	185.769	60,4%	49,7%	35,3%
67	128.310	137.475	151.223	205.479	60,1%	49,5%	35,9%
68	141.261	153.878	165.560	225.857	59,9%	46,8%	36,4%
69	156.243	170.843	180.360	246.901	58,0%	44,5%	36,9%
70	173.355	188.370	195.624	268.613	54,9%	42,6%	37,3%

Í töflu 4 má sjá mismuninn í réttindum einstaklinga til örorkubóta, en sjóðsfélagar hjá LSR hafa 27-49% betri rétt en á almennum vinnumarkaði.

Tafla 4. 100% öryrki við 35 ára aldur

Ávinns.	Bætur	Munur
1,9	183.954	LSR
1,4	123.153	49% Lágmark
1,5	131.950	39% Algengt
1,65	145.145	27% Hámark

M.v. 195.000 tekjur á mánuði

Í töflu 5. má sjá mismuninn í réttindum eftirlifandi maka til makalífeyris, en makar sjóðsfélaga hjá LSR hafa 27-49% betri rétt en á almennum vinnumarkaði.

Tafla 5. Fellur frá við 40 ára aldur, makabætur

Ávinns.	Bætur	Munur	
0,95	91.977		LSR
0,70	61.577	49%	Lágmark
0,75	65.975	39%	Algengt
0,825	72.572	27%	Hámark

M.v. 195.000 tekjur á mánuði

Verðmæti þessara réttinda, án tillits til mismunar á tryggingarfræðilegri stöðu einstakra hópa, koma einnig fram í því 5,5% viðbótariðgjaldi í A-deildina hjá LSR sem launagreiðendur greiða. Ríki og ríkisstofnanir greiddu þannig sem nemur 2,3 miljörðum króna á árinu 2002 vegna þessa umframréttinda. Þetta þýðir að sjóðsfélagar leggja fram 28% af heildariðgjaldapörf deildarinnar, samanborið við 42% hjá sjóðsfélögum á almennum vinnumarkaði (sjá töflu 1).

Ef launafólk á almennum vinnumarkaði nyti sambærilegra réttinda jafngildir það 16,4 milljarða króna auknum greiðslum frá launagreiðendum á ári til lífeyrissjóðanna á almennum vinnumarkaði (Sjá töflu 1, en 4% iðgjöld launafólks eru 11,9 mia.kr. þannig að heildarlaunatekjur þeirra eru um 300 mia.kr. og 5,5% af því eru 16,4 mia.kr.).

3. Breytingar á tryggingarfræðilegri stöðu

Öll megin lífeyriskerfi landsmanna byggja á viðtækri samtryggingu allra þeirra sem eru á þeim vinnumarkaði sem tryggingin tekur til. Þannig er áhættunni af mismunandi slysatíðni eða atvinnusjúkdómum (örorkutíðni), mismunandi lífslíkum milli karla og kvenna og búsetu jafnað út í þeim tryggingarfræðilega grunni sem lagður er til grundvallar við útreikning á heildaráhættu. Í slíku kerfi hafa breytingar á t.d. lífslíkum innan hópsins sem nýtur tryggingarinnar veruleg áhrif á heildarniðurstöðuna.

Að sama skapi hefur það áhrif á einstaka lífeyrissjóði til hækkunar eða lækkunar á réttindum sjóðfélaga, ef sjóðurinn hefur aðra samsetningu sjóðfélaga heldur en heildarviðmiðunin gerir ráð fyrir.

Ábyrgð launagreiðenda á þeim réttindum sem sjóðsfélagar njóta gerir það að verkum að ef breyting verður á þeim hópi sem myndar tiltekinn lífeyrissjóð, kemur það fram í auknu eða minnkunni mótframlagi launagreiðenda, sem þar af leiðandi hefur ekki áhrif á réttindi sjóðsfélagans. Hjá sjóðum sem ekki njóta bakábyrgðar launagreiðenda leiða slíkar breytingar hins vegar til breytinga á réttindum sjóðsfélagans, þannig að óhagstæð breyting skerðir réttindi hans og hagstæð breyting eykur réttindi hans. Nú geta breytingar á trygging-

arfræðilegri stöðu verið afar mismunandi og ólíkar, jafnvel gengið á móti hvor annarri og eytt áhrifunum út. Áður en kafað verður dýpra í þessar forsendur er rétt að skoða heildarstöðu sjóðanna m.v. tryggingarfræðilegt mat á bæði áföllnum skuldbindingum m.v. eignir og heildarskuldbindingar að teknu tilliti til óáunninna réttinda skv. reglugerð og iðgjaldatekjum í framtíðinni.

Í töflu 2 kemur fram að hjá lífeyrissjóðum með ábyrgð launagreiðenda eru áfallnar skuldbindingar um 252,7 miljörðum hærri en eignir, eða um 61,8%. Hjá lífeyrissjóðum á almennum vinnumarkaði voru eignir hins vegar um 12,7 miljörðum króna hærri en áfallnar skuldbindingar, eða sem nemur 2,9% af eignum.

Tafla 2. Tryggingarfræðileg staða lífeyrskerfisins í árslok 2002

	Hrein eign umfram áfallnar skuldb.	Hrein eign umfram framt. skuldb.	Heildarskuldbindingar m.v. áfallið	Heildarskuldbindingar m.v. framtíð	Hrein eign umfram áfallnar skuldb.	Hrein eign umfram framtíðar skuldb.	Hrein eign umfram heildarskuldb.	Hluti af heild
Sjóðir með ábyrgð launagr.	-252.668.183	-64.731.539	408.666.780	217.421.594	-61,8%	-29,8%	-50,7%	100,0%
Sjóðir án ábyrgðar launagr.	12.651.088	-75.163.851	433.434.621	411.320.339	2,9%	-17,3%	-7,4%	100,0%
Almennir sjóðir	-2.928.426	-22.386.747	164.807.209	143.324.122	-1,8%	-15,6%	-8,2%	100,0%
- þ.a. landsbyggð	-7.374.426	-15.706.747	109.918.320	86.513.011	-6,7%	-18,2%	-11,8%	100,0%
Iðnaðarmenn	698.000	-6.504.000	72.369.385	57.597.294	1,0%	-9,0%	-4,5%	100,0%
Verslunarmenn	13.839.000	-38.837.000	143.219.082	170.615.594	9,7%	-27,1%	-8,0%	100,0%
Sjómenn	1.154.450	-7.415.066	50.193.478	39.243.893	2,3%	-14,8%	-7,0%	100,0%
Fyrirtækjasjóðir	-111.936	-21.038	2.845.466	539.436	-3,9%	-0,7%	-3,9%	100,0%
Aðrir sjóðir án ábyrgðar launagr.	-6.665.058	-3.560.092	89.004.673	152.736.233	-7,5%	-4,0%	-4,2%	97,0%

Ef litið er á heildarskuldbindingar sjóða með ábyrgð launagreiðenda þá voru þær hvorki meira né minna en 316,7 miljarðar króna umfram eignir í árslok 2002, eða sem svarar 50,7% af heildareignum. Á sama tíma var staða almennu lífeyrissjóðanna þannig að heildarskuldbindingarnar voru 62,5miljörðum króna hærri en eignirnar, eða sem nemur 7,4% af eignum þessara sjóða.

Að baki þessum heildartölum á almennum vinnumarkaði er hins vegar nokkuð mismunandi staða hjá einstökum sjóðum. Þannig var staðan verst hjá almennu sjóðunum (verkamannasjóðunum), sérstaklega á landsbyggðinni, en best hjá verslunarmönnum.

Ástæðuna fyrir þessum mikla mun má rekja til ólíkrar aldurs- og áhættusamsetningar sjóðsfélaganna auk ávöxtunar sjóðanna. Hér skal látið nægja að staldra við fjórar ólíkar tegundir breytinga.

3.1 Breytt aldurssamsetning þjóðarinnar og forsendur jöfnu réttinda- ávinnslnnar

Þegar lífeyrskerfið á almenna vinnumarkaðinum var sett á laggirnar árið 1969 stóðu landsmenn frammi fyrir alvarlegum vandamálum með lífeyrisrétt þorra landsmanna ásamt aðsteðjandi afkomuvanda eldri borgara vegna lágs lífeyris frá almannatryggingum. Hvað fyrirkomulag lífeyrisréttinda varðar var það að samkomulagi milli aðila vinnumarkaðar að þeim yrði fyrir komið í lífeyrissjóðum í stað þess að hvert einstakt fyrirtæki bæri ábyrgð á réttindunum. Jafnframt voru sett fram þrjú megin markmið í uppbyggingu lífeyrskerfisins sem voru veigamikill liður í almennri sátt milli kynslóðanna sem liður í að leysa þetta vandamál. Það fyrsta að greiða í sameiginlegan sjóð af iðgjöldum allra lífeyrissjóða vegna þeirra félagsmanna innan ASÍ sem voru á þeim aldri að þeir gátu ekki unnið sér inn réttindi í kerfinu, eins konar jöfnunarsjóð sem umsjónarnefnd eftirlauna hafði forræði yfir. Annað markmiðið var að veita jafna ávinnslu fyrir konur og karla. Þriðja markiðið var að leggja áherslu á að hraða ávinnslu réttinda hjá þeim hópi sem þá var á miðjum aldri. Tveimur síðustu markmiðum var náð með því að útfæra réttindakerfið þannig að allir fengju sömu réttindi fyrir hverja innborgaða krónu án tillits til kyns eða aldurs. Ef staða lífeyrismála er skoðuð út frá þessu samkomulagi má fullyrða að ofangreindu verkefni um að byggja upp lífeyrisrétt kynslóðarinnar sem þá var á miðjum aldri sé nú að ljúka. Kynslóðin sem þá var á miðjum aldri er nú að fara á eftirlaun og nýtur þess að fá um þriðjungi hærrí lífeyri en ella hefði orðið. Á þessum tímamótum er hins vegar mikilvægt að gæta að því að við búum ekki til ný vandamál í framtíðinni, en breytingar á stærð kynslóðanna hafa verið að valda röskun varðandi jöfnu réttindaávinnslna. Hætt er við að þessi röskun valdi því að búið verði til nýtt kynslóðavandamál sem erfitt verði að leysa.

Í jöfnu réttindaávinnslnni fær 20 ára einstaklingur sömu réttindi fyrir innborgaða krónu og 65 ára einstaklingur, þrátt fyrir að lífeyrissjóðurinn fái 4,58 kr. í vaxtatekjur hjá þeim unga en ekki nema 0,19 kr. hjá þeim eldri. Gert var ráð fyrir því að yfir alla starfsævina myndi þessi halli á yngri árum vinnast upp á efri árum viðkomandi einstaklings og heildaréttindi hans því vera þau sömu. Gagnvart hverjum einstaklingi er þetta rétt, en fyrir hópinn í heild þarf þetta ekki að ganga upp og gerir reyndar ekki. Á síðustu fjórum áratugum hefur nýliðun þjóðarinnar lækkað allverulega og er því spáð að það haldi áfram á næstu áratugum. Í eftirfarandi töflu má sjá hvernig hlutfallið milli „yngri“ manna og „eldri“ hefur verið að breytast.

Hlutfallið milli „yngri“ og „eldri“ manna

Meðaltal á árabílinu:	16-29 ára	Breyting
	umfram 50-67 ára	
1969-1979	1,72	
1994-2004	1,35	-21,8%
2021-2030	0,83	-52,0%

Á fyrstu 10 árum lífeyriskerfisins var þetta hlutfall hjá þjóðinni í heild 1,72 að meðaltali og hefur lækkað um 22% m.v. síðustu 10 ár (30% m.v. í dag) og þegar lífeyriskerfið verður fullvaxið árið 2030 mun þetta hlutfall hafa lækkað um yfir 50%. Þetta þýðir að þær kynslóðir sem eiga að taka við lífeyrisbyrðinni eru mun fámennari en þær sem eru á miðjum aldri og því verður hver og einn að axla stærri hluta ef kerfið á að ganga upp.

Áhrifin af þessum breytingum má sjá í eftirfarandi töflu, þar sem mismunur á áunnum lífeyrisrétti með jafnri réttindaávinnslu er borinn saman við aldurstengda réttindaávinnslu.

Framlag eða álag til heildarstöðu sjóðsins eftir aldri

Aldur við inng.	Áunnin stig til ellil.aldurs	Mismunur á lífeyrisrétti eftir aldri			
		Konur		Karlar	
		%	Kr./100 þ.	%	Kr./100 þ.
20	47	9,5	-6.267	22,9	-15.046
25	42	0,4	-243	16,2	-9.509
30	37	-9,4	4.865	7,9	-4.103
35	32	-20,1	9.002	-1,4	641
40	27	-31,6	11.939	-11,3	4.268
45	22	-43,7	13.445	-21,9	6.747
50	17	-55,9	13.308	-32,7	7.779
55	12	-67,6	11.349	-43,9	7.375
60	7	-77,2	7.561	-54,9	5.383

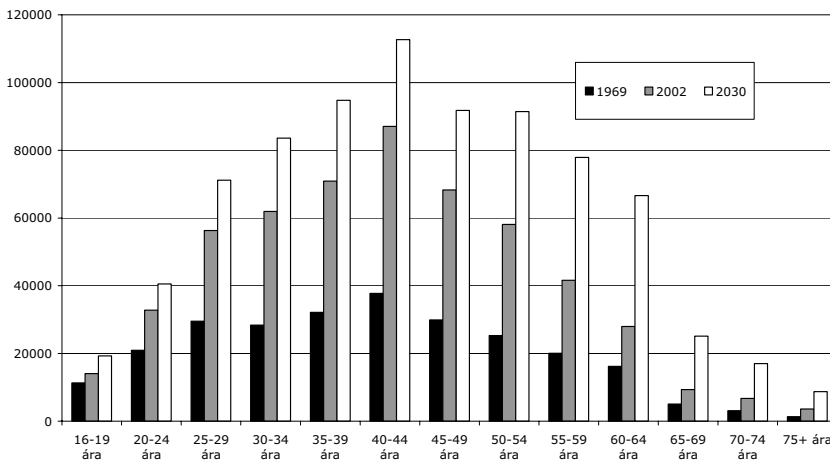
Heimild: Útreikningar Bjarna Þórðarsonar

Yngri karlmenn allt að 30 ára aldri leggja 8-23% af hverri innborgaðri krónu til þess að byggja upp réttindi þeirra sem eldri eru og konur yngri en 25 ára leggja allt að 10% af sínum inngreiðslum. Á hinn bóginn fá allir aðrir hópar „meiri“ rétt en sjóðurinn nær að ávaxta innborguð iðgjöld fyrir, frá 0-

77% meiri. Sú alvarlega röskun sem orðið hefur á samsetningu aldurs-
hópanna hefur því raskað þessu samhengi mjög mikið.

Til þess að átta sig betur á umfangi þessa vandamáls má taka einfalt dæmi. Í eftirfarandi mynd hefur heildarfjöldi áunninna stiga í hverju aldursbili verið áætlaður m.v. heildartekjur þeirra einstaklinga sem eru í hverju bili fyrir sig.² Eins og fram kemur á eftirfarandi mynd, var munur milli áunninna stiga árið 1969 verulega minni en nú er.

**Heildarfjöldi áunninna stiga í aldursbili m.v. jafna réttindaávinnslu
1969, 2002 og 2030**

Staðan í dag er þegar orðin krítísk að því leyti að fjöldi einstaklinga á miðjum aldri er orðinn mjög mikill samanborið við 1969. Ef lítið er til ársins 2030 er ljóst að lunginn af stigaávinnslnunni verður hjá launafólki sem komið yfir miðjan aldur, sem gengur vitaskuld ekki upp.

Hversu mikil áhrif það hefur á einstaka sjóði er hins vegar afar mismunandi. Sjóðir sem starfa á þeim sviðum þar sem vöxtur atvinnulífsins er mestur, t.d. þjónustugreinar á höfuðborgarsvæðinu, standa mun betur að vígi en sjóðir sem starfa í greinum sem eru að dragast saman eins og t.d. iðnaðarmannasjóðir eða staðbundnir landsbyggðarsjóðir. Breytingin sjálf sem á sér stað er það veigamikil að ólíklegt er að nokkur sjóður geti staðist þessar breytingar á aldurssamsetningu þegar til lengdar lætur. Hvort áhrif þessara

² Miðað er við meðaltekjur einstaklinga eftir aldri skv. skattskýrslum (sjá fylgiskjal) og atvinnuþátttöku eftir aldri. Meðaltekjur 1969 eru áætlaðar m.v. tekjum 2002 lækkaðar um 20% (kaupmáttur í dag er ca. 20% hærrí en hann var 1969) og meðaltekjur 2030 áætlaðar m.v. 1% kaupmáttaraukningu á ári næstu, samtals 28% hækkun frá 2002. Atvinnuþátttaka eftir aldri áætluð sú sama og 2002 öll árin, sem er ofmat m.v. 1969 (það voru færri á vinnumarkaði þá, sérstaklega konur og yngri en 20 ára) trúlega vanmat m.v. 2030 vegna stöðugrar aukningar á atvinnuþátttöku eldri aldurshópanna.

breytinga koma fram í aukinni skattbyrði, meiri vaxtabyrði eða skerðingu réttinda er síðan háð því hvernig við þessu verður brugðist á heildargrundvelli, búi sjóðurinn ekki við ábyrgð launagreiðenda.

3.2 Örorkubyrði

Verulegar breytingar hafa orðið á örorkubyrði á undanförunum áratugum. Í samningi ASÍ og VSÍ frá árinu 1995, þegar endurstilla þurfti lífeyriskerfið vegna þess að skuldbindingar voru um 20% umfram eignir, varð að grípa til þess ráðs að lækka örorkubætur og makalífeyri. M.a. var ávinnslustuðullinn lækkaður úr 1,8 í 1,4 samhlíða lækkun eftirlaunaaldurs úr 70 í 67 ár. Þessar breytingar höfðu hins vegar lítil áhrif á rétt til eftirlauna. Með þrengingum á vinnumarkaði vegna aukins atvinnuleysis og „ópersónulegri“ stjórnunaradferða hefur örorkubyrði sjóðanna haldið áfram að aukast þannig að líkur eru taldar á því að hækka þurfi örorkulíkur í tryggingarfræðilegu mati á sjóðunum. Í sjóðunum í dag eru notaðar danskar örorkulíkur sem eru lækkaðar um 0-50% eftir starfsstéttum, minnst hjá sjómönnum og mest hjá opinberum starfsmönnum. Í almennu lífeyrissjóðunum (verkamannasjóðum) hefur lengst af verið miðað við 30% lækkun á dönsku líkunum en nú er talið óhjákvæmilegt að endurskoða þessar forsendur.

Áhrif þess að miða við 10% lækkun frá dönskum líkum í stað 30% á útgjöld lífeyrissjóðanna, má sjá í eftirfarandi töflu.

Áhrif hækkunar á örorkulíkun úr 70% í 90% af dönskum líkunum

Kerlar	Áunnin stíg til ellil.aldurs	Íðgjöld	Áhrif hækkadrar örorkubýrðar	
			Kr.	%
Aldur við inng.				
20	47	2.665	-100	-3,8%
25	42	2.527	-99	-3,9%
30	37	2.365	-97	-4,1%
35	32	2.173	-93	-4,3%
Konur				
20	47	2.665	-149	-5,6%
25	42	2.523	-147	-5,8%
30	37	2.356	-144	-6,1%
35	32	2.161	-138	-6,4%
Meðaltal				
20	47	2.665	-124	-4,7%
25	42	2.525	-123	-4,9%
30	37	2.360	-121	-5,1%
35	32	2.167	-116	-5,3%

Heimild: Útreikningar Bjarna Þórðarsonar.

Ljóst er að sjóðirnir þurfa allt að 5% hærra iðgjald en nú er, þ.e. 0,5% viðbótariðgjald, til þess að standa undir sömu örorkuréttindum. Í sjóðum með ábyrgð launagreiðenda gerist þetta sjálfkrafa en ef ekki næst samkomulag við atvinnurekendur eða stjórnvöld á almennum vinnumarkaði verður að skerða réttindi til þess að mæta þessu. Gerist það ekki með skipulögðum hætti mun þetta geta raskað forsendum skylduáðildar að kerfinu og þar með samtryggingunni.

3.3 Lengri ævilíkur landsmanna

Þegar lífeyriskerfið var sett á laggirnar árið 1969 og réttindaákvæði sjóðanna búið til var gengið út frá þeim forsendum um meðalævilengd og ólifaða meðalævi sem þá voru þekktar. Þannig voru líkur á því að 15 ára unglingspiltur myndi lifa í 58 ár árið 1971 og að 65 ára karlmaður myndi lifa í 15 ár. Á sama tíma máttu unglingsstúlkur gera ráð fyrir að lifa í 63,6 ár og 65 ára konur í 17,8 ár. Í dag hafa þessar líkur hækkað í 63,8 ár hjá piltum og 68 ár hjá stúlkum og hjá þeim sem eru 65 ára hafa meðalævilíkur aukist um 2,5 ár hjá körlum og 2,9 hjá konum.

Ólifufð meðalævilengd 1971-2002

	Karlar		Konur	
	15 ára	65 ára	15 ára	65 ára
1971-1975	58,0	15,0	63,6	17,8
1976-1980	59,8	16,0	65,4	18,9
1981-1985	59,9	15,5	65,6	18,7
1986-1990	60,7	15,8	65,8	19,1
1991-1995	61,9	16,4	66,3	19,3
1996-2000	62,6	16,7	66,8	19,6
2001-2002	63,8	17,5	68,0	20,7
Breyting	5,8	2,5	4,4	2,9

Augljóslega getur lífeyriskerfið ekki mætt þessum auknu ævilíkum án þess að það komi einhvers staðar niður, annað hvort sem aukið iðgjald eða lækkun réttinda. Sama inngreiðsla, hvort sem hún er á bankabók eða í lífeyrissjóð, getur ekki dugað í 2-6 árum lengri greiðslur án þess að einhver annar greiði. Talið er líklegt að hækka þurfi lífeyrisiðgjaldið um allt að 1% til þess að mæta þessari breytingu, og skiptir þá sköpum hvort viðkomandi sjóður býr að bakábyrgð launagreiðanda.

3.4 Hækkun kaupmáttar

Þegar reiknigrunni lífeyrissjóðanna var breytt árið 1989, og tenging lífeyrisréttinda við laun á vinnumarkaði var afnumin og tekin upp tenging við verðlagsvísitölu, leiddi tæknileg útfærsla á útreikningi stiganna til þess að með óbeinum hætti er verið að lofa auknum réttindum. Tæknilega útfærslan í jafna réttindaávinnslukerfinu gerir ráð fyrir því að sjóðsfélagar fái réttindi m.v. fjölda stiga á hverju ári sem reiknuð eru út miðað við ákveðin grundvallarlaun. Þessi viðmiðunarfjárhæð hækkar í hverjum mánuði í samræmi við vísitölu neysluverðs. Laun eða tekjur sjóðsfélaganna hækka hins vegar eðli málsins samkvæmt í samræmi við þróunina á vinnumarkaði. Þegar þessi breyting var gerð urðu samningsaðilar að horfast í augu við að lífeyriskerfið gat ekki staðið undir loforði um kaupmáttartryggingu eftirlaunanna, þar sem ávöxtun innborgaðra iðgjalda (eignanna) tekur ekki mið af þróun kaupmáttar, og því ekki hægt að mæta þessu loforði nema viðkomandi sjóður njóti ábyrgðar launagreiðanda. Í eftirfarandi töflu má sjá áhrifin af þessari skekkju miðað við mismunandi almenna kaupmáttarþróun.

Hlutfall inneignar á móti réttindum vegna almennrar kaupmáttarþróunar

Kaupm.aukn.	Hlutfall
0,00%	1,00
0,50%	0,97
1,00%	0,94
1,50%	0,91
2,00%	0,88

Heimild: Útreikningar Bjarna Þórðarsonar.

Ef kaupmáttur eykst um 0,5% að jafnaði á ári frá 20 ára til 67 ára aldurs munu sjóðsfélagar ávinna sér 3% meiri réttindi en verðmæti eru fyrir. Ef þessi kaupmáttaraukning verður 2% á ári alla starfsævi þarf iðgjald í raun að vera 13,6% hærra (1,36% af launum) til þess að mæta þeim réttindum sem sjóðsfélagar ávinna sér.

Hlutfall inneignar á móti réttindum vegna sértækar kaupmáttarþróunar

	Sért.	
Kaupm.aukn.	kaupm.aukn.	Hlutfall
0,00%	20	0,97
0,50%	20	0,94
1,00%	20	0,91
1,50%	20	0,88
2,00%	20	0,85

Heimild: Útreikningar Bjarna Þórðarsonar.

Áhrif kaupmáttaraukningar eru einnig verulega háð því hvenær á starfsævinni þau koma til hjá sjóðsfélaga. Í ofangreindri töflu má sjá áhrif 20% kaupmáttaraukningar við fimmtugt. Áunnin réttindi aukast um 3% umfram eignir vegna þessa og því yrði iðgjald að hækka um það hlutfall.

Þess má geta, að hliðaráhrif þessarar útfærslu á útreikningi réttinda í jafna réttindaávinnslukerfinu er að endanlegt hlutfall eftirlauna af tekjum er mun lægra en gefið er til kynna. 20 ára einstaklingur sem greiðir 47 ár til kerfisins ætti að fá 67% af starfslokalaunum m.v. 1,4% ávinnslu á ári. Ef kaupmáttur hans eykst um 1% á ári að jafnaði lækkar þetta hlutfall af starfslokalaunum niður í 54%, þrátt fyrir að búið sé að lofa meiri réttindum en inni-stæða er fyrir.

3.5 Samandregið um vanda lífeyriskerfisins

Styrkleiki íslenska lífeyriskerfisins er mikill ef það er skoðað í alþjóðlegu samhengi. Eins og fram kemur í meðfylgjandi greinargerð, stendur almenna lífeyriskerfið engu að síður frammi fyrir alvarlegum vanda sem óhjákvæmilegt er að tekið verði á, á næstu misserum. Ef einungis er litið á áhrif aukinnar örorkutíðni og lengri ævilengdar má gera ráð fyrir því að iðgjöld yrðu að hækka um allt að 2%, einungis til þess að halda núverandi réttindum óbreyttum. Þessu til viðbótar er ljóst, hvaða leið sem annars yrði farin til þess að bæta stöðu sjóðanna, að lækkað hlutfall milli „yngri“ og „eldri“ landsmanna mun kerfisbundið kalla á aukin iðgjöld og/eða skerðingu réttinda vegna jöfnu réttindaávinnslnnar. Því verða allar „lausnir“ eða aðgerðir að taka tillit til beggja þessara þátta og vera liður í nýrri og trúverðugri framtíðarsýn með lífeyriskerfi landsmanna, þar sem allir búi við nauðsynlegt öryggi með sín eftirlaun.

4. Hvað er til ráða?

Krafa sambanda og féлага innan ASÍ um jöfnun lífeyrisréttinda kallar á ágeng svör við spurningunni um hvað eigi að leggja áherslu á við slíka jöfnun. Viljum við ná „fullum“ jöfnuði í þeim skilningi að félagsmenn okkar fái bæði samþærileg ávinnsuréttindi í framtíðinni og ábyrgð ríkisins á breyttri og óhagstæðari tryggingarfræðilegri samsetningu? Hvernig sem farið er að þessu, er augljóst að auka verður tekjur og/eða afkomu sjóðanna til þess að þeir geti mætt þessu. Hægt er að hugsa sér ýmsar leiðir til þess að ná þessu markmiði án þess að hækka mótframlag atvinnurekenda.

4.1 Aukin framlög atvinnurekenda

Óhjákvæmilegt er að hækka iðgjöld til sjóðanna á allra næstu árum. Atvinnurekendur bera auðvitað ábyrgð á lífeyriskerfinu með verkalýðshreyfingunni og ljóst er að til þess að standast núverandi réttindi þarf á 2% hærra iðgjaldi að halda, og er þá ekki farið að hreyfa við jöfnun réttinda m.t.t. ávinnslu réttinda. Þetta gæti gerst með því að sanningsaðilar endurskoðuðu samkomulag sitt frá 13. desember 2001 í þá veru, að 1% skylduframlag atvinnurekenda í séreignasjóð færðist yfir í samtryggingu (sem 7unda prósentíð) og jafnframt yrði mótframlag þeirra í viðbótarlífeyrissparnað hækkað aftur í 2% hjá þeim sem velja að spara. Launakostnaðaráhrif þessarar aðgerðar myndu afmarkast við 0,5-0,7% háð því hversu stór hluti launamanna hefur valið að greiða 2+2% í viðbótariðgjald í séreignasjóð. Þessu til viðbótar myndi framlag atvinnurekenda hækka um 0,25% á ári í 4 ár á árunum 2005-2008, samtals um 1%. Þar með yrði mótframlag þeirra 8% á móti 4% frá launafólki.

4.2 Tilfærsla örorkubyrði yfir til ríkisins

Það hefur í alllangan tíma komið til umræðu að ríkið axli ábyrgð á kostnaði við örorkubyrði lífeyrissjóðanna á almennum vinnumarkaði, en vegna ríkisábyrgðarinnar má fullyrða að ríkið beri þessa byrði nú þegar á LSR. Fyrir þessu fyrirkomulagi má færa nokkuð sterk pólitísk og félagsfræðileg rök, en það er ekki óeðlilegt að áfallatryggingar eins og örorkubyrði séu fjármagnaðar af samítimatekjum (með gegnumstreymiskerfi) í stað sjóðsmyndunar. Um er að ræða áföll sem verða á líðandi stundu, en aukast ekki með hækkuðum lífaldri.

Ef þetta yrði sett í framkvæmd myndi geta lífeyrissjóðanna til þess að axla meiri byrði af eftirlaunum aukast. Samkvæmt tryggingarfræðilegu mati má gera ráð fyrir að hægt yrði að hækka réttindi launafólks til eftirlauna um 21-24% eftir kyni og aldri. Því yrði hægt að hækka ávinnsurétt launafólks úr 1,4% á ári í allt að 1,65-1,7% á ári, eða um helming af mismuni algengustu réttinda gagnvart opinberum starfsmönnum.

Kostnaður ríkissjóðs af þessu fyrirkomulagi yrði 3,2 miljarðar króna brúttó m.v. útgjöld lífeyrissjóðanna árið 2002, en á móti þessu kæmu auknar skatttekjur ríkis og sveitarfélaga auk skerðingar á tekjutryggingu hjá Tryggingarstofnun ríkisins með auknum greiðslum frá lífeyrissjóðum í eftirlaunum. Jafnframt þarf að hafa í huga að þetta myndi einnig draga úr kostnaði samfélagsins af rekstri hjúkrunarheimila þar sem eldri borgarar greiða til kerfisins m.v. hversu mikið þeir fá úr lífeyrissjóði.

Gæta yrði að því við þessa útfærslu, að breyta núverandi lagaákvæði um lágmarksávinnslu eftirlaunaréttinda á ári þannig að stuðullinn hækki úr 1,4% í 1,65% þannig að aðgerðin skilaði sér sem aukin réttindi launafólks. Jafnframt verður að hafa það í huga að einstaka sjóðir gætu misst starfsleyfi sitt vegna þess að þeir ættu í erfiðleikum með að mæta framtíðarskuldbindingum með svo háum stuðli í jafnvri réttindaávinnslu. Því verða að fylgja þessari aðgerð umfangsmiklar sameiningar lífeyrissjóða, einkum þvert á tryggingarfræðilega samsetningu.

4.3 Ríkið leggi eignir inn í almennu lífeyrissjóðina

Sú skoðun hefur verið sett fram að ná mætti verulegum árangri í jöfnun lífeyrisréttinda landsmanna með því að ríkið legði afrakstur einkavæðingar t.d. Landssímans inn í lífeyrissjóðina til þess að skapa grundvöll fyrir auknum lífeyrisréttindum án þess að til þurfi að koma skattahækkun. Slík aðgerð er í rauninni afar vel til þess fallinn að auðvelda sjóðunum að rétta upp hallann af breyttri aldurstengingu þjóðarinnar, minnkandi nýliðun og lengri meðalævi. Eins og fram kom í upphafi kafla 3 eiga flestir sjóðir umframeign m.v. áfallnar skuldbindingar en eru í halla með framtíðarskuldbindingarnar. Ástæða þessa er að í núvörðingu framtíðarskuldbindinga er hvorki tekið tillit til nýliðunar né heldur að virkir sjóðsfélagar hætti að greiða til sjóðsins á einhverjum tíma, heldur að allir greiði til 67 ára aldurs. Óhjákvæmilegt er að stefna að því að breyta ávinnslukerfinu þannig að farið yrði frá jöfnu ávinnslukerfi yfir í aldurstengt ávinnslukerfi, þar sem núverandi stigaeign einstakra sjóðsfélaga yrði endurreiknuð m.v. að í gildi hafi verið aldurstengt kerfi frá upphafi. Hins vegar er augljóst að ekki verður hægt að bakka frá þeirri kynslóðasátt sem gerð var fyrir 35 árum og því verður leiðin að taka mið af því að stigaeign verði ekki skert hjá neinum. Jafnframt er ljóst að ekki þarf að hafa áhyggjur af framtíðarskuldbindingum, því í aldurstengdu kerfi eru þær ekki til staðar. Í aldurstengdu kerfi getur ekki orðið mismunur á milli iðgjalda og réttinda vegna eftirlauna.

Til þess að fara þessa leið verður hins vegar að skapa sjóðunum svigrúm til þess að rétta upp „aldurshallann“ með því að leggja þeim til eignir. Nú þegar hafa verið gerðar ráðstafanir til þess að leggja fjárhagslegt mat á kostn-

að við þessa aðgerð. Hins vegar verður að hafa tvennt í hug þegar þetta er skoðað. Í fyrsta lagi hefur ríkið lagt B-deild LSR til yfir 60 milljarða króna á síðustu 5 árum til þess að rétta upp halla sjóðsins og jafnframt greiðir ríkið 2,3 milljarða króna á ári vegna viðbótarréttinda í A-deildinni. Í öðru lagi er rétt að benda á, að jafna ávinnslukerfið í lífeyrissjóðunum sparar ríkinu verulegar fjárhæðir á hverju ári, því ef það hefði ekki verið tekið upp hefðu eftirlaunagreiðslur sjóðanna í dag verið 30-40% lægri og því hefði ellilífeyrir frá almannatryggingum orðið að vera mun hærri en nú er.

4.4 Samantekt og niðurstöður

Með svona samþættri aðgerð, 2% viðbótariðgjaldi, yfirfærslu örorkubyrðar og eignainnsþýtingu, eru verulegar líkur á því að takast megi að ná sýnilegum árangri við jöfnun lífeyrisréttar landsmanna. Vitaskuld er mikil vinna eftir við að útfæra leiðir við framkvæmdina, en afar mikilvægt er að ná samkomulagi við atvinnurekendur og stjórnvöld um viðfangsefnið og skuldbindingar um í hvaða áföngum það verði leyst.“

Í kjölfar umfjöllunarinnar í Lífeyrisnefnd ASÍ var staðan kynnt fyrir forönnum landsambanda og stærstu félaga, sem ábyrgð höfðu á samræmdum kröfum sambandanna á atvinnurekendur og stjórnvöld. Var þar samþykkt að leggja niðurlag þessarar skýrslu fyrir stjórnvöld og atvinnurekendur sem minnisblað um stöðu lífeyrismála og kröfu um viðræður á þeim grunni.

Í viðræðum við fulltrúa SA í tengslum við samningaviðræður Starfsgreina-sambandsins og Flóabandalagsins kom í ljós að ekki náðist samstaða milli aðila um þessa aðkomu, einkum vegna verulegrar andstöðu stjórnvalda við að axla ábyrgð á útgjöldum vegna örorkubyrðar sjóðanna. Úr varð að kynna fyrir stjórnvöldum leið sem fæli í sér að atvinnurekendur hækki mótframlag sitt um 3% og að stjórnvöld lækki tryggingargjald um 1,5% í stað þess að yfirtaka örorkubyrðina. Þessi hækkun á mótframlagi atvinnurekenda myndi aftur gera sjóðunum kleyft að hækka réttindastuðlana í amk. 1.65 stig á ári. Þegar yfirlýsing ríkisstjórnarinnar var kynnt fyrir forystumönnum ASÍ, Starfsgreinasambandsins og Flóabandalagsins þann 8. mars kom í ljós að ríkisstjórnin var einungis tilbúin að stuðla að lækkun tryggingargjaldsins um 0,45%, sem gaf atvinnurekendum færi á að hækka tilboð sitt um 0,5% eða í 2%. Mjög skiptar skoðanir voru innan raða ASÍ um þetta útspil ríkisstjórnarinnar og þótti það heldur rýrt í roðinu þar sem ekkert svigrúm yrði til jöfnunar réttinda á við opinbera starfsmenn. Engu að síður varð þetta niðurstaðan.

Samhliða þessum samningi um hækkun mótframlags atvinnurekenda úr 6 í 8% á samningstímanum var gengið frá eftirfarandi bókun milli Starfsgreina-sambandsins/ Flóabandalagsins og SA:

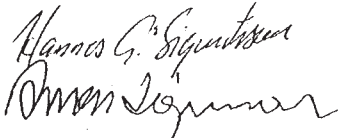
Bókun SA og SGS/Flóabandalags vegna vanda almenna lífeyriskerfisins

Í ljósi aukinna ævilífna og vaxandi örorkubyrði lífeyrissjóða á almennum vinnumarkaði eru aðilar sammála um þörf á styrkingu þeirra til þess að mæta auknum útgjöldum af þessum sökum í framtíðinni.

- Í yfirstandandi kjaraviðræðum hafa Samtök atvinnulífsins fallist á hækkun framlags atvinnurekenda í lífeyrissjóði á samningssviði SGS/Flóabandalags úr 6% í 7% frá 1. janúar 2005 til að mæta þessum breyttu aðstæðum. Frá sama tíma fellur niður skylda þeirra til þess að greiða 1% af tekjum í séreignarsjóð án framlags launamanns. Áfram á launamaður rétt á 2% mótframlagi atvinnurekenda í séreignarsjóð ef launamaður sparar sjálfur 2% af launum eða meira. Frá 1. janúar 2007 bækkar framlag atvinnurekenda í samtryggingarsjóð úr 7,0% í 7,5%. Vegin kostnaðarhækkun atvinnurekenda vegna þessa er áætluð 1,1% samtals þegar breytingarnar eru að fullu komnar til framkvæmda, þar sem niðurfelling á 1% föstu framlagi atvinnurekenda til séreignarsparnaðar án sparnaðar launamanns er metið á 0,4% til lækkunar.
- Vegna mikilvægis samtryggingarinnar í lífeyriskerfinu eru samningsaðilar sammála um að komið verði á fót sérstakri lífeyrisnefnd SA og ASÍ. Markmið lífeyrisnefndarinnar verði m.a. fólgið í því að gera tillögur um lausn á þeim vanda sem nú stöðjar að samtryggingarsjóðum og um kerfisbreytingar sem horfa til lengri tíma. Staða sjóðanna er afar mismunandi bæði þegar horft er til áfallinna skuldbindinga og framtíðarskuldbindinga. Meðal verkefna nefndarinnar verður að leita leiða til að jafna örorkubyrði lífeyrissjóða eftir því sem mögulegt er. Þá þarf nefndin að leita leiða til þess að sjóðirnir geti staðið undir núverandi skuldbindingum sínum og aukið eftirlaunarétt í heild án skerðingar á rétti sjóðfélaga til örorkulífeyris. Loks er óljákvæmt að nefndin kanni möguleika á aldurstengingu ávinnslu lífeyrisréttinda og þá kosti og þau vandamál sem fylgja slíkri breytingu.
- Hluti af nefndarstarfinu felst í viðræðum við stjórnvöld um aðkomu þeirra að einstaka þáttum, m.a. um breytta verkaskiptingu milli lífeyrissjóða og almennatrygginga hvað varðar áfallalífeyri annars vegar og ellilífeyri og eftirlaun hins vegar.
- Nefndin skal hefja störf í marsmánuði 2004 og ljúka störfum með lokaskýrslu og beinum tillögum fyrir árslok 2004.

Reykjavík 7. mars 2004 .

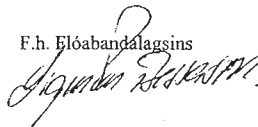
F.h. Samtaka atvinnulífsins

F.h. Starfsgreinasambandsins

F.h. Flóabandalagsins

Endurskoðun kjarasamnings ASÍ og SA um lífeyrismál

Á vettvangi ASÍ hófst undirbúningur að endurskoðun gildandi kjarasamnings ASÍ og SA um lífeyrismál þegar í kjölfar kjarasamninganna vorið 2004. Ákvað miðstjórn að fela Lífeyrisnefnd ASÍ umboð til viðræðna og óskað jafnframt eftir því að samböndin skipuðu sérstaka bakhópa sem ynnu með fulltrúum sínum í nefndinni, en samkvæmt samningnum hefur miðstjórn vald til þess að afgreiða slíkan kjarasamning endanlega og því mikilvægt að breiður hópur ynni að málinu.

Í Lífeyrisnefnd ASÍ var ákveðið að fá Bjarna Guðmundsson og Bjarna Þórðarson til þess að koma með hugmyndir að því hvernig sjóðirnir gætu tekið við auknum iðgjöldum frá og með 1. janúar 2005 og endanlega frá 1. janúar 2007. Bentu þeir á að í raun væru tvær leiðir til þess að taka við þessum iðgjöldum. Önnur væri að láta núverandi reglugerðir standa óbreyttar og reikna út stigafjölda vegna innborgaðra iðgjalda með óbreyttum hætti. Þannig myndu réttindi þeirra sem greitt væri af aukast um 10% 1. janúar 2005 og 9,1% 2007, en staða sjóðanna yrði jafnerfið fyrir vikið. Hin leiðin væri að breyta reglugerðunum og hugsanlega skipta þessari hækkun milli áunninna réttinda og framtíðarréttinda, sem leiða má af orðalagi bókunarinnar. Nokkuð skiptar skoðanir urðu um það hvort þetta væri yfirhöfuð heimilt, hvort ekki yrði að úthluta réttindum til þeirra einstaklinga sem greitt væri af. Ákveðið var að fá Gest Jónsson, Atla Gíslason og Ólaf Gústafsson auk Magnúsar Norðdahl til þess að skoða þetta álitamál lögfræðilega, því ekki gengi að koma með tillögur sem gengju á skjön við það sem leyfilegt er. Sameiginleg niðurstaða aðila var eftirfarandi:

- *Ótvírætt er til staðar fullt umboð aðila vinnumarkaðarins sbr. samning þeirra frá 1995, til þess annars vegar að ákveða með kjarasamningi nýtt lágmarksiðgjald til samtryggingar og hins vegar til þess að ákveða hvernig því verði ráðstafað til þess að bæta framtíðarrétt og/eða þegar áfallinn rétt.*
- *Þó verði að telja að aðilar hafi ekki með öllu óbundnar hendur um ráðstöfun hækkads iðgjalds greiðandi sjóðfélaga til þess að bæta þegar áfallinn réttindi allra. Einhver efri mörk séu til í því efni. Þeir Atli, Ólafur og Magnús lýstu þeirri skoðun sinni, að heimild til millifærslu milli kynslóða og annarra hópa sem byggðust á málefnalegum rökum og sem tækju tillit til meðalhófs- og jafnræðisreglna væri mjög rúm.*

Ástæða þess að nefndin vildi skoða þetta var, að ef tekið yrði fullt tillit til breytinga á tryggingarfræðilegri stöðu sjóðanna og endurmats á þeim aðferðum sem notaðar hafa verið, væri ljóst að heildarstaða lífeyriskerfisins væri neikvæð um allt að 18%. Ef öll hækkun mótframlags atvinnurekenda væri tekin inn án þess að veita neinn viðbótarrétt myndi þessi halli lækka í 9%, því um

helmingur lífeyrisréttinda er fólgin í framtíðarréttindum og helmingur vegna þegar áunninna réttinda í fortíðinni. Ljóst er að hækkun iðgjalda hefur ekki áhrif á fortíðina. Ef iðgjaldahækkunin er látin hafa áhrif til hækkunar á framtíðarréttindum um 20% en áunninn réttindi óbreytt mun staða sjóðanna verða neikvæða um 19% og ef iðgjaldahækkunin er tekin út í 10% hækkun bæði áunninna og framtíðarréttinda verður staða sjóðanna neikvæð um 18%.

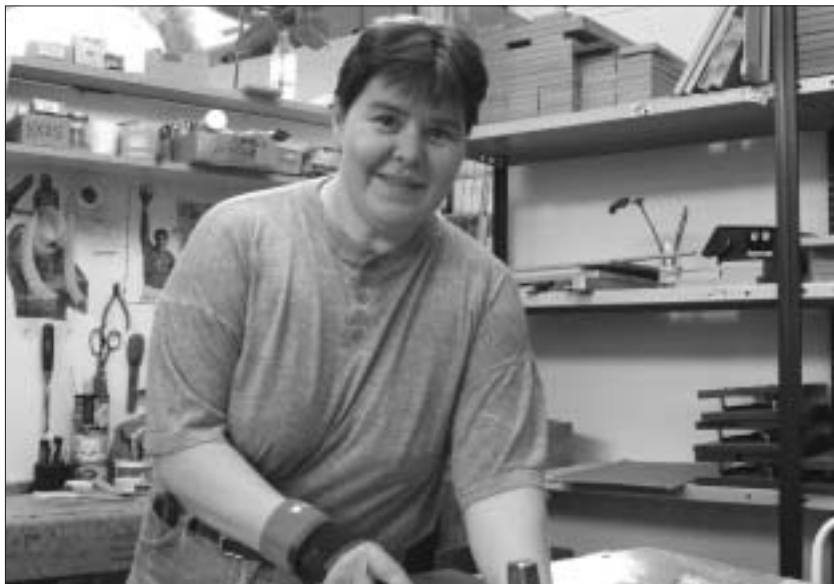
Vegna þessarar alvarlegu stöðu ákvað Lífeyrisnefnd ASÍ að boða formenn allra aðildarfélaganna ASÍ auk fulltrúa í stjórnnum lífeyrissjóða á samningssviði ASÍ og SA á sérstakan fund þann 1. júní á Grand Hótel. Þar fluttu erindi Grétar Þorsteinsson um verkefnið framundan, Bjarni Þórðarson um stöðu lífeyriskerfisins, Gylfi Arnbjörnsson um stöðuna og hvaða leiðir væru færar og Þórunn Sveinbjörnsdóttir, Gunnar Páll Pálsson og Þorbjörn Guðmundsson um viðhorf til verkefnisins.

Á fundinn voru boðaðir yfir 100 fulltrúar, en mæting var fremur dræm, eða innan við 40 manns. Á þessum fundi kom fram að óhjákvæmilegt yrði að breyta réttindaávinnskakerfinu yfir í aldurstengda réttindaávinnslu, en huga yrði vandlega að útfærslunni.

Í kjölfar þessa fundar var óskað eftir fundi með fulltrúum SA og tókst að halda einn formlegan viðræðufund um málið fyrir sumarleyfi. Á þeim fundi var tekin ákvörðun um að boða alla stjórnarmenn þeirra lífeyrissjóða sem starfa samkvæmt samningi ASÍ og SA um lífeyrismál. Þótti þetta mikilvægt, einkum gagnvart fulltrúum SA sem ekki höfðu átt eins mikla umræðu innan sinna raða eins og hjá Lífeyrisnefnd ASÍ.

Þessi fundur var síðan haldinn 9. september þar sem Ingimundur Sigurpálsson, formaður SA setti fundinn og fjallaði um hlutverk og skyldur samningsaðila, Bjarni Þórðarson, tryggingarstærðfræðingur, fjallaði um stöðu kerfisins, Friðbert Traustason, formaður LL, fjallaði um starf réttindanefndar LL, Hrafn Magnússon, framkvæmdastjóri LL, fjallaði um starf örorkubótanefndar LL, Bjarni Guðmundsson, tryggingarstærðfræðingur, fjallaði um mismunandi leiðir yfir í aldurstengt réttindakerfi og Grétar Þorsteinsson fjallaði um verkefni samningsaðila framundan. Í almennri umræðu á eftir mátti eindregið draga þá ályktun að breið samstaða og skilningur væri á viðfangsefni nefndarinnar ásamt því vinnulagi sem kynnt var.

Markmið samninganefndanna er að ljúka umfjöllun á haustmánuðum, þannig að svigrúm gæfist fyrir einstaka sjóði að aðlaga reglugerðir sínar fyrir áramót. Tíminn væri því naumur.

Mikil vinna hefur verið lögð í stefnumótun í atvinnumálum á vettvangi ASÍ á árinu.

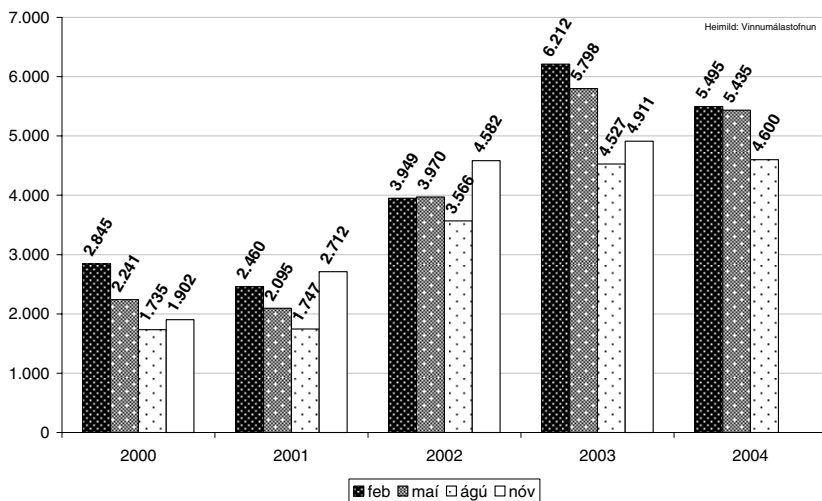
Atvinnumál

Í þessum kafla verður fyrst gerð grein fyrir þróun atvinnumála á Íslandi síðustu misseri, en síðan vikið sérstaklega að stefnumótun og öðru starfi ASÍ í málaflokknum á tímabilinu.

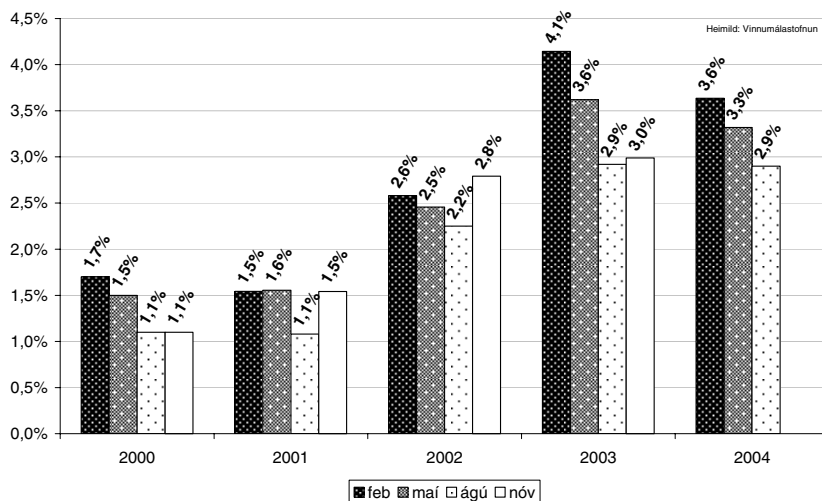
Skráð atvinnuleysi 2000-2004

Í ágúst 2004 var áætlaður mannaflí á vinnumarkaði 153.865 manns. Af þeim voru að meðaltali 4.452 manns á atvinnuleysisskrá (4.600 manns í lok mánaðar). Þetta þýðir að skráð atvinnuleysi hafi verið 2,9%. Á þessu ári hefur atvinnuleysi ekki fyrir mælst eins lágt; mest mældist það 3,7% í janúar. Í ágúst í fyrra mældist atvinnuleysi 2,9%. Þetta þýðir að þrátt fyrir að atvinnuleysi hafi minnkað það sem af er þessu ári þá hefur það ekki minnkað frá því á sama tíma í fyrra. Með öðrum orðum, svokallað árstíðaleiðrétt atvinnuleysi er enn mjög hátt. Miðað við reynslu fyrri ára má búast við að skráð atvinnuleysi nái lágmarki í september en taki að aukast aftur í október.

SKRÁÐ ATVINNULEYSI 2000-2004

SKRÁÐ ATVINNULEYSI 2000-2004 (HLUTFALL AF MANNAFLA)

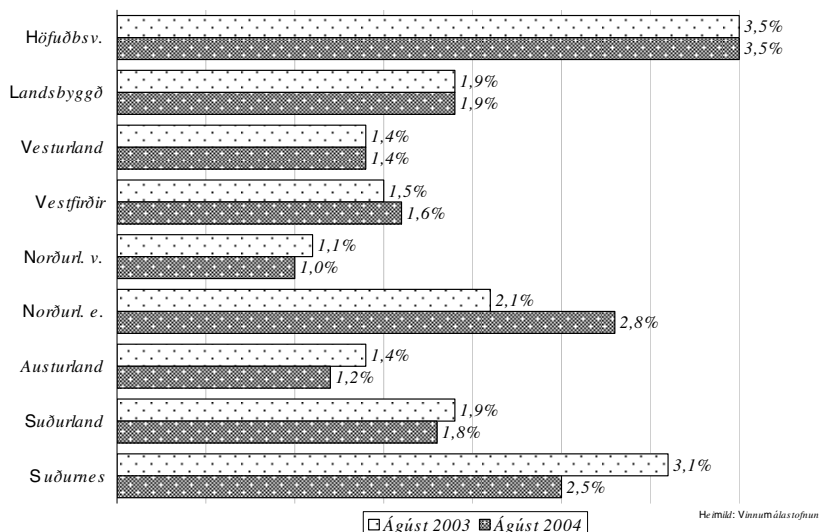

Skráð atvinnuleysi í ágúst: Landssvæði

Í ágúst 2004 var skráð atvinnuleysi á höfuðborgarsvæðinu 3,5% af áætluðum mannafla og 1,9% á landsbyggðinni. Á landsbyggðinni var atvinnuleysið mest

2,8% á Norðurlandi eystra og 2,5% á Suðurnesjum, en minnst 1,0% á Norðurlandi vestra og 1,2% á Austurlandi. Atvinnuleysi í ágúst 2004 var alls staðar svipað og í ágúst 2003 nema á Norðurlandi eystra (jókst úr 2,1% í 2,8%) og á Suðurnesjum (minnkaði úr 3,3% í 2,5%).

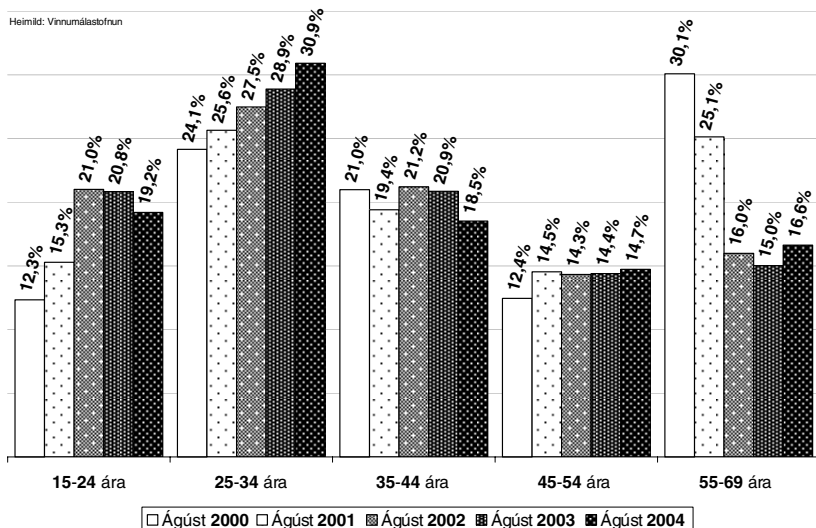
SKRÁÐ ATVINNULEYSI Í ÁGÚST: SVÆÐI (HLUTFALL AF MANNAFLA Á HVERJU SVÆÐI)

Skráð atvinnuleysi í ágúst: Aldurshópar

Í ágúst sl. var rúmlega helmingur allra atvinnulausra undir 35 ára aldri. Þar af voru 19,2% í yngsta aldurshópnum (15-24 ára), sem er heldur lægra hlutfall en á sama tíma 2003 og 2004 en mun hærra en árin þar á undan; og 30,9% í næst yngsta aldurshópnum (25-34 ára), sem er heldur hærra hlutfall en á sama tíma í fyrra og hefur aukist jafnt og þétt síðustu ár.

SKRÁÐ ATVINNULEYSI Í ÁGÚST: ALDUR (HLUTFALL AF HEILDARFJÖLDA ATVINNULAUSRA)

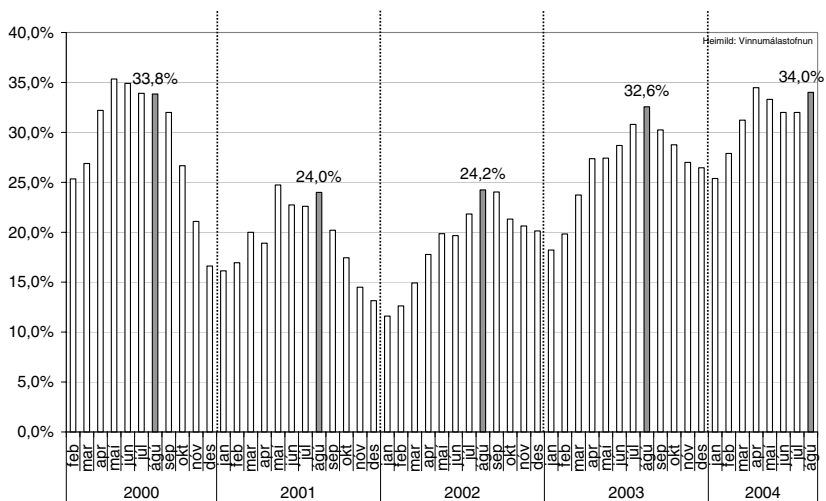
Samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofu Íslands hefur atvinnuleysi innan hvers aldurshóps aukist lang mest síðustu ár í yngsta hópnum (16-24 ára), aukist úr 4,4% árið 1999 í 8,3% 2003.

Skráð atvinnuleysi í ágúst: Langtímaatvinnulausir

Í ágúst sl. höfðu alls um 34,0% allra atvinnulausra verið atvinnulausir í sex mánuði eða lengur (langtímaatvinnulausir), sem er heldur hærra hlutfall en á sama tíma í fyrra en mun hærra en árin 2001 og 2002.

SKRÁÐ LANGTÍMAATVINNULEYSI (6 MÁNUÐIR EÐA LENGUR) 2000-2004

(HLUTALL AF ÖLLUM ATVINNULAUSUM)

Langtímaatvinnuleysi var meira á höfuðborgarsvæðinu (38,2%) en á landsbyggðinni (21,6%). Á báðum svæðum hefur það aukist síðustu ár. Á landsbyggðinni var það mest á Norðurlandi eystra (25,2%) en minnst á Norðurlandi vestra (12,0%). Á síðustu árum hefur langtímaatvinnuleysi aukist mest á Suðurlandi og Reykjanesi en minnkað mest á Norðurlandi vestra.

Langtímaatvinnuleysi virðist vera nátengt aldri; í ágúst sl. var það minnst í yngsta aldersflokkunum (21,29%) en jókst með hverjum aldersflokki og náði hámarki í þeim elsta (49,15%). Aukning langtímaatvinnuleysis síðustu ár kemur fram í öllum aldurshópum. Langtímaatvinnuleysi hefur aukist meira meðal karla en kvenna síðustu ár.

Atvinnuleysi og hagvöxtur

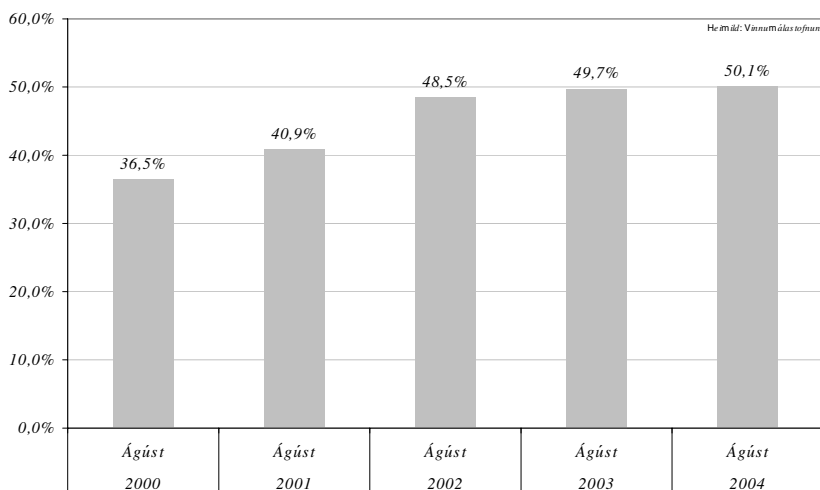
Atvinnuástandið í landinu er slæmt. Í ágúst 2004 hafði fjöldi atvinnulausra heldur aukist frá sama tíma í fyrra. Helmingur allra atvinnulausra er undir 35 ára aldri og þriðjungur er langtímaatvinnulaus, þ.e. hefur verið án atvinnu í sex mánuði eða lengur. Bæði þessi hlutföll hafa hækkað síðustu ár.

Sé þetta sett í samhengi við hinn mikla hagvöxt síðustu misseri má ætla að hver starfandi maður hafi aukið afköst sín verulega - fremur en að fjöldi starfandi hafi aukist.

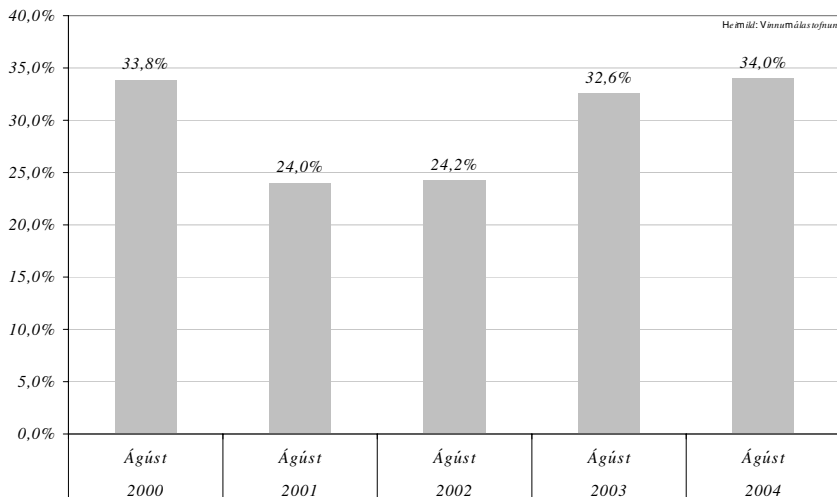
Það er vissulega líklegt að einhver afkastaaukning hafi átt sér stað. Hún er þó varla eins mikil og ætla má í fljótu bragði, m.a. vegna þess að sennilega eru fleiri starfandi en tölur um atvinnuástandið gefa til kynna, t.d. útlendingar sem ekki eru skráðir með viðunandi hætti í opinberum gögnum.

Eftir stendur, annars vegar, hinn mikli hagvöxtur síðustu misseri sem skýrist líklega að nokkru leyti af ósýnilegu framlagi erlendra starfsmanna, hins vegar, að atvinnulausum fjölgar. Full ástæða er til að hafa áhyggjur af atvinnuástandinu, sérstaklega atvinnuleysi ungs fólks og langtímaatvinnuleysi.

ATVINNULEYSI FÓLKS UNDIR 35 ÁRA Í ÁGÚST 2000-2004 (HLUTFALL AF ÖLLUM ATVINNULAUSUM)

LANGTÍMAATVINNULEYSI Í ÁGÚST 2000-2004 (HLUTFALL AF ÖLLUM ATVINNULAUSUM)

Vinnumarkaðsaðgerðir

Vegna slæms atvinnuástands veturinn 2003 ákváðu stjórnvöld að flýta ýmsum atvinnuskapandi framkvæmdum. Í framhaldi af því settu Vinnuáætlun og Atvinnuleysisstryggingasjóður aukinn kraft í ýmis vinnumarkaðsúræði. Þrátt fyrir þetta dró ekki úr árstíðaleiðréttu atvinnuleysi.

Vorið 2004 skipaði félagsmálaráðherra nefnd til að endurskoða lög um atvinnuleysisstryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Markmiðið er að bæta stöðu og öryggi fólks í atvinnuleysi, tryggja gæði vinnumarkaðsaðgerða og auka skilvirkni almennt. Um vinnumarkaðsaðgerðir vísast að öðru leyti í sérstakan kafla um vinnuáætlun.

Fjárlög 2005

Samkvæmt frumvarpi til fjárlaga 2005 mun heildarfjárveiting til vinnuáætlun hækka um 17,6% frá gildandi fjárlögum. Undir vinnuáætlun heyrir m.a. Vinnuáætlun, Ábyrgðasjóður launa, Atvinnuleysisstryggingasjóður og Fæðingaorlofsjóður.

Vinnuáætlun

Gert er ráð fyrir að framlag til stofnunarinnar hækki um 16,9% frá gildandi fjárlögum. Hækkunin skýrist m.a. af 8,0 m.kr. framlagi til að efla umsýslu stofnunarinnar við útgáfu atvinnuleyfa; 5,5 m.kr. framlagi til að efla starf

svæðisvinnumiðlunar á Austurlandi; 6,0 m.kr. framlagi til starfsemi Fjölsmiðjunnar sem er samstarfsverkefni Vinnumálastofnunar, Rauða krossins, menntamálaráðuneytis og sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu um að veita starfsþjálfun fyrir fólk á aldrinum 16-24 ára; og 4 m.kr. hækkun á framlagi til Starfsþjálfunar ungs fólks í atvinnuleit.

Vinnumál

Gert er ráð fyrir að framlag til liðarins hækki um 11,8% frá gildandi fjárlögum. Framlaginu er m.a. ætlað að standa undir kostnaði við þátttöku aðila vinnumarkaðarins í starfi vinnuverndarnefndar Evrópusambandsins annars vegar og þátttöku í samningaviðræðum heildarsamtaka aðila vinnumarkaðarins á Evrópuvísu hins vegar.

Ábyrgðasjóður launa

Gert er ráð fyrir að framlag til sjóðsins hækki um 51,4% frá gildandi fjárlögum. Undanfarin tvö ár hefur verið mikil aukning á útgreiðslum úr sjóðnum. Gert er ráð fyrir að vaxtatekjur af inneign hans hjá ríkissjóði lækki um 30 m.kr. frá fjárlögum 2004.

Atvinnuleysistryggingasjóður

Gert er ráð fyrir að framlag til sjóðsins hækki um 45,0% frá gildandi fjárlögum. Hækkunin skýrist m.a. af 23,8% hækkun á framlagi til atvinnuleysisbóta. Enn fremur gerir frumvarpið ráð fyrir 100,0 m.kr. framlagi vegna samkomulags milli aðila vinnumarkaðarins í mars 2004 um að treysta stöðu einstaklinga á vinnumarkaði með því að gefa þeim kost á að efla og endurnýja þekkingu sína og gera þá hæfari til að takast á við ný verkefni. Á móti hafa stjórnvöld ráðgert að fella niður tímabundið framlag til starfsmenntunar sjómanna að fjárhæð 40 m.kr. Loks er gert ráð fyrir 7,0 m.kr. hækkun framlags til Kjarrannsóknarnefndar en nefndin vinnur að umfangsmikilli launakönnun ásamt Hagstofu Íslands. Í lok ársins 2003 urðu útgerðarfyrirtæki hluti af könnuninni og er stefnt að því að hún nái einnig til fjármálafyrirtækja, tryggingafélaga og lífeyrissjóða á árinu 2004.

Fæðingaorlofsjóður

Gert er ráð fyrir að framlag til sjóðsins hækki um 2,4% frá gildandi fjárlögum - sem þýðir raunlækkun milli ára. Lækkunin er sögð vera í samræmi við kostnaðarmat lagafrumvarps sem samþykkt var á síðasta þingi og felur í sér ýmsar breytingar á einstökum ákvæðum laga um fæðingar- og foreldaraorlof.

Stefnumótun á vettvangi ASÍ

Miklar breytingar hafa orðið í íslensku atvinnulífi og samfélaginu öllu á stuttum tíma. Alþjóðavæðing, tæknibreytingar, nýsköpun og símenntun eru í auknum mæli hluti af daglegu lífi. Í þessum breytingum felast bæði tækifæri og hættur. Samtök launafólks bera mikla ábyrgð á að tækifærin séu vel nýtt. Þau bera líka ábyrgð á að staðið sé vörð um nokkur grundvallargildi, gildi tengd réttarstöðu launafólks, gildi öflugs velferðarkerfis og gildi víðtækrar sáttar um grundvöll stöðugleika og fullrar atvinnu í landinu.

Á ársfundi Alþýðusambands Íslands árið 2002 var mótuð sú framtíðarsýn að: „Íslendingar setji sér það markmið í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum, að íslenskt efnahagslíf verði framsækið og samkeppnishæft, tryggi sjálfbærann hagvöxt, fulla atvinnu, góð störf og félagslegan jöfnuð.“ Í þessu felst að þætta þarf saman efnahags-, atvinnu- og félagsmál í eina heildstæða stefnu.

Til þess að ná þessu markmiði ákvað ársfundur ASÍ 2003 að atvinnustefnan ætti að hvíla á þremur meginstöðum: Frumkvöðlastarfi og nýsköpun, aðlögun og starfshæfni og jöfnum tækifærum. „Nýsköpun og frumkvöðlastarf“ er drifkraftur viðvarandi hagvaxtar og uppspretta nýrra vel launaðra starfa. „Aðlögun og starfshæfni“ tryggir félagslega aðlögun launafólks að breytingum í atvinnulífinu. „Jöfnun tækifæra“ er nauðsynleg til að skapa sátt í öllu samfélaginu um markmið og leiðir.

Starfsemi á vettvangi ASÍ

Kjarasamningar

Hinn 7. mars gaf ríkisstjórnin út yfirlýsingu til að greiða fyrir samningum á almennum markaði. Ríkisstjórnin lofaði m.a. að beita sér fyrir hækkun atvinnuleysisbóta úr 79.767 krónum á mánuði í 88.767 krónur frá 1. mars en eftir það hækka þær samkvæmt almennum launabreytingum.

Atvinnumálanefnd ASÍ

Atvinnumálanefnd Alþýðusambands Íslands hefur komið reglulega saman á tímabilinu 2003-2004. Meginviðfangsefni hennar var mótun stefnu í atvinnumálum á grundvelli samþykktu síðustu ársfunda ASÍ. Afrakstur þessarar vinnu birtist m.a. í skýrslu um atvinnustefnu sambandsins sem lögð er framá ársfundinum 2004. Vorið 2004 fóru nokkrir fulltrúar í Atvinnumálanefnd í ferð til höfuðstöðva Hinnar evrópsku verkalyðshreyfingar ETUC og kynntu sér þar m.a. þróun atvinnumála í Evrópu. Starfsmenn nefndarinnar fóru auk þess í tvær ferðir utan til að kynna sér stefnumótun í atvinnumálum: Annars vegar á fund Efnahags- og atvinnumálanefndar ETUC sem haldinn var í Brussel 3. mars 2004; hins vegar á sumarskóla ETUC sem haldinn var í Búdapest dagana 2.-4. júlí.

Á fundi Efnahags- og atvinnumálanefndar ETUC var m.a. fjallað um atvinnustefnu Evrópusambandsins, hið svo kallaða Lissabon-ferli. Menn höfðu áhyggjur af því að ferlið skilaði ekki nægum árangri. Það kom fram að margir ráðamenn í Evrópu telja að ástæðan sé ónægur sveigjanleiki á vinnumarkaði. ETUC segir hins vegar að sveigjanleikinn sé of mikill. Á undanförunum árum hafi vinnuafli verið skipt út fyrir fjármagn og hafi það leitt til þess að myndast hafa láglaunaatvinnugreinar. Það kom fram í máli manna að nauðsynlegt væri að finna jafnvægi á milli sveigjanleika og öryggis á vinnumarkaði. Vekja þyrfti athygli atvinnurekenda og opinberra aðila á mikilvægi þess að fjárfesta í mannauði, svo sem í sí- og endurmenntun.

Yfirskrift sumarskóla Hinnar evrópsku verkalýðshreyfingar ETUC var Félagsslegi þátturinn, nýsköpun og samkeppni - hvernig látum við Lissabon-áætlunina ganga upp? Boðið var upp á áhugaverða fyrirlestra nokkurra þekktra stjórn mála- og fræðimanna svo og stjórnarmanna fyrirtækja.

Maria Joao Rodrigues, forseti ráðgjafahóps um félagsvísindi hjá framkvæmdastjórn Evrópusambandsins, taldi að margir misskildu Lissabon-áætlunina. Í raun gengi hún út á að varðveita jafnvægi milli efnahagslegra og félagslegra gilda. Hún taldi að ytri aðstæður hefðu gert það að verkum að áætlunin þyrfti að vera enn metnaðarfullri en gert var ráð fyrir í upphafi. Ný stjórnarskrá ESB gæti auðveldað þetta. Þar að auki gæti afstaða aðila vinnumarkaðar ráðið úrslitum. Ef þessum aðilum er kappsmál að áætlunin komist til framkvæmda gætu þeir t.d. tekið upp samstarf um nýsköpun á ESB-stiginu, í hverju landi og á einstökum vinnustöðum.

Andrew Watt, sérfræðingur hjá ETUC, taldi að í Lissabon-áætluninni væri fullmikil áhersla lögð á það markmið að gera Evrópu að samkeppnishæfasta hagkerfi heims. Þetta væri óljóst markmið og gæti leitt menn í blindni til að útfæra lausnir sem engin þörf væri fyrir. Að því marki sem nauðsynlegt væri að auka samkeppnishæfni Evrópu þyrfti áherslan að vera á framleiðniaukningu. Vandí Evrópu lægi hins vegar frekar í metnaðarlítili og íhaldsamri peningamálastjórnun Seðlabanka Evrópu heldur en slæmri samkeppnisstöðu.

Eggert Voscherau, varaforseti stjórnar BASF-samsteypunnar, taldi að evrópsk fyrirtæki stæðu frammi fyrir stóru aukinni samkeppni frá fyrirtækjum í öðrum löndum. Þau yrðu að halda áfram að vera samkeppnisfær. Þau ættu að grundvalla samkeppnishæfni sína á nýsköpun og gæðaframleiðslu. Nauðsynlegt væri að halda áfram að þróa innri markað Evrópu, sérstaklega mikilvægt væri að endurbæta vinnumarkaðinn og draga úr reglubyrði. Aðilar vinnumarkaðarins bæru mikla ábyrgð á að vel takist til í þessum efnum.

Átakinu Veljum Íslenskt var hleypst af stökkunum í höfuðstöðvum Mjólkursamsölunnar.

Landbúnaðarmál

Í febrúar 2003 skipaði landbúnaðarráðherra nefnd til að meta stöðu mjólkurframleiðslu og -iðnaðar, koma með tillögum um stefnumótun fyrir greinina og undirbúa gerð nýs mjólkursamnings. Í Mjólkurnefndinni, eins og hún var kölluð, áttu sæti fulltrúar stjórnvalda, bænda, afurðastöðva og aðila vinnumarkaðarins. Í störfum hennar hélt ASÍ því fram að stuðla bæri að hagræðingu í mjólkurframleiðslu og -iðnaði; ábatinn af slíkri hagræðingu skyldi skila sér jafnt til neytenda sem bænda. Jafnframt viðurkenndi ASÍ að landbúnaður gegndi margþættu og mikilvægu hlutverki í íslensku samfélagi og þyrfti eðlilegt svigrúm til að laga sig að breyttum aðstæðum. Nefndin skilaði tillögum til ráðherra í febrúar 2004.

Tillögur Mjólkurnefndar: Tillit tekið til ASÍ

Verulegt tillit var tekið til þessara sjónarmiða í sameiginlegum tillögum Mjólkurnefndarinnar. Í þeim kemur t.d. skýrt fram að til að tryggja samkeppnisstöðu íslenskra mjólkurafurða sé nauðsynlegt að neytendur njóti í meira mæli ávinnings af hagræðingu í mjólkurframleiðslu og -iðnaði. Þessu megi ná fram með virku eftirliti Verðlagsnefndar sem í eigi sæti fulltrúar samtaka launafólks, en

einnig er bent á að brýnt sé að mótuð verði skýr aðhaldsskilyrði fyrir greinina, t.a.m. í formi hagræðingarkröfu á vinnslustöðvar og lækkun innflutningstolla. Þá er lagt til að gert verði sérstakt átak í að bæta aðgang að hagtolum landbúnaðarins, með það að markmiði að stuðla að upplýstri umræðu og betri ákvörðunartöku.

Samningur lögfestur: Samstarf í uppnámi

10. maí síðast liðinn undirrituðu landbúnaðarráðherra og Bændasamtök Íslands síðan nýjan mjólkursamning. Samningurinn kveður á um framkvæmd opinbers stuðnings við mjólkurframleiðslu á tímabilinu 2005-2012. Viku síðar voru lögð fram á Alþingi frumvörp um breytingar á Búvörulögum grundvölluðum á ofanefndum samningi. ASÍ gagnrýndi bæði á fundi með landbúnaðarráðherra svo og fyrir landbúnaðarnefnd að ekki væri nægjanlega mikið til lit tekið til tillagna Mjólkurnefndar. 28. maí voru frumvörpin samþykkt. Samhliða afgreiðslu þeirra gaf landbúnaðarráðherra út yfirlýsingu þar sem í orði kveðnu var tekið undir sjónarmið ASÍ.

Efni Mjólkursamningsins

Samningurinn um starfsskilyrði mjólkurframleiðslu (Mjólkursamningurinn) kveður á um framkvæmd opinbers stuðnings við mjólkurframleiðslu á tímabilinu 2005-2012. Markmið hans eru að almenn starfsskilyrði í framleiðslu og vinnslu mjólkurafurða og stuðningur ríkisins við greinina stuðli að áframhaldandi hagræðingu, bættri samkeppnishæfni og lægra vöruverði. Í grundvallaratriðum byggir hinn nýi samningur á eldri samningi frá 1998. Helstu breytingar felast í:

- Heildargreiðslur eru ekki lengur hlutfall af reiknuðu afurðaverði til bænda heldur föst upphæð sem tekur breytingum samkvæmt vísitölu neysliverðs (sjá töflu).
- Heildargreiðslurnar munu lækka um eitt prósent á ári allt samningstímabilið, fara úr 4.000 milljónum í 3.766 milljón kr. á ári.
- Hlutfall gulra/framleiðsluhvetjandi greiðslna (beingreiðslna) af heildargreiðslum mun lækka í nokkrum þrepum úr u.þ.b. 100% í 80%; að sama skapi mun hlutur blárra/framleiðslutakmarkandi greiðslna og grænna/óframleiðslutengdra greiðslna hækka.
- Í stað ákvæðis í eldri samningi um að fyrirkomulag opinberrar ákvörðunar um heildsöluverð á mjólk skuli afnumið (ákvæði sem ekki gekk eftir) er nú kveðið á um að verðlagning mjólkur verði með sama hætti og segir í núgildandi lögum nr. 99/1993, nema um annað verði samið á samningstímanum. Jafnframt að leitað verði samþykkis Alþingis fyrir breytingum á lögnum, þannig að samningsaðilar geti samið um það sín á milli að hætt

verði að ákveða lágmarksverð mjólkur til framleiðenda, enda þótt heildsöluverð verði áfram ákveðið af verðlagsnefnd.

- Áttunda grein í eldri mjólkursamningi er ekki endurnýjuð, en hún hafði komið í veg fyrir trúverðugt aðhald með greininni gegnum ógnun um lækkun tollverndar.
- Endurskoðunarákvæði
 - Samningsaðilar geta á samningstímanum hvor um sig farið fram á viðræður um endurskoðun á samningnum.
 - Að liðnum fimm árum frá gildistöku samningsins skulu samningsaðilar kanna framkvæmd hans og í framhaldi af þeirri könnun hefja viðræður um áframhaldandi stefnumótun og gerð nýs samnings.
 - Þegar yfirstandandi samningaviðræðum innan WTO lýkur skal samningurinn endurskoðaður þannig að stuðningur ríkisvaldsins við íslenskan landbúnað rúmist hverju sinni innan þeirra heimilda sem skuldbindingar Íslands á vettvangi WTO kveða á um.

Helstu athugasemdir ASÍ

Fyrir aðra umræðu Alþingis um frumvörpin voru fulltrúar launafólks kallaðir fyrir landbúnaðarnefnd og boðið að koma á framfæri gagnrýni á þau. Alþýðusamband Íslands gerði athugasemdir við fjölmarga liði - en gagnrýndi sérstaklega að lítið sem ekkert tillit væri tekið til nokkurra mikilvægra tillagna Mjólkurnefndarinnar:

- Hagræðing
 - Í tillögum Mjólkurnefndar, kafla 8.6, kemur fram að til að „tryggja samkeppnisstöðu íslensku mjólkurvaranna er nauðsynlegt að neytendur njóti í meira mæli ávinnings hagræðingaraðgerða í mjólkuriðnaðinum. Stuðla má að slíkri þróun með aðhaldsskilyrðum ... og edlilegt er að fulltrúar samtaka launafólks komi þar að ... sbr. núverandi skipan Verðlagsnefndar.“
 - Ekkert tillit var tekið til þessara tillagna í mjólkursamningnum/frumvörpunum að öðru leyti en því að 8. gr. í eldri mjólkursamningi var ekki endurnýjuð, en hún hafði komið í veg fyrir trúverðugt aðhald með greininni gegnum ógnun um lækkun tollverndar.
 - ASÍ benti landbúnaðarnefnd á að þrátt fyrir að sagt sé í nýjum Mjólkursamningi 7. gr. að samningsaðilar séu „sammála um að verðlagning mjólkur verði með sama hætti og segir í nügildandi lögum ...“ þá væri í raun verið að takmarka aðhaldshlutverk Verðlagsnefndar með ýmsum hætti. Þannig væri það hlutverk hennar að heimila verðtilfærslur afnumið og opnað á þann möguleika að hlutverk hennar að ákveða verð til bænda verði einnig afnumið. Óljóst væri hver ætti að hafa eftirlit

með því að afurðastöðvar nýttu undanþágurnar frá samkeppnislögum aðeins til að halda niðri kostnaði við framleiðslu, þ.e. til að lækka verð til neytenda. Það væri lágmarkskrafa að staða Verðlagsnefndar væri ekki skert á meðan lítið sem ekkert aðhald væri frá innflutningi.

- Eigið fé
 - Í tillögum Mjólkurnefndar, kafla 8.2, er vakin athygli „á nauðsyn þess að það eigið fé sem bundið er í mjólkurvinnslunni nýtist áfram í greininni án þess að til endurfjármögnunar á mjólkursamlögum komi.“
 - Ekkert tillit var tekið til þessara tillagna í mjólkursamningnum/frumvörpunum.
 - ASÍ benti landbúnaðarnefnd á að þurft hefði að skerpa á 13. gr. Búvörulaga til að koma í veg fyrir að fé væri tekið út úr afurðastöðvum og slaklega reknum afurðastöðvum haldið á floti gegnum ákvörðun um heildsöluverð.
- Upplýsingar
 - Í tillögum Mjólkurnefndar, kafla 8.6, er vakin athygli á að „komið hefur í ljós við störf nefndarinnar að nauðsynlegt er að bæta upplýsingar um afkomu og stöðu greinarinnar og leggur nefndin til að sérstakt átak verði gert í þeim efnum.“
 - Ekkert tillit var tekið til þessara tillagna í mjólkursamningnum/frumvörpunum.
 - ASÍ benti landbúnaðarnefnd á að þurft hefði að skerpa á 11. gr. Búvörulaga til að stuðla mætti að upplýstari umræðu og ákvarðanatöku í málefnum landbúnaðarins.

Rétt er að vekja athygli á að þrátt fyrir að ofanefndar tillögur Mjólkurnefndarinnar hafi ekki skilað sér á afdráttarlausan hátt inn í mjólkursamninginn, þá sá landbúnaðarráðherra ástæðu til þess á Alþingi að vitna í þessar tillögur og ítreka stuðning sinn við þær. Þá gaf ráðherra út yfirlýsingu um að sérstakt átak yrði gert í að bæta aðgang að upplýsingum um landbúnað í samræmi við tillögur Mjólkurnefndarinnar. Loks boðaði ráðherra að fyrirkomulag við ákvörðun lágmarksverðs mjólkur til bænda verði ekki breytt nema að fenginni umsögn Verðlagsnefndar.

Alþjóðaviðskiptastofnunin, almennt

Á ráðherrastefnu aðildarríkja Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO), sem haldin var í Doha, Katar í nóvember 2001, var samþykkt að hefja nýjar samningaviðræður um alþjóðaviðskipti (Doha yfirlýsingin). Markmiðið er að draga enn frekar úr viðskiptahömlum og fella fleiri svið viðskipta undir alþjóðlegar reglur. Samþykkt var að hefja víðtækar samningaviðræður (Doha viðræðurnar) sem taka til landbúnaðar, þjónustuviðskipta, markaðsaðgangs fyrir iðnað-

arvörur, reglur um undirboð, ríkisstyrki (þ.á.m. ríkisstyrki í sjávarútvegi), höfundarréttar, fríverslunarsamninga, lausn deilumála, viðskipta og þróunar, og viðskipta og umhverfis. Sérstaka áherslu á að leggja á aukin viðskipti þróunarlanda enda geta viðskipti verið ein besta þróunarhjálpar sem fátæk ríki geta fengið.

Fimmti ráðherrafundur WTO var haldinn í Kankún í Mexíkó 10.-14. september 2003. Á fundinum náðist ekki sá árangur sem vonast hafði verið eftir, þ.e. um ramma að samkomulagi á sviði landbúnaðar, markaðsaðgangs fyrir iðnaðarvörur, sérmeðferð þróunarríkja o.fl. Viðræður lágu niðri fram undir áramót, en á síðustu mánuðum hefur tekist að koma þeim í gang að nýju. Ástæðan felst m.a. í því að um síðustu áramót féll úr gildi svokölluð friðarregla á sviði landbúnaðar. Hún fól í sér að samkomulag var um að kæra ekki styrkjaflokkun ríkja í landbúnaði, til kærunefnda WTO.

Brottfall þessarar friðarreglu hefur óbeint þau áhrif að þrýsta á aðildarríki WTO að semja um málin á sviði landbúnaðar, þar sem ljóst virðist að margs konar styrkir á sviði innanlandsstuðnings eru hugsanlega rangflokkaðir og gætu verið dæmdir ógildir af kærunefnd. Aukið traust virðist skapast á milli aðildarríkjanna og hafa þau sýnt vilja sinn í verki í stífum viðræðum á síðustu vikum á einstökum sviðum. Bréf þeirra Pascal Lamy og Franz Fischler, framkvæmdastjóra viðskiptamála og landbúnaðar í ESB hefur gefið jákvæðan tón inn í viðræðurnar. Um er að ræða pólitíska yfirlýsingu um að ESB sé tilbúið til að gefa eitthvað eftir í landbúnaði.

1. ágúst náðu aðildarríki Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar loks samkomulagi um ramma fyrir framhald samningaviðræðna um frekara frjálsræði í viðskiptum. Samkomulagið festir ákveðin grunnviðmið og markmið í sessi í viðræðum um landbúnað, markaðsaðgang fyrir iðnaðarvörur, þjónustuviðskipti og viðskiptalíprun. Með þessu móti verður áfram hægt að vinna að þeim markmiðum sem sett voru við upphaf viðræðnanna í Doha árið 2001 og tryggja eiga vaxandi hagsæld fyrir heimsbyggðina, ekki síst þróunarríkin.

Alþjóðaviðskiptastofnunin - Landbúnaður

Viðræðurnar um landbúnað snúast í megindráttum um þrennt: Um lækkun tolla, lækkun ríkisstuðnings og um afnám útflutningsbóta. Um þessi mál mynduðust fljótlega þrjár meginhagsmunahópar: Ríki sem hraðast vildu ganga í að opna fyrir viðskipti með landbúnaðarvörur (m.a. Bandaríkin, Kanada, Ástralía, Argentína, Chile og Brasilía); hægfara ríki (m.a. Noregur, Sviss, Lichtenstein, Míritús, Ísrael, Búlgaría, Taívan, Kórea); og þróunarríkin. Hingað til hefur Ísland verið í hópi hægfara ríkja.

Í því rammasamkomulagi sem nú liggur fyrir er m.a. gert ráð fyrir að heimildir aðildarríkja til að styrkja landbúnað eftir leiðum, sem teljast framleiðslu-

tengdar og markaðstruflandi, skuli lækka um 20% strax við gildistöku hugsanlegs samnings. Enn á eftir að semja um hversu mikil lækkunin verður á heildina litið. Samkomulag náðist um afnám útflutningsstyrkja fyrir ákveðið tímamark sem samið verður um síðar. Gert er ráð fyrir að heimildir til að leggja á hæstu tolla í landbúnaði lækki frekar en heimildir til að leggja á lægri tolla. Ákveðið svigrúm verður fyrir aðildarríki til að lækka tolla á viðkvæmar vörur minna en tolla á aðrar vörur. Gert er ráð fyrir auknum tollkvóta til að tryggja aukinn markaðsaðgang fyrir búvörur í heimsviðskiptum.

Ráðuneytisstjóri landbúnaðarráðuneytisins hefur sagt eftirfarandi um þetta: „Samkomulagið markar frekar almennan ramma utan um landbúnaðarviðræðurnar. Það er því ótímabært að leggja mat á það hvaða áhrif samkomulagið kann að hafa á íslenskan landbúnað á komandi árum. Enn á eftir að ná samkomulagi um tölulegar stærðir og formúlunálganir, t.d. hvað varðar lækkun innanlandsstuðnings eða tolla. Á vettvangi WTO bíður okkar, á næstu misserum, að fylla inn í eyðurnar og að útfæra betur þær aðferðir og reglur sem endanlegar skuldbindingar munu grundvallast á. Sá grunnur sem nú liggur fyrir tryggir okkur ásættanlega stöðu fyrir framhaldið svo íslenskur landbúnaður geti farsælega tekist á við þær breytingar sem framundan eru.

Fjöldi fólks mætti á fund til að mótmæla niðurskurði í heilbrigðiskerfinu.

Velferðarmál

Í þessum kafla verður fyrst gerð grein fyrir þróun velferðarmála á Íslandi 2003-2004, en síðan vikið sérstaklega að stefnumótun og öðru starfi ASÍ í málaflokknum á tímabilinu.

Skatta- og tryggingamál

Skattamál

5. desember 2003 voru fjárlög 2004 afgreidd frá Alþingi. Staðgreiðsla útsvars hækkaði um 0,03% í 12,83%. Skattleysismörk hækkuðu úr 835.019 kr. í 855.241 kr. Viðmiðunarfjárhæðir tekjuskatts, eignarskatts, barnabóta og vaxtabóta voru hækkaðar um 2,5% við upphaf árs.

Hlutfall vaxtagjalda af skuldum til útreiknings á vaxtabótum var lækkað úr 7% í 5,5%. Það ákvæði kemur til framkvæmda á árinu 2005 en á árinu 2004 verða útreiknaðar vaxtabætur skertar um 10%.

Lífeyristryggingar

Bætur almannatrygginga og atvinnuleysisbætur hækkuðu um 3% frá áramótum. Heimild launagreiðenda til að lækka greiðslu sína á tryggingagjaldi um

allt að 0,4% og verja andvirðinu til mótfamlags við viðbótarlífeyrissparnað launþega var felld niður frá 1. janúar 2004.

Fyrir hækkanirnar var óskertur grunnlífeyrir örorku- og ellilífeyrisþega 20.630 krónur á mánuði. Með 3% hækkun í upphafi árs 2004 varð hann 21.249 krónur. Grunnlífeyrir þeirra sem yngstir eru greindir 75% öryrkjar tvöfaldað-ist og varð 42.498 krónur.

Óskert tekjutrygging örorkulífeyrisþega var 39.493 krónur á mánuði. Með 3% hækkun í upphafi árs 2004 auk 2.000 króna hækkunar vegna sérstaks samkomulags við öryrkja/aldrada varð hún 42.678 kr. á mánuði.

Óskert tekjutrygging ellilífeyrisþega var 38.500. Með 3% hækkun í upphafi árs 2004 auk 2.000 króna hækkunar vegna sérstaks samkomulags við öryrkja/aldrada varð hún 41.655 kr. á mánuði.

Óskertur tekjutryggingarauki einhleyps örorku- og ellilífeyrisþega var 18.000 kr. á mánuði. Með 3% hækkun í upphafi árs 2004 auk 2.000 króna hækkunar vegna sérstaks samkomulags við öryrkja/aldrada varð hann 20.540 kr. á mánuði.

Óskert heimilisuppbót einhleyps örorku- og ellilífeyrisþega (með eingreiðslu) var 17.667 en verður 18.197.

Sjúkratryggingar

1. janúar 2004 hækkuðu komugjöld til heilsugæslustöðva og sérfræðilækna svo og hlutdeild einstaklinga í þjálfunarkostnaði. Samtímis var réttur tekju-lágra fjölskyldna sem bera mikinn kostnað vegna læknishjálpar, lyfjakaupa og þjálfunar rýmkaður. Engar breytingar voru gerðar á rétti einstaklinga til afslátt-argjalds vegna þjónustu lækna eftir að þaki er náð.

Almenn komugjöld á heilsgæslustöðvar hækkuðu um 100 krónur. Eftir breytinguna kostar 600 krónur að leita til heilsgæslulæknis, án afsláttar. Komugjald fyrir börn, elli- og örorkulífeyrisþega hækkuðu um 50 krónur og verður 300 krónur eftir breytingu, án afsláttar. Komugjöld á heilsgæslustöð, til heimilislæknis utan dagvinnutíma, eða á Læknavaktina hækkuðu sömuleið- is um 100 krónur. Eftir breytinguna er almennt gjald 1.500 krónur fyrir heim- sókn utan dagvinnutíma, án afsláttar, en 700 krónur fyrir börn, elli- og örorku- lífeyrisþega, án afsláttar.

Almennt grunnkomugjald til sérfræðilæknis hækkaði um 600 krónur, án afsláttar, og verður eftir breytinguna 2.700 krónur, en auk þess greiðir einstak- lingur 40% af kostnaðinum sem umfram er, og breytist það hlutfall ekki. Grunnkomugjald barna, elli- og örorkulífeyrisþega til sérfræðilækna hækkar úr 700 krónum í 900 krónur, án afsláttar.

Breytingin á hlutdeild einstaklinga í þjálfunarkostnaði takmarkast við greiðsluþátttöku Tryggingastofnunar í þjálfun annarra en lífeyrisþega, barna

og ungmenna og felur í sér lækun á greiðsluþátttöku almannatrygginga úr 50% í 40% af kostnaði við þjálfun. Þetta fyrirkomulag gildir um fyrstu 24 skiptin á ári. Fyrir sjúkratryggðan almennt þýðir breytingin hækkun um 280 krónur í hvert sinn sem viðkomandi kemur til sjúkraþjálfara.

Viðmiðunarmörk árstekna, sem liggja til grundvallar endurgreiðslu vegna mikils kostnaðar við læknishjálp, lyf og þjálfun, hækkuðu um ríflega 13%. Reglurnar fela t.d. í sér að fjölskylda sem hefur allt að 1.750 þúsund krónur í árstekjur fær endurgreitt 90% af sjúkrakostnaðinum umfram 12.250 krónur á þriggja mánaða tímabili.

Í svari heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra við fyrirspurn á Alþingi í febrúar 2004 kom fram að kostnaðarhlutdeild sjúklinga í sjúkratryggingum hafi aukist verulega á síðustu fimmtán árum. Ráðherra benti hins vegar á að hlutdeild sjúklinga í sérfræðilækniskostnaði hefði að meðaltali farið lækandi á undanföllum árum.

Húsnæðismál

Í stjórnarsáttmála ríkisstjórnar Sjálfstæðisflokks og Framsóknarflokks frá 2003 kemur m.a. fram:

Að láns Sluttfall almennra íbúðalána verði hækkað á kjörtímabilinu í áföngum í allt að 90% af verðgildi eigna, að ákveðnu hámarki; og að leigumarkaður íbúðarhúsnæðis verði efldur.

Til að móta tillögur að útfærslu hækkunar láns Sluttfalls íbúðalána var skipaður sérstakur ráðgjafarhópur. Einnig var komið á fót samráðshópi hagsmun- aðila, m.a. Alþýðusambands Íslands. Ráðgjafarhópurinn skilaði félagsmálaráðherra áfangaskýrslu í lok árs 2003. Á grunni hennar ákváðu stjórnvöld að hækkun láns Sluttfalls íbúðalána í 90% af verði hóflegar íbúðar skyldi framkvæmd innan vébanda Íbúðalánasjóðs. Í apríl 2004 urðu íslensk skuldabréf með ríkisábyrgð hæf til uppgjors og vörslu í erlendu uppgjörsmiðstöðinni Clearstream. Þannig opnuðust nýir möguleikar fyrir erlenda fjárfesta að kaupa íslensk skuldabréf, en það var aftur talið geta leitt til lækunar vaxta af húsnæðislánum. Í júlí tók Íbúðalánasjóður upp peningalán í stað húsbrefa. Með því heyrdi afföll og yfirverð húsbrefa sögunni til. Í september tilkynnti félagsmálaráðherra að hámarkslán vegna kaupa á íbúðum myndu hækka úr 9,2 milljónum í 11,5 milljónir króna; ennfremur að almennt lán að viðbættu viðbótarláni gæti að hámarki numið 13 milljónum króna. Í kjölfar allra þessara breytinga lækkuðu vextir Íbúðalánasjóðs í áföngum úr 5,1% í júní niður í 4,3% í október. Bankar, sparisjóðir og lífeyrissjóðir lækkuðu einnig vexti af lánum með húsnæðisveði niður í allt að 4,2%.

Til að skoða málefni leigumarkaðar á Íslandi setti félagsmálaráðherra á fót nefnd sem í eiga m.a. sæti fulltrúar fjármálaráðherra, Sambands íslenskra

sveitarfélaga, Íbúðalánasjóðs, Alþýðusambands Íslands, Samtaka atvinnulífsins, Öryrkjabandalags Íslands, námsmanna, Leigjendasamtakanna og Húseigendafélagsins. Þá var lögð áhersla á að nefndin ætti jafnframt samráð við fleiri aðila sem málið varðar, svo sem Bandalag starfsmanna ríkis og bæja, Búseta og Samtök eldri borgara. Nefndinni var falið að skoða sérstaklega ástandið varðandi félagslegt leiguhúsnæði, þörfina fyrir slíkt húsnæði svo og aðgerðir/úrræði hins opinbera, einkaaðila, fjármálastofnana og félagasamtaka á þessum vettvangi. Gert var ráð fyrir að tillögur og greinargerð nefndarinnar gætu legið fyrir á fyrri hluta árs 2004. Í maí lágu þegar fyrir eftirfarandi gögn frá nefndinni: Könnun Gallup á leigumarkaði, úttekt félagsmálaráðuneytisins á biðlistum eftir félagslegu húsnæði, greinargerð Íbúðalánasjóðs um átak stjórnvalda til fjölgunar leiguíbúða og greining á kostum og göllum þess að leigja fremur en að eiga húsnæði.

Heilbrigðismál

Skipulag

Í nóvember 2003 sendi Ríkisendurskoðun frá sér skýrslu um sameiningu sjúkrahúsanna í Reykjavík. Fram kemur að kostnaðarlega hafi sameiningin ekki skilað ávinningi en faglega séð hafi hún styrkt sjúkrahúsið. Enn megi þó nýta betur möguleika sem nýja fyrirkomulagið veitir. Þá segir að stjórnvöld þurfi að leggja skýrari línur um hlutverk Landsspítala - háskólasjúkrahúss í framtíðinni.

Í ágúst 2004 lauk Ríkisendurskoðun stjórnýsluúttekt á Fjórðungssjúkrahúsinu á Akureyri. Fram kemur að sjúkrahúsið standist fyllilega samanburð við Landspítala - háskólasjúkrahús og hliðstæð bresk sjúkrahús þegar metin séu afköst og gæði þjónustu. Uppbygging á húsnæði hafi hins vegar verið ómarkviss og ekki hafi tekist að halda kostnaði við rekstur innan ramma fjárlaga.

Ríkisendurskoðun bendir á að á Akureyri sé almenn heilbrigðisþjónusta í meginatriðum í höndum sjúkrahúss og heilsugæslu. Þetta fyrirkomulag sé nokkuð frábrugðið því sem er í Reykjavík þar sem sjálfstætt starfandi sérfræðingar gegni stóru hlutverki. Reykvíkingar leita að jafnaði fjórum sinnum oftar til starfandi sérfræðinga en Akureyringar gera. Í skýrslunni segir að ef Reykvíkingar notuðu þjónustuna í svipuðum mæli og Akureyringar myndi kostnaður vegna sérfræðilækna lækka úr um 1,7 milljarði króna í um 400 milljónir króna eða um 1,3 milljarða króna.

Í janúar 2004 tók til starfa ný heilsugæslustöð í Salahverfi í Kópavogi. Stöðin er einkarekin og sú fyrsta hérlendis þar sem reksturinn er boðinn út. Fyrirtækið Salus rekur heilsugæslustöðina samkvæmt samningi við heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið sem gildir til ársloka 2011.

Rekstur

Rekstraruppgjör Landspítala - háskólasjúkrahús (LSH) eftir fyrstu sjö mánuði ársins 2004 sýnir að gjöld hafa farið 139 m.kr. fram úr fjárheimildum tímabilsins, eða um 0,9%. Launagjöld eru 0,6% umfram áætlun, rekstrargjöld 1,9% umfram áætlun og kostnaður við S-merkt lyf 2,4% umfram áætlun. Fyrstu átta mánuði ársins fjölgaði skurðaðgerðum á LSH um 2,6%.

Stjórnendur sjúkrahússins telja að fjölgun aðgerða hafi orðið möguleg eftir að sameiningu sérgreina á sjúkrahúsinu lauk. Þeir segja jafnframt að kostnaður hafi ekki aukist í hlutfalli við fjölgun aðgerða. Framleiðni hafi því aukist. Þá telja þeir að fjölgun skurðaðgerða hafi leitt til styttingu biðlista og biðtíma eftir ýmsum aðgerðum.

Í september 2003 hafi t.d. 3.686 einstaklingar beðið eftir skurðaðgerð en í ár aðeins 2.637. Í september í fyrra hafi sjúklingar getað vænst þess að bíða í um 20 mánuði eftir aðgerð vegna vélindabakflæðis og þindarslits. Nú er biðtíminn aðeins sex mánuðir.

Lyfjakostnaður

Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið segir að lyfjakostnaður hafi aukist um 10-15% á ári síðustu ár. Lyfjaverðið sjálft hafi ekki endilega hækkað og raunar hafi verið eldri lyfja fremur lækkað að jafnaði. Aukin hlutdeild nýrra og dýrari lyfja valdi því hins vegar að lyfjakostnaður hækki. Ráðuneytið viðurkennir samt að lyfjaverð hér á landi sé hátt. Í nýlegri samantekt um lyfjanotkun á Norðurlöndum komi t.d. fram að lyfjakostnaður á mann er langhæstur á Íslandi (árið 2001). Álagning á lyf sé hærri hér á landi en hjá hinum þjóðunum, bæði í heilðisölu og smásölu.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar frá því í mars 2004 um lyfjakostnað kemur fram að árið 2003 hafi Íslendingar keypt lyf fyrir um 14 milljarða kr. Sé borin saman lyfjanotkun hvers Íslendinga að meðaltali við meðaltal lyfjanotkunar Dana og Norðmanna kemur fram að Íslendingar nota heldur minna af lyfjum. Aftur á móti er kostnaður á hvern landsmann um 46% hærri en að meðaltali í hinum löndunum. Í skýrslunni segir einnig: „Ef lyfjakostnaður hérlendis væri hlutfallslega sá sami og í Danmörku og Noregi hefði hann lækkað um 4,4 milljarða kr. árið 2003, farið úr 14 milljörðum í 9,6 milljarða kr.“

Í samantekt lyfjasviðs Landspítala - háskólasjúkrahúss (LSH) í janúar 2004 kemur fram að lyfjakostnaður sjúkrahússins var 2.498 m.kr. árið 2003 og hafði hækkað um 253 milljónir króna frá árinu á undan, eða um 11,3%. Kostnaður vegna S-merktra lyfja nam 62% af heildarkostnaðinum árið 2003 og hækkaði um 13,3% frá fyrra ári. Í samantektinni segir einnig að breyttar áherslur og aðferðir við innkaup á undanförunum mánuðum séu nú að skila ár-

angri. Með gildistöku nýrra samninga í byrjun þessa árs sé reiknað með verulegri kostnaðarlækkunum á þessu ári.

Í mars 2004 kynnti heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra fyrirhugaðar aðgerðir til að draga úr lyfjaútgjöldum ríkisins. Í fjárlögum er gert ráð fyrir að útgjöld hins opinbera vegna lyfja dragist saman um 450 milljónir króna á árinu og miðast aðgerðirnar við það. Aðgerðirnar áttu m.a. að fela í sér breytingar á álagningu einstakra lyfja. Einnig átti að taka upp nýtt viðmiðunarverð sambærilegra lyfja í dýrustu lyfjaflokkunum.

Í maí 2004 komust Lyfjaverðsnefnd og fulltrúar apótekara að samkomulagi um þak á álagningu lyfja. Hámarksálagning á lyf sem kosta yfir 12.000 kr. í heildsölu verður samkvæmt þessu samkomulagi 2.450 á pakkningu.

Í september kynnti heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra samkomulag sem heilbrigðismálaráðuneytið hefur gert við Félags íslenskra stórkaupmanna og Actavis um lækkun lyfjaverðs. Kjarni samkomulagsins er að lyfjaverð í heildsölu á Íslandi verður sambærilegt við það meðalverð sem hverju sinni er í gildi annars staðar á Norðurlöndum innan tveggja ára.

Þegar samkomulagið um lægra lyfjaverð var í höfn var horfið frá áformum um upptöku viðmiðunarverðs lyfja með sambærileg meðferðaráhrif, en það átti samkvæmt reglugerð að taka gildi 1. ágúst 2004 síðast liðinn.

Í september kynnti ráðherra nýskipaða lyfjagreiðslunefnd, en í henni sameinast tvær aðrar nefndir sem fjalla um verðmyndun lyfja, þ.e. lyfjaverðsnefnd og greiðsluþáttökunefnd sem eru lagðar niður.

Þá hefur ráðherra fallist á að skipa sérstakar samráðsnefndir sem verða ráðherra og lyfjagreiðslunefnd til ráðgjafar um lyfjaverð og nánari útfærslu og framkvæmd.

Málefni atvinnulausra

Vegna slæms atvinnuástands veturinn 2003 ákváðu stjórnvöld að flýta ýmsum atvinnuskapandi framkvæmdum. Í framhaldi af því settu Vinnumálastofnun og Atvinnuleysisstryggingasjóður aukinn kraft í ýmis vinnumarkaðsúrreði. Þrátt fyrir þetta minnkaði ekki árstíðaleiðrétt atvinnuleysi. Um málefni atvinnulausra vísast að öðru leyti í sérstakan kafla um atvinnumál.

Öryrkjar/langveik börn

Í grein um algengi örorku vegna geðraskana á Íslandi, sem birtist í níunda tölublaði Læknablaðsins 2004, kemur fram að nýgengi 75% örorku vegna geðraskana hefur rúmlega tvöfaldast á sjö árum að teknu tilliti til fjölgunar þjóðarinnar á sama tímabili. Hagfræðistofnun hefur nú verið falið að skoða hverjar geti verið ástæður mikillar fjölgunar öryrkja og endurhæfingarlífeyrisþega á undanförunum misserum.

Formaður Öryrkjabandalags Íslands hefur sagt að fjölgun öryrkja megi að miklu leyti rekja til versnandi atvinnuástands síðustu ár. Hann segir að í hópi launþega komi þetta ástand einna verst við þá sem eiga við einhvers konar fötlun að stríða. Hann segir að „margur sá sem nú hefur verið metinn til örorku eigi að baki áralanga hrakningasögu á þessum gerbreytta vinnumarkaði, oft án nokkurra atvinnuleysisbóta.“ Loks bendir hann á að ótrygg vinna og atvinnuleysi leysi gjarnan í sjálfu sér úr læðingi ýmsa undirliggjandi veikleika sem leitt geti til örorku.

Í svari heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra við fyrirspurn á Alþingi í nóvember 2003 kom fram að innan skamms muni hefjast störf færanslegs teymis fagfólks til að sinna geðsjúkum. Mun teymið byggja á samstarfi Heilsugæslunnar í Reykjavík og geðdeilda, en því er einkum ætlað að sinna geðhjúkrun fólks sem dvalist hefur á geðdeild og styðja það þannig að það geti verið sem lengst utan þeirra.

Í skýrslu starfshóps um biðlista fatlaðra eftir búsetu frá því í nóvember 2000 var lagt til að rýmum á sambylum yrði fjölgað um alls 110 á árunum 2001-2005. Stjórnvöld gera ráð fyrir því að í árslok 2004 muni u.þ.b. 90 hinna nýju rýma verða tilbúin. Eftir að biðlistum hefur að mestu verið útrýmt er ráðgert að ráðast í annan áfanga í uppbyggingu á stoðþjónustu fatlaðra, svo sem skammtímavistana og stuðningsfjölskyldna. Auk þess er þá ráðgert að bæta stuðning við fatlaða á vinnumarkaði.

Í nóvember 2003 var haldinn fundur í nefnd fjögurra ráðuneyta: heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins, menntamála- félagsmála- og fjármálaráðuneytis sem ætlað er að fylgja eftir stefnumótun ríkisstjórnar í málefnum langveikra barna frá árinu 2000 og sjá um að samræma aðgerðir sem falla undir fleiri en eitt ráðuneyti. Í umræðu bar hátt nauðsyn á samhæfingu og samþættingu þjónustukerfa sem veita langveikum börnum og aðstandendum þeirra þjónustu. Í framhaldi mun nefndin vinna úr þeim ábendingum sem fram komu og hafa til hliðsjónar við frekari störf.

Eldri borgarar

Í maí 2004 voru samþykkt lög frá Alþingi um málefni aldraðra. Meðal breytinga sem löggin fela í sér er heimild til að greiða úr Framkvæmdasjóði aldraðra húsaleigu vegna leigu á hjúkrunarheimili sem byggt hefur verið fyrir aldraða af öðrum en ríkinu, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Einnig eru þau nýmæli í lögnum að heimilud eru framlög úr Framkvæmdasjóði aldraðra til viðhalds húsnæðis dagvistar-, dvalar- og hjúkrunarheimila. Landssamband eldri borgara studdi í meginatriðum setningu hinna nýju laga, en gagnrýndi þó að ekki væri kveðið nægjanlega skýrt á um niðurfellingu heimildar til þess að greiða rekstrarfé til stofnana úr Framkvæmdasjóði aldraðra.

Í svari heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra við fyrirspurn á Alþingi í október 2003 kom fram að það ár bættust við 59 ný hjúkrunarrými fyrir aldradra á höfuðborgarsvæðinu og munaði þar mestu um fjörutíu ný hjúkrunarrými við Eir í Reykjavík. Gert er ráð fyrir að árið 2004 bætist 118 rými við og munar þá mest um 50 ný rými á Vífilsstöðum og 60 við Hrafnistu í Reykjavík. Samtals er því áætlað að hjúkrunarrýmum fjölgi um 177 á tveimur árum. Í upphafi árs 2004 gaf félagsmálaráðuneytið út skýrslu um það hvernig sveitarfélög nýta sér heimildarákvæði til að veita elli- og örorkulífeyrisþegum afslátt eða niðurfellingu á greiðslu fasteignaskatts. Í ljós kom að yfirgnæfandi meirihluti þeirra hefur kosið að nýta þessa heimild.

Fjárlög 2005

Samkvæmt frumvarpi til fjárlaga 2005 er áætlað að heildargjöld verði 294,6 milljarðar kr. á næsta ári og standi í stað að raungildi miðað við áætluð útgjöld á þessu ári.

- Rekstrargjöld hækka lítils háttar að raungildi, eða um 0,5%, og stafar það einkum af auknum framlögum til menntamála, styttingu biðlista eftir sambylum fyrir fatlaða og auknu framboði hjúkrunarrýma. Á móti kemur að gerð er 1% hagræðingarkrafa til flestra stofnana ríkisins.
- Stofnkostnaður og viðhald lækka um 9% að raungildi vegna áforma um 2 milljarða kr. frestun framkvæmda.
- Tekjutilfærslur
 - Sparnaður:
 - Hlutfall vaxtagjalda af skuldum til útreiknings á vaxtabótum lækkar úr 7,0% í 5,5%.
 - Hækkanir:
 - Tekjutilfærslur hækka nokkuð að raungildi einkum vegna fjölgunar öryrkja og aukinna framlaga til Lánasjóðs íslenskra námsmanna vegna fjölgunar nemenda.

Stefnumótun á vettvangi ASÍ

Alþýðusamband Íslands hefur á undanförunum árum lagt mikla vinnu í að skoða íslenska velferðarkerfið og lagt fram ítarlegar tillögur til úrbóta.

- Hinn 19. mars 2003 hélt ASÍ ráðstefnu í Salnum í Kópavogi þar sem kynntar voru áherslur og tillögur sambandsins í velferðarmálum.
- Hinn 2. apríl 2003 stóð ASÍ fyrir opnu málþingi á Grand Hóтели í Reykjavík þar sem forystumönnum stjórn málaflökkanna var gefin kostur á að svara þessum tillögum.
- Ársfundur ASÍ 2003 forgangsraðaði tillögunum með það að markmiði að

setja fram skýra sameiginlega sýn verkalýðshreyfingarinnar í velferðarmálum í kjarasamningum 2004:

- o Dregið verði úr hlut almennings í lyfjakostnaði.
- o Biðlistum eftir félagslegu leiguhúsnaði verði eytt og niðurgreiðsla á húsaleigu í félagslegu leiguhúsnaði verði aukin.
- o Endurskoða atvinnuleysisbótakerfið bæði hvað varðar upphæð bóta og virkar vinnumarkaðsgerðir.
- o Staða barnafólks verði bætt með því að:
 - efla barnabótakerfið
 - bæta stöðu foreldra langveikra barna sem þurfa að hverfa af vinnumarkaði
 - þróa frekari rétt foreldra til launa meðan þau sinna veikum börnum.
- o Hækka sjúkradagpeninga launafólks hjá almannatryggingum.
- o Lífeyrisréttindi, þar sem tekið verði á verkaskiptingu almannatrygginga og lífeyrissjóða, afkomuvanda eldri borgara og jöfnun lífeyrisréttinda.

Starfsemi á vettvangi ASÍ

Kjarasamningar

Hinn 7. mars undirrituðu Samtök atvinnulífsins, Starfsgreinasambandið og Flóabandalagið kjarasamning. Samkvæmt honum hækkar framlag atvinnurekenda í lífeyrissjóði úr 6% í 8% á samningstímanum. Eftir sem áður ber atvinnurekanda þó að leggja 2% í séreignarsjóð á móti 2% framlagi launamanns. Önnur félög á almennum markaði gengu frá samningum síðar um vorið og tryggðu sínum félagsmönnum sömu hækkunir.

7. apríl var nýr heildarsamningur aðildarféлага Starfsgreinasambandsins við ríkið undirritaður. Markmið samningsins er að færa kjaraumhverfi félagsmanna aðildarféлага SGS nær því sem gildir um aðra starfsmenn ríkisins. Samkvæmt samningnum hækkar mótframlag ríkisins í lífeyrissjóð til jafns við framlag til ríkisstarfsmanna, úr 6% í 11,5% á samningstímanum. Slysatryggingar eru bættar verulega í samningnum og bótafjárhæðir auknar til samræmis við kjör ríkisstarfsmanna og réttur foreldra í fæðingarorlofi aukinn, m.a. að starfsmaður njóti réttinda til greiðslu í sumarorlofi.

7. mars gaf ríkisstjórnin út yfirlýsingu til að greiða fyrir samningum á almennum markaði. Ríkisstjórnin lofaði m.a. að beita sér fyrir hækkun atvinnuleysisbóta úr 79.767 krónum á mánuði í 88.767 krónum frá 1. mars en eftir það hækka þær samkvæmt almennum launabreytingum. Einnig lofaði hún að beita sér fyrir lækkun tryggingagjalds um 0,45% frá 1. janúar 2007 gegn því að iðgjald atvinnurekenda í sameignarlífeyrissjóð hækki sérstaklega um 0,5% frá 1. janúar 2007. Loks lýsti ríkisstjórnin sig reiðubúna til umræðna um lífeyrismál

við Alþýðusambandið og Samtök atvinnulífsins m.a. varðandi verkaskiptingu lífeyrissjóða og almannatrygginga.

Velferðarnefnd ASÍ

Velferðarnefnd Alþýðusambands Íslands kom saman í september 2004. Á fundinn mættu m.a. sérfræðingar Landsbanka Íslands og kynntu nýja þjónustu bankans, hina svo kölluðu „launavernd“. Í umræðum kom m.a. fram að þessi þjónusta væri að nokkru leyti í samkeppni við lífeyrissjóðina um viðbótalífeyrissparnað launafólks. Einnig kom fram að þjónustan skaraðist að nokkru leyti á við hefðbundin hlutverk sjúkrasjóða/lífeyrissjóða. Á fundinum var ákveðið að stefna að því að efna til kynningar innan hreyfingarinnar á launavernd Landsbankans, þeim tækifærum og ögrunum sem í henni fælust. Hinn 30. september var svo haldinn morgunverðarfundur í borðsal ASÍ þar sem þessi mál voru kynnt og rædd.

Sem fyrr voru jafnréttis- og fjölskyldumál ofarlega á baugi á vettvangi Alþýðusambandsins.

Félags- og vinnumarkaðsmál

Eins og áður sinnti Alþýðusambandið miklum fjölda verkefna er tengjast vinnumarkaðs- og félagsmálum af ýmsum toga eðli málsins samkvæmt. Með aðild sinni að stjórnnum Vinnuálastofnunar, atvinnuleysisstryggingasjóds, Ábyrgðasjóds launa, Vinnueftirlitsins og Starfsmenntaráði og fjölmörgum nefndum á sviði félags- og vinnumarkaðsmála taka fulltrúar ASÍ virkan þátt í að móta og framkvæma stefnu á þessu sviði.

Auk hefðbundinna verkefna má nefna að vorið 2004 hófst endurskoðun laga um atvinnuleysisstryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Þá kalla ný vinnuverndarlög sem samþykkt voru á Alþingi 2003 á mikla vinnu við smíði reglugerða og reglan af ýmsu tagi. Stefnumótun og eftirlit með framkvæmd EES samningsins er viðvarandi verkefni, þar sem stöðugt eru að bætast við nýjar reglur og ný úrlausnarefni. Þá hefur alþjóðavæðingin og málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði kallað á umræðu og stefnumótun í þessum málaflokki þar sem áhersla Alþýðusambandsins hefur verið á að vernda og treysta þær reglur og hefðir sem mótast hafa í samskiptum á íslenskum vinnumarkaði og treysta réttindi launafólks.

Hér á eftir er gerð nánari grein fyrir nokkrum málaflokkum sem voru til umræðu og unnið var að á vettvangi ASÍ á tímabilinu.

Endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir Félagsmálaráðherra skipaði vorið 2004 nefnd til að endurskoða lög um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Í erindi ráðherra þar sem óskað var eftir tilnefningum segir m.a.:

Markmiðið með endurskoðuninni er að bæta stöðu og öryggi fólks í atvinnuleysi, tryggja gæði vinnumarkaðsaðgerða og auka skilvirkni almennt. Nefndinni verður sérstaklega falið að fjalla um stjórnslu, ábyrgð og yf-irstjórn á málaflokknum. Enn fremur að fjalla um bótarétt, bótatíma, bótafjárhæð, samræmingu á tryggingavernd og stuðning við fólk utan vinnumarkaðar. Einnig að fara yfir ákvæði laga um vinnumarkaðsaðgerðir og meta árangur þeirra.

Framangreind markmið eru síðan áréttuð í skipunarbréfi nefndarinnar.

Fulltrúi ASÍ í nefndinni er Grétar Þorsteinsson og Halldór Grönvold til vara.

Af hálfu Alþýðusambands var í mars á síðasta ári mótuð stefna í málefnum um atvinnulausra, sem greint er frá í skýrslu forseta ASÍ fyrir árið 2003. Þar voru sett fram helstu áhersluatriði um:

- a) Hækkun bóta (lágmark tengt lægstu launum) og könnun á tekjutengingu m.v. fyrri laun viðkomandi.
- b) Einfaldar og skilvirkari stjórnslu í tengslum við atvinnuleysisbótakerfið.
- c) Áhersla á virkar vinnumarkaðsaðgerðir.
- d) Heildarendurskoðun laga um Atvinnuleysistryggingar og Vinnumarkaðsaðgerðir með það að markmiði að treysta réttindi atvinnulausra og gera kerfi vinnumarkaðsaðgerða betra og skilvirkara.

Þá var fjallað um málefni atvinnulausra á ársfundi ASÍ í október 2003 og ályktar um málefni í tveim ályktunum.

Framangreind stefnumótun er enn í fullu gildi, að teknu tilliti til þess að tölur sem þar eru nefndar taki breytingum í samræmi við breytingar á launum skv. kjarasamningum.

Í umræðunni á vettvangi ASÍ hefur verið bent á mikilvægi þess að skoða allt kerfi atvinnuleysisbóta og virkra vinnumarkaðsaðgerða í ljósi þeirra breytinga sem eru að verða á vinnumarkaði hér á landi, líkt og annars staðar. Hér er verið að vísa til vaxandi krafna um sveigjanleika á vinnumarkaði sem lýsir sér m.a. í því að starfsöryggi hefur minnkað og fólk skiptir mun oftar um störf en

áður, af ýmsum ástæðum. Birtingarmyndir þessa eru með ýmsum hætti: Störf breytast eða leggjast af og önnur verða til vegna þróunar í fjarskipta og framleiðslutækni. Störfum við margháttaða þjónustu fjölgar á kostnað starfa í hefðbundinni framleiðslu. Þá er það vaxandi krafa einstaklinga að geta þróast með störfum eða skipt um starfsvettvang einu sinni eða oftár á starfsævinni.

Framangreindar breytingar leiða til þess að reikna má með því að vaxandi fjöldi einstaklinga verði án atvinnu um tíma meðan þeir eru að bregðast við og aðlagast þeim breytingum sem verða á vinnumarkaði. Þessar breytingar kalla á það að allt kerfi atvinnuleysisbóta og virkra vinnumarkaðsaðgerða verði skoðað frá grunni. Með það að markmiði að treysta réttarstöðu fólks á vinnumarkaði og gera vinnumarkaðsaðgerðir virkari þannig að þær mæti sem best þörfum og væntingu einstaklinganna og atvinnulífsins á hverjum tíma.

Starf endurskoðunarnefndarinnar

Starf endurskoðunarnefndarinnar hefur farið hægt af stað. Á fyrstu fundum nefndarinnar hefur verið fjallað mjög almennt um viðfangsefnið og hvaða væntingar þeir sem í nefndinni eru hafa til starfsins. Þá hefur nefndin sett sér tímaplan fyrir starfið fram að næstu áramótum, þar sem gert er ráð fyrir að farið verði með kerfisbundnum hætti í gegnum helstu efnisatriði og álitamál sem nefndin stendur frammi fyrir í starfi sínu.

Af hálfu fulltrúa ASÍ í starfi endurskoðunarnefndarinnar var í upphafi lögð áhersla á:

- a) Að afla upplýsinga um kerfi atvinnuleysisbóta og virkra vinnumarkaðsaðgerða í þeim löndum sem við viljum helst bera okkur saman við (s.s. Danmörk, Svíþjóð og Noregur).
- b) Að meta reynsluna af núverandi kerfi atvinnuleysisbóta og vinnumarkaðsaðgerða og draga af henni lærdóma í ljósi þeirra áhersla og markmiða sem sett hafa verið fram af hálfu ASÍ í tengslum við vinnuna að endurskoðun laganna nú.
- c) Í þessu sambandi er einnig mikilvægt að fá greiningu á samsetningu hóps atvinnulausra, hvernig hann hefur þróast og hvernig ólíkar vinnumarkaðsaðgerðir hafa reynst í baráttunni við atvinnuleysi.
- d) Setja tímaramma sem er nægilega víður til að tryggja vönduð vinnubrögð.

Þá hefur fulltrúi ASÍ í nefndinni ítrekað áréttað þá afstöðu sem komið hefur fram í samþykktum á vettvangi sambandsins og dreift til nefndarmanna tilögur sambandsins frá mars 2003 og stefnu ASÍ í velferðarmálum, þar sem m.a. er fjallað um afleiðingar atvinnuleysis og viðbrögð við því.

Á fundi endurskoðunarnefndarinnar í september þar sem sérstaklega var óskað eftir frekari ábendingum og tillögum nefndarmanna um starfið lagði

fulltrúi ASÍ fram minnisblað með nokkrum efnisatriðum, auk þess að vísa í fyrri hugmyndir og tillögur sem fram hefðu komið á fundum nefndarinnar:

Það er skilningur fulltrúa ASÍ að eftir umræðu á fyrri fundum nefndarinnar eigi markmiðið með vinnu hennar að vera að setja löggjöf sem treystir stöðu fólks á vinnumarkaði, vinni að því að skapa jafnvægi milli framboðs og eftirspurnar eftir fólki á vinnumarkaði og tryggja fólki viðunandi afkomu ef það lendir í atvinnuleysi.

Síðan segir í minnisblaði ASÍ að mikilvægt sé að fjalla um lykilspurningar, þ.e. hver eru meginmarkmiðin með endurskoðun laganna og hverjar eiga áherslurnar að vera. Í þessu ljósi eru síðan settar fram mikilvægar spurningar og áhersluatriði af hálfu ASÍ.

Jafnréttis- og fjölskyldumál

Jafnréttis- og fjölskyldumál eru einn af þeim málaflokkum sem tengjast flestum þáttum í starfi Alþýðusambandsins með beinum eða óbeinum hætti. ASÍ hefur mótað sérstaka stefnu í þessum málaflokki sem síðast var endurskoðuð á ársfundi sambandsins 2001 og sem vísað hefur veginn í starfsemi sambandsins á þessi sviði síðan.

Að þessu sinni voru það einkum tvö mál tengd jafnréttis- og fjölskyldumálunum sem Alþýðusambandið lét sérstaklega til sín taka, löggin um fæðingar- og foreldraorlof og framkvæmd þeirra og alþjóðlegur baráttudagur kvenna, 8. mars.

Lög um fæðingar- og foreldraorlof

Eins og áður var mikið leitað til Alþýðusambandsins vegna framkvæmdar laganna um fæðingar- og foreldraorlof og túlkunar á einstökum ákvæðum laganna. Að því tilefni var upplýsingarit ASÍ um lögina tekið til ítarlegrar endurskoðunar og gefið út að henni lokinni, auk þess sem ritið var birt í heild sinni á vef ASÍ.

Endurskoðun laganna um fæðingar- og foreldraorlof

Í byrjun árs 2004 bárust Alþýðusambandinu fregnir af því að hafin væri endurskoðun laganna um fæðingar- og foreldraorlof. Kom fram að ástæðan væri slæm afkoma fæðingarorlofssjóðs og hætta á að hann tæmdist á árinu ef ekkert yrði að gert. Fregnir voru um að hvorutveggja væri verið að athuga möguleikann á því að lækka hlutfall launa sem greitt væri úr sjóðnum og að setja hámark á tekjuviðmið vegna greiðslna úr sjóðnum. Var óttast að þessar aðgerðir gætu skaðað alvarlega lögina og áhrif þeirra. M.a. í þessu ljósi var á alþjóðlegum baráttudegi kvenna, 8. mars lögð sérstök áhersla á að fæðingarorlofslögin yrðu ekki eyðilögð með slíkum aðgerðum.

Í byrjun apríl kynnti félagsmálaráðherra frumvarp til breytinga á fæðingar- og foreldraorlofslögunum og fleiri lögum. Meginefni frumvarpsins var að sett yrði þak á viðmiðunartekjur vegna greiðslna úr fæðingarorlofssjóði sem svaraði 80% af 600 þúsund krónum. Þá var gerð tillaga um að tímabil vegna viðmiðunartekna yrði lengt verulega og eftirlit með greiðslum úr sjóðnum og nokkur atriði önnur hert frá því sem var í gildandi lögum.

Alþýðusambandið gaf umsögn við frumvarpið 19. apríl, þar sem ýtarlega var farið í gegnum efni frumvarpsins og afstöðu ASÍ til einstakra þátta þess og er umsögnin í heild sinni birt annars staðar í þessari skýrslu. Meginefni í umsögn ASÍ var eftirfarandi:

Það er mat Alþýðusambands Íslands að það frumvarp sem nú liggur fyrir um breytingar á lögunum um fæðingar- og foreldraorlof gangi ekki í neinum mikilvægum atriðum gegn upphaflegum markmiðum laganna. Þannig mun það þak á greiðslum sem lagt er til með frumvarpinu ekki hafa áhrif á nema lítinn hóp foreldra og greiðslur það rýmilegar að ekki ætti að hafa áhrif á töku fæðingarorlofsins.

Ekki er ástæða til annars en að taka undir þau sjónarmið sem koma fram í frumvarpinu og athugasemdum með því um að eðlilegt sé að sporna gegn allri misnotkun á Fæðingarorlofssjóðnum. Hins vegar er ljóst að þær aðferðir sem lagðar eru til munu jafnframt fela í sér almenna skerðingu á greiðslum í fæðingarorlofi. Þar skiptir mestu sú tillaga að miða við tvö síðustu tekjuár fyrir fæðingu barns (eða komu þess á heimili). Gegn þessum skerðingaráhrifum mætti vinna með því að miða við síðasta heila tekjuár í stað tveggja, án þess að fórna þeim meginmarkmiðum sem tillögurnar ganga út á.

Alþýðusambandið leggur ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst, við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof, verði notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.

Einnig er mikilvægt að nota tækifærið nú til að treysta sveigjanleika og heimildir Fæðingarorlofssjóðs ef foreldrar hafa í stuttan tíma verið utan vinnumarkaðar síðustu sex mánuði fyrir upphaf töku fæðingarorlofs. Þá er að mati ASÍ mikið álitamál hvort heimilt er, svo og hvort ástæða eða sanngirnni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eins og frumvarpið gerir ráð fyrir.

Hvað varðar tillögur um breytingar á lögum um tryggingagjald og líta

að tekjuöflunarbátt frumvarpsins felst hann í því að færa mjög umtalsverðar fjárhæðir frá Atvinnuleysistryggingasjóði í Fæðingarorlofssjóð. Verði tillagan að veruleika mun hún veikja stöðu Atvinnuleysistryggingasjóðs og framtíðarmöguleika til að bæta stöðu atvinnulausra.

Alþýðusamband Íslands hafnar þeirri leið sem lögð er til og felst í að bæta stöðu Fæðingarorlofssjóðs með því að skerða rekstrargrundvöll og framtíðarmöguleika Atvinnuleysistryggingasjóðs. ASÍ leggur til að þess í stað verði hlutur Atvinnutryggingagjaldsins óbreyttur og tekjuþörf Fæðingarorlofssjóðs mætt með því að taka af þeim hluta tryggingagjaldsins sem ekki er sérstaklega varið til trygginga er tengjast vinnumarkaðinum og starfsemi tengdri honum.

Þá varar ASÍ við því að breytingar á fjármögnun til reksturs Vinnueftirlits ríkisins verði til þess að veikja rekstrargrundvöll og starfsskilyrði stofnunarinnar. Þvert á móti er mikilvægt að styrkja til muna starfsgrundvöll Vinnueftirlitsins þannig að stofnunin geti mætt auknum kröfum og umsvifum á vinnumarkaði eins og núverandi fyrirkomulag gerir ráð fyrir.

Alþýðusamband Íslands lýsir þannig yfir stuðningi við meginefni frumvarps til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl. Alþýðusambandið leggur til að frumvarpið verði samþykkt, að því tilskyldu að tekið verði tillit til ofangreindra athugasemda og tillagna um breytingar á efni þess.

Frumvarpið var samþykkt með minniháttar breytingu og munu breytingar á lögnum koma til framkvæmda 1. janúar 2005.

Fæðingarorlofssjóður og greiðslur í orlofi

Sú framkvæmd fæðingarorlofssjóðs, að greiða ekki orlof ofan á fæðingarorlof, hefur ítrekað verið til umræðu á vettvangi Alþýðusambandsins síðustu misseri.

Málið var til umfjöllunar á Alþingi og síðan í Úrskurðarnefnd fæðingar- og foreldraorlofsmála á grundvelli erindis sem nefndinni barst vegna framkvæmdar mála. Niðurstaða Úrskurðarnefndarinnar vorið 2003 var að staðfesta framkvæmd fæðingarorlofssjóðs.

Miðstjórn ASÍ fjallaði um niðurstöðu Úrskurðarnefndarinnar. Niðurstaða miðstjórnar var að höfða viðurkenningarmál geng Tryggingarstofnun til breytingar á framkvæmdinni. Málið var höfðað 21. janúar 2004 og dómur kveðin upp í Héraðsdómi Reykjavíkur 23. september.

Krafa ASÍ var:

Að viðurkennt verði með dómi að Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða foreldum sem aðild eiga að aðildarfé-

lögum Alþýðusambands Íslands og ávinna sér ekki rétt til orlofslauna í launalausum fæðingarorlofi úr hendi launagreiðanda, orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 af greiðslum úr Fæðingarorlofssjóði vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar og foreldraorlof nr. 95/2000.

Dómurinn féllst ekki á kröfu ASÍ og sýknaði Tryggingastofnun.

Þótt Héraðsdómur sýknaði Tryggingastofnun af kröfu Alþýðusambandsins tók hann undir mikilvæga þætti í málflutningi ASÍ fyrir dómnum. Þannig féllst dómurinn á að misræmi sé á milli ákvæða orlofslaga og tilskipunar ESB um að launafólk eigi rétt á orlofslaunum í orlofi og þess að lögin um fæðingar- og foreldraorlof tryggji ekki að þeir njóti orlofslauna í orlofi vegna fæðingarorlofs. Síðan segir dómurinn: „*Misræmi, sem stefnandi vísar til, breytir ekki efni þessara reglna, enda ber að hafna því sjónarmiði stefnanda að dómurinn geti túlkað reglurnar sem hér gilda á þann hátt að slíkt misræmi verði með því leiðrétt.*“

Þá ber að geta þess að í tengslum við breytingar sem gerðar voru á lögum um um fæðingar- og foreldraorlof vorið 2004 lagði Alþýðusambandið „ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst, við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof, verði notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.“ Eins og segir í umsögn ASÍ um frumvarpið 19. maí 2004. Við þessum ábendingum ASÍ var ekki orðið.

Þegar þetta er ritað hefur ekki verið tekin ákvörðun um hvort málinu verð áfrýjað til Hæstarétta. Það er hins vegar ljóst að Alþýðusambandið getur ekki sætt sig við þá niðurstöðu sem nú blasir við og felur í sér að fæðingarorlof fólks á almennum vinnumarkaði er í reynd styttra en annarra og að með því er með alvarlegum hætti brotið gegn þeim markmiðum fæðingarorlofslaganna, að jafna réttindi launafólks á íslenskum vinnumarkaði. Úr þessu óréttlæti verður að bæta hvort heldur það gerist í dómssölum eða með breytingum á fæðingarorlofslögum.

8. mars - alþjóðlegur baráttudagur kvenna

Árið 2002 hafði ASÍ frumkvæði að því að taka upp samstarf helstu samtaka launafólks og annarra aðila sem hafa sérstaklega látið sig jafnréttismál varða. Þá stóðu þessir aðilar að sameiginlegu ávarpi á 8. mars, auk þess sem þeir stóðu fyrir opnum fundi þar sem fjallað var um jafnréttismál og mikilvægi vinnuframlags kvenna. Þær aðgerðir voru undir yfirskriftinni „Framlag kvenna gerir gæfumuninn. Þetta samstarf tókst með ágætum og var því ákveðið að

stefna að því að gera það að árlegum viðburði. Sömu aðila endurtóku síðan leikinn 2003, og þá undir yfirskriftinni „launajafnréttið - hvernig gengur?“

Í byrjun árs 2004 hittust þeir aðilar sem staðið höfðu saman að ávarpi og fundarhöldum tvö ár á undan. Var niðurstaðan sú að standa að málum með hliðstæðum hætti og áður af hálfu eftirtalinnna aðila: Alþýðusambands Íslands, Bandalags háskólamanna, Bandalags starfsmanna ríkis og bæja, Kennarasambands Íslands, Kvenréttindafélags Íslands, Sambands íslenskra bankamanna, jafnréttisnefndar Reykjavíkurborgar, Jafnréttisráðs, Jafnréttisstofu og Rannsóknastofu í kvennafræðum.

Ákveðið var að hafa aðgerðirnar að þessu sinni undir yfirskriftinni „Hvernig aukum við jafnrétti á vinnumarkaði?“. Á fundinum 8. mars flutti Sigríður Lillý Baldursdóttir, eðlisfræðingur og vísindasagnfræðingur, erindi: Fæðingarorlof: Án þaks eða undir þaki? Undir yfirskriftinni Launaleynd: Hvað er til ráða? Fjallaði Atli Gíslason, lögmaður, um upplýsingaskylda atvinnurekendur og Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, formaður Landssambands verzlunarmanna, um gildi launakannana. Þá fjallaði Stefanía Óskarsdóttir, stjórn málafræðingur, um námsval og kynskiptan vinnumarkað. Fundurinn var mjög vel sóttur og heppnaðist ágætlega.

Hér á eftir fylgir yfirlýsing sem samstarfsaðilarnir gáfu út í tilefni dagsins.

Hvernig aukum við jafnrétti á vinnumarkaði? - Ávarp á alþjóðlegum baráttudegi kvenna 8. mars 2004

Nýverið var birt skýrsla nefndar sem forsætisráðherra skipaði til að gera úttekt á efnahagslegum völdum kvenna á Íslandi. Þar er enn einu sinni staðfest að konur hafa lægri laun en karlar fyrir jafn langan vinnudag og að umönnun barna og heimilisstörf hvíla að mestu á herðum kvenna. Þessar niðurstöður koma ekki á óvart og sýna að þrátt fyrir ágæta jafnréttislöggjöf er margt óunnið í baráttunni fyrir jafnrétti kynjanna.

Lögin um fæðingar- og foreldraorlof eru gjarnan nefnd sem eitt mikilvægasta skrefið í baráttunni fyrir jafnrétti. Samkvæmt lögnum eiga karlar sjálfstæðan rétt til þriggja mánaða fæðingarorlofs eins og konur en að auki eiga foreldrar sameiginlegan rétt á þremur mánuðum til viðbótar. Helsta markmið laganna er að tryggja að börn fái að njóta samvista við bæði foreldri á fyrstu mánuðum ævinnar og er ljóst að karlar hafa tekið lögnum ekki síður fagnandi en konur. Körlum sem taka fæðingarorlof fjölga ár frá ári og er það ekki síst þeirri framsýni löggjafans að þakka að greiðsla til foreldra í fæðingarorlofi nemur 80% af meðaltali heildarlauna, óháð launaupphæðinni. Verði sett þak á þessar greiðslur er hætt við að einkum karlar dragi mjög úr töku fæðingarorlofs því veruleg lækkan á framfærslutekjum fjölskyldu, sem í flestum tilfellum er að koma sér upp

húsnæði og jafnvel greiða af námslánum, þýðir einfaldlega að tekjurnar duga ekki fyrir fjárhagslegum skuldbindingum. Barnaupveldi og heimilisstörf eru sameiginleg verkefni foreldra og fæðingarorlofið hefur einmitt stuðlað að því að sannfæra atvinnurekendur um það.

Frá árinu 1987 hafa konur verið meirihluti nemenda við sérskóla og háskóla. Konur með háskólapróf eru nú jafn margar á vinnumarkaði og karlar með sambærilega menntun en þess verður ekki langt að bíða að konur komist í meirihluta meðal háskólafólks. Þessi þróun hefur því miður ekki skilað sér sem skyldi í launum og ljóst að menntun gefur körlum meira en konum í launaumslagið. Hérlendis er vinnumarkaður mjög kynskiptur og til að draga úr því þarf markvisst að vinna að breyttu námsvali kynjanna. Sú vinna þarf að hefjast strax í yngri bekkjum grunnskóla og halda áfram í framhaldsskóla og í endur- og eftirmenntun í atvinnulífínu. Kynskiptur vinnumarkaður viðheldur launamun kynjanna og því er ákaflega mikilvægt að vinna gegn kynbundnu námsvali.

Samkvæmt jafnréttislögum er fyrirtækjum með 25 eða fleiri starfsmenn skylt að gera grein fyrir því hvernig þau ætla að tryggja konum jöfn laun og körlum fyrir jafnverðmæt störf. Til að svo megi verða þurfa launakerfi að vera gegnsæ og kynhlutlaus og upplýsingar um laun aðgengilegar. Launaleynd viðheldur launamun kynjanna og eitt öflugasta tækið í baráttunni fyrir launajafnrétti eru útarlegar kannanir þar sem laun eru sundurgreind eftir kyni, starfi og tegund launa. Þá er mikilvægt að opinberir aðilar geti krafist nauðsynlegra gagna við að framfylgja markmiðum jafnréttislaganna.

Stéttarfélag semja um sömu laun fyrir karla og konur. Því má til sanns vegar færa að atvinnurekendur beri mikla ábyrgð á því að ekki hafi tekist að útrýma launamun kynjanna. Með framsækinni og fjölskylduvænni starfsmannastefnu geta atvinnurekendur stuðlað að auknu jafnrétti og þar með átt sinn þátt í að útrýma þeim smánarbletti á íslensku samfélagi sem launamunur kynjanna er.

Vinnuvernd

Skipulag vinnunnar og vinnuvernd hafa stöðugt mikilvægara hlutverki að gegna fyrir launafólk, velferð þess á vinnustað og líðan þess almennt. Um leið liggur fyrir að áherslur á þessu sviði hafa tekið breytingum með breyttum aðstæðum á vinnumarkaði. Þannig er í dag búið að ná miklum árangri gagnvart mörgum þeirra úrlausnarefna sem verkafólk stóð frammi fyrir og tengjast grundvallarþáttum varðandi öryggi við vinnu og aðbúnað á vinnustöðum. Það er þó jafnframt ljóst að enn má gera betur á þessum sviðum um leið og athyglin hefur einnig beinst að öðrum þáttum varðandi vinnuvernd eins og sjálft

skipulag vinnunnar og áhrif þess á starfsmenn og ýmsa sálræna og félagslega þætti tengda vinnunni, skipulagi hennar og samskiptum á vinnustað.

Sú sýn sem hér hefur verið sett fram er grundvöllur þess að ákveðið var að ársfundur ASÍ 2004 fjallaði sérstaklega um „lífið í vinnunni“ og að unnið yrði áfram með það mál.

Ný vinnuverndarlög sem samþykkt voru á Alþingi í mars 2003 endurspeglar nýja hugsun í vinnuverndarmálum. Í lögum er mikil áhersla lögð á fyrirbyggjandi aðgerðir með áhættumati á vinnustað og áætlunum um heilsuvernd starfsmanna, þar sem ábyrgð og skyldur atvinnurekenda eru settar fram með skýrum hætti. Þá eru komin inn mikilvæg ákvæði er varða félagslega og sálræna þætti vinnuumhverfis og vinnuverndar, þar sem sérstaklega er tekið á einelti á vinnustað og varnir gegn því. Þessi atriði skipta mestu um vinnuverndarstarf á vinnustöðum og hagsmuni launafólks.

Breytingarnar byggja flestar á skuldbindingum vegna sammingsins um Evrópska efnahagssvæðið og hafa verið lengi í undirbúningi. Í þeim er einnig í veigamiklum atriðum tekið tillit til gagnrýni og ábendinga sem ASÍ hafði sett fram á fyrri lög og framkvæmd þeirra.

Nýjum vinnuverndarlögum fylgt eftir

Fyrir liggur að ný vinnuverndarlög eru mikilvægt verkfæri til að efla vinnuverndarstarf í fyrirtækjum og bæta vinnuaðstæður og skipulag vinnunnar. Það er hins vegar mikið starf framundan við að hrinda efni þeirra í framkvæmd.

Þannig liggur fyrir að setja þarf nokkurn fjölda reglugerða og reglna um nánari útfærslu og framkvæmd einstakra þátta laganna. Þetta gildir m.a. um áætlanir á vinnustað um áhættumat og heilsuvernd starfsmanna og sérstakar aðgerðir gegn vinnustreitu og einelti á vinnustað.

Ábyrgð atvinnurekenda er skýr og mikilvægt að efla starfsemi VER til að stofnunin geti sinnt auknu fræðslu-, leiðbeiningar- og eftirlitshlutverki sínu. Starfsfólkið úti á vinnustöðunum með aðstoð stéttarfélaganna gegna einnig mikilvægu hlutverki. Þeirra hlutverk er veita atvinnurekendum nauðsynlegt aðhald og stuðning og leggja sitt lóð á vogarskálarnar til að gera vinnustaðinn og aðstæður þar að góðum og heilsusamlegum stað til að starfa og dveljast á.

Á vettvangi stjórnar Vinnueftirlitsins hefur starfið síðustu misserin mjög mótast að nýjum vinnuverndarlögum og þeim verkefnum sem þau setja Vinnueftirlitinu og stjórn þess.

Stjórn VER sem skipuð var á grundvelli nýrra laga ákvað í upphafi að fara í yfirgripsmikla stefnumótunarvinnu og hefur hún staðið yfir síðan. Gert er ráð fyrir að henni ljúki í nóvember 2004.

Á vettvangi stjórnar VER hefur verið unnið að reglugerð um heilsuvernd á vinnustað, þar sem framkvæmd vinnuverndarlaganna er varðar áhættumat og

skipulagt heilsuverndarstarf á vinnustað er útfærð nánar. Þá hefur stjórnin lagt fyrir félagsmálaráðherra tillögu að reglugerð vegna eineltis á vinnustað. Unnið hefur verið að verklagsreglum vegna vinnuvélaréttinda erlendra starfsmanna á vinnumarkaði. Loks má nefna að á vettvangi stjórnar VER hefur verið ákveðið að standa fyrir umræðu um lífsýnatökur og eftirlit með starfsmönnum og mögulegar reglur í þessum efnum í samstarfi við fleiri aðila, eins og Persónuvernd og landlækni.

Aðild að ráðgjafarnefnd ESB um vinnuvernd

Alþýðusambandið hefur um nokkurra ára bil lagt áherslu á að Íslendingar sæktu um og tækju sæti í Ráðgjafarnefnd Evrópusambandsins um vinnuvernd. Ráðgjafarnefndin er skipuð fulltrúum stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins í aðildarríkjum Evrópusambandsins. Hún er eins og nafnið gefur til kynna ráðgefandi um stefnu ESB á sviði vinnuverndar og fær til umfjöllunar allar reglur og aðgerðir ESB á sviði vinnuverndar.

Hautið 2003 lá fyrir ákvörðun Evrópusambandsins um að heimila EFTA-EES ríkjunum aðild að ráðgjafarnefndinni. Það var hins vegar ekki fyrir en vorðið 2004 sem íslensk stjórnvöld tóku af skarið, ákváðu að taka þátt í starfi nefndarinnar og óskuðu eftir sameiginlegri tillögu samtaka launafólks um fulltrúa í nefndinni. Að höfðu samráði ASÍ, BSRB og BHM var ákveðið að Halldór Grönvold verði fulltrúi launafólks í ráðgjafarnefndinni og Herdís Sveinsdóttir frá BHM til vara.

Framkvæmd EES-samningsins

Sá þáttur í starfi Alþýðusambands Íslands sem tengist Evrópusamvinnunni og samningnum um Evrópska efnahagssvæðið hefur orðið stöðugt mikilvægari þáttur í starfsemi ASÍ á síðustu árum. Áhrifin eru bæði bein og óbein. Þau birtast með skýrustum hætti í þeim þætti starfsins sem snýr að undirbúningi og gildistöku tilskipana, samninga og reglna Evrópusambandsins á sviði vinnumarkaðs- og félagsmála hér á landi. Það er jafnframt ljóst að reglur á íslenskum vinnumarkaði og réttindi launafólks byggja í stöðugt ríkari mæli á þróuninni í Evrópu á þessu sviði. Þessi þróun er í samræmi við það sem stefnt var að með samningnum um Evrópska efnahagssvæðið. Hún hefur að mati ASÍ falið í sér mikilvægar réttarþætur fyrir íslenskt launafólk, en jafnframt nýjar áskoranir á ýmsum sviðum.

Ýmis álitamál hafa komið upp varðandi framkvæmd EES samningsins á íslenskum vinnumarkaði. Fjallað er um nokkur þau helstu hér á eftir. Einnig vísast til kaflans um málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði á öðrum stað í skýrslunni.

Samninganefndir vegna EES reglna

Eins og greint var frá í skýrslu forseta ASÍ fyrir tímabili 2001 til 2002 voru í desember 2001 samþykkt í miðstjórn ASÍ drög að samstarfssamningi aðildarfélaganna ASÍ um gildistöku reglna sem ætlað er að hafa almenn réttaráhrif og sem gildisteknar eru með samningum aðila vinnumarkaðarins. Flest öll aðildarfélög ASÍ með þorra félagsmanna sambandsins hafa með formlegum hætti staðfest fyrir sitt leyti þennan samning með undirskrift hans.

Á grundvelli samstarfssamningsins samþykkti miðstjórn ASÍ í júní 2002 reglur um málsmeðferð og framkvæmd mála undir yfirskriftinni „Skipun og starf samninganefnda vegna Evrópureglna“. Samninganefndirnar eru skipaðar einum fulltrúa ASÍ sem jafnframt er formaður, auk þess sem landssamböndin innan ASÍ skipa fulltrúa í nefndirnar.

Nú eru starfandi á vettvangi ASÍ samninganefndir um eftirtalda mála-flokkar:

- Tilskipun um upplýsingar og samráð
- Evrópsks kjarasamnings um fjarvinnu
- Tilskipun í vinnslu um útleigða starfsmenn
- Reglur/tilskipun í undirbúningi um persónuvernd starfsmanna
- Evrópusamning um varnir gegn vinnustreitu
- Þessar samninganefndir hafa eðli málsins samkvæmt ólík verkefni, eftir stöðu hvers máls fyrir sig.

Samráðsnefnd félagsmálaráðuneytisins vegna EES

Á vettvangi samráðsnefndarinnar er fylgst með undirbúningi og tilurð nýrra reglna á sviði félags- og vinnumarkaðsmála á Evrópuvísu og innleiðingu þeirra hér á landi. Þá er nefndin vettvangur fyrir almenn skoðanaskipti þeirra aðila sem nefndina skipa um stöðu þessara mála. Starf nefndarinnar hefur þróast í að verða einkum vettvangur upplýsingamiðlunar um það sem er á gerast á Evrópuvísu og þau mál sem þar eru í gangi. Hér má m.a. nefna tillögur að breytingum á reglum um stöðu maka og skyldmenna EES borgara sem koma utan svæðisins og tillögu að tilskipun um útleigða starfsmenn. Þá hafa þau mál er varða stækkun vinnumarkaðarins á Evrópska efnahagssvæðinu einnig verið til umfjöllunar í nefndinni. Loks má síðan nefna gildistöku og framkvæmd Evrópureglna hér á landi.

Tilskipun um réttarstöðu starfsmanna í hlutastörfum

Tilskipun Evrópusambandsins um réttarstöðu starfsmanna í hlutastörfum byggir á samningi aðila vinnumarkaðarins á Evrópuvísu um sama efni frá árinu 1997 og bar að hrinda henni í framkvæmd í síðasta lagi fyrir 20. janúar árið 2000.

Á hinum almenna vinnumarkaði tókst Alþýðusambandi Íslands og Samtökum atvinnulífsins að ljúka kjarasamningi um réttarstöðu starfsmanna í hlutastörfum. Það tókst hins vegar ekki á hinum opinbera vinnumarkaði og var ástæðan fyrst og fremst sú krafa ríkis og sveitarfélaga að starfsfólk hjá hinu opinbera sem ráðið væri í svo kallað tímavinnu yrði undanþegið ákvæðum samningsins. Í ljósi þessarar niðurstöðu var á Alþingi í desember 2003 lagt fram frumvarp um lögleiðingu tilskipunarinnar hér á landi. Frumvarpið var í nokkrum atriðum frábrugðið samningi ASÍ og SA og var þar fallist á sjónarmið ríkis og sveitarfélaga um tímavinnustarfsmenn.

Í umsögn ASÍ um frumvarpið kom fram að við samningu þess hafi verið haft náið og gott samráð við aðila vinnumarkaðarins þó niðurstaða stjórnvalda um efni frumvarpsins væri að nokkru annað en kjarasamningar á almennum vinnumarkaði mæla fyrir um. Í samráðferlinu setti ASÍ fram rökstudda afstöðu til meginefnis frumvarpsins og eins og það var lagt fyrir Alþingi. Hluti þeirra athugasemda var tekinn upp í greinargerð með frumvarpinu, en þar var rökstutt að 3. mgr. 2. gr. frumvarpsins stæðist að mati ASÍ ekki efnisákvæði tilskipunar 97/81/EB og rammasamning aðila evrópska vinnumarkaðarins. Í athugasemdum með frumvarpinu segir m.a. um afstöðu ASÍ til efnis þess:

Þess skal getið að frá ASÍ kom rökstutt álit þess efnis að 2. gr. 2. tölul. rammasamningsins um hlutastörf heimili ekki að undanskilja allt fólk sem vinni á grundvelli kjarasamninga sem „tímavinnustarfsmenn“. Í 2. gr. 2. tölul. rammasamningsins segi að aðilar geti af hlutlægum ástæðum undanskilið „part-time workers who work on a casual basis“. Í samningaviðræðunum á Evrópuvettvangi hafi á sínum tíma ekki tekist að ná fram skilgreiningu á því við hvað væri átt með „casual“ en þó ljóst að „casual“ verði einungis notað um stutta, bráðabirgða/tímabundna (e. temporary) samninga sem ekki séu endurnýjaðir. Tímavinnufólk geti ekki talist vinna „on casual basis“ jafnvel þó starfshlutfall þeirra sé lágt. Að mati ASÍ heimili 2. gr. 2. tölul. rammasamningsins því ekki þá almennu og víðtæku undanþágu frá rammasamningnum og tilskipuninni að undanskilja frá vernd hennar alla sem vinni á grundvelli kjarasamninga sem „tímavinnustarfsmenn“. Að mati ASÍ geti undanþáguheimildin einungis átt við um þann hóp launafólks sem stofni yfir ákveðið tímabil til skammtíma ráðningarsambands við fleiri en einn atvinnurekanda, auk þess sem það ræður sig í mjög lágt starfshlutfall. Í slíkum tilvikum sé síður ástæða til að leggja sérstakar skyldur á atvinnurekendur en þegar um sé að ræða hlutavinnustarfsmenn sem vinni „reglulega“ hjá sama atvinnurekanda, þó að reiknað starfshlutfall geti verið hvort tveggja lágt og breytilegt milli tímabila.

Alþýðusamband Íslands bendir á að 4. gr. rammisamningsins geymi nokkrar heimildir til takmörkunar á gildissviði varðandi jafna meðferð. Í fyrsta lagi í 1. tölul. 4. gr. þar sem segi að „mismuna“ megi hlutavinnustarfsmönnum í starfskjörum ef það er réttlætt með hlutlægum ástæðum en hins vegar heimili 1. tölul. 4. gr. ekki að undanskilja alla sem vinni á grundvelli kjarasamninga sem „tímavinnustarfmenn“. Í öðru lagi heimili 4. tölul. 4. gr. að skilyrða aðgang að tilteknum starfskjörum eftir lengd þjónustu, vinnutíma eða tekjumörkum. Þetta ákvæði feli ekki í sér heimild til beinnar mismununar en heimili öllu fremur aðra meðferð en ella þó svo að í því geti falist tímabundin mismunun þar til sérstök skilyrði séu uppfyllt. Allar slíkar undanþágur beri hins vegar að endurskoða reglulega eins og segi í 4. tölul. 4. gr. enda er meginreglan sú að ekki skuli mismuna. Því heimili 4. tölul. 4. gr. rammisamningsins ekki heldur að undanskildir séu allir sem vinni á grundvelli kjarasamninga sem „tímavinnustarfmenn“.

ASÍ vakti einnig athygli á að efnislegan rökstuðning skorti fyrir notkun undanþáguheimildarinnar. Ljóst væri að sambærilegir starfmenn væru bornir saman og því væri tímavinnustarfsmaður í fullu starfi borinn saman við tímavinnustarfsmann í hlutastarfi. Undanþágan eins og hún væri sett fram í frumvarpinu heimilaði hins vegar mismunun milli þeirra en það væri í andstöðu við megintilgang rammisamningsins og tilskipunarinnar.

Að lokum vakti ASÍ athygli á að undanþáguheimild 2. tölul. 2. gr. rammisamningsins heimili einungis að undanskilja „starfmenn í hlutavinnu“ sem vinni af og til eins og skýrt komi fram í ákvæðinu, þ.e. „part-time workers...“. Frumvarpið geri hins vegar ráð fyrir því að tímavinnustarfmenn í fullu starfi njóti til dæmis ekki réttinda skv. 4. gr., t.d. hvað varðar minna starfshlutfall.

Frumvarpið var samþykkt sem lög frá Alþingi í mars 2004. Sú breyting var gerð frá upphaflega frumvarpinu að bætt var inn í lögina að ákvæðið er undanskilur starfmenn sem ráðnir eru í tímavinnu skuli endurskoðað innan tveggja ára frá gildistöku þeirra

Tilskipun um tímabundnar ráðningar

Þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir tókst ASÍ og SA ekki að leysa ágreining sín í milli um það með hvaða hætti skyldi tryggja réttindi fólks í tímabundinni ráðningu og hvernig komið skyldi í veg fyrir misnotkun þess ráðningarforms.

Í ljósi framanritaðs lagði félagsmálaráðherra fram frumvarp um lögleiðingu tilskipunarinnar um tímabundnar ráðningar í desember 2003.

Meðan frumvarpið var ennþá í vinnslu í félagsmálaráðuneytinu settu ASÍ og samtök opinberra starfsmanna fram sameiginlega umsögn um drögin, þar

sem mörg efnisatriði þeirra voru gagnrýnd. Var í frumvarpinu að nokkru komið til móts við þau sjónarmið sem þar voru sett fram.

Frumvarp félagsmálaráðherra var samþykkt lítið breytt sem lög frá Alþingi í desember 2003. Í nefndaráliti um frumvarpið var áréttað það sem fram kom í greinargerð með frumvarpinu, að „*kannað verði í samráði við aðila vinnu- markaðarins hvernig tímabundnum ráðningarsamningum er raunverulega háttáð á íslenskum vinnumarkaði áður en frekari reglur eru settar. Félagsmálaráðherra mun því beita sér fyrir skipun samstarfshóps þar sem farið verður yfir málin í samvinnu við Vinnuálastofnun á næstu þremur árum. Gert er ráð fyrir að hópurinn leggi fram skýrslu þar sem afstaða verði tekin til hvort nauðsynlegt sé að hafa strangari takmarkanir í lögum en þær sem hér eru lagðar til.*“

Tilskipun um upplýsingar og samráð

Félagsmálaráðuneytið hefur óskað eftir því við ASÍ og SA að samtökin semji um innleiðingu tilskipunar Evrópusambandsins 2002/14/EB með kjarasamningi. Markmið þessarar tilskipunar er að koma á fót almennu fyrirkomulagi upplýsinga og samráðs milli atvinnurekanda og starfsmanna í fyrirtækjum í löndum Evrópusambandsins.

Sérstök samninganefnd skipuð á grundvelli 9. gr. laga ASÍ fer með umboð í samningaviðræðum við SA. Samninganefndin er skipuð eftirfarandi fulltrúum: Ingibjörg R. Guðmundsdóttir (LÍV) og Elías Magnússon til vara, Niels S. Olgeirsson (MATVÍS) og Þorsteinn Gunnarsson til vara, Guðmundur Gunnarsson (RSÍ) og Þór Ottesen til vara, Finnbjörn A. Hermannsson (SAMÍÐN) og Guðmundur Ó. Guðmundsson til vara, Sævar Gunnarsson (SSÍ) og Hólmgeir Jónsson til vara, Snær Karlsson (SGS) og Skúli Thoroddsen til vara og Ingvar Sverrisson frá ASÍ.

Stefnt er að því að viðræðum ASÍ og SA ljúki með samningi aðila eigi síðar en 1. desember 2004. Ef samningar takast ekki hefur ráðuneytið frest til 23. mars 2005 til að leggja fram frumvarp um málið.

Í tilskipuninni er kveðið á um að upplýsingar og samráð milli atvinnurekanda og fulltrúa starfsmanna skuli m.a. ná til upplýsinga um þróun í starfsemi og fjárhagsstöðu fyrirtækis, líklega þróun atvinnumála innan fyrirtækis og um allar ráðstafanir sem fyrir sjáanlegt er að þurfi að gera, einkum þegar atvinnuöryggi starfsmanna er ógnað og upplýsinga og samráðs um ákvarðanir sem líklegt er að leiði til verulegra breytinga á skipulagi vinnunnar eða á ráðningarsamningum, þ.m.t. þær sem eru byggðar á reglum um réttarstöðu starfsmanna við aðilaskipti að fyrirtækjum og hópuppsagnir. Hugtakið samráð er í tilskipuninni skilgreint sem skoðanaskipti og viðræður milli fulltrúa starfsmanna og atvinnurekanda. Lögð er áhersla á að tímasetning, form upplýsingagjafar og

innhald þeirra upplýsinga sem látnar eru í té séu með þeim hætti að tryggð séu áhrif þeirra, sérstaklega hvað varðar möguleika fulltrúa starfsmanna til að til leggja mat á þær og þegar það á við að undirbúa samráðsferlið gagnvart atvinnurekanda.

Aðildarríki geta við innleiðingu tilskipunnar valið á milli þess hvort að efn-ísákvæði tilskipunarinnar skuli gilda um:

- a) fyrirtæki sem hafa a.m.k. 50 launamenn í vinnu í einhverju aðildarríki, eða
- b) fyrirtæki sem hafa a.m.k. 20 launamenn í vinnu í einhverju aðildarríki.

Þá er þeim aðildarríkjum þar sem ekkert almennt, fast og lögboðið kerfi er til fyrir miðlun upplýsinga og samráð við launamenn á gildistöku- og gildistökudegi þessarar tilskipunar né heldur almennt, fast og lögboðið kerfi fyrir fulltrúa starfsmanna á vinnustað, sem geta verið í fyrirsvari fyrir þá, heimilt að takmarka beitingu innlendra ákvæða til framkvæmdar þessari tilskipun við:

- a) fyrirtæki sem hafa a.m.k. 150 launamenn í vinnu eða starfsstöðvar þar sem a.m.k. 100 launamenn vinna, fram til 23. mars 2007, og
- b) fyrirtæki sem hafa a.m.k. 100 launamenn í vinnu eða starfsstöðvar þar sem a.m.k. 50 launamenn vinna á því ári sem er næst á eftir þeim degi sem um getur í a-lið.

Í tilskipuninni er mælt fyrir um að aðildarríki skuli kveða á um viðeigandi ráðstafanir ef atvinnurekendur eða fulltrúar starfsmanna fara ekki að þessari tilskipun. Þá geymir tilskipunin mikilvægt nýmæli um skyldu aðildarríkja til að kveða á um að hægt sé að beita fyrirtæki hæfilegum viðurlögum vegna brota gegn ákvæðum hennar.

Rammasamningur um fjarvinnu

Á grundvelli samstarfssamnings aðildarfélaga ASÍ um gildistöku EES-reglna var hinn 8. apríl 2003 formlega óskað eftir viðræðum við SA um gildistöku rammasamnings um fjarvinnu.

Á fundi fulltrúa ASÍ og Samtaka atvinnulífsins í ágúst 2004 var fjallað um þær tilskipanir og samninga sem eftir er að innleiða hér á landi. Ákveðið var að láta samninga um framkvæmd tilskipunar um upplýsingar og samráð hafa forgang og að samningurinn um fjarvinnu mundi fylgja þar á eftir. Gildistöku hans á að vera lokið fyrir 16.júlí 2005.

Starfsmenn útleigufyrirtækja frá ríkjum EES

Málefni starfsmannaleigufyrirtækja hafa talsvert verið í umræðunni á vettvangi verkalýðshreyfingarinnar bæði hér á landi og í Evrópu. Slík fyrirtæki sérhæfa sig í tíma- eða verkefnabundinni leigu á starfsfólki til annarra fyrirtækja, án þess að stofnað sé til ráðningarsambands milli umræddra starfs-

manna og þeirra fyrirtækja sem kaupa þjónustuna hverju sinni. Vinnu þessa fólks er hins vegar almennt stjórnað af þeim sem kaupir þjónustuna en starfsmannaleigan ber ábyrgð á greiðslu launa og launatengdum gjöldum.

Hafa slík fyrirtæki náð talsverðri fótfestu í mörgum ríkjum Evrópusambandsins og er uppgangur þeirra almennt rakin til kröfu atvinnulífsins um sveigjanleika í starfsmannahaldi fyrirtækja til að þau eigi auðveldara með að mæta sveiflum í eftirspurn á markaði eftir vörum og þjónustu. Lægri launakostnaður er einnig talin meðal skýringa en laun og önnur starfskjör þessa hóps launafólks eru almennt lægri en hjá kjarnastarfslíði fyrirtækja sem kaupa þjónustu starfsmannaleigufyrirtækja. Þá hafa einnig verið nefndar til sögunnar ósveigjanlegar reglur í vinnulöggjöf sumra ríkja í Evrópu að því er varðar rétt atvinnurekanda til segja upp starfsfólki sem ýtt hafi undir vexti þessara fyrirtækja. Skipulag og innviðir vinnumarkaða í ríkjum Evrópusambandsins eru þó með talsvert ólíku sniði og því ekki hægt að benda á eina megin skýringu fyrir auknum vexti þessara fyrirtækja. Kemur þetta m.a. fram í því að hlutfall launafólks á launaskrá starfsmannaleigufyrirtækja samanborið þann hóp sem er í beinu ráðningarsambandi hjá þeim atvinnurekanda þar sem vinnan er innt af hendi er talsvert breytilegt milli ríkja. Þá er hlutur þessara fyrirtækja einnig breytilegur eftir atvinnugreinum auk þess sem starfsemi þeirra hefur fyrst og fremst verið bundin við vinnumarkaði þeirra ríkja þar sem þau sjálf hafa staðfestu.

Starfsmannaleigur sem starfað hafa á íslenskum vinnumarkaði hafa hins vegar fram til þessa verið af erlendum toga og fyrst og fremst veitt byggingarfyrirtækjum hér á landi þjónustu sína. Mikil eftirspurn hefur verið eftir vinnuafli í þeim geira á undanförunum árum sem íslenskur vinnumarkaður hefur ekki getað annað að fullu. Eftirspurnin hefur mest verið í tengslum við virkjunarframkvæmdir við Kárahnjúka en um helmingur hins erlenda vinnuafls sem þar er að störfum er ráðinn í gegnum starfsmannaleigur í Portúgal. Fastlega má gera ráð fyrir því að starfsemi þessara fyrirtækja muni aukast á komandi árum samhliða auknum framkvæmdum hér á landi, m.a. í tengslum við uppbyggingu álverkssmiðju Reyðaráls í Fjarðarbyggð.

Á þeim tímum þegar slíkar stórfamkvæmdir standa ekki yfir og íslenskur vinnumarkaður annar eftirspurn eftir vinnuafli þá er hins vegar ósennilegt að starfsmannaleigur, innlendar sem erlendar, muni ná verulegri fótfestu hér á landi. Of snemma er þó að spá um það með nokkurri vissu hvernig mál muni þróast á þessu sviði.

Ýmis lögfræðileg álitamál vakna í tengslum við starfsmannaleigufyrirtæki. Má skipta þeim álitamálum í tvo þætti. Annars vegar hvort að starfsemi þessara fyrirtækja sé yfir höfuð heimil, og ef svo er, hvaða kosti stjórnvöld hafa til að hafa eftirlit með starfsemi þeirra. Hins vegar er um að ræða þá spurningu

hvert sé gildissvið reglna á vinnumarkaði og kjarasamninga gagnvart þeim hópi launafólks sem er á launaskrá slíkra fyrirtækja. Þeirri spurningu hefur reyndar þegar verið svarað að því er varðar erlendar starfsmannaleigur á þann veg að þær séu bundnar af kjarasamningum þess lands þar sem vinnan er innt af hendi. Koma þessar reglur fram í tilskipun Evrópusambandsins frá árinu 1996 sem leidd var í lög hér á landi með lögum nr. 54/2001, um réttarstöðu starfsmanna sem starfa tímabundið á Íslandi á vegum erlendra fyrirtækja. Felst í þessum lögum sú regla að erlent launafólk sem hingað kemur á vegum erlendra starfsmannaleigufyrirtækja til að vinna fyrir íslensk eða erlend fyrirtæki á kröfu á því að laun þeirra fari samkvæmt þeim kjarasamningi sem gildir um laun og önnur starfskjör í þeirri starfsgrein sem það kemur til að starfa í hér á landi.

Að því er varðar það álitamál hvort að þessi atvinnustarfsemi skuli yfirhöfuð eiga rétt á sér þá má benda á, að á árum áður var í sumum ríkjum Evrópu lagt bann við einkareknum vinnumiðlunum, þ.m.t. starfsmannaleigum. Var það bann stutt þeim rökum að miðlun starfa milli launafólks og atvinnurekanda ætti alfarið að vera verkefni hinnar opinberu vinnumiðlunar. Jafnframt ætti allt launafólk að vera í beinu ráðningarsambandi við atvinnurekandann sem unnið væri fyrir hverju sinni. Þessi sjónarmið hafa hins vegar alveg vikið fyrir kröfum atvinnulífsins um sveigjanleika á vinnumarkaði. Eftir stendur hins vegar sú spurning hvaða hlutverki stjórnvöld eiga að gegna við að tryggja réttarstöðu þessa fólks á vinnumarkaði, hver staða þess eigi að vera gagnvart almannatryggingum, hvernig eigi að fara með skil á opinberum gjöldum, eftirlit með iðnréttindum o.s.frv.

Stjórnvöld hafa á ýmsum sviðum brugðist við þessara þróun með setningu reglna sem stuðla eiga að góðri framkvæmd á þessu sviði. Má sem dæmi reglur um skyldu fyrirtækja sem fá starfsfólk frá Evrópu til að tilkynna Útlendingastofnun um komu þess, hve lengi það muni starfa hér á landi og við hvað. Þá hafa skattyfirvöld skilgreint nánar skyldur fyrirtækja sem nýta sér þjónustu launafólks erlendra starfsmannaleigufyrirtækja. Þróun á öðrum sviðum er hins vegar skammt á veg komin og má þar einkum nefna eftirlit stjórnvalda með því að fylgt sé ákvæðum iðnlöggjafarinnar gagnvart erlendu launafólki sem hér starfar.

Íslensk verkalýðshreyfing hefur mikla hagsmuni af því að þessum málum verði skipað til frambúðar með þeim hætti að komið verði í veg fyrir félagsleg undirboð á íslenskum vinnumarkaði í formi launa sem eru undir þeim starfskjörum sem íslensks launafólk býr við. Samkomulag ASÍ og SA um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði sem gert var í tengslum við undirritun kjarasamninga síðastliðið vor er mikilvægt tæki í þeirri baráttu.

Alþýðusambandið lagði fyrir félagsmálaráðherra á síðasta vetri tillögur að

lagasetningu um starfsmannaleigur. Er í þeim tillögum lagt til að stjórnvöldum verði fengnar ákveðna heimildar til að kalla eftir upplýsingum frá starfsmannaleigum og eftir atvikum þeim fyrirtækjum sem nýta sér þjónustu þeirra. Tilgangur er að stjórnvöld hafi ákveðna yfirsýn yfir þessa starfssemi en einnig að þau geti kallað eftir tilteknum upplýsingum ef grunur leikur á að lög og kjarasamningar séu brotin á erlendu starfsfólki þessara fyrirtækja. Um flókið viðfangsefni er að ræða þar sem takast á sjónarmið um hvert sé eða eigi að vera inntak í frelsi fyrirtækja til að veita þjónustu yfir landamæri ríkja á hinu Evrópska efnahagssvæði annars vegar og almannahagsmunir um vernd launafólks og hvaða úrræði eru best til þess fallin í baráttunni gegn félagslegum undirboðum hins vegar.

Félagsmálaráðherra skipaði í ágúst s.l. þriggja manna starfshóp sem ætlað er að fjalla um stöðu starfsmannaleiga á íslenskum vinnumarkaði. Er starfshópnúmer meðal annars ætlað að skoða starfsumhverfi starfsmannaleiga sem hafa staðfestu í öðru ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins en kjósa að veita þjónustu hér á landi í skilningi laga um réttarstöðu starfsmanna sem starfa tímabundið á Íslandi á vegum erlendra fyrirtækja og 36.-39. gr. samningsins um Evrópska efnahagssvæðið. Enn fremur er starfshópnum ætlað að kanna nauðsyn þess að sett verði sérlög um starfsemi starfsmannaleiga er eiga sér staðfestu hér á landi, hvort sem um er að ræða fyrirtæki sem er innlent að uppruna eða erlent fyrirtæki sem hefur kosið að nýta sér staðfesturétt sinn samkvæmt reglum samningsins um Evrópska efnahagssvæðið.

Í starfshópnum eiga sæti Magnús M. Norðdahl tilnefndur af ASÍ, Hrafnhildur Stefánsdóttir, tiln. af SA og Hanna Sigríður Gunnsteinsdóttir lögfr. félagsmálaráðuneytisins. Ingvar Sverrisson hefur tekið sæti Magnúsar meðan hann er í leyfi erlendis.

Hér að neðan er umsögn ASÍ um þingsályktunartillögu um starfsmannaleigur:

Fjölmörg vandamál hafa komið upp á síðustu mánuðum varðandi störf EES borgara og annarra í tengslum við ákvæði EES samningsins um frjáls þjónustuviðskipti. Þetta gildir m.a. um almennar upplýsingar um starfsemi þessara aðila hér á landi, fjölda starfsmanna, verkefni sem þeir vinna við og starfstíma. Þá hafa komið í ljós vandkvæði og ágreiningur varðandi greiðslu opinberra gjalda vegna starfsemi erlendar starfsmannaleiga og starfa EES borgara sem koma hingað á grundvelli þjónustuviðskipta. Stíðast en ekki síst hafa síðan komið fram upplýsingar um að þessir starfsmenn hafi ekki í öllum tilfellum notið þeirra launakjara og réttinda sem þeim ber skv. lögum og kjarasamningum. Þannig liggja fyrir dæmi um að starfsemi erlendra starfsmannaleiga hér á landi á grundvelli EES samningsins hef-

*ur í einhverjum mæli leitt til félagslegra undirboða á íslenskum vinnu-
markaði og dæmi eru um að slík fyrirtæki hafa stundað hér svarta atvinnu-
starfsemi í skjóli ákvæða EES samningsins um frjáls þjónustuviðskipti (sjá
nánar meðfylgjandi minnisblað).*

*Alþýðusamband Íslands styður efni þingsályktunartillögunnar og hvetur
til þess að hún verði samþykkt og að flýtt verði eins og kostur er þeirri
löggjafarvinnu sem þingsályktunin kveður á um. Hér er ljóslega um mikil-
vægt hagsmunamála að ræða fyrir íslenskan vinnumarkað í heild sinni og
þá sem þar starfa. Alþýðusamband Íslands lýsir sig reiðubúð til að koma
að undirbúningi slíkrar löggjafar með virkum hætti og leggur áherslu á að
farsæl niðurstaða hlýtur öðru fremur að byggja á góðri sátt stjórnvalda og
aðila vinnumarkaðarins, og þá sérstaklega verkalyðshreyfingarinnar.*

Stækkun Evrópska efnahagssvæðisins

1. maí 2004 gengu 10 ný ríki í Evrópusambandið og urðu jafnframt aðilar að Evrópska efnahagssvæðinu.

Alþýðusamband Íslands lýsti árið 2000 stuðningi við stækkun EES. Jafnframt benti sambandið á mikilvægi þess að þegar yrði af hálfu stjórnvalda hafinn undirbúningur undir stækkun vinnumarkaðarins til að draga úr hættum á mistökum og ágreiningi sem mögulega gæti skapast í því sambandi. ASÍ bauð stjórnvöldum upp á samstarf um þennan undirbúning og framkvæmdina að öðru leyti. Þá lagði ASÍ jafnframt til stjórnvöld settu almennan fyrirvara um rétt íslenskra stjórnvalda til að grípa til sérstakra aðgerða ef ástæða væri til að ætla að veruleg röskun yrði á íslenskum vinnumarkaði í tengslum við stækkun Evrópska efnahagssvæðisins, hliðstætt þeim almenna öryggisfyrirvara sem íslendingar gerðu við undirritun EES samningsins á sínum tíma.

Haustið 2003 urðu miklar umræður um það hvort Ísland ætti að nýta sér heimildir í samningnum um stækkun EES sem kváðu á um heimild til að fresta gildistöku hans er varðar stækkun sameiginlega vinnumarkaðarins.

Að undanfögnu hafa komið í ljós veikleikar varðandi framkvæmd sameiginlega evrópska vinnumarkaðarins hér á landi. Nauðsynlegt er að bæta úr þeim vandamálum sem komið hafa upp og tryggja góða og eðlilega framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins.

Stækkun vinnumarkaðarins á Evrópska efnahagssvæðinu var ásamt fleiru til umfjöllunar á fundi sem forysta ASÍ átti með utanríkisráðherra og félagsmálaráðherra í fyrri hluta desembermánaðar 2003. Í tillögum sem fulltrúa ASÍ lögðu fyrir ráðherra sagði um þetta efni m.a.:

„Að undanfögnu hafa komið í ljós veikleikar varðandi framkvæmd sameiginlega evrópska vinnumarkaðarins hér á landi. Nauðsynlegt er að bæta

úr þeim vandamálum sem komið hafa upp og tryggja góða og eðlilega framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins.

Þar til nauðsynlegar ráðstafanir hafa verið gerðar til að tryggja góða framkvæmd EES ber að nýta heimildir í samningnum um stækkun EES er varða frestun á ákvæðum um frjálsta för launafólks frá nýjum aðildarríkjum. Í því felst að þátttaka borgara nýju aðildarríkjanna byggi eftir sem áður á atvinnuleyfum og annarri framkvæmd í samræmi við lög um atvinnuréttindi útlendinga, með þeim takmörkunum sem felast í stækkunarsamningunum. Jafnframt því sem framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga verði treyst.

Úrlausnarefni varða m.a.:

- - Upplýsingar um EES borgara á íslenskum vinnumarkaði
- - Ábyrgð og skyldur aðalverktaka/notkunarfyritækja
- - Eftirlit með kjörum og vinnuskilyrðum EES borgara og ráðstafanir
- - Eftirlit með starfsréttindum og ráðstafanir
- - Löggjöf um starfsmannaleigur og einkareknar vinnumiðlanir
- - Skýrar reglur vegna framkvæmdar EES samningsins
- - Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

14. janúar 2004 setti Alþýðusambandið fram sameiginlegar áherslur aðildarsamtaka sinna í tengslum við yfirstandandi kjarasamningaviðræður. Þar er lagt til að Ísland nýti sér 2 ára aðlögunarfrest í EES samningnum og sú tillaga skýrð frekar. Þá sendi ASÍ síðar í mánuðinum inn umsögn um frumvarp um breytingar á lögnum um Evrópska efnahagssvæðið þar sem stuðningur ASÍ við stækkunina var áréttaður en jafnframt bent á að:

Samhliða því sem frumvarp til laga um staðfestingu á stækkun Evrópska efnahagssvæðisins er til umfjöllunar á Alþingi telur Alþýðusamband Íslands mikilvægt að árétta ábendingar og tillögur sem sambandið hefur sett fram um framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið hvað varðar frjálts þjónustuviðskipti annars vegar og stækkun EES hins vegar, með tilliti til sameiginlega vinnumarkaðarins sérstaklega.

Allt frá árinu 2001 hefur ASÍ lagt mikla áherslu á mikilvægi þess að undirbúa vel stækkun vinnumarkaðarins og jafnframt að þannig væri staðið að framkvæmd EES samningsins að hann þjónaði launafólki og fyrirtækjunum hér á landi sem best og að komið yrði í veg fyrir undirboð og átök sem leitt gætu af óvandaðri framkvæmd samningsins. Þá hefur það verið afstaða Alþýðusambandsins að rétt væri að samningar um stækkun EES fælu í sér sömu möguleika til aðlögunar á vinnumarkaði og gildi um

samninga Evrópusambandsins við ný aðildarríki, auk þess sem minnt hefur verið á almennan fyrirvara sem Íslendingar gerðu um þessi efni við inn-gönguna í Evrópska efnahagssvæðið.

Síðan er vísað í samþykkt miðstjórnar ASÍ frá 10. desember 2003, sem er samhljóða þeim áherslum sem kynntar voru á fundi með ráðherrunum 8. desember. Þá segir:

Í þessu ljósi leggur Alþýðusamband Íslands ríka áherslu á að aðlögun-arfrestir varðandi stækkun EES og vinnumarkaðinn verði nýttir eins og þörf krefur og jafnframt að tíminn verði nýttur til að fyrirbyggja eins og kostur er að þjónustuviðskipti og frjáls för launafólks á Evrópska efnahagssvæðinu leiði til röskunar á íslenskum vinnumarkaði, hvað varðar kjör og aðbúnað launafólks, félagsleg undirboð eða svarta atvinnustarfsemi.

Í mars 2004 lagði félagsmálaráðherra síðan fram frumvarp til laga um breytingar á lögum um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, og lögum um atvinnuréttindi útlendinga, þar sem stækkun vinnumarkaðarins gagnvart 8 nýjum ríkjum á Evrópska efnahagssvæðinu er frestað til 1. maí 2006. Í umsögn ASÍ kemur fram að Alþýðusamband Íslands styðji frumvarpið og leggi til að það verði samþykkt, enda er efni þess í ágætu samræmi við tillögur miðstjórnar ASÍ frá 10. desember sl. um það efni sem frumvarpið tekur til. Þá áréttar Alþýðusambandið mikilvægi þess að tíminn til 1. maí 2006 verði nýttur sem best til að undirbúa íslenskan vinnumarkað og samfélagið allt undir stækkun vinnumarkaðarins og mögulegar afleiðingar hans hér á landi. Einnig er mikilvægt að í góðan tíma fyrir 1. maí 2006 verði lagt mat á hvort ástæður eru til að ákveða frekari frestun eða aðrar aðgerðir, til að koma í veg fyrir röskun á íslenskum vinnumarkaði tengda stækkuninni.

Í ljósi þeirrar þróunar sem verið hefur á vinnumarkaði hér á landi síðustu misseri telur Alþýðusambandið enn mikilvægara en áður að grípa til nauðsynlegra og viðeigandi ráðstafana í tengslum við væntanlega stækkun vinnumarkaðarins og ákveða jafnvel frekari frestun ef svo ber undir.

Í deiglu

Eins og kom fram hér að framan þar sem fjallað er um samninganefndir ASÍ vegna Evrópureglna á enn eftir að semja um og/eða lögleiða nokkurn fjölda tilskipana og samninga sem þegar hafa verið samþykktar á vettvangi Evrópusambandsins. Þá er ýmislegt í deiglu á þeim vettvangi sem síðan þarf að fjalla um hér á landi. Þar má sérstaklega nefna Evrópusamning um varnir geng

vinnustreitu sem handsalaður var vorið 2004 og nú er í staðfestingarferli á vettvangi samtaka aðila vinnumarkaðarins á Evrópuvísu.

Eftirlitsnefnd með framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið
Nefndin starfar skv. 2.gr. l. 47/1993. Fulltrúar SA hafa ítrekað dregið í efa heimildir nefndarinnar til eftirlits með framkvæmd einstakra þátta EES samningsins og er ljóslega ágreiningur á milli aðila vinnumarkaðarins um valdsvið hennar. Af þeim ástæðum hefur ASÍ margítrekað bent á nauðsyn þess að reglugerð verði sett um starfsemi nefndarinnar.

Eldra fólk á vinnumarkaði

Þann 11. febrúar 2004 skipaði félagsmálaráðherra nefnd sem skyldi kanna á hvern hátt unnt er með lagasetningu að sporna við því að fólk sé látið gjalda aldurs á vinnustað, hvort heldur með uppsögnum eða mismunun í starfi. Nefndin var skipuð í framhaldi af þingsályktunartillögu sem samþykkt var á árinu 2003. Fulltrúi ASÍ í nefndinni er Einar Jón Ólafsson og varamaður Ingunn S. Þorsteinsdóttir.

Á fundi nefndarinnar 6. ágúst 2004 kynnti fulltrúi ASÍ áherslu og tillögur sambandsins í málefnum eldra fólks á vinnumarkaði. Bent var á að mikil þátttaka eldra fólks á vinnumarkaði hér á landi felur í sér mikilvægt framlag til atvinnulífsins og samfélagsins alls. Mikilvægt sé að treysta frekar réttindi og stöðu þessa hóps á vinnumarkaði. Jafnframt sé mikilvægt að tryggja fólki sem komið er á efri ár nauðsynleg efnahagsleg og félagsleg skilyrði til að undirbúa starfslok og hverfa af vinnumarkaði þegar aldur og aðstæður gefa tilefni til. Í framhaldi af starfi nefndarinnar og þeim upplýsingum sem þar komu fram lagði fulltrúi ASÍ sérstaka áherslu á eftirfarandi þætti til að treysta stöðu og möguleika eldra fólks á vinnumarkaði:

- *Setja ber löggjöf sem treystir betur réttarstöðu eldra fólks á vinnumarkaði og tryggir að því sé ekki mismunað á vinnumarkaði og að samfélagið njóti verðmætra starfskrafta þess.*
- *Slík löggjöf byggi á þeim almennu jafnréttissjónarmiðum sem fram koma í stjórnarskrá og lykillöggjöf á vinnumarkaði og taki sérstaklega á þáttum er varða stöðu eldra fólks á vinnumarkaði og réttindum þess.*
- *Mikilvægt er að tryggja fólki á vinnumarkaði möguleika til símenntunar. Símenntun gegnir einkar mikilvægu hlutverki fyrir þennan hóp. Þá er ljóst að kerfisbundið og viðurkennt mat á raunfærni fólks á vinnumarkaði mun hefur mikla þýðingu fyrir eldra fólk á vinnumarkaði.*
- *Hér þarf annars vegar að tryggja réttindi og möguleika eldra fólks til starfsmenntunar og hjálfunar til samræmis við aðra starfsmenn, sem gera má með löggjöf. Hins vegar er nauðsynlegt að huga sérstaklega*

að menntunarræðum sem varða þennan hóp sérstaklega og tekur á þörfum hans.

- *Auka þarf sveigjanleika fyrir eldra fólk varðandi starfslok og aðdraganda þeirra.*

Fulltrúi ASÍ gerði að tillögu sinni að tilskipun Evrópusambandsins nr. 2000/78/EB um almennan ramma fyrir jafna meðhöndlun í atvinnu og starfi verði lögð til grundvallar löggjöf sem sett verði til að treysta stöðu eldra fólks á vinnumarkaði. Benti hann í fyrsta lagi á að tilskipunin tryggði mikilvæga vernd gegn mismunun gagnvart eldra fólki á vinnumarkaði. Í annan stað að það skipti máli að öll þau lönd sem Íslendingar bera sig saman við hafa sett eða hyggjast setja löggjöf um þetta efni, byggt á tilskipun ESB. Ríki Evrópusambandsins eru skuldbundin til að gera þetta og eru sett undir agavald ESB í þeim efnunum. Þá hefur Noregur þegar lögtekið efni tilskipunarinnar. Í þriðja lagi væri tilskipunin í reynd hluti af reglum á vinnumarkaði Evrópu (EES). Löggjöf sem byggði á tilskipuninni og með tilvísun í hana ætti að tryggja samleitni á vinnumarkaði Evrópska efnahagssvæðisins. Í fjórða lagi væri mikilvægt fyrir rekstur og þróun EES samningsins og stöðu Íslands í Evrópusamvinnunni að tilskipunin verði hluti af réttindakerfi á íslenskum vinnumarkaði. Loks benti fulltrúi ASÍ á að tilskipun ESB um almennan ramma fyrir jafna meðhöndlun í atvinnu og starfi tekur til fleiri þátta en aldurs s.s. fötlunar, trúar eða skoðana og kynhneigðar. Mikilvægt væri að hugleiða hvort ekki sé rétt að sú löggjöf sem sett verði taki jafnframt til framangreindra hópa í samræmi við efni tilskipunarinnar.

Fulltrúi ASÍ lagði áherslu á að samhliða því sem tilskipun ESB yrði lögtekin væri mikilvægt að stjórnvöld, aðilar vinnumarkaðarins, sveitarfélög og hagsmunasamtök ynnu saman að einstaka þáttum, s.s. varðandi þróun menntunarræða fyrir eldra fólk á vinnumarkaði og sveigjanlegum starfslokum.

Starf nefndarinnar er á lokastigum og er gert ráð fyrir að hún skili tillögum sínum til félagsmálaráðherra í nóvember 2004. Alþýðusambandið bindur miklar vonir við að niðurstaðan verði í góðu samræmi við áherslur ASÍ í starfi nefndarinnar.

Málefni útlendinga

Vaxandi fjöldi útlendinga á íslenskum vinnumarkaði samhliða sameiginlega evrópska vinnumarkaðinum og alþjóðavæðingunni, hefur varpað nýju ljósi á ýmsa veikleika er varða réttindi og kjör útlendinga á vinnumarkaði og framkvæmdina hér á landi. Þetta birtist með margvíslegum hætti: Upplýsingar um þá útlendinga sem hingað koma til starfa um skemmri eða lengri tíma, við hvað þeir starfa og á hvaða kjörum eru mjög ófullkomnar. Þá hafa komið upp

ítrekuð dæmi og frekari grunsemdir síðustu misseri um að útlendingar hafi ekki notið kjara og réttinda eins og kjarasamningar og lög kveða á um. Þetta hefur leitt til undirboða á íslenskum vinnumarkaði og að útlendingar hafi í einhverjum mæli verið notaðir í ólöglegri atvinnustarfsemi.

Hér á eftir er gerð grein fyrir því helsta sem unnið hefur verið að í þessum málaflokki á vettvangi Alþýðusambandsins.

Áherslur Alþýðusambandsins

Að mati Alþýðusambands Íslands er mikilvægt að sporna við framangreindri þróun af festu. Mikilvægt er að tryggja að erlent launafólk njóti sömu kjara og réttinda og þeir sem fyrir eru á vinnumarkaði. Þá er nauðsynlegt að stjórnvöld móti skýra stefnu í málefnum útlendinga sem tryggi stöðu þeirra og réttindi og hafi jafnframt að markmiði að þátttaka útlendinga á vinnumarkaði taki mið af aðstæðum og leiði ekki til röskunar á þeim reglum og samskiptum sem þar eiga sér stað.

Nokkur undanfarin misseri hafa málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði komið til umfjöllunar á vettvangi miðstjórnar ASÍ. Það gildir bæði um þessi mál almennt og málefni Kárahnjúka sérstaklega. Miðstjórn ASÍ setti 10. desember 2003 fram greinargerð ásamt tillögum að aðgerðum til að ná framangreindum markmiðum, í samstarfi við stjórnvöld og Samtök atvinnulífsins.

Málefni EES borgara og útlendinga á íslenskum vinnumarkaði **Tillögur Alþýðusambands Íslands og greinargerð** **Samþykkt í miðstjórn ASÍ 10. desember 2003**

Almennt

Stefna í málefnum útlendinga á vinnumarkaði

Mikilvægt er stjórnvöld móti almenna stefnu um málefni EES borgara og útlendinga á íslenskum vinnumarkaði í samráði við aðila vinnumarkaðarins. Slík stefna hafi að markmiði að þátttaka þessara einstaklinga á íslenskum vinnumarkaði leiði ekki til röskunar með skerðingu á kjörum eða lakari vinnuskilyrða, hvort sem er á vinnumarkaðinum almennt, í einstaka starfsgreinum eða á tilteknum landssvæðum. Markmiðið er að koma í veg fyrir félagsleg undirboð, svarta atvinnustarfsemi og misnotkun á erlendu vinnuafli.

Upplýsingar um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði

Mikilvægt er að aflað verði upplýsinga um erlenda starfsmenn sem hingað koma til starfa og störf þeirra hér á landi. Vinna verður úr þessum upplýsingum, leggja mat á áhrif útlendinga á íslenskan vinnumarkað og

með hvaða hætti skuli bregðast við. Þá er mikilvægt að aflað verði með kerfisbundnum hætti upplýsingum um aðstæður og aðbúnað erlendra starfsmanna hér á landi að öðru leyti.

Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

Mikilvægt er að efla upplýsingamiðlun til erlendra starfsmanna um íslenskt samfélag og vinnumarkað. Jafnframt þarf að samræma og efla starfsemi þeirra aðila sem hafa með höndum upplýsingamiðlun og aðstoð við útlendinga á íslenskum vinnumarkaði.

EES og sameiginlegi vinnumarkaðurinn

Að undanförunu hafa komið í ljós veikleikar varðandi framkvæmd sameiginlega evrópska vinnumarkaðarins hér á landi. Nauðsynlegt er að bæta úr þeim vandamálum sem komið hafa upp og tryggja góða og eðlilega framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins.

Þar til nauðsynlegar ráðstafanir hafa verið gerðar til að tryggja góða framkvæmd EES-samningsins ber að nýta heimildir í samningnum um stækkun EES er varða frestun á ákvæðum um frjálsta för launafólks frá nýju aðildarríkjum. Í því felst að þátttaka borgara nýju aðildarríkjanna byggji eftir sem áður á atvinnuleyfum og annarri framkvæmd í samræmi við lög um atvinnuréttindi útlendinga, með þeim takmörkunum sem felast í stækkunarsamningunum. Jafnframt því sem framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga verði treyst.

Úrlausnarefni varða m.a.:

- Upplýsingar um EES borgara á íslenskum vinnumarkaði
- Ábyrgð og skyldur aðalverktaka/notkunarfyrirtækja
- Eftirlit með kjörum og vinnuskilyrðum EES borgara og ráðstafanir
- Eftirlit með starfsréttindum og ráðstafanir
- Löggjöf um starfsmannaleigur og einkareknar vinnumiðlanir
- Skýrar reglur vegna framkvæmdar EES samningsins
- Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

Útlendingar utan EES

Vandamál hafa komið upp við framkvæmd laga um atvinnuréttindi útlendinga. Annars vegar hefur skýrar reglur og viðmið um fjölmarga þætti er varða framkvæmd laganna. Hins vegar hafa verið uppi ólík sjónarmið um það með hvaða hætti eigi að standa að veitingu atvinnuleyfa vegna borgara ríkja utan EES.

Nauðsynlegt er að mótuð verði skýr stefna í þessum efnum þar sem lögð

verða til grundvallar skýr vinnumarkaðssjónarmið og nú þegar hefur dregið verulega úr veitingu nýrra atvinnuleyfa. Jafnframt verði framkvæmdin bætt og treyst frá því sem nú er.

Úrlausnarefni varða m.a.:

- *Upplýsingar um útlendinga (utan EES) á vinnumarkaði*
- *Reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga, m.a. tilkynningar vegna undanþáguheimilda, umsóknir um atvinnuleyfi, veitingu tímabundinna atvinnuleyfa, framlengingu á tímabundnum atvinnuleyfum, atvinnuleyfi til sérhæfðra starfsmanna og, brot á lögnum og væntanlegri reglugerð.*
- *Heimildir og starfshættir eftirlitsstofnana, m.a. vegna meintra brota gegn lögnum og eftirliti með starfsréttindum*
- *Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn*
- *Skýrar reglur vegna framkvæmdar atvinnuréttindalaganna*

Greinargerð:

1. Almenn

1.1. Stefna í málefnum útlendinga á vinnumarkaði

Nauðsynlegt er stjórnvöld móti almenna stefnu um málefni EES borgara og útlendinga á íslenskum vinnumarkaði.

Slík stefna verður að byggja á því markmiði að koma þessara einstaklinga á íslenskan vinnumarkað og þátttaka leiði ekki til röskunar með skerðingu á kjörum eða lakari vinnuskilyrða en almennt tíðkast, hvort sem er á vinnumarkaðinum almennt, í einstaka starfsgreinum eða á tilteknum landssvæðum. Markmiðið er að koma í veg fyrir félagsleg undirboð, svarta atvinnustarfsemi og misnotkun á erlendu vinnuafli.

Þá verði við mótun stefnu um útgáfu atvinnuleyfa sérstaklega tekið miða af ástandi á vinnumarkaði og atvinnustigi, almennt og í tilteknum starfsgreinum og á ákveðnum landssvæðum.

Mikilvæg forsenda góðrar framkvæmdar slíkrar stefnu er gagnkvæm miðlun upplýsinga, samráð og samræmdar aðgerðir þeirra sem málið varðar; stjórnvalda, stjórnsýslustofnana og aðila vinnumarkaðarins.

1.2. Upplýsingar um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði

Ríkt verði gengið eftir því að upplýsingar séu veittar og þeirra aflað um erlenda starfsmenn sem hingað koma til starfa og störf þeirra hér á landi; nafn, fæðingardag, heimilisfang og ríkisfang, starfið sem hann er ráðinn til að gegna eða þá þjónustu sem hann ætlar að veita hér á landi og hve lengi áætlað er að hann muni dvelja hér á landi. Skyldur til slíkrar upplýsingar-

gjafar er að finna í reglugerð um útlendinga, 110. gr. (þ.e. aðra en Norðurlandabúa). Mikilvægt er að treysta framkvæmdina og setja um skyldur atvinnurekenda skýrar reglur og beita viðurlögum ef þörf krefur.

Mikilvægt er að unnið verði úr þessum upplýsingum og til staðar sé vettvangur með aðilum vinnumarkaðarins, þar sem lagt er mat á áhrif útlendinga á íslenskan vinnumarkað og með hvaða hætti skuli bregðast við.

Þá er mikilvægt að aflað verði með kerfisbundnum hætti upplýsinga um aðstæður og aðbúnað erlendra starfsmanna hér á landi að öðru leyti.

1.3. Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

Mikilvægt er að efla útgáfu á upplýsingum til erlendra starfsmanna um íslenskt samfélag og vinnumarkað, réttindi og kjör. Þá er mikilvægt að samræma og efla starfsemi þeirra aðila sem hafa með höndum upplýsingamiðlun og aðstoð við útlendinga á íslenskum vinnumarkaði.

2. EES og sameiginlegi vinnumarkaðurinn

Vandkvæði og vandamál af ýmsu tagi hafa komið upp síðustu mánuði og misseri vegna starfa EES borgara hér á landi. Þessi vandkvæði hafa leitt í ljós umtalsverða veikleika varðandi framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins hér á landi.

Þau snerta almennar upplýsingar og eftirlit með störfum þeirra hér á landi og meint brot á ákvæðum laga og kjarasamninga um kjör og aðbúnað og hvað varðar starfsréttindi. Þá hafa alvarleg vandamál komið upp er varða starfsemi erlendar starfsmannaleiga hér á landi sem leitt hafa til undirboða á íslenskum vinnumarkaði.

Nauðsynlegt er að bæta úr þeim vandamálum sem komið hafa upp og tryggja góða og eðlilega framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins hér á landi.

Þar til nauðsynlegar ráðstafanir hafa verið gerðar til að tryggja góða framkvæmd EES-samningsins ber að nýta heimildir í stækkunarsamningnum um EES er varða frestun á ákvæðum um frjálsa för launafólks frá nýjum aðildarríkjum. Í því felst að þátttaka borgara nýju aðildarríkjanna byggi eftir sem áður á atvinnuleyfum og annarri framkvæmd í samræmi við lög um atvinnuréttindi útlendinga, með þeim takmörkunum sem felast í stækkunarsamningunum. Jafnframt því sem framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga verði treyst.

2.1 Upplýsingar um EES borgara á íslenskum vinnumarkaði

Sjá lið 1.1. hér að framan. Auk þess sem þar kemur fram er nauðsynlegt að leggja sérstakt mat á áhrif þátttöku EES borgara á íslenskum vinnu-

markaði. Þá er mikilvægt að leggja mat á möguleg áhrif stækkunar vinnu-
markaðarins og með hvað hætti eigi að bregðast við.

2.2 Ábyrgð og skyldur aðalverktaka/notkunarfyirtækja

Ábyrgð þeirra fyirtækja þar sem útlendingar eru starfandi verði gerð ótvíræð, bæði hvað varðar kjör og vinnuaðstæður og skil á opinberum gjöldum. Þá verði yfirverktakar/notkunarfyirtæki ábyrg fyrir því að undirverktakar standi skil á sköttum og öðrum gjöldum og fari að öðru leyti eftir lögum og kjarasamningum.

2.3. Eftirlit með kjörum og vinnuskilyrðum EES borgara og ráðstafanir

Nauðsynlegt er að treysta réttarstöðu stjórnsýslustofnana til að hafa eftirlit með því að kjör starfsmanna og aðstæður séu í samræmi við lög og kjarasamninga og það sem almennt gildir á vinnumarkaði. Liggja þarf fyrir hvaða upplýsingar atvinnurekendur er skylt að leggja fram, gagnvart hverjum og hvernig með skuli fara.

Jafnframt er mikilvægt að endurskoða og herða viðurlög við brotum atvinnurekenda með það að markmiði að vernda frekar rétt starfsmanna. Þá þarf að setja reglur um rétt trúnaðarmanna til upplýsinga um laun og starfskjör erlendra sem innlendra starfsmanna.

Það er þó ekki nægilegt að treysta rétt eftirlits-, íhlutunar og viðurlagaheimildir eftirlitsstofnana. Jafnframt þarf að liggja fyrir vilji og skyldur aðila til að beita þessum heimildum. Þá þarf liggja skýrt fyrir hvernig ferð er með ábendingar sem berast um meint brot gegn erlendum starfsmönnum og bregðast við þeim með viðeigandi hætti.

2.4. Eftirlit með starfsréttindum og ráðstafanir

Skerpa þarf á reglum varðandi upplýsingar um starfsréttindi erlendra starfsmanna og mat á þeim, eftir því sem við á. Þá þarf að gera allt eftirlit með að lögum sé fylgt í þeim efnum skilvirkara.

2.5 Löggjöf um starfsmannaleigur og einkareknar vinnumiðlanir

Í ljósi þeirrar reynslu sem fengist hefur er nauðsynlegt að sett verði sérstök löggjöf um starfsmannaleigur og einkareknar vinnumiðlanir og starfsemi þeirra hér á landi.

Tilgangur löggjafar um þessa starfsemi er að sporna gegn brotum gegn starfsmönnum, undirboðum á vinnumarkaði, svartri atvinnustarfsemi og röskun á samkeppnisstöðu fyirtækja sem starfa hér á landi.

Slík löggjöf þarf m.a. að fela í sér skýrar skyldur starfsmannaleiga og

vinnumiðlana til að veita upplýsingar um starfsemi sína og til að fara að þeim reglum sem gilda hér á landi um kjör og önnur réttindi starfsmanna. Þá er mikilvægt að tekið verði á skattamálum slíkra fyrirtækja og starfsmanna þeirra og tekin af öll tvímæli í þeim efnum.

2.6. Skýrar reglur vegna framkvæmdar EES samningsins

Mikilvægt er að settar verði skýrar reglur um starf og heimildir eftirlitsnefndar með framkvæmd EES samningsins. Jafnframt er mikilvægt að endurskipuleggja og samræma starf þeirra nefnda, stjórnna og ráða sem koma að framkvæmd EES samningsins á íslenskum vinnumarkaði til að tryggja betur góða framkvæmd samningsins.

2.7. Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

Sjá 1.3. hér að framan.

3. Útlendingar utan EES

Ýmis vandkvæði og ágreiningur hefur komið upp varðandi framkvæmd laga um atvinnuréttindi útlendinga. Annars vegar hefur skýrar reglur og viðmið um fjölmarga þætti er varða framkvæmd laganna. Hins vegar hafa verið uppi ólík sjónarmið um það með hvaða hætti eigi að standa að veitingu atvinnuleyfa vegna borgara ríkja utan EES.

Nauðsynlegt er að mótuð verði skýr stefna í þessum efnum þar sem lögð verða til grundvallar skýr vinnumarkaðssjónarmið og nú þegar hefur dregið verulega úr veitingu nýrra atvinnuleyfa. Jafnframt verði framkvæmdin bætt og treyst til mikilla muna frá því sem nú er.

Ljóst er að mörg þeirra atriða sem nefnd voru hér að framan eiga einnig við um framkvæmdina varðandi þátttöku borgara ríkja utan EES á íslenskum vinnumarkaði.

3.1. Upplýsingar um útlendinga (utan EES) á vinnumarkaði

Sjá lið 1.1. hér að framan. Markmiðið með söfnun upplýsinga um erlenda starfsmenn hér á landi er að fylgjast með og greina þróun á vinnumarkaði. Jafnframt er slík upplýsingasöfnun og greining forsenda fyrir framkvæmd stefnu stjórnvalda á hverjum tíma, sem miði að því að tryggja fulla atvinnu og jafnvægi á vinnumarkaði, almennt og í einstökum starfsgreinum og á tilteknum landssvæðum. Jafnframt verður stefna stjórnvalda að byggja á afdráttarlausri andstöðu við og aðgerðum gegn félagslegum undirboðum, svartri atvinnustarfsemi og misnotkun á erlendu starfsfólki.

3.2. Reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga - ramminn treystur

Nú stendur yfir vinna við samningu reglugerðar um atvinnuréttindi útlendinga. Mikilvægt er að tækifærið verði nýtt til að skýra betur einstaka þætti laganna og treysta framkvæmd þeirra.

Fjölmörg álitafni munu koma upp við samningu reglugerðarinnar sem mikilvægt er að leyst verði úr.

3.2.1. Tilkynning vegna undanþáguheimilda

Reglugerðin verður að hafa að geyma skýrar reglur um skriflegar tilkynningar um útlending sem kemur til starfa hér á landi á grundvelli undanþáguákvæða laga um atvinnuréttindi útlendinga.

3.2.2. Umsóknir um atvinnuleyfi

Reglugerðin þarf að fela í sér skýrar reglur um að umsókn fylgi öll þau gögn og vottorð, sem Vinnumálastofnun og Útlendingastofnun gerir kröfu um til staðfestingar á að umsækjandi uppfylli þau skilyrði sem lög um atvinnuréttindi útlendinga og lög um útlendinga kveða á um. Einnig er mikilvægt að tiltaka að leggja skuli fram formlega staðfestingu á viðurkenndu tungumáli á starfsréttindum ef sótt er um starf sem krefst starfsréttinda.

3.2.3. Tímabundin atvinnuleyfi

Hér þarf að skýra frekar fjölmörg atriði sem koma fram í a lið 7. gr. laganna.

Í b lið 7. gr. er kveðið á um rökstuðning vegna neikvæðrar umsagnar vegna umsóknar um atvinnuleyfi. Í reglugerðinni þarf að taka á því með skýrum hætti hvernig fara á með ef ágreiningur er gerður um umsögn stéttarféлага og ástæða talin til að veita atvinnuleyfi þrátt fyrir neikvæða umsögn þeirra.

Þá þarf að útfæra framkvæmdina varðandi sjúkratryggingar atvinnurekanda, ábyrgð atvinnurekanda á heimferð og heilbrigðisskoðanir.

3.2.4. Framlenging á tímabundnu atvinnuleyfi

Liggja þarf fyrir hvaða gögn atvinnurekandi þarf að leggja fram vegna umsóknar um framlengingu á tímabundnu atvinnuleyfi. Leggja skal fram staðfest gögn um laun og starfskjör og greiðslu lögboðinna gjalda vegna útlendingansins.

Atvinnuleyfi verður ekki framlengt hafi það upphaflega verið veitt:

- a. Vegna þess að verkefni var afmarkað og tímabundið, þ.e. til skemmri tíma en árs.

- b. Ef yfirlýsing hefur verið gefin um að útlendingur hverfi til síns heima að afloknu verkefni.
- c. Atvinnurekandi hefur ekki farið að lögum.

3.2.5. Atvinnuleyfi til sérhæfðra starfsmanna.

Mjög ólík sjónarmið hafa komið fram varðandi framkvæmd 10. gr. laganna varðandi sérhæfða starfsmenn. Mikilvægt er að meginregla laganna um vinnumarkaðssjónarmið gildi einnig um framkvæmd þessarar greinar laganna.

Skilyrða verður að umsóknir vegna veitingar slíkra leyfa byggja á þjónustusamningum við fyrirtæki hér á landi. Í samningnum skal m.a. koma fram að skilyrði viðskiptanna sé að starfsmaður hins erlenda fyrirtækis annist þjónustuna og skulu þau rökstudd. Skýrt skal kveðið á um verkþætti viðkomandi starfsmanns, hve langan tíma áætlað er að verkefnið standi og í hverju sérhæfing hans felst.

3.2.6. Brot á lögnum og reglugerðinni

Við rökstuddan grun um brot gegn lögnum og reglugerðinni skal Vinnumálastofnun hlutast til um rannsókn málsins og gera hlutadeigandi aðilum viðvart ef ástæða er til frekari aðgerða.

Brot geta varðað fangelsi, sektum og/eða afturköllun atvinnuleyfis.

3.3. Heimildir og starfshættir eftirlitsstofnana

Mikilvægt er að skýra heimildir og verkefni eftirlitsstofnana varðandi framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga og starfshætti við framkvæmd laganna. Skoða þarf sérstaklega að hvaða marki má gera þetta með reglugerðarákvæðum og verklagsreglum eða hvort nauðsynlegt er að styrkja þennan þátt frekar með löggjöf.

3.3.1. Meint brot gegn lögnum

Mikilvægt er að fyrir liggi heimildir og skyldur stjórnisýslustofnana til að rannsaka meint brot á lögnum um atvinnuréttindi útlendinga.

Slíkar heimildir eru þegar til staðar þegar um meinta svarta atvinnu-starfsemi er að ræða. Sama þarf að gilda vegna meintra brota á ráðningarsamningum og/eða lögum og kjarasamningum. Þar þarf bæði að vera um að ræða heimildir til að afla gagna og upplýsinga og til að bregðast við með viðeigandi hætti ef um sannanleg brot er að ræða, þar sem viðurlögum er beitt gagnvart hinu brotlega fyrirtæki. Þá verði fyrri brot fyrirtækja höfð til hliðsjónar ef sótt er um atvinnuleyfi fyrir nýja einstaklinga.

Þá er mikilvægt að til séu skýrar reglur um það með hvaða hætti er brugðist við ábendingum um möguleg brot fyrirtækja á lögnum og gagnvart erlendum starfsmönnum.

Mikilvægt er að hafa í huga hér að heimildir til eftirlits og íhlutunar hafa enga þýðingu nema fyrir liggi að þeim verði beitt eftir því sem þörf krefur.

3.3.2. Eftirlit með starfsréttindum

Mikilvægt er að skýrar starfsreglur verði mótaðar verðandi upplýsingar um og mat á starfsréttindum borgara utan EES eftir því sem við á. Þá þarf eftirlit með framkvæmdinni að vera skýrt.

3.4. Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn

Sjá 1.3. hér að framan.

3.5 Skýrar reglur vegna framkvæmdar atvinnuréttindalaganna

Mikilvægt er að skýrar reglur gildi um verkaskiptingu og starfshætti þeirra nefnda, stjórna og ráða sem koma að framkvæmd laga um atvinnuréttindi útlendinga til að tryggja sem best góða framkvæmd laganna.

Samþykkt miðstjórnar frá 10. desember var kynnt stjórnvöldum og samtökum atvinnurekenda. Samþykktin er jafnframt sá grunnur sem Alþýðusambandið hefur byggt starf sitt í málefnum útlendinga á frá því hún var gerð. Það gildi um samskipti við stjórnvöld, samtök atvinnurekanda og inn á við í Alþýðusambandinu.

Í aðdraganda kjarasamninga 2004

14. janúar 2004 kynnti Alþýðusambandið fulltrúum ríkisstjórnarinnar sameiginlegar áherslur aðildarsamtaka sinna í tengslum við kjarasamningaviðræður sem þá voru í gangi undir yfirskriftinni „Kjarasamningar og sáttmáli um traustari réttindi launafólks með öflugu félagslegu öryggiskerfi“. Þar er bent á að víðtækar breytingar hafa orðið á íslensku samfélagi á undanförunum árum og enn frekari breytinga er að vænta. Við þetta bætist að Ísland er engan veginn í stakk búið til þess að mæta því álagi sem stækkun EES mun valda á vinnumarkaði. Bent er á að brýn þörf sé á nýjum áherslum og nýju innihaldi í samstarfi verkalýðshreyfingarinnar, stjórnvalda og atvinnurekenda. Nú við gerð kjarasamninga leggur Alþýðusamband Íslands því áherslu á nýjan sáttmála um þríhliða samstarf við ríkisstjórnina og Samtök atvinnulífsins. Hann einkennist af því að samþætta efnahags-, atvinnu- og félagsmál þar sem höf-

uðáhersla verði lögð á að tengja saman hagsmuni launafólks og atvinnurekenda. Með nýjum sáttmála er mögulegt að leggja grunn að traustum kjarasamningum sem tryggi stöðugleika næstu árin. Síðan segir:

Alþýðusamband Íslands telur að við gerð þessara kjarasamninga sé mikilvægt að gera aðgerðaáætlun sem feli í sér eftirfarandi:

....

*Mótun sameiginlegrar stefnu í málefnum útlendinga á íslenskum vinnu-
markaði til að koma í veg fyrir félagsleg undirboð og rýrnun kjara:*

- a. Ísland nýti sér a.m.k. 2 ára aðlögunarfrest í EES samningnum til að færi gefist til þess að vinna að eftirfarandi málefnum.
- b. Framkvæmda laga um atvinnuréttindi útlendinga.
 - i. Útgáfa atvinnuleyfa vegna 3ja ríkis borgara verði tekin til gagngerrar endurskoðunar.
 - ii. Útlendingum á vinnu- og atvinnu- markaði verði tryggt aðstoð og upplýsingar.
- c. Framkvæmd á samningnum um EES.
 - i. Sett verði lög um einkareknar vinnumiðlanir og starfsmannaleigur.
 - ii. Ábyrgð og skyldur þeirra sem kaupa þjónustu starfsmannaleiga (notkunarfyrirtækja) gagnvart kjörum starfsmanna verði skýrðar og skilgreindar.
- iii. Reglur um meðferð skattamála erlendra starfsmanna verði teknar til endurskoðunar.
- iv. Eftirlits- og íhlutunarheimildir Vinnu- og atvinnu- markaðsnefndar verði auknar.
- v. Settar verði skýrari reglur um starf eftirlitsnefndar með framkvæmd EES samningsins og samræma starf þeirra nefnda, stjórna og ráða sem koma að framkvæmd EES-samningsins á íslenskum vinnu- markaði og virkni þeirra aukin.
- vi. Framkvæmd varðandi viðurkenningu á starfsréttindum verði tryggt í samræmi við lög.
- vii. Tryggt verði að trúnaðarmenn fái upplýsingar um laun og starfskjör erlendra sem innlendra starfsmanna.

Alþýðusamband Íslands er reiðubúið til að leggja sitt af mörkum til að tryggja stöðuleika í efnahags- og atvinnumálum en kallar jafnframt eftir sátt og samstarfi við atvinnurekendur og ríkisstjórn til að tryggja að launafólk búi einnig við félagslegan stöðugleika.

Samtök launafólks eru reiðubúin til þess að axla ábyrgð á slíkri sátt. Það krefst þó vitaskuld hins sama af öðrum aðilum, ríkisstjórn og Samtökum atvinnulífsins.

Annars staðar í skýrslunni er gerð nánari grein fyrir þeim þáttum sem lúta sérstaklega að EES borgurum á íslenskum vinnumarkaði. Hér á eftir verður fjallað nánar um þá þætti er varða útlendinga á íslenskum vinnumarkaði almennt og sérstaklega borgara ríkja utan EES.

Samkomulag við SA um útlendinga í íslenskum vinnumarkaði

Í febrúar 2004 hófust viðræður á milli Alþýðusambands Íslands og Samtaka atvinnulífsins um málefni útlendinga á íslenskum vinnumarkaði. Viðræðurnar voru að frumkvæði ASÍ og var markmiðið með þeim af hálfu sambandsins að gera samkomulag við SA sem miðaði að því að koma í veg fyrir að lög og kjarasamningar væru brotin á útlendingum á vinnumarkaði. Alþýðusambandið lagði áherslu á þrennt í viðræðunum. Í fyrsta lagi að fyrirtæki veiti trúnaðarmönnum eða stéttarfélögum aðgang að upplýsingum um laun og önnur kjör útlendinga ef grunur leikur á að þeir njóti ekki kjara og réttinda í samræmi við íslensk lög og kjarasamninga. Í öðru lagi að samið yrði um feril fyrir ágreiningsmál sem hefði að markmiði að treysta kjör og réttindi erlendra starfsmanna. Í þriðja lagi að með löggjöf yrði tryggt að samningur sem næðist á milli ASÍ og SA í þessum efnun næði til vinnumarkaðarins alls.

Viðræðunum við SA lauk með samkomulagi sem undirritað var 7. mars 2004. Að mati ASÍ var um ágætlega ásættanlega niðurstöðu að ræða þar sem meginmarkmiðum sambandsins var náð.

Samkomulag um útlendinga á íslenskum vinnumarkaði

Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins hafa orðið ásátt um eftirfarandi málsmeðferð í ágreiningsmálum er varða erlenda starfsmenn.

Forsendur og sameiginleg markmið

Samtökin eru sammála um að skuldbindingar Íslands samkvæmt EES-samningnum um frjálst flæði vöru, fjármagns, þjónustu og launafólks yfir landamæri ríkja hafi jákvæð áhrif á hagsmuni einstaklinga og fyrirtækja hér á landi samfara auknu framboði á vörum og þjónustu, útbreiðslu þekkingar milli landa, aukinni samkeppni milli fyrirtækja, framþróunar á ýmsum sviðum samfélagsins og fjölgunar starfa.

EES samningurinn felur í sér að ríkisborgarar aðildarríkjanna geta farið á milli landa í atvinnuskyni án atvinnuleysis. Fyrirtæki sem þar hafa staðfestu eiga einnig rétt á að veita þjónustu í öðru aðildarríki með eigin starfsmönnum án sérstaks leyfis. Ríkisborgarar EFTA ríkja eiga í meginatriðum sama rétt samkvæmt stofnsamningi EFTA.

Meginreglan er að aðrir útlendingar (þriðja lands borgarar) verða ekki ráðnir til vinnu hér á landi án atvinnuleyfis.

Aðilar þessa samkomulags eru þeirrar skoðunar að breytingar á samsetningu vinnuafls vegna fjölgunar útlendinga á íslenskum vinnumarkaði, eigi ekki að raska gildandi fyrirkomulagi við ákvörðun launa og annarra starfskjara launafólks með kjarasamningum. Áfram verði byggt á gildandi reglum um framkvæmd kjarasamninga.

Það er sameiginlegt viðfangsefni aðila að stuðla að því að fyrirtæki, sem nýta erlent vinnuafn vegna framleiðslu sinnar eða þjónustu, greiði laun og starfskjör í samræmi við kjarasamninga og lög hér á landi.

Ef kjarasamningar eru ekki virtir grefur það undan starfsemi annarra fyrirtækja og spillir forsendum eðlilegrar samkeppni og dregur úr ávinningi alls samfélagsins af traustu og heilbrigðu atvinnulífi.

Aðilar eru sammála um að aðlögun erlends vinnuafns og erlendra fyrirtækja að venjum og hefðum á íslenskum vinnumarkaði og samfélagi sé til þess fallin að skapa traust og frið í samskiptum aðila.

Réttur launafólks til að vinna tiltekin störf er í lögum víða bundinn skilyrðum um að viðkomandi hafi lokið tilteknu námi eða öðlast sérstaka löggingingu til að mega starfa í starfsgreininni. EES- samningurinn kveður á um rétt erlends launafólks til að fá menntun sína, starfsréttindi og starfsreynslu sem það hefur aflað í öðru EES-ríki viðurkennd hér á landi samkvæmt þeim lögum og reglum sem um það gilda.

Meginreglur um starfskjör útlendinga

Með þessu samkomulagi vilja Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins tryggja framkvæmd gildandi laga um starfskjör útlendinga á íslenskum vinnumarkaði. Þessar reglur er einkum að finna á eftirfarandi sviðum:

- *Laun og önnur starfskjör. Í lögum um starfskjör launafólks og skyldu-tryggingu lífeyrisréttinda nr. 55/1980, er kveðið á um að laun og önnur starfskjör, sem aðildarsamtök vinnumarkaðarins semja um, skuli vera lágmarkskjör, óháð þjóðerni fyrir alla launamenn í viðkomandi starfsgrein á svæði því er kjarasamningur tekur til.*
- *Starfsmenn erlendra þjónustufyrirtækja, þar með talið starfsmanna-*

leiga. Lög um réttarstöðu starfsmanna sem starfa tímabundið á Íslandi á vegum erlendra fyrirtækja nr. 54/2001, kveða m.a. á um að starfsmenn skuli, meðan þeir starfa hér, njóta kjarasamningsbundinna launa, orlofsréttinda og reglna á sviði aðbúnaðar, hollustuhátta og öryggis á vinnustöðum.

- Frjáls för launafólks. EES-samningurinn og lög um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins nr. 47/1993, kveða á um að óheimilt sé að láta launafólk sem er ríkisborgari annars EES-ríkis en þess sem það starfar í gjalda þjóðernis síns hvað viðvikur ráðningar- og vinnuskilyrðum, einkum og sér í lagi hvað varðar launakjör.
- Atvinnuleyfi ríkisborgara þriðju ríkja. Lög um atvinnuréttindi útlendinga nr. 97/2002, kveða á um að atvinnuleyfi veiti rétt til að vinna hér á landi samkvæmt þeim lögum og reglum sem gilda á íslenskum vinnu- markaði og að fyrir liggji ráðningarsamningur sem tryggir starfsmanni laun og önnur starfskjör til jafns við heimamenn, sbr. lög nr. 55/1980.

Upplýsingar um laun og önnur starfskjör erlends launafólks

Það er hlutverk trúnaðarmanna stéttarféлага á vinnustað að gæta þess að gerðir kjarasamningar séu haldnir gagnvart starfsfólki, sbr. 9. gr. l. 80/1938. Sé rökstuddur grunur um brot gegn viðkomandi kjarasamningi eða lögum sem varða starfskjör erlends launafólks hefur trúnaðarmaður á grundvelli þessa samkomulags rétt á að yfirfara gögn um laun eða önnur starfskjör þeirra erlendu starfsmanna sem kjarasamningur tekur til og starfa hjá viðkomandi vinnuveitanda og eftir því sem við á um starfsréttindi þeirra sem eru í störfum sem slíkra réttinda er krafist.

Sé ekki trúnaðarmaður á vinnustað hefur fulltrúi viðkomandi stéttarfélags sömu heimildir og trúnaðarmaður til að yfirfara gögn og ber sömu skyldur.

Upplýsingarnar skulu að jafnaði veittar með því að trúnaðarmaður fái að sjá afrit af launaseðlum eða öðrum gögnum er staðfesti launagreiðslur og önnur starfskjör hlutaðeigandi starfsmanna. Trúnaðarmanni er óheimilt að fara með upplýsingarnar út af vinnustaðnum. Trúnaðarmaður skal gæta trúnaðar um upplýsingar sem honum eru látnar í té. Trúnaðarmanni er þó heimilt að ráðfæra sig við viðkomandi stéttarfélag og ber fulltrúum stéttarfélagsins þá að gæta fyllsta trúnaðar um þær upplýsingar sem þeir fá vitneskju um.

Fallist vinnuveitandi ekki á beiðni trúnaðarmanns um að veita honum aðgang að upplýsingum um laun og önnur starfskjör útlendinga og/eða ágreiningur er um hvort ákvæði kjarasamninga eða laga séu virt, sbr. lög

55/1980, lög. 54/2001 og reglugerð nr. 1612/68/EBE um frjálsa för launþega, sbr. lög nr. 47/1993, og ekki hefur tekist að leysa þann ágreining inn-
an fyrirtækis er heimilt að vísa þeim ágreiningi til sérstakrar samráðs-
nefndar ASÍ og SA.

Samráðsnefnd ASÍ og SA

Samráðsnefnd ASÍ og SA sem fjallar um málefni útlendinga samkvæmt samningi þessum skal skipuð fjórum fulltrúum, tveimur skipuðum af ASÍ og því landssambandi sem málið varðar og tveimur fulltrúum skipuðum af SA.

Samráðsnefnd skal leita leiða til að upplýsa mál sem vísað er til hennar skv. framangreindum reglum og leiða ágreining til lykta með viðræðum sín á milli.

Mál sem vísað er til nefndarinnar skulu tekin til umfjöllunar í nefndinni innan tveggja vikna nema sérstakar ástæður hamli.

Við athugun máls getur nefndin krafist nauðsynlegra gagna frá viðkomandi vinnuveitanda um laun eða önnur starfskjör þeirra erlendu starfsmanna sem málið varðar og eftir því sem við á um starfsréttindi þeirra sem eru í störfum þar sem slíkra réttinda er krafist. Heimildin tekur til þeirra erlendu starfsmanna sem kjarasamningar aðildarfélaga ASÍ taka til, sbr. 1. gr. laga 55/1980.

Trúnaðarmaður eða fulltrúi stéttarfélags sem komið hefur í stað trúnaðarmanns er óbundinn af trúnaði varðandi samskipti sín við nefndina vegna mála sem þar eru til umfjöllunar. Þá geta fulltrúar í samráðsnefndinni leitað til trúnaðarmanns eða fulltrúa stéttarfélags sem komið hefur í stað trúnaðarmanns samkvæmt framansögðu til að afla frekari upplýsinga vegna þeirra mála sem til umfjöllunar eru.

Samráðsnefnd og einstakir fulltrúar í nefndinni skulu gæta trúnaðar um upplýsingar sem aflað er frá atvinnurekanda, trúnaðarmanni eða fulltrúa stéttarfélags og er óheimilt að afhenda eða greina þriðja aðila frá efni þeirra.

Niðurstaða nefndarinnar skal kynnt deiluaðilum.

Þrátt fyrir niðurstöðu nefndarinnar er heimilt að vísa máli til dómstóla. Trúnaðarskylda skv. framansögðu hindrar í því tilviki ekki framlagningu gagna í dómsmáli.

Reykjavík 7. mars 2004

Bókun

*Aðilar munu jafnframt beina því til félagsmálaráðherra að samkomu-
lagi þessu verði veitt almennt gildi á sama hátt og samningum aðildarsam-*

taka vinnumarkaðarins samkvæmt lögum um starfskjör launafólks, nr. 55/1980. Samkomulaginu verði þannig veitt lagagildi hvað varðar málsmeðferð í ágreiningsmálum um hvort laun og ráðningarkjör erlendra starfsmanna á íslenskum vinnumarkaði séu í samræmi við ákvæði laga og kjarasamninga á því starfssviði sem samkomulagið tekur til. Sjá nánar eftirfarandi tillögu til breytinga á lögum nr. 55/1980.

Tillaga til breytinga á lögum nr. 55/1980 - 2. gr.

Samningar aðildarsamtaka vinnumarkaðarins um málsmeðferð í ágreiningsmálum, um hvort laun og ráðningarkjör erlendra starfsmanna á íslenskum vinnumarkaði séu í samræmi við ákvæði laga og kjarasamninga, hafa sama almenna gildi og samningar þeirra um laun og önnur starfskjör; sbr. 1. gr.

Í apríl hófust viðræður við félagsmálaráðuneytið um lögleiðingu samningsins við Samtök atvinnulífsins þannig að tryggt yrði að hann næði til allra fyrirtækja í íslenskum vinnumarkaði, enn ekki einvörðungu aðildarfyrirtækja SA. Af hálfu ráðuneytisins komu fram efasemdir um að hægt væri að standa að málum með þeim hætti sem ASÍ og SA höfðu lagt til og varð það til að tefja framkvæmdina. Af hálfu ráðuneytisins var þó lofað að lagafrumvarp um þetta efni yrði unnið í samráði við ASÍ og það lagt fram við upphaf þings haustið 2004.

Reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga

Samráðsnefnd fulltrúa stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins er starfandi á grundvelli laga um atvinnuréttindi útlendinga. Hlutverk samráðsnefndarinnar er að vera stjórnvöldum til ráðgjafar, fjalla um framkvæmd laganna almennt og um umsóknir um hópleyfi sérstaklega.

Haustið 2003 hóf samráðsnefndin í umboði félagsmálaráðherra vinnu við samningu reglugerðar á grundvelli laganna um atvinnuréttindi útlendinga og verklagsreglna fyrir Vinnumálastofnun um nánari útfærslu á framkvæmd laganna og reglugerðarinnar. Mikill tími og vinna fór í þetta starf, enda mörg álitæfni sem taka þurfti á og leysa.

Í maí 2004 lágu fyrir drög að reglugerð ásamt verklagsreglum sem send voru út til umsagnar. Í umsögn ASÍ frá 16. júní sagði m.a.:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar „drög að reglugerð um atvinnuréttindi útlendinga“ og „drög að verklagsreglum við framkvæmd á einstökum ákvæðum reglugerðar um atvinnuréttindi útlendinga“.

Þau drög sem fyrir liggja byggja á samstarfi fulltrúa félagsmálaráðu-

neytisins, annarra stjórnvalda sem málið varðar og aðila vinnumarkaðarins, ASÍ og SA. Í því starfi var fjallað um mörg álítaefni varðandi framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga og náðist ágætis sátt milli aðila um þá niðurstöðu sem nú liggur fyrir.

Alþýðusamband Íslands hefur ítrekað bent á nauðsyn þess að sett verði reglugerð og verklagsreglur um framkvæmd laga um atvinnuréttindi útlendinga til að skýra ýmis ákvæði laganna og skapa traustari grunn fyrir framkvæmd þeirra.

Í ljósi framanritaðs styður Alþýðusamband Íslands eindregið fyrirbyggjandi drög að reglugerð og verklagsreglur eins og þau liggja fyrir og sátt er um. ASÍ leggur jafnframt ríka áherslu á að reglugerðin verði gefin út hið allra fyrsta og verklagsreglunum hrint í framkvæmd.

Umsagnir bárust frá nokkrum aðilum öðrum sem nefndin tók afstöðu til og sendi drögin í lok júní til ráðherra sem tillögur sínar. Lá fyrir að reglugerðin yrði gefin út þá þegar. Þegar reglugerðin hafði ekki verið birt um miðjan ágúst leitaði Alþýðusambandið skýringa á þeirri töf sem orðin væri á birtingunni. Kom þá í ljós að Samtök atvinnulífsins höfðu sent umsögn um drögin beint til félagsmálaráðherra og átt fund með honum ásamt fleirum, þar sem lagst var gegn útgáfu reglugerðarinnar. Í umsögn sinni gerði SA athugasemdir við fjölmörg atriði í reglugerðardrögunum og verklagsreglunum, auk þess að vísa sérstaklega til umsagnar fulltrúa Impregilo og óska eftir því að ráðneitið taki tillit til athugasemda sem þar komu fram. Í framhaldi af þessum fundarhöldum frestaði ráðherra útgáfu reglugerðarinnar. Af hálfu Alþýðusambandsins var þessum vinnubrögðum mótmælt harðlega og lagt að ráðherra að gefa þegar út reglugerðina.

Stefna stjórnvalda og eftirlit með útlendingum á vinnumarkaði

Alþýðusambandið hefur á síðustu misserum ítrekað kallað eftir stefnu stjórnvalda í málefnum útlendinga á íslenskum vinnumarkaði og varðandi veitingu atvinnuleyfa. Slík stefna hefur ekki enn séð dagsins ljós. Á sama tíma er upplýst að framkvæmd eftirlits með komu og veru útlendinga á vinnumarkaði er í algjörum ólestri. Fyrir liggur að mikill fjöldi starfsmanna starfsmannaleiga af Evrópska efnahagssvæðinu og 3. ríkja borgarar eru starfandi á íslenskum vinnumarkaði án skráningar eða eftirlits og án tilskilinna leyfa. Alþýðusambandið telur þetta ástand með öllu óþolandi og hefur ítrekað reynt að vekja athygli stjórnvalda og samtaka atvinnurekenda á alvarleika þessa máls en mætt takmörkuðum skilningi og samstarfsvilja.

Framkvæmdir við Kárahnjúka

Framkvæmdum við Kárahnjúka hefur verið fram haldið og eru flestir verkþættir að sögn á áætlun nema vinnan við sjálfa stífluna sem er nokkrum mánuðum á eftir áætlun. Um þessar mundir eru á virkjunarsvæðinu um 1000 manns og er hlutfall Íslendinga um 25% sem er talsvert undir því sem áætlanir gerðu ráð fyrir. Mikil meirihluti erlendra starfsmanna er frá Portúgal.

Virkjunarsamningur var með samkomulagi samningsaðila þann 20. apríl s.l., framlengdur til 31. desember 2007. Samið var um að samningurinn myndi á þeim degi falla úr gildi án sérstakrar uppsagnar. Voru samningsaðilar sammála um að vegna breyttra aðstæðna á raforkumarkaði væru ekki forsendur fyrir framlengingu þessa samnings eftir að hann félli úr gildi.

Meginefni þessa samnings er hækkun á launatöxtum til samræmis við almennar hækkanir í samningum landssambanda innan ASÍ auk þess sem ákveðnar breytingar voru gerðar á launaflokkum samningsins og m.a. bætt við nýjum launaflokki fyrir iðnaðarmenn.

Þann 10. október 2003 var gert sérstakt samkomulag milli Impregilo og þeirra landssambanda ASÍ sem aðild eiga að virkjunarsamningnum. Í inngangsorðum þessa samkomulags er vísað til þess að markmið aðila sé að skýra þær reglur sem gildi um erlenda ráðningarsamninga útlendra starfsmanna sem hafa verið sendir til starfa á Íslandi við Kárahnjúkaverkefnið og þannig skapa traust í samskiptum aðila.

Með samkomulagi aðila 1. október 2003, en fjallað er um það samkomulag í síðustu árskýrslu ASÍ, var staðfest hvernig tryggja átti að lágmarkskjör erlendra starfsmanna sem greidd væru árslaun sín í 12 mánaðarlegum greiðslum uppfylltu ákvæði Virkjunarsamningsins. Eftir stóð að skilgreina hvernig standa bæri að samanburði á launum þeirra erlendu starfsmanna sem fengju árslaun greidd í 13 eða 14 greiðslum á ári. Samkomulagið var svohljóðandi:

Þar sem um er að tefla greiðslur sem svipar til desember- og orlofsuppbóta, sem að mestu eru innifalin í töxtum virkjanasamnings eru aðilar sammála um eftirfarandi verklag: Þeir umræddu erlendu starfsmenn sem starfa skv. virkjunarsamningi og fá greitt á tímargrunni skulu mánaðarlega fá útreiknaðan launaseðil skv. íslenskum reglum kjarasamningsins, þar sem margfaldaðar eru saman unnar stundir og taxtalaun. Frá þeirri samtölu skal draga fjárhæð sem svarar til ávinnslu þeirra til desember- og orlofsupphæðar skv. ráðningarsamningi en þessar uppbætur eru greiddar fyrir lok júlí og desember ár hvert. Frádráttur skv. þessu skal svara til greiðslu júlí og desembergreiðslna skv. hinum erlendu ráðningarkjörum. Þá skal ennfremur draga frá sem svarar 4% framlagi í lífeyrissjóð og staðgreiddan tekjuskatt að teknu tilliti til persónuafsláttar. Nettó fjárhæð

launa fyrir hvert launatímabil (þ.e. hver einstakur mánuður) skv. þessum útreikningi er lágmarksgreiðsla fyrir viðkomandi launatímabil, sem greiða skal inn mánaðarlega á einkareikning hlutaðeigandi starfsmanns í banka. Ef laun reiknuð skv. ákvæðum hins erlenda ráðningarsamnings eru hins vegar hærrí en skv. virkjunarsamningi greiðist starfsmanni það sem hærra er en endanleg afstemming fer fram þegar allar greiðslur ársins hafa átt sér stað.

Hinum erlenda starfsmanni skal látinn í té framangreindur launaútreikningur á launaseðli skv. íslenskum reglum, ásamt launaseðli í samræmi við hinn erlenda ráðningarsamning, þar sem skýrt komi fram inn á hvaða bankareikning laun hafa verið greidd.

Í þessu samkomulagi er sérstaklega kveðið á um að rétt yfirtrúnaðarmanns til að eiga aðgang að upplýsingum sem staðfesta að laun séu reiknuð og greidd með réttum hætti samkvæmt framanskráðu. Ef yfirtrúnaðarmaður telur síðan að þau gögn séu að einhverju leyti óljós ber honum að leita skýringa hjá fulltrúa verktakans fyrst, áður en lengra er haldið.

Í öðrum hluta þessa samkomulags er fjallað um það hvernig að taka eigi á þeim sérstöku aðstæðum sem skapast þegar starfsmenn í ráðningarsambandi við erlend fyrirtæki undir erlendum lögum eru sendir til starfa til Íslands. Var það niðurstaða samningsaðila að við þær aðstæður ættu hlutaðeigandi starfsmenn að njóta áfram allra þeirra réttinda sem ráðningarsamningar þeirra kvæðu á um, nema í þeim tilvikum þar sem réttindi samkvæmt virkjunarsamningi eða íslenskum lögum væru starfsmanninum hagkvæmari.

Í þessu samhengi voru eftirgreind lágmarkskjör sérstaklega áréttuð:

2.1 Launaákvæði virkjunarsamnings gilda sem grundvöllur launagreiðslna, þótt form á uppgjöri við erlenda starfsmenn geti verið með mismunandi hætti s.s. rakið er í 1. gr. samkomulags þessa.

2.2 Orlof: Skv. íslenskum lögum er lágmarks orlof 24 virkir dagar (mánu- dag- föstudag). Lágmark orlofs er miðað við vinnu allt orlofsárið sem reiknast frá 1. maí til 30. apríl. Réttur til launa í orlofi ávinnst með starfi á næstu 12 mánuðum fyrir 1. maí árið sem orlof er tekið. Lágmarks orlofsgreiðslur eru sem svarar 10,17%.

2.3 Laun í forföllum vegna veikinda. Samkomulag er um að erlendir starfsmenn sem hingað koma eigi að lágmarki rétt á launum í veikindum sem hér segir: Á fyrsta starfsári tveir dagar fyrir hvern unnin mánuð. Eftir 1 árs starf er réttur til launa í veikindum 1 mánuður á ári og tveir mánuðir eftir þriggja ára starf. Ef forföll starfa af vinnuslysi gildir sjálfstæður réttur til launa fyrir dagvinnu í allt að 3 mánuði til við-

bótar þeim áunna rétti til launa í veikindum, sem áður er nefndur. Um betri rétt fer skv. samningum einstakra landssambanda.

2.4 Erlendir starfsmenn skulu njóta sömu lækniþjónustu og íslenskir starfsmenn á virkjunarsvæðinu í samræmi við þjónustusamning Heilbrigðisstofnunar Austurlands, Impregilo og Landsvirkjunar. Skráning sjúkdóma, slysa og óhappa verður í samræmi við íslenskar reglur þar um.

2.5 Ferðakostnaður. Að frátöldum eftirgreindum tilvikum kostar fyrirtækið ferðir starfsmanna frá heimalandi til Íslands og til baka. Ferðakostnaður frá Íslandi er ekki greiddur fyrir starfsmann ef um er að ræða ófyrirséða heimferð vegna uppsagnar af hálfu fyrirtækisins vegna stórfelldra ávirðinga eða uppsagnar starfsmanns á tímabundum ráðningarsamningi fyrir umsamin starfslok. Í síðara tilvikinu mun fyrirtækið þó taka til skoðunar að greiða heimferð að hluta eða öllu leyti ef það telur uppsögn eiga sé rót í sérstökum og ófyrirséðum ástæðum, s.s. dauðsfalls eða alvarlegs sjúkleika nákomnustu ættingja.

2.6 Uppsagnarreglur. Fyrstu þrjú mánuðir starfstíma ófaglærðra erlendra starfsmanna skoðast sem reynslutími og er á þeim tíma heimilt að slíta ráðningarsambandi með viku fyrirvara. Uppsagnarfrestur erlendra iðnaðarmanna á sama tímabili er tvær vikur. Að öðru leyti vísast til laga, virkjunarsamnings svo og meðfylgjandi yfirlýsingar fyrirtækisins um efnið.“

Í þriðja hluta þessa samkomulags er fjallað um starfsréttindi. Í því skuldbindur Impregilo sig frá 1. nóvember 2003 að láta ekki starfsmenn hefja störf sem krefjast sérstakra leyfa eða staðfestinga á réttindum, fyrr en umsókn um staðfestingu slíkra réttinda hefur verið send réttum stjórnvöldum. Gegn þessu samþykktu fulltrúar landssambandanna að gera ekki athugasemdir við störf þeirra manna sem þegar höfðu hafið störf á svæðinu að því tilskyldu að gert yrði átak í að afla og framvísa til réttra yfirvalda göngum um starfsreynslu þeirra og réttindi. Lofaði Impregilo því að leggja fram vottfestar upplýsingar um starfsreynslu og réttindi, sem starfsmenn þess hefðu öðlast í störfum fyrir félagið og yrði ekki krafist sérstakra staðfestinga annarra aðila á gildi þeirra upplýsinga.

Við þennan hluta samkomulagsins hefur Impregilo ekki staðið þrátt fyrir ítrekaðar kröfur Samiðnar og RSÍ. Hefur því verið beint til sýslumannsins á Seyðisfirði að hann framkvæmi rannsókn í samræmi við ákvæði iðnaðarlaga á starfsréttindum þeirra manna sem starfa við iðnaðarstörf á vinnusvæðinu við Kárahnjúka.

Í fjórða hluta þessa samkomulags var staðfest að yfirtrúnaðarmaður hefði

sömu réttindi og skyldur gagnvart erlendum starfsmönnum við virkjanaframkvæmdir Landsvirkjunar og íslenskum án tillits til aðildar þeirra að verkalýðsfélögum.

Í fimmta hluta samkomulagsins var kveðið á um að frá og með októberlaunum 2003 myndi fyrirtækið halda eftir 1% af útborguðum launum erlendra starfsmanna sem starfa skv. virkjunarsamningi og samningurinn tekur til. Skuldbatt Impregilo sig til þess að gera núverandi erlendum starfsmönnum grein fyrir þessum nýja frádráttalið og þar með að þeir ættu kost á að gerast félagar í stéttarfélagunum og að þetta gjald yrði dregið frá launum þeirra ef þeir mótmæltu því ekki sérstaklega. Þetta ákvæði skyldi hins vegar koma óskorað til framkvæmda vegna nýrra starfsmanna sem kæmu til starfa eftir 1. nóvember 2003.

Í niðurlagi þessa samkomulags segir að það sé sameiginlegt markmið samningsaðila að færa samskipti sín í eðlilegan og jákvæðan farveg og leitast við að finna farsæla lausn á úrlausnarefnum, sem framkvæmdirnar við Kárahnjúka kalla á. Muni aðilar kosta kapps um að ná niðurstöðu í viðfangsefni sín í þeim samskiptum og forðast opinbera umfjöllun um mál áður en fullreynt er að ná samkomulagi um úrlausn mála milli aðila.

Yfirtrúnaðarmaður stéttarfélaganna á virkjunarsvæðinu er Oddur Friðriksson. Auk hans starfa samkvæmt sérstöku samkomulagi við Landsvirkjun 3 menn við eftirlit með öryggis-, heilsu-, og umhverfismálum vegna framkvæmda við Kárahnjúkavirkjun. Heyra þeir undir stjórn framkvæmdaeftirlitsins við Kárahnjúka að því er varðar framkvæmd og fyrirkomulag daglegra starfa.

Í mars á þessu ári varð banaslys á vinnusvæðinu við Kárahnjúka er einn af starfsmönnum Arnarfells eins af undirverktökum Impregilo, þegar ungur maður, lenti í grjóthruni úr hlíðum gljúfursins við Kárahnjúka. Rannsókn á orsökum slyssins hefur staðið yfir síðan þá en endanleg niðurstaða rannsóknaraðila liggur ekki fyrir þegar þetta er skrifað.

Í kjölfar slyssins voru öryggisráðstafanir á svæðinu hertar til muna og meðal annars bætt við öryggisnetum í hlíðar gljúfursins til varnar grjóthruni niður á vinnusvæði starfsmanna.

Á liðnum vetri voru fréttir af aðbúnaði erlendra starfsmanna áberandi í fjölmiðlun. Komu þá í ljós að aðvaranir verkalýðshreyfingarinnar um lélega einangrun og frágang í svefnskálum aðalverktakans Impregilo voru á rökum reistar. Í haust hefur verið unnið að sérstökum endurbótum á þessum skálum í því skyni að þeir standist atganginn á vetri komanda.

Síðasta sumar var Stefán Unnsteinsson ráðinn í 50% starf til aðstoðar yfirtrúnaðarmanni. Var ráðning hans tímabundin fram til loka september. Stefán hefur áður aðstoðað landssamböndin innan ASÍ við þýðingar og túlkun vegna

portúgalskra starfsmanna við Kárahnjúka. Var honum falið það verkefni að kanna almennt stöðu þessara starfsmanna, afla upplýsinga launamál þeirra, aðbúnað og almenna líðan. Niðurstaða Stefáns er sú að launamál portúgalana virðast í þökkalegu horfi en samkvæmt Virkjunarsamningi eiga laun þeirra og annarra erlendra starfsmanna að vera þau sömu og íslenskra starfsmanna. Laun þeirra eru greidd reglulega inn á bankareikninga í Portúgal. Vegna hins mikla fjölda portúgala á svæðinu sem og talsverðrar starfsmannaveltu er hins vegar ekki hægt að skera úr um þetta með fullri vissu. Verður því unnið áfram að því að kanna það kerfisbundið hvort launamál erlendra starfsmanna séu í samræmi við ákvæði virkjunarsamningsins.

Portúgalarnir eru ráðnir gegnum erlendar starfsmannaleigur og vinna 6 daga vikunnar í 5 1/2 mánuð og fá síðan einn mánuð í frí. Þessi löngu úthöld, fjarri fjölskyldu og þeim félagslegu aðstæðum sem þeir eru vanir, valda mörgum í þeirra hópi andlegri vanlíðan sem einnig hefur hærri slysatíðni í för með sér. Kom þetta að sögn Stefáns berlega í ljós í viðtölum hans við Portúgalana og við heilbrigðisstarfsfólk á svæðinu. Er hér um mál að ræða sem gefa þarf sérstakan gaum á næstu misserum.

Á þessu ári hafa ekki verið verulegir árekstrar í samskiptum verkalýðshreyfingarinnar og Impregilo, ef frá eru talin starfsréttindamál sem hafa verið í mikilum ólestri. Hefur Impregilo ekki staðið við skuldbindingar sínar á því sviði eins og getið er um hér að framan.

Þrátt fyrir að sæmilegur friður ríki um þessar mundir í samskiptum aðila samanborið við ástand mála haustið 2003 þá verður sifellt að hafa vakandi auga með málefnum launafólks á svæðinu og má þar nefna ýmsa þætti er varða launamál innlendra og erlendra starfsmanna, aðbúnað í svefnskálum, öryggismál, fæði starfsmanna, innheimtu lögboðinna og samningsbundinna gjalda o.s.frv. Gagnir yfirtrúnaðarmaður þar sérstöku hlutverki ásamt AFLI-Starfsgreinafélagi Austurlands og þeim landssamböndum sem aðild eiga að virkjunarsamningnum, þ.e. Starfsgreinasambandi Íslands, Samiðn og Rafiðnaðarsambandi Íslands. Þá hefur MATVÍS hagsmuna að gæta á svæðinu vegna sinna félagsmanna auk þess sem Landssambands íslenskra verzlunarmanna hefur komið að málum skrifstofufólks á svæðinu.

Samstarfsverkefni vegna málefna útlendinga

Alþýðusambandið hefur átt ágætt samstarf og samráð við þá aðila aðra sem einkum láta sig varða velferð og stöðu útlendinga í Íslensku samfélagi og á vinnumarkaði. Hér má nefna aðila eins og Fjölmenningarsetrið á Vestfjörðum, Alþjóðahús og Rauða Krossinn. Þá veitti ASÍ umsögn vegna vinnu starfshóps félagsmálaráðherra um þjónustu við útlendinga sem skilaði af sér tillögum á vormánuðum.

Í samstarfi við ofangreinda aðila tekur Alþýðusambandið nú þátt í tveimur verkefnum. Annars vegar könnun á högum og viðhorfum útlendinga sem unnin er að frumkvæði Fjölmeningarseturs. Niðurstöður munu liggja fyrir veturinn 2004-2005. Hins vegar undirbúningur undir ráðstefnu í samstarfi fjölmargra aðila um málefni útlendinga á Íslandi sem fyrirhugað er að halda á Ísafirði vorið 2005.

Húsnæðismál

Á árinu 2003 setti félagsmálaráðherra á stofn tvær nefndir um húsnæðismál. Annars vegar nefnd um leigumarkað og hins vegar nefnd um 90% lán til íbúðarkaupa. ASÍ var gefinn kostur á því að tilnefna í báðar nefndir og var það gert. Frá starfi þessara nefnda er sagt í skýrslu forseta ASÍ fyrir árið 2003.

Í lok maí 2004 var samþykkt frumvarp til breytinga á lögum um húsnæðismál. Megin markmið breytinganna var að hækka heimildir íbúðalánasjóðs vegna lána til húsnæðiskaupa í allt að 90%. Sú heimild hefur enn ekki komið til framkvæmda. Þá voru húsbrefalán lögð af og í stað þess tekin upp peningalán.

Miklar breytingar urðu á húsnæðislánamarkaðnum haustið 2004. KB banki reið á vaðið og bauð lægri vexti en Íbúðalánasjóður. Aðrir aðilar á húsnæðislánamarkaði fylgdu í kjölfarið. Í minnisblaði frá Hagdeild ASÍ sem lagt var fram í miðstjórn ASÍ 8. september sagði m.a.:

Eftir nokkrar sviptingar þar sem markaðsaðilar lækkuðu vexti sína á við virðist ró vera að færast yfir markaðinn.

Hræringunum á húsnæðislánamarkaðnum fylgir aukið lánsfjármagn á umtalsvert hagstæðari kjörum en áður hafa þekkt. Bankarnir bjóða nú vextir sem eru 0,9% lægri en gömlu húsbrefin báru, ekkert hámarkslán og veðsetningarhlutfallið má fara í allt að 80% af markaðsvirði eignar. Breytingarnar á húsnæðislánamarkaðinum með virkri samkeppni hafa því orðið til þess að við höfum færst nær þeim kjörum sem þekkjast í nágrennalöndunum. Vonandi heldur sú þróun áfram. Hér er þó rétt að staldra við og hafa í huga að þessi þróun getur gengið jafn hratt til baka og hún gekk fram.

Það er tvennt sem orkar tvímælis í tilboðum bankanna:

1. Annars vegar áskilja bankarnir sér rétt til að krefjast sérstaks uppgreiðslugjalds ef lán er greitt upp áður en lánstíma líkur eða ef greitt er sérstaklega inn á lánið til að lækka höfuðstól. Slík gjaldtaka virðist ekki vera í samræmi við lög og verða bankarnir krafðir skýringa og könnuð af staða Samkeppnisstofnunar og/eða Fjármálaeftirlitsins til gjaldtökkunar.

2. Hins vegar eru það ströng skilyrði sem bankarnir setja um önnur viðskipti lántakenda við viðkomandi banka. Slík skilyrði leiða til þess að lántakandi getur næstu áratuginu ekki brugðist við hækkaðri gjaldskrá bankanna eða rýrnandi kjörum á annarri þjónustu sem viðkomandi sækir til bankans nema sæta umtalsverðri hækkun vaxta af íbúðaláningu.

Margir spyrja sig þeirrar spurningar hvort að það borgi sig að taka þessi húsnæðislán bankanna. Við því er ekkert eitt svar. Meta verður hvert og eitt tilfelli fyrir sig.

Í minnisblaðinu er síðan gerð grein fyrir þeim þáttum sem haft geta áhrif á þetta mat.

Vegna þess að bankarnir áskildu sér rétt til að krefjast sérstaks uppgreiðslugjalds, sendi forseti ASÍ fjármálaeftirlitinu ósk um að stofnunin kannaði heimildir fjármálastofnana til slíkrar gjaldtöku. Í erindi forseta ASÍ segir:

Alþýðusamband Íslands vill hér með vekja athygli Fjármálaeftirlitsins á að samkvæmt 16. greina laga nr. 121/1994 um neytendalán er fjármálastofnunum ekki heimilt að krefjast sérstaks uppgreiðslugjalds ef lántakandi greiðir skuldir sína fyrr en kveðið er á um í lánasamningi. Þrátt fyrir að lögin um neytendalán falli undir Samkeppnisstofnun, fellur starfsemi fjármálaeftirlitsins undir eftirlitsskyldu Fjármálaeftirlitsins og því óskar ASÍ einnig eftir að það kanni hvort fjármálastofnanir hafi heimild til töku slíks gjalds.

Þá sendi forseti ASÍ Samkeppnisstofnun erindi af sama tilefni. Þar eru færð rök fyrir því að lög um neytendalán heimili ekki uppgreiðslugjald. Þá segir:

Með tilvísun í 25. og 26. grein laga nr. 121/1994 óskar ASÍ hér með eftir því að Samkeppnisstofnun kanni hvort fjármálastofnanir hafi heimild til þess að krefjast sérstaks uppgreiðslugjalds af lánum. Sé svo ekki, er þess farið á leit að Samkeppnisstofnun hlutist til um að fjármálastofnanir endurskoði skilmála sína þannig að skýrt sé hvað sé heimilt í þessum efnum. Þar sem um brýna hagsmuni neytenda er að ræða, er þess óskað að svar berist hið fyrsta.

Þegar þetta er ritað hefur hvorki borist svar frá Fjármálaeftirlitinu eða Samkeppnisstofnun.

Fræðsluaðilar voru með kynningu á starfi sínu í tengslum við ársfundinn.

Fræðslu- og menntamál

Alþýðusamband Íslands og stofnanir þess koma víða að menntamálum, bæði með stefnumótunarvinnu og þátttöku í fjölmörgum verkefnum, auk þess sem fræðsludeild ASÍ - MFA og Mímir-símenntun sem er í eigu ASÍ, og sem fjallað er um á öðrum stað í skýrslunni, standa fyrir öflugri fræðslustarfi. Þannig á Alþýðusambandið aðild að Fræðslumiðstöð atvinnulífsins, starfsmenntaráði, MENNT-samstarfsvettvangi atvinnulífs og skóla, stjórn Leonardó starfsmenntaáætlunarinnar, 18 manna nefnd menntamálaráðuneytisins um verkmenntun á framhaldsskólastigi auk þess að vera tilnefningaraðili í nokkrum starfsgreinaráðum skv. framhaldsskólalögum.

Hér á eftir verður fjallað nánar um nokkur viðfangsefni á sviði menntamála á tímabilinu.

Félagsleg fræðsla

MFA fræðsludeild ASÍ

Menntanefnd ASÍ er stjórn MFA fræðsludeildar og renna 7,4% af skatttekjum ASÍ til félagslegrar fræðslu. Félagsmálaskóli alþýðu er rekinn af MFA og er

deildarstjóri fræðsludeildar einnig skólastjóri Félagsmálaskólans. Félagsmálaskólinn fær framlag úr ríkissjóði til reksturs skólans. Talsmenn BSRB hafa einnig aðgang að Félagsmálaskólanum. Þjónustusamningur var gerður við Mími-símenntun um ýmsa framkvæmdaþætti.

Í samstarfi við menntanefnd og stjórnir stéttarféлага mótar deildarstjóri heildarsýn fræðslustarfsins og stefnu fyrir hverja önn. Þarfagreining og stefnumótun eru hluti af daglegu starfi deildarstjóra og einnig eru dagleg tengsl við talsmenn stéttarféлага nauðsynleg.

Þjónusta fræðsludeildar

Hlutverk MFA er að vera með fræðslu til að efla talsmenn stéttarféлага í starfi. Félög þurfa sí- og endurmenntun til að takast á við þær kröfur sem gerðar eru og til að takast á við stöðugar breytingar í samfélaginu. Hlutverk MFA er að kynna sér verkefni og aðstæður féлага. MFA býður upp á ráðgjöf og þarfagreiningu fyrir einstök félög.

Deildarstjóri fræðsludeildar veitir stéttarfélögum ráðgjöf um nám stjórna, starfsmanna og trúnaðarmanna. Stéttarfélög geta þannig nýtt sér námskeið og fræðslu til að móta starf og stefnu. Í samráði við félögin eru einnig þróuð námskeið og námsefni.

Fræðsludeildin er með námskeið fyrir trúnaðarmenn, starfsmenn, stjórnir og fulltrúa ASÍ í stjórnun lífeyrissjóða. Námskeið fyrir trúnaðarmenn eru sniðin að þeirra þörfum og er lögð áhersla á að þeir þekki starf sitt og stöðu, íslenskan vinnumarkað, starf stéttarféлага, réttindi launafólks, hagfræði og samskiptahæfni. Stéttarfélögin panta trúnaðarmannanámskeið hjá fræðsludeildinni og í samráði við deildarstjóra eru gerð drög að dagskrá. Stéttarfélög geta líka sent trúnaðarmenn sem lokið hafa grunnfræðslu á námskeið sem eru auglýst fyrir alla talsmenn.

Talsmannanámskeið

Alls voru 37 námskeið haldin. Átján þeirra voru auglýst og opin öllum talsmönnum en 19 pöntuðu félög fyrir talsmenn sína. Nemendastundir voru alls 4.780 og sóttu 298 konur og 292 karlmenn námskeiðin.

Félagsmálaskóli alþýðu bauð upp á tíu námskeið á haustönn og átta á vorönn. Á haustönn voru eftirfarandi námskeið í boði: Að kynna mál og niðurstöður, Að efla liðsandann, Samskipti og þjónusta, Enska og erlent samstarf, Vinnuvernd - lífið í vinnunni, Útlendingar á íslenskum vinnumarkaði, Að leita á vefnum, Þjálfun í framsetningu texta, Samningagerð og samningatækni og Hagfræði og kjarasamningar. Fella þurfti þrjú námskeið niður vegna ónægjar þátttöku. Á vorönn voru: Skjalastjórnun, Þjónustustjórnun, Ræðuskrif og -flutningur, Fundarstjórnun og fundarritun, Skráning og vinnsla persónuupp-

lýsinga, Til hvers eru stéttarfélög, Opnun vinnurmarkaðar á Íslandi, Fjárfestingarstefna og -aðferðir. Hætta þurfti við tvö námskeið vegna forfalla leiðbeinanda og ónægðrar þátttöku.

Háskólanám

Undirbúningur við háskólanám fyrir forystu stéttarfélaga hófst haustið 2003. Skoðanakönnun var gerð á meðal félaga um hvort þörf og áhugi væri á náminu. Skoðanakönnunin sýndi eindreginn áhuga og var áhuginn mestur á samstarfi við Viðskiptaháskólann á Bifröst, Endurmenntun Háskóla Íslands og Háskólann á Akureyri. Við mat á hvaða skóli hentaði best voru borin saman verð, kennsluáðferðir, námsþættir og háskólaeiningar. Háskólinn á Akureyri þótti koma best út og var ákveðið að gera samning við hann um samstarf. Námið hófst í byrjun september 2004 og var þátttaka mjög góð.

Trúnaðarmannanámskeið

14 námskeið voru haldin þetta starfsár og sendu 11 félög trúnaðarmenn sína á námskeið. Þátttakendur á trúnaðarmannanámskeiðum voru alls 193, 117 konur og 76 karlmenn. Alls voru nemendastundir 5.536. Námskrá var gerð fyrir trúnaðarmannafræðsluna og var hún bæði send til félaganna og sett á vefsíðu ASÍ.

Útgáfa

Trúnaðarmannamappan var endurgerð á síðasta starfsári og kallast nú Handbók trúnaðarmannsins. Nýtt efni er í trúnaðarmannamöppunni fyrir utan námsefnið *Trúnaðarmaður, starf hans og staða*. Gerðir voru 18 tékklistar um réttindi launafólks, bæklingur um vinnuvernd og kosningu öryggistrúnaðarmanns, bæklingur um einelti og loks um hagfræði. Auk þess var gerður tékklisti um stéttarfélög og Alþýðusamband Íslands. Í Handbókinni er einnig tékklisti um lífeyrissjóði og töflur um veikindarétt. Verið er að vinna við að setja hluta af Handbókinni í rafrænt form sem verður nokkurs konar sambland af handbók og námskeiði.

Genfarskólinn

Deildarstjóri er í stjórn Genfarskólans. MFA sendir tvo þátttakendur á Genfarskólann sem haldin er í tengslum við þing Alþjóðavinnuálastofnunarinnar í Genf.

Vika símenntunar og starfsmenntaverðlaunin

Á fyrri hluta árs 2004 barst Alþýðusambandi Íslands ósk frá MENNT, sem séð hefur um Viku símenntunar, um að sambandið yrði eins og undanfarin ár form-

legur aðili að þessu verkefni og styddi það fjárhagslega. Miðstjórn ASÍ samþykkti að verða við þessari ósk og tók Rannveig Einarsdóttir, fulltrúi sambandsinsvirkan þátt í undirbúningi Viku símenntunar.

Vika símenntunar var haldin dagana 12.-18. september 2004. Yfirskrift Viku símenntunar að þessu sinni var „Ekki bara hugsa um það“. Áhersla var á að vekja áhuga ungs fólks og hvetja það til náms.

Starfsmenntaverðlaun Starfsmenntaráðs og Menntar 2003 voru veitt þann 14. september síðastliðinn. Forseti Íslands afhenti verðlaunin við hátíðlega athöfn. Þeir sem hlutu verðlaunin að þessu sinni voru: Í flokki fyrirtækja - Landsbanki Íslands, í flokki fræðsluaðila - Samtök verslunar- og þjónustu og Viðskiptaháskólinn að Bifröst, og í opnum flokki Janus, endurhæfing.

Starfsmenntaráð

Á vettvangi Starfsmenntaráðs hefur undanfarin ár verið unnið á grundvelli stefnumótunar ráðsins frá árinu 2000.

Í byrjun árs 2004 hélt Starfsmenntaráð eins og mörg undanfarin ár opinn fund með samstarfsaðilum sínum og öðru áhugafólki, þar sem gerð var grein fyrir starfi ráðsins á undangengnu ári og stefnu við úthlutanir á árinu 2004.

Starfsmenntaráð auglýsti í febrúar eftir umsóknum í starfsmenntasjóð um styrki til starfsmenntunar í atvinnulífínu. Auglýst var eftir umsóknum í eftirfarandi tvo flokka verkefna:

Ný tækifæri til náms, með sérstakri áherslu á nám í verk- og tæknigreinum en þar skyldu verkefni sem tengjast námi í verk- og tæknigreinum njóta forgangs. Sérstaklega var litið til verkefna sem stuðla að auknum tækifærum fyrir þá sem litlu námi hafa lokið innan hins formlega skólakerfis og hvetja sérstaklega ófaglærða, ungt fólk, atvinnulausa og erlent starfsfólk til náms sem eykur möguleika þess á vinnumarkaði.

Ferðaðþjónusta og útivist en ferðaðþjónusta og útivist hafa verið hratt vaxandi þáttur í íslensku atvinnulífi og útlit fyrir að svo verði áfram. Vaxandi eftirspurn er innan þessara greina eftir sérþekkingu á ákveðnum sviðum, í því skyni að auka gæði þjónustunnar, fagmennsku og öryggi. Nýsköpunarverkefni nutu forgangs.

Til úthlutunar voru 55 milljónir. Alls sóttu 69 aðilar um styrk samtals að upphæð kr. 206.398.680, til 94 verkefna og 45 aðilar fengu úthlutað samtals styrk að upphæð kr. 55.375.000, til 55 verkefna.

Þá ákvað Starfsmenntaráð sumarið 2004 að ganga til samninga við Jón Torfa Jónasson um að hann gerði úttekt á starfsemi ráðsins.

MENNT, samstarfsvettvangur atvinnulífs og skóla

Mennt hefur á undanförunum árum tekið að sér margvísleg verkefni fyrir menntayfirvöld og aðra. Þar má nefna Viku símenntunar, Starfsmenntaverðlaunin, ráðstefnur um upplýsingatækni, upplýsingaöflun og þjónustu vegna Evrópsku starfsmenntastofnunarinnar og Leonardó DaVinci starfsmennta-áætlunarinnar. Stærsta verkefni MENNTAR hefur frá upphafi verið upplýsingavefur um námsframboð á Íslandi.

Menntanefnd ASÍ

Starf menntanefndar ASÍ hefur endurspeglad það sem helst hefur verið á dagskrá Alþýðusambandsins í menntamálu á tímabilinu. Nefndin hefur tekið virkan þátt í undirbúningi umfjöllunar um atvinnumál á Ársfundi ASÍ 2004, enda mikil áhersla lögð á öflugt menntastarf sem grundvöll framsækinnar atvinnustefnu. Einnig hafa hugmyndir og tillögur um styttingu náms til stúdentsprófs, framtíð Tækniháskólans og samningar um vinnustaðanám á framhaldsskólastigi verið til umfjöllunar í nefndinni. Þá er nefndin jafnframt stjórn MFA og hefur sem slík fjallað reglubundið um starfsemi fræðsludeildar ASÍ og þá stefnumótun og rekstur sem þar fer fram.

Stytting náms til stúdentsprófs

Haustið 2003 kynnti menntamálaráðherra skýrslu verkefnisstjórnar ráðuneytisins um styttingu náms til stúdentsprófs og gerði tillögur í þeim efnum. Á vettvangi menntanefndar ASÍ var fjallað ítarlega um málið og sendi Alþýðusambandið frá sér ítarlega umsögn um efni skýrslunnar og tillögur í janúar 2004. Í upphafi umsagnar ASÍ segir:

Alþýðusamband Íslands fagnar frumkvæði menntamálaráðuneytisins og allri vandaðri umræðu um menntamál hér á landi og stefnumótun á því sviði. Það er skoðun ASÍ að hér sé um að ræða einkar mikilvægan málaflökk. Þróunin á sviði menntunar, innan hins hefðbundna skólakerfis og á vettvangi endur- og eftirmenntunar, mun öðru fremur móta framtíð íslensks samfélags, samkeppnishæfni atvinnulífsins, störf launafólks og lífskjör alls almennings í landinu. Það er því einkar mikilvægt að vanda vel til verka.

Alþýðusamband Íslands leggur áherslu á að í allri frekari umræðu og stefnumótun um nám til stúdentsprófs, málefni framhaldsskólans og menntamál almennt verði það sjónarmið lagt til grundvallar að allir eigi rétt á og hafi möguleika til að sækja sér góða menntun við hæfi. Þá er mikilvægt fyrir nemendur, atvinnulífið og samfélagið allt, að auka fjölbreytni í framböði á námi á framhaldsskólastigi, einkum á sviði verk- og tæknigreina. Í þessu ljósi hvorki á eða má umræðan um styttingu náms til stúd-

entsprófs eingöngu snúast um þröng hagræn sjónarmið og mögulegan skammtímaávinning af slíkri aðgerð. Þvert á móti verður umræðan að tengja lengd á námi til stúdentsprófs heildstæðri hugsun í menntamálu þar sem gætt er að fjölmörgum þáttum sem málið varða.

Skýrsla um styttingu námstíma til stúdentsprófs hefur að geyma áhuga- verðar upplýsingar og ábendingar um fjölmarga þætti er varða nám til stúdentsprófs, en einnig um framhaldsskólann almennt. Hún er því, ásamt fjölmörgum athugunum og rannsóknum öðrum um framhaldsskólann og nemendur hans, ágætur grunnur fyrir frekari umræðu og ákvarðanatöku um málefni framhaldsskólans og hag nemenda. Hér má einnig benda á skýrslu sem Verzlunarmannafélag Reykjavíkur fékk Hagfræðistofnun Háskóla Íslands til að vinna og kom út árið 2002 undir heitinu „Stytting grunn- og framhaldsskóla - áhrif á einstaklinga, sveitarfélög, ríkissjóð og þjófðarframleiðslu“. Þar er að finna ágæta greiningu á hagrænum áhrifum þess að stytta nám á framhaldsskólastigi, bæði fyrir samfélagið og einstaklingana. Þá er mikilvægar upplýsingar og ábendingar um þetta efni að finna í rannsókn Jóns Torfa Jónassonar og Kristjönu Stelli Blöndal á 1975 árganginum, en um hana hefur meðal annars verið gefið út ritið „Ungt fólk og framhaldsskólinn - rannsókn á námsgengi og afstöðu '75 árgangsins til náms“. Einnig er mikilvægar upplýsingar og greiningu að finna í skýrslu um sama efni sem ber heitið „Brottfall úr námi: Afstaða til skóla, félagslegir og sálfræðilegir þættir.“ Loks má nefna skýrslu Hagfræðistofnunar „Menntareikningar“, sem kom út í desember 2003, þar sem er að finna ágætt yfirlit yfir marga þætti menntamála hér á landi.

Hver eru markmiðin?

Áður en lengra er haldið er mikilvægt að halda til haga hvaða ástæður eru til þess að verið er að fjalla möguleikana á því að stytta nám til stúdentsprófs. Um þetta er fjallað í formála skýrslu verkefnisstjórnarinnar; þar sem vitnað er til skýrslu nefndar um mótun menntastefnu frá árinu 1994, bls. 18:

„Ef nemendur annarra þjóða hafa fengið nægan undirbúning til framhaldsnáms við átján eða níttján ára aldur er full ástæða fyrir okkur til að endurskoða þá stefnu að halda nemendum í framhaldsskóla fram að tvítugu. Einnig ber að líta til þess að sérhæft nám færir nú í auknum mæli yfir á háskólastig hér á landi sem annars staðar. Með því að stytta framhaldsskólanám má flýta því að nemendur geti tekist á við markvissan starfsundirbúning á háskólastigi.“

Vert er að benda á að hér að framan er verið að tala um almenna styttingu framhaldsskólanáms, en styttingin ekki einskorðuð við stúdentsprófið.

Í því sambandi er einnig vert að hafa í huga að sú hugsun er áberandi að sérhæft nám, undirbúningur undir störf í atvinnulífinu flytjist í auknum mæli á háskólastig, án þess að þessi hugsun sé útfærð frekar. Nánar verður um vikið að þessu atriði hér á eftir.

Þá er í skýrslu verkefnisstjórnarinnar bent á mögulegan sparnað í menntakerfinu sem ná má fram með styttingu náms til stúdentsprófs um eitt ár. Loks má nefna mögulegan almennan þjóðhagslegan ávinning af því að stytta formlegt nám og flýta þannig fyrir því að ungt fólk komi út á vinnu- markaðinn, eins og fram kemur í skýrslu Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands frá árinu 2000.

Ljóst er að ýmislegt má fá með því að stytta nám til stúdentsprófs um eitt ár, hvað varðar þann hóp sem nýtti sér slíkt nám. Sá hópur mundi hefja háskólanám einu ári fyrr en ella og mögulega koma fyrr til starfa á vinnu- markaði og þannig skapa möguleika á auknum ævitekjum og verðmæta- sköpun fyrir samfélagið. Þá á styttingin í sjálfri sér, verði hún raunveruleg, að leiða til sparnaðar í menntakerfinu, hvernig svo sem hann verður síðan nýttur. Loks má nefna að engin ástæða er til að teffa þá nemendur sem hafa til þess vilja og getu að leggja harðar að sér til að geta lokið stúdentsprófi á skemmri tíma en skipulag námsins nú gefur tilefni til. Þeirri mikilvægu spurningu er hins vegar ósvarað í skýrslunni af hverju ekki ætti að stytta annað nám á framhaldsskólastigi með sambærilegum hætti.

Síðan er í umsögninni fjallað um fjölmarga þætti málsins. Í lokin segir síðan:

Færa má ýmis rök fyrir því að stytta nám til stúdentsprófs í þrjú ár, eins og gerð er tillaga um af verkefnisstjórn menntamálaráðuneytisins, og einnig hefur verið gert á öðrum vettvangi.

Á móti kemur að fjölmörgum spurningum er ósvarað um áhrif slíkrar styttingar á framhaldsskólann og nemendur hans, námsval, framgang og brottfall. Jafnframt er ósvarað spurningum um það hvort og þá hvaða áhrif þessi stytting mun hafa á stöðu verk- og tæknimenntunar á framhalds- og háskólastigi, möguleika nemenda til að sækja menntun í samræmi við áhuga og hæfileika hvers og eins og fjölbreytni námsframboðs á framhaldsskólastigi.

Alþýðusamband Íslands áréttar þá afstöðu sem kom fram hér í upphafi, þar sem allri framsækinni og vandaðri umræðu um menntamál er fagnað. Umræða um styttingu náms til stúdentsprófs er einn þáttur í slíkri umræðu.

Alþýðusamband Íslands leggur jafnframt áherslu á mikilvægi þess að afstaða til styttingar náms til stúdentsprófs og mögulegar mótvægisad-

gerðir byggja á heildstæðri skoðun á menntakerfinu og stefnumótun sem miðar að því að efla menntun í landinu, ekki síst á sviði verk- og tækni-menntunar, auka almennt menntunarstig þjóðarinnar og bæta og treysta möguleika ungmenna til að sækja sér menntun við hæfi um leið og hlúð verður enn frekar að endur- og eftirmenntun og almennri fullorðins-fræðslu.

Alþýðusamband Íslands leggur sérstaka áherslu á að gerðar verði frekari rannsóknir á mögulegum áhrifum styttingar náms til stúdentsprófs, framhaldsskólanum og menntakerfinu almennt. Hér að framan hefur verið gerð grein fyrir nokkrum álitaeftum sem þarfnast frekari skoðunar. Einnig hefur verið bent á aðra mögulega kosti til að ná yfirlýstum markmiðum með tillöggunni um styttingu náms til stúdentsprófs, og sem jafnframt ættu að geta leitt til aukinnar fjölbreytni og minna brottfalls. Mikilvægt er að rannsóknir á mögulegum kostum í stöðunni ásamt þeim niðurstöðum sem þegar liggja fyrir, verði grundvöllur frekari umræðna og ákvarðanatöku.

Alþýðusamband Íslands telur sér bæði rétt og skylt að leggja sitt af mörkum til þeirra umræðu sem þarf að fara fram um þróun og framtíðaruppbyggingu menntunar hér á landi og telur að innan raða sambandsins sé að finna reynslu og þekkingu sem muni auðga umræðuna og auka líkur á farsælli niðurstöðu. Þá er mikilvægt að hafa í huga að þróun á sviði menntunar mun hafi lykilþýðingu fyrir núverandi og verðandi félagsmenn Alþýðusambandsins Íslands, sem eru langstærstu samtök launafólks hér á landi.

Framtíð Tækniháskólans

Á árunum 1998 og 1999 átti Alþýðusambandið ásamt Samtökum iðnaðarins og fleiri aðilum í viðræðum við menntamálaráðuneytið um yfirtöku á rekstri Tækniskólans, með það að markmiði að þróa skólann yfir á háskólastig. Þær viðræður sigldu í strand eins og áður hefur verið gerð grein fyrir í skýrslu forseta ASÍ. Í framhaldinu voru síðan á árinu 2002 sett sérstök lög um Tækniháskóla Íslands.

Haustið 2004 bárust upplýsingar um að hafnar væru viðræður á milli Tækniháskólans og Háskólans í Reykjavík um samstarf og sameiningu þessara skólastofnana. Af því tilefni sendi forseti Alþýðusambandsins menntamálaráðuneytinu og skólunum tveimur erindi er varðaði Tækniháskólann, þar sem áherslur ASÍ voru áréttaðar. Í erindinu sagði m.a.:

Af hálfu Alþýðusambands Íslands hefur alltaf verið lögð sérstök áhersla á mikilvægi þess að varðveita ákveðin sérkenni Tækniháskóla Íslands, áður Tækniskólans, um leið og skólinn og starfsemi hans yrði efl

enn frekar til að þjóna þörfum atvinnulífsins og þeirra sem þar starfa. Þessi afstaða kom skýrt fram í starfi fulltrúa ASÍ í skólanefnd Tækniskólans á sínum tíma og í tengslum við þær viðræður sem áttu sér stað um framtíð Tækniskólans veturinn 1998 til 1999.

Sérkenni Tækniháskólans og fyrirrennara hans hafa einkum birtist í tvennu:

- Tækniháskólinn hefur laðað að námi fólk sem kemur með fjölbreytta menntun og reynslu úr atvinnulífinu og hann hefur lagt sig sérstaklega eftir að þjóna þörfum þessa hóps. Fullyrða má að þannig hafi skólinn verði mikilvægur valkostur fyrir fólk í atvinnulífinu til að sækja sér viðbótarmenntun á háskólastigi. Í þeim efnum hefur frumgreinadeild skólans gegnt mikilvægu hlutverki sem brú yfir á háskólastigið.
- Tækniháskólinn hefur leitast við að eiga gott samstarf við atvinnulífið og fyrirtækin og lagt sig eftir að mæta þörfum þeirra fyrir starfsmenn með trausta og góða tækni- og rekstarþekkingu.

Með framangreindum hætti hefur starfsemi Tækniháskóla Íslands og fyrirrennara hans orðið til að auka fjölbreytni varðandi menntunarmöguleika fólks á vinnumarkaði og skilað atvinnulífinu starfsfólki með fjölbreytta og góða tæknimenntun.

Það er skoðun Alþýðusambands Íslands að það samræmist ekki því uppbyggingarstarfi á sviði tæknimenntunar hér á landi sem framundan er og framtíðarhlutverki Tækniháskóla Íslands að dregið verði úr framangreindum sérkennum og þeirri fjölbreytni sem þau gefa. Það er skoðun ASÍ að öflugt og farsælt samstarf við tæknistofnanir atvinnulífsins og fræðslustofnanir sem atvinnulífið hefur sameinast um séu mikilvægar forsendur þess að hér þróist öflugur tækniháskóli.

Þá leggur Alþýðusamband Íslands ríka áherslu á að skólagjöld verði ekki tekin upp sem dragi úr möguleikum fólks á að stunda nám við skólann.

Alþýðusamband Íslands lýsir sig hér eftir sem hingað til tilbúið til að vinna á þeim grunni sem hér hefur verið lýst og eiga samstarf um slíkt.

Þegar Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins stóðu saman að stofnun Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins á árinu 2003 gáfu fulltrúar þessara aðila út sameiginlega yfirlýsingu um mögulegt samstarf Fræðslumiðstöðvarinnar og Tækniháskólans um húsnaðismál og fleiri þætti. Eins og áður hefur komið fram hafði Alþýðusambandið ásamt Samtökum iðnaðarins átt í viðræðum við menntamálaráðuneytið um yfirtöku Tækniskólans. Það kom því Alþýðusambandinu mjög á óvart þegar upplýst var í september að Samtök atvinnulífsins og Samtök iðnaðarins væru ásamt Verslunarráði í viðræðum við

menntamálaráðuneytið um sameiningu og yfirtöku á rekstri Háskólans í Reykjavík og Tækniháskólans, án nokkurs samráðs við Alþýðusambandið.

FRÆDSLUMIÐSTÖÐ ATVINNULÍFSINS

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins var stofnuð í árslok 2002 af Alþýðusambandi Íslands og Samtökum atvinnulífsins. Þetta var gert í kjölfar samninga á almennum markaði þar sem ríkisstjórn Íslands samþykkti yfirlýsingu um að efla starfsmenntun í atvinnulífinu. Eftir að þjónustusamningur var undirritaður við menntamálaráðuneytið í apríl 2003 hófst undirbúningur að starfsemi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins.

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins var opnuð formlega þann 21. nóvember, en þá höfðu starfsmenn verið ráðnir, húsnæði og vinnuaðstöðu komið í viðunandi horf, og vinna var hafin við nokkur verkefni. Menntamálaráðherra heiðraði samkomuna með nærveru sinni og flutti ávarp. Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri, kynnti starfsemina. Fulltrúi markhóps FA talaði gegnum fjárfundarbúnað frá Akureyri. Fjöldi manns var viðstaddur opnunina.

Stjórn

Stjórnarmenn FA árið 2003/2004 voru: Jón Sigurðsson, formaður, Gylfi Arnbjörnsson, varaformaður, Emil B. Karlsson, Finnbjörn A. Hermannsson, Garðar Vilhjálmsson og Ingi Bogi Bogason. Jón Sigurðsson lét af starfi sem formaður stjórnar og Gústaf Adolf Skúlason tók við 11. desember. Varamenn í stjórn voru: Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, Gústaf Adolf Skúlason til 11. desember, Jónína Gissuardóttir, eftir 11. desember.

Stjórnin hélt 14 fundi á árinu.

Starfsmenn

Ingibjörg E. Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri. Sérfræðingar hófu störf sem hér segir: Fjóra María Lárusdóttir og Guðmunda Kristinsdóttir í ágúst 2003, Ásmundur Hilmarsson í september 2003. Sigrún Jóhannesdóttir í desember 2003 og Sigrún Kristín Magnúsdóttir í júní 2004. Tryggvi Thayer var verkfnaráðinn í skamman tíma í árslok 2003.

Húsfélag

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins er til húsa á Grensásvegi 16a og leigir Mími-símenntun aðstöðu fyrir starfsemi sína. Stjórn FA skilgreindi þá þjónustu sem veitt yrði í húsfélagi og leigu fyrir húsnæði og aðstöðu á Grensásvegi 16a. Bréf var sent þann 13. október til fræðsluaðila, sem ASÍ og SA eða aðildarfélag koma að og þeim boðið húsnæði til leigu í húsakynnum FA. Málið var jafnframt kynnt hlutaðeigandi aðilum m.a. á sameiginlegum fundi starfsmanna og

stjórna fræðslumiðstöðva iðngreina 16. desember. Í árslok hafði jákvætt svar borist frá Mennt, samstarfsvettvangi atvinnulífs og skóla. Mennt flutti á Grensásveginn í byrjun janúar. LandsMennt, starfsmenntun Samtaka avinnulífsins og verkafólks á landsbyggðinni, skrifaði undir leigusamning í september og flutti um mánaðarmótin. Sköpuð hefur verið aðstaða fyrir fjarfundarbúnað. Unnið er að því að tengja Fræðslumiðstöðina við FS netið, sem er net framhaldsskóla og símenntunarmiðstöðva. Einnig hefur verið sköpuð aðstaða fyrir starfsmenn símenntunarmiðstöðva innan KVASIS til starfa, þegar þeir eiga leið í höfuðborgina.

Þjónustu- og samstarfssamningar við fræðsluaðila

Samningagerðin var undirbúin og yfirfarin af stjórn FA. Stjórnin samþykkti almenna samningsskilmála, sem settir yrðu inn í samninga við samstarfsaðila. Stjórnin skilgreindi þá þjónustu sem innt yrði af hendi í samningunum.

Almennir samningsskilmálar:

- 1) Fræðslumiðstöð atvinnulífsins er samstarfsvettvangur ASÍ og SA. Hún er m.a. fjármögnuð af opinberu fé samkvæmt þjónustusamningi við menntamálaráðuneytið og skal starfa til almannaheilla óháð búsetu. Öll verkefni og framkvæmd þeirra skulu samrýmast samþykktum FA og þjónustusamningi við menntamálaráðuneytið.
- 2) Framfylgt verði formlegu gæðakerfi og gæðamati sem FA þróar og/eða viðurkennir á hverjum tíma.
- 3) Framfylgt verði skilgreindum kennslufræðilegum kröfum sem FA þróar og/eða viðurkennir.
- 4) Fyllstu upplýsingar um verkefni og framkvæmd séu jafnan aðgengilegar.
- 5) Upplýsingar um verkefni og framkvæmd séu lagðar fram með þeim hætti sem FA fer fram á.
- 6) FA sé getið í allri kynningu og kynningargögnum vegna sameiginlegra verkefna.
- 7) Tryggð séu réttindi og aðstaða námsmanna til að ljúka skilgreindu námi eða námsáfangi á tilsettum tíma hverju sinni.

Samningur var gerður við Mími-símenntun 30. október. Samningar við fræðslu- og símenntunarmiðstöðvar voru í undirbúningi á árinu. Framkvæmdastjóri FA kynnti FA á fundi Kvasis í Vestmannaeyjum þann 6. desember. Samningaviðræður við SÍMEY hófust 17. desember með fundi á Akureyri. Fundur var með framkvæmdastjórum símenntunarmiðstöðva 6. ágúst. Ákvörðun var tekin á vettvangi KVASIS um að rammisamningur yrði gerður

við allar símenntunarmiðstöðvarnar og er í undirbúningi að skrifa undir þann samning í byrjun nóvember. Samningar við fleiri aðila eru í farvatninu.

Námsleiðir fyrir fólk á vinnumarkaði

Hlutverk Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins er að stuðla að aukinni og bættri fræðslu fyrir fólk á vinnumarkaði með litla formlega grunnmenntun, óháð búsetu á landinu. Jafnframt ber Fræðslumiðstöð atvinnulífsins að styðja fræðsluaðila við að skilgreina menntunarfærir markhópa og byggja upp framboð á lengra og styttra námi til að mæta þeim þörfum.

Markmiðið með samningum við fræðsluaðila er að gera námsleiðir viðkomandi aðila fyrir markhóp FA aðgengilegar og gagnsæjar með það fyrir augum að hægt sé að fá þær metnar til eininga, tryggja framkvæmd samstarfsaðilans á eigin svæði en leitast jafnframt við að auðvelda framkvæmd sem víðast á landinu. Einnig er markmiðið að búa til nýjar námsleiðir fyrir hópa, sem ekki hafa notið fræðslu áður. Í því skyni býður Fræðslumiðstöðin fræðsluaðilum og öðrum samstarfsaðilum upp á samstarf um þarfagreiningar og í framhaldi af því lýsingu í námsskrá og mat til eininga á framhaldsskólastigi.

Á árinu hefur verið unnið að því að lýsa nokkrum námsleiðum Mímis-símenntunar í námsskrám. Þær námsskrár sem gefnar hafa verið út eru Grunnmenntaskólinn, Jarðlagnatækni, Landnemaskólinn, MFA-skólinn, og „Aftur í nám“. Námskrárnar má einnig finna á vef FA, www.fraedslumidstod.is.

Stærsta verkefnið sem FA hefur unnið að á s.l. ári er fagnám fyrir verslunarfólk, að frumkvæði Samtaka verslunar og þjónustu og í samstarfi við Verslunarmannafélag Reykjavíkur, Starfsmenntasjóð verslunar- og skrifstofufólks, Verslunarskólann og verslunarfyrirtækin Hagkaup, Kaupás, Húsasmiðjuna og Samkaup. FA hélt utan um þarfagreiningu, verkefnisstjórn og vann að námsskrá. Verslunarskólinn mun sjá um framkvæmd á tilraunaverkefni og hefst það í byrjun árs 2005.

Unnið er að nýrri námsleið „Fiskur og ferðaþjónusta“ í samstarfi við Mímis-símenntun, Verkalýðsfélag Húsavíkur, Starfsgreinasamband Íslands og mörg fyrirtæki innan þessara starfsgreina á Húsavík og í nágrenni. Þarfagreining hefur verið unnin af Fræðing og námsskrárvinna er að hefjast hjá FA.

Mikilvægt er að framkvæmd námsleiðanna sé af bestu gæðum. Fræðslumiðstöð atvinnulífsins mun ekki sjá um framkvæmd námsleiðanna, heldur fræðsluaðilar eins og t.d. símenntunarmiðstöðvar. Hlutverk Fræðslumiðstöðvarinnar er að tryggja að gæði fræðslunnar séu sem allra best. Í þessu skyni er gerð krafa á samstarfsaðila FA um að þeir framfylgi almennum samningsskilmálum FA m.a. um gæði í framkvæmd og kennslu.

Mótaður var hópur sérfræðinga frá kennslufræðideildum háskóla til ráð-

gjafar um kennslufræðimiðstöð FA. Í þeim hópi eru Hróbjartur Árnason, KHÍ, Guðrún Geirsdóttir, HÍ og Anna Þóra Baldursdóttir, HA.

Undirbúningur er hafinn að lýsingu á gæðakröfum FA. Fulltrúi FA tekur einnig þátt í undirbúningshópi í ALL verkefninu, sem er erlent samstarfsverkefni á vegum Menntar. Í verkefninu mun verða lýst kerfi til vottunar fræðsluaðila .

FA býður samstarfsaðilum sínum upp á námskeið um kennslufræði fullorðinna og hafa verið haldin tvö námskeið fyrir Mími-símenntun og eitt námskeið fyrir Verslunarskólann. Fleiri námskeið eru í undirbúningi.

Byggt hefur verið upp gagnasafn um fullorðinsfræðslu og starfsmenntun í húsakynnum FA.

Mat á raunfærni

Eitt af hlutverkum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins er að aðstoða menntamálaráðuneytið við að þróa aðferðir við mat á námi og námsárangri, þ.m.t. mat og vottun á óformlegu námi og starfsþjálfun í samstarfi við atvinnulíf og fræðsluaðila. Einnig að taka þátt í að þróa aðferðir við uppbyggingu námsferilsskrár fyrir einstaklinga í markhópnum.

Menntamálaráðuneytið setti á fót nefnd til að vera ráðuneytinu til ráðgjafar um þessi mál. Nefndin vann jafnframt að því að móta matsreglur til viðmiðunar við mat. Í nefndinni eru Ólafur Grétar Kristjánsson, Þórir Ólafsson, Sölvi Sveinsson og Ingibjörg E. Guðmundsdóttir.

Í september staðfesti menntamálaráðuneytið að meta mætti til styttingar á námi í framhaldsskóla, með þeim hætti sem matsnefndin gerði tillögu um, nokkur námstilboð frá Mími-símenntun. Ráðuneytið ritaði framhaldsskólunum bréf um málið, en mat á námi á framhaldsskólastigi er í höndum skólameistara og er það ávallt einstaklingsbundið. Þau námstilboð sem fengu mat eru: Grunnmenntaskólinn til allt að 24 eininga, Landnemaskólinn til allt að 10 eininga, Jarðlagnatækni til allt að 24 eininga, MFA-skólinn til allt að 27 eininga og „Aftur í nám“ til allt að 7 eininga.

Námsskrá í fagnámi fyrir verslunarfólk er tilbúin til og verður lögð inn til mats á næstunni.

Til að FA geti aðstoðað menntamálaráðuneytið við að þróa aðferðir til vottunar á óformlegu námi og starfsþjálfun, er nauðsynlegt að afla upplýsinga frá löndunum í kringum okkur sem eru lengra komin í ferlinu og jafnframt að taka þátt í nokkrum tilraunaverkefnum.

Í ársbyrjun 2004 kom Torild Nilsen Mohn frá VOX í Noregi í heimsókn til FA. VOX er sá aðili í Noregi sem hefur haldið utan um raunfærni-verkefnið þar í landi, en Norðmenn hafa stigið ákveðnari skref í þessari þróun en flestir aðrir. Torild vann með starfsmönnum FA og hélt einnig fyrirlestur fyrir fleiri

aðila. Í maí fór Ingibjörg E. Guðmundsdóttir, framkvæmdastjóri FA, til Bordeaux í Frakklandi á ráðstefnu Leonardo Da Vinci menntaáætlunarinnar „Transparency, assessment and validation of knowledge“. Í maí fóru Ingibjörg E. Guðmundsdóttir, og Fjóla María Lárusdóttir, náms- og starfsráðgjafi FA í kynnisferð með starfsmenntaráði félagsmálaráðuneytisins til Skotlands. Áherslan í ferðinni var mat á raunfærni, skoska kerfið var kynnt og starfsemi ýmissa aðila sem koma að matinu eða vinna skyld verkefni. Í júní fór Guðmunda Kristinsdóttir, sérfræðingur hjá FA, í Cedefop námsferð til Englands. Námsferðin bar nafnið „Recognition of formal, non-formal and informal learning“. Í september fór Fjóla María Lárusdóttir í mannaskiptaferð á vegum Leonardo til Svíþjóðar og Danmerkur og heimsótti aðila sem hafa verið að vinna að mati á raunfærni í þessum löndum.

Tvö tilraunaverkefni hafa verið unnin innanlands í mat á raunfærni:

- Í samstarfi við Símann, Eflingu-stéttarfélag, Iðnskólann í Reykjavík og Starfsafl um mat á starfi verkamanna hjá Símanum inn í símsmiðanám í Iðnskólanum.
- Í samstarfi við Átak um málefni atvinnulausra á Suðurnesjum, þar sem atvinnulaust fólk var metið inn í Fjölbrautarskóla Suðurnesja

Í byrjun október var lögð inn umsókn um erlent samstarfsverkefni til Leonardó skrifstofunnar á Íslandi, þar sem markmiðið er að lýsa aðferðum og framleiða tæki til raunfærnimats, ásamt því að byggja upp ráðgjöf og aðkomu fyrirtækja að raunfærnisráningu. Verkefnið er unnið í samstarfi við aðila m.a. í Danmörku og Svíþjóð.

Markmið með uppbyggingu námsferilsskráa er að finna auðvelda leið til að halda utan um námsferil einstaklinga í formlegu og óformlegu námi, ásamt því að halda jafnframt utan um raunfærnimat einstaklinga, jafngildingu mats miðað við formlegt nám, staðfesta færni á vinnumarkaði og hugsanlega einnig aðra færni, sem hvorki hefur verið metin né staðfest. Þetta verkefni er skammt á veg komið, en þó hafa tvö skref verið stigin í þessu máli.

- Þarfagreining framkvæmd af Bjarna Júlíussyni hjá Framnesi í samstarfi við Mennt og menntamálaráðuneytið.
- Forgreiðing á upplýsingakerfi vegna utanumhalds á nemum og námi einnig framkvæmd af Bjarna Júlíussyni hjá Framnesi.

Upplýsingasöfnun og miðlun

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins skal annast almenna upplýsingagjöf um fræðslumál og söfnun og miðlun upplýsinga fyrir markhópana.

Með tímanum og auknum árangri í starfsemi FA er nauðsynlegt að hefja kynningarstarf á starfsemi Fræðslumiðstöðvarinnar. Auk uppsetningar og við-

halds á heimasíðu, ýmissa kynningarfundna og viðtala í dagblöðum og félagsblöðum eru helstu vörður í kynningarmálum:

- Útgáfa á þeim námsskrám sem hafa verið metnar til eininga á framhaldsskólastigi. Þetta eru námstilboð Mímis-símenntunar: Grunnmenntaskólinn, Landnemaskólinn, Jarðlagnatækni, MFA-skólinn og Aftur í nám. Þessar námsskrár eru einnig á vef Fræðslumiðstöðvarinnar.
- Unnið er að undirbúningi Ársrits Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins og er það liður í kynningu á málefnum þeim sem Fræðslumiðstöð atvinnulífsins hefur verið falið að vinna að.
- Samantekt á tölfræði hvers árs í greinargerð til menntamálaráðuneytisins.

Markhópur FA

Samkvæmt þjónustusamningi við menntamálaráðuneytið er markhópur FA fólk á vinnumarkaði með litla grunnmenntun, fólk sem horfið hefur frá námi án þess að ljúka prófi frá framhaldsskóla, innflytjendur og aðrir sambærilegir hópar.

Nauðsynlegt er að Fræðslumiðstöð atvinnulífsins hafi góðar vísbendingar um stærð markhópsins, dreifingu hans um landið, dreifingu hans á starfsgreinum, atvinnuleysi, hlutfall nýbúa og hvaðan þeir koma, stöðu markhópsins út frá námslegum forsendum og/eða stöðu í grunngreinum. Einnig er mikilvægt að þekkja vel þarfir markhópsins, hversu mikill áhugi er fyrir námi, er hægt að auka þennan áhuga með hvatningu og stuðningi? Vantar upplýsingar um möguleika til náms? Það er ljóst að ýmsar hindranir geta verið í veginum fyrir fullorðið fólk að hefja nám að nýju, einkum fyrir þá sem hafa skemmsta skólagöngu. Náms- og starfsráðgjöf er mikilvægur þáttur í að afla þessara upplýsinga. Það er þess vegna liður í starfi FA að byggja upp náms- og starfsráðgjöf fyrir fullorðið fólk á vinnumarkaði.

Lagt var upp samstarf við Guðbjörgu Vilhjálmsdóttur, HÍ, um málefnið og var haldinn einn fundur með henni þann 5. desember.

FA hefur tekið þátt í „Námsráðgjöf á vinnustað“ í samstarfi við Starfsafl, Eflingu-stéttarfélag, Mími-símenntun og ýmis fyrirtæki og stofnanir. Í verkefninu er lögð áhersla á að ná til markhóps FA með námsráðgjöf. Í upphafi er aðaláhersla á að leita leiða til að nálgast hópinn. Jafnframt er upplýsingum safnað um þarfir og áhugasvið markhópsins.

Í undirbúningi er verkefni sem varðar menntun fræðslufulltrúa á vinnustaðum. Um er að ræða erlent samstarfsverkefni, sem Efling-stéttarfélag tekur þátt í. Hlutverk FA er að þjálfva starfsmenn fyrirtækja til að vera fræðslufulltrú-

ar og tengiliðir við verkafólk á vinnustöðunum. Niðurstöður úr verkefninu munu liggja fyrir á næsta ári.

FA tók þátt í lestrarrannsókn með Elísabetu Arnardóttur og Guðmundi Kristmundssyni ásamt fleiri aðilum. Niðurstaðna er að vænta fljótlega.

Jafnframt hefur verið leitað eftir upplýsingum frá Hagstofu Íslands og fleiri aðilum.

Ráðstefna um símenntun

Haldin var ráðstefna um símenntun þann 26. mars, í samstarfi Rannsóknarþjónustu Háskólans, ASÍ, SA, menntamálaráðuneytisins og Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins með styrk frá Leonardó menntaáætluninni. Á ráðstefnunni var fjallað um mat á raunfærni og fjármögnun náms. Um 90 manns sóttu ráðstefnuna.

Mímir-símenntun

Starfstímabil Mímis-símenntunar ehf. miðast við almanaksárið, þannig að ekki liggur fyrir samantekt milli ársfunda. Hins vegar liggur fyrir skýrsla um um fyrsta starfsárið, þ.e. 2003. Í henni er gefið yfirlit yfir fjölbætta starfsemi fyrirtækisins, helstu viðfangsefni og viðburði ársins. Það sem hér fer á eftir byggir á þessari ársskýrslu.

Mímir-símenntun var stofnað sem einkahlutafélag til almannaheilla í desember 2002. Fyrirtækið er að fullu í eigu ASÍ og hóf starfsemi í janúar 2003 með verkefni á sviði fullorðinsfræðslu og starfsmenntunar, sem áður voru hjá Menningar- og fræðslusambandi alþýðu og í Mími-Tómstundaskólanum. Félagsmálaskóli alþýðu og verkefni MFA í félagslegri fræðslu voru flutt til ASÍ í september 2002. Mímir-símenntun starfar nú að félagsmálafraeðslu á grundvelli þjónustusamnings við ASÍ.

Þær skipulagsbreytingar sem orðið hafa á fræðslustarfsemi ASÍ hafa verið í undirbúningi og vinnslu um tveggja ára skeið. Eftir mikið undirbúningsstarf var Mímir-símenntun ehf. stofnað um áramótin 2002/2003 og þá var hægt að hefja markvissa uppbyggingu nýs fyrirtækis. Að ýmsu er að hyggja við samningu ólíkra en skyldra fyrirtækja. Einn liður í því ferli var stefnumótunarvinna starfsmanna sem hófst í lok nóvember með sérstökum stefnumótunardegi. Hafin var vinna við lagfæringu á heimasíðu til samræmis við breytta starfsemi. Hvað varðar ytri ramma þá voru gerðar ýmsar lagfæringar á skrifstofuhúsnæðinu að Grensásvegi 16a og vinnuástaða starfsmanna bætt. Breytt var um símkerfi og fengið eitt símanúmer fyrir fyrirtækið en áður voru þau þrjú.

Mímir-símenntun nýtur engra rekstrarstyrkja en er gert að afla tekna til starfseminnar með sjálfsaflafé. Helstu tekjulindir eru sala sérsniðinna nám-

skeiða fyrir stofnanir, fyrirtæki og félög, byggt á tilboðum, tómstundanám-skeið, þjónustusamningur við ASÍ, styrkir til þróunarverkefna og ýmis fræðsluverkefni

Á árinu var undirritaður þjónustusamningur milli Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA) og Mímis-símenntunar. Tekur sá samningur til ákveðinna þjónustupáttanna m.a. um yfirferð FA á námskrám Mímis-símenntunar, um vinnu FA við að fá metin þau námstilboð sem Mímir-símenntun hefur unnið að, um kennslufræðinámskeið sem FA mun bjóða kennurum Mímis-símenntunar til að uppfylla gæðakröfur. Auk þessa er í þjónustusamningnum fjallað um leigu-samning, umráð yfir fjarfundabúnaði og samstarfsverkefni aðila.

Stjórn

Stjórn Mímis-símenntunar skipa: Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir, formaður, Stef-anía Magnúsdóttir, Einar Jón Ólafsson, Ólafur Darri Andrason og Skúli Thoroddsen sem tók við af Kristjáni Bragasyni í desember.

Varamenn eru: Alda Sigurðardóttir, Linda Baldursdóttir og Vignir Eypórs-son.

Á árinu voru haldnir 14 stjórnarfundir en þá sitja kjörnir aðalmenn ásamt framkvæmdastjóra. Varamenn eru kallaðir inn á fundi í forföllum aðalmanna.

Starfsmenn

Fastráðnir starfsmenn á árinu voru: Hulda Ólafsdóttir, framkvæmdastjóri sem hóf störf í júní en Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir lét af störfum sem framkvæmdastjóri 15. júní. Verkefnastjórar voru þau Aðalheiður Sigurjónsdóttir, Fjóla María Lárusdóttir, Gunnlaug Hartmannsdóttir, Haukur Harðarson, Hólmsfríður E. Guðmundsdóttir, Sigríður Einarsdóttir og Ásmundur Hilmars-son en hann lét af störfum í júlí. Aðrir starfsmenn voru Margrét K. Pétursdóttir, skipulagning námskeiða, Hjördís Kristinsdóttir, bókarí, Rósa S. Jónsdóttir, gjaldkeri og Arndís B. Jóhannsdóttir, matreiðsla, ræsting o.fl.

Auk fastráðinna starfsmanna hafa um 150 manns tekið að sér kennslu eða leiðbeinendastörf í fræðslustarfinu á árinu 2003.

Starfstengt nám

Mímir-símenntun heldur fjölbreytt námskeið fyrir einstaklinga, félög, samtök og vinnustaði. Auk þess er haldinn fjöldi námskeiða fyrir atvinnulausa í samstarfi við Vinnumiðlun höfuðborgarsvæðisins. Starfstengdum námskeiðum er hér skipt í þrjá meginflokkka: Starfsmenntanámskeið, almenn námskeið og nám fyrir atvinnulausa.

Starfsmenntanámskeið

Starfsmenntanámskeið kallast það nám sem stuðlar að aukinni hæfni og þekkingu á því sviði sem þátttakendur starfa. Þá er leitast við að sniða námið sérstaklega að vinnu þeirra sem námskeiðið sækja. Undanfari þessara námskeiða er yfirleitt greining á þörfum atvinnugreinarinnar til menntunar starfsmanna og út frá því hannað námsefni og í mörgum tilfellum námskrá. Starfsmenntanámskeið kalla því á samstarf margra aðila.

Mímir-símenntun (áður MFA) hefur frá árinu 1998 staðið fyrir starfsnámi í jarðlagnatækni, ætlað öllum þeim sem starfa við jarðlagnir og jarðvinnu. Námsgreinar miðast við að námið nýtist sem best fyrir þá sem starfa við raf-, vatns- og hitaveitulagnir, holræsi og fjarskiptalagnir. Námskeiðið hefur verið 300 kennslustundir og er kennt í þremur tveggja vikna lotum þar sem námið hefur verið stundað allan daginn.

Starfsnámið í jarðlagnatækni er skipulagt af Mími-símenntun, Samorku, Orkuveitu Reykjavíkur, Símanum, Gatnamálastjóra og Eflingu-stéttarfélagi.

Eitt námskeið í Jarðlagnatækni var með fjárfundabúnaði og var kennt á fjórum stöðum á landinu: Reykjavík, Sauðárkróki, Akureyri og Egilsstöðum. Á landsbyggðinni sáu símenntunarmiðstöðvar á hverjum stað um umsjón námskeiðsins. Fékkst styrkur frá Starfsmenntaráði félagsmálaráðuneytisins til að reka námskeiðið.

Námskeiði fyrir starfsmenn áhaldahúsa í Kópavogi og Seltjarnarnesbæ í samvinnu við Eflingu-stéttarfélag lauk á vormánuðum, en það hófst í lok árs 2002. Meðal þátta sem teknir voru fyrir voru þjónustuhlutverk áhaldahúsa, öryggismál, götumerkingar, umferð, sjálfsstyrkingu og mannleg samskipti

Almenn námskeið

Almenn námskeið eru fjölbreytileg og eru eins og nafnið bendir til almenns eðlis og tengjast ekki einni starfsstétt eða atvinnugrein. Engu að síður eru þau yfirleitt skipulögð í samstarfi við og að beiðni atvinnulífsins hvort heldur er stéttarfélög eða vinnustaðir. Mörg þessara námskeiða eru tilkomin vegna þess að atvinnulífið biður um ákveðna tegund námskeiða og hefur Mímir-símenntun þá sérsniðið námskeið að þörfum viðskiptavinarins. Mörg námskeiðanna eru sérstaklega sniðin að þörfum nýrra Íslendinga sem eru að læra sitt annað móðurmál og kynnast nýju þjóðfélagi. Lengd námskeiðanna er breytileg allt frá 12 og upp í 300 kennslustundir.

Landnemaskólinn

Landnemaskólanum er ætlað að stuðla að menntun starfsmanna af erlendum uppruna þannig að þeir verði öflugri starfsmenn á íslenskum vinnumarkaði. Megináhersla er lögð á nám í íslensku og að auka þekkingu á íslensku samfé-

lagi og atvinnulífi. Einnig er áhersla lögð á samskipti á vinnustað og sjálfseflingu.

Meðal markmiða námsins er að nemendur nái viðunandi tókum á íslensku í ræðu og riti, að þeir geri sér grein fyrir eigin færni og styrkleikum, að þeir eigi auðveldara með að komast inn í íslenskt samfélag, að þeir eflist í samskiptum og samvinnu og að þeir kynnist helstu stofnunum íslensks samfélags og menningu hér á landi.

Námið fer að miklu leyti fram í verkefnavinnu þar sem nemendur þurfa að afla sér upplýsinga bæði innan og utan skólans, vinna úr þeim og kynna niðurstöður. Leitast er við að nýta þekkingu, færni og menningu hvers einstaklings til að leiða hann áfram í íslensku máli og þekkingu á íslensku þjóðfélagi og menningu.

Landnemaskólinn er samstarfsverkefni Mímis-símenntunar og Eflingarstéttarfélags, og er verkefnið styrkt af fræðslusjóðum Eflingar og atvinnurekenda.

Grunnmenntaskólinn

Grunnmenntaskólinn er fyrir þá sem hafa stutta skólagöngu að baki, og vilja auka við þekkingu sína og undirbúa sig fyrir frekara nám. Markmið hans er að efla sjálfstraust, samstarfshæfni, þjálfá sjálfstæð og skipulögð vinnubrögð og auka sjálfsþekkingu með tilliti til starfsvals.

Í skólanum er lögð áhersla á að skapa gott og hlýlegt andrúmsloft þar sem nemendur taka virkan þátt í starfi. Kennslan miðast við þarfir og getu þátttakenda.

Námsgreinar í Grunnmenntaskólanum eru m. a. sjálfsstyrking, námstækni, íslenska, framsögn, hagnýtur reikningur og enska (talmál). Auk þess er kennt á tölvur og þjálfuð notkun þeirra í verkefnavinnu. Þá er þátttakendum veitt náms- og starfsráðgjöf.

Skólinn er samstarfsverkefni Eflingarstéttarfélags, Starfsafls og Mímis-símenntunar. Verkefnið er styrkt af fræðslusjóðum Eflingar.

Kvennasmiðjan

Kvennasmiðjan er 18 mánaða verkefni á vegum Félagsþjónustunnar í Reykjavík, þar sem markmiðið er að styrkja hæfni og stöðu einstæðra mæðra sem verið hafa frá vinnu um lengri tíma.

Mímir-símenntun hefur séð um einn hluta verkefnisins sem felst í námskeiði í náms- og starfsráðgjöf sem stendur yfir í 7 vikur. Markmiðið með námskeiðinu er m. a. að þátttakendur öðlist aukna sjálfsþekkingu hvað varðar áhugasvið og almenna hæfni, og aukna færni í ákvarðanatöku og markmiðasetningu. Einnig er farið í þætti sem auka færni þátttakenda í atvinnuleit.

Stytttri námskeið

Fjöldi stytttri námskeiða var í boði á árinu hjá Mími-símenntun fyrir fólk á vinnumarkaði, fagfélög og vinnustaði. Dæmi um slík námskeið eru samskiptanámskeið, þjónustunámskeið, tungumálanámskeið, starfslokanámskeið, um fjármál heimila, tölvunámskeið og námskeið um færnimöppu. Auk þess var á starfsárinu haldið námskeið í íslensku fyrir erlent starfsfólk á hótelum. Í samstarfi við Landspítala-háskólasjúkrahús var haldið námskeið fyrir starfsfólk og stjórnendur.

Í samstarfi við Starfsafl (Starfsmenntasjóð Samtaka atvinnulífsins og Flóabandalagsins) og olúfélögin hefur Mímir-símenntun (áður MFA) skipulagð námskeið fyrir starfsmenn olúfélaganna. Markmið námskeiðanna er að vinna að markvissri símenntun og starfsmenntun starfsmanna þjónustustöðva félaganna og þannig bæta þjónustu við viðskiptavinum. Námið er ætlað starfsmönnum olúfélaganna sem eru félagsmenn í Eflingu-stéttarfélagi, Verkalýðsfélaginu Hlíf eða Verkalýðs- og sjómannafélagi Keflavíkur og nágrennis. Hófst þetta samstarf haustið 2001.

Nám fyrir atvinnulausa

Nokkur samdráttur var á eftirspurn eftir námskeiðum frá Vinnumiðlun höfuðborgarsvæðisins, sérstaklega á haustönn, samanborið við fyrri ár (MFA). Hjá Mími-símenntun er boðið upp á 300 klst. nám sem kallast MFA-skólinn. Skólinn er ætlaður atvinnulausu fólki sem ekki hefur langa skólagöngu að baki. Markmið skólans er að efla atvinnuhæfni nemenda með því að þjálfa þá í sjálfstæðum og skipulögðum vinnubrögðum, efla sjálfstraust þeirra og hæfni í mannlegum samskiptum. Einu námskeiði lauk á árinu. Síðasti hópurinn útskrifaðist í febrúar 2003.

Á árinu var í fyrsta skipti boðið upp á sérstakt námskeið fyrir karla sem hafa verið án atvinnu í lengri tíma. Námskeiðið hlaut nafnið Karlasmíðjan og var markmið námsins að víkka sjónvildarhring og möguleika þátttakenda til starfa. Var lögð sérstök áhersla á að kynna fyrir körlunum störf sem flokkast undir hefðbundin kvennastörf svo sem við aðhlyningu og uppeldi. Fyrir skjólstæðinga Vinnumiðlunar voru á árinu haldin sjálfsstyrkingarnámskeið, starfsleitarnámskeið, tölvunámskeið fyrir byrjendur og lengra komna

Félagsmálafræðsla

Mímir-símenntun sér um kennslu og umsjón tiltekins hluta trúnaðarmannanámskeiða, sem eru í boði fyrir talsmenn verkalýðshreyfingarinnar, samkvæmt þjónustusamningi við Alþýðusamband Íslands. Námskeiðin eru haldin út um allt land og er lengd þeirra frá hálfum degi og upp í fimm daga námskeið.

Áhersla er lögð á virkni nemenda með þátttöku þeirra í umræðum og hópa-
starfi.

Efnið sem Mímir-símenntun kennir á þessum námskeiðum er um hlutverk trúnaðarmanna á vinnustöðum og hvernig eigi að bregðast við mismunandi að-
stæðum sem koma upp. Að loknum grunnnámskeiðum taka síðan við sérhæfð-
ari námskeið. Þar má nefna samskiptanámskeið, samningatækni, rökræður og
fundastjórnun. Á árinu var mikið um samningatækninám enda kjarasamning-
ar víða lausir hjá félögum innan ASÍ um áramótin 2003-2004.

Mímir-símenntun heldur einnig nemendabókhald, sér um útgáfu viður-
kenningarskjala og skráningu þátttakenda á félagsleg námskeið fyrir Alþýðu-
sambandið.

Tómstundanám

Námskeið fyrir einstaklinga

Markmið Mímis-símenntunar er að bjóða upp á fjölbreytt úrval tómstunda-
námskeiða til þess að auka gæði lífs og starfs. Stöðugt er lögð á það meiri
áhersla að fólk haldi áfram að læra allt lífið. Í þeirri þróun getur tómstunda-
nám verið mikilvægur hlekkur og jafnvel lykill að áframhaldandi námi fyrir þá
sem hafa skamma skólagöngu að baki.

Hægt er að auka hæfni sína á vinnumarkaði með tómstundanámi, t.d.
tungumálanámi og námskeiðum sem ýta undir skapandi hugsun.

Fjölbreytni er eitt af kjörorðum Mímis-símenntunar og m.a. boðið upp á
námskeið sem tengjast málefnum líðandi stundar. Námskeiðin höfða til mjög
breiðs hóps af fólki, óháð skólagöngu. Konur hafa þó verið í meirihluta þeirra
sem sækja námskeiðin. Námskeiðin voru af margvíslegum toga og mislöng,
allt frá einu kvöldi upp í 42 kennslustundir á 10 vikum.

Boðið er upp á eftirfarandi flokka: Tungumál, tímstundir, tölvunámskeið,
matar- og vínnámskeið, hagnýt námskeið, myndlist, menningarnámskeið,
mannræktarnámskeið, saumar og þrjón og námskeið ætluð börnum og ung-
lingum.

Sá flokkur námskeiða sem flestir sækja samanlagt eru tungumálanámskeið
skólans. Þar eru vinsælust spænska, enska og ítalska. Reynt er að fá tungu-
málakennara sem hafa viðkomandi tungumál að móðurmáli sínu eða hafa
dvalist langdvölum í landinu. Tungumálin eru kennd á mörgum stigum, fyrir
byrjendur og lengra komna. Af Norðurlandamálunum eru danska og sænska
alltaf vel sótt. Japanska er einnig vinsæl um þessar mundir. Þá er hægt að
sækja einkakennslu í tungumálum eða fá sérhæfð námskeið sem eru sniðin að
þörfum einstakra hópa. Í tungumálanáminu er áherslan lögð á fámenna hópa.

Mímir-símenntun hefur verið í samstarfi við Endurmenntun HÍ um hin vin-

sælu námskeið í Íslendingasögum með Jóni Böðvarssyni. Einnig hefur verið samstarf við Borgarleikhúsið um t.d. leiklistarnámskeið o.fl. Í nóvember 2003 var Guðbergur Bergsson rithöfundur með námskeið þar um Don Kíkóta, sem var afar vel sótt.

Mjög vinsælt námskeið undanfarið hefur verið um Menningarheim Araba sem Jóhanna Kristjónsdóttir blaðamaður hefur haldið. Hún hefur einnig verið með námskeið í arabísku og hélt einnig fyrirlestra um Sýrland-Líbanon og Jemen-Jórdaníu í nóvember. Matreiðslunámskeiðin eru einnig vel sótt, en í þeim er leitast við að kynna matargerðarlist frá öðrum löndum. Af tómtundanámskeiðunum má segja að á haustönn 2003 hafi golfnámskeið fyrir konur slegið í gegn.

Einnig má nefna að námskeiðið „Listin að vera dama“ með Helgu Brögu leikkonu dró að sér marga þátttakendur og haldin voru fjölmörg námskeið til að anna eftirspurn.

Tölvunámskeið fyrir byrjendur voru vel sótt á árinu og í þeim efnum má nefna að byrjað var að bjóða upp á tölvunámskeið á ensku ætluð útlendingum.

Þróunarverkefni

Fræðslufyrirtæki eins og Mímir-símenntun heldur ekki aðeins námskeið heldur leggur kapp á þróunarstarf. Það er mikilvægt að vera stöðugt að huga að þróun og betrubótum á starfsemi. Fræðslu- og þróunarstarf fer ákaflega vel saman. Vegna þeirra tengsla sem starfsfólk Mímis-símenntunar mynda við atvinnulífið gegnum fræðslustarfið verða gjarnan til nýjar hugmyndir að námskeiðum og ýmiss konar fræðslu. Fræðslustarfið er árstíðabundið og því myndast oft löng tímabil sérstaklega á sumrin þar sem fræðslustarfið er í lágmarki, en þá skapast svigrúm til vinnu að þróunarverkefnum.

Þróun nýrra menntunartækifæra er kostnaðarsöm og því er nauðsynlegt að hafa aðgang að fjármagni. Mímir-símenntun hefur sótt um styrki til þróunarstarfa til Starfsmenntaráðs, Starfsafls, Landsmenntar, fræðslusjóða Eflingar og VR svo eitthvað sé nefnt. Þróunarverkefni væri ekki hægt að vinna nema fyrir tilstuðlan þessara sjóða.

Verkefni styrkt af Starfsmenntasjóði

Á árinu fékkst 5,7 milljón króna styrkur frá Starfsmenntasjóði til þriggja nýrra verkefna. Þau eru eftirfarandi:

Aftur í nám, sem er öflugt grunnnám ætlað þeim sem glíma við lestrar- og skriftarferðleika, undirbúningur þess hófst á árinu.

Náms- og starfsráðgjöf ætluð félagsmönnum Eflingar-stéttarfélags, sem óska eftir að fá ráðgjöf um leiðir til náms. Boðið er upp á einstaklings- og hópráðgjöf á vinnustað þar sem m.a. er komið inn á upplýsingagjöf varðandi

námskeið og réttindi til styrkja frá fræðslusjóðum. Verkefnið fór af stað á árinu.

Þriðja verkefnið kallast Fiskur og ferðaþjónusta þar sem markmiðið er að búa til stutta starfsmenntabraut fyrir fullorðið fólk, sem starfar í ferðaþjónustufyrirtækjum tengdum fiski s.s. hvalveiðiskoðun, laxveiðar, veitingastaðir o.fl.

Á árinu lauk vinnu við tvö verkefni sem veittur var styrkur í frá Starfsmenntaráði. Þetta eru: Vefbundið námskeið um einelti og áreitni á vinnustað og vefbundið námskeið í ensku fyrir starfsmenn í ferðaþjónustu.

Ýmis starfsemi

Parfaggreining fyrir starfsgreinaráð í farartækja- og flutningsgreinum

Skýrsla var unnin fyrir starfsgreinaráð í farartækja- og flutningsgreinum.

Í skýrslunni kemur fram lýsing á starfsumhverfi, þörf fyrir þekkingu og skipulagi náms í farartækja- og flutningsgreinum eftir því sem við á. Verkinu lauk í lok árs 2003.

Þátttaka í nefndum og ráðum

Mímír-símenntun á áheyrnarfulltrúa í menntanefnd ASÍ.

Kynning á starfsemi Mímis-símenntunar

Á ársfundi ASÍ var starfsemin kynnt með litskyggnum og fundarmenn voru jafnframt beðnir um að svara skoðanakönnun um óskir þeirra varðandi námskeiðstilboð.

Námskeið fyrir framhaldsskóla

Iðnskólinn í Reykjavík og Ármúlaskóli voru heimsóttir. Farið var yfir réttindi og skyldur á vinnumarkaði, launakjör og hvaða kröfur er eðlilegt að atvinnurekendur geri til starfsfólks og starfsfólk til atvinnurekenda.

Erlent samstarf

ABF-Norden

Mímír-símenntun er í norrænu samtökunum ABF í Norden, sem eru fræðslusamtök verkálýðshreyfingarinnar á Norðurlöndum. Framkvæmdastjóri situr í stjórn samtakanna og eru haldnir tveir fundir á ári í stjórninni. Sú breyting varð á starfseminni að áður var ABF í Norden úthlutað ákveðnum styrk frá fullorðinsfræðslunefnd Norrænu ráðherranefndarinnar (FOVU) sem ABF sá um að úthluta til norrænna samstarfsverkefna. Styrkjakerfi Norrænu ráðherranefndarinnar var endurskoðað í heild sinni sem m.a. hafði í för með sér að sett var á

fót Nordplus áætlun sem er ætlað að úthluta styrkjum til verkefna. Nordplus er sameiginlegt nafn á fimm áætlunum innan fræðslusviðs Norrænu ráðherranefndarinnar.

Tilgangur þeirra er að stuðla að hreyfanleika og myndun samstarfsneta milli Norðurlandaþjóðanna. Nordplus Voksen er ætlað að efla samstarf og þróun faglegra verkefna á sviði fullorðinsfræðslu. Með þessari breytingu mun ABF í Norden ekki verða milliliður eða úthlutunaraðili um styrki í samstarfsverkefni. Nú verður hvert land eða stofnun fyrir sig að afla samstarfsaðila og umsóknir eru verkefnabundnar.

Norræni skólinn

Norræni skólinn er haldinn einu sinni á ári. Skólinn var haldinn á Grænlandi í ágúst 2003. Þar eru mótaðar hugmyndir að samstarfsverkefnum í fullorðinsfræðslu. Af óviðráðanlegum orsökum fór enginn frá Íslandi að þessu sinni. Verkefnið er rekið með styrk frá AFB í Norden.

Norrænt verkefni um þarfagreiningu

Norræna samstarfsverkefninu SABKEK sem Mímir-símenntun (MFA) hefur verið þátttakandi í lauk með ráðstefnu og útgáfu færnimöppu í nóvember 2002. Áframhaldandi styrkur fékkst til að vinna að því að kynna færnimöppuna og var síðasti vinnufundur þess verkefnis í Eistlandi í september 2003.

IFWEA og EURO-WEA

Mímir-símenntun á aðild að IFWEA, Alþjóðasambandi fræðslusamtaka verkalyðshreyfingarinnar og EURO-WEA, Evrópusambandi fræðslusamtaka verkalyðshreyfingarinnar. Mímir-símenntun hefur ekki tekið virkan þátt í þessu samstarfi á undanförunum árum.

Evrópskt verkefni með styrk frá Grundtvig

Í október 2002 fór af stað samstarfsverkefni við þrjár aðrar Evrópuþjóðir styrkt af Grundtvig áætluninni. Verkefnið fjallar um uppbyggingu sjálfstrausts hjá minnihlutahópum og á hvern hátt unnt sé að meta það. Hópurinn hefur átt þrjá vinnufundi frá upphafi, í Reykjavík, Barcelona og Kaupmannahöfn. Upphaflega var um að ræða verkefni til eins árs en styrkur fékkst til að halda því áfram og lýkur verkefninu í ágúst 2004.

Leonardo áætlunin

Mímir-símenntun á áheyrnarfulltrúa á fundum Leonardo áætlunarinnar sem haldnir eru í Brussel.

Fjárhagur

Heildarvelta Mímis-símenntunar árið 2003 var tæpar 93 milljónir og var tap ársins um 3,3% sem getur talist viðunandi miðað við verulega breyttar rekstrarforsendur fyrirtækisins. Breytingarnar felast fyrst og fremst í því að Mímir-símenntun nýtur ekki lengur fastra rekstrarstyrkja og er fyrirtækið rekið á grunni verkefnaöflunar svo sem með sölu námskeiða, þjónustusamningum, ráðgjöf og styrkjum til þróunarverkefna.

Frá ráðstefnu um Evrópusambandið og Evrópska efnahagssvæðið nú í október.

Erlend samskipti

Alþýðusamband Íslands er virkur þátttakandi í alþjóðastarfi. Þátttaka ASÍ endurspeglar hvoru tveggja alþjóðlegan uppruna samtaka launafólks og ört vaxandi mikilvægi alþjóðastarfs fyrir verkalýðshreyfinguna og félagsmenn hennar.

Alþjóðavæðingunni með auknum viðskiptum og samskiptum á öllum sviðum fylgja ný úrlausnarefni, hættur en einnig tækifæri fyrir samtök launafólks. Aukið samstarf Evrópuríkja og þátttaka Íslands í EES með sameiginlegum vinnumarkaði Evrópuríkja og löggjöf og samstarf á fjölmörgum sviðum er mikilvægur þáttur í þessari þróun. Með þátttöku sinni á alþjóðavettvangi tekur ASÍ þátt í umræðu, stefnumótun og ákvarðanatöku á alþjóðavísu, nýtir þekkingu og reynslu úr alþjóðlegu starfi og árangur alþjóðlegrar verkalýðshreyfingar fyrir íslenskt launafólk, og leggur sitt af mörkum til að efla alþjóðlega samstöðu launafólks og styður uppbyggingarstarf og réttindabaráttu í þróunarríkjunum.

Samstarf á vettvangi Norðurlandanna var lengi vel þungamiðjan í alþjóðastarfi ASÍ. Á undanförunum árum hefur samstarf á Evrópuvettvangi vaxið mjög, einkum eftir að Ísland gerðist aðili að samningnum um Evrópska efna-

hagssvæðið (EES). Þá hefur verið lögð vaxandi áhersla á starf að réttindamálum launafólks á alþjóðavísu.

Samstarfið innan Norræna verkalyðssambandsins, NFS, og á vettvangi Evrópusambands verkalyðsfélaga, ETUC, er í dag þungamiðjan í starfi ASÍ á vettvangi alþjóðlegrar verkalyðshreyfingar. ASÍ er einnig aðili að Alþjóðasambandi frjálsra verkalyðsfélaga, ICFTU. Auk norræna samstarfsins í NFS er ASÍ aðili að samstarfi verkalyðshreyfingarinnar í Norður-Atlandshafi, VN, ásamt samtökum launafólks á Grænlandi og í Færeyjum. Þá á ASÍ aðild að **SAMAK**, samstarfi alþýðusambanda og jafnaðarmannaflokka á Norðurlöndunum. Loks má nefna að ASÍ á aðild að **TUAC**, ráðgjafarnefnd verkalyðshreyfingarinnar á vettvangi OECD.

Auk samstarfs á vettvangi alþjóðlegrar verkalyðshreyfingar á ASÍ aðild að samstarfi aðila vinnumarkaðarins í **EFTA** ríkjunum á vettvangi Ráðgjafarnefndar EFTA og með Efnahags- og félagsmálanefnd Evrópusambandsins, EESC, í Ráðgjafarnefnd EES. Þá er ASÍ virkur þátttakandi í starfi Alþjóðavinnuáráðs Evrópu, **ILO**, sem fulltrúi íslensks launafólks.

Á ársfundi ASÍ 2002 var undirritaður rammasamningur á milli Alþýðusambandsins og Þróunarsamvinnustofnunar Íslands, **ÞSSI**, um samstarf þessara aðila á sviði þróunarsamvinnu. Á grundvelli þessa samnings hafa síðan verið gerðir frekari samstarfssamningar um fjárhagslegan stuðning ASÍ að einstaka verkefnum.

Norræna verkalyðssambandið -NFS

Stjórn Norræna verkalyðssambandsins - NFS - kemur saman tvisvar á ári, í maí og desember, og er hún samsett af forystumönnum aðildarsamtakanna. Forseti ASÍ og framkvæmdastjóri hafa setið þessa fundi fyrir hönd ASÍ. Starf NFS hefur á undanförunum árum í vaxandi mæli snúist um samstarf norðurlandanna á evrópskum og alþjóðlegum vettvangi. Á síðustu tveimur stjórnarfundum hefur fyrirkomulag uppstillingar á fulltrúum í stjórnir og ráð á þeim vettvangi verið tekið til endurskoðunar ásamt starfsháttum og samskiptum þessara fulltrúa gagnvart aðildarsamtökunum. Á stjórnarfundum í maí náðist samkomulag um að öll aðildarsamtök ættu jafnan rétt til þátttöku í þessu starfi og að eðlilegt sé að stuðla að sem jafnastri dreifingu milli landa og heildarsamtaka hverju sinni. Jafnframt var samþykkt það fyrirkomulag að fulltrúar skilðu a.m.k. einu sinni á ári skýrslu til aðildarsamtakanna um stöðu mála í viðkomandi stjórn eða ráði.

Eftir vinnufund stjórnar haustið 2003 var ákveðið að hefja endurskoðun á fyrirkomulagi fastanefnda á vegum NFS. Einkum var rætt um að endurskoða starf þriggja nefnda, Norrænu vinnumarkaðsnefndarinnar, Eystrasaltsnefndarinnar og Evrópunefndarinnar. Allar þessar nefndir eru, eftir stækkun ESB í

austur, í reynd að fjalla um mismunandi þætti evrópsks vinnumarkaðar. Gera má ráð fyrir að endanlegar tillögur komi til með að liggja fyrir á stjórnarfundum í lok nóvember 2004, en vænta má að starfsemi þessara nefnda verði með einhverjum hætti sameinuð. Þó er mikilvægt að halda sérstaklega utan um verkefnið BASTUN (Baltic Sea Trade Union Network) sem stutt hefur verið fjárhagslega af Norðurlandaráði.

Á árinu 2004 hefur NFS unnið að því að samræma afstöðu norrænu verkalýðshreyfingarinnar vegna þings Alþjóðasambands frjálsra verkalýðsfélaga, ICFTU, sem haldið verður í desember n.k. Hafa fulltrúar aðildarsamtakanna hist á tveimur fundum til að yfirfara drög að ályktunum og móta sameiginlegar tillögur um breytingar. ASÍ hefur ekki haft tækifæri á að sinna þessum fundum vegna annarra verkefna sem fallið hafa á sama tíma, en verið í sambandi við skrifstofu NFS um einstaka þætti.

NFJS - Fundur lögfræðinga samtaka launafólks á Norðurlöndum

Vegna anna sá lögfræðingar ASÍ sér ekki fært að sækja árlega ráðstefnu lögfræðinga samtaka launafólks á Norðurlöndum sem að þessu sinni var haldin í Kaupmannahöfn.

Verkalýðshreyfingin í Norðuratlantshafi (VN)

Ársfundur VN var haldinn á Eiði í Færeyjum í lok ágúst 2004. Fundinn sóttu fjórir fulltrúar ASÍ, forseti ASÍ, formaður SGS, formaður SSÍ og framkvæmdastjóri ASÍ. Auk hefðbundinna ársfundarstarfa höfðu færeyingar undirbúið sérstaka umfjöllun um stöðu rækju- og fiskveiða í Norður Atlantshafi með sérstaka áherslu á markaðs- og sölumál. Ennfremur var fjallað um nýsköpun og virðisaukandi aðgerðir í fiskvinnslu sem nýja og nauðsynlega leið sem þessi ríki verði að snúa bökum saman í að nýta.

Evrópusamband verkalýðsfélaga - ETUC

Seinni hluta árs 2002 undirrituðu aðilar vinnumarkaðarins á Evrópuvísu, Evrópusamband verkalýðsfélaga (ETUC) og Evrópusamtök atvinnurekenda (UNICE/CEEP) starfsáætlun um samstarf þessara aðila á sviði vinnumarkaðsmála tímabilið 2003 til 2005. Starfsáætlunin tekur til fjölmargra þátta sem varða m.a. baráttu gegn vinnustreitu, starfsmenntun og aðstoð við ný aðildarríki Evrópusambandsins á ýmsum sviðum. Þetta er í fyrsta skipti sem aðilar gera slíka sameiginlega starfsáætlun.

Samstarfsáætlunin hefur sett mark sitt á starfsemi ETUC og samskipti aðila vinnumarkaðarins á Evrópuvísu. Þannig byggir samningurinn um varnir gegn vinnustreitu sem handsalaður var á milli ETUC og samtaka atvinnurek-

enda á Evrópuvísu vorið 2004 á samstarfsáætluninni. Auk þess hafa breytingar á eldri tilskipunum og nýjar tilskipanir á sviði vinnumarkaðsmála á Evrópuvísu og stefnan ESB í efnahags- atvinnu- og félagsmálum verið í stöðugri umfjöllun á vettnavgi ETUC.

Framkvæmdastjórn ETUC

Framkvæmdastjórn ETUC kemur saman 4 sinnum á ári í Brussel og á ASÍ einn stjórnarmann sem framkvæmdastjóri ASÍ hefur sinnt. Verkefni framkvæmdastjórnar á s.l. ári hafa að stórum hluta markast af þremur þáttum.

Í fyrsta lagi umræðu innan ESB um nýjan sáttmála eða stjórnarskrá, en á tímabili stefndi í að staða almenns launafólks í stjórnarskránni yrði veikt verulega. Á síðustu metrunum í júní s.l. tókst hins vegar að ná samkomulagi í Dyflinni þar sem félagsmálasáttmálinn var tekinn inn í stjórnarskrána. Af hálfu framkvæmdastjóra ETUC er litið á þessa niðurstöðu sem mikinn sigur fyrir launafólk í Evrópu.

Í öðru lagi hefur mikil vinna verið lögð í að verja stöðu launafólks fyrir þungri ásókn hægriafila í að veikja ýmis félagsleg ákvæði þeirra tilskipana sem gilda um vinnumarkaðinn, sérstaklega vinnutímatilskipunina og þjónustutilskipunina. Svo virðist sem fjölgun ríkja með hægri stjórnir hafa smátt og smátt verið að færa Framkvæmdastjórn ESB lengra til hægri, þar sem helsta ástæða atvinnuleysis er nú talin skortur á sveigjanleika á vinnumarkaði í stað ofuráherslu á samdrátt í ríkisfjármálum með tilheyrandi minnkun eftirsparnar.

Að auki átti ETUC í reglubundnu samráði og samstarfi við framkvæmdastjórn ESB vegna ýmissa mála, einkum á sviði lífeyrisréttinda, þar sem fyrirhugað er að setja samræmdar reglur á Evrópuvettvangi. Í ljós kom að UNICE hafði ekki áhuga á að setjast að samningaborði á grundvelli 128. greinar Rómarsáttmálans þannig að þess í stað verður að treysta á samskipti við framkvæmdastjórnina vegna setningar tilskipunar um málið. Fulltrúi ASÍ lagði mikla áherslu á að fá ETUC til þess að vinna gegn því að tekin yrðu upp ákvæði um tilfærslu peningalegra eigna þegar launamenn fara milli lífeyris sjóða, einkum í löndum sem byggja lífeyriskerfi sín á skylduaðild og samtryggingu.

Eitt af stóru verkefnum ETUC á næstu mánuðum er að hefja viðræður við UNICE og Framkvæmdastjórn ESB um fastara form og innihald á viðræðum um Evrópusamninga. Í ljós hefur komið tilfinnanlegur skortur á möguleika launafólks til þess að bregðast sameiginlega við til að skapa þrýsting á viðræður og jafnframt þörf á evrópskum vettvangi til þess að leysa úr ágreiningi um túlkun eða brot á samningum.

Um starf og stefnu ETUC má lesa á vef sambandsins: <http://www.etuc.org>.

Samningaviðræður um varnir gegn vinnustreitu

Á árinu 2003 hófst undirbúningur undir samningaviðræður ETUC og samtaka atvinnurekenda á Evrópuvísu, UNICE og CEEP, um varnir gegn vinnustreitu, eins og greint er frá í síðustu skýrslu. Í febrúar 2003 var haldin sameiginleg ráðstefna um vinnustreitu, orsakir hennar og afleiðingar og með hvað hætti mætti fyrirbyggja vinnustreitu. Samningaviðræðurnar sjálfar hófust síðan í september s.á.

Það er skemmst frá því að segja að 27. maí 2004 var handsalaður samningur á milli aðila, sem síðan var sendur til aðildarsamtaka samningsins til staðfestingar. Þeim staðfestingarferli líkur væntanlega í október. Á vettvangi ETUC hefur samningurinn þegar verið staðfestur. Jafnframt hefur það sjónarmið verið áréttað að áður en gengið verður til frekari samninga sé nauðsynlegt að samningsaðilar hafi skýran og sameiginlegan skilning á því hvað „frjálsir samningar á Evrópuvísu“ (Voluntary European Agreement) þýðir og að atvinnurekendur geti með engu móti skotið sér undan því að gildistaka slíka samninga í aðildarríkjunum.

Hér á eftir fylgir samningurinn um varnir gegn vinnustreitu í lauslegri þýðingu:

Rammasamningur um vinnustreitu

1. Inngangur

Vinnustreita hefur verið viðurkennd á alþjóðavísu, Evrópuvísu og meðal þjóða sem áhyggjuefni bæði fyrir atvinnurekendur og launafólk. Eftir að hafa staðfest þörf fyrir sérstakar sameiginlegar aðgerðir um þetta efni og séð fyrir samráð af hálfu framkvæmdastjórnarinnar (ESB) vegna streitu, ákváðu aðilar vinnumarkaðarins að hafa þetta verkefni með í verkáætlun um félagslega samráðið 2003 - 2005.

Streita getur haft áhrif á sérhvern vinnustað og launamann, án tillits til stærð fyrirtækis, starfsemi eða eðlis ráðningarsambands. Þó er það þannig að ekki verða allir vinnustaðir og allt launafólk endilega fyrir áhrifum.

Með því að takast á við vinnustreitu má bæta skilvirkni og heilbrigði og öryggi við vinnu, sem skilar efnahagslegum og félagslegum ávinningi fyrir fyrirtæki, launafólk og samfélagið í heild. Mikilvægt er að hafa fjölbreytileika vinnuafslisins í huga þegar tekist er á við vandamál vegna vinnustreitu.

2. Markmið

Markmið þessa samnings er að:

- *Auka vitund og skilning atvinnurekenda, launamanna og fulltrúa þeirra á vinnustreitu,*
- *Beina athygli þeirra að vísbendingum sem geta gefið til kynna vanda-mál vegna vinnustreitu.*

Markmið þessa samnings er að skapa atvinnurekendum og starfsmönnum skilyrði til að greina og koma í veg fyrir eða hafa stjórn á vinnustreitu. Markmiðið er ekki að koma sökinni vegna streitu á einstaklinginn.

Viðurkennt er af aðilum vinnumarkaðarins á Evrópuvísu að einelti og ofbeldi á vinnustað eru mögulegir streituvaldar. Fram kemur í starfsáætlun þessara aðila fyrir tímabilið 2003 - 2005 að kannaðir verði möguleikarnir á að gera sérstakan samning um þessi atriði, af þeirri ástæðu fjallar þessi samningur ekki um ofbeldi, áreitni og streitu af völdum sálrænna áfalla (post-traumatic stress).

3. Lýsing á streitu og vinnustreitu

Streita er ástand, sem fylgi líkamlegri, andlegri og/eða félagslegri vanlíðan eða vandamálum og sem er afleiðing þess að einstaklingum finnst þeir ófærir um að uppfylla kröfur eða væntingar sem gerðar eru til þeirra.

Einstaklingurinn er vel búinn til að takast á við/höndla skammtíma álag, sem líta má á sem jákvætt, en á erfðara með að bregðast við langvarandi miklu álagi. Þar að auki geta ólíkir einstaklingar brugðist með ólíkum hætti við hliðstæðum aðstæðum og sami einstaklingur getur brugðist við sambærilegum aðstæðum með ólíkum hætti á mismunandi tímum í lífi hans.

Streita er ekki sjúkdómur, en langvarandi álag af þess völdum getur dregið úr árangri í starfi og leitt til vanheilsu.

Streita sem á upptök sín utan vinnuumhverfis getur leitt til breytinga á hegðun og dregið úr árangri í starfi. Birtingarmyndir streitu við vinnu verða ekki allar taldar til vinnustreitu. Orsakir vinnustreitu geta verið mismunandi s.s. innihald starfa, skipulag vinnunnar, vinnuumhverfi, samskiptavandi, o.s.frv.

4. Greining á vandamálum sem leiða af vinnustreitu

Að teknu tilliti til þess hversu flókið fyrirbæri streita er, er þessum samningi ekki ætlað að gefa tæmandi upptalningu á mögulegum vísbendingum um streitu. Mikil forföll frá vinnu eða há starfsmannavelta, tíðir árekstrar milli starfsmanna og kvartanir af hálfu starfsmanna eru engu að síður dæmi sem geta gefið til kynna vandamál vegna vinnustreitu.

Greining á því hvort til staðar eru vandamál vegna vinnustreitu getur falist í greiningu á þáttum eins og skipulagi vinnunnar og verkferlum (skipulag vinnutímans, sjálfstæði í starfi, fylgni á milli hæfni starfsmanna og krafna í starfi, vinnuálag, o.fl.), vinnuaðstæður og vinnuumhverfi (verða fyrir ósæmilegri framkomu, hávaði, hiti, hættuleg efni, o.fl.), samskipti (óvissa um það til hvers er ætlast í vinnunni, starfsframi, eða væntanlegar breytingar, o.fl.) og huglægir þættir (tilfinningalegt og félagslegt álag, tilfinningin um að ráð ekki við verkefnið, tilfinning fyrir að fá ekki nægilegan stuðning, o.fl.).

Ef greind eru vandamál vegna vinnustreitu ber að gera ráðstafanir til að fyrirbyggja, útrýma eða draga úr henni. Ábyrgðin á því að ákveða og gera viðeigandi ráðstafanir hvílir á atvinnurekanda. Þær á að framkvæma með þátttöku og í samstarfi við starfsmenn og/eða fulltrúa þeirra.

5. Ábyrgð atvinnurekanda og launamanna

Samkvæmt rammatilskipun 89/391 hafa allir atvinnurekendur lögbundna skyldu til að vernda öryggi og heilbrigði starfsmanna í starfi. Þessi skylda nær einnig til vandamála vegna vinnustreitu að svo miklu leyti sem þau ógna heilbrigði og öryggi. Það er almenn skylda starfsmanna að fylgja þeim fyrirbyggjandi aðgerðum sem atvinnurekandi ákveður.

Hægt er að nálgast vandamál vegna vinnustreitu innan marka ferlis áhættumats, með aðskilinni stefnu varðandi streitu og/eða með sérstökum aðgerðum sem hafa að markmiði að greina streituvalda.

6. Að fyrirbyggja, draga úr eða útrýma vandamálum vegna vinnustreitu

Beita má margvíslegum aðgerðum til að fyrirbyggja, útrýma eða draga úr vandamálum vegna vinnustreitu. Þessar aðgerðir geta verið heildrænar (collective), einstaklingsmiðaðar eða hvoru tveggja. Þær er hægt að setja fram sem sértækar aðgerðir sem stefnt er gegn þekktum streituvöldum eða sem hluti af samþættri streitustefnu sem nær bæði til fyrirbyggjandi aðgerða og viðbragða við streitu.

Þar sem nauðsynleg þekking á vinnustaðnum er ófullnægjandi er hægt að kalla til hæfa utanaðkomandi sérfræðinga í samræmi við lög Evrópusambandsins og landsrétt aðildarríkja, kjarasamninga og venjur.

Þegar þær liggja fyrir, ætti að endurskoða aðgerðir gegn streitu með reglubundnum hætti til að meta árangurinn af þeim, hvort þær nýtast að fullu, og eru enn viðeigandi eða nauðsynlegar.

Slíkar aðgerðir gætu m.a. falið í sér:

- Stjórnunarlegar og samskiptalegar ráðstafanir, svo sem að gera markmið fyrirtækisins og hlutverk einstakra starfsmanna skýrari, tryggja

fullnægjandi stuðning stjórnenda við einstaklinga og hópa, að samræma ábyrgð og stjórn yfir vinnunni, bæta vinnuskipulag og vinnuferla, vinnuáðstæður og umhverfi,

- Þjálfja stjórnendur og starfsmenn til að auka vitund þeirra og skilning á streitu, mögulegar ástæður hennar og hvernig má takast á við streitu eða aðlagast breytingum,
- Upplýsa og ráðfæra sig við starfsmenn og/eða fulltrúa þeirra í samræmi við löggjöf ESB og landsrétt, kjarasamninga og venjur.

7. Gildistaka og eftirfylgni

Í samræmi við 139. gr. Stofnsáttmálans, skuldbindur þessi frjálsi rammisamningur aðildarsamtök UNICE/UEAPME, CEEP og ETUC (og samstarfsnefnd EUROCADRES/CEC) til að hrinda honum í framkvæmd í samræmi við reglur og venjur aðila vinnumarkaðarins í aðildarríkjunum og í aðildarríkjum Evrópska efnahagssvæðisins.

Samningsaðilar bjóða einnig aðildarsamtökum sínum í umsóknarríkjunum að innleiða ákvæði samningsins.

Innleiðingu verði hrint í framkvæmd innan þriggja ára frá undirritun þessa samnings.

Aðildarsamtökin skulu skila skýrslu um innleiðingu þessa samnings til Félagslegu samráðsnefndarinnar (Social Dialogue Committee) . Fyrstu þrjú árin eftir undirritun samningsins, mun Félagslega samráðsnefndin árlega gera töflu þar sem fram kemur hvernig gengur að hrinda samningnum í framkvæmd. Innan fjögurra ára mun Félagslega samráðsnefndin svo vinna ítarlega skýrslu um þær ráðstafanir sem gerðar hafa verið vegna gildistöku samningsins.

Aðilar samningsins skulu endurmeta og skoða hvenær sem er eftir að fimm ár eru liðin frá undirritun hans, ef einhver þeirra setur fram ósk um slíkt.

Ef spurningar vakna um efni þessa samnings, geta aðildarsamtök sem málið varðar sameiginlega eða sitt í hvoru lagi beint fyrirspurnum til aðila þessa samnings, sem munu svara sameiginlega eða sitt í hvoru lagi.

Þegar samningnum er hrint í framkvæmd skulu samningsaðilar forðast að leggja óþarfa kvaðir á lítil- og meðalstór fyrirtæki.

Gildistaka þessa samnings er ekki gild ástæða til að draga úr almennri vernd sem launafólk býr við á því sviði sem samningur þessi nær til.

Þessi samningur kemur ekki í veg fyrir rétt aðila vinnumarkaðarins til að gera, á viðeigandi sviði, þ.m.t. á Evrópuvísu, samninga sem staðfesta og/eða bæta við þennan samning á þann hátt að tekið sé tillit til sérstakra þarfa viðkomandi aðila vinnumarkaðarins.

NETLEX

Lögfræðingur ASÍ sótti árlegan fund lögfræðinga aðildarsamtaka ETUC sem haldinn var í Brussel dagana 20.- 22. nóvember 2003.

Í fyrsta hluta ráðstefnunnar var fjallað um frumvarp að stjórnarskrá Evrópusambandsins og þá þætti frumvarpsins sem bein áhrif munu hafa á réttindi launafólks í Evrópu. Klaus Lörcher gerði grein fyrir stöðu málsins og afstöðu ETUC eins og hún kemur fram í ályktun framkvæmdanefndar ETUC sem samþykkt var dagana 16. og 17. október 2003.

Annar hluti ráðstefnunnar var helgaður tilskipunum Evrópusambandsins um bann við mismunun á grundvelli þjóðernis og annarra þátta nr. 2000/78 og 2000/43. Sérstaklega hafði verið gert ráð fyrir erindi frá fulltrúa framkvæmdastjórnarinnar en hann afboðaði komu sína með skömmum fyrirvara og varð því minna úr þessum hluta en ráðgert var.

Í þriðja hluta ráðstefnunnar var sjónum beint að nýjum viðfangsefnum stéttarféлага einkum í tengslum við framkvæmd tilskipunar Evrópusambandsins um Evrópsk samstarfsráð í fyrirtækjum. Voru í því sambandi rakin samskipti fulltrúa starfsmanna og stjórna tveggja stórfyrirtækja í Evrópu þar sem á þessar reglur hefur reynt; Alstom og Honeywell. Sérstakir ráðgjafar fulltrúaráða starfsmanna í þessum fyrirtækjum, Rachid Brihi annars vegar og Charlie Mckenzie hins vegar fluttu erindi þar sem þeir gerðu grein fyrir ýmsum þeim vandamálum sem fulltrúar starfsmanna stæðu frammi fyrir á þessu sviði.

Stellan Gärde frá Svíþjóð gerði grein fyrir svokölluðu Seko máli. Í þessu máli var uppi ágreiningur milli Félags danskra skipaieganda annars vegar og LO/SEKO hins vegar vegna pólskra skipverja í áhöfn Tor Caledonia sem skráð var í Danmörku en sigldi milli Gautaborg og Harwich í Bretlandi. Yfirmenn voru danskir en aðrir skipverjar pólskir. Eigandi skipsins hafði hafnað kröfu SEKO um gerð kjarasamnings um laun og önnur starfskjör pólvörjana. SEKO brást við með því að leggja að sínum félagsmönnum að ráða sig ekki til starfa hjá þessu fyrirtæki. Þessu til viðbótar fór Félag flutningamanna í Svíþjóð í samúðarverkfall sem fól það í sér að félagsmenn þess neituðu að ferma og afurma skipið í sænskum höfnum. Eigandi skipsins brást við með því að nýta skipið í siglingar á öðrum leiðum en leigði hins vegar annað skip til siglinga milli Gautaborg og Harwich. Sótti eigandi skipsins síðan SEKO til greiðslu skaðabóta að upphæð 50.000 Evrur fyrir Danska Vinnuréttardómstólnum vegna ólögsmætrar vinnustöðvunar. Seko mótmælti því að málið ætti undir lög sögu danskra dómstóla þar sem ágreiningur aðila varðaði túlkun á sænskri vinnulöggjöf. Við meðferð málsins var spurningunni um það hvort danskur dómstóll hefði lögsögu í málinu vísað til Evrópudómstólsins. Lá niðurstaða þess dómstóls ekki fyrir á fundinum.

Í fjórða hluta voru kynntar nýlegar rannsóknir Alþjóðavinnuálastofnunarinnar um stjórnunarrétt atvinnurekanda og eðli vinnusamninga.

Í lok fundarins var fjallað um stöðuna á innleiðingu tilskipunar Evrópusambandsins um fjarvinnu í rétt aðildarríkja.

Ráðgjafarnefnd EFTA

Ráðgjafarnefnd EFTA er samstarfsvettvangur aðila vinnumarkaðarins í EFTA löndunum. Nefndin hittist að jafnaði fjórum sinnum á ári. Síðla vetrar er í tengslum við fund nefndarinnar haldinn fundur með Stjórnarnefnd EFTA (Standing Committee). Að vori eru í tengslum við fund nefndarinnar haldnir fundir með ráðherrum EFTA ríkjanna og Þingmannanefnd EFTA. Að hausti heldur nefndin vinnufund þar sem farið er þau mál sem eru efst á baugi hverju sinni. Undir lok árs er haldinn fundur með þeim ráðherra EFTA/EFTA-EES ríkjanna sem hefur forystu fyrir EFTA hverju sinni. Þá fundar Ráðgjafarnefndin einu sinni á ári með fulltrúum frá Efnahags- og félagsmálanefnd ESB (EESC). Í Ráðgjafarnefndinni sitja 16 fulltrúar samtaka launafólks og atvinnurekenda. Sex frá Noregi, fjórir frá Íslandi og Sviss og tveir frá Lichtenstein. Auk þess starfa fulltrúar frá skrifstofu EFTA með nefndinni og sérfræðingar frá aðildarsamtökunum í einstaka málum.

Halldór Grönvold er nú formaður Ráðgjafarnefndarinnar, en varaformaður er Jon Veia frá norsku atvinnurekendasmötökunum (NHO).

Helstu verkefni Ráðgjafarnefndarinnar

Ráðgjafarnefnd EFTA setti sér sérstaka starfsáætlun fyrir árið 2004. Áætlunin tekur eðli málsins mjög mikið mið af því sem er á gerast á vettvangi Evrópusambandsins og samningsins um Evrópska efnahagssvæðisins um þessar mundir. Þrjú áherslusvið í starfi nefndarinnar eru: Ný stjórnarskrá fyrir Evrópu og þýðing hennar fyrir EES, stækkun EES og eftirfylgni EFTA með Lissabonferlinu.

Á tímabilinu ályktaði ráðgjafarnefndin um nýja stjórnarskrá ESB og möguleg áhrif hennar á Evrópska efnahagssvæðið, um áætlun ESB um innri markaðinn 2003-2006, og um fjárhagsaðstoð EES-EFTA ríkjanna við ný aðildarríki Evrópska efnahagssvæðisins. Þá lét nefndin vinna sérstaka greinargerð um stofnanir Evrópusambandsins og stöðu EES ríkjanna.

Ráðgjafarnefnd EES

Haldinn var fundur í Ráðgjafarnefnd EES í júní 2004 þar sem sérstaklega var fjallað um stefnu ESB gagnvart nágrannaríkjum sínum og stöðu Evrópska efnahagssvæðisins og samstarf Evrópuríkja á norðlægum slóðum. Á fundinum var ályktað um bæði þessi efni.

Ráðstefna um Evrópuþróunina haustið 2004

Ákveðið hefur verið að Ráðgjafarnefnd EFTA og Þingmannanefnd EFTA standi fyrir sameiginlegri ráðstefnu 21. október 2004 hér á landi. Yfirskrift ráðstefnunnar er „EES og EFTA í nýrri Evrópu“.

Viðfangsefni ráðstefnunnar verður umfjöllun um stöðu og framtíð EES samningsins í ljósi þróunarinnar í Evrópusambandinu. Með því er m.a. verið að vísa til stækkunar ESB, nýrrar stjórnarskrár ESB, Lissabon ferlið og hugmynda ESB um samskipti sín í framtíðinni við Evrópuríki sem standa utan Evrópusambandsins.

Ráðstefnan á að vera vettvangur fyrir upplýsingamiðlun, umræðu og skoðanaskipti meðal stjórnmalamanna, aðila vinnumarkaðarins, embættismanna, sérfræðinga og áhugafólks um Evrópumál frá EFTA ríkjunum. Þá verður fulltrúum frá Evrópuþinginu, aðilum vinnumarkaðarins á Evrópuvísu og embættismönnum frá Evrópusambandinu einnig boðið að sækja ráðstefnuna. Innlegg á ráðstefnunni verða frá sérfræðingum og öðrum, bæði innan og utan EFTA.

Alþjóðavinnumálastofnunin - ILO

Árlegt þing Alþjóðavinnumálastofnunarinnar - ILO, var haldið í Genf dagana 1-17. júní 2004 en hófst með undirbúningsfundum sendinefnda þann 31. maí. Þingið sótti nokkru stærri sendinefnd af Íslands hálfu en venja hefur verið til. Helgast það af því að á dagskrá þessa þings og þess næsta er endurskoðun samþykktu og tilmæla er varða réttarstöðu fiskimanna.

Í sendinefndinni áttu sæti af hálfu launafólks þeir Sævar Gunnarsson formaður Sjómannasambands Íslands og Magnús M. Norðdahl, deildarstjóri lögfræðideildar ASÍ. Hluta af tilkynntri sendinefnd launafólks mynduðu einnig þau Pálmi Finnbogason og Erna Guðmundsdóttir, lögfræðingur BSRB. Pálmi sat Genfarskólann og sem hluta hans sat hann nefnd þingsins um fiskimenn en Erna heimsótti þingið til þess að kynna sér starfsemi þess og Alþjóðavinnumálastofnunarinnar. Genfarskólann sat einnig að þessu sinni Ína H. Jónasdóttir. Af hálfu atvinnurekenda sóttu þingið þau Jón Magnússon og Hrafnhildur Stefánsdóttir. Loks áttu þau Stefán Haukur Jóhannesson sendiherra, Ingibjörg Davíðsdóttir, sendiráðsritari, Hanna Sigríður Gunnsteinsdóttir, Gylfi Kristinsson og Hlynur Skúli Auðunsson sæti í sendinefndinni f.h. stjórnvalda. Aðalfulltrúar voru því að þessu sinni 8 í stað fjögurra eins og venjulega en fulltrúar launafólks og atvinnurekenda fóru þess sameiginlega á leit við stjórnvöld að sendinefndin yrði tvöfölduð vegna þess að fyrir þinginu og því næsta lægi mál sem varðaði íslenskt launafólk og atvinnurekendur miklu. Á þá beiðni var fallist af hálfu félagsmálaráðherra.

Upphaf starfa

Á fyrsta fundi fulltrúa verkafólks þann 31. maí, var LeRoy Trotman frá Barbados kjörinn talsmaður hópsins. Til þess að stýra okkar fólki í fiskinefndinni var kjörinn P. Mortensen frá Danmörku en hann stýrir fiskimannadeild Alþjóða flutningaverkamannasambandsins (ITF). Til að stýra okkar fólki í ályktanefndinni var frakkinn Marc Blondel valinn og til sama starfs í nefnd um framkvæmd samþykkt, Luc Kortebecc en þessum þremur nefndum sinntu íslensku verkalyðsfulltrúarnir. Sævar sat fiskinefndina fyrir hönd launafólks og fór hann með atkvæðisrétt okkar. Eins og fyrr segir sat Pálmi einnig þessa fundi, bæði sem fulltrúi en einnig sem Genfarskóla nemandi. Hlynur Skúli sat í þessari nefnd af hálfu stjórnvalda. Magnús sat í ályktanefndinni með atkvæðisrétt og í nefnd um framkvæmd samþykkt með málfrelsi og tillögurétti. Ína fylgdi störfum nefndar um Mannauð.

Þann 1. júní var þingið formlega sett og nefndir hófu störf. Hér á eftir er leitast við að skýra frá helstu störfum niðurstöðum þeirra nefnda sem okkar sendinefnd gat sinnt.

Nefnd um réttarstöðu fiskimanna

Nefndin var eins og fram hefur komið vel mönnum af okkar hálfu. Tvær skýrslur lágu fyrir nefndinni. Sú fyrri (Report V1) fjallar um þær samþykktir sem í gildi eru þ.e. nr. 112/1959 um lágmarksaldur fiskimanna, 113/1959 um læknisskoðanir, nr. 114/1959 um einstök ákvæði ráðningarsamninga fiskimanna, nr. 125/1966 um hæfnisskírteini fiskimanna og nr. 126/1966 um aðbúnað fiskimanna. Jafnframt er þar fjallað um tilmæli nr. 7/1929 um vinnutíma fiskimanna og tilmæli nr. 126/1966 um starfsþjálfun fiskimanna. Seinni skýrslan (Report V2) fjallar síðan um þær niðurstöður sem fengust frá aðildarríkjum ILO um efni nýrrar og endurnýjaðar samþykktar og nýrra tilmæla sem kæmu í stað þeirra sem þegar hafa verið samþykktar.

Störf nefndarinnar fóru ákaflega hægt af stað en fjölmargar tillögur til breytinga komu fram, fyrst og fremst frá atvinnurekendum og ýmsum ríkisstjórnnum. Eitt af því sem nokkrum ágreiningi olli í upphafi var hvort fyrirhugaðar gerðir skyldu taka til þeirra fiskimanna sem væru upp á hlut. Tillaga þessa efnis kom fram frá atvinnurekendum en var dregin til baka vegna andstöðu launafólks og fjölmargra ríkisstjórna. Ekkert hefði orðið af frekari störfum nefndarinnar hefði tillaga þessi verið samþykkt. Tilgangur þessa tillöguflutnings hefur líklega ekki verið annar en sá, að atvinnurekendur vildu kortleggja stuðning sinn meðal ríkisstjórnana. Ekki flýtti það þó fyrir afgreiðslu annarra tillagna.

Meginstefna atvinnurekenda var sú, að hin nýja samþykkt skyldi vera opin og sveigjanleg og þannig að sem flest aðildarríki ILO gætu staðfest hana en gildandi samþykktir hefðu ekki hlotið margar staðfestingar. Í sjálfu sér var hinu síðastnefnda ekki mótmælt en á það bent hins vegar að í gildi væru fjölmargar alþjóðlegar samþykktir, gerðar af öðrum alþjóðlegum stofnunum, sem um margt tækju á sumu því sem atvinnurekendur vildu draga úr. Jafnframt væri fullkomlega ljóst að mörg aðildarríki ILO hefðu í raun hrint mörgu því í framkvæmd sem fyrri samþykktir geymdu þó samþykktirnar sjálfar hefðu ekki verið staðfestar.

Okkar hópur hélt þessum sjónarmiðum fram en tók jafnframt þátt í því að mynda þessa samþykkt í grundvallaratriðum þannig, að hún gæti tekið jöfnum höndum til mjög ólíkra hópa hvort sem um væri að ræða stór skip eða lítil, úthafsveiðiskip eða önnur. Atvinnurekendum mætti hins vegar vera ljóst, að það gæti aldrei orðið ásættanlegt, hvorki fyrir launafólk eða meirihluta ríkisstjórnanna, að hin nýja samþykkt myndi draga úr réttindum og skyldum sem þegar voru til staðar í öðrum þekktum og gildandi samþykktum ILO og öðrum alþjóðlegum samþykktum. Sem dæmi má nefna að atvinnurekendur vildu draga í þessari samþykkt úr íhlutunarrétti stjórnvalda og kærurétti sjómanna þegar kom að skipum sem flaggað hefur verið út. Um þetta gilda nú þegar mótaðar alþjóðlegar reglur sem ekki stendur til að draga úr, þvert á móti. Það verður því að segjast alveg eins og er, að það mátti sæta furðu að atvinnurekendur skyldu tefja þingstörf og flytja tillögur um að breytingar á þessum atriðum með það fyrir augum að draga úr og breyta vægi þeirra. Í þessu efni var atvinnurekenda-hópurinn sem einn maður og nutu raunar stuðnings frá Japan en massífri andstöðu allra annarra.

Nefndin starfaði samfellt í tvær vikur og síðustu dagana langt fram eftir kvöldum. Upp kom mjög alvarlegur ágreiningur í nefndinni á tveimur síðustu dögum í starfi hennar sem erfitt reyndist að leysa úr. Um var að ræða ákvörðun um hvaða reglur skyldu gilda um hvern stærðarflokk skipa fyrir sig og hvert skyldi vera svigrúm ríkisstjórnanna til frávika frá reglum sem gilda skyldu um einstaka flokka skipa. Margar tillögur, breytingatillögur og breytingatillögur á breytingatillögur komu fram. Síðasta daginn sátu störf nefndarinnar að segja má föst. Að lokum komu ríkisstjórnirnar með málamiðlunartilögu þess efnis í raun að fresta umræðunni um málið með því að setja hina umdeildu tillögu í hornklofa (*sem í þessu samhengi þýðir í raun að umræða hafi farið fram, skoðanir komið fram en ákvörðun ekki verið tekin*). Eftir mikla og erfiða umræðu í hópi launafólks var ákveðið að samþykkja þessa tillögu ríkisstjórnanna enda mikið í húfi að reyna að klára fyrri umræðu en sú seinni skal

fara fram á þinginu 2005. Á þetta gátu atvinnurekendur ekki fallist að óbreytu og gerðu enn eina breytingatillögu. Ágreiningurinn stóð nú um það hvort aðildarríkin gætu „undanþegið“ fiskiskip reglunum eftir tilteknum reglum eða gert „skylt að taka upp“ viðbótar reglur eftir því hvernig skip ættu í hlut. Á þessu er auðvitað sá grundvallar munur að „undanþegið“ felur í sér að meginreglur skulu settar og vera til meðan hið síðara vísar í gagnstæða átt og gerir þá samþykktina að nokkurskonar „matseðli“. Ljóst var að ríkisstjórnarhópurinn og launafólk stóð saman að þessu leyti en engu að síður létu atvinnurekendur koma til tveggja veginna atkvæðagreiðslna þar sem ljóst varð að þeir sátu einir að afstöðu sinni. Þetta tók um rúma klukkustund og kom sér mjög illa fyrir störf nefndarinnar enda kl. orðin 22:30 á síðasta fundardegi þegar atkvæðagreiðslum lauk og ljóst að fundi yrði að ljúka kl. 23:00. Að lokum fór því svo að ekki tókst að afgreiða um 30 breytingatillögur, flestar raunar frá atvinnurekendum og féllu þær því niður.

Fyrir liggur nú að skrifstofa ILO mun útbúa tillögu að nýrri samþykkt þar sem byggt verður á niðurstöðum þeim sem nú liggja fyrir og tekið tillit til þeirrar umræðu sem átti sér stað eftir því sem við á. Ljóst er að vel verður á spöðunum að halda á næsta þingi ef takast á að koma þessari samþykkt í gegn og í því formi að ásættanleg sé fyrir þá aðila sem í hlut eiga. Mikið starf þarf því að vinna milli þinga.

Ályktananefnd

Nefnd þessi starfar annað hvert ár. Að þessu sinni lágu fyrir 15 gildar tillögur. Eftir kynningu á þeim tókst með samkomulagi að samræma og sameina margar þeirra. Að lokum lágu fyrir til afgreiðslu 8 tillögur, hvar af 5 kæmu til álita.

3. Tillaga um jafnrétti kynjanna, jöfn laun og mæðravernd. Flutningsaðilar voru norrænu ríkisstjórnirnar auk fjölmargra fulltrúa launafólks.
4. Tillaga varðandi hlutverk ILO hvað varðar heimsfrið, varnir gegn átökum og lausn þeirra, réttlæti og öryggi um allan heim. Flutningsaðilar voru fjölmargir fulltrúar launafólks.
5. Tillaga varðandi átak ILO til að berjast við fátækt. Flutningsaðilar voru fjölmargir fulltrúar launafólks.
6. Tillaga um að ILO efli stuðning sinn við verkafólk í Palestínu og á öðrum hernumdum svæðum vegna viðvarandi hernáms og ofbeldi af hálfu Ísrael. Flutningsaðilar voru nokkrir fulltrúar launafólks.
7. Tillaga varðandi félagslega ábyrgð fyrirtækja. Flutningsaðilar voru fjölmargir fulltrúar launafólks.
8. Tillaga um að alþjóðlega vinnumarkaðsreglur taki til starfsmanna alþjóðlegra stofnana.

9. Tillaga varðandi stöðu eldra launafólks og félagslega vernd þess. Flutningsaðilar voru ríkisstjórnir Stóra Bretlands og Kanada.
10. Tillaga varðandi lýðræðisleg gæði, góða stjórnunarhætti og gagnsæi í efnahagslífi heimsins og áhrif þessa á vinnumarkaðinn, samkeppnishæfni og sjálfbæra þróun. Flutt af nokkrum fulltrúum atvinnurekenda.

Sem fulltrúi íslensks launafólks var undirritaður meðflutningsmaður að tillögum nr. 1, 2, 3 og 5 en veitti jafnframt stuðning tillögu nr. 4. Greidd voru atkvæði um það hvaða 5 tillögur skyldu ræddar og í hvaða röð. Niðurstaðan varð sú að jafnréttistillagan skyldi fyrst rædd, síðan sú um fátækt og í þriðja lagi tillagan varðandi Palestínu. Að jafnaði er ekki gert ráð fyrir því að takist að ræða fleiri en 1 til 2 hverju sinni þannig að þær fari að lokum fyrir sameiginlegan þingfund í lok þingsins.

Einungis tókst að afgreiða fyrstu tillöguna og var hún að lokum lögð fyrir sameiginlegan þingfund og samþykkt. Ríkisstjórnir Norðurlandanna voru aðilar að þessari tillögu. Eins og títt er, er oft deilt hart um efni og orðfæri tillagna en segja má að fulltrúar ríkisstjórna Danmerkur, Noregs og Hollands hafi leitt umræðuna af hálfu ríkisstjórnarhópsins og lögðu þar til það sem vel mátti fara og komu í veg fyrir að ályktunin yrði útvötnuð að meira og minna leiti en alls komu fram rúmlega 100 breytingatillögur, hlutfallslega flestar frá atvinnurekendum.

Í fyrri hluta ályktunarinnar er vísað almennum orðum til þeirra samþykktu sem nú þegar eru til þar á meðal samþykktu ILO og mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu Þjóðanna, vakin athygli á því að alþjóðavæðingin hafi að mörgu leyti aukið óöryggi og mismunun í heiminum þegar kemur að réttarstöðu kvenna og hlutverk ILO í þessu efni undirstrikað. Í öðrum hlutanum er síðan tilmælum beint til ríkisstjórna og aðila vinnumarkaðarins um aðskiljanlegar ráðstafanir til þess að draga úr mismunun og að lokum er stjórn ILO gefin heimild til þess að setja fjármagn til verkefna til þess að vinna að markmiðum samþykktarinnar. Hið síðasta skiptir mjög miklu máli því ályktanir ILO þinga eru í raun vegvísir um sérstakar áherslur sem ILO skal hafa í störfum sínum.

Nefnd um framkvæmd samþykktu

Þessi nefnd kemur saman á öllum þingum ILO og hefur til meðferðar skýrslu sérfræðinganeftdar ILO sem er sérstök undirnefnd sem starfar í umboði og á ábyrgð stjórnar ILO. Í þeirri skýrslu er einnig að finna niðurstöður og ályktanir nefndar ILO um félagafrelsi sem er samkynja sérfræðinganeftdinni en ætlað eingöngu að fjalla um samþykktir nr. 87 og 98 sem fjalla um félagafrelsið og meðhöndla kærur þar að lútandi.

Að þessu sinni var að finna skýrslur um 154 ríki sem ekki voru talin hafa

farið eftir gildandi samþykktum ILO. Þar af var fjallað um 54 ríki sem að einhverju leyti höfðu ekki farið að samþykkt nr. 98 og var Ísland eitt þeirra.

Þessi nefnd Alþjóðavinnuálagingsins er ekki áfrýjunarnefnd fyrir niðurstöður sérfræðinganeftdanna en þær niðurstöður eru allar staðfestar af stjórn ILO. Hlutverk hennar er hins vegar að taka upp til umfjöllunar ár hvert mál c.a. 25 ríkja sem talin eru hafa framið ítrekuð og alvarleg brot á mikilvægustu samþykktum stofnunarinnar. Á um þennan lista er tekist í byrjun þingstarfa og hann síðan að lokum samþykktur af nefndinni. Oft eru mikil átök um hvaða ríki skuli á honum vera enda ekki um „heiðurslista“ að ræða heldur þvert á móti. Aldrei fyrir á aðildarsögu Íslands að ILO hafa íslensk stjórnvöld þurft að sæta því að vera tekin á hann.

Nefndin vinnur þannig, að þeim ríkisstjórnnum sem í hlut eiga er gefinn kostur á því að koma fyrir þingnefndina, svara athugasemdum sérfræðinganeftdarinnar og veita nefndinni að öðru leyti skýringar. Að svo búnu gefst fulltrúum atvinnurekenda, launafólks og öðrum ríkisstjórnnum tækifæri til þess að koma sínum sjónarmiðum að. Mjög misjafnt er hvernig einstakar ríkisstjórnirnar bregðast við en segja má að þær skiptist í tvo hópa. Annars vegar þær sem ekki koma auga á það sem aðrir hafa komið auga á, þ.e. að innan landamæra þeirra sé verið að fremja brot á grundvallarmannréttindum launafólks. Í þeirra málflutningi eru að jafnaði fluttar tilfinningaþrungnar ræður um skilningsleysi alþjóðasamfélagsins, yfirgang vesturlanda og almennt um eigið ágæti eða nauðsyn þess að hafa þurft að víkja grundvallarréttindum til hliðar vegna brýnna ástæðna. Gott dæmi um þetta er t.d. ríkisstjórn Súdan sem heldur því fram fullum fetum að á því þjóðaheimili séu ekki þau vandræði sem vert sé að hafa miklar áhyggjur af meðan öryggisráð Sameinuðu Þjóðanna, ILO og aðrar alþjóðlegar stofnanir eru á öðru máli. Það sama á einnig við um Kúbu þar sem verkalýðshreyfingin og samtök atvinnurekenda eru ríkisreknar stofnanir. Fleiri falla í hinn hópinn þ.e. ríkisstjórnir sem eru full meðvitaðar um þau vandamál sem við er að glíma og reyna að taka á þeim í samræmi við alþjóðareglur um grundvallarmannréttindi launafólks og atvinnurekenda en telja sig af einhverjum ástæðum ekki hafa náð þeim árangri sem nauðsynlegur sé til þess að þurfa ekki að sæta meðferð í nefndinni vegna brota sinna. Þegar í hlut eiga þróuð lýðræðisríki gera þau að jafnaði grein fyrir því hvernig þau hafi leitast við að bæta það sem ILO hafði áður gagnrýnt í niðurstöðum sérfræðinga og stjórnar ILO. Þetta á t.d. við ríki eins og Kanada sem er sambandsríki sjálfstæðra svæða sem fara sjálf með löggjafarvald um vinnumarkaðinn. Það leiðir til þess að sambandsstjórnin sem jafnframt er sú sem aðild á að ILO lendir á tíðum í vandræðum með einstaka svæði sem t.d. hafa tekið upp löggjöf sem bannar verkföll tiltekinna hópa sem að réttu eiga að njóta þeirra réttinda og hafa með ýmsum öðrum aðgerðum áhrif á starf frjálsra verkalýðsfélaga. Ríkisstjórn

Kanada er mjög meðvituð um þessi vandamál og nýtur dyggrar aðstoðar ILO til þess að leita lausna á þeim í samvinnu við aðila vinnumarkaðarins og stjórnir einstakra svæða. Það breytir því hins vegar ekki að ríkisstjórn Kanada ber hina þjóðréttarlegu ábyrgð gagnvart alþjóðasamfélaginu og axlar hana. Því miður var það svo, að málflutningur ríkisstjórnar Íslands fyrir nefndinni féll að mestu í þann flokkinn sem fyrr er lýst.

Að loknum ræðum er umræðan tekin saman af stjórn fundarinarins og gerð tillaga um ályktun sem síðan er samþykkt í nefndinni. Oft er tekist á um orðfæri og tilmæli en atkvæðagreiðslur fara ekki fram heldur er miðlað málum þar til niðurstaða er fengin. Í allra alvarlegustu málunum þar sem t.d. réttindi launafólks og atvinnurekenda eru brotin með ofbeldi og á annan hrottafenginn hátt er sett „sérstök málsgrein“ í loka skýrslu nefndarinnar og/eða gerð tillaga um að viðkomandi ríki geri tiltekna ráðstafanir. Til þessa kemur þó ekki nema í fáum málum ár hvert. Stundum er því og beint til stjórnar ILO að gera út af örkinni hóp sérfræðinga til þess að afla upplýsinga eða til þess að leita sátta við stjórnvöld en slíkt hefur t.d. átt við varðandi Burma þar sem nauðungarvinna og önnur alvarleg brot eru látin líðast. Flest ríki taka þessu vel og eiga samstarf við ILO en hjá öðrum er ekki við slíkum nefndum tekið eins og t.d. í Zimbabwe. Aðjafnaði eru hins vegar niðurstöður sérfræðinganeftdarinnar teknar upp að öllu verulegu leyti og athygli viðkomandi ríkisstjórnar vakin á málinu að nýju. Í þeim tilvikum þar sem þörf er á og til staðar, að því er virðist, viðvarandi vandi er viðkomandi ríkjum bent á að hjá ILO sé að finna margþætta leiðbeiningu og aðstoð sem viðkomandi ríkjum standi til boða eins og þörf er á hverju sinni og viðkomandi ríkisstjórn gert að gefa sérfræðinganeftdinni sérstaka skýrslu um þróun mála og þær aðgerðir sem gripið er til þess að lagfæra það ástand sem um er að ræða hverju sinni.

Í niðurstöðu nefndarinnar um mál ríkisstjórnar Íslands er vísað til niðurstaðna sérfræðinganeftdarinnar, skýringa ríkisstjórnarinnar og þeirrar umræðu sem átti sér stað í nefndinni. Athygli stjórnvalda er síðan vakin á þeirri aðstoð sem ILO getur veitt og að lokum er ríkisstjórninni gert að senda sérfræðinganeftdinni sérstaka skýrslu um þróun mála. Í engu er þannig hreyft við niðurstöðum sérfræðinganeftdarinnar og stjórnar ILO en þær lágu fyrir á 289 fundi stjórnarneftdar ILO í mars s.l.

Ályktun nefndarinnar í heild sinni er eftirfarandi (íslensk þýðing MMN):

„Nefndin tók tillit til þeirra upplýsinga sem fulltrúi ríkisstjórnarinnar veitti og þeirrar umræðu sem fylgdi. Nefndin gat þess að í umsögn sérfræðinganeftdarinnar er vísað til setningar laga sem komu á þvinguðum gerðardómi í fiskveiðum og sem höfðu áhrif ferli frjálsra og óþvingaðra kjarasamningsviðræðna. Nefndin tók eftir því, að stjórnvöld höfðu áður gripið inn í kjarasamningaviðræður í þessum geira og öðrum við ýmis tækifæri.

Nefndin tók einnig eftir ósk aðila vinnumarkaðarins á Íslandi, þess efnis að ríkisstjórnin láti öll afskipti af kjarasamningaviðræðum vera í framtíðinni. Nefndin tók sérstaklega eftir yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar um að hún væri opin fyrir samráði við aðila vinnumarkaðarins um að kanna þau vandamál sem í fiskveiðigeiranum eru en fiskveiðar skipta landi miklu. Nefndin lét í ljósi þá von, að ríkisstjórnin myndi gera breytingar á verkferlum og venjum við kjarasamningagerð og hrinda þeim í framkvæmd í fiskveiðigeiranum í fullu samráði við þá aðila vinnumarkaðarins sem í hlut eiga, með það fyrir augum og í samræmi við 4. gr. samþykktarinnar (Samþykkt 98- innskot mitt) að bæta verkferla í frjálsum og óþvinguðum kjarasamningaviðræðum, með aðstoð ILO eins og þörf væri á. Nefndin fer þess á leit við ríkisstjórnina, að hún í næstu skýrslu sinni til sérfræðinganefnarinnar sendi nákvæmar upplýsingar um þær aðgerðir sem gerðar eru í þessu efni.

Eins og fram kemur hér að framan, þá felst í því hörð gagnrýni á íslensk stjórnvöld, að skýrsla sérfræðinganefnarinnar skuli þurfa að takast fyrir á þingi ILO, enda og eingöngu þau mál tekin fyrir þar sem um ítrekuð og alvarleg brot er að ræða. Alls lágu fyrir kærur og athugasemdir á 54 ríki vegna brota á Samþykkt 98 en einungis var fjallað um 5 alvarlegustu brotin en í þeim hópi auk Íslands voru Bangladesh, Kína (v/ Hong Kong), Costa Rica og Zimbave. Að öðru leyti fjallaði nefndin um málefni Ástralíu (S-29), Bólívíu (S-77), Kanada (S-87), Kólumbía (S-87), Dóminíkaníska Lýðveldið (S-111), El Salvador (S-111), Guatemala (S-87), Indónesía (S-29), Japan (S-156), Kórea (S-81), Myanmar (Burma) (S-87), Holland (S-103), Nígería (S-29), Pólland (S-95), Serbía Montenegro (S-87), Slóvakía (S-122), Súdan (S-29), Úkraína (S-138) og loks Venesúela (S-87).

Tillaga varðandi mannauð (Human Reasources)

Í þessari nefnd var til annarar og endanlegrar umræðu ný samþykkt um „Mannauð“. Vegna smæðar íslensku sendinefnarinnar reyndist ekki unnt að sinna störfum þessarar nefndar en Ína H. Jónasdóttir, Genfarskólanemandi fylgdi störfum hennar.

Flutningur launafólks í atvinnuskyni (Migration)

Vegna smæðar íslensku sendinefnarinnar reyndist ekki unnt að sinna störfum þessarar nefndar.

Næsta þing

Þá verður til annarrar umræðu tillaga og nýrri samþykkt um fiskimenn og mun

sendinefnd Íslands þá einnig verða nokkru stærri en að jafnaði er að öðrum kosti. Gert er ráð fyrir að þingið hefjist nokkru fyrr eða í lok maí.

Norræna ILO samstarfið

Að venju sótti fulltrúi ASÍ samráðsfundi fulltrúa norrænu verkalýðshreyfingarinnar innan ILO. Þessir fundir eru haldnir að jafnaði þrisvar til fjórum sinnum á ári og skiptast norrænu löndin á að halda þá. Á þeim er farið yfir fundargerðir funda í stjórn ILO þar sem norræna hreyfingin á einn fulltrúa, dagskrá næsta fundar rædd auk þess hin árlegu þing ILO eru undirbúin, skipt niður verkum o.s.frv.

Þríhliðanefnd ILO á Íslandi

Í nefndinni eiga sæti fulltrúi ASÍ, SA og ráðuneytisins. Fjallað er um nýjar samþykktir ILO og endurskoðun eldri. Störf nefndarinnar hafa ekki verið markviss þó reglulegir fundir séu haldnir einu sinni í mánuði. Mikillir tregðu gætir hjá stjórnvöldum við staðfestingu annarra ILO-samþykta en grundvallarsamþykta stofnunarinnar. SA leggst alfarið gegn því að mæla með staðfestingu nokkurra samþykta. Fulltrúar Íslands greiða þó allir að jafnaði atkvæði með nýjum samþykktum á vinnumálþinginu sjálfu.

Viðmiðunarreglur ILO um stjórnun fötlunarmálaefna

Alþýðusamband Íslands ákvað á tímabilinu að láta þýða viðmiðunarreglur, sem stjórnarnefnd Alþjóðavinnuálastofnunarinnar (ILO) samþykkti í árslok 2001, um stjórnun fötlunarmálaefna á vinnustöðum. Reglurmar voru gefnar út í apríl 2004. Þessar reglur, eins og aðrar reglur ILO urðu til í þríhliðasamstarfi ríkisstjórna, launafólks og atvinnurekenda. Með þeim er kynnt hugtakið „fötlunarstjórnun“. Því er ætlað að taka stöðu samhliða öðrum hugtökum og stjórn-tækjum í rekstri og stjórnun fyrirtækja eins og t.d. gæðastjórnun, áhættustjórnun og starfsmannastjórnun.

Það er von ASÍ að útgáfan verði til þess að vekja vitund atvinnurekenda, launafólks og stjórnvalda um nauðsyn þess að atvinnulífið í landinu setji sér metnaðarfull markmið um fötlunarstjórnun á vinnustöðum. Fallelgur texti í lögum, reglugerðum og alþjóðsamningum um bann við mismunun vegna fötlunar gerir ekkert gagn einn og sér ef raunhæfar áætlanir um framkvæmd fylgja ekki. Þessar viðmiðunarreglur eru til leiðbeiningar fyrir atvinnurekendur, til að auðvelda þeim að taka upp framsæknar aðgerðaáætlanir um hvernig taka skuli á málefnum fatlaðra á vinnustað. Þeim er einnig beint að samtökum launafólks og stjórnvöldum sem gegna lykilhlutverki, því þau setja ramma með löggjöf og móta stefnu í félagsmálum. Stjórnvöld geta jafnframt veitt

margvíslega hvatningu og umbun til að auka framboð atvinnutækifæra fyrir fatlað fólk.

Reglurnar eru samdar í fullvissu þess að virk fötlunarstjórnun á vinnustað, vönduð framkvæmd og reynsla geri fötluðu launafólki mögulegt að leggja sitt af mörkum til þeirra fyrirtækja sem það starfar hjá, til jafns við aðra starfsmenn. Þær eru byggðar á þeirri sannfæringu að atvinnurekendur hagnist á vinnu fatlaðs fólks, sem getur lagt mikið af mörkum á vinnustað í störfum sem hæfa hæfni þeirra og getu, ef fötlun á vinnustað er stjórnað með viðeigandi hætti. Þær byggja einnig á þeirri staðreynd að fyrirtæki hagnast á að halda reyndum starfsmönnum sem fatlast og vísbendingum um að spara megi talsverða fjármuni vegna tapaðs tíma og kostnaðar vegna heilbrigðis- og tryggingamála ef til staðar er virk fötlunarstjórnunarstefna.

Þróunarsamvinna

Á síðasta ári gerði ASÍ verkefnasamning við ÞSSÍ um að framleiða námsefni um rekstur smáfyrirtækja (Small Business Course) og prenta efnið. Náms efni þetta er ætlað sem viðbótarfræðsluefni í fullorðinsfræðslu á vegum ÞSSÍ í samstarfi við stjórnvöld í Uganda og héraðsyfirvöld í Kalangala-héraði. Verkefni þetta tókst með miklum ágætum, en ÞSSÍ skilaði skýrslu í nóvember 2003.

Vegna anna við gerð kjarasamninga s.l. vor hefur samstarf við ÞSSÍ legið niðri, en gert er ráð fyrir að það verði tekið upp aftur á haustmánuðum með það að markmiði að ganga frá nýjum verkefnasamningi vegna yfirstandandi árs. Samstarfsnefnd ASÍ um þróunarsamvinnuna lagði áherslu á það á síðast ári að fylgja eftir fræðsluverkefnum í Kalangalahéraði.

Atkvæði greidd á ársfundi.

Skipulagsmál og lagabreytingar

Skipulags- og starfsháttanefnd ASÍ starfaði með virkum hætti á tímabilinu. Nefndin fjallaði ítrekað um málefni Verkalýðsfélags Akraness vegna þeirra stjórnarkreppu sem upp kom í félaginu. Þá var fjallað um aðildarumsókn bóka-gerðarmanna. Loks fjallaði nefndin um breytingar á lögum ASÍ og fundarsköpum í aðdraganda ársfundar ASÍ 2004.

Nýtt aðildarfélag

Skipulags- og starfsháttanefnd fjallaði síðla árs 2003 um aðildarumsókn Félags bókagerðarmanna. Aðild FBM var síðan samþykkt af miðstjórn ASÍ 10. desember s.á.

Sameining félaga

Á tímabilinu var nokkuð um sameiningu aðildarfélaga, þótt heldur hafi dregið úr þeirri þróun frá því sem mest var. Þá eru í gangi frekari sameiningarviðræður víða um land. 1. október 2004 voru aðildarfélög ASÍ alls 79.

Sameining Verzlunarmannafélags Reykjavíkur, VR, og Verslunarmannafélags Akraness, VA, var samþykkt með yfirgnæfandi meirihluta atkvæða í póst-

kosningu meðal félagsmanna VA en atkvæði voru talin 18. nóvember 2003. Félagsmenn VR höfðu þegar samþykkt sameininguna á aðalfundi fyrir á árinu.

Frá 1. júlí 2004 kom sameining Verkalýðsfélags Húsavíkur og Verkalýðsfélags Raufarhafnar til framkvæmda undir nafni Verkalýðsfélags Húsavíkur.

Þann 1. ágúst 2004 sameinuðust Sveinafélag Akraness og Félag iðn- og tæknigreina undir nafni hins síðarnefnda.

Lagabreytingar

Frá ársfund 2003 hafa laganefnd ASÍ borist til umsagnar 12 lagabreytingar aðildarféлага og sambanda og voru þær afgreiddar á 3 fundum nefndarinnar. Um var að ræða Félag iðn- og tæknigreina, Verkalýðsfélag Þórshafnar, Verkalýðsfélag Suðurlands, Rafiðnaðarsamband Íslands, Efling - stéttarfélag, Verkalýðsfélagið Hörður, Verkalýðsfélag Húsavíkur, Verkalýðsfélag Reyðarfjarðar, Samiðn, samband iðnfélaga, Vökull - stéttarféлага, Verkalýðsfélag Vestfirðinga og Félag bókagerðarmanna.

Stjórnarkreppa í Verkalýðsfélagi Akraness leyst

Í skýrslu forseta fyrir árið 2003 var ítarlega fjallað um þann ágreining sem reis innan Verkalýðsfélags Akraness og afskipti Alþýðusambandsins af því máli. Þar kom m.a. fram að miðstjórn ASÍ ákvað á fundi sínum 11. júní 2003 að skipa félaginu sérstakan tilsjónarmann sem starfaði í umboði Alþýðusambandsins. Þá setti miðstjórn tilsjónarmanninum erindisbréf, þar sem fram kom að hlutverk hans væri að vinna að því að lögleg stjórn yrði kosin fyrir félagið og sjá til þess að starfsemi félagsins yrði með sem eðlilegustum hætti þar til ný stjórn tæki við félaginu.

Í september 2003 fór fram atkvæðagreiðsla um breytingar á lögum Verkalýðsfélags Akraness sem voru forsenda væntanlegs stjórnarkjörs í félaginu og voru lagabreytingarnar samþykktar með 80% atkvæða. Í framhaldinu hófst síðan undirbúningur stjórnarkjörs í félaginu.

Fulltrúar á ársfund SGS ekki á ársfund ASÍ

Með bréfi til SGS skipaði tilsjónarmaður fulltrúa VLFA á ársfund sambandsins. Þeir voru samþykktir með afbrigðum sem fulltrúar með öllum réttindum þingfulltrúa.

Tilsjónarmaður ákvað, eftir að hafa kannað málavöxtu og í samræmi við fund skipulags- og starfsháttanefndar, að skipa ekki fulltrúa á ársfund ASÍ.

Ákvörðun tilsjónarmanns var tekin upp á ársfundinum. Grétar Þorsteinson, forseti ASÍ, svaraði fyrirspurninni með því m.a. að lýsa stöðu mála milli ASÍ og VLFA.

Umboð til samninga

Tilsjónarmaður sendi umboð til kjarasamninga f.h. félagsins til Sjómannasambands Íslands, Starfsgreinasambands Íslands og Samiðnar.

Auglýst eftir framboðum og kæra

Tveir listar bárust í stjórnarkjörinu, merktir A og B-listi. Á A-lista var Vilhjálmur Birgisson formannsefni en Elín Bjarnadóttir á B-lista. Kæra barst vegna framboðs B-lista. Ekki var fallist á efni hennar.

Ákveðið var að kosningarnar færu fram með allsherjaratkvæðagreiðslu á kjörstað. Þá var samþykkt að framboðslistar kynntu framboð sín í sérútgefnum blöðum. Þar birtust einnig nauðsynlegar upplýsingar um framkvæmd kosninga.

Framkvæmd kosninga

Ákveðið var að kjörstaður yrði á skrifstofu félagsins. Atkvæðagreiðsla utan kjörfundar skyldi fara fram 3.-14. nóvember. Atkvæðagreiðsla á kjörfundi var ákveðin 15. - 17. nóvember. Auk þess voru stuttir kjörfundir 1. og 2. nóvember vegna sérstakra aðstæðna.

Úrslit kosninga

Greidd atkvæði töldust vera 868

A listi hlaut	462	53,23%
---------------	-----	--------

B listi hlaut	406	46,77%
---------------	-----	--------

Framhaldsaðalfundur félagsins var haldinn 18. nóvember 2003. Auk nokkurra annarra dagskráratriða var lýst kjör stjórnar sem þar með tók við stjórn félagsins. Fundurinn einkenndist af eindrægni og sáttavilja.

Það mæðir mikið á starfsfólki ASÍ á ársfundum.

Starfsemi og skipulag á skrifstofu ASÍ

Frá árinu 1997 hefur starfsemi á skrifstofu ASÍ byggst á starfs- og fjárhagsáætlun sem er samþykkt af miðstjórn ASÍ. Sú nýbreytni var tekin upp við undirbúning starfs- og fjárhagsáætlunar að miðstjórn skipaði sérstaka starfsnefnd, Starfs- og fjárhagsnefnd, sem starfar með forseta og framkvæmdastjóra að undirbúningi að gerð og kynningu á starfs- og fjárhagsáætlun sambandsins fyrir komandi ár. Samkvæmt erindisbréfi nefndarinnar skal hún einkum huga að því að þær félagspólítísku áherslur sem lagt er upp með í starfs- og fjárhagsáætlun séu í samræmi við megináherslur ársfunda ASÍ, miðstjórnar og fastanefnda miðstjórnar.

Að venju var starfs- og fjárhagsáætlun lögð fyrir miðstjórn í byrjun desember, þar sem línur voru lagðar fyrir starfsemi skrifstofunnar fyrir árið 2003. Meginmarkmið skrifstofu ASÍ á árinu 2004 var að nýta áfram þann mikla meðbyr sem verkalýðshreyfingin og Alþýðusambandið hefur náð að skapa sér síðustu misserin til að móta almenna umræðu í samfélaginu og fylgja þannig eftir stefnu og áherslum verkalýðshreyfingarinnar. Mikilvægur þáttur í þessu er að gera Alþýðusambandið, landssamböndin og aðildarfélögin sýnileg í allri opinberri umræðu um hagsmuni launafólks hér á landi. Starfs- og fjárhagsáætlunin var samþykkt á fyrsta fundi miðstjórnar í janúar 2004.

Starfsemin á skrifstofu ASÍ markaðist á tímabilinu einkum af þeim viðfangsefnum sem fjallað er um í þessari skýrslu. Því til viðbótar komu fjölmörg mál til kasta Alþýðusambandsins og starfsfólks þess. Þar má nefna margvísleg mál er tengjast túlkun kjarasamninga, útreikninga og lög, auk hagfræðilegra úrlausnarefna af ýmsu tagi. Margvísleg upplýsingagjöf er mikill og vaxandi þáttur í starfseminni, en nánar er fjallað um þau atriði hér á eftir.

Nýverið var gerður þjónustusamningur við fyrirtækið Sólarplexus um heilbrigðisráðgjöf á skrifstofu ASÍ. Samningurinn felur m.a í sér að framkvæmt verður áhættumat á starfsumhverfinu sem og ráðgjöf til starfsmanna sambandanna.

Starfsmenn á skrifstofu ASÍ 1. október 2003

Starfsmenn Alþýðusambands Íslands voru þann 1. október síðast liðinn sem hér segir:

Ása Jónsdóttir, gjaldkeri, Ástríður Andrésdóttir, fulltrúi, Grétar Þorsteins-son, forseti ASÍ, Guðmundur Hilmarsson, sérfræðingur, Guðmundur Rúnar Árnason, ritstjóri og upplýsingafulltrúi, Guðveig Elísdóttir, ræstiteknir (í fæðingarorlofi), Gylfi Arnbjörnsson, framkvæmdastjóri ASÍ, Halldór Grönvold, aðstoðarframkvæmdastjóri og deildarstjóri félagsmáladeildar, Ingibjörg Björnsdóttir, matráðskona og ræstiteknir, Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, varaforseti ASÍ, Ingunn S. Þorsteinsdóttir, hagfræðingur, Ingvar Sverrisson, lögfræðingur, Magnús Norðdal, lögfræðingur og deildarstjóri lögfræðideildar (í launalaus leyfi til mars 2005), Margrét Lind Ólafsdóttir, umsjónarmaður vefmála, María Haraldsdóttir, bókari, Ólafur Darri Andrason, hagfræðingur og deildarstjóri hagdeildar ASÍ, Rannveig Einarsdóttir, fræðslufulltrúi og deildarstjóri MFA fræðsludeildar ASÍ, Sif Ólafsdóttir fulltrúi, Sigurður Víðisson, verkefnisstjóri í verðlagseftirliti og Stefán Úlfarsson, hagfræðingur.

Litlar breytingar hafa orðið á starfsmannahaldi hjá ASÍ frá síðasta ársfundi, nýr varaforseti tók til starfa að loknum ársfundi og áformum um ráðningu tveggja sérfræðinga var frestað til haustsins vegna anna við gerð kjarasamninga s.l. vor.

Útgáfu- og kynningarmál ASÍ

Fyrir nokkrum misserum var mörkuð sú stefna að gera afgerandi breytingar á kynningar- og útgáfumálum Alþýðusambandsins. Það fólst meðal annars í að draga úr útgáfutíðni Vinnunnar, en leggja í staðinn áherslu á annars konar útgáfu - ekki síst rafræna.

Í samræmi við þetta kom Vinnan út tvisvar árið 2003. Eitt tölublað kom út fyrir fyrsta máí á þessu ári, þar sem einkum var fjallað um málefni útlendinga og annað er ráðgert í kjölfar ársfundar.

Fréttaskvetta hefur komið út nokkrum sinnum á árinu. Þar er fjallað um það helsta sem er á baugi hverju sinni, ekki síst það sem gerist á vettvangi miðstjórnar ASÍ. Fréttaskvetta er gefin út á pdf-formi og dreift með tölvupósti til aðildarfélaga, auk þess sem safnað hefur verið netföngum stjórnarfólks í aðildarfélögum úr skýrslum félaga. Þessir aðilar hafa jafnframt verið settir á lista yfir áskrifendur Fréttaskvettu. Áskrifendur nú eru á fimmta hundrað talsins.

Vinnan.is er sömuleiðis rafræn útgáfa sem hleypt var af stokkunum í byrjun síðasta árs. Vinnan.is er send með tölvupósti á fjölmiðla, alþingismenn, stofnanir og starfsfólk þeirra, sveitarstjórnir og sveitarstjórnarmenn, auk áhugasamra einstaklinga. Á árinu hefur verið gert átak í að fjölga áskrifendum Vinnan.is, með markvissri netfangasöfnun. Þannig er nú fyrir hendi alltæmandi listi yfir alla kjörna fulltrúa í sveitarstjórnunum og netföng þeirra. Jafnframt hefur verið safnað netföngum starfsfólks ráðuneyta og opinberra stofnana. Þessari vinnu verður haldið áfram, þannig að sá hópur sem fær Vinnan.is vex stöðugt. Auk þeirra sem áður eru nefndir, fá allir áskrifendur Fréttaskvettu jafnframt Vinnan.is.

Áfram hefur verið unnið eftir þeirri stefnu að birta jafnóðum á vefnum fréttir úr starfi hreyfingarinnar. Vefur ASÍ hefur unnið sér sess sem uppspretta fréttu í almennum fréttamiðlum. Eins og fram kemur hér á eftir, er nú unnið að gagngerri uppstokkun á vef ASÍ, ekki síst með tilliti til útlits.

Auk þessa hafa af og til verið gefin út prentuð og fjölfölduð rit um afmörkuð viðfangsefni. Til dæmis var allt efni frá síðasta ársfundi gefið út í sérstökum heftum sem dreift var til aðildarfélaga og fulltrúa á ársfundi. Ennfremur var gefið út ítarlegt rit á ensku um þau lög og reglur sem gilda á íslenskum vinnumarkaði. Þetta rit hefur verið talsvert eftirsótt af ýmsum aðilum.

Skýrsla forseta er gefin út árlega í tengslum við ársfund. Umfang skýrslunnar og innihald hefur aukist ár frá ári, í samræmi við aukið umfang starfsins á vettvangi Alþýðusambandsins. Árið 2003 var hleypt af stokkum því nýmæli í útgáfu Alþýðusambandsins að gefa út nokkurs konar útdrátt úr skýrslu forseta, sem hlaut heitið Árið í hnotskurn. Þessi útgáfa fékk allmiklu meiri dreifingu en hefðbundin skýrsla forseta, var m.a. send þingmönnum og öllum áskrifendum Vinnunnar.

Ímynd ASÍ

Skrifstofa ASÍ lætur reglulega fara fram mælingar á viðhorfum almennings til Alþýðusambandsins. Slíkar mælingar eru til allt frá árinu 1986, en voru ekki gerðar með reglubundnu millibili fyrr en 1999/2000. Í könnun sem var gerð 1999 var næstum fimmtungur neikvæður í garð ASÍ og rúm 40% jákvæð. Eft-

ir þingið 2000 voru jákvæðir ekki nema rétt rúmur þriðjungur og meira en helmingur var hlutlaus. Síðan þá hefur þróunin verið stöðug í rétta átt. Neikvæðir hafa verið innan við 10%, jákvæðum hefur fjölgað og hlutlausum fækkað. Í mælingu sem var gerð í ágúst 2003 voru jákvæðir fleiri en hlutlausir í fyrsta skipti síðan 1994. Tiltölulega litlar breytingar hafa mælst á almennum viðhorfum til ASÍ síðan þá.

Dagana 19.-29. desember 2003 lét ASÍ gera könnun á viðhorfum landsmanna til lífeyrismála, í kjölfar þess að umdeilt eftirlaunafrumvarp var samþykkt á Alþingi. Spurt var hvort viðkomandi væru ánægð(ir) eða óánægð(ir) með lögin. Alls voru tæp 80% óánægð og innan við 10% ánægð. Þá var spurt: Telur þú að lífeyrisréttur opinberra starfsmanna sé betri en þeirra sem vinna á almennum markaði, að lífeyrisréttur þeirra sem vinna á almennum markaði sé betri eða að lífeyrisréttur þeirra sem vinna hjá hinu opinbera og á almennum markaði sé hliðstæður eða sá sami?

Þrír af hverjum fjórum sögðu lífeyrisrétt opinberra starfsmanna betri, tæp 15% töldu hann sambærilegan og 10% töldu lífeyrisrétt á almennum markaði betri.

Þá var spurt hvort viðkomandi væri hlynnt(ur) eða andvíg(ur) kröfu verkálýðshreyfingarinnar um samræmingu lífeyrisréttar fólks á almennum vinnumarkaði og hjá hinu opinbera. Niðurstaðan var afgerandi. Ríflega 80% sögðust fylgjandi, en 14,5% kváðust andvíg.

Að lokum voru svarendur spurðir hvort þeir væru ánægð(ir) eða óánægð(ir) með framgöngu verkálýðshreyfingarinnar í umræðunni um áður nefnd lög. Alls voru ríflega 56% ánægð, en tæp 29% óánægð. Tæp 15% kváðust hvorki ánægð né óánægð.

ASÍ vefurinn

ASÍ vefurinn - www.asi.is - er hugsaður sem fréttá- og upplýsingavefur og sem eðlilegur fyrsti viðkomustaður fyrir þá sem fara á netið í leit að upplýsingum um málefni sem snerta verkálýðshreyfinguna og réttinda- og kjaramál launafólks. Vefurinn hefur að geyma mikið magn upplýsinga og notendahópurinn er breiður. ASÍ vefurinn hefur reynst drjúgur við að koma málum á dagskrá, jafnt innan hreyfingarinnar sem og hjá fjölmiðlum. Allt efnið á vefnum er unnið af starfsfólki Alþýðusambandsins. Skipulagið á vefnum er með eftirfarandi hætti: Forsíðan er í senn fréttasíða með nýjustu fréttum um það sem er efst á baugi hverju sinni og gátt að þeim vefhlutum sem ASÍ vefurinn er byggður á. Þeir eru:

- Forsíða. Þar er að finna nýjustu fréttir af því sem er efst á baugi hverju sinni.
- Á vinnumarkaði. Þar eru upplýsingar um réttindi og skyldur á íslensk-

um vinnumarkaði. Efnið á þessari síðu er að meginstofni til fengið úr bókum Láru V. Júlíusdóttur, „Réttindi og skyldur á vinnumarkaði“ og „Stéttarfélög og vinnudeilur“, en auk þess er stuðst við efni sem ASÍ á í fórum sínum um þetta efni. Því til viðbótar eru upplýsingar er varða vinnurétt.

- ASÍ. Þar eru upplýsingar um störf og stefnu Alþýðusambandsins og þau verkefni sem deildir skrifstofunnar vinna að, hver fyrir sig. Á þessum vefhluta er einnig að finna aðildarfélög og sambönd ASÍ svo og alþjóðastarf sem tengist ASÍ.
- Fréttavefur Vinnunnar. Þar er að finna ýmiss konar fréttir sem eiga einkum erindi til félaga í verkalýðshreyfingunni, án þess að vera beinlínis þess eðlis að þær séu settar á aðalsíðuna. Reglulega er farið yfir heimasíður aðildarfélaganna, lífeyrissjóða, héraðsfréttablaða, erlendra verkalýðssamtaka og fleiri aðila og sagt frá því á fréttavef Vinnunnar sem talið er eiga erindi við íslenskt launafólk. Á fréttavefnum er einnig að finna öll tölublað Vinnunnar.is og Fréttaskvettu. Þá er þar einnig að finna úrval greina sem hafa verið gefin út í tengslum við Vinnuna. Ennfremur efni frá þeim ráðstefnum sem ASÍ hefur staðið fyrir eða tekið þátt í svo og þær greinar og kannanir sem gerðar hafa verið af verðlags- eftirliti ASÍ.
- Hægri hliðardálgur. Hægri hliðardálgur á vefsíðu ASÍ gegnir veigamiklu hlutverki. Hægt er að segja að síðan sé einskonauglýsingasvæði. Því má skipta í þrjá hluta: Í fyrsta lagi eru þar tilkynningar eða auglýsingar frá utanaðkomandi aðilum sem tengjast starfi ASÍ. Í öðru lagi er að finna þar efni innan ASÍ sem þarf að vera sýnilegt eða er í brennidepli í ákveðinn tíma. Í þriðja lagi er dálgur sem ber yfirskriftina: Nýtt á vefnum og er þar nýtt efni frá ráðstefnum sem notendur geta þá nálgast á auðveldan hátt svo og tilkynningar um nýjar sýningar hjá Listasafni ASÍ.

Ýmsar breytingar hafa þó verið gerðar á vefnum til að gera hann aðgengilegri og koma til móts við þarfir notenda og má í því sambandi m.a. nefna að hægt er að skrá sig á námskeið í gegnum vefinn. Ítarlegri upplýsingar er nú hægt að nálgast varðandi Listasafn ASÍ þar sem er að finna upplýsingar um þær sýningar sem Listasafnið er með á árinu, upplýsingar um vinnustaðasýningar og svo sýningaskilmála.

ASÍ vefurinn hefur verið í stöðugri þróun og endurskoðun þetta árið. Sú reynsla sem hefur komið á vefinn hefur hins vegar leitt í ljós að gera þarf ákveðnar breytingar til að þjóna notendum á sem bestan hátt. Unnið hefur verið að greiningu á vefnum þar sem farið hefur verið yfir endurskoðun á þeim

vefhlutum sem eru til staðar nú og fundnar leiðir til að aðlaga vefinn betur að þörfum notandans. Með þessari vinnu hefur verið reynt að kortleggja þær þarfir sem vefurinn þarf að uppfylla til að koma betur til móts við notendurna. Áhersla hefur verið lögð á að hanna nýtt leiðarkerfi með það að markmiði að notandinn hafi yfirsýn yfir vefinn og möguleika á að nálgast það efni sem hann sækist eftir á sem skjótvirkastan hátt. Þá mun útlitið taka breytingum í samræmi við nýtt leiðarkerfi. Áætlað er að þessari vinnu verði lokið á vormánuðum 2005.

Meðal þess sem fjallað var um á árinu var frumvarp til breytinga á lögum um útlendinga.

Umsagnir um lagafrumvörp og þingsályktunartillögur

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 88. mál.

3. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 88. mál.

Megininntak frumvarpsins eru eftirfarandi breytingar á lögum um tekju- og eignaskatt.

1. Að viðmiðunarfjárhæðir laganna þ.e. fjárhæðir vegna tekju og eignaskatts, barnabóta og vaxtabóta, hækki í samræmi við áætlaðar verðlagsforsendur fjárlagafrumvarpsins eða um 2,5%.
2. Að hámark vaxtagjalda til útreiknings vaxtabóta lækkar úr 7% af skuldum vegna húsnæðiskaupa í 5,5% af skuldum.

3. Að fella brott ákvæði laganna um alþjóðleg viðskiptafélög.
4. Sérstakur tekjuskattur (hátekjuskattur) er lækkaður í 4% á árinu 2004 og síðan boðað að hann lækki í 2% árið 2005 en falli síðan brott.

Hér verður gerð grein fyrir afstöðu ASÍ til þeirra breytinga sem að framan eru nefndar.

Undanfarin ár hafa viðmiðunarfjárhæðir laganna hækkað í samræmi við umsamdar taxtahækkanir skv. kjarasamningum. Nú eru kjarasamningar lausir og slík viðmið því vandfundin en ef viðmiðunarfjárhæðirnar hækka í samræmi við áætlaðar breytingar á verðlagi er verið að auka skattbyrði almenns launafólks umfram það sem verið hefði skv. þeim reglum sem áður giltu. Á slíka breytingu getur ASÍ ekki fallist. Eðlilegra er að viðmiðunarfjárhæðirnar hækki í samræmi við forsendur fjárlaga um áætlaðar launabreytingar.

Ákvæði frumvarpsins um að lækka hámark vaxtagjalda til útreiknings vaxtabóta úr 7% af skuldum í 5,5% felur í sér aukna tekjuöflun (lækkun á útgjöldum) fyrir ríkissjóð sem nemur 600 milljónum. Þessi tekjuöflun kemur fyrst og fremst frá þeim sem eru hvað skuldsettastir vegna húsnæðiskaupa. Meginrökin fyrir breytingunni eru sögð að raunvextir langtímalána hafi lækkað frá því viðmiðunarmörkin voru sett. Ekki er hægt að fallast á þau rök vegna þess að ef vextir lækka þá lækka einfaldlega vaxtagjöldin og þar með vaxtabæturnar. Í annan stað má benda á að margt bendir til þess að vextir fari hækkandi. Að mati ASÍ felur umrædd breyting í sér aukna tekjuöflun (lækkun á útgjöldum) hjá þeim sem eru hvað skuldsettastir vegna kaupa á eigin húsnæði. Á slíka breytingu getur ASÍ ekki með nokkru móti fallist.

ASÍ hefur enga athugasemd við þær greinar sem snúa að því að fella brott ákvæði laganna um alþjóðleg viðskiptafélög.

Samkvæmt frumvarpinu á að lækka hátekjuskatt í áföngum og fella hann loks brott. Að mati ASÍ er slík breyting hvorki réttlát né skynsamleg. Í fyrsta lagi er verið að draga úr tekjujöfnunarhlutverki tekjuskattskerfisins. Í öðru lagi er verið að lækka tekjur ríkissjóðs og vinna þannig gegn sveiflujöfnunarhlutverki skattkerfisins á tíma þegar búast má við aukinni þenslu. Þetta er gert gagnvart þeim hópi í þjóðfélaginu sem síst þarf á því að halda. Lækkun hátekjuskatts er sérkennileg þegar það er haft í huga að verið er að auka skattbyrði almenns launafólks eins og bent er á hér að framan í umfjöllun um breytingar á því hvernig viðmiðunarfjárhæðir frumvarpsins hækka. Einnig má benda á að skv. fjárlagafrumvarpinu er gripið til sérstakra ráðstafanna í ríkisfjármálum upp á 3,7 milljarða. Af þeirri upphæð er verið að skerða tilfærslur og greiðslur til þeirra verst settu um 2,1 milljarð. Hér er verið að lækka skatta þeirra best settu um 350 milljónir og þegar búið er að fella brott ákvæðið um hátekjuskattinn að fullu verður árlegt tekjutap ríkissjóðs orðið nærri tveimur milljörðum. ASÍ leggst því alfarið gegn umræddri breytingu.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 113/1190, um tryggingagjald með síðari breytingum, 89. mál.

3. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 113/1190, um tryggingagjald með síðari breytingum, 89. mál.

Frumvarið felur það í sér að heimild launagreiðanda til lækkunar á tryggingagjaldi sem nýta má á móti sem iðgjald á móti iðgjaldi launamanns í tilviki séreignarlífeyrissparnaðar fellur brott.

Markmiðið með umræddri heimild var að efla lífeyrissparnað landsmanna og einnig þjóðhagslegan sparnað. Bæði markmiðin eru enn í fullu gildi. Stórir hópar launafólks hafa ekki nýtt sér viðbótarlífeyrissparnaðinn nema að takmörkuðu leyti. Þetta á sérstaklega við um þá tekjulægri. Verkalýðshreyfingin brást við á þann hátt að semja í desember 2001 um að 1% framlag launagreiðanda væri óháð framlagi launþega. Mikil nauðsyn er að halda áfram á þeirri braut að reyna að efla viðbótarlífeyrissparnaðinn, sérstaklega gagnvart þeim sem hafa lægri launin.

Það er að auki beinlínis óráðlegt að fella brott hvata til þjóðhagslegs sparnaðar þegar allar spár benda til þess að búast megi við verulegri þenslu í hagkerfinu.

Einnig má benda á að verði umrætt frumvarp að lögum er verið að rýra kjör launafólks um 500-600 milljónir á ári. Slík kjaraskerðing mun ekki auðvelda komandi kjarasamningsgerð.

Alþýðusamband Íslands leggst alfarið gegn því að umrætt frumvarp verði samþykkt.

Frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum og lögum um refsíbyrgð lögaðila vegna mútugreiðslna og hryðjuverka, 146 mál.

7. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Markmið frumvarpsins er að samræma íslensk lög og Strassborgarsamninginn um spillingu frá 27.1 1999. Ákvæði frumvarpsins skýra sig sjálf og munu ef samþykkt verða fela í sér verðmæta leiðsögn í stjórnsýslu hins opinbera og í viðskiptalífínu almennt. Um er að ræða erfiðan brotaflokk þar sem ákærvaldið mætir á tíðum verulegum sönnunarerfiðleikum. Tilboð um mútur eða tilboð um milligöngu um þær fara að líkindum fram í tveggja manna tali við aðstæður sem í sjálfu sér eru eðlilegar, sérstaklega í jafnlitlu samfélagi og Ísland er. Til þess að styrkja efni frumvarpsins og virka beitingu ákvæða þess ber brýna nauðsyn til þess að tryggja vernd og réttarstöðu þeirra sem veita upplýsingar sem leitt geta til þess að mútubrot fáiast upplýst. Þannig má leitast við að tryggja ákærvaldinu betri tækifæri til sönnunar en ella væri fyrir hendi. Jafnframt myndu slík ákvæði verða til þess að fleiri brot en ella fengjust rann-

sökuð. Fyrir Alþingi liggja tvö lagafrumvörp sem m.a. hafa þennan tilgang og mælir Alþýðusamband Ísland með því að þau verði einnig samþykkt. Hér er átt við málin nr. 41 og 42 um heimildarmenn og bótarétt þeirra.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 62/1994, um mannréttinda-sáttmála Evrópu.

17. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist framangreint frumvarp til umsagnar. Markmið frumvarpsins er að Ísland sýni samstöðu á alþjóðlegum vettvangi um afnám dauðarefsinga í öllum tilvikum með því að fullgilda 13. viðauka við sáttmálann. Alþýðusamband Íslands styður eindregið markmið þetta og hvetur til þess að frumvarpið verði samþykkt. Jafnframt hvetur Alþýðusambandið til þess að 12. viðauki við sáttmálann verði einnig fullgiltur af Íslands hálfu en þar er fjallað um bann við mismunun af hvaða toga sem er.

Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum til verndar trúnaðar-sambandi fjölmíðlamanna o.fl., 41 mál.

17. nóvember sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands mælir með því að frumvarp þetta verði samþykkt og telur það styrkja efni og framkvæmd frumvarps um breytingu á almennum hegningarlögum o.fl. sem ætlað er samræma íslensk lög og Strassborgarsamninginn um spillingu frá 27.1 1999.

Frumvarp til laga um bótarétt höfunda og heimildarmanna, 42 mál.

17. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Starfsmenn sem búa yfir vitneskju um alvarleg brot í starfsemi félaga og stofnana óháð eignarhaldi þeirra og sem þeim ber lagaleg og siðferðileg skylda til þess að upplýsa þarfnast þess að njóta verndar að lögum gangi þeir fram fyrir skjöldu. Frumvarpinu er ætlað að bæta þar úr og mælir Alþýðusamband Íslands með samþykki þess og telur það styrkja efni og framkvæmd frumvarps um breytingu á almennum hegningarlögum o.fl. sem ætlað er samræma íslensk lög og Strassborgarsamninginn um spillingu frá 27.1 1999.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 6. mál.

18. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 6. mál.

Markmið frumvarpsins er að lækka virðisaukaskatt af matvælum úr 14% í 7%.

Matvæli eru einn stærsti útgjaldaliður heimilanna í landinu og líklega stærsti einstaki útgjaldaliður þeirra heimila sem lægstar hafa tekjurnar. Að mati Alþýðusambands Íslands er því mikilvægt að lækka matarverð. Alþýðusambandið er því sammála umræddri tillögu og mælir með því að hún verði samþykkt. Alþýðusambandið vill þó benda á að umrædd breyting hefur í för með sér umtalsvert tekjutap fyrir ríkissjóð. Því þarf að huga sérstaklega að því hvenær heppilegt sé að umrædd tillaga komi til framkvæmda.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 11. mál.

18. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt með síðari breytingum, 11. mál.

Markmið frumvarpsins er að lækka virðisaukaskatt af hljóðbókum til jafns við virðisaukaskatt af bókum.

Alþýðusamband Íslands er sammála umræddri breytingu og mælir með því að frumvarpið verði samþykkt.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, 7. mál.

19. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, 7. mál.

Meginmarkmið frumvarpsins er að setja þrengri skorður á hliðarstarfsemi viðskiptabanka, sparisjóða og lánaþyrirtækja sbr. 21. gr. áðurnefndra laga. Með frumvarpinu er lagt til að starfsheimildir fjármálafyrirtækja verði takmarkaðar við eina tegund starfsleyfis. Þar með verði viðskiptabönkum og sparisjóðum óheimilt að stunda fjárfestingabankastarfsemi.

Alþýðusamband Íslands styður það meginmarkmið frumvarpsins að skýr skil verði á milli þeirrar starfsemi sem felst í fjárfestingabankastarfsemi annars vegar og almennrar viðskiptabankastarfsemi hins vegar. Alþýðusambandið telur nauðsynlegt að skilin á milli umræddra þátta hjá bönkum og sparisjóðum verði gerð skýrari með lagaákvæðum hvað varðar rekstur, bókhaldslegt upp-
gjör, stjórnun og stefnumótun í hverri rekstrareiningu fyrir sig.

Til þess að tryggja að hagsmunum allra viðskiptavina sé gert jafnhátt undir höfði og að svokallaðir „kínamúrar“ haldi betur, þarf að gera kröfu um skýran stjórnunarlegan aðskilnað þar sem sett eru skilyrði um að sömu aðilarnir komi ekki að stjórn eða rekstri beggja rekstrareininganna.

Nauðsynlegt er að tryggja að afkoma hverrar rekstrareiningar fyrir sig verði birt með opinberum hætti og gerð aðgengileg fyrir almenning og fjár-

festu, til að tryggja gegnsæi verðmyndunar þeirra þjónustu sem veitt er innan hverrar einingar, með sama hætti og almennt gildir um fyrirtæki á verðbréfa-markaði.

Auk þess sem hér hefur verið nefnt, þurfa að vera skýr ákvæði um eignatengsl á milli fjármálafyrirtækja og einstakra rekstrareininga þeirra ásamt ákvæði um upplýsingaskyldu til viðskiptamanna. Einnig er mikilvægt að ákvæði séu um eignarhald fjármálafyrirtækja og einstakra rekstrareininga þeirra í óskyldum rekstri. Þetta á sérstaklega við um samkeppnishlutann.

Það þarf hins vegar að gæta þess að fjármálafyrirtækjum séu ekki settar of strangar skorður varðandi starfsheimildir þannig að þau nái að nýta sér samlegðaráhrif við skylda fjármálastarfsemi og þar með að draga úr kostnaði við rekstur. Of þröngar skorður geta leitt til aukins kostnaðar hjá fjármálafyrirtækjunum og þar með til hækkunar á þjónustugjöldum og aukins kostnaðar fyrir neytendur. Nauðsynlegt er að þjónustugjöld og vextir fjármálafyrirtækja lækki umtalsvert frá því sem nú er.

Þingsályktunartillaga um fullgildingu á samþykkt Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar nr. 163 um aðbúnað skipverja á hafi úti og í höfn (1987), 48 mál.

20. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Á þingi Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar (ILO) 1987 var samþykkt nr. 163 um aðbúnað skipverja á hafi úti og í höfn samþykkt. Af hálfu Íslands var þetta þing ILO ekki sótt.

Alþýðusamband Íslands styður eindregið að samþykkt þessi verði fullgilt hér á landi og tekur undir rök flutningsmanna. ASÍ bendir jafnframt á, að samkvæmt b. lið 5.mgr. 19.gr. stofnskrár ILO ber stjórnvöldum að leggja samþykktir ILO þá er þær hafa verið samþykktar fyrir viðeigandi stofnanir eða stjórnvöld með það fyrir augum að fullgilda þær með lagasetningu eða á annan hátt. Þetta ákvæði 19.gr. stofnskrárinnar felur það í sér að aðildarríki stofnunarinnar skuli leggja nýjar samþykktir fyrir og taka afstöðu til þess hvort fullgilda beri þær og þá hvernig eða hvort ekki skuli fullgilt. Í febrúar 1988 var skýrsla um 74 þing ILO lögð fyrir Alþingi. Þar er gerð grein fyrir Samþykkt 163 en engin afstaða tekin til þess hvort eða hvernig skuli fullgilda svo sem skylt er. Brýna nauðsyn ber því til þó seint sé að stjórnvöld taki formlega afstöðu til samþykktarinnar og geri Alþingi að svo búnu grein fyrir afstöðu sinni og rökum fyrir henni, þannig að þessi samþykkt ILO hljóti þá meðferð sem mælt er fyrir um í stofnskrá ILO.

Frumvarp til laga um váttryggingasamninga, 204 mál.

24. nóvember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands fagnar þeim breytingum sem á VSL eru gerðar og miða að aukinni réttarvernd neytenda og skýrari stöðu hópváttryggðra. ASÍ leggur áherslu á, að þær breytingar sem gerðar eru verði ekki notaðar til þess að hækka iðgjöld trygginga. Skýrari leikreglur munu fækka ágreiningsmálum og draga úr kostnaði en ekki auka hann.

Frumvarp til laga um Evrópufélög, 203. mál.

3. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp iðnaðar- og viðskiptaráðherra til laga um Evrópufélög. Frumvarpið er byggt á reglugerð Ráðsins (EB) 2157/2001 frá 8. október 2001 um samþykktir fyrir Evrópufélög (SE). Með reglugerð þessari er lagður grundvöllur að nýju félagsformi (yfirþjóðlegu) á sviði evrópsks félagaréttar. Er því ætlað að þjóna hagsmunum fyrirtækja sem starfa eða hyggjast starfa í fleiri en einu aðildarríki sambandsins.

Sérstaða þessa nýja félagsforms lýsir sér m.a. í því að slíkt Evrópufélag verður ekki skráð nema fyrir liggja samkomulag milli stjórnar og fulltrúa starfsmanna um fyrirkomulag á upplýsingagjöf til starfsmanna og samráði um málaefni félagsins en um þau mál er fjallað í tilskipun 2001/86/EB. Frumvarp um það efni er að vænta frá félagsmálaráðherra. Með því frumvarpi verður lagður grunnur að rétti starfsmanna slíkra félaga til upplýsinga og samráðs um mikilvæg málefni er varða hagsmuni þeirra sérstaklega, auk þess sem kveðið er á um rétt þeirra í ákveðnum tilvikum til þátttöku í stjórn Evrópufélags.

Alþýðusambandið mælir með því að frumvarp þetta verði samþykkt.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um tekjuskatt og eignaskatt, 18 mál.

3. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Samtökum atvinnurekenda og samtökum launafólks er falið mikilvægt hlutverk í atvinnu- og efnahagslífi þjóðarinnar. Því hlutverki er annars vegar sinnt í tvíhliða samstarfi þessara aðila og hins vegar í þríhliða samstarfi þeirra og stjórnvalda. Eins og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu eru félagsgjöld atvinnurekenda til heildarsamtaka sinna frádráttarbær í rekstri og kemur þannig til lækkunar á skattskyldum tekjum þeirra. Það sama á hins vegar ekki við um félagsmenn stéttarfélaganna. Mikilvægt er að jafnræðis sé gætt í þessu efni og þess vegna hvetur ASÍ mjög eindregið til þess að frumvarp þetta verði samþykkt og launafólki veitt heimild til þess að draga félagsgjöld sín frá skattskyldum tekjum. Í þessu sambandi er minnt á skyldu stjórnvalda skv. sam-

þykktum Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar til þess að meðhöndla aðila vinnu-
markaðarins með sambærilegum hætti. Hjálagat fylgir einnig ályktun 5 Evrópu-
ráðstefnu ILO en þar eru stjórnvöld í Evrópu hvött til þess að veita bæði sam-
tökum atvinnurekenda og launafólki skattaívilnun vegna félagsgjalda.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 91. mál.

3. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp um breytingu á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt og eignaskatt, 91. mál.

Að undanfögnu hefur Alþýðusambandið í góðri samvinnu við fulltrúa al-
mannahéllasamtaka og sérfræðinga, unnið að skoðun á ýmsum þáttum vel-
ferðarkerfisins og lagt fram tillögur til úrbóta.

Hópur fólks býr við ákaflega kröpp kjör. Þeir sem búa við kröppust kjörin
leita gjarnan eftir aðstoð frá sveitarfélögum. Því skoðaði Alþýðusambandið
upplýsingar um veitta fjárhagsaðstoð á árinu 2002 í sex stórum sveitarfélög-
um, Reykjavíkurborg, Kópavogi, Hafnarfirði, Reykjanesbæ, Árborg og Akur-
eyri. Ekki var um tæmandi úttekt að ræða á fjárhagsaðstoð sveitarfélaga í
heild, en gera má ráð fyrir að þessi sveitarfélög gefi nokkuð raunsanna mynd
af stöðunni, a.m.k. í þéttbýli.

Við skoðun á upplýsingunum frá umræddum sveitarfélögum kemur eftir-
farandi fram:

- Í þessum sex sveitarfélögum fengu 5.493 fjölskyldna/heimila fjárhags-
aðstoð.
- Greint eftir atvinnustöðu kemur í ljós að stærsti hópurinn eru atvinnu-
lausir eða 42% þeirra sem fá fjárhagsaðstoð.
- Greint eftir hjúskaparstöðu kemur í ljós að einhleypir karlar eru fjöl-
mennasti hópurinn eða 37% en einstæðar mæður næst stærsti hópurinn
eða 32%.
- Greint eftir aldri kemur í ljós að yngra fólk þarf helst á fjárhagsaðstoð
að halda.

Vísbendingar eru um að fjárhagsaðstoð sé veitt í skamman tíma eða í 1-2
mánuði. Slíkt þarf ekki að koma á óvart, þar sem fjárhagsaðstoðin er hugsuð
sem bráðaaðstoð fyrir fólk sem mætir tímabundnum erfiðleikum eða til að að-
stoða fólk við að vinna sig út úr erfiðleikum.

Alþýðusambandið telur mikilvægt að styrkja stöðu þess fólks sem þarf að
nýta sér fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Þeir hópar sem njóta aðstoðarinnar stan-
da mjög höllum fæti en oftar en ekki er um tímabundið ástand að ræða. Því eru
sterk rök fyrir því að ekki sé greiddur skattur af styrkjum sem greiddir eru í
formi fjárhagsaðstoðar frá sveitarfélögum.

Alþýðusamband Íslands mælir því með samþykkt frumvarpsins.

Þingsályktunartillaga um afnám verðtryggingar á fjárskuldbindingum, 99. mál.

4. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar tillaga til þingsályktunar um afnám verðtryggingar á fjárskuldbindingum, 99. mál.

Verðtrygging fjárskuldbindinga er mun meiri hér á landi en í þeim löndum sem við berum okkur saman við. Því er eðlilegt að sú spurning vakni hvort að ekki sé rétt að færa þessi mál nær því sem gerist í öðrum löndum. Slíkt myndi mögulega geta leitt til aukinnar samkeppi á íslenskum fjármálamarkaði þar sem erlendir aðilar kunna að veigra sér við að hasla sér völl á íslenskum fjármálamarkaði, vegna sérstöðu hans. Einnig má spyrja hvort að ekki sé eðlilegt í ljósi þess að íslenskt efnahagslíf býr við svipaðan stöðugleika og önnur vest-ræn ríki, að draga úr sjálfvirkum vísitöluviðmiðum.

Alþýðusamband Íslands telur því jákvætt að skipuð verði nefnd sem leggi mat á kosti og galla þess að afnema verðtryggingu inn- og útlána í áföngum og mælir með því að tillagan verði samþykkt

Þingsályktunartillaga um framkvæmdaáætlanir til að ná fram launajafnrétti kynjanna, 15. mál.

7. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Fyrir liggur að enn er langt í land með að markmið um launajafnrétti kynjanna á íslenskum vinnumarkaði hafi náð fram að ganga. Ljóst er að ástæður þess að konur njóta enn mun lægri launa og lakari kjara en karlar á vinnumarkaði eru margvíslegar. Jafnframt liggur fyrir að forsenda þess að markmiðum um jöfn laun án tillits til kynferðis verði náð er að unnið verði með markvissum hætti að því að greina ástæður launamisrættisins og vinna kerfisbundið að því að uppræta það.

Í ljósi framanritaðs styður Alþýðusamband Íslands fram komna þingsályktunartillögu um **framkvæmdaáætlanir til að ná fram launajafnrétti kynjanna.**

Frumvarp til laga um uppfinningar starfsmanna, 313 mál.

13. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

ASÍ gaf umsögn um mál þetta á undirbúningsstigi og styður efni þess sem m.a. miðar að því að skýra réttarstöðu starfsmanna og tryggir þeim endurgjald vegna þeirra uppfinninga sem til verða innan ráðningarsambandsins og í tengslum við framkvæmd þess.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 70/1996, 307 mál.

22. desember 2003 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands leggst gegn því að mikilvægum réttindum og skyldum í ráðningarsambandi sé breytt með þeim einhliða hætti sem frumvarpið ber með sér. Um er að ræða, að dregið er úr mikilvægum réttindum allra sem falla undir lög nr. 70/1996 að því er sagt er til að leita samræmis við almennan vinnumarkað. Launafólk á almennum vinnumarkaði nýtur lítillar verndar gegn órökstuddum og ósanngjörnum uppsögnum og nýtur ekki þeirra lágmarksréttinda sem mælt er fyrir um í samþykkt ILO nr. 158 en lög nr. 70/1996 spegla þann rétt að nokkru. Hvatt er til þess að sú samþykkt ILO verði staðfest. Það frumvarp sem liggur fyrir stefnir gegn því markmiði ASÍ að allt launafólk njóti þeirra lágmarksverndar sem samþykkt ILO nr. 158 mælir fyrir um og leggst því eindregið gegn samþykkt þessa frumvarps.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum um Evrópska efnahagssvæðið, nr. 2/1993, með síðari breytingum

12. janúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breytingar á lögum um Evrópska efnahagssvæðið, nr. 2/1993, með síðari breytingum. Með frumvarpinu er verið að leita heimildar Alþingis til að staðfesta stækkun Evrópska efnahagssvæðisins með aðild 10 nýrra ríkja frá Mið-Evrópu og Miðjarðarhafinu að EES.

Allt frá því víðræður hófust um aðild nýrra aðildarríkja að Evrópusambandinu (og Evrópska efnahagssvæðinu) fyrir nokkrum árum síðan hefur Alþýðusamband Íslands tekið virkan þátt í umræðum um stækkunina, bæði hér á landi og á Evrópuvísu. Þann 21. nóvember árið 2001 var afstaða til stækkunarinnar mótuð á vettvangi miðstjórnar ASÍ, eftir að hún hafði verið rædd ítarlega í alþjóðanefnd sambandsins. Í samþykkt miðstjórnar sagði m.a. um stækkunina:

„Alþýðusambands Íslands styður stækkun Evrópska efnahagssvæðisins og væntir þess að hún muni leiða til hagsældar, friðsamlegrar sambúðar, aukinna mannréttinda og lýðræðis í Evrópu.“

Sú grundvallarafstaða til stækkunar EES sem tekin var í nóvember árið 2001 af hálfu Alþýðusambandsins hefur síðan verið áréttuð, innan sambandsins, gagnvart stjórnvöldum og á alþjóðavettvangi.

Í ljósi framanritaðs lýsir Alþýðusamband Íslands yfir stuðningi við lagafrumvarp það um staðfestingu á stækkun Evrópska efnahagssvæðisins sem nú liggur fyrir Alþingi.

Stækkunin og framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið

Samhliða því sem frumvarp til laga um staðfestingu á stækkun Evrópska efnahagssvæðisins er til umfjöllunar á Alþingi telur Alþýðusamband Íslands mikilvægt að áréttta ábendingar og tillögur sem sambandið hefur sett fram um framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið hvað varðar frjáls þjónustuviðskipti annars vegar og stækkun EES hins vegar, með tilliti til sam-eiginlega vinnumarkaðarins sérstaklega.

Allt frá árinu 2001 hefur ASÍ lagt mikla áherslu á mikilvægi þess að undirbúa vel stækkun vinnumarkaðarins og jafnframt að þannig væri staðið að framkvæmd EES samningsins að hann þjónaði launafólki og fyrirtækjunum hér á landi sem best og að komið yrði í veg fyrir undirboð og átök sem leitt gætu af óvandaðri framkvæmd samningsins. Þá hefur það verið afstaða Alþýðusambandsins að rétt væri að samningar um stækkun EES fælu í sér sömu möguleika til aðlögunar á vinnumarkaði og gilti um samninga Evrópusambandsins við ný aðildarríki, auk þess sem minnt hefur verið á almennan fyrirvara sem Íslendingar gerðu um þessi efni við inngönguna í Evrópska efnahagssvæðið.

Um framangreinda þætti segir m.a. í samþykkt miðstjórnar ASÍ frá 10. desember 2003:

„Að undanfögnu hafa komið í ljós veikleikar varðandi framkvæmd sameiginlega evrópska vinnumarkaðarins hér á landi. Nauðsynlegt er að bæta úr þeim vandamálum sem komið hafa upp og tryggja góða og eðlilega framkvæmd sameiginlega vinnumarkaðarins.

Þar til nauðsynlegar ráðstafanir hafa verið gerðar til að tryggja góða framkvæmd EES ber að nýta heimildir í samningnum um stækkun EES er varða frestun á ákvæðum um frjálsa för launafólks frá nýjum aðildarríkjum. Í því felst að þátttaka borgara nýju aðildarríkjanna byggji eftir sem áður á atvinnuleyfum og annarri framkvæmd í samræmi við lög um atvinnuréttindi útlendinga, með þeim takmörkunum sem felast í stækkunarsamningunum. Jafnframt því sem framkvæmd laganna um atvinnuréttindi útlendinga verði treyst.

Úrlausnarefni varða m.a.:

- - Upplýsingar um EES borgara á íslenskum vinnumarkaði
- - Ábyrgð og skyldur aðalverktaka/notkunarfyrirtækja
- - Eftirlit með kjörum og vinnuskilyrðum EES borgara og ráðstafanir
- - Eftirlit með starfsréttindum og ráðstafanir
- - Löggjöf um starfsmannaleigur og einkareknar vinnumiðlanir
- - Skýrar reglur vegna framkvæmdar EES samningsins
- - Upplýsingamiðlun, ráðgjöf og aðstoð við erlenda starfsmenn“

Í þessu ljósi leggur Alþýðusamband Íslands ríka áherslu á að aðlögunar-
frestir varðandi stækkun EES og vinnumarkaðinn verði nýttir eins og þörf
krefur og jafnframt að tíminn verði nýttur til að fyrirbyggja eins og kostur er
að þjónustuviðskipti og frjáls för launafólks á Evrópska efnahagssvæðinu leiði
til röskunar á íslenskum vinnumarkaði, hvað varðar kjör og aðbúnað launa-
fólks, félagsleg undirboð eða svarta atvinnustarfsemi.

Frumvarp til laga um styrktarsjóð námsmanna, 133 mál

12. janúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um
styrktarsjóð námsmanna, 133 mál. Með frumvarpinu er lagt til að stofnaður
verði sjóður til að styrkja efnilega nemendur til náms í framhaldsskóla eftir
nánari reglum sem stjórn sjóðsins setur.

Ljóst er að framangreindur sjóður, verði frumvarpið að lögum, getur orðið
þáttur í að auðvelda einhverjum fjölda einstaklinga að stunda nám á fram-
haldsskólastigi. Slíkt er jákvætt. Jafnframt er mikilvægt að leggja áherslu á
mikilvægi þess að tryggja með almennum hætti að öll ungmenni fái tækifæri
til og hafi möguleika á að sækja sér menntun við hæfi í framhaldsskólanum.
Einnig er mikilvægt að framangreindur styrktarsjóður, verði hann að veru-
leika, nýtist nemendum í verk- og tækninámi á framhaldsskólastigi. Þá ber að
leggja áherslu á að sjóðurinn nýtist ekki síst þeim einstaklingum sem farið hafa
út á vinnumarkaðinn, en vilja síðar sækja sér frekari menntun og ljúka fram-
haldsskólanámi.

Í því ljósi styður Alþýðusamband Íslands að frumvarpið verði að lögum.

Frumvarp til laga um breyting á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða með síðari breytingum, 480 mál.

16. febrúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Með frumvarpinu er leidd í lög hér á landi tilskipun 98/49/EB. Í 6.gr. til-
skipunar 98/49/EB segir:

*„Iðgjöld launþega sem starfa utan aðalstöðva, eða fyrir hönd þeirra,
til viðbótarlífeyriskerfa 1. Aðildarríki skulu gera nauðsynlegar ráðstafan-
ir til að launþegar, sem starfa utan aðalstöðva og eiga aðild að viðbótar-
lífeyriskerfi, sem stofnað er í einu aðildarríki, geti haldið áfram að greiða,
eða að greiða megi fyrir þeirra hönd, iðgjöld til slíks kerfis á starfstíma
sínnum utan aðalstöðva í öðru aðildarríki. 2. Ef greiðslu iðgjalda til viðbót-
arlífeyriskerfis er haldið áfram samkvæmt 1. mgr. er launþegi sem starfar
utan aðalstöðva og vinnuveitandi hans, eftir því sem við á, undanþeginn
allri skyldu til að greiða iðgjöld til viðbótarlífeyriskerfis í öðru aðildar-
ríki.“*

Samkvæmt þessu tekur 6.gr. tilskipunarinnar til útsendra starfsmanna. Um útsenda starfsmenn er fjallað í lögum nr. 54/2001 en þar segir:

„Þegar fyrirtæki sendir starfsmann hingað til lands í skilningi laga þessara gildir eftirfarandi löggjöf um starfskjör hans, og reglur settar á grundvelli hennar, án tillits til erlendra löggjafar sem að öðru leyti gildir um ráðningarsamband hans og hlutaðeigandi fyrirtækis: 1. Lög nr. 55/1980, um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, 1. gr., að því er varðar lágmarkslaun, yfirvinnugreiðslur, réttindi til orlofs, hámarksvinnutíma og lágmarkshvildartíma.“

Til þess að innleiða þetta ákvæði er lagt til að við löginn nr. 129/1997 um lífeyrissjóði bætist ný grein, gr. 19.a. sem hljóði svo:

„Launþega, sem kemur til starfa hingað til lands frá höfuðstöðvum á Evrópska efnahagssvæðinu eða í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunar-samtaka Evrópu, skal heimilt að greiða til lífeyriskerfis með sama hætti og honum væri heimilt ef hann aflaði teknanna í því landi þar sem höfuðstöðvarnar eru og lífeyriskerfið fellur ekki undir reglugerð nr. 1408/71/EBE. Ef greiðslu iðgjalda til slíks lífeyriskerfis er haldið áfram skv. 1. máli. er launþegi sem starfar utan höfuðstöðva og vinnuveitandi hans undanþegnir allri skyldu til að greiða iðgjöld til sambærilegs lífeyriskerfis hér á landi.....“

Samkvæmt þessu tryggir hin nýja grein 19.a. sbr. greinargerð með henni, útsendum starfsmönnum hér á landi rétt til þess að halda áfram greiðslu til viðbótarlífeyrstrygginga sem falla utan reglugerðar 1408 í heimaríki sínu meðan þeir eru að störfum hér á landi og losar launagreiðendur þeirra um leið undan skyldu til þess að greiða til slíkra sjóða hér á landi.

Frumvarpið virðist því að þessu leiti fela í sér fullnægjandi innleiðingu á 6 og 7.gr. tilskipunar 98/49/EB og ekki ástæða til sérstakra athugasemda þar að lútandi.

Á hinn bóginn vantar á að ákvæðið kveði skýrt á um, að íslenskir útsendir starfsmenn sem sendir eru til starfa í öðrum ríkjum á EES-svæðinu sé heimilt að halda áfram greiðslu til íslenskra séreignasjóða. Raunar er það svo að lög 129/1997 eru ekki bundin við íslenskt yfirráðasvæði heldur hitt að unnið sé skv. íslenskum kjarasamningum, hvort heldur vinnan er framkvæmd hér á landi eða á EES-svæðinu tímabundið. Gera mætti lítilsháttar breytingar á gr. 19.a. þ.e.. að enginn vafi leiki hér á, t.d. þannig:

„Launþega, sem kemur til starfa hingað til lands frá höfuðstöðvum á Evrópska efnahagssvæðinu eða í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu, skal heimilt að greiða til lífeyriskerfis með sama hætti og honum væri heimilt ef hann aflaði teknanna í því landi þar sem höfuðstöðvarnar eru og lífeyriskerfið fellur ekki undir reglugerð nr. 1408/71/EBE. Hið sama á við um launþega í fyrirtækjum sem hafa höfuðstöðvar hér á landi og sem sendir eru til starfa í öðrum aðildarríkjum á Evrópska efnahagssvæðinu eða í aðildarríki stofnsamnings Fríverslunarsamtaka Evrópu. Ef greiðslu iðgjalda til slíks lífeyriskerfis er haldið áfram skv. 1. másl. er launþegi sem starfar utan höfuðstöðva og vinnuveitandi hans undanþegnir allri skyldu til að greiða iðgjöld til sambærilegs lífeyriskerfis í því aðildarríki sem hann er sendur til starfa í hér á landi.....“

Frumvarp til laga um aðild starfsmanna að Evrópufélögum, 402 mál.

21. janúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp félagsmálaráðherra til laga um aðild starfsmanna að Evrópufélögum. Alþýðusambandið styður eindregið efni þessa frumvarps.

Frumvarp til laga um erfðafjárskatt, 435 mál.

16. febrúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Með frumvarpinu er gert ráð fyrir setningu nýrra heildarlaga um erfðafjárskatt sem komi í stað laga nr 83/1984 um sama efni. Í öllum verulegum atriðum felur frumvarpið í sér þarfar og æskilegar breytingar á stjórnsýslu ríkisins hvað álagningu og innheimtu erfðafjárskatts varðar. Þess utan felur frumvarpið í sér tvær megin breytingar sem annars vegar er lækkun skatthlutfalls og hækkun skattfrelsismarka. Áætluð lækkun skatttekna er áætluð 300-400 milljónir á ári eða um 50% m.v. áætlun þessa árs.

Samkvæmt gildandi lögum eru skattmörk afar lág eða 60.000 kr. Gert er ráð fyrir að þau verði hækkuð í 1 milljón. Samkvæmt gildandi lögum er erfðafjárskattur af 1 milljón króna, 51.700 kr. Samkvæmt framansögðu mun erfðafjárskattur alls þorra erfingja í litlum og meðalstórum dánarbúum lækka og styður Alþýðusamband Íslands þá ráðstöfun.

ASÍ leggst hins vegar gegn því að skatthlutfall erfðafjárskatts verði lækkað. Sú ráðstöfun mun koma þeim best sem mest erfða meðan hún er hlutlaus eða léttvæg gagnvart öllum almenningi. ASÍ telur aðrar ráðstafanir til lækkunar skatta brýnni.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að við ákvörðun gjaldstofns verði að eins og fyrr miðað að meginstefnu við markaðsverðmæti eigna. Frá þessu eru gerðar 4 undantekningar.

Í fyrsta lagi er gert ráð fyrir að fasteignir teljist áfram fram á fasteignamati. Þetta er eðlileg regla og í fullu samræmi við gildandi skattalög en almennt er leitast við að fasteignamat endurspegli í raun það verðmæti sem að baki matinu býr. Það nýmæli er í lögunum að ef matsverð fasteignar er undir fasteignamati þá skuli það lægra gilda. Þetta er einnig til bóta m.a. vegna raun verðmætis fasteigna utan þéttbýlis. Segja má því að þessi „undantekning“ sé í raun staðfesting á meginreglu 9.gr. frumvarpsins um raunverulegt heildarverðmæti.

Í öðru lagi er gert ráð fyrir að eignir seldar á nauðungaruppboðum skuli taldar fram á uppboðsverði sem sömuleiðis er í raun staðfesting á meginreglu 9.gr. frumvarpsins.

Í þriðja lagi er gert ráð fyrir að búpeningur skuli talinn fram með sama hætti og gert er í skattframtali vegna þess árs sem erfðafjárskattur er greiddur. Þetta er einnig í samræmi við meginreglu 9.gr. um raunverðmæti framtalinna verðmæta en hér er miðað við árlega auglýst skattmat.

Í fjórða lagi er gert ráð fyrir að hlutabréf séu talin fram á nafnverði að meðtöldum jöfnunarhlutabréfum sem réttur stofnast fyrir lok skipta. Þetta ákvæði felur í reynd í sér einu undanþáguna frá raunvirðismati eigna. Sagt er í greinargerð að hér sé viðhaldið sömu undanþágu og áður gildi. Þetta er rangt. Við setningu fyrri laga og forvera þeirra var ekki til raunverulegur markaður með hlutabréf hér á landi og því eðlilegt að þau væru talin fram á nafnvirði að viðbættum jöfnunarbréfum. Þetta hefur breyst og verðmæti hlutabréfa á hverjum tíma býsna vel þekkt og auð metanlegt. ASÍ telur ekki ástæðu til annars en að hlutabréf verði í þessu sambandi meðhöndluð með sama hætti og önnur verðbréf en veðskuldabréf, húsbréf, fasteignaveðbréf og spariskírteini ríkissjóðs önnur slík lúta öll meginreglunni um almennt markaðsverðmæti

Frumvarp til laga um breytingu á lögum 36/1978, 543 mál.

18. febrúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur ítrekað bent á þá brýnu þörf sem er auknu leiguhúsnæði. Mikilvægt er að þeir hvatar sem stjórnvöld búa yfir til fjölgunar þess húsnæðis séu nýttir. Frumvarpið stefnir að því að mælir ASÍ með samþykkt þess.

Þingsályktunartillaga um stefnu Íslands í alþjóðasamskiptum, 114. mál

19. febrúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar tillögu til þingsályktunar um stefnu Íslands í alþjóðasamskiptum, 114. mál.

Ljóst er að efni tillögunnar gengur í veigamiklum atriðum gegn þeirri afstöðu sem Alþýðusamband Íslands hefur mótað sér í Evrópumálum. Hér nægir að vísa til efnis tillögunnar, þar sem segir:

„Vegna EES-samningsins og annarra framtíðarsamskipta við Evrópu-sambandið verði af Íslands hálfu leitast við að þróa þau í átt til tvíhliða samninga um viðskipti og samvinnu.“

Um framangreint atriði segir m.a. í samþykktum frá ársfundi ASÍ 2002:

„Viðfangsefni Alþýðusambands Íslands er að leggja mat á kosti og galla þess hvort ná eigi framangreindum markmiðum með frekari þróun EES samningsins, eða umsókn um aðild að ESB. ASÍ telur útilokað að hægt verði að ná þessum markmiðum með tvíhliða viðskiptasamningi án félagslegra ákvæða.“

Í ljósi framanritaðs getur Alþýðusamband Íslands ekki stutt framangreinda tillögu til þingsályktunar.

Þingsályktunartillaga um eflingu iðnnáms, verknáms og listgreina, 12. mál

19. febrúar 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar tillögu til Þingsályktunar um eflingu iðnnáms, verknáms og listgreina, 12. mál.

Alþýðusamband Íslands styður í meginatriðum þau markmið sem sett eru fram með þingsályktunartillögunni.

Þingsályktunartillaga um atvinnulýðræði, 271 mál.

6. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands styður þá meginhugmynd sem á bak við tillöguna liggur, sem er markviss athugun á því hvernig atvinnulýðræði hefur verið innleitt hér á landi og hvernig þessum málum sé skipað á EES-svæðinu. ASÍ hefur um árábil tekið þátt í samstarfi Evrópskrar verkalýðshreyfingar um atvinnulýðræði. Þar hafa þau sjónarmið sem byggja á formlegu samráði og upplýsingaskyldu atvinnurekenda og launafólks ráðið för og hefur ASÍ stutt þá stefnu. ASÍ styður ekki sjónarmið um beina þátttöku og ábyrgð starfsmanna á rekstri þeirra fyrirtækja sem þeir vinna hjá.

Í greinargerð með tillögunni, í kaflanum þar sem fjallað er um atvinnulýðræði hér á landi, er sérstaklega vikið að meðferð á eign lífeyrissjóða launafólks í hlutafélögum. Vandséð er með hvaða hætti flutningsmenn tillögunnar tengja þá umræðu við alls óskylda umræðu um atvinnulýðræði.

ASÍ styður eins og fyrir segir, að kannað verði með hvaða hætti þessum málum er nú fyrir komið hér á landi og á EES-svæðinu. Að svo stöddu styður

ASÍ hins vegar ekki, að nefndin skili tillögum um það hvernig tryggja megi áhrif starfsmanna á stjórnun og ákvarðanatöku í fyrirtækjum. ASÍ telur að þeim málefnum skuli skipa að meginstefnu með kjarasamningum á vinnu-markaði.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um málefni aldraðra, 570. mál.

9. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um málefni aldraðra.

Á síðasta ári kynnti ASÍ áherslur sínar í velferðarmálum. Þær eru afrakstur vinnu sem hófst árið 2000. Leitað var samráðs og samvinnu við fjölmargra aðila í þjóðfélaginu, hagsmunaaðila, almannaheillasamtök, starfsfólk sveitarfélaga og sérfræðinga. Það er lykilatriði í áherslunum að velferðarkerfið skuli veita öllum öryggi til framtíðar, óháð búsetu, efnahag og félagslegum aðstæðum.

Í áherslunum er fjallað sérstaklega um öldrunarmál og m.a. settar fram tillögur um að tryggja verði eðlilegt framboð af fjölbreyttri þjónustu, svo sem hjúkrunarrýmum, dagvistarrýmum, hvíldarinnlögnum, valþjónustu, heimaþjónustu og þjónustu við aldraða sem eiga við geðræn vandamál að stríða. Talað er um að fjölga þurfi hjúkrunarrýmum og hraða uppbyggingu þeirra.

ASÍ lítur svo á að almennt séu tillögurnar í frumvarpi því sem hér er til umsagnar til framdráttar ofanefndum áherslum ASÍ í velferðarmálum og öldrunarmálum. Samt sem áður telur ASÍ að ekki sé nægjanlega skýrt kveðið á um að felld skuli brott heimild til að verja fjármagni úr Framkvæmdasjóði aldraðra til reksturs stofnana.

ASÍ leggur því til að frumvarp þetta verði samþykkt með þeirri breytingu á 4. tölulið 9. greinar laganna að skýrt verði kveðið á um það í sjálfu lagafrumvarpinu að felld skuli brott heimild til að verja fjármagni úr Framkvæmdasjóði aldraðra til reksturs stofnana.

Frumvarp til innheimtulaga, 223 mál.

9. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til innheimtulaga, mál nr. 223.

Með frumvarpi þessu er stigið skref til aukins réttaröryggis skuldara í viðskiptum við kröfuhafa og innheimtumenn og ber að fagna því. ASÍ telur þó að betur megi ef duga skal.

A. Almennar athugasemdir um gildissvið laganna.

Á undanförunum áratug hafa orðið grundvallarbreytingar á réttarfarslögum sem miðað hafa að því að gera innheimtu vanskilaskulda einfaldari, fljótlegri og ódýrari. Óskilyrtar skuldaviðurkenningar eru nú að stofni til innheimtar með einfaldri útgáfu greiðsluáskorunar og í kjölfar hennar með útgáfu aðfara- og/eða uppboðsbeiðna. Aðrar kröfur verða aðfarahæfar með einföldum hætti ef ekki er haldið uppi vörnum af hálfu skuldara. Fyrirtökur vegna aðfaragerða og uppboða hafa að stofni til verið færðar á skrifstofur viðkomandi embætta og framkvæmd einfölduð til muna. Hafa í þessu efni orðið grundvallarbreytingar á starfsháttum og starfsemi dómstóla og sýslumanna. Af þessum ástæðum hefur öll innheimtustarfsemi tekið grundvallarbreytingum og ekki síður hefur hún breyst vegna þess að samskipti innheimtuadila við skuldara, kröfuhafa, dómstóla og sýslumenn hafa einfaldast og breyst með tölvutækni og raf-rænum samskiptum. Vinna við innheimtu vanskilaskulda þ.m.t. útreikningur vaxta, verðbóta og kostnaðar, útskriftir á stefnum og beiðnum til dómstóla og embætta, uppgjör og yfirlit til kröfuhafa fer nú fram með aðstoð öflugra tölvuforrita og annars tölvubúnaðar. Mannahald og vinnuframlag hefur stórlega dregist saman og réttarfarslög breyst þannig að innheimtumenn eru ekki á ferð og flugi með sýslumanni húsa á milli vegna aðfara og uppboða. Innheimtulaun og aðrar þóknanir hafa hins vegar ekki lækkað að sama skapi.

Þessar breytingar leiða til þess að brýn ástæða er til að endurskoða frá grunni kostnað af innheimtu vanskilaskulda. Skiptir þá ekki máli hvort í hlut eiga lögmenn eða aðrir innheimtumenn eða hvort innheimtuadgerð er framkvæmd á grundvelli réttarfarslaga eða ekki.

Brýna nauðsyn ber til þess, að lög tryggji skuldara gagnvart allri óhæfilegri gjaldtöku á öllum stigum innheimtu. Það á ekki síst við þegar innheimtumenn vinna starf sitt í skjóli réttarfarslaga en þá þjónar réttarkerfið innheimtumanninum með beitingu opinbers valds eða hótun um beitingu þess verði krafa ekki greidd. Réttarfarslög tryggja skuldara hins vegar almennt ekki gagnvart óhæfilegri töku þóknunar þegar opinberu valdi er beitt gegn honum eða beitingu þess hótað. Til þess eru margar ástæður og skulu fáeinar nefndar.

Í fyrsta lagi vegna þess að skuldari gerir í flestum tilvikum upp skuldir sínar við innheimtumann utan réttar. Þá á hann undir honum einum hvort t.d. aðför eða uppboði verði frestað, greiðslufrestur verði veittur, heimilt verði að koma skuld til lengri tíma í skil og almennt hvernig fer um framhald málsins.

Í öðru lagi vegna þessa að skuldarar sem komnir eru í mikil vandræði og hafa misst skuldir sínar í innheimtu hafa hvorki efni eða uppburði til að leita réttar síns með aðstoð lögmanns.

Í þriðja lagi að hvorki innheimtumenn, dómarar eða sýslumenn upplýsa

skuldara um rétt hans til að bera ágreining um þóknun og kostnað undir viðkomandi yfirvald.

Í fjórða lagi vegna þess að slíkur ágreiningur verður að jafnaði ekki borinn undir yfirvald fyrir en að gerð lokinni. Á því stigi getur skuldari verið búinn að tapa íbúðarhúsnæði sínu og eignum á nauðungaruppbóði.

B. Nauðsyn á setningu reglna um hámarksgjaldskrá vegna innheimtu vanskilaskulda.

Lögmannafélag Íslands hafði fram á síðustu ár heimildir til þess að hafa áhrif á fjárhæð innheimtukostnaðar með útgáfu gjaldskrár og úrskurðum gjaldskrárnefndar og til félagsins gátu skuldarar leitað ef þeim var misboðið. Félaginu er nú óheimilt að samþykkja eða gefa út gjaldskrár vegna þóknunar félagsmanna sinna.

Nauðsynlegt er að settar verði opinberar og sanngjarnar reglur um hámark innheimtukostnaðar, hvort heldur innheimt er í skjóli réttarfarslaga eða ekki. Frumvarp það sem hér er til umsagnar er mikilvægur áfangi á þeirri leið. Þessi nauðsyn stafar af því sérstaka sambandi sem samband innheimtumanns og skuldara er. Það samband kemst á með því að kröfuhafi sendir innheimtumanni kröfu til innheimtu á skuldara. Kröfuhafi og innheimtumaður gera samning sín á milli sem oftast nær fjallar um hvort og þá hve mikinn hluta kostnaðar af innheimtunni kröfuhafinn ber ef innheimtan verður árangurslaus. Að jafnaði er ekki samið um það milli kröfuhafa og innheimtumanns hvaða eða hverskonar gjaldskrá beitt er gagnvart skuldara en oftast um það samið að innheimtan skuli vera kröfuhafanum að skaðlausu. Dæmi eru þess að kröfuhafi áskilji sér hluta af þeim innheimtukostnaði sem innheimtumaður nær af skuldara og ennfremur að kröfuhafi semji við innheimtumann um að hann veiti kröfuhafanum tiltekna þjónustu gegn engu eða vægu gjaldi enda muni honum þá fólgna þær innheimtur sem til falla hjá kröfuhafanum. Gagnvart öllu þessu er skuldarinn óvarinn. Með nokkrum sanni má segja að kröfuhafinn selji innheimtumanninum aðgang að þeim viðskiptamönnum sínum sem skulda honum. Þetta sérstaka samband kröfuhafa, innheimtumanns og skuldara réttlætir opinbera gjaldskrá og sanngjarnar leikreglur og ekki síst þar sem innheimtumaðurinn nýtur aðstoðar réttarkerfisins við beitingu opinbers valds gagnvart skuldaranum.

Meginniðurstaða ASÍ er því sú, að setja þurfi mun víðtækari heildarlög um innheimtu en fyrirliggjandi frumvarp gerir ráð fyrir.

C. Athugasemdir við einstakar greinar.

Um 1.gr. Gildissvið laganna verður of takmarkað. Eins og 1.gr. er orðuð munu lögin aðeins taka til forinnheimtu skulda og engin áhrif hafa á þá innheimtu

skulda sem brýnast er að hafa áhrif á en það er innheimta skulda í skjóli opinbers valds eða eins og frumvarpið orðar það innheimta „... * grundvelli réttarfarslaga ... „. Vísast hér um til almennra athugasemda undir liðum A og B hér að framan.

Um 12.gr. Samkvæmt þessu ákvæði skal ráðherra setja reglugerð um hámark innheimtukostnaðar. Eins og frumvarp þetta er sniðið nær þetta ákvæði ekki til þess að setja hámark á allan innheimtukostnað heldur bara þann sem krafinn er á forinnheimtustigi.

Lagt er til að slík reglugerð taki til alls innheimtuferilsins þ.m.t. vegna aðfararbeiðna, uppboðsbeiðna, móta við aðför og uppboð, afturkallanir beiðna, aksturskostnað og sanngjarna skiptingu milli mála ef fleiri en eitt eru tekin fyrir í sama þinghaldi eða samliggjandi þinghöldum svo fáein dæmi séu tekin. Þá er og ekki síður mikilvægt að settar séu reglur sem hamli því að innheimtumenn geti klofið kröfur sem innheimta má í einu lagi upp í aðskildar einingar sem hver og ein beri þá sjálfstæðan kostnað eða innheimti þóknun af gjaldföllum höfuðstólum skuldabréfa en ekki þeim vanskilum sem greidd eru.

Um 15.gr. Í 6.mgr. er tekið fram að stjórn Lögmannafélags Íslands fari með eftirlit gagnvart lögmonnum skv. lögum þessum. Eins og ákvæði þetta er orðað nær eftirlitsvald LMFÍ ekki til lögmannna í þjónustu banka eða fjármálastofnana. Jafnframt virðast þau ekki taka skv. beinni orðanna hljóðan til t.d. hlutafélaga í eigu lögmannna eða lögmannna sem eru í ráðningarsambandi við félög eða fyrirtæki sem ekki eru í eigu þeirra en þar sem þeir ljá nafn sitt undir innheimtuviðvaranir.

Lögmannafélagið er einnig í þeirri ólánlegu stöðu að vera samtök sjálfstætt starfandi lögmannna sem standa í samkeppni sín í milli um viðskipti m.a. á sviði innheimtu vanskilaskulda. Félaginu er ekki talið heimilt að gefa út eða nota viðmiðunargjaldskrá til leiðbeiningar fyrir félagsmenn sína og því vandséð hvernig þau eigi að rækja eftirlit gagnvart þeim. Úr þeim vandræðum verður ekki leyst öðru vísi en að ráðherra gefi út hámarksgjaldskrá vegna innheimtu vanskilaskulda sem gildi á öllum stigum innheimtu og félagið hafi síðan eftirlit með því að henni sé fylgt. Stór hópur lögmannna hefur einnig beina og verulega fjárhagslega hagsmuni af innheimtu vanskilaskulda og verði 15.gr. frumvarpsins óbreytt að lögum gerast þeir eftirlitsaðilar með sjálfum sér og því ef til vill ástæða til þess að spyrja hvort eðlilegt sé að hafa þann hátt á.

Að lokum

ASÍ telur frumvarpið spor í rétta átt en telur þó að það þjóni ekki tilgangi sínum nema gildissvið þess verði víkkað og ráðherra veitt heimild til þess að hámarka allan innheimtukostnað á öllum innheimtustigum vanskilaskulda. Í því efni ætti að miða við sannanlegan tilkostnað og sanngjarna og eðlilega þókn-

un. Það er því tillaga ASÍ að verulega verði við efni frumvarpsins aukið í meðförum þingsins.

ASÍ minnr að lokum á, að samhliða greiðslu hárra innheimtulauna og annarar þóknunar er skuldurum gert að greiða há réttargjöld í ríkissjóð. Gjöld þessi hafa farið hratt vaxandi og gera mikið meira en að greiða kostnað ríkisins af rekstri þess hluta réttarkerfisins sem beitir opinberu valdi við innheimtu vanskilaskulda.

ASÍ áskilur sér allan rétt til þess að koma síðar á framfæri athugasemdum við einstakar greinar eða frumvarpið í heild, gefist tilefni til þess.

Fumvarp til laga um vatnsveitur sveitarfélaga mál nr. 576.

15. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn: Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um vatnsveitur sveitarfélaga mál nr. 576.

Frumvarpið miðar fyrst og fremst að því að auka sveigjanleika í stjórn og rekstri vatnsveitna.

Það er skoðun ASÍ að aðgangur að vatni sé eitt af grundvallarmannréttindum og ber að líta á það í ljósi samfélagslegra sjónarmiða og heilbrigðisþátta fremur en viðskiptasjónarmiða. ASÍ lítur því svo á að það sé skylda sveitarfélaga að tryggja nægilegt, ódýrt og hreint vatn og það sé réttur íbúa viðkomandi sveitarfélaga að hafa tryggn aðgang að vatnsveitum í opinberri eigu.

Frumvarpið opnar fyrir þann möguleika að hlutafélagavæða vatnsveiturnar. ASÍ óttast að þetta sé fyrsta skrefið í því að selja vatnsveitur úr höndum sveitarfélaga og selja þær til einkaaðila. Reynsla annarra þjóða hefur sýnt það að þar sem opinberar vatnsveitur hafa verið einkavæddar hefur þjónusta þeirra yfirleitt versnað og vatnsgjöld hækkað. Vatnsveitur eru hluti af almennri grundvallarþjónustu við almenning og fyrirtæki auk þess að vera í einokunaradstöðu. Því er mikilvægt að tryggja að vatnsveitur verði ekki seldar einkaaðilum í framtíðinni, né að rekstur þeirra verði settar undir markaðslegar forsendur um skammtímahagnað. ASÍ leggur áherslu á að vatn er ekki venjuleg verslunarvara og að vatnsveitur hafa samfélagslegu hlutverki að gegna. Þær á því ekki að reka með hagnaði, heldur á að miða vatnsgjöld og aðrar tekjur við það að þær standi undir stofnkostnaði og rekstri vatnsveitunnar.

Það er grundvallar sjónarmið ASÍ að vatnsveitur séu í eigu opinberra aðila þar með talið grunnvatnsréttindi, vatnsból, fasteignir vatnsveitunnar, fastan tækjabúnað, vatnsæðar og aðrir fastafjármunir.

Ákvæði í 1. mgr. 4. gr. frumvarpsins á að tryggja það að rekstur vatnsveitna verði ekki falin einkaaðila eða lögaðila sem ekki er að meiri hluta í eigu opinberra aðila. Það er hins vegar mat ASÍ að þetta ákvæði sé gallað og komi ekki

í veg fyrir að einkaaðili nái ráðandi hlut í því fyrirtæki sem sveitarfélagið hefur framselt einkarétt sinn til vatnsveitu. Hægt er að hugsa sér þær aðstæður þar sem samanlagður hlutur opinberra aðila er 51% en einn einkaaðili fer með 49% hlut og fer þar með ráðandi hlut í félaginu. Því er mikilvægt að tryggja að einn einstakur opinber aðili fari með ráðandi hlut í félaginu eða stofnuninni.

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að sveitarfélögin fylgist reglubundið með því að þjónusta vatnsveitna við íbúa sé í samræmi við það sem lög eða samningar kveða á um. Að öðru leiti er ekkert kveðið á um eftirlit með rekstri og þjónustu vatnsveitna. Það er með öllu óeðlilegt að sveitarstjórnnum sé falið að hafa eftirlit með þessum þáttum þar sem þær eru í flestum tilfellum að hafa eftirlit með sjálfum sér eða fyrirtækjum og/eða stofnunum sem eru að stórum hluta í eigu sveitarfélaganna. Eðlilegt er að fela óháðum aðila þetta eftirlit.

Þingsályktunartillaga um úttekt á tryggingamálum verknámsnemenda, 225. mál.

15. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna tillögu til þingsályktunar um úttekt á tryggingamállum verknámsnemenda, 225. mál.

Alþýðusamband Íslands styður efni þingsályktunartillögunnar og hvetur til þess að hún verði samþykkt og sú úttekt sem hún kveður á um verði gerð svo fljótt sem kostur er. Hér getur ljóslega verið um mikið hagsmunamál að ræða fyrir verknámsnemendur og fjölskyldur þeirra.

Þess má þó geta hvað varðar einstaka efnisþætti tillögunnar, að ASÍ telur ótvírætt að með breytingum sem gerðar voru á lögum um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, nr. 48/1980 í mars á síðasta ári, fellur vinna nema í verknámi á framhaldsskólastigi undir gildissvið laganna. Það gildir einnig um tilkynningaskyldu til Vinnueftirlits ríkisins, sbr. 24. gr. laganna:

24. gr. Starfsmaður merkir í lögum þessum hvern þann, sem vinnur launuð störf í annarra þjónustu. Nema og lærlingar teljast einnig til starfsmanna, jafnvel þótt þeir inni af hendi vinnu án endurgjalds, enda sé vinna þeirra liður í skipulögðu námi.

Mikilvægt er að upplýsa þetta og taka af öll tvímæli ef einhver óvissa ríkir í þessum efnum.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr 96/2000 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, 257. mál.

15. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna frumvarp til laga um breytingu á lögum nr 96/2000 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, 257. mál.

Alþýðusamband Íslands hefur áður veitt umsögn um þetta sama mál. Umsögnin stendur óhögguð, svohljóðandi:

Alþýðusambandið fagnar framkomnu frumvarpi um leið og við bendum á að ASÍ gagnrýni í umsögn sinni um frumvarp til núgildandi laga, 2. mars 2000, stöðu og hlutverk kærunefndar jafnréttismála. Um það sagði í umsögn ASÍ:

1. Kærunefnd jafnréttismála í stað úrskurðanefndar jafnréttismála

Í 4. - 6. gr. frumvarpsins er fjallað um kærunefnd jafnréttismála sem komin er inn í stað úrskurðanefndar jafnréttismála skv. fyrra frumvarpi. Ljóst er að samfara þessari breytingu hefur staða nefndarinnar og möguleg áhrif verið veikt til muna frá því sem var í fyrra frumvarpi, þar sem hún á nú að gefa „rökstutt skriflegt álit“ í stað þess að úrskurða um brot á jafnréttislögum.

Samhliða hefur ákvæðið er varðar rétt og möguleika kærunefndarinnar, áður úrskurðanefndarinnar, til að afla eða krefjast upplýsinga frá einstaka fyrirtækjum, stofnunum, félagasamtökum og öðrum um það er nauðsynlegt þykir við athugun einstakra mála, verið veikt til muna frá fyrri frumvarpsdrögum.

Það er mat Alþýðusambands Íslands að þær breytingar sem gerðar hafa verið frá fyrra frumvarpi með því að fella út úrskurðanefndina og setja inn kærunefnd, hliðstætt þeirri sem er í núgildandi lögum, feli í sér mikla afturför sem beri að leiðrétta, enda miklar líkur til að sú leið sem frumvarpið gerir ráð fyrir muni alls ekki þjóna því markmiði sem henni er ætlað.

Í ljósi framanritaðs leggur Alþýðusambandið ríka áherslu á að ákvæði fyrra frumvarps um úrskurðanefnd verði tekin inn í frumvarpið áður en það verður að lögum.

Alþýðusamband Íslands leggur til að frumvarpið verði samþykkt.

Þingsályktunartillaga um aðgerðir gegn fátækt, 21. mál.

15. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar tillögu til þingsályktunar um aðgerðir gegn fátækt.

Á síðasta ári kynnti ASÍ skýrsluna Velferð fyrir alla. Hún var afrakstur þriggja ára vinnu sem hófst árið 2000. Leitað var samráðs og samvinnu við fjölmarga aðila í þjóðfélaginu, hagsmunaaðila, almannaheillasamtök, starfsfólk sveitarfélaga og sérfræðinga. Í skýrslunni er lögð áhersla á að íslenska velferðarkerfið skuli veita öllum öryggi til framtíðar, óháð búsetu, efnahag og félagslegum aðstæðum. Sérstaklega er fjallað um fátækt á Íslandi, ástæður hennar og leiðir til úrbóta. Í ályktun Ársfundar ASÍ 2003 voru áherslur í skýrslunni áréttaðar.

ASÍ lítur svo á að tillaga sú sem hér er til umsagnar samrýmist vel þeim áherslum og framtíðarsýn í velferðarmálum sem ASÍ hefur verið að móta.

Alþýðusambandið styður því þessa tillögu.

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um gjaldþrotaskipti o.fl. 21/1991, 333 mál.

15. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn.

Alþýðusamband Íslands hefur áður gefið umsögn um samhljóða frumvarp, síðast 18.2 2002 vegna 177 máls á 127 þing. Vísast til hennar. ASÍ tók ásamt fleirum þátt í umfangsmiklu nefndarstarfi á vegum félagsmálaráðuneytisins þar sem um þetta úrræði var fjallað og var þá og er enn þeirrar skoðunar að um sé að ræða brýnt úrlausnarefni. Eindregið er því hvatt til þess að frumvarp þetta verði að lögum. Athugasemdir eru ekki gerðar við einstakar lagagreinar.

Frumvarp til laga um framkvæmd meðlagsgreiðslna o.fl., 311 mál.

17. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn.

Með vísan til greinargerðar með frumvarpinu hvetur Alþýðusamband Íslands til þess að það verði samþykkt. Í því felst tilraun til þess að tryggja markmið 2.mgr. 10.gr. barnalaga, leiðrétting í þá veru að ekki komi til tvísköttunar sömu tekna og síðast en ekki síst veruleg réttarbót fyrir börn einstæðra foreldra.

Þingsályktunartillaga um styrki til foreldra sem ættleiða börn frá útlöndum, 85. mál.

20. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar tillögu til þingsályktunar um styrki til foreldra sem ættleiða börn frá útlöndum, 85. mál.

Alþýðusambandið styður framangreinda þingsályktunartillögu og leggur til að hún verði samþykkt.

Engar ívilnanir eru nú veittar vegna ættleiðingar frá útlöndum, líkt og gildir t.d. um tæknifrjóvgun. Ættleiðingum frá útlöndum fylgir umtalsverður kostnaður, svo mikill að þær eru ekki á færi lágtekjufólks. Að öðru leyti vísast til greinargerðar með tillögunni.

Frumvarp til laga um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl., 683. mál.

29. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um vörugjald af ökutækjum, eldsneyti o.fl.

Alþýðusambandið styður efni þessa frumvarps.

Þingsályktunartillaga um erlendar starfsmannaleigur, 125. mál.

30. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna tillögu til þingsályktunar um erlendar starfsmannaleigur, 125. mál.

Fjölmörg vandamál hafa komið upp á síðustu mánuðum varðandi störf EES borgara og annarra í tengslum við ákvæði EES samningsins um frjáls þjónustuviðskipti. Þetta gildir m.a. um almennar upplýsingar um starfsemi þessara aðila hér á landi, fjölda starfsmanna, verkefni sem þeir vinna við og starfstíma. Þá hafa komið í ljós vandkvæði og ágreiningur varðandi greiðslu opinberra gjalda vegna starfsemi erlendar starfsmannaleiga og starfa EES borgara sem koma hingað á grundvelli þjónustuviðskipta. Síðast en ekki síst hafa síðan komið fram upplýsingar um að þessir starfsmenn hafi ekki í öllum tilfellum notið þeirra launakjara og réttinda sem þeim ber skv. lögum og kjarasamningum. Þannig liggja fyrir dæmi um að starfsemi erlendra starfsmannaleiga hér á landi á grundvelli EES samningsins hefur í einhverjum mæli leitt til félagslegra undirboða á íslenskum vinnumarkaði og dæmi eru um að slík fyrirtæki hafa stundað hér svarta atvinnustarfsemi í skjóli ákvæða EES samningsins um frjáls þjónustuviðskipti (sjá nánar meðfylgjandi minnisblað).

Alþýðusamband Íslands styður efni þingsályktunartillögunnar og hvetur til þess að hún verði samþykkt og að flýtt verði eins og kostur er þeirri löggjafarvinnu sem þingsályktunin kveður á um. Hér er ljóslega um mikilvægt hagsmunamála að ræða fyrir íslenskan vinnumarkað í heild sinni og þá sem þar starfa. Alþýðusamband Íslands lýsir sig reiðubúð til að koma að undirbúningi slíkrar löggjafar með virkum hætti og leggur áherslu á að farsæl niðurstaða hlýtur öðru fremur að byggja á góðri sátt stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins, og þá sérstaklega verkalýðshreyfingarinnar.

Þingsályktunartillaga um stjórnunar- og eignatengsl í viðskiptalífínu, 336. mál.

30. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar tillögu til þingsályktunar um stjórnunar- og eignatengsl í viðskiptalífínu, 336. mál.

Íslenskur markaður er lítill og hættan á ýmsum markaðsbrestum s.s. fákeppni, einokun og óæskilegum stjórnunar- og eignartengslum eru víða til staðar. Tvívegis hefur Samkeppnisstofnun gert skýrslu um stjórnunar- og eignatengsl í viðskiptalífínu, árin 1994 og 2000. Helstu niðurstöður skýrslunnar frá árinu 2000 voru m.a að:

Eignarhald í stærstu fyrirtækjum landsins þróaðist þannig á árunum 1993 til 1999 að stærstu eigendur áttu stærri hlut í fyrirtækjunum árið 1999 en þeir áttu 1993.

- Fákeppni er áberandi í íslensku atvinnulífi.
- Þrátt fyrir einkavæðingu og sölu á fyrirtækjum ríkisins jókst hlutur ríkisins í atvinnulífínu, bæði að verðgildi og hlutfalli.
- Merki eru um að í atvinnulífínu séu „blokkir“ fyrirtækja þar sem fyrirtæki í „blokk“ tengjast eigna- og stjórnunarlega.
- Eignarhald er ekki eins gagnsætt og skyldi.

Í ljósi framangreindra niðurstæða telur Alþýðusamband Íslands mikilvægt að áfram verði fylgst með því hvernig stjórnunar- og eignatengslum í viðskiptalífínu er háttað. Einnig ber að hafa í huga að miklar breytingar hafa átt sér stað á eignarhaldi íslenskra fyrirtækja frá því að síðasta skýrsla um stjórnunar- og eignatengsl var gerð.

Alþýðusambandið mælir með því að þingsályktunartillagan verði samþykkt.

Þingsályktunartillaga um vexti og þjónustugjöld bankastofnana, 323. mál.

31. mars 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar tillögu til þingsályktunar um vexti og þjónustugjöld bankastofnana, 323. mál.

Alþýðusamband Íslands telur mikilvægt að gerð verði vönduð úttekt á tekjum banka af vöxtum og þjónustugjöldum. Æskilegt er að í slíkri úttekt verði vaxtamunur í íslenska bankakerfinu skoðaður, gerður verði samanburður á vaxtamyndun á Íslandi og í nágrannalöndunum. Einnig verði gerður samanburður á þjónustugjöldum í samanburði við nágrannalöndin, bæði hvað varðar upphæðir og uppbyggingu. Áhugavert er að sérstaklega verði lagt mat á hversu miklu leyti megi rekja hærri vexti á Íslandi til þess að við höfum okkar eigin mynt.

Alþýðusamband Íslands mælir því með að þingsályktunartillagan verði samþykkt.

Þingsályktunartillaga um lögfræðiaðstoð við efnalítið fólk, 568 mál.

1. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands styður eindregið þau sjónarmið sem fram koma í tillögu þessari og greinargerð með henni.

Þrátt fyrir verðugt framtak Orators, félags laganema, Lögmannafélags Íslands, fjölmargra verkalyóðsfélaga og almennasamtaka ber stjórnvöldum að tryggja á hverjum tíma aðgengi allra óháð efnahag að réttarkerfinu. Brýna nauðsyn ber til þess að fram fari ítarleg könnun á þeirri þörf fyrir lögfræðiaðstoð sem ætla má að sé undirliggjandi og birtist meðal annars í viðleitni ofanritaðra aðila til þess að mæta henni.

Hvað efni tillögunnar varðar sérstaklega, er lagt til að réttaraðstoðin verði skilgreind þannig að hún taki einnig til aðstoðar og leiðbeininga til skuldara vegna innheimtu fjárkrafna. Uppboðspólar og skuldarar eru í ákaflega veikri stöðu gagnvart innheimtuaðila. Þessi sami hópur stendur einnig oft á tíðum mjög illa fjárhagslega og hefur engin tók á því að leita sér réttaraðstoðar.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum 2/1995, um hlutafélög, með síðari breytingu, 459. mál.

2. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn.

Meðal grundvallarskyldna löggjafans er að hafa eftirlit með störfum framkvæmdavaldsins. Svo miklu varðar þetta hlutverk, að þingmenn geta án samþykkis þingheims lagt fram fyrirspurnir um einstaka þætti í athöfnum framkvæmdavaldsins og eiga rétt til svara. Svipað gildir um hlutverk sveitarstjórna eftir því sem við á.

Á síðustu árum hafa sífellt fleiri þættir í rekstri hins opinbera breytt um rekstrarform, bæði vegna undirbúnings að einkavæðingu en einnig vegna nýrra leikreglna í samkeppnisrétti og skyldna ríkisins á grundvelli EES-samningsins.

Þar til einkavæðing á sér stað, sé breyting á rekstrarformi áfangi á þeirri leið, fara einstakir ráðherrar áfram með raunverulegt vald yfir starfsemiinni. Í þeim tilvikum er ekki til að dreifa neinum aðilum sem ætlað er að hafa eftirlit með starfsemiinni eins og t.d. á við um hlutafélög á almennum markaði þar sem m.a hluthafar gegna ákveðnu eftirlitshlutverki. Þrátt fyrir ótvíræðan rétt þingmanna til eftirlits og stjórnskipulega nauðsyn þess að aðhald sé veitt framkvæmdavaldinu hafa skýrar reglur um upplýsingarétt þingmanna ekki litið dagsins ljós. Er það sérstaklega ámælisvert þar sem nokkuð er umliðið síðan Umboðsmaður Alþingis lagði til að á því væri tekið.

Alþýðusamband Íslands styður eindregið að settar verði skýrar reglur hér að lútandi sem tryggi þingmönnum og sveitarstjórnnum rétt til þeirra upplýsinga sem þeim eru nauðsynlegar til þess að geta sinnt hlutverki sínu í þágu almannahagsmuna.

Til íhugunar er hvort slíkar reglur þurfi ekki að ná lengra en lagt er til í frumvarpinu og verði látnar taka til þeirra félaga þar sem framkvæmdavaldið eða sveitarfélag fer með ráðandi hlut.

Frumvarp til laga um jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku, 747. mál.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku mál númer 747.

Frumvarpið er lagt fram samhliða tveimur öðrum frumvörpum um fyrirkomulag raforkuflutnings og stofnun Landsnets hf. Frumvörpin er öll byggð á meirihlutaáliti nefndar sem skipuð var samkvæmt bráðabirgðarákvæði VII í núgildandi raforkulögum. Alþýðusambandið átti fulltrúa í fyrirnefndri nefnd og skilaði hann ásamt fulltrúa BSRB sér álit. (Sjá meðfylgjandi sér álit).

Meginmarkmið frumvarpsins er að stuðla að jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku til almennra nota. Í frumvarpi um fyrirkomulag raforkuflutnings er ekki settar fram tillögur um hvort og þá með hvaða hætti kostnaði við dreifingu raforku verði háttað. Í frumvarpinu er þó gert ráð fyrir að dreifiveitur geti verið með sérstaka dreifbýlisgjaldskrá þar sem kostnaður við dreifingu á raforku er mun hærri en í þéttbýli. Þessu frumvarpi er ætlað að mæla fyrir um nánari útfærslu á jöfnun á umræddum kostnaði við dreifingu á raforku. Í frumvarpinu er einungis gert ráð fyrir að jöfnun kostnaðar verði á þeim svæðum þar sem dreifbýlisgjaldskrá verður í gildi. Samkvæmt frumvarpinu er gert ráð fyrir að orkuverð til almennra rafmagnsnotenda á umræddum svæðum verði að hámarki greitt niður þannig að það verði jafnt raforkuverði á dýrasta dreifiveitusvæði í þéttbýli.

Afstaða Alþýðusambands Íslands í þessu máli byggist á þeirri grundvallarsýn að vatns- og gufuorka sem nýtist til raforkuframleiðslu sé auðlind sem allir landsmenn eigi rétt á að njóta sameiginlega og með sem jöfnustum hætti. Alþýðusambandið styður því jöfnun kostnaðar við dreifingu raforku í dreifbýli, enda miðist hann við að jafna skilyrði til búsetu og atvinnurekstrar í landinu.

Iðnaðarráðuneytið áætlar að kostnaður við jöfnun kostnaðar við dreifingu á raforku verði um 230 milljónir króna á ári. Mikil óvissa ríkir um þær forsendur sem liggja til grundvallar þessari áætlun og því er erfitt að leggja mat á það hversu mikill þessi kostnaður gæti orðið. Meðal annars ríkir veruleg óvissa um það hvernig kostnaður við dreifingu raforku í dreifbýli kemur til með að þróast í kjölfar nýskipan raforkumála og benda líkur til þess að hann

muni hækka verulega, þar sem gert er ráð fyrir að óhagkvæmar einingar standi undir sér í rekstri. Því er alls óvíst að það fjármagn sem iðnaðarráðuneytið áætlað til jöfnunar á dreifingarkostnaði nái að mæta að fullu mismuninum á verði í dreifbýli og dýrasta þéttbýli.

Vert að benda á að í mati iðnaðarráðuneytisins er ekki gert ráð fyrir auknum niðurgreiðslum á orkukostnaði vegna rafhitunar íbúðahúsnæðis, en fram til þessa hefur verið tekið lægra gjald fyrir dreifingu á raforku til húshitunar. Með nýskipan í raforkumálum mun sama gjaldskrá gilda fyrir flutning og dreifingu á raforku óháð því til hvers hún verður notuð. Afsláttur Landsvirkjunar og RARIK á raforkuverði til húshitunar mun því falla niður en hann nam um það bil 120 m.kr. árið 2001. Það er því ljóst að raforkuverð til húshitunar mun hækka umtalsvert.

Samkvæmt frumvarpinu munu fjárveitingar ráðast á fjárlögum hvers árs og geta því verið breytilegar frá ári til árs allt eftir stöðu og afkomu ríkissjóðs og einnig er það óljóst hvort það fjármagn sem ætlað er til að greiða niður kostnað vegna dreifingar á raforku í dreifbýli, nær að mæta að fullu mismuninum á verði í dreifbýli og dýrasta þéttbýli.

Breytingar frá ári til árs á fjárveitingum geta valdið miklum sveiflum í raforkuverði til heimila og fyrirtækja í dreifbýli og raskað búsetuskilyrðum fólks og starfsskilyrðum atvinnulífsins með litlum fyrirvara.

Alþýðusambandið getur því ekki stutt þá tillögu að það skuli ákveðið árlega í fjárlögum hvort og þá hversu miklu fjármagni skuli ráðstafað til lækkunar á kostnaði vegna dreifingar.

Alþýðusambandið leggur hins vegar til að kostnaði vegna jöfnunar á dreifingu raforku verði fjármögnuð með jöfnunargjaldi innan raforkukerfisins. Lagt er til að jöfnunargjaldið verði lagt á raforkuvinnslu. Slíkt gjald myndi þróast í takt með dreifikerfinu og myndi ekki breytast nema í kjölfar á verulegum breytingum á kostnaði við raforkudreifingu. Raforkuverð til heimila og fyrirtækja.

Alþýðusambandið getur því að óbreyttu ekki stutt frumvarpið.

Frumvarp til laga um breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003, 740. mál.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003, mál númer 740.

Í frumvarpinu eru gerðar tillögur um ýmsar breytingar á núgildandi raforkulögum og byggir frumvarpið á meirihluta álitni nefndar sem hafði það hlutverk að gera tillögur um fyrirkomulag flutnings raforku samkvæmt bráðabirgðarákvæði VII við raforkulög.

Tillögurnar fjalla um

- afmörkun flutningskerfisins
- stofnun og rekstur flutningsfyrirtækis
- uppbyggingu gjaldskár fyrir flutning og dreifingu raforku
- viðmiðunum um arðsemi og tekjuramma flutnings- og dreififyrirtækja.

Alþýðusamband Ísland átti fulltrúa í umræddri nefnd og skilaði hann ásamt fulltrúa BSRB sér álit. (Sjá meðfylgjandi sérálit).

Alþýðusambandið hefur gagnrýnt stjórnvöld fyrir að tryggja ekki Íslendingum undanþágu frá tilskipun 96/92 EB. Landfræðileg lega landsins útilokar bæði heimili og fyrirtæki frá því að geta tekið þátt í innri markaði ESB með raforku. Með raforkulögum sem tóku gildi á síðasta ári og nú með þessu frumvarpi er verið að umbreyta öllu raforkukerfi landsmanna til þess að uppfylla þessa tilskipun, án þess að hægt sé að leggja mat á tæknilegar og efnahagslegar afleiðingar þessara breytinga.

Afstaða Alþýðusambandsins til þessa máls byggist á þeirri grundvallarsýn að vatns- og gufuorka sem nýtist til raforkuframleiðslu sé auðlind sem allir landsmenn eigi rétt á að njóta sameiginlega og með sem jöfnustum hætti. Lög sem snerta nýtingu þessara auðlinda verða því að taka mið af þessu grundvallarsjónarmiði. Nauðsynlegt er að gera sér grein fyrir því að raforkukerfi landsmanna er mikilvæg samfélagsleg fjárfesting. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að gerðar verði markaðslegar ávöxtunarkröfur á allar fjárfestingar í flutnings- og dreifikerfinu. Þetta mun leiða til hækkunar á raforkuverði og að öllu óbreyttu leiða til röskunar búsetuskilyrða heimila og samkeppnisskilyrða fyrirtækja. Í annan stað þá er hætta á að rekstraröryggi kerfisins minnki. Reynslan erlendis frá hefur sýnt að skammtíma sjónarmiða í rekstri flutnings- og dreififyrirtækja hafa í kjölfar einkavæðingar fengið meira vægi en langtíma sjónarmið. Þetta hefur leitt til þess að dregið hefur úr fjárfestingum til endurnýjunar og viðhalds á raforkukerfinu, auk þess sem dregið hefur verulega úr mannahaldi og mikilvægur mannaúður hefur glatast.

Ljóst er að auknar arðsemikröfur flutnings- og dreififyrirtækja, afskriftareglur og mat á verðmæti flutningsvirkja inn í hið nýja flutningsfyrirtæki mun leiða til hækkunar á raforkuverði á komandi árum. Erfitt hefur reynst að leggja mat á það hversu mikil þessi hækkun gæti orðið en Orkustofnun hefur gefið það út að raforkuverð gæti hækkað á bilinu 1 - 2,5% miðað við 3% arðsemikröfu. Verðhækkunin verður meiri ef gert er ráð fyrir 6% arðsemikröfu og að óhagkvæmar einingar skili arði. Lauslegt mat bendir til að raforkuverð gæti þá hækkað um allt að 20%.

Alþýðusambandið hafnar því að sett verði markaðsleg arðsemiskrafa á samfélagslegar fjárfestingar eins og flutningsfyrirtæki og dreifiveitur. Arðsemiskrafa fyrirtækja í raforkuiðnaði verður að vera hófleg og taka mið af því að

hér er um samfélagslegar fjárfestingar að ræða. Eðlilegt er að miða hana við langtíma hagvöxt eða 2-3%.

Alþýðusambandið getur því að óbreyttu ekki stutt frumvarpið. Meðfylgjandi sér álit fulltrúa ASÍ og BSRB í 19-mannanefnd.

19. febrúar 2004

Sérálit fulltrúa ASÍ og BSRB

Við undirrituð fulltrúar ASÍ og BSRB leggjum hér með fram sérálit vegna niðurstöðu svokallaðrar 19 manna nefndar um raforkuflutning og dreifingu.

Í upphafi skal tekið fram að full ástæða er til þess að gagnrýna stjórnvöld fyrir að hafa ekki tryggt Íslendingum undanþágu frá tilskipun 96/92 EB. Fullljóst er, að landfræðileg lega Íslands útilokar bæði heimili og fyrirtæki frá því að geta tekið þátt í raunverulegum innri markaði með raforku. Með raforkulögunum sem sett voru á síðasta ári og þessu frumvarpi er engu að síður verið að umbreyta öllu raforkukerfi landsmanna til þess eins að uppfylla þessa tilskipun, án þess að möguleiki sé á að gera sér nægjanlega grein fyrir tæknilegum og efnahagslegum afleiðingum þess. Þannig hefur ekki verið hægt að svara einföldum spurningum eins og hvaða áhrif þessar breytingar hafa, bæði vegna uppskiptingar kerfisins, aukinnar jöfnunar á flutningskostnaði, breyttrar dhættudreifingar og aukinna arðsemikrafna á raforkuverð til heimila og fyrirtækja. Upplýsingar um einstaka rekstrarþætti liggja ekki fyrir né heldur hvert matsverð núverandi fjárfestinga í raforkukerfinu er. Því er að sumu leyti verið að óska eftir óútfylltri ávísun hvað raforkuverð varðar í framtíðinni. Forsendur fyrir því að nefndin hafi getað lokið störfum með viðunandi hætti hafa því ekki verið fyrir hendi þar sem ofangreindar upplýsingar hefur skort. Því er afar mikilvægt að virk endurskoðunarákvæði séu í lögunum þannig að hægt verði að grípa til ráðstafana ef í ljós kemur að kerfisbreytingarnar leiði til hækkads raforkuverðs. Stjórnvöld verða að gera sér grein fyrir því að erfitt getur reynst að ganga frá kjarasamningum með óbeina hótun um yfirvofandi tugprósenta hækkun á raforkuverði, sem þegar vegur þungt í framfærslukostnaði landsmanna.

Afstaða ASÍ og BSRB til þessa máls byggist á þeirri grundvallarsýn að vatns- og gufuorka sem nýtist til raforkuframleiðslu sé auðlind sem allir landsmenn eigi rétt á að njóta sameiginlega og með sem jöfnustum hætti. Lög sem snerta nýtingu þessarar auðlindar verða því að taka mið af þessu grundvallarsjónarmiði. Orkan er ein af mikilvægustu forsendum líf skjara hér á landi og ljóst að framtíðaruppbygging í atvinnumálum byggist að miklu leyti á hagkvæmri orku. Í þessu samhengi er nauðsynlegt að gera sér

grein fyrir því að raforkukerfi landsmanna er mikilvæg samfélagsleg fjárfesting. Ef við ætlum að taka upp ávöxtunarkröfu markaðsins á allar þessar fjárfestingar, líkt og raforkulögin gera ráð fyrir og þetta frumvarp áréttar varðandi flutnings- og dreifiveiturnar, mun tvennt gerast. Búsetuskilyrði heimila og samkeppnisskilyrði fyrirtækja munu versna alls staðar á landinu með hækkun á raforkuverði. Rekstraröryggi kerfisins verður stefnt í voða, en reynsla erlendis hefur sýnt að skammtímahagsmunir markaðarins um hagnað í árshlutauppgjöri fá sífellt meira vægi. Þetta kemur fram í minni vilja til viðhalds og endurfjárfestinga auk þess sem dregið er verulega úr mannahaldi þannig að mikilvægur mannauður hefur glatast. Áherslur ASÍ og BSRB grundvallast á að hin nýju raforkulög þjóni hagsmunum almennings, miði að því að öll heimili og fyrirtæki njóti raforkukerfisins í landinu með sem jöfnustum hætti og að með lagasetningu verði afhendingaröryggi og gæði rafmagns tryggð sem og lækkandi verð til almennings í landinu.

Ofangreind heildarsamtök launafólks munu því ekki styðja framkomið frumvarp nema að eftirfarandi atriði verði að finna í frumvarpinu.

1. Við höfnum því að sett verði markaðsleg arðsemiskrafa á samfélagslegar fjárfestingar eins og flutningsfyrirtækið og dreifiveitur eru. Það mun valda hækkun á raforkuverði alls staðar á landinu og jafnframt leiða til röskunar á skilyrðum til búsetu og atvinnusköpunar. Miða skal við að gjaldskrár ásamt öðrum tekjum standi undir rekstri kerfisins, þ.m.t. fjármagnskostnaði og fyrirhuguðum stofnkostnaði samkvæmt langtímaáætlun og má hér vísa til nýframkomins frumvarps um vatnsveitur sveitarfélaga. Arðsemiskrafa fyrirtækja í raforkuiðnaði verður að vera hófleg og taka mið af því að hér er um samfélagslegar fjárfestingar að ræða. Við teljum að eðlileg arðsemiskrafa liggi á bilinu 2-3% (arðsemi af eigin fé). Hlutfall hagnaðar fyrir vaxtagreiðslur og skatta af bókfærðu virði fastafjármuna (sem í frumvarpinu og raforkulögunum er kallað arðsemiskrafa) taki mið af þessari arðsemikröfu.
2. Flutningsfyrirtækið verði í eigu opinberra aðila, þ.e. ríkis og sveitarfélaga, enda er því ætlað að vera hluti af almennri grunngerð og þjóna almenningi og fyrirtækjum sem þjónustuaðili og er auk þess með einokunaradstöðu. Því er mikilvægt að tryggja að slíkt félag verði ekki selt einkaaðilum í framtíðinni, né að rekstur þess og arðsemikröfur verði sett undir markaðslegar forsendur um skammtímahagnað. Tryggja verður að bæði neytendur og orkuframleiðendur hafi opinn aðgang að öllum upplýsingum varðandi flutningsfyrirtækið sjálft og starfsemi þess.

3. *Til þess að stuðla að sátt um bæði flutningsjöfnunina og rekstraröryggi flutningskerfisins föllumst við á tillögur um að flutningskerfið nái til 66 kV. Með þessu er jöfnun á flutningskostnaði sem best tryggð.*
4. *Jöfnun á dreifingarkostnaði raforku til heimilanna verði fjármögnuð með jöfnunargjaldi innan raforkukerfisins.*
5. *Í lögunum er gert ráð fyrir samstarfsnefnd um framkvæmd laganna. Í nefndinni á sæti m.a. fulltrúi Samtaka atvinnulífsins, en ekki er gert ráð fyrir fulltrúum stærstu samtaka launafólks, hvorki BSRB né ASÍ. Undirrituð telja að fulltrúar launafólks eigi fullt erindi í umrædda nefnd og óska því eftir fá sæti í henni.*
6. *Samráðsnefndin hafi það verkefni að fylgjast með verðmyndun og verðþróun á raforku á næstu misserum og komi með tillögur að úrbótum reynist forsendur þessa frumvarps rangar með þeim afleiðingum að verð hækki óeðlilega frá því sem nú er.*
7. *Áhersla er lögð á að þess verði gætt að niðurgreiðslur vegna húshitunar á köldum svæðum landsins verði auknar í samræmis við hækkun á raforkuverði til húshitunar ef t.d. Landsvirkjun, RARIK og Orkubú Vestfjarða ákveða að fella niður afslætti til húshitunar.*

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 43/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, og lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, 736. mál.

13. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 43/1993, um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, og lögum nr. 97/2002, um atvinnuréttindi útlendinga, 736. mál.

Alþýðusamband Íslands lýsir yfir stuðningi við framangreint frumvarp og leggur til að það verði samþykkt, enda er efni þess í ágætu samræmi við tillögur miðstjórnar ASÍ frá 10. desember sl. um það efni sem frumvarpið tekur til.

Þá áréttar Alþýðusambandið mikilvægi þess að tíminn til 1. maí 2006 verði nýttur sem best til að undirbúa íslenskan vinnumarkað og samfélagið allt undir stækkun vinnumarkaðarins og mögulegar afleiðingar hans hér á landi. Einnig er mikilvægt að í góðan tíma fyrir 1. maí 2006 verði lagt mat á hvort ástæður eru til að ákveða frekari frestun eða aðrar aðgerðir, til að koma í veg fyrir röskun á íslenskum vinnumarkaði tengda stækkuninni.

Hjálagat fylgja til upplýsingar tillögur miðstjórnar ASÍ frá 10. desember 2003, ásamt greinargerð.

Frumvarp til laga um stofnun Landsnets hf., 737. mál.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um stofnun Landsnets hf. mál númer 737.

Frumvarpið er lagt fram samhliða tveimur öðrum frumvörpum sem byggja öll á meirihlutaáliti nefndar sem skipuð var samkvæmt bráðabirgðarákvæði VII í gildandi raforkulögum. Alþýðusambandið átti fulltrúa í umræddri nefnd og skilaði hann ásamt fulltrúa BSRB sér álit í nefndinni. (Sjá meðfylgjandi sér álit)

Í frumvarpinu er lagt til að stofnað verði hlutafélagið, Landsnet hf. sem hafi það hlutverk að annast raforkuflutning og kerfisstjórnun, samkvæmt ákvæðum III. kafla raforkulaga, nr. 65/2003. Fyrirtækinu er ætlað m.a. að koma fram gagnvart eigendum flutningsvirkja við mat á verðmætum þeirra. Ríkinu er heimilt að selja allt hlutafé sitt þegar endanlegt mat á flutningsvirkjum liggur fyrir og ákvörðun liggur fyrir hjá eigendum þeirra um sölu á þeim gegn hlutafé í flutningsfyrirtækinu Landsneti.

Samkvæmt ákvæðum frumvarpsins er því gert ráð fyrir að flutningsfyrirtækið verði ekki í eigu ríkisins nema í skamman tíma og að það verði síðan í eigu núverandi eigenda flutningsvirkja, þ.e.a.s. þeirra sem kjósa að leggja þau inn í flutningsfyrirtækið gegn hlutafé. Í bráðabirgðarákvæði XII, í frumvarpi til laga um breytingu á raforkulögum nr. 65/2003, er kveðið á um takmörkun á framsali á hlutafé í flutningsfyrirtækinu fram til 2011. Eftir þann tíma eru engar hömlur á framsali á hlutafé.

Það er skoðun Alþýðusambandsins að flutningsfyrirtækið eigi að vera í eigu opinberra aðila þ.e. ríkis og sveitarfélaga, enda er því ætlað að vera hluti af almennri grunnþjónustu. Fyrirtækið verður auk þess með einokunaraðstöðu. Það er því mikilvægt að tryggja að slíkt félag verði ekki selt einkaaðilum.

Þessu til stuðnings er bent á að bæði í Noregi og Svíþjóð er flutningsfyrirtækið í ríkiseign. Í Noregi, þar sem mest reynsla er komin á markaðsvæðingu raforkumarkaðarins, þá er flutningsfyrirtækið, Statnett, alfarið í eigu ríkisins. Á Statnett 85% af öllu meginflutningsnetinu í landinu en aðrir aðilar eiga 15% þess. Statnett leigir síðan þessi 15% af flutningsnetinu sem það á ekki. Þessu er eins fyrirkomið í Svíþjóð, en þar er flutningskerfið í eigu ríkisins og rekið að Svenska Kraftnät.

ASÍ leggur til að farin verði svipuð leið og í Noregi og Svíþjóð og að flutningsfyrirtækið, Landsnet verði í opinberri eigu þ.e. í eigu ríkis og sveitarfélaga og að meginhluti flutningsnetsins, sem nú er í opinberri eign, verði í eign

Landsnets. Aðra hluta flutningsnetsins geti fyrirtækið leigt eða keypt eftir því hvort reynist hagstæðara.

Alþýðusambandið getur því að óbreyttu ekki stutt frumvarpið.

Frumvarp til laga um húsnæðismál, 785. mál, íbúðabréf.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um húsnæðismál, mál nr. 785 um íbúðabréf.

ASÍ vill í upphafi koma tvennu á framfæri. Í fyrsta lagi hafa samtökin talið það algjört forgangsverkefni hjá stjórnvöldum að endurskoða félagslega íbúðakerfið, sérstaklega með tilliti til fjölda félagslegra íbúða og þá miklu hækkun sem orðið hefur á húsaleigu í kerfinu á undanförunum árum. Kannanir ASÍ og annarra staðfesta að þessi hækkun húsaleigu er ein af meginástæðum aukinnar fátæktar hér á landi. Í öðru lagi hefur ASÍ talið að minna liggi á að endurskoða almenna húsnæðiskerfið, þ.e. húsbrefakerfið. Engu að síður tilnefndi ASÍ fulltrúa sinn nefnd félagsmálaráðherra sem fjalla átti um breytingar á almenna húsnæðiskerfinu. Nefnd þessi var skipuð sumarið 2003 og hefur lítið verið kölluð saman og alls ekkert til þess að fjalla um þetta frumvarp.

Varðandi efni þessa frumvarps, sem hér er til umfjöllunar, fagnar ASÍ þeirri breytingu að tekin verði aftur upp bein peningalán til lántakenda í stað markaðshæfra húsbrefa. Þrátt fyrir ágæti húsbrefakerfisins hefur þessi þáttur þess, þar sem verið er að bjóða tiltölulega lágur upphæðir til sölu á markaði, ávallt verið þeim anmörkum háð að markaðurinn hefur einkennst af kaupendamarkaði þar sem „lántakendur“ hafa mátt taka þeim kjörum sem í boði eru hverju sinni. Jafnframt hafa handhafar húsbrefanna mátt bera ábyrgð á sveiflum í verðgildi þeirra hverju sinni án þess að geta varið sig sérstaklega. Með því að láta vexti íbúðalánanna ákvarðast af sameiginlegu útboði Íbúðalánasjóðs breytist þessi staða í grundvallar atriðum og meira jafnræði verður milli kaupenda og seljenda á markaði auk þess sem þetta fyrirkomulag stuðlar að lækkun kostnaðar fyrir stóra fjárfesta sem ætti að skila sér í lægri vöxtum.

Í raun mætti einnig ímynda sér að Íbúðalánasjóður gæti gengið lengra í þessa átt og lágmarkað fjármögnunarkostnaðinn sinn, og þar með íbúðaeigenda, með því að setja saman fjölbreyttari samsetningu lána, bæði innlend og erlend, löng og stutt lán. Með því að beita nútíma áhættustýringu til þess að lágmarka vaxtakostnaðinn, eins og gert er ráð fyrir í 5. gr. frumvarpsins, er það skoðun okkar hjá ASÍ að hægt verði að lækka húsnæðisvexti ennþá frekar.

ASÍ gerir hins vegar alvarlegar athugasemdir við ákvæði 11. og 12. gr. frumvarpsins. Í 11. gr. er heimild sjóðsins til innköllunar íbúðabrefa afnumin og í 12. gr. frumvarpsins er kveðið á að þrátt fyrir að „skuldurum ÍLS-veðbrefa

er heimilt að greiða aukaafborganir af skuldabréfum sínum eða að endurgreiða skuldina að fullu fyrir gjalddaga” verði ráðherra heimilað „að ákveða að aukaafborganir og uppgreiðsla ÍLS-veðbréfa verði aðeins heimilar gegn greiðslu þóknunar sem jafni út að hluta eða að öllu leyti muninn á uppgreiðsluverði ÍLS-veðbréfs og markaðskjörum sambærilegs íbúðabréfs.“ Þetta ákvæði þýðir, að ef vextir lækka almennt á markaði úr t.d. 5,25% í 4,25%, eins og reyndin hefur orðið s.l. mánuði, væri ráðherra heimilt að taka upp „uppgreiðsluálag“ sem væri allt að 12,3% af uppreiknuðum eftirstöðvum lánsins.

Þessu mótmæli ASÍ harðlega. Bæði núverandi húsbréfakerfi og fyrirhugað íbúðalánakerfi byggir á því að verja eiganda skuldabréfsins, fjárfestanna, fyrir áhrifum verðbólgu á lánstímanum með verðtryggingu. Jafnframt er kveðið á um vextir af bréfinu séu fastir allan lánstímann. Á móti þessari tryggingu fjárfestanna hefur lántakandi í núverandi húsbréfakerfi haft skýra möguleika á því að endurmeta stöðu sína gangvart lánveitanda allan lánstímann, ýmist með því að hraða uppgreiðslu lánsins með aukaafborgunum eða greiða skuldina að fullu fyrir gjalddaga ef þörf er á, sbr. núverandi 22. og 23. grein laganna. Það á að vera réttur hvers lántakanda að fá að greiða skuldir sínar hvort heldur er hraðar eða að öllu leiti án þess að verða skattlagður sérstaklega vegna þessa. Þar að auki er ljóst að verði þetta ákvæði tekið upp mun það endurvekjá að nýju upp afföll í íbúðaviðskiptum, en eitt af markmiðum frumvarpsins með peningalánum var að afnema þau. Mun þetta vafalaust torvelða fasteignaviðskipti. ASÍ leggur því til að haldið verði til haga heimild skuldara að greiða lán sín bæði hraðar og að öllu leyti óskattlagt.

Að öllu samanlögðu styður ASÍ samþykkt þessa frumvarps að því gefnu að tekið verði tillit til sjónarmiða þess varðandi heimild skuldara til þess að greiða upp skuldir sínar án sérstakra áлага.

Frumvarp til laga um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði, 754. mál, breytt eignarhald.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um járnblendiverksmiðju í Hvalfirði, 754. mál, breytt eignarhald.

Vegna breytinga á eignarhaldi Járnblendiverksmiðjunnar á Grundartanga er eðlilegt að gerðar verði breytingar á þeim lögum þar sem kveðið er á um þátttöku ríkisins í eignarhaldi á verksmiðjunni og þeim samningum sem um hana gilda. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram, að nokkrir hluthafar hafi ekki viljað una innlausnarverði því sem Elkem bauð og skotið málinu til dómkvaddra matsmanna. Ekki kemur fram hvort því máli sé lokið, en ASÍ telur rétt að haft verði í huga, að umræddar breytingar raski ekki stöðu viðkomandi mála.

ASÍ gerir ekki athugasemd við afgreiðslu þessa frumvarps að öðru leyti.

Frumvarp til laga um olúgjald og kílómetragjald o.fl. 849. mál.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um olúgjald og kílómetragjald o.fl. 849. mál.

Með frumvarpi þessu eru lagt til að gerðar verði breytingar á fjáröflun ríkissjóðs til vegagerðar. Í því er lagt er til að tekið verði upp sérstakt vörugjald á dísilolíu, svokallað olúgjald og það komi í stað núverandi þungaskatts. Einnig er lagt til að tekið verði upp kílómetragjald sem lagt verður á allar bifreiðar og tengivagna sem eru yfir 10.000 kg að þyngt, óháð orkugjafa.

Um er að ræða umtalsverðar breytingar á kostnaði við rekstur dísilbifreiða og óljóst hver þau áhrif verða svo sem á flutningskostnað.

Hins vegar eru líkur á að við upptöku olúgjaldsins dragi úr kostnaði heimilanna við rekstur bifreiða, þar sem díselbifreiðar eru almennt sparneytnari en bensínbílar svo og að dísilolía en víðast hvar ódýrari en bensín.

Líkur eru á að upptaka olúgjaldsins muni á heildina lítið hafa jákvæð þjóðhaglegáhrif vegna minni heildarútgjöldum til eldsneytiskaupa og minni losunar gróðurhúsalofttegundar. Alþýðusambandið tekur því undir frumvarpið.

Frumvarp til laga um jöfnun flutningskostnaðar á sementi, 690. mál.

15. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um jöfnun flutningskostnaðar á sementi, 690. mál.

Með frumvarpinu er lagt til að jöfnun á flutningskostnaði á sementi verði hætt frá og með 1. júní 2004 og þar með falli úr gildi lög nr. 62/1973, um jöfnun flutningskostnaðar á sementi.

Tilgangur umræddra laga var að jafna byggingarkostnað í landinu. Ekki verður séð að þau þjóni lengur tilgangi sínum þar sem sementskostnaður vegur aðeins 2-3% af byggingarkostnaði íbúðarhúsnæðis. Flutningskostnaður annarra byggingarefna er ekki jafnaður. Jöfnun á flutningskostnaði á sementi skilar því litlu til neytenda. Alþýðusambandið telur því um eðlilega breytingu að ræða og styður frumvarpið.

Frumvarp til laga um Þróunarsjóð sjávarútvegsins, 786. mál, og frumvarp til laga um veiðieftirlitsgjald, 787. mál.

18. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar frumvarp til laga um Þróunarsjóð sjávarútvegsins, 754. mál, veiðieftirlitsgjald.

Með breytingu á lögum nr. 38/1990 á árinu 2002 var í reynd tekið upp nýtt fyrirkomulag þessara mála, þar sem viðurkennt var með lögum að útgerðin greiddi „veiðigjald“ fyrir afnot af fiskveiðiauðlindinni. Umræddar breytingar eru því formlegur frágangur á þessu máli og ekki ástæða til þess að tefja afgreiðslu þess, burt séð frá efnislegri afstöðu til málsins.

ASÍ gerir því ekki athugasemd við afgreiðslu þessa frumvarps.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga, nr. 96/2002, 749. mál.

19. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar ofangreint frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga, nr. 96/2002, 749. mál.

Eins og fram kemur í athugasemdum með frumvarpinu miðar það í fyrsta lagi að því „að leggja til breytingar á lögum um útlendinga, nr. 96 15. maí 2002, í því skyni að nýta aðlögunarheimildir samnings um stækkun Evrópu-sambandsins og Evrópska efnahagssvæðisins sem tekur gildi 1. maí 2004. Hin nýju ríki sem bætast við hópinn eru: Eistland, Lettland, Litháen, Kýpur, Malta, Pólland, Slóvakía, Slóvenía, Tékkland og Ungverjaland.

Aðlögunarákvæðin fela m.a. í sér að ákvæði 1.-6. gr. reglugerðar nr. 1612/68/EBE, um frelsi launþega til flutninga innan Evrópska efnahagssvæðisins, sem hefur lagagildi hér á landi sbr. 1. gr. laga 47/1993 um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins, gildi ekki um launafólk frá hinum nýju aðildarríkjum EES frá gildistöku stækkunar-samningsins fram til 1. maí 2006.

Eins og kemur fram í athugasemdunum með frumvarpinu hefur ríkisstjórnin í samráði við aðila vinnumarkaðarins, ákveðið að leggja til að fyrrnefndum aðlögunarákvæðum verði beitt. Kallar það á breytingar á lögum um útlendinga, lögum um atvinnuréttindi útlendinga og lögum um frjálsan atvinnu- og búseturétt launafólks innan Evrópska efnahagssvæðisins en um tillögur til breytinga á tveimur síðastnefndum lögum vísast til sérstakra frumvarpa um það efni.

Um annað efni en aðlögunarhluta frumvarpsins til breytinga á lögum um útlendinga hefur ekki verið haft samráð við Alþýðusamband Íslands og hefur sambandið ekki haft tök á að móta afstöðu til alls efnis þess. Ljóst er að sumt af því efni er að minnsta kosti umdeilanlegt og kallar að mati sambandsins á mun meiri skoðun og umræðu áður en það verður að lögum.

Í ljósi framanritaðs leggur Alþýðusamband Íslands áherslu á að sá hluti frumvarpsins sem snýr að aðlögunarfrestum vegna stækkunar Evrópska efnahagssvæðisins verði afgreiddur fyrir 1. maí n.k. sem og aðrir þeir þættir frum-

varpsins sem samstaða er um. Hvað varðar annað efni sem mikill ágreiningur er um, leggur ASÍ til að afgreiðslu verði frestað að sinni til að tækifæri gefist til skoða þau mál frekar og leita leiða til að skapa sem víðtækasta sátt um niðurstöðuna.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum um atvinnuleysistryggingar, nr. 12/1997, 816. mál.

19. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna ofangreint frumvarp til laga um breytingar á lögum um atvinnuleysistryggingar, nr. 12/1997, 816. mál.

Þær breytingar sem lagt er til að verði gerðar á lögnum um atvinnuleysistryggingar eru til staðfestingar á yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar sem gefin var í tengslum við undirritun kjarasamninga Starfsgreinasambands Íslands og Flóabandalagsins og Samtaka atvinnulífsins 7. mars sl. Yfirlýsing ríkisstjórnarinnar er svar við kröfum sem settar voru fram sameiginlega af aðildarsamtökum Alþýðusambands Íslands við undirbúning kjarasamninga í byrjun þessa árs. Um er að ræða mikilvægar umbætur þó þær komi ekki nema að hluta til móts við þau sjónarmið sem ASÍ hefur sett fram um málefni, stöðu og hagi atvinnulausra. Alþýðusambandið bindur hins vegar miklar vonir við nefnd sem félagsmálaráðherra hefur ákveðið að setja á fót til að endurskoða lög um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. En markmiðið endurskoðuninni er „að bæta stöðu og öryggi fólks í atvinnuleysi, tryggja gæði vinnumarkaðsaðgerða og auka skilvirkni almennt“ eins og segir í erindi ráðherra frá 4. mars sl., þar sem óskað er eftir tilnefningu í nefndina.

Í ljósi framanritaðs lýsir Alþýðusamband Íslands yfir stuðningi við frumvarpið og leggur áherslu á að það verði afgreitt á yfirstandandi þingi.

Frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl., 855. mál.

19. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagna ofangreint frumvarp til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraorlof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl.

Helstu niðurstöður

Það er mat Alþýðusambands Íslands að það frumvarp sem nú liggur fyrir um breytingar á lögnum um fæðingar- og foreldraorlof gangi ekki í neinum mikilvægum atriðum geng upphaflegum markmiðum laganna. Þannig mun það þak á greiðslum sem lagt er til með frumvarpinu ekki hafa áhrif á nema lítinn

hóp foreldra og greiðslur það rýmilegar að ekki ætti að hafa áhrif á töku fæðingarorlofsins.

Ekki er ástæða til annars en að taka undir þau sjónarmið sem koma fram í frumvarpinu og athugasemdum með því um að eðlilegt sé að sporna gegn allri misnotkun á Fæðingarorlofssjóðnum. Hins vegar er ljóst að þær aðferðir sem lagðar eru til munu jafnframt fela í sér almenna skerðingu á greiðslum í fæðingarorlofi. Þar skipti mestu sú tillaga að miða við tvö síðustu tekjuár fyrir fæðingu barns (eða komu þess á heimili). *Gegn þessum skerðingaráhrifum mætti vinna með því að miða við síðasta heila tekjuár í stað tveggja, án þess að fórnar þeim meginmarkmiðum sem tillögurnar ganga út á.*

Alþýðusambandið leggur ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst, við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof, verði notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.

Einnig er mikilvægt að nota tækifærið nú til að treysta sveigjanleika og heimildir Fæðingarorlofssjóðs ef foreldrar hafa í stuttan tíma verið utan vinnumarkaðar síðustu sex mánuði fyrir upphaf töku fæðingarorlofs. Þá er að mati ASÍ mikið álitamál hvort heimilt er, svo og hvort ástæða eða sanngirni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eins og frumvarpið gerir ráð fyrir.

Hvað varðar tillögur um breytingar á lögum um tryggingagjald og lúta að tekjuöflunarþátt frumvarpsins felst hann í því að færa mjög umtalsverðar fjárhæðir frá Atvinnuleysistryggingasjóði í Fæðingarorlofssjóð. Verði tillagan að veruleika mun hún veikja stöðu Atvinnuleysistryggingasjóðs og framtíðarmöguleika til að bæta stöðu atvinnulausra.

Alþýðusamband Íslands hafnar þeirri leið sem lögð er til og felst í að bæta stöðu Fæðingarorlofssjóðs með því að skerða rekstrargrundvöll og framtíðarmöguleika Atvinnuleysistryggingasjóðs. ASÍ leggur til að þess í stað verði hlutur Atvinnutryggingagjaldsins óbreyttur og tekjuþörf Fæðingarorlofssjóðs mætt með því að taka af þeim hluta tryggingagjaldsins sem ekki er sérstaklega varið til trygginga er tengjast vinnumarkaðinum og starfsemi tengdri honum.

Þá varar ASÍ við því að breytingar á fjármögnun til reksturs Vinnueftirlits ríkisins verði til þess að veikja rekstrargrundvöll og starfsskilyrði stofnunarinnar. Þvert á móti er mikilvægt að styrkja til muna starfsgrundvöll Vinnueftirlitsins þannig að stofnunin geti mætt auknum kröfum og umsvifum á vinnumarkaði eins og núverandi fyrirkomulag gerir ráð fyrir.

Alþýðusamband Íslands lýsir þannig yfir stuðningi við meginefni frumvarps til laga um breytingar á lögum nr. 95/2000, um fæðingar og foreldraor-

lof, og lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, með síðari breytingum, o.fl. Alþýðusambandið leggur til að frumvarpið verði samþykkt, að því tilskyldu að tekið verði tillit til ofangreindra athugasemda og tillagna um breytingar á efni þess.

Greinargerð

Félagsmálaráðherra hefur lagt fram á Alþingi frumvarp til laga um breytingar á lögum um fæðingar- og foreldraorlof og lögum um tryggingagjald. Tilgangurinn er, eins og segir í athugasemdum með frumvarpinu, „*einkum sá að renna styrkari stöðum undir það fæðingarorlofskerfi sem komið var á með lögunum með því að treysta betur stöðu þess og koma böndum á útgreiðslur úr Fæðingarorlofssjóði.*“ Jafnframt segir að „*Við endurskoðun laganna þótti ekki tímaþætt að leggja til stórar breytingar á kerfinu enda mikilvægt að því verði viðhaldið svo stuðlað verði áfram að jafnri þátttöku kvenna og karla á vinnumarkaði og jafnri ábyrgð foreldra á umönnun barna sinna. Ekki síst skiptir máli að börn fái notið umönnunar beggja foreldra á fyrstu mánuðum ævi sinnar.*“

Staða Fæðingarorlofssjóðs og tillögur ráðherra

Fyrir liggur að Fæðingarorlofssjóður mun að öllu óbreyttu lenda í greiðsluþroti innan skamms. Það er því augljós nauðsyn á að grípa til ráðstafana til að tryggja jafnvægi á milli tekna og útgjalda sjóðsins og treysta þannig stöðu hans til framtíðar. Jafnframt er mikilvægt að þær breytingar sem gerðar verða á lögunum um fæðingar- og foreldraorlof verði ekki til að spilla fyrir þeim markmiðum laganna að stuðlað að jafnri þátttöku kvenna og karla á vinnumarkaði og jafnri ábyrgð foreldra á umönnun barna sinna, ekki síst með því að börn fái notið umönnunar beggja foreldra á fyrstu mánuðum og árum ævi sinnar.

Með frumvarpi félagsmálaráðherra er valin blönduð leið til að treysta fjárhagslega stöðu Fæðingarorlofssjóðsins. Annars vegar með því að leggja til breytingar sem ætlað er að draga úr útgjöldum sjóðsins. Hins vegar með því að auka tekjur hans og vegur sá þáttur mun þyngra. Þannig er gert ráð fyrir því að sparnaður vegna breytinga verði um 150 milljónir á ári, á meðan tekjuaukningin gefi um 1.150 milljónir á ári.

Auk þess sem að framan greinir eru gerðar tillögur um ýmsar lagfæringar á lögunum sem flestar hafa að markmiði að skýra einstaka þætti laganna og gefa ýmsum þáttum varðandi framkvæmd þeirra skýrari lagagrundvöll, s.s. eins og varðandi framkvæmdina í tengslum við ættleiðingar, greiðslur til námsmanna, lengingu á lágmarkstímabili í fæðingarorlofi úr einni viku í tvær, millifærslu fæðingarstyrkja o.fl. Ekki verður farið út í umfjöllun um þessa þætti hér nema að því leyti sem þeir kunna að tengjast fjárhag sjóðsins og

áhrifum á réttindi foreldra til töku fæðingarorlofs eða greiðslna í fæðingarorlofi.

Hér verður þó ekki hjá því komist að vekja athygli á einu ákvæði í nágildandi lögum sem í einhverjum tilfellum hefur leitt til ósanngjarnrar niðurstöðu við ákvörðun greiðslna í fæðingarorlofi, en það er krafan um að viðkomandi hafi verið **samfellt** á vinnumarkaði í sex mánuði fyrir töku fæðingarorlofs (samkvæmt tillögnum eftirleiðis alfarið bundið við innlendan vinnumarkað). Nokkur dæmi eru þekkt um að einstaklingar hafi vikið af vinnumarkaði tímabundið á framangreindu tímabili af ýmsum ástæðum sem ekki hafa verið viðurkenndar af Fæðingarorlofssjóði, jafnvel um mjög stuttan tíma s.s. vegna tímabundins atvinnuleysis eða breytingar á störfum, og við það misst réttinn til tekjutengdra fæðingarorlofsgreiðslna. Að vísu hefur að nokkru verið komið til móts við gagnrýni á fyrri framkvæmd með breytingum á reglugerð um þetta efni. Mikilvægt er að breytingarnar nú verði notaðar til að tryggja heimildir Fæðingarorlofssjóðsins til að taka með sanngörnum hætti tillit til framangreindra tilfella við ákvörðun greiðslna úr sjóðnum.

Alþýðusambandið leggur ríka áherslu á að tækifærið sem nú gefst við endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof verði *notað til að taka af öll tvímæli um að foreldrar sem eiga aðild að Alþýðusambandi Íslands fái greidd orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslu úr sjóðnum* skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof. Starfsmenn ríkisins og stofnana þess njóta í dag slíkra greiðslna sem teknar eru beint úr ríkissjóði eða af rekstrarfé viðkomandi stofnunar.

Í kjölfar niðurstöðu úrskurðanefndar Fæðingar- og foreldraorlofssjóðs, þar sem foreldri í aðildarfélagi Alþýðusambands Íslands var neitað um greiðslu orlofslauna frá Fæðingarorlofssjóði meðan viðkomandi naut greiðslna úr sjóðnum, stefndi ASÍ Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til að viðurkenningar á því að foreldrar eigi rétt á slíkum greiðslum. Í stefnu Alþýðusambandsins segir m.a.:

Í svari félagsmálaráðherra við fyrirspurn á 128. löggjafarþingi 2002-2003 kemur fram að ekki sé unnt að undanskilja ávinnslu á rétti til greiðslna í orlofi frá öðrum starfstengdum réttindum sem fæðingarorlof skal reiknast til starfstíma við mat á. Því beri Fæðingarorlofssjóði að greiða foreldrum orlofslaun vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum. Félagsmálaráðherra sá sem svarar fyrirspurninni samdi og lagði fram lög nr. 95/2000 og ttrekaði þetta viðhorf sitt í umræðum á Alþingi.

Auk þess sem lög 95/2000 juku almenn fæðingarorlofsréttindi var markmið þeirra að jafna fæðingarorlofsréttindi þ.a. réttur beggja kynja skyldi vera jafn og sami réttur á opinberum og almennum vinnumarkaði. Samkvæmt kjara-

samningum ríkisstarfsmanna halda þeir áfram að ávinna sér rétt til orlofs-greiðslna úr hendi launagreiðanda þá mánuði sem þeir eru í fæðingarorlofi. Ríkisstarfsmenn njóta sömu greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði og starfsmenn á almennum vinnumarkaði. Ljóst má því vera að sú niðurstaða úrskurðanefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála að orlofslaun séu innifalin í greiðslum sjóðsins er röng því fjarri lagi skulu sjóðir ríkisins tvígreiða sömu réttindi.

Mikilvægt er að nota tækifærið sem nú gefst til að taka af öll tvímæli í þessum efnum og tryggja launafólki jafnan rétt til orlofslauna vegna töku fæðingarorlofs óháð því hvort það starfar hjá hinu opinbera eða á almennum vinnumarkaði.

Tillögur um sparnað og herta framkvæmd

Í frumvarpinu er lagt til að sett verði hámark á greiðslur úr sjóðnum m.v. 80% af 600.000 kr. meðaltals mánaðartekjum foreldra á viðmiðunartímabilinu, þannig að mánaðarlegar útgreiðslur sjóðsins til foreldris verði að hámarki 480.000 kr.

Þessi breyting mun aðeins hafa áhrif gagnvart litlum hópi foreldra í fæðingarorlofi. Það er því ekki ástæða til að ætla að hún hafi umtalsverð áhrif hvað varðar markmið laganna, né heldur mun hún fela í sér mikinn sparnað fyrir sjóðinn. Það má því segja að breytingin feli fyrst og fremst í sér pólitísk skilaboð. Verði hámarkið hins vegar ekki látið fylgja almennum launabreytingum í framtíðinni kunna áhrifin að verða meiri og valda skaða þegar frá líður.

Í frumvarpinu er lögð áhersla á að komið verði í veg fyrir misnotkun á greiðslum úr sjóðnum. Þetta á einkum að gerast með tvennu:

Greiðslur úr sjóðnum verða stilltar saman með upplýsingum úr skattkerfinu, þannig að greiðslur í fæðingarorlofi verða tengdar tekjum samkvæmt skattframtölum á viðmiðunartímabilinu.

Þá verður viðmiðunartímabilið nú tvö síðustu tekjuár (almanaksár) á undan fæðingarári barns (eða þess árs er barn kemur inn á heimili við ættleiðingu eða varanlegt fóstur) í stað síðustu 12 af 14 mánuðum fyrir upphaf fæðingarorlofstöku eins og er í núgildandi lögum.

Tekið skal undir það yfirlýsta markmið með breytingunum að koma þarf í veg fyrir misnotkun á Fæðingarorlofssjóðinum, hvort sem er með því að foreldrar gefi upp rangar tekjur eða flytji tekjur á milli tímabila til auka greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði. Þar virðist samtenging við gögn úr skattkerfinu ásamt möguleikum á leiðréttingum vænlegur kostur.

Ókosturinn við þá aðferð sem valin er skv. frumvarpinu, einkum hvað varðar breytingarnar á viðmiðunartímanum og ekki er gerð grein fyrir í athugasemdum með því, er hinsvegar sá að hún mun almennt leiða til lækkunar á greiðslum til foreldra í fæðingarorlofi þar sem viðmiðunartekjurnar verða mun

eldri en í nógildandi lögum og því síður í samræmi við almenna launaþróun en nú er. Þannig má sem dæmi nefna að greiðsla til foreldris sem hefur töku fæðingarorlofs í byrjun september 2005 mun byggja á meðaltali tekna áranna 2003 og 2004 í stað tímabilsins júní 2004 til júlí 2005 eins og er skv. nógildandi lögum. *Miðað við reynsluna undanfarin ár getur skerðing af þessum ástæðum numið nokkrum prósentustigum. Þetta er alvarlegasti ágalli á þeim sparnaðartillögum sem er að finna í frumvarpinu.*

c) Í þessu frumvarpi er lagt til að viðmiðun vegna útreiknings á greiðslum í fæðingarorlofi verði nú í öllum tilfellum áætlaður fæðingardagur barns (eða koma barns inn á heimili ef um er að ræða ættleiðingu eða töku barns í varanlegt fóstur).

Þessi breyting mun í einhverjum tilfellum leiða til skerðingar á greiðslum til fedra í fæðingarorlofi, sem nú geta miðað viðmiðunartímabilið við upphaf töku fæðingarorlofsins. Að baki þessari breytingu liggja hins vegar jafnræðis-sjónarmið.

d) Í þessu frumvarpi er lagt til að sett verði að skilyrði fyrir ávinnslu réttinda til greiðslu í fæðingarorlofi að viðkomandi hafi verið samfelld á innlendum vinnumarkaði í sex mánuði fyrir upphafsdag fæðingarorlofs. Þar með verði felld út heimild til að taka til greina starfstíma foreldris í öðru EES ríki, enda hafi foreldri unnið hér á landi í minnsta kosti einn af síðustu sex mánuðunum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs.

Að mati ASÍ er það mikið álitamál hvort heimilt er, svo og hvort ástæða eða sanngirni felist í því að hætta að taka tillit til starfa í öðrum löndum EES við ákvörðun greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði eins og frumvarpið gerir ráð fyrir. Væntanlega eru sparnaðaráhrifin af þessari breytingu hverfandi fyrir Fæðingarorlofssjóð. Hins vegar er ljóst að hún dregur úr sveigjanleika og getur haft mjög alvarlegar fjárhagslegar afleiðingar fyrir þá foreldra sem verða fyrir skerðingu vegna þessarar breytingar.

Tillögur um auknar tekjur Fæðingarorlofssjóðs

Eins og áður segir felast tillögur félagsmálaráðherra um að koma á jafnvægi í tekjum og gjöldum Fæðingarorlofssjóðs samkvæmt frumvarpinu, einkum í því að auka tekjur sjóðsins frá því sem nú er með því að breikka tekjugrunn hans. Þetta á að nást með því að auka hlutdeild Fæðingarorlofssjóðs í tryggingagjaldinu með breytingum á lögum um tryggingagjald. Alls á þetta að skila Fæðingarorlofssjóði tekjuauka upp á 1.150.000.000 á ári. Breytingin á að gerast með tvennum hætti:

a) Atvinnutryggingagjald sem rennur til Atvinnuleysistryggingasjóðs og sem nú er 0,8% af gjaldstofni almenna tryggingagjaldsins verður 0,65% og al-

mennt tryggingagjald sem nú er 4,84% hækki samsvarandi og verði 4,99% og mismunurinn renni til Fæðingarorlofssjóðs.

b) Gjald til Vinnueftirlits ríkisins sem samkvæmt lögnum er allt að 0,08% (hefur í reynd verið 0,048% síðustu ár) verði fellt niður og renni til fæðingarorlofssjóðs. Rekstur Vinnueftirlitsins verði hins vegar settur beint á fjárlög.

Ekki verður hjá því komist að gera alvarlegar athugasemdir við framangreindar tilfærslur. Þannig mun lækkunin á Atvinnuþryggingagjaldi leiða til tekjulækkunar fyrir Atvinnuleysistryggingasjóð upp á 750.000.000 á ári. Það þýðir að tekjur sjóðsins munu tæplega standa undir útgjöldum á næstu árum, miðað við hjartásýnar spár opinberra aðila um minnkandi atvinnuleysi og nánast óbreytta upphæð atvinnuleysisbóta. Þetta þýðir jafnframt að reynist atvinnuleysi meira en áætlað er mun ganga á eignir sjóðsins. Þá felur þessi tekju-skerðing í sér að lítið sem ekkert fjárhagslegt svigrúm verður til þess að hækka atvinnuleysisbætur og treysta stöðu og afkomu fólks sem verður atvinnulaust. Það gengur þvert gegn stefnu Alþýðusambandsins og yfirlýstum markmiðum félagsmálaráðherra með þeirri endurskoðun á lögum um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir sem nú er ný hafin.

Einnig er mikilvægt að efla og treysta starfsemi Vinnueftirlits ríkisins, en ljóst er að nýlegra breytingar á vinnuverndarlögnum, ný og aukin verkefni stofnunarinnar, almennar kröfur um aukið vinnuverndarstarf og þegar hafnar og fyrirhugaðar stórframkvæmdir, gera auknar kröfur til stofnunarinnar og kalla á aukið fjármagn til starfseminnar. Markaður tekjustofn VER sem tók mið að launasummunni í landinu fól í sér ákveðna tryggingu í þessum efnum. Mikilvægt er að frá þeirri meginhugsun verði ekki horfið með breytingunum á tryggingagjaldinu og fjármögnun á rekstri stofnunarinnar.

Hjálagt fylgir stefna ASÍ frá 24. febrúar 2004 sem lögð var fram í héraðsdómi Reykjavíkur þar sem þess er krafist að viðurkennt verði fyrir dómi að fæðingarorlofssjóði beri að greiða foreldrum sem aðild eiga að aðildarfélögum ASÍ orlofslaun skv. 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987.

**Nr. 1. Lagt fram í héraðsdómi
Reykjavíkur 24.2 2004.**

STEFNA

**Alþýðusamband Íslands,
Sætúni 1, Reykjavík, kt. 420169-6209**

GERIR KUNNUGT að það þurfi að höfða mál fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur á hendur Tryggingastofnun ríkisins, kt. 060269-2669, Laugavegi 114-116, Reykjavík vegna Fæðingarorlofssjóðs, kt. 450101- 3380, Laugavegi 114-116, Reykjavík.

Dómkröfur

Að viðurkennt verði með dómi að Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða foreldum sem aðild eiga að aðildarfélögum Alþýðusambands Íslands, orlofslaun samkvæmt 7. gr. laga um orlof nr. 30/1987 af greiðslu úr Fæðingarorlofssjóði vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum skv. 2. mgr. 13. gr. laga um fæðingar og foreldraorlof nr. 95/2000.

Að stefndi verði dæmdur til greiðslu málskostnaðar skv. mati réttarins.

Málavextir

Ágreiningur er um það, hvort Tryggingastofnun ríkisins v/ Fæðingarorlofssjóðs beri að greiða orlof skv. orlofslögum ofan á greiðslur sínar til félagsmanna aðildarfélaga ASÍ í fæðingarorlofi.

Samkvæmt lögum nr. 95/2000 um fæðingar- og foreldraorlof á launafólk í fæðingarorlofi rétt til greiðslu úr Fæðingarorlofssjóði, sem nemi 80% af meðaltali heildarlauna þess miðað við 12 mánaða samfellt tímabil sem lýkur tveimur mánuðum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs.

Þann 6. janúar 2003 synjaði Tryggingastofnun ríkisins foreldrinu A um greiðslu orlofs á greiðslur úr Fæðingarorlofssjóði. A sem mun vera rafvirki á almennum vinnumarkaði og tekur því laun skv. kjarasamningum á almennum vinnumarkaði kærði, ákvörðun Tryggingastofnunar til úrskurðanefndar fæðingar og foreldraorlofsmála þann 21. mars 2003 en hlutverk nefndarinnar er

að kveða upp úrskurði um ágreiningsefni sem kunna að rísa á grundvelli laga 95/2000 og sæta úrskurðir nefndarinnar ekki kærur til æðra stjórnvalds.

Nefndin óskaði greinargerðar frá Alþýðusambandi Íslands og fleiri aðilum áður en úrskurður var kveðinn upp. Í greinargerð sinni til úrskurðanefndar setti stefnandi fram það álit sitt að greiða bæri launafólki á almennum vinnumarkaði orlof úr Fæðingarorlofssjóði líkt og A hafði gert kröfu um. Þann 10. júlí 2003 staðfesti úrskurðanefndin ákvörðun Tryggingastofnunar með úrskurði í málinu sem fengið hafði númer sem mál 19/2003.

Í niðurstöðu úrskurðanefndar segir m.a.:

„Barn kæranda er fætt 8. desember 2002. Samkvæmt útreikningi Tryggingastofnunar sem ekki hefur verið mótmælt voru heildarlaun kæranda á tólf mánaða viðmiðunartímabili B kr. eða að meðaltali D kr. á mánuði. Ekki verður annað séð en að í þessum heildartekjum séu orlofslaun meðtalin.“ Og síðar:

Sá greinarmunur sem gerður er á rétti til orlofstöku og rétti til orlofslauna í framangreindum lögum [orlofslögum] styður þá niðurstöðu að í 2. mgr. 14. gr. ffl. felist fyrir mæli um áunninn rétt til orlofstöku en ekki rétt til orlofslauna. Orðalag og efni ákvæðisins að öðru leyti styður einnig þá niðurstöðu. Í 2. mgr. 13. gr. ffl. er eins og áður er komið fram mælt fyrir um aðferð við útreikning á greiðslum til starfsmanns í fæðingarorlofi úr Fæðingarorlofssjóði. Telja verður að um rétt starfsmanns til frekari greiðslna í fæðingarorlofi en ákvæði 2. mgr. 13. gr. ffl. kveður á um þurfi skýr fyrir mæli í lögum.“

Fyrri afgreiðsla Tryggingastofnunar sem úrskurðanefnd staðfesti liggur til grundvallar þeirri framkvæmd sem Tryggingastofnun hefur á um greiðslur til félagsmanna aðildarféлага stefnanda í fæðingarorlofi. Þá framkvæmd telur stefnandi ólögmetta og er mál þetta er höfðað til þess að fá þeirri framkvæmd hrundið.

Málsástæður og lagarök

Meginmálsástæða stefnanda er sú, að fyrrgreindur úrskurður úrskurðanefndar og framkvæmd Tryggingastofnunar sé í andstöðu við 13 og 14. gr. l. 95/2000, orlofslög nr. 30/1987 og 7. gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104.

Í 2. mgr. 13. gr. laga nr. 95/2000 segir að mánaðarleg greiðsla Fæðingarorlofssjóðs til starfsmanns í fæðingarorlofi skuli nema 80% af meðaltali heildar-

launa miðað við 12 mánaða samfellt tímabil sem ljúki tveimur mánuðum fyrir upphafsdag fæðingarorlofs. Til launa teljist hvers konar laun og aðrar þóknanir samkvæmt lögum um tryggingagjald. Samhljóða ákvæði er í 2. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 909/2000. Samkvæmt 7. gr. laga nr. 113/1993 um Tryggingagjald teljast til gjaldstofns skv. 6. gr. laganna, meðal annars hvers konar laun og þóknanir, þar með talið orlofsfé og greiðslur fyrir ónotað orlof.

Samkvæmt 1. mgr. 14. gr. laga nr. 95/2000 greiðir fæðingarorlofssjóður það mótframlag til lífeyrissjóðs sem atvinnurekanda ber ekki að greiða og samkvæmt 2. mgr. 14. gr. reiknast fæðingarorlof til starfstíma við mat á starfstengdum réttindum, svo sem rétti til orlofstöku og lengingar orlofs samkvæmt kjarasamningum, starfsaldurshækkana, veikindaréttar, uppsagnarfrests og réttar til atvinnuleysisbóta. Ekki er um tæmandi talningu að ræða.

Í kjarasamningum aðildarféлага ASÍ segir að fæðingarorlof allt að sex mánuðum teljist til unnins tíma við útreikning orlofsréttar, þ.e. réttar til frítöku en ekki orlofslauna. Launamaður innan ASÍ á því ekki rétt til launaðs orlofs úr hendi atvinnurekanda þá mánuði sem hann er í fæðingarorlofi og nýtur greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði, líkt og á við um rétt til mótframlags í lífeyrissjóð.

Með lögum um orlof nr. 16/1943 var staðfest sú meginregla, að órjúfanlegt samband er milli orlofs frá störfum og greiðslu. Þannig var ákveðið í 3 og 4. gr. laganna að launafólk hefði bæði rétt á og skyldu til hlutfallslega launaðs orlofs tiltekinn dagafjöldi á ári m.v. unna mánuði síðustu 12 mánuði þar á undan. Án hlutfallslegrar greiðslu myndi það ekki hafa efni á að fara í orlof eins og það var orðað í greinargerð. Meginregla þessi er enn í gildi þó reglum um meðferð, vörslu og innheimtu orlofsfjár hafi verið breytt og orlofsréttur aukinn.

Þessi meginregla kemur fram í gildandi lögum um orlof nr. 30/1987. Í 1. gr. þeirra segir að allir, sem starfa í þjónustu annarra eigi rétt á orlofi og orlofslaunum samkvæmt lögunum. Skv. 4. gr. laganna skal orlof veitt í einu lagi á tilteknu tímabili almanaksársins og jafnframt að því skuli alltaf lokið fyrir lok orlofsársins og skv. 13. gr. er óheimilt sé að flytja áunnin orlofslaun milli orlofsára. Samkvæmt 3. gr. orlofslaga er orlof nú tveir dagar fyrir hvern unninn mánuð á síðasta orlofsári og reiknast hálfur mánuður eða meira heill mánuður en skemmri tími telst ekki með. Það telst unninn mánuður þótt maður sé frá vinnu vegna veikinda eða slysa ef hann fær greitt kaup á meðan eða er í orlofi.

Fritökuréttur án greiðslu er þannig ekki orlofsréttur eða orlofstökuréttur í skilningi orlofslaga.

Meginregla 13 og 14. gr. 1. 95/2000 er því sú, að foreldri í fæðingarorlofi glatar hvorki né hættir að ávinna sér starfstengd réttindi meðan á fæðingarorlofi stendur. Að svo miklu leyti sem réttindi þessi eru ekki greidd af atvinnurekanda greiðir fæðingarorlofssjóður 80% þeirra. Á því er byggt að það eigi við um ávinnslu orlofs skv. orlofslögum. Úrskurður úrskurðanefndar í málinu nr. 19/2003 og framkvæmd stefnda gengur gegn þessari meginreglu og skerðir lög- og kjarasamningsbundin orlofsréttindi félagsmanna aðildarféлага ASÍ í raun um sem nemur 2 launuðum orlofsdögum fyrir hvern þann mánuð sem tekinn er í fæðingarorlofi. Úrskurðurinn er einnig að þessu leiti til í andstöðu við 1. tl. 7.gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104 um ákveðna þætti er varða vinnutíma sbr. auglýsingu nr. 285/1997 sem skyldar íslenska ríkið til að tryggja öllu launafólki a.m.k. 4 vikna launað árlegt orlof. Ólaunaður 2 daga fritökuréttur fyrir hvern mánuð í fæðingarorlofi samræmist því ákvæði ekki.

Úrskurðurinn er einnig í andstöðu við þá reglu 7.gr. orlofslaga sem kveður á um greiðslu orlofs við orlofstöku en samtíma greiðsla orlofs eins og úrskurðurinn gerir ráð fyrir er óheimill sbr. og 2. tl. 7.gr. tilskipunar Evrópusambandsins nr. 93/104 sem kveður á um bann við samtíma greiðslu orlofs nema við starfslok.

Stefnandi byggir einnig á því, að úrskurðurinn sé í andstöðu við forsendur og markmið laganna um fæðingarorlof.

Í svari félagsmálaráðherra við fyrirspurn á 128 löggjafarþingi 2002-2003 kemur fram að ekki sé unnt að undanskilja ávinnslu á rétti til greiðslna í orlofi frá öðrum starfstengdum réttindum sem fæðingarorlof skal reiknast til starfstíma við mat á. Því beri Fæðingarorlofssjóði að greiða foreldrum orlofslaun vegna þess tíma sem þeir eru í fæðingarorlofi og njóta greiðslna úr sjóðnum. Félagsmálaráðherra sá sem svarar fyrirspurninni samdi og lagði fram lög nr. 95/2000 og ítrekaði þetta viðhorf sitt í umræðum á Alþingi.

Auk þess sem lög 95/2000 juku almenn fæðingarorlofsréttindi var markmið þeirra að jafna fæðingarorlofsréttindi þ.a. réttur beggja kynja skyldi vera jafn og sami réttur á opinberum og almennum vinnumakaði. Samkvæmt kjarasamningum ríkisstarfsmanna halda þeir áfram að ávinna sér rétt til orlofsgreiðslna úr hendi launagreiðanda þá mánuði sem þeir eru í fæðingarorlofi. Ríkisstarfsmenn njóta sömu greiðslna úr Fæðingarorlofssjóði og starfsmenn á

almennum vinnumarkaði. Ljóst má því vera að sú niðurstaða úrskurðanefndar fæðingar- og foreldraorlofsmála að orlofslaun séu innifalin í greiðslum sjóðsins er röng því fjarri lagi skulu sjóðir ríkisins tvígreiða sömu réttindi.

Það er og í engu samræmi við jöfnunarmarkmið laganna að telja orlofslaun vera innifalin í greiðslum Fæðingarorlofssjóðs líkt og úrskurðanefndin gerir þar sem það orlofsfé sem launamanni er greitt á 12 mánaða viðmiðunartímamum fyrir upphaf fæðingarorlofs er áunnið á mislögum tíma utan viðmiðunartímabilsins. Þannig er sá hluti orlofslauna sem fellur á 12 mánaða viðmiðunartíma vegna þeirra foreldra sem hefja töku fæðingarorlofs 1. júní að 10/11 hlutum uppsafnaður orlofssparnaður utan viðmiðunartímabilsins meðan hann er 1/11 hjá þeim foreldrum sem hefja töku fæðingarorlofs 1. september.

Markmið laga 95/2000 var einnig að hvetja foreldra til samvista með börnum sínum sbr. 2.gr. þeirra en því markmiði verður ekki náð ef greiðslum Fæðingarorlofssjóðs er þannig hagað að fæðingarorlof skerði lög og kjarasamningsbundin rétt og raunar skyldu til launaðs orlofs frá störfum m.a. í sama tilgangi.

Um aðild og kröfugerð

Fæðingarorlofssjóður er í vörslu Tryggingastofnunar ríkisins sem sér um reikningshald og daglega afgreiðslu sjóðsins í umboði félagsmálaráðherra sbr. 4.gr. laga nr. 95/2000. Forstjóri Tryggingastofnar ríkisins annast stjórn stofnunarinnar sbr. 4.gr. laga nr. 117/1993. Mál þetta er því höfðað á hendur Tryggingastofnun ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til viðurkenningar á greiðsluskyldu sjóðsins.

Stefnandi er samkvæmt samþykktum sínum málsvari launafólks í sameiginlegum hagsmunamállum gagnvart stjórnvöldum. Ótilgreindur hópur launafólks í rúmlega áttatíu stéttarfélagum á almennum vinnumarkaði sem aðild eiga að Alþýðusambandi Íslands hefur lögvarða hagsmuni af því að fá úrlausn dómstóla um rétt sinn til greiðslu í fæðingarorlofi eins og þeim rétti er skipað skv. lögum 95/2000, reglugerð 909/2000, úrskurði úrskurðanefndar um fæðingar og foreldraorlofsmál í málinu nr. 19/2003 og framkvæmd Tryggingastofnunar ríkisins. Samkvæmt 25. gr. laga nr. 91/1991 höfðar Alþýðusamband Íslands því mál þetta í eigin nafni til viðurkenningar tiltekinnna lögvarinna og vel afmarkaðra réttinda félagsmanna sinna.

Um málskostnað

Um málskostnað úr hendi stefnda vísast til meginregla 21.kafla l. 91/1991.

Framlögð skjöl

Auk stefnu mun stefnandi leggja fram úrskurð úrskurðanefndar í fæðingar- og foreldraorlofsmálum í málinu nr. 19/2003, þingskjal 1127, 574 mál 128. lög-gjafarþings og endurrit úr þingræðum.

Skýrslugjöf

Eins og mál þetta liggur fyrir sér stefnandi ekki sérstaka ástæðu til skýrslugjaf-ar fyrir dómi.

Áskilnaður

Stefnandi áskilur sér rétt til þess að koma að frekari gögnum, málsástæðum og vitnisburði undir rekstri málsins þ.m.t. fyrir Hæstarétti allt eftir því sem tilefni gefst til.

Málflutningsumboð og fyrirkall

Fyrir hönd stefnanda flytur mál þetta Magnús M. Norðdahl hrl., deildarstjóri lögfræðideildar ASÍ.

Fyrir því stefnist hér með Karli Steinari Guðnasyni, Heiðarbrún 8, Kefla-vík, kt. 270539-2549, forstjóra fyrir hönd Tryggingastofnunar ríkisins vegna Fæðingarorlofssjóðs til þess að mæta í Héraðsdómi Reykjavíkur, sem háður verður í húsnæði Héraðsdóms Reykjavíkur, dómhúsinu v/ Lækjartorg í Reykjavík, dómssal 102, þriðjudaginn 24. febrúar 2004 kl. 10.00 árdegis, þá er mál þetta verður þingfest, svara þar til saka, leggja fram gögn og þola dóm. Skorað er á stefnda að koma fyrir dóm þá er mál þetta verður þingfest en sæki hann ekki þing má búast við því að útivistardómur gangi.

Reykjavík 21. janúar 2004,
Magnús M. Norðdahl hrl.

Frumvarp til lyfjalaga, 880. mál.

30. apríl 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp til lyfjalaga, 880. mál.

Frumvarpið felur í sér breytingar á fyrirkomulagi við ákvörðun á verði lyfja og greiðsluþátttöku almannatrygginga. Lagt er til að lyfjaverðsnefnd, sem ákvarðar hámarksverð lyfja og greiðsluþátttökunefnd, sem ákvarðar greiðsluþátttöku almannatrygginga í nýjum lyfjum verði sameinaðar í eina nefnd. Markmiðið er að auka samhæfingu og skilvirkni þeirra aðila sem fjalla um verðákvörðanir lyfja.

Á vettvangi Alþýðusambands Íslands hefur farið fram umfangsmikil vinna við að móta áherslur og framtíðarsýn sambandsins í velferðarmálum. Helstu áherslur ASÍ varðandi lyfjamál eru eftirfarandi:

- Alþýðusamband Íslands leggur áherslu á að draga úr lyfjakostnaði til almennings með því að leggja til að tekið verði upp fyrirkomulag að enginn greiði meira en sem nemur ákveðnu hámarki á ári fyrir lyfseðilsskyld lyf. Slíkt fyrirkomulag mætti t.d. útfæra með lyfjakorti að danskri fyrirmynd.
- Til að koma í veg fyrir að lyfjakostnaður verði ríkissjóði of þungur baggi leggur Alþýðusamband Íslands áherslu á að kerfi verðmyndunar lyfja verði endurskoðað með það að markmiði að hagræða og lækka verð. Alþýðusamband Íslands hefur lýst sig reiðubúið að taka þátt í vinnu við slíkar breytingar.

Alþýðusamband Íslands fjallaði ítarlega um verðlagningu lyfja í áfanga-skýrslu samtakanna, Velferð fyrir alla sem út kom í mars 2003 en þar segir m.a:

„Verðmyndun á lyfjum er flókið ferli. Um það gilda eftirfarandi lög og reglugerðir: Lyfjalög nr. 93/1994, Reglugerð um ákvörðun lyfjaverðs (501/1996), Reglugerð um greiðsluþátttökunefnd (128/2002), Reglugerð um greiðslur almannatrygginga í lyfjum (948/2000). Auk heildsala og smásala koma þannig við sögu þrjár stofnanir: Lyfjaverðsnefnd, Greiðsluþátttökunefnd og Lyfjastofnun.

Meginverkefni Lyfjaverðsnefndar er að ákvarða hámarksverð á lyfseðilsskyldum lyfjum, bæði í heildsölu og smásölu (verðlagning lyfja sem seld eru án lyfseðils er frjáls). Þegar fjallað er um hámarksverð á lyfjum í heildsölu tekur sæti í nefndinni fulltrúi samtaka lyfjaheildsala. Þegar fjallað er um hámarksverð í smásölu tekur fulltrúi samtaka lyfsala sæti í nefndinni. Þegar fjallað er um athugasemdir Tryggingastofnunar ríkisins (TR) um lyfjaverð tekur fulltrúi Tryggingastofnunar sæti í nefndinni. Við ákvörðun hámarksverðs lyfja er tek-

ið mið af meðalheildsöluverði lyfsins í Danmörku, Noregi og Svíþjóð. Einnig er tekið mið af íslenskum markaðsaðstæðum og áætlaðri sölu lyfsins. Stefnt er að því að álag vegna séríslenskra aðstæðna verði ekki meira en 15% umfram meðalheildsöluverð í viðmiðunarlöndunum. Hámarksverð er reiknað út mánadjarlega m.v. meðalgengi 20.-21. dags mánaðarins. Meginverkefni Greiðsluþátttökunefndar er að fjalla um greiðsluþátttöku TR í lyfjum sem veitt hefur verið markaðsleyfi fyrir. Forsendur fyrir greiðsluþátttöku eru m.a. að lyfið hafi örugg og mikilsverð lækningaáhrif og að verð lyfsins sé í eðlilegu samhengi við meðferðarlegt gildi þess. Einnig er tekið tillit til áhrifa á lyfjaútgjöld almannatrygginga samkvæmt fjárlögum. Eftir að Greiðsluþátttökunefnd hefur tekið ákvörðun um greiðsluþátttöku ræðst skipting kostnaðar milli einstaklings og TR af gildandi reglugerð um hlut almannatrygginga í greiðslum fyrir lyf. Gefin eru út lyfjaskírteini ef einstaklingi er brýn nauðsyn á lyfi til lengri tíma. Lyfjastofnun hefur eftirlit með að hámarksverð lyfja í heildsölu og smásölu sé virt.

Lyfjaverðsnefnd endurskoðar reglulega verð skráðra lyfja hér á landi, m.a. með tilliti til verðs sambærilegra lyfja í Noregi, Svíþjóð og Danmörku. Frá árinu 2000 hefur slík endurskoðun farið fram a.m.k. tvisvar. Fyrri samanburðurinn leiddi í ljós að u.þ.b. 200 lyfjanúmer voru með umtalsvert hærra hámarksverð í heildsölu hér á landi en annars staðar á Norðurlöndum. Farið var fram á það við umboðsaðila þessara lyfja að verðið yrði lækkað. Í seinni samanburðinum var farið fram á verðlækkun 156 lyfjanúmera.³

Samanburður lyfjamáladeildar LSH á opinberu heildsöluverði ellefu lyfja hér á landi og í Danmörku, í apríl í fyrra, leiddi í ljós að lyf voru dýrari hér á landi í öllum tilvikum. Í tveimur tilvikum var verðmunurinn 70% en oftast voru lyfin 20-30% dýrari hjá íslenskum heildsölum en þeim dönsku.⁴

Þá hafa forsvarsmenn sjúkrahússins bent á að verðmunurinn sé enn meiri á óskráðum lyfjum en skráðum, enda sé ekkert opinbert verðeftirlit með þeim.⁵ Lyfjamáladeild LSH hefur spurt hvort stóraukin afskráning eldri lyfja tengist þessari staðreynd: „Við núverandi aðstæður hefur lyfjaframleiðandi eða umboðsaðili algjört einræðisvald hvort lyf hans séu skráð. Hægt er með einfaldri tilkynningu, án rökstuðnings, að afskrá lyf [...] Ef ekkert sambærilegt lyf er á markaði er raunin sú að afskráða lyfið er flutt inn á undanþágu til að hægt sé að sinna þörfum sjúklinga sem þarfnast lyfsins og þá á mun hærra verði.“⁶ Þá er bent á að sé um óskráð lyf að ræða, grundvallist verðútreikningur dreifing-

³ Sjá Morgunblaðið 16. janúar 2003

⁴ Sjá Morgunblaðið 16. janúar 2003

⁵ Sjá t.d. Morgunblaðið 7. febrúar 2003

⁶ Sjá t.d. Morgunblaðið 25. janúar 2003

araðila á prósentureikningi þannig að því dýrara sem lyfið er, því meiri verði álagningin.

Loks má benda á að frá janúar 2002 til febrúar 2003 hefur verð lyfjavara hér á landi hækkað um rúmlega 8% meðan neysluverð hefur aðeins hækkað um rúmlega 1%.

Í vinnu starfshópa velferðarnefndar ASÍ hefur ítrekað komið fram að lyfjaverð hérlandis er mun hærra en stór hluti sjúklinga ræður vel við. Hátt lyfjaverð getur t.d. verið mjög íþyngjandi fyrir marga öryrkja og aldraða. Mörg dæmi eru um það að fólk leiti til hjálparsamtaka eins og Hjálparstarfs kirkjunnar eftir aðstoð við að leysa út nauðsynleg lyf. Hvernig sem á málið er litið blasir við að endurskoða þarf kerfi verðmyndunar lyfja með það að markmiði að hagræða og lækka lyfjaverð til sjúklinga.

Meðal hugsanlegra skýringa á háu lyfjaverði má nefna:

- Flókið kerfi verðmyndunar lyfja.
- Umfangsmikil afskipti opinberra stofnana og nefnda.
- Takmarkaða verðsamkeppni á heilðsölu- og smásölustigi.
- Ógagnsæi markaðarins.
- Undanþágur frá skráningu lyfja (verðlagning óskráðra lyfja er frjálst).
- Séríslenskar aðstæður, s.s. flutningskostnað, pökkunarkostnað, þýðingu leiðbeininga og gengisbreytingar.
- Alþýðusamband Íslands leggur fram eftirfarandi tillögur til úrbóta:
- Heildarkerfi verðmyndunar lyfja verði endurskoðað með það að markmiði að hagræða og lækka verð.
- Tekið verði upp fyrirkomulag sem tryggir að enginn greiði meira en ákveðið hámark á ári fyrir lyfseðilsskyld lyf.
- Haldið verði uppi eftirliti með verði á öllum lyfjum, skráðum og óskráðum.“

Alþýðusambandið tekur því undir þau meginsjónarmið frumvarpsins að auka samhæfingu og skilvirkni þeirra aðila sem fjalla um verð-ákvarðanir á lyfjum, enda leiði slíkt til hagræðingar og lægra lyfjaverðs til almennings.

Frumvarp til laga um breytingar á útvarpslögum, nr. 53/2000, og samkeppnislögum, nr. 8/1993, 974. mál.

7. maí 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar ofangreint frumvarp til laga um breytingar á útvarpslögum, nr. 53/2000, og samkeppnislögum, nr. 8/1993, 974. mál.

Í upphafi er rétt að vekja athygli á því að Alþýðusambandinu barst frumvarpið, með ósk um umsögn, þann 6. maí. Þar var þess óskað að umsögn berist eigi síðar 7. maí, eða rétt rúmum einum sólarhring síðar. Það er því ljóst að mjög takmarkaður tími hefur gefist til að skoða einstök efnisatriði frumvarpsins og möguleg áhrif, yrði það að lögum. Umsögn ASÍ hlýtur því edli máls samkvæmt að einkorðast við grundvallaratriði, um leið og við leggjum áherslu að það málefni sem er til umfjöllunar er einkar mikilvægt og þarfnast því mun ítarlegri skoðunar og umræðu áður en ákvarðanir verða teknar. Slík umræða á jafnframt að hafa það að markmiði að ná sem víðtækastri samstöðu um efni málsins.

Alþýðusamband Íslands telur að mikilvægt sé að hefja víðtæka og vandaða umræðu um endurskoðun á löggjöf um stöðu og starfsemi fjölmiðla hér á landi. Inntak slíkrar umræðu á að vera að meta þörf fyrir fjölmiðlalöggjöf sem hefur að markmiði að treysta og efla vandaðan og sjálfstæðan fréttaflutning fjölmiðla, tjáningarfrelsið, fjölbreytni, gagnrýna umræðu og frjáls skoðana-skipti í landinu. Mikilvægi fjölmiðla, í sínum ólíku myndum, hefur sjaldan eða aldrei verið meira fyrir lýðræðið en einmitt nú.

Fjölmarginir þættir koma til álita við endurskoðun löggjafar um fjölmiðla. Það gildir um eignarhald og yfirráð yfir fjölmiðlum og óæskilega samþjöppun á því sviði. Það gildir einnig um frelsi og sjálfstæði fréttastofa og ritstjórna og þær aðstæður sem starfsmönnum á fjölmiðlum eru almennt búnar. Það gildir jafnframt um samspil framangreindra þátta og margra annarra sem hér koma til álita.

Um framangreind sjónarmið er að því er best verður séð víðtæk samstaða, þvert á stjórnmalaflokka, viðhorf og hagsmuni í íslensku samfélagi.

Það frumvarp sem nú liggur fyrir Alþingi er um margt mjög umdeilanlegt. Bent hefur verið á að alls óvíst sé að frumvarpið, verði það að lögum, verði til að efla starfsemi fjölmiðla hér á landi, auka fjölbreytni og lýðræðislega umræðu. Þvert á móti má færa rök fyrir því að sú nálgun sem er að finna í frumvarpinu geti leitt til þveröfugrar niðurstöðu. Í annan stað hefur verið bent á að efni frumvarpsins, eins og það er nú, gangi gegn ákvæðum og markmiðum stjórnarskrár Lýðveldisins um tjáningar- og atvinnufrelsi. Í þriðja lagi hefur því verið haldi fram að efni frumvarpsins gangi gegn alþjóðlegum skuldbindingum sem Íslendingar hafa undirgengist á þessu sviði.

Framangreind álítaefni ásamt fjölmörgum öðrum sem er að finna í fjölmiðlafrumvarpinu, kalla á vandaða og víðtæka umræðu um grundvallaratriði og útfærslu þeirra í löggjöf. Þar má engu til spara, hvorki tíma né lýðræðislega umræðu. Þessu til viðbótar er nauðsynlegt að hafa í huga að frumvarpið, verði það að lögum, getur haft mikil og neikvæði áhrif á atvinnu og hagi hundruða starfsmanna fjölmiðla sem eru starfandi hér á landi í dag. Sú staðreynd leggur enn ríkari skyldur á alla aðila að vanda til verka og að ákvörðun verði ekki tek-in nema að vel yfirveguðu ráði.

Í ljósi þeirra sjónarmiða sem hér hafa verið sett fram, leggur Alþýðusamband Íslands til að afgangi þess frumvarps sem nú liggur fyrir Alþingi verði frestað. Jafnframt leggur Alþýðusambandið áherslu á að efnt verði til víðtækrar umræðu um stöðu og starfsumhverfi fjölmiðla hér á landi í framtíðinni, með þátttöku þeirra aðila sem starfa við fjölmiðla, stjórnámálamanna, fulltrúa aðila vinnumarkaðarins, almannaheillasamtaka og annarra sem láta sig málið varða, með það að markmið að skapa sem víðtækasta sátt um niðurstöðuna. Um inn-tak slíkrar umræðu vísast til þess sem fram kemur hér á undan. Alþýðusambandi Íslands er bæði ljúft og skylt að taka þátt í slíkri umræðu, enda varðar niðurstaða hennar hagsmuni félagsmanna þess með beinum og óbeinum hætti.

Þingsályktunartillaga um áætlun í jafnréttismálum til fjögurra ára, 873. mál.

8. maí 2004 sendi Alþýðusamband Íslands frá sér eftirfarandi umsögn:

Alþýðusambandi Íslands hefur borist til umsagnar ofangreind tillaga til þingsályktunar um áætlun í jafnréttismálum til fjögurra ára, 873. mál.

Þingsályktunin er til uppfyllingar á 9. gr. laga nr. 96/2000 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, en þar segir:

9. gr. Þingsályktun um áætlun í jafnréttismálum.

Félagsmálaráðherra leggur fyrir Alþingi, eigi síðar en ári eftir alþingis-kosningar, tillögu til þingsályktunar um áætlun í jafnréttismálum til fjögurra ára í senn að fengnum tillögum einstakra ráðuneyta og Jafnréttisstofu. Í áætluninni skulu koma fram sundurliðuð framkvæmdaáform og áætlaðar fjárveit-ingar til einstakra verkefna sem tengjast jafnréttismálum. Áætlunina skal endurskoða á tveggja ára fresti.

Samhliða framlagningu tillögu til þingsályktunar um áætlun í jafnréttis-málum og endurskoðun hennar tveimur árum síðar skal félagsmálaráðherra leggja fram á Alþingi skýrslu um stöðu og þróun jafnréttismála.

Samhliða tillögunni að þingsályktun hefur félagsmálaráðherra lagt fram skýrslu félagsmálaráðherra um stöðu framkvæmdaáætlunar ríkisstjórnarinnar til að ná fram jafnrétti kynjanna 2002-2004.

Nokkrar ábendingar

Í upphafi vill Alþýðusamband Ísland benda á að full ástæða er til að efna til umræðu um gagnsemi jafnréttisáætlana af því tagi sem lagt er upp með einu sinni en áður en lengra er haldið. Hverju hafa slíkar áætlanir skilað fram að þessu, og hvað má læra af reynslunni? Hverjir eru styrkleikar og veikleikar þeirrar aðferðafræði sem byggt er á? Hversu mikil raunveruleg skuldbinding er að baki áætluninni af hálfu Alþingis og stjórnvalda? Þetta eru aðeins dæmi um spurningar sem vakna í tengslum við þessa jafnréttisáætlun og rétt væri að leita svara við. Mikilvægt væri að fá til samræðunnar þá aðila sem málið varðar, s.s. fræðimenn og rannsóknarstofnanir, aðila vinnumarkaðarins, jafnréttisfulltrúa ráðuneyta og sveitarfélaga, stjórnámálmenn, samtök sem vinna að jafnrétti kynjanna o.fl. Í þessu sambandi skiptir engu þótt að þessu sinni sé farin nokkuð önnur leið við gerð áætlunarinnar en áður og reynt að gera hana að einhverju leyti markvissari.

Hvað varðar þá áætlun sem nú liggur fyrir skal eftirfarandi tekið fram:

Alþýðusamband Íslands tekur undir mikilvægi þeirra stefnumarkandi áherslusviða sem sett eru fram í tillögunni. Þar skiptir mestu áherslan á samþættingu og á fræðslu um jafnréttismál.

Hins vegar má draga í efa að sú aðferð sem valin er sé sú sem líklegust er til að skila mestum árangri. Ef tekið er dæmi af þeim þætti er varðar jafnrétti á vinnumarkaði sérstaklega má sérstaklega benda á að ekki er gert ráð fyrir neinni beinni aðkomu aðila vinnumarkaðarins eða ábyrgð í þeim verkefnum sem lagt er til að unnið verði að. Þetta verður að teljast miður, enda mikilvægt að draga þessa aðila með beinum hætti að málinu og kalla þá jafnframt til nokkurrar ábyrgðar um það hvernig til tekst í baráttunni fyrir auknu jafnrétti á vinnumarkaði.

Sú sýn sem birtist í áætluninni hvað varðar hlutverk og ábyrgð aðila vinnumarkaðarins er í samræmi við þær breytingar sem gerðar voru á jafnréttislögunum síðast þegar verulega var dregið úr hlutverki og áhrifum Jafnréttisráðs, án þess að nokkuð annað kæmi í staðinn hvað varðar aðkomu aðila vinnumarkaðarins að málaflokknum. Alþýðusambandið telur að þar hafi verið um afturför að ræða.

Þá má gagnrýna þær ályktanir sem dregnar eru í áætluninni um árangur í jafnréttisátt þegar kemur að launamuninum á vinnumarkaði. Þar er m.a. verið að vinna gagnrýnislaust með hugmyndina um „skýrðan“ og „óskýrðan“ launamun kynjanna. En rökstyðja má að mikill hluti af hinum „skýrða“ launamun sé einnig kynbundinn og tengist með beinum og óbeinum hætti kynskiptingunni á vinnumarkaði, ólíku vinnuframlagi kynjanna á heimilinu og við barnauppeddi og hefðbundnum kynjahlutverkum. Ljóst er að taka verður á þessum þáttum með samræmdum hætti ef nást á raunverulegt jafnrétti kynjanna.

Hvað er til ráða?

Um leið og Alþýðusamband Íslands leggur áherslu á mikilvægi þess að framfari umræða um árangur af þeirri aðferðafræði og framsetningu sem jafnréttisáætlunin byggir á og dregniir lærdómar til framtíðar, vill ASÍ benda á að styrkja mætti áætlunina með því að nýta betur þau verkfæri sem þekkt eru úr jafnréttisstarfinu og umbótastarfi almennt. Hér má nefna nokkra þætti:

1. Aukin áhersla á samstarf og sameiginleg ábyrgð stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins varðandi þann þátt jafnréttismála sem snýr að vinnu- markaðinum og samþættingu atvinnuþátttöku og einkalífs.
2. Efla rannsóknir í kynjafræðum og setja fram áætlunir um það með hvaða hætti megi fylgja niðurstöðum þeirra eftir í framkvæmd til aukins jafnréttis.
3. Auka kynningu og efla eftirfylgni með því að fyrirtæki uppfylli laga- skyldur sínar varðandi gerð jafnréttisáætlana og að þeim sé síðan hrint í framkvæmd. Hér skiptir einnig miklu að kynna fyrir fyrirtækjum þá jákvæðu reynslu sem víða hefur fengist af markvissi jafnréttisstarfi í fyrirtækjum, bæði fyrir afkomu þeirra og samfélagslega ímynd.
4. Gera áætlun um sérstakt og samræmt kynningar- og vitundaráttak í samfélaginu um jafnréttismál, þar sem fengniir verði til samstarfs allir þeir aðila sem málið varðar. Reynslan af öðrum sviðum og úr jafnréttisstarfi hefur sýn að slíkt áttak getur skilað miklum árangri bæði til skemmri og lengri tíma. Alþýðusamband Íslands lýsir sig reiðubúið til að taka virkan þátt í slíku starfi.

Fjöldmarga aðra þætti mætti tína til en hér verður látið staðar numið að sinni.

Alþýðusambandið tekur þátt í margvíslegu starfi í nefndum og ráðum.

Fulltrúar Alþýðusambands Íslands í nefndum, ráðum og á fundum

Félagsmálaráðuneytið:

Atvinnuleysistryggingasjóður

Á miðstjórnarfundum Alþýðusambandsins 20. júní 2001 var samþykkt að tilnefna Hervar Gunnarsson og Guðmund Þ Jónsson sem fulltrúa ASÍ í stjórn Atvinnuleysistryggingasjóðs. Þá var samþykkt að samtök verslunarmanna og samtök iðnaðarmanna tilnefni varamann. Varamaður er Ísleifur Tómasson.

Skipunartími: 21. ágúst 2005.

Ábyrgðasjóður launa

Á fundi miðstjórnar Alþýðusambands Íslands 10. september 2003 var samþykkt að tilnefna Ingvar Sverrisson sem fulltrúa ASÍ í stjórn ábyrgðasjóðs launa frá 1. október. Björn Snæbjörnsson er til vara.

Skipunartími: 20. september 2004.

Eftirlitsnefnd um framkvæmd laga um frjálsan atvinnu- og búsetu- rétt launafólks innan EES-svæðisins

Á fundi sínum 23. janúar 2002 samþykkti miðstjórn Alþýðusambands Íslands að tilnefna Magnús M. Norðdahl sem aðalmann í eftirlitsnefnd félagsmálaráðuneytisins vegna samningsins um Evrópska efnahagssvæðisins. Varamaður er Þórunn Sveinbjörnsdóttir.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Félagsdómur

Miðstjórn Alþýðusambandsins staðfesti á fundi sínum tilnefningu Láru V. Júlíusdóttur sem dómara í Félagsdómi. Varamaður er Gunnar Sæmundsson.

Skipunartími: 31. október 2004.

Félagsdómur starfsgreinanna

Í samræmi við samþykkt miðstjórnar ASÍ voru eftirtaldir skipaðir fulltrúar ASÍ í Félagsdóm á grundvelli 3. mgr. 39. gr. laga nr. 80, 11. júní 1938. með síðari breytingum, en þar er m.a. vísað í 2. mgr. 44. gr. laganna.

Verslun og þjónusta:

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir.

Til vara: Gunnar Páll Pálsson.

Sjómennska:

Sævar Gunnarsson.

Til vara: Hólmgeir Jónsson.

Raf- og tækniiðnaður:

Valgeir Jónasson.

Til vara: Bjarni Sigfússon.

Matvælaíðnaður og framreiðsla:

Níels S. Olgeirsson.

Til vara: Þorsteinn Gunnarsson.

Störf verkafólks og sérhæfðra starfsmanna í öllum iðn- og starfsgreinum:

Kristján Gunnarsson.

Til vara: Már Guðnason.

Málmiðnaður, byggingariðnaður, garðyrkja, málun og hársnyrting:

Halldór Jónasson.

Til vara: Pétur V. Maack.

Skipunartími: 1. nóvember 2004.

Félagsmálaskóli alþýðu

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands samþykkti þá tillögu á fundi sínum 11. júní 2003 að Guðmundur Gunnarsson verði fulltrúi ASÍ í skólanefnd Félagsmálaskóla alþýðu og Níels S. Olgeirsson til vara.

Skipunartími: 28. september 2007

Stjórn Menningar- og félagsmálaskóla alþýðu - MFA - Samþykkt á fundi sínum 10. júní 2003 að tilnefna eftirtalda í skólanefnd Félagsmálaskóla alþýðu:

Aðalmenn:

Finnbjörn A. Hermannsson, Kolbeinn Gunnarsson, Björn Th. Árnason og Stefanía Magnúsdóttir.

Varamenn:

Hilmar Harðarson, Aðalsteinn Baldursson, Hrefna Hallgrímsdóttir og Ingi-björg R. Guðmundsdóttir.

Skipunartími: 28. september 2007.

ILO þing 2004

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands ákvað á fundi sínum 5. maí 2004 að Magnús M. Norðdahl yrðir fulltrúi á ILO þingi 2004. Þá var samþykkt að Sævar Gunnarsson yrði sérfræðingur ASÍ um aðbúnað á fiskiskipum á þinginu.

Skipunartími: Fram að ILO þingi 2005.

Jafnréttisráð

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands ákvað á fundi sínum 11. júní 2003 að tilnefna Ísleif Tómasson sem fulltrúa ASÍ í Jafnréttisráði og Matthildi Sigurjónsdóttur til vara.

Skipunartími: Fram yfir næstu alþingiskosningar.

Nefnd um átak gegn langtímaatvinnuleysi og atvinnuleysi ungs fólks

Á fundi miðstjórnar ASÍ 10. desember 2003 var samþykkt að tilnefna Garðar Vilhjálmsson í nefnd um átak gegn langtímaatvinnuleysi og atvinnuleysi ungs fólks og Árna Leósson til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Nefnd um stöðuna á leigumarkaði

Á fundi miðstjórnar ASÍ 27. ágúst var staðfest tilnefning í nefnd til að yfirfara stöðuna á leigumarkaði fyrir íbúðarhúsnæði. Fulltrúi ASÍ er Magnús M. Norðdahl og Kristján Gunnarsson til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Nefnd um eldra fólk á vinnumarkaði

Á fundi miðstjórnar ASÍ 10. desember 2003 var samþykkt að atvinnumálanefnd ASÍ tilnefndi fulltrúa ASÍ í nefnd félagsmálaráðherra um mögulega löggjöf til að treysta rétt eldra fólks á vinnumarkaði. Atvinnumálanefnd ákvað að tilnefna Einar Jón Ólafsson sem fulltrúa í nefndina og Ingunni Þorsteinsdóttur til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Nefnd um endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir

Á fundi miðstjórnar ASÍ 17. mars 2004 var samþykkt að tilnefna Grétar Þorsteinsson í nefnd um endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Varamaður var tilnefndur Halldór Grönvold.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Nefnd um rétt foreldra vegna veikinda barna

Á fundi miðstjórnar ASÍ 6. desember 2000 var samþykkt að tilnefna Þórunni Sveinbjörnsdóttur í nefnd um rétt foreldra vegna veikinda barna. Varamaður var tilnefndur Kristján Gunnarsson.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Ráðgjafarnefnd ESB um vinnuvernd

Að höfðu samráði við BSRB og BHM ákvað miðstjórn ASÍ á fundi sínum 25. ágúst 2004 að skipa Halldór Grönvold sem fulltrúa samtaka launafólks á Íslandi í ráðgjafarnefnd ESB um vinnuvernd. Varamaður hans er Herdís Sveinsdóttir frá BHM.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samráðshópur um hækkun húsnæðislána í allt að 90%

Á fundi miðstjórnar ASÍ 27. ágúst var staðfest tilnefning í samráðshóp um hækkun húsnæðislána í 90%. Fulltrúi ASÍ er Kristján Gunnarsson og Magnús M. Norðdahl til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samráðsnefnd félagsmálaráðuneytisins vegna sammingsins um Evrópska efnahagssvæðið

Á fundi miðstjórnar ASÍ 2. júní 1993 var ákveðið að tilnefna Halldór Grönvold sem fulltrúa Alþýðusambands Íslands í samráðsnefnd félagsmálaráðuneytisins um EES. Varamaður er Magnús M. Norðdahl.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samstarfshópur um starfsmannaleigur

Á fundi miðstjórnar ASÍ 16. júní var ákveðið að tilnefna Magnús M. Norðdahl sem fulltrúa ASÍ í samstarfshóp um starfsmannaleigur. Varamaður hans er Ingvar Sverrisson.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samstarfsnefnd um atvinnuréttindi útlendinga

Á fundi miðstjórnar ASÍ 27. nóvember 2002 var samþykkt að tilnefna Halldór Grönvold sem fulltrúa ASÍ í samstarfsnefnd á grundvelli 25. gr. laga um atvinnuréttindi útlendinga og Magnús M. Norðdahl til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Starfsmenntaráð

Á fundi miðstjórnar Alþýðusambands Íslands 22. september 2004 var samþykkt að tilnefna Guðmund Gunnarsson og Halldór Grönvold sem fulltrúa ASÍ í starfsmenntaráð og Ingibjörgu R. Guðmundsdóttur og Skúla Thoroddsen til vara.

Skipunartími: 31. júlí 2006.

Svæðisráð skv. lögum um vinnumarkaðsaðgerðir

Alþýðusambandi Íslands var, skv. erindi félagsmálaráðuneytisins 4. júní 2002 falið að tilnefna þrjá fulltrúa launafólks í svæðisráð skv. lögum um vinnumarkaðsaðgerðir. ASÍ ákvað að bjóða BSRB að tilnefna einn þessara fulltrúa í hvert svæðisráð. Hér á eftir fylgir listi yfir þá fulltrúa sem tilnefndir eru fyrir launafólk í svæðisráðin.

Vesturland:

Einar Karlsson og Sveinn Hálfðánarson.

Varamenn: Kristján Jóhannsson og Hervar Gunnarsson.

BSRB:

Þröstur Kristófersson og Anna Ólafsdóttir til vara.

Vestfirðir:

Lilja Rafney Magnúsdóttir og Helgi Ólafsson.

Varamenn: Finnur Magnússon og Lárus Benediktsson .

BSRB:

Marta Lilja Olsen og Guðný Sigríður Þórðardóttir til vara,
Norðurland vestra:

Jón Karlsson og Ásgerður Pálsdóttir,

Varamenn: Signý Jóhannesdóttir og Guðrún A. Matthíasdóttir,

BSRB:

Sigríður Gísladóttir og Ragna Jóhannsdóttir til vara.

Norðurland eystra:

Þorsteinn E. Arnórsson og Aðalsteinn Á. Baldursson.

Varamenn: Úlfhildur Rögnvaldsdóttir og Torfi Aðalsteinsson.

BSRB:

Arna Jakóbína Björnsdóttir og Stefán Stefánsson til vara

Austurland:

Jón Ingi Kristjánsson og Þorkell Kolbeins.

Varamenn: Gyða Vigfúsdóttir Sigurbjörn Björnsson.

BSRB:

Már Sveinsson og Ingigerður Benediktsdóttir til vara.

Suðurland:

Guðrún Erlingsdóttir og Ragna Larsen.

Varamenn: Ármann Ægir Magnússon og Kristján Hálfðánarson.

BSRB:

Sæmundur H. Friðriksson og Gunnar Guðmundsson til vara.

Reykjanes:

Guðbrandur Einarsson og Kristján G. Gunnarsson.

Varamenn: Sigfús Eysteinnsson og Baldur G. Matthíasson.

BSRB:

Jóhann D. Jóhannsson og Ása Fossádal til vara.

Höfuðborgarsvæðið:

Hjördís Baldursdóttir og Linda Baldursdóttir.

Varamenn: Vignir Eyþórsson og Sigurður T. Sigurðsson.

BSRB:

Sigríður Kristinsdóttir og Einar Ólafsson til vara.

Skipunartími: Til sveitastjórnakosninga 2006.

Úthlutunarnefndir atvinnuleysisbóta

Alþýðusamband Íslands tilnefndi með bréfi 14. desember 2001 fulltrúa til setu í úthlutunarnefndum atvinnuleysisbóta. Síðan hafa verið gerðar breytingar.

Vesturland:

Sigríður H. Skúladóttir. Varamaður Elínbjörg Magnúsdóttir.

Vestfirðir:

Pétur Sigurðsson. Varamaður: Karítas Pálsdóttir.

Norðurland vestra:

Ásgerður Pálsdóttir. Varamaður: Stefanía Garðarsdóttir.

Norðurland eystra:

Guðmundur Ómar Guðmundsson. Varamaður: Aðalsteinn Á. Baldursson.

Austurland:

Þorkell Kolbeins. Varamaður: Margrét Óskarsdóttir.

Suðurland:

Ragna Larsen. Varamaður: Jóna Jónsdóttir.

Reykjanes:

Ingibjörg Magnúsdóttir. Varamaður: Bryndís Kjartansdóttir.

Höfuðborgarsvæðið:

Úthlutunarnefnd 1:

Garðar Vilhjálmsson. Varamaður Linda Baldursdóttir.

Úthlutunarnefnd 2:

Árni Leósson. Varamaður: Guðný M. Magnúsdóttir.

Skipunartími: 31. desember 2005.

Vinnueftirlit ríkisins

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands samþykkti á fundi sínum 11. júní 2003 að tilnefna Guðrúnu Kr. Óladóttur og Halldór Grönvold sem fulltrúa í stjórn VER. Varamenn voru tilnefndir, Stefán Ó. Guðmundsson og Halldór Jónasson.

Skipunartími: 1. júní 2007.

Vinumálastofnun

Með bréfi dagsettu 3. júlí 2001 var Halldór Grönvold tilnefndur sem aðal-
maður í stjórn Vinnumálastofnunar. Örn Friðriksson var tilnefndur varamaður
hans.

Skipunartími: 1. júlí 2005.

Þríhliða nefnd um ILO

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands ákvað á fundi sínum 8. september 2004 að
tilnefna Gylfa Arnbjörnsson sem fulltrúa ASÍ í þríhliða nefnd um ILO - Al-
þjóðavinnumálastofnunina.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Forsætisráðuneytið:

Íslenska upplýsingasamfélagið

Á fundi miðstjórnar ASÍ 10. september 2003 var samþykkt að tilnefna Margræti Lind Ólafsdóttur í samráðshóp um íslenska upplýsingasamfélagið og Ingibjörgu R. Guðmundsdóttur til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur .

Hagstofan:

Ráðgjafanefnd um vísitölu neysluverðs

28. ágúst 2002 ákvað miðstjórn ASÍ að skipa Ólaf Darra Andrason, hagfræðing ASÍ, sem fulltrúa Alþýðusambandsins í ráðgjafanefnd um vísitölu neysluverðs.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið:

Fulltrúaráð Lífeyrissjóðs sjómanna

Miðstjórn ASÍ ákvað á fundi sínum 14. apríl 2004 að tilnefna eftirtalda sem fulltrúar í Fulltrúaráð Lsj. sjómanna: Sigurður Heimisson, Eyþór Garðarsson, Aðalsteinn Á. Baldursson, Kristinn S. Pálsson og Skúli Einarsson.

Skipunartími: Til aðalfundar Lífeyrissjóðs sjómanna 2005.

Lífeyrissjóður sjómanna

Miðstjórn ASÍ ákvað á fundi sínum 20. mars 2002 að Konráð Alfredsson verði aðalmaður í Lsj. sjómanna og Hinrik Bergsson varamaður.

Skipunartími: Til aðalfundar Lífeyrissjóðs sjómanna 2005.

Nefnd um endurskoðun á lögum um heilbrigðisþjónustu

Á fundi miðstjórnar ASÍ 9. apríl 2003 var samþykkt að tilnefna Þorbjörn Guðmundsson sem fulltrúa ASÍ í nefnd um endurskoðun á lögum um heilbrigðisþjónustu og Stefán Úlfarsson til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samráðshópur um lyfjastefnu og lyfjalög

Í umboði miðstjórnar ASÍ tilnefndi velferðarnefnd ASÍ 13. september 2004, Skúla Thoroddsen sem fulltrúa ASÍ í samráðahóp heilbrigðis- og tryggingaráðuneytisins um lyfjastefnu og lyfjaverð. Til vara Stefán Úlfarsson.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Starfshópur um starfsendurhæfingu

Miðstjórn ASÍ ákvað á fundi sínum 8. maí 2002 að skipa Guðmund Hilmars-son sem fulltrúa sinn í starfshóp un starfsendurhæfingu.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Iðnaðar- og viðskiptaráðuneytið:

Iðntæknistofnun Íslands

Á fundi miðstjórnar Alþýðusambands Íslands 19. nóvember 2003 var samþykkt að tilnefna Örn Friðriksson sem fulltrúa ASÍ í stjórn Iðntæknistofnunar Íslands og að Guðmundur Gunnarsson yrði varamaður hans.

Skipunartími: 1. nóvember 2005.

Nýsköpunarsjóður

Á fundi miðstjórnar ASÍ 5. maí 2004 var samþykkt að tilnefna Halldór Björnssonar sem fulltrúi ASÍ í stjórn Nýsköpunarsjóðs. Varamaður er Grétar Þorsteinsson.

Skipunartími: Til aðalfundar Nýsköpunarsjóðs 2005.

Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins

Á fundi miðstjórnar ASÍ 7. nóvember 2001 var samþykkt að tilnefna Finnbjörn A. Hermannsson fulltrúa ASÍ í ráðgjafanefnd Rannsóknarstofnunar byggingariðnaðarins.

Skipunartími: 4 ár.

Landbúnaðarráðuneytið:

Nefnd um verðlagseftirlit í landbúnaði

Á fundi miðstjórnar ASÍ 10. desember 2003 var samþykkt að skipa Sigurð Víðisson sem fulltrúa ASÍ í nefnd um verðmyndum garðyrkjuvara og ávaxta.

Skipunartími: Ótímabundinn.

Starfshópur um starfsskilyrði mjólkurframleiðslunnar

Á fundi miðstjórnar ASÍ 19. febrúar 2003 var samþykkt að skipa Stefán Úlfarsson í starfshóp um starfsskilyrði mjólkurframleiðslunnar og Ólaf Darra Andrason til vara.

Skipunartími: Ótímabundinn.

Verðlagsnefnd búvara - sexmannanefnd

Á fundi miðstjórnar ASÍ 16. júní 2004 var samþykkt að Björn Snæbjörnsson

yrði fulltrúi ASÍ í Verðlagsnefnd búvara - sexmannanefnd og Stefán Úlfarsson til vara.

Skipunartími: júní 2005.

Menntamálaráðuneytið:

Nefnd um starfsnám á vinnustöðum

Á fundi miðstjórnar ASÍ 5. febrúar 2003 var samþykkt að tilnefna Garðar Vilhjálmsson og Niels S. Olgeirsson sem fulltrúa ASÍ í nefnd um starfsþjálfun á vinnustöðum samkvæmt samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 3. desember 2002. Varamaður Garðars er Alda Sigurðardóttir.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Samstarfsnefnd um starfsnám á framhaldsskólastigi

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands samþykkti á fundi sínum 14. ágúst 1996 að fela landssamböndum innan ASÍ að tilnefna fulltrúa í samstarfsnefnd á vegum menntamálaráðuneytisins um starfsnám á framhaldsskólastigi. Í febrúar 1998 varð breyting á skipun fulltrúa ASÍ.

Eftirtaldir eru fulltrúar ASÍ í samstarfsnefnd um starfsnám á framhaldsskólastigi, SAMSTARF:

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir til vara Alda Sigurðardóttir.

Örn Friðriksson til vara Finnbjörn A. Hermannsson.

Garðar Vilhjálmsson til vara Kristján Bragason.

Niels S. Olgeirsson til vara Guðmundur Gunnarsson.

Þórunn Sveinbjörnsdóttir til vara Karl Már Lárusson.

Fulltrúi nema: Brjánn Jónsson til vara Gunnar Andri Gunnarsson.

Skipunartími: 12. febrúar 2005.

Starfsgreinaráð skv. lögum um framhaldsskóla

Meginreglan er sú að fulltrúar eru skipaðir samkvæmt tilnefningu beint af viðkomandi landssambandi eða landsfélagi. Af hálfu ASÍ hafa eftirtaldir verið tilnefndir samkvæmt tillögum hlutaðeigandi landssambanda og landsfélaga:

Starfsgreinaráð fyrir hönnun og handverksgreinar:

Garðar Vilhjálmsson og Skúli Thoroddsen til vara.

Stjórn Landsskrifstofu Leonardó da Vinci II

Miðstjórn ASÍ samþykkti á fundi sínum 5. febrúar 2003 að Halldór Grönvold yrði aðalmaður í stjórn Landsskrifstofu Leonardó da Vinci áætlunarinnar og Garðar Vilhjálmsson varamaður.

Skipunartími: 31. desember 2006.

Vísinda- og tækniráð

Á fundi miðstjórnar ASÍ 5. mars 2003 var samþykkt að tilnefna Rúnar Backman og Garðar Vilhjálmsson sem fulltrúa ASÍ í Vísinda- og tækniráð. Þá var á fundi miðstjórnar 9. apríl 2003 samþykkt að tilnefna Gunnar Pál Pálsson og Örn Friðriksson sem varamenn í vísinda- og tækniráð.

Skipunartími: 1. mars 2006.

Sjávarútvegsráðuneytið:

Ráðgjafarnefnd fyrir Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins

Á fundi miðstjórnar ASÍ 23. janúar 2002 var samþykkt að tilnefnda Aðalstein Á. Baldursson sem aðalmann. Varamaður samkvæmt tilnefningu miðstjórnar ASÍ 10. desember 2003 er Skúli Thoroddsen.

Skipunartími: 31. desember 2005.

Umhverfissráðuneytið:

Hollustuháttaráð

Á fundi miðstjórnar ASÍ 28. ágúst 2002 var samþykkt að tilnefna Stefán Ó. Guðmundsson sem aðalmann í hollustuháttaráð og Guðrúnu Kr. Óladóttur til vara.

Skipunartími: 1. júlí 2006.

Umhverfisfræðsluráð

Í umboði miðstjórnar tilnefndi forseti ASÍ með bréfi dags. 29. júní 2004 Heimir Janusarson, sem fulltrúa ASÍ í umhverfisfræðsluráð og Margréti Hálfðánardóttur, til vara.

Skipunartími: júní 2006.

Umhverfisviðurkenning 2004

9. mars 2004 var Sigurður Hafliðason tilnefndur sem fulltrúi ASÍ í nefnd vegna umhverfisviðurkenningar umhverfissráðherra á Degi umhverfisins 2004.

Utánríkisráðuneytið:

Kaupskrárnefnd

Á fundi miðstjórnar ASÍ 27. ágúst 2003 var samþykkt að skipa Ólaf Darra Andrason, hagfræðing ASÍ, sem fulltrúa Alþýðusambandsins í Kaupskrárnefnd.

Skipunartími: júlí 2005.

Kærunefnd vegna Kaupskrárnefndar

Á fundi miðstjórnar ASÍ 27. ágúst 2003 var samþykkt að skipa Magnús Norðdahl sem fulltrúa Alþýðusambandsins í kærunefnd vegna Kaupskrárnefndar og Skúla Thoroddsen til vara.

Skipunartími: júlí 2005.

Samráðsnefnd utanríkisráðuneytisins um alþjóðaviðskipti

Á fundi miðstjórnar ASÍ 19. febrúar 2003 var samþykkt að skipa Gylfa Arnbjörnsson sem fulltrúa ASÍ í samráðsnefnd utanríkisráðuneytisins um alþjóðaviðskipti.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Með samtökum atvinnurekenda (og fleirum):

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins- FA

Á aðalfundi Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins fyrir árið 2004 voru eftirtaldir skipaðir í stjórn fyrir ASÍ: Finnbjörn A. Hermannsson, Garðar Vilhjálmsson og Gylfi Arnbjörnsson.

Skipunartími: Til aðalfundar FA 2005.

Kjararannsóknarnefnd

Frá 19. nóvember 2003 sitja eftirtaldir sem fulltrúar ASÍ í Kjararannsóknarnefnd: Sigurður Bessason, Gunnar Páll Pálsson og Grétar Þorsteinsson.

Skipunartími: Ótilgreindur.

MENNT - samstarfsvettvangur atvinnulífs og skóla

Á fundi miðstjórnar ASÍ 19. nóvember 2003 var samþykkt að Garðar Vilhjálmsson og Níels Olgeirsson yrðu aðalmenn í stjórn Menntar og Kolbeinn Gunnarsson og Alda Sigurðardóttir til vara.

Skipunartími: Til ársfundar Menntar 2004.

Nefnd um starfsmat hjá Reykjavíkurborg

Á fundi miðstjórnar ASÍ 13. nóvember 2002 var samþykkt að skipa Ólaf Darra Andrason sem fulltrúa ASÍ í nefnd um starfsmat hjá Reykjavíkurborg.

Skipunartími: Ótímabundinn.

Samráðsnefnd með ríki, Reykjavíkurborg og Launanefnd sveitarfélaga um vinnutíma

Fulltrúi í samráðsnefnd með ríki, Reykjavíkurborg og Launanefnd sveitarfélaga um vinnutíma er Guðrún Óladóttir. Varamaður er Halldór Grönvold.

Skipunartími: Ótímabundinn.

Samráðsnefnd með SA um vinnutímasamninga

Samkvæmt ákvörðun miðstjórnar Alþýðusambands Íslands 16. apríl 1997 með síðari breytingum eru fulltrúar ASÍ í samráðsnefnd með SA um vinnutíma Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, Skúli Thoroddsen og Halldór Grönvold. Til vara Einar Gunnarsson.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Á vettvangi ASÍ

Minningarsjóður Eðvarðs Sigurðssonar

Á fundi miðstjórnar ASÍ 11. desember 2002 var ákveðið að Grétar Þorsteinsson, Halldór Björnsson og Sigurður Bessason skipuðu stjórn Minningarsjóðs Eðvarðs Sigurðssonar.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Listasafn ASÍ

Á fundi miðstjórnar ASÍ 19. nóvember 2003 var ákveðið að Hulda Ólafsdóttir tæki sæti í rekstrarstjórn Listasafns ASÍ. Aðrir í rekstrarstjórninni eru Gylfi Arnbjörnsson og Ingibjörg R. Guðmundsdóttir.

Skipunartími: Til tveggja ára.

Mímis - símenntun

Á fundi miðstjórnar ASÍ 11. desember 2002 var samþykkt að skipa eftirtalda í stjórn Mímis - símenntunar.

Aðalmenn:

Þórunn Sveinbjörnsdóttir, Stefanía Magnúsdóttir, Kristján Bragason, Ólafur Darri Andrason og Einar Jón Ólafsson. Á fundi miðstjórnar 10. desember var ákveðið að Skúli Thoroddsen tæki sæti Kristjáns Bragasonar.

Varamenn:

Alda Sigurðardóttir, Vignir Eyþórsson og Linda Baldursdóttir.

Skipunartími: Til aðalfundar Mímis - símenntunar 2005.

Ýmislegt:

Fulltrúaráðsfundur Skjól

Á fulltrúaráðsfundi fyrir Skjól árið 2003 voru eftirtaldir fulltrúar fyrir Alþýðusamband Íslands: Guðmundur Þ Jónsson, Þórunn Sveinbjörnsdóttir og Jóhanna E. Vilhelmsdóttir.

Skipunartími: Til fulltrúaráðsfundar Skjól 2004

Norraeni Genfarskólinn

Á fundi miðstjórnar ASÍ 5. febrúar 2003 var samþykkt að Rannveig Einars-

dóttir yrði fulltrúi ASÍ í stjórn Norræna Genfarskólans og Finnbjörn A. Hermannsson til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Stjórnarnefnd Leonardo da Vinci menntaáætlunarinnar

Á fundi miðstjórnar ASÍ 10. september 2003 var samþykkt að Hulda Ólafsdóttir yrði fulltrúi ASÍ í stjórnarnefnd Leonardo da Vinci menntaáætlunarinnar á Evrópuvísu og Halldór Grönvold til vara.

Skipunartími: Ótilgreindur.

Sögusafn verkalyðshreyfingarinnar

Á fundi miðstjórnar ASÍ 7. janúar 2004 var samþykkt að skipa Grétar Þorsteinsson og Ingibjörgu R. Guðmundsdóttur sem fulltrúa ASÍ í stjórn Sögusafns verkalyðshreyfingarinnar.

Skipunartími: Til ársbyrjunar árið 2006.

Öldrunarráð

Á aðalfundi Öldrunarráðs fyrir árið 2004 voru eftirtaldir fulltrúar fyrir Alþýðusamband Íslands: Þórunn Sveinbjörnsdóttir og Linda Baldursdóttir.

Skipunartími: Til aðalfundar Öldrunarráðs 2005.

Fastanefndir innan ASÍ

Neðangreindar fastanefndir eru skipaðar af miðstjórn ASÍ

Alþjóðanefnd

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir (formaður), miðstjórn ASÍ
Guðrún Erlingsdóttir, LÍV (Kristín Sigurðardóttir til vara)
Þorsteinn Gunnarsson, Matvís (Sverrir Halldórsson til vara)
Helgi Jónsson, RSÍ (Einar Jón Ólafsson til vara)
Hákon Hákonarson, Samiðn (Sigfús R. Eysteinnsson til vara)
Hólmgeir Jónsson, SSÍ
Kristján Gunnarsson SGS (Guðmundur Þ. Jónsson til vara)
Ásdís Eva Hannesdóttir, bein aðild (Hrefna Hallgrímsdóttir til vara)
Starfsmaður: Gylfi Arnbjörnsson

Atvinnumálanefnd

Sígný Jóhannesdóttir (formaður), SGS (Pétur Sigurðsson til vara)
Kristján Gunnarsson, miðstjórn ASÍ
Kristín Björnsdóttir, LÍV (Páll H. Jónsson til vara)
Níels S. Olgeirsson, Matvís (Sverrir Halldórsson til vara)
Einar Jón Ólafsson, RSÍ (Borghór Hjörvarsson til vara)
Hermann Guðmundsson, Samiðn (Guðmundur Ó. Guðmundsson til vara)
Sævar Gunnarsson, SSÍ
Bragi Guðmundsson, bein aðild (Sæmundur Árnason til vara)
Starfsmaður: Ingunn S. Þorsteinsdóttir

Jafnréttis- og fjölskyldunefnd

Stefanía Magnúsdóttir (formaður), miðstjórn ASÍ
Sigurður Sigfússon, LÍV (Margrét Ingþórsdóttir til vara)
Sigurður Magnússon, Matvís (Hjörtur Þ. Frímannsson til vara)
Ísleifur Tómasson, RSÍ (Jens Ragnarsson til vara)
Súsanna Vilhjálmsdóttir, Samiðn (Tryggvi Arnarson til vara)
Jón Ingi Kristjánsson, SSÍ
Matthildur Sigurjónsdóttir, SGS (Ingibjörg Magnúsdóttir til vara)
Ásdís Schram, bein aðild (Ásdís Eva Hannesdóttir til vara)
Starfsmaður: Halldór Grönvold

Mennta- og útbreiðslunefnd

Finnbjörn A. Hermannsson (formaður), miðstjórn ASÍ
Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, LÍV (Jón Ragnar Jónsson til vara)

Niels S. Olgeirsson, Matvís (Sigmar Reynisson til vara)
Stefán Ó. Guðmundsson, RSÍ (Andri Jóhannesson til vara)
Hilmar Harðarson, Samiðn (Guðmundur Ó. Guðmundsson til vara)
Kolbeinn Gunnarsson, SGS (Aðalsteinn Baldursson til vara)
Hrefna Hallgrímsdóttir, bein aðild (Stefán Ólafsson til vara)
Starfsmaður: Halldór Grönvold

Kjara- og skattanefnd

Sigurður Bessason (formaður), miðstjórn ASÍ
Gunnar Páll Pálsson, LÍV (Guðbrandur Einarsson til vara)
Sigurður Magnússon, Matvís (Ásgeir Þ. Tómasson til vara)
Guðmundur Gunnarsson, RSÍ (Georg Georgsson til vara)
Vignir Eyþórsson, Samiðn (Finnbjörn A. Hermannsson til vara)
Sævar Gunnarsson, SSÍ
Hjördís Þóra Sigurþórsdóttir, SGS (Sveinn Hálfðánarson til vara)
Sigurgeir Sigmundsson, bein aðild (Árni Scheving til vara)
Starfsmaður: Ólafur Darri Andrason

Lífeyrisnefnd

Grétar Þorsteinsson (formaður), miðstjórn ASÍ
Gunnar Páll Pálsson, LÍV (Ingibjörg R. Guðmundsdóttir til vara)
Niels S. Olgeirsson, Matvís (Þorsteinn Gunnarsson til vara)
Haraldur Jónsson, RSÍ (Þórir Hermannsson til vara)
Þorbjörn Guðmundsson, Samiðn (Finnbjörn A. Hermannsson til vara)
Konráð Alfreðsson, SSÍ (Jónas Garðarsson til vara)
Þórunn Sveinbjörnsdóttir, SGS (Björn Snæbjörnsson til vara)
Georg Páll Skúlason, bein aðild (Bragi Guðmundsson til vara)
Starfsmaður: Gylfi Arnbjörnsson

Skipulags- og starfsháttanefnd

Halldór Björnsson (formaður), miðstjórn ASÍ
Ingibjörg R. Guðmundsdóttir, LÍV (Valur M. Valtýsson til vara)
Niels S. Olgeirsson, Matvís (Jón Karl Jónsson til vara)
Þór Ottesen, RSÍ (Anna Nína Stefnisdóttir til vara)
Finnbjörn A. Hermannsson, Samiðn (Vignir Eyþórsson til vara)
Elías Björnsson, SSÍ
Gunnar Guðmundsson, SGS (Guðjón Arngrímsson til vara)
Starfsmaður: Magnús Norðdahl (Halldór Grönvold tímabundið)

Velferðarnefnd

Þorbjörn Guðmundsson (formaður), Samiðn (Vignir Eypórsson til vara)

Þórunn Sveinbjörnsdóttir, miðstjórn ASÍ

Guðbrandur Einarsson, LÍV (Benedikt Vilhjálmsón til vara)

Ásgeir Þ. Tómasson, Matvís (Þuríður H. Guðbrandsdóttir til vara)

Ísleifur Tómasson, RSÍ (Ómar Baldursson til vara)

Sævar Gunnarsson, SSÍ

Linda Baldursdóttir, SGS (Eiríkur T. Ástþórsson til vara)

Starfsmaður: Stefán Úlfarsson

Vinnumarkaðsnefnd

Úlfhildur Rögnvaldsdóttir (formaður), miðstjórn ASÍ

Unnur Helgadóttir, LÍV (Júnína Þorkeldsdóttir til vara)

Þorsteinn Gunnarsson, Matvís (Níels S. Olgeirsson til vara)

Björn Ágúst Sigurjónsson, RSÍ (Oddur Sigurðsson til vara)

Sigfús R. Eysteinnsson, Samiðn (Pétur Sigurjónsson til vara)

Björn Snæbjörnsson, SGS (Þorkell Kolbeins til vara)

Magnús Oddsson, bein aðild (Ásta Óla til vara)

Starfsmaður: Halldór Grönvold

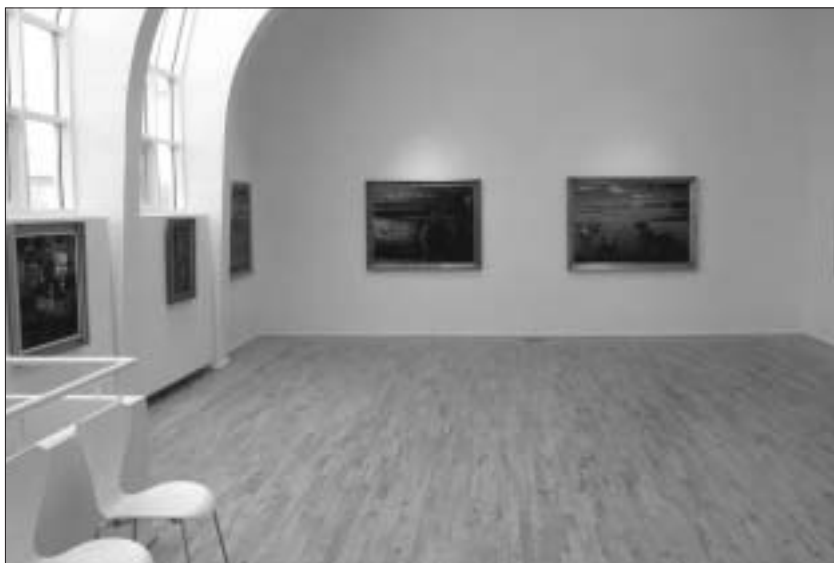
Laganefnd

Halldór Björnsson (formaður),

Finnbjörn A. Hermannsson

Ingibjörg R. Guðmundsdóttir.

Skipaður starfsmaður, Magnús M. Norðdahl (Halldór Grönvold tímabundið)

Listasafnið stóð fyrir fjölbreyttu sýningahaldi á árinu.

Starfsemi Listasafns ASÍ á árinu 2004

Listasafn ASÍ er til húsa í Ásmundarsal, fyrrum húsi Ásmundar Sveinssonar, myndhöggvara að Freyjugötu 41 og hefur verið svo frá árinu 1997. Safnið hefur fest sig í sessi í íslensku myndlistarlífi sem vettvangur metnaðarfullra og fjölbreytilegra myndlistarsýninga.

Forstöðumaður safnsins er Kristín G. Guðnadóttir, listfræðingur. Rekstrarstjórn safnsins skipa: Gylfi Arnbjörnsson, formaður, Hulda Ólafsdóttir og Ingibjörg R. Guðmundsdóttir. Listráð skipa: Björn Th. Björnsson listfræðingur og Hrafnahildur Schram, listfræðingur ásamt forstöðumanni safnsins. Einar Garibaldi Eiríksson, prófessor við Listaháskóla Íslands, hefur í ár setið í listráði sem varamaður Björns Th. Björnssonar.

Auk forstöðumanns eru tveir starfsmenn í hlutastarfi við safnið. Þeir sjá um gæslu sýninga og upplýsingamiðlun til safngesta, sölu á póstkortum og bókum og hjálpa til við uppsetningu sýninga, auk þess að sinna tilfallandi verkefnum. Skipta þeir með sér vöktum þannig að hvor þeirra vinnur í 6 daga samfelld kl. 13.00-17.00.

Á tímabilinu frá október 2003 - september 2004 voru haldnar 24 listsýningar í Listasafni ASÍ, þar af 16 sýningar á vegum listamanna og 8 sýningar á

vegum safnsins. Um 8.000 manns sóttu sýningar safnsins á árinu. Safnið er opið alla daga nema mánudaga frá kl. 13.00-17.00 og aðgangur er ókeypis.

Listaverk í eigu safnsins eru um 1600. Verkin eru skráð í skrásetningarforritið Virtual Collections II, sem er notað á flestum listasöfnum landsins. Er skráning langt komin, en unnið hefur verið að því að ljósmynda safnaeignina á stafrænt form og bæta myndum inn í skrásetningarforritið.

Síðastliðið ár var lokið við viðamikla viðgerð á norðurgafli hússins að Freyjugötu 41. Beðið var um úttekt á ástandi hússins 2002, í kjölfar þess að vatn safnaðist undir gólf í anddyri hússins. Kom í ljós að stórir gluggar á norðurhlið hússins voru ónýtir og nokkrar steypuskemmdir vegna veðrunar voru á húsínu. Viðgerð á húsínu var áfangaskipt og í fyrri áfanga, sem fram fór sumarið 2003, var skipt um glugga á norðurgafli og þakkantur var lagaður. Á þessu ári var lokið við steypuviðgerðir, þak hússins var lagað og húsið málað. Einnig var „drain“-lögn við norðurgafli hússins löguð. Umsjónaraðili verksins var Verkfræðistofan Línuhönnun.

Sýningastarfsemi Listasafns ASÍ

Í Listasafni ASÍ eru þrjár sýningarsalir. Ásmundarsalur er stærsti sýningarsalur hússins um 100 m² að flatarmáli. Salurinn er, eftir vel heppnaðar endurbætur, af mörgum talinn einn fegursti sýningarsalur borgarinnar. Sýningarsalurinn Gryfjan er um 20 m² að flatarmáli með mikilli lofthæð og er ýmist notaður fyrir litlar einkasýningar eða er nýttur í tengslum við sýningar í Ásmundarsal. Þriðji salurinn Arinstofa er um 25 m² að flatarmáli. Salurinn er að jafnaði nýttur til að kynna listaverkaeign safnsins.

Meginuppistaðan í sýningahaldi Listasafns ASÍ eru sýningar á vegum listamanna sjálfra. Fyrirkomulag sýninga í Listasafni ASÍ er þannig að öllum er heimilt að sækja um sýningaraðstöðu. Listamenn þurfa ekki að greiða fyrir afnot af sölum safnsins og hefur verið svo frá árinu 2002. Listamenn bera hins vegar allan kostnað af sýningum sínum. Hefur þetta fyrirkomulag mælst mjög vel fyrir en alls bárust yfir 70 umsóknir um sýningaraðstöðu frá listamönnum. Íslenskir listamenn voru í meirihluta, en það færast í vöxt að erlendir listamenn sækja um að fá að sýna í safninu. Frestur til að sækja um að sýna í safninu á árinu 2004 var til 15. febrúar 2003. Listráð safnsins fjallaði um umsóknir og úthlutaði öllum sýningartímabilum í upphafi mars 2003 með það að leiðarljósi, að sýningar í Listasafni ASÍ séu í háum gæðaflokki og að sýningadagskrá ársins endurspegli fjölbreytni íslenskrar myndlistar bæði hvað varðar tækni og liststefnur. Var nefndinni nokkur vandi á höndum sökum fjölda umsókna. Hér á eftir fer yfirlit yfir sýningar og sýnendur í safninu.

Sýningar á vegum listamanna í Listasafni ASÍ október 2003 - september 2004

2003

27. september - 12. október

Ásmundarsalur:

Einar Garibaldi; „Ísland í níu hlutum“ (málverk)

Gryfja:

Bruno Muzzolini; „Augngilrur“ (ljósmyndir og vídeóverk)

18. október - 2. nóvember

Ásmundarsalur Gryfja og Arinstofa:

Anna Hallin og Ósk Vilhjálmisdóttir „Inn og út um gluggann“ (blönduð tækni)

8. nóvember - 23. nóvember

Ásmundarsalur og Gryfja:

Guðný Guðmundsdóttir og **Jonathan Meese** „Þýskur reiðskóli“ (teikningar og skúlptúrar)

29. nóvember - 14. desember

Ásmundarsalur og Gryfja:

Þórarinn Óskar Þórarinsson „Þórarinn Óskar og hyski hans“ (ljósmyndir)

2004

10. janúar - 1. febrúar

Ásmundarsalur:

Rósa Gísladóttir „Kyrralífsmyndir frá plastöld“ (höggmyndir)

Gryfja:

Margrét M. Norðdahl „Annarra manna Staðaldur“ (innsetning)

20. mars - 11. apríl

Ásmundarsalur: **Ragnar Gestsson, Hildur Jónsdóttir, Stefan Veissflog, Jeung Eun Lee** „Spássérað í gegn um spegilinn“ (málverk, skúlptúrar, teikningar)

Gryfja: **Ragnar Gestsson** „Klukkan heim“ (innsetning)

17. apríl - 9. maí

Ásmundarsalur: **Finna Birna Steinsson** „Anatomy of Melancholy“
(skúlptúr, texti)

Gryfja: **Björk Guðnadóttir** „framkvæmd innri athöfn“ (innsetning)

12. júní - 4. júlí

Ásmundarsalur: **Guðrún Vera Hjartardóttir, Helga Óskarsdóttir, Ingi-
björg Magnúsdóttir** „Helgidómur“ (skúlptúr, hljóð, lágmyndir)

Gryfja: **Rósa Sigrún Jónsdóttir** „Horfðu djúpt“ (myndband, innsetning)

10. júlí - 15. ágúst

Ásmundarsalur Gryfja Arinstofa **Hafsteinn Austmann** „Litbrigði vatnsins“
(vatnslitamyndir)

21. ágúst - 12. september

Ámundarsalur: **Hildur Bjarnadóttir** „Verk“ (skúlptúrar og veggmyndir)

Gryfja: **Hafdís Helgadóttir** „Myndstur“ (myndbandsverk)

Sýningar á vegum Listasafns ASÍ október 2003 - september 2004

Á árinu 2004 voru haldnar tvær sýningar í öllu safninu á vegum Listasafns ASÍ.

7. febrúar - 14. mars 2004 var í tilefni aldarminningar Ragnars Jónssonar haldin sýningin „Gjöf Ragnars í Smára til Listasafns Alþýðusambands Ísland 1961“ í öllu húsinu. Sýnd voru valin verk úr stofngjöf hans til Alþýðusambands Íslands auk síðari viðbóta eftir listamennina Gunnlaug Scheving, Jóhannes S. Kjarval, Jón Engilberts, Jón Stefánsson, Louisu Matthíasdóttur, Nínu Tryggvadóttur, Svavar Guðnason og Þorvald Skúlason. Safngestum gafst einnig kostur á að sjá alla gjöf Ragnars í „powerpoint“- sýningu sem varpað var á vegg. Sýningunni fylgdi einnig lítill bæklingur.

Sýningin var liður í hátíðadagskrá sem haldin var til minningar um Ragnar Jónsson í Reykjavík og á Eyrarbakka. Í samvinnu við Byggðasafn Árnes-

inga var sett upp í Húsinu á Eyrarbakka sýningin „Portrett af skáldum“, sem opnuð var 8. febrúar, en þar voru sýnd málverk úr gjöf Ragnars.

Til að heiðra minningu Ragnars styrkti Listasafn ASÍ gerð heimildamyndar um hann, sem gerð var á vegum kvikmyndagerðarinnar UMBA.

15. maí - 6. júní var haldin í samvinnu Listahátíðar og Listasafns ASÍ sýningin „Trúnaður“. Sýningin var samvinnuverkefni listamannanna **Magnúsar Sigurðarsonar og Ragnars Kjartanssonar**, en þeir sýndu myndband og ljósmyndir og sömdu auk þess tónlist við sýninguna. Sýningin lagði út af samtali listamannanna tveggja með einlægni og trúnað sem þungamiðju.

Sýningar á verkum úr eigu Listasafns ASÍ í Arinstofu.

Í Arinstofu eru að jafnaði haldnar litlar þemasýningar, sem kynna safnaeignina. Safngestum gefst kostur á að kynna sér ítarefni um þá listamenn sem þar eiga verk að hverju sinni, en í Arinstofu liggja frammi bækur og sýningarskrár sem tengjast viðkomandi listamönnum og verkum þeirra.

6. sept - 12. október

Arinstofa:

Kristinn Pétursson; „Töfratákn“ (málverk)

8. nóvember - 14. desember

Arinstofa:

Erla Þórarinsdóttir, Harpa Árnadóttir, Guðrún Gunnarsdóttir, Katrín Sigurðardóttir, Olga Bergmann, Sólveig Aðalsteinsdóttir og Þorbjörg Þorvaldsdóttir. „Sjö myndverk úr eigu Listasafns ASÍ“ (málverk, skúlptúr, ljósmyndir)

10. janúar - 1. febrúar

Arinstofa:

Kristinn Pétursson „Portrettmyndir úr gifsi, 1925-1928“ (skúlptúr)

20. mars - 19. maí

Arinstofa:

Jón Engilberts, Louisa Matthíasdóttir, Nína Tryggvadóttir, Þorvaldur Skúlason „Expressjónismi fimmta áratugarins“ (málverk og vatnslitamyndir)

15. maí - 4. júlí

Arinstofa:

Jóhannes S. Kjarval (málverk og vatnslitamyndir)

21. ágúst - 12. september

Arinstofa:

Bragi Ásgeirsson, Einar Hákonarson, Gunnar Örn Gunnarsson, Magnús Pálsson

Maðurinn sem myndefni í íslenskri myndlist á sjöunda áratug. (málverk, lág-myndir)

Millisafnalán

Listasafn ASÍ lánaði tvö verk úr eigu safnsins á sýninguna:

Raunsæi og veruleiki - Íslensk myndlist 1960-80 í Listasafni Íslands, 14.11.2003 - 11.01.2004

1. Einar Hákonarson, Um Adam og Evu III. 1968, þrykk.
2. Einar Hákonarson, Hugsýn. 1968, þrykk.

Listasafn ASÍ lánaði þrjú verk úr eigu safnsins á sýninguna:

Íslensk myndlist 1900-1930 í Listasafni Íslands, 27.3.- 2.5.2004

1. Kristinn Pétursson, Guðný Jóhannesdóttir Lyngre, 1925, gifsmynd.
2. Kristinn Pétursson, Einar Benediktsson, 1927, gifsmynd.

Listasafn ASÍ lánaði eitt verk úr eigu safnsins á sýninguna:

„Ég gerði þetta ekki“ Yfirlitssýning á verkum Þorvaldar Þorsteinssonar í Listasafni Reykjavíkur, Hafnarhúsi 11.6 - 8.8.2004

1. Jóhannes Sveinsson Kjarval, Fjallamjól, 1941, olía á striga.

Vinnustaðasýningar

Listasafn ASÍ hefur um árabíl staðið að fjölda sýninga í stofnunum og fyrirtækjum í Reykjavík og úti um land. Nú eru í gangi um 45 vinnustaðasýningar hjá verkalýðsfélögum, ýmsum opinberum stofnunum s.s. ráðuneytum og hjá einkafyrirtækjum. Listasafn ASÍ gerir tímabundinn samning við viðkomandi fyrirtæki og stofnanir. Verk eru lánuð til 6 mánaða í senn, með möguleika á framlengingu eftir því sem óskað er eftir. Þó er leitast við að skipta um sýningu á hverjum vinnustað árlega. Vinnustaðasýningar Listasafns ASÍ hafa mælst vel fyrir. Sýningar þessar gefa fólki kost á að njóta fagurra lista á vinnustað. Til að auka á fjölbreytni vinnustaðasýninga leigir Listasafn ASÍ listaverk af nokkrum listamönnum gegn gjaldi. Gott samstarf við listamenn hefur verið ein helsta stoðin undir aukningu vinnustaðasýninga og þar með aukinni tekjuöflun safnsins á þessum vettvangi. Sýningar Listasafns ASÍ í stofnunum og fyrirtækjum gera starfsemi safnsins frábrugðna starfsemi annarra listasafna og þjóna því markmiði safnsins að sem flestir fái notið myndlistar, einnig þeir sem ekki sækja söfn og sýningar að staðaldri.

Niðurlag

Starfsemi Listasafns ASÍ er komin í fastar skorður og hefur safnið öðlast sess í menningarlífi landsins, sem vettvangur fyrir áhugaverðar og fjölbreytilegar sýningar. Markmiðið með sýningahaldi safnsins hefur verið að hýsa vandaðar sýningar sem gefa margþætta innsýn í íslenska samtímalist og listhefð.

Listasafn ASÍ hefur slitið barnsskónum í Ásmundarsal að Freyjugötu 41 og reynslan hefur sýnt að þetta húsnæði er mikil lyftistöng fyrir starfsemi safnsins. Listasafn ASÍ hefur fullan hug á að þróa áfram virka menningarstarfsemi í þessu góða húsi ásamt því að stuðla að kynningu á íslenski myndlist sem víðast, bæði innan veggja fyrirtækja og stofnana og út um landsbyggðina.

FUNDIR OG FUNDASÓKI

Frá 5. nóvember 200

	2003 5. nóv.	19. nóv.	10. des.	2004 7. jan.	21. jan.	4. feb.
Miðstjórn						
Björn Snæbjörnsson	x	x	x	x	x	x
Finnbjörn A. Hermannsson		x	x	x	x	x
Grétar Þorsteinsson	x	x	x	x	x	x
Guðmundur Gunnarsson	x		x	x	x	x
Gunnar Páll Pálsson	x		x		x	
Halldór Björnsson	x	x	x	x	x	x
Ingibjörg R. Guðmundsdóttir	x	x	x	x	x	x
Jón Ingi Kristjánsson	x	x	x	x	x	x
Kristján Gunnarsson	x	x	x		x	x
Niels S. Olgeirsson	x		x	x	x	x
Sigurður Bessason	x	x	x	x		x
Stefanía Magnúsdóttir	x			x	x	x
Sævar Gunnarsson	x	x	x	x	x	x
Úlfhildur Rögnvaldsdóttir	x		x	x		x
Þórunn Sveinbjörnsdóttir	x	x		x	x	x
Varamenn						
Ágúst Óskarsson		x	x			
Björn Ágúst Sigurjónsson						
Konráð Alfreðsson				x		
Kolbeinn Gunnarsson		x		x		
Ragna Larsen						
Sveinn Hálfðánarsson		x				
Unnur Helgadóttir		x			x	x
Þorsteinn Gunnarsson						
Örn Friðriksson						

N MIÐSTJÓRNARMANNA

03 til 6. október 2004

18. feb.	17. mar.	14. apr.	5. maí	2. jún.	16. jún.	25. ágú.	8. sep.	22. sep.	6. okt.
X	X	X	X		X	X	X	X	
X		X	X	X	X	X	X	X	
X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
X			X			X		X	X
X	X			X		X	X	X	X
X	X	X	X	X	X	X		X	
X	X	X	X		X	X	X	X	X
X		X		X	X		X	X	X
X	X	X	X		X	X	X		X
X	X	X	X	X	X	X	X		X
X	X	X	X	X		X	X	X	X
	X	X		X	X	X			X
X	X	X	X			X	X	X	
	X	X	X	X			X	X	
X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	X		X	X			X		
					X		X	X	
		X	X						
X							X		X
								X	
									X

Upplýsingar úr skýrslum aðildarfélga

Skipting félagsmanna eftir landssamböndum							
Samband	Greiðandi karlar	Greiðandi konur	Greiðandi alls	Gjaldfrjálsir karlar	Gjaldfrjálsar konur	Gjaldfrjálsir alls	Félagsmenn alls
Félög með beina aðild	1.128	913	2.041	208	81	289	2.330
LÍV	9.266	15.280	24.546	601	973	1.574	26.120
MATVÍS	1.002	186	1.188	39	1	40	1.228
RSÍ	3.422	521	3.943	149	79	228	4.171
Samíðn	6.497	501	6.998	862	6	868	7.866
SSÍ	2.440	58	2.498	222	3	225	2.723
SGS	15.237	19.575	34.812	2.773	4.279	7.052	41.864

Félög með beina aðild að ASÍ

Félag bókgæðarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sæmundur Árnason	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Georg Páll Skúlason	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2006
Pétur Ágústsson	Ritari		2004 - 2006
Bragi Guðmundsson	Gjaldkeri		2003 - 2005
Páll Reynir Pálsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Stefán Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Þorkell Svarfdal	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Félag íslenskra hljómlistarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Björn Theódór Árnason	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Árni Friðrik Scheving	Varaformaður	Starfsmaður	2003 - 2005

Gunnar Kvaran Hrafnsson	Ritari		2004 - 2006
Sigurgeir Sigmundsson	Gjaldkeri	Starfsmaður	2003 - 2005
Ásgeir H Steingrímsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Félag leiðsögumanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ásta Óla Halldórsdóttir	Formaður		2004 - 2005
Ragnheiður Björnsdóttir	Varaformaður		2003 - 2005
Pétur Jónsson	Ritari		2004 - 2006
Per Karl Anders Ekström	Gjaldkeri		2003 - 2005
Petrína Rós Karlsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Flugfreyjufélag Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ásdís Eva Hannesdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Hrefna Hallgrímsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2003 - 2005
Sigurlaug Halldórsdóttir	Ritari		2003 - 2005
Ásdís Björg Schram	Gjaldkeri		2003 - 2005
Guðbjörg Kristjánsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Katrín Guðný Alfreðsd.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Sigrún Birna Norðfjörð	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Guðný Jóhannsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Bryndís Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Mjólkurfræðingafélag Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristján Rudolf Larsen	Formaður		2004 - 2005
Hermann Jóhannsson	Ritari		2004 - 2005
Pétur Hans R Sigurðsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Heiða Guðrún Einarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Geir Jónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Reynir Þórisson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Heildarfjöldi stjórnarmanna í félögum með beina aðild: 32. Skipting eftir kyni: konur 13 og karlar 19

Landsamband íslenskra verzlunarmanna

Landsamband íslenskra verslunarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ingibjörg R Guðmundsd.	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Gunnar Páll Pálsson	Varaformaður		2003 - 2005
Sólveig Haraldsdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2005
Kristín María Björnsdóttir	Ritari		2003 - 2005
Benedikt Vilhjálmsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Júnía Þorkeldsdóttir	Stjórnarm.		2003 - 2005
Kristín Sigurðardóttir	Stjórnarm.		2003 - 2005
Valur Magnús Valtýsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Guðbrandur Einarsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Úlfhildur Rögnvaldsdóttir	Stjórnarm.		2003 - 2005
Guðrún Erlingsdóttir	Stjórnarm.		2003 — 2005

Verzlunarmannafélag Reykjavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Gunnar Páll Pálsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Stefanía Magnúsdóttir	Varaformaður		2004 - 2006
Jóhanna E Vilhelmsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Benedikt Vilhjálmsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Rannveig Sigurðardóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Bjarnís Lárusdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Margrét Torfadóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Lykke Bjerre Larsen	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Einar Karl Birgisson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Sigrún Baldursdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Kolbeinn Sigurjónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Gunnar Böðvarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Steinar J Kristjánsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Sigurður Sigfússon	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Valur Magnús Valtýsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verslunarmannafélag Hafnarfjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Unnur Helgadóttir	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Sólveig Haraldsdóttir	Varaformaður		2004 - 2006
Rúnar Björnsson	Ritari		2004 - 2006

Jón Ragnar Jónsson	Gjaldkeri		2004 - 2006
Gunnbjörn Steinarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Verslunarmannafélag Suðurnesja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðbrandur Einarsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Gróa Hávarðardóttir	Varaformaður		2004 - 2006
Bryndís Kjartansdóttir	Ritari	Starfsmaður	2004 - 2006
Sigrún Ólafsdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2005
Valur Margeirsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Sigríður Birna Björnsd.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ásta Pálína Stefánsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Verkalýðsfélag Borgarness, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Einar Oddur Pálsson	Formaður		
Helga Ólafsdóttir	Varaformaður		2004 - 2006
Guðrún Helga Andrésd.	Ritari		2003 - 2005
Emilía Ingadóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
María Jóna Einarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 — 2006

Verkalýðsfélag Snæfellsbæjar, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðrún Friða Pálsdóttir	Formaður		2003 - 2004

Stéttarfélagið Samstaða, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðbjörg Þorleifsdóttir	Formaður		2004 - 2005
Ófeigur Gestsson	Varaformaður		2004 - 2005
Bergþóra H Sigurðardóttir	Ritari		2004 - 2005

Verslunarmannafélag V- Húnvetninga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristinn Björnsson	Formaður		2000 - 2005
Unnur Helga Marteinsd.	Ritari		2004 - 2005
Sigurlaug Jóhannesdóttir	Gjaldkeri		2002 - 2005

Verkalýðsfélag Öxarfjarðar, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Olga Gísladóttir	Formaður		2003 - 2004

Verslunarmannafélag Skagfirðinga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hjörtur S Geirmundsson	Formaður		2004 - 2005
Magnús Sverrisson	Varaformaður		2004 - 2005
Sigrún Angantýsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Sigríður G Sigurðardóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005
Jónas S Svavarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélagið Vaka, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðmundur G. Sveins.	Formaður		2003 - 2004
Hulda Ósk Ómarsdóttir	Varaformaður		2003 - 2004
Agnes Þór Björnsdóttir	Ritari		2003 - 2004

Félag verslunar- og skrifstofufólks Akureyri

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Páll H Jónsson	Formaður		2003 - 2005
Úlfhildur Rögnvaldsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2006
Einar Hjartarson	Ritari		2004 - 2006
Reynir Svanholt Sveins.	Gjaldkeri		2003 - 2005
Friðbjörg Jóhannsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Verslunarmannafélag Húsavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ágúst Sigurður Óskarsson	Formaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Martha Dís Brandt	Varaformaður	2004 - 2005	
Hafliði Jósteinsson	Ritari		2004 - 2005
Laufey Marta Einarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ólafur Sævar Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Elín Steingrimsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Anna Sigrún Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verslunarmannafélag Austurlands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristín María Björnsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Össur Torfason	Varaformaður		2003 - 2005

Eygló Friðriksdóttir	Ritari		2003 - 2005
Aðalsteinn Aðalsteinsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Kristín Óskarsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Guðrún María Jóhannsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Arnfríður Guðjónsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Anna Helgadóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Raufarhafnar, verslunarmannadeild

Verslunarmannafélag Vestmannaeyja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðrún Erlingsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Ingibjörg Finnbogadóttir	Varaformaður		2003 - 2005
Rósa Sveinsdóttir	Ritari		2004 - 2006
Sigurbjörg K Óskarsdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2005
Anna Sigrid Karlsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Aðalheiður Björgvinsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Stykkishólms, verslunarmannadeild

Verslunarmannafélag Suðurlands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Margrét Ingbórsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Jónína Sigurðardóttir	Varaformaður		2004 - 2005
Guðný Ósk Pálmadóttir	Ritari		2003 - 2005
Eggert Rúnar Birgisson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Brynja Erlingsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Jóhann Böðvar Sigþórsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Jóna Jónsdóttir	Meðstjórnandi	Starfsmaður	2004 - 2005

Verkalýðsfélagið Valur, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðrún Kristinsdóttir	Formaður		2004 - 2005
Ólafur Þór Jóhannsson	Varaformaður		2004 - 2005
Guðbrandur Þórðarson	Ritari		2004 - 2005
Halldóra Ólafsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Hrútfirðinga, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Lárus Jón Lárusson	Formaður		
Jónas Jónasson	Varaformaður		

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Vestfirðinga, venslunarmannadeild

Vökull, stéttarfélag, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hólmfríður Traustadóttir	Formaður		2004 - 2005
Heiðveig Maren Jónsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Herborg Sjöfn Óskarsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Þórshafnar, Verslunarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristín Kristjánsdóttir	Formaður		2004 - 2005
Jóhanna Helgadóttir	Ritari		2004 - 2005
Valgerður Bergný Birgisd.	Varaformaður		2004 - 2005

Fjöldi stjórnarmanna í félögum og deildum innan LÍV: 104 Skipting eftir kyni: konur 66 karlar 38

Matvís

MATVÍS

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Niels Sigurður Olgeirsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Þorsteinn Ómar Gunnars.	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2006
Sigurður Magnússon	Ritari		2004 - 2006
Lúðvík Leó Lúðvíksson	Stjórnarm.		2004 - 2006
Þuríður Helga	Stjórnarm.		2004 - 2006
Jón Karl Jónsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Þorkell Ericsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Arnar Erlingsson	Stjórnarm.		2003 - 2005

Bakarasveinafélag Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Arnar Erlingsson	Formaður		
Þórarinn Bjarnason	Varaformaður		
Geir Bjarnþórsson	Ritari		

Félag framreiðslumanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þorkell Ericsson	Formaður		
Karl Víkingur Stefánsson	Varaformaður		
Kristján Nói Sæmundsson	Ritari		

Félag íslenskra kjötiðnaðarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jón Karl Jónsson	Formaður		
Sigmundur G Sigurjóns.	Varaformaður		
Arnór Bjarki Blomsterberg	Ritari		

Félag matreiðslumanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigurður Magnússon	Formaður		2004 - 2005
Sindri Guðmundsson	Varaformaður		2004 - 2005
Sverrir Þór Halldórsson	Ritari		2004 - 2005

Vantar upplýsingar um Félaga nema í veitinga - og matvælagreinum

Fjöldi stjórnarmanna innan MATVÍS: 20. Skipting eftir kyni: Konur 1 Karlar 19

Rafiðnaðarsamband Íslands

Rafiðnaðarsamband Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðmundur Gunnarsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2007
Helgi Jónsson	Varaformaður		2003 - 2007
Haukur Ágústsson	Ritari		2003 - 2007
Rúnar Bachmann	Gjaldkeri		2003 - 2007
Sigurður Sigurðsson	Stjórnarm.		2003 - 2007
Andri Jóhannesson	Stjórnarm.		2003 - 2007
Anna Nína Stefnisdóttir	Stjórnarm.		2003 - 2007
Anna Sigríður Melsted	Stjórnarm.		2003 - 2007
Frosti Frostason	Stjórnarm.		2003 - 2007
Einar A Kristinsson	Stjórnarm.		2003 - 2007
Oddur Sigurðsson	Stjórnarm.		2003 - 2007
Einar Gústafsson	Stjórnarm.		2003 - 2007
Georg Grundfjörð	Stjórnarm.		2003 - 2007
Sigurgeir Ólafsson	Stjórnarm.		2003 - 2007

Björn Ágúst Sigurjónsson	Stjórnarm.	2003 - 2007
Arnar Guðlaugsson	Stjórnarm.	2003 - 2007
Ómar Þór Baldursson	Stjórnarm.	2003 - 2007

Félag íslenskra símamanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Anna Nína Stefnisdóttir	Formaður		2004 - 2005
Grétar Birkir Guðmunds.	Varaformaður		2004 - 2005
Guðrún S Bergþórsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Halldóra Guðmundsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005
Bjarni Rúnar Harðarson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag íslenskra rafvirkja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Björn Ágúst Sigurjónsson	Formaður		2004 - 2005
Stefán Sveinsson	Varaformaður		2004 - 2005
Sigurður Sigurðsson	Ritari		2004 - 2005
Jens Heiðar Ragnarsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Helgi Benedikt Þorvalds.	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ísleifur Tómasson	Meðstjórnandi	Starfsmaður	2004 - 2005
Sigurjón Ingvarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag rafeindavirkja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Oddur Sigurðsson	Formaður		2004 - 2005
Andri Jóhannesson	Varaformaður		2004 - 2005
Davíð Einar Sigmundsson	Ritari		2004 - 2005
Haukur Ágústsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Björn Eysteinnsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Eyjólfur Ólafsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Þórunn Stefanía Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag tæknifólks í rafíðnaði

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Anna Sigríður Melsted	Formaður		2004 - 2005
Hafliði S Sívertsen	Varaformaður		2004 - 2005
Þorsteinn Úlfar Björnsson	Ritari		2004 - 2005
Sveinn Kjartansson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Ingvar Jónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Rafiðnaðarfélag Suðurnesja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Georg Grundfjörð Georgs.	Formaður		2004 - 2005
Haraldur L. Arnbjörnsson	Varaformaður		2004 - 2005
Guðni Lárusson	Ritari		2004 - 2005
Valtýr Guðbrandsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Þorsteinn Helgason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Helgi Hilmarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Trausti Gíslason	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Rafvirkjafélag Norðurlands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Helgi Jónsson	Formaður		2004 - 2005
Brynjar Hermannsson	Varaformaður		2004 - 2005
Guðmundur Ingi Geirsson	Ritari		2004 - 2005
Sigurður Ólafsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Vígfús Ingi Hauksson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag nema í rafiðnaði

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Arnar Guðlaugsson	Formaður		2004 - 2005
Snorri Jónsson	Varaformaður		2004 - 2005
Hannes Páll Þórðarson	Ritari		2004 - 2005
Hilmar Friðrik Árnason	Gjaldkeri		2004 - 2005
Magnús Ásbjörnsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Kristján Örn Kristjánsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ingvar Örn Ólason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Brynja Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Hörður Bragason	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag rafiðnaðarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ómar Þór Baldursson	Formaður		2004 - 2005
Jóhann Snorri Bjarnason	Varaformaður		2004 - 2005
Þorvaldur Þorvaldsson	Ritari		2004 - 2005
Birkir Pálsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Birgir Rafn Sigurjónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag sýningarmanna við kvikmyndahús

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
--------------------	---------------------	----------------------	-------------

Jón Pétursson	Formaður	2004 - 2005
Atli Már Sigurjónsson	Gjaldkeri	2004 - 2005
Þröstur Árnason	Gjaldkeri	2004 - 2005
Friðjón Guðmundsson	Meðstjórnandi	2004 - 2005
Einar A Kristinsson	Ritari	2004 - 2005

Félag símsmiða

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigurgeir Ólafsson	Formaður		2003 - 2004
Sighvatur Daníel Sighvats	Varaformaður		2003 - 2004
Kristbjörn Hjalti Tómas.	Ritari		2003 - 2004
Þorgeir Egilsson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Sigurður L Björgvinsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Sigurbjörn Eiríksson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Viðar Már Þorsteinsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Fjöldi stjórnarmanna innan RSÍ: 79. Skipting eftir kyni: Konur 8 Karlar 71

Samiðn

Upplýsingar vantar um Miðstjórn Samiðnar

Trésmiðafélag Reykjavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Finnbjörn A Hermannsson	Formaður	Framkvæmdast	2004 - 2005
Sigurjón Einarsson	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Guðmundur Guðmundsson	Ritari		2004 - 2005
Finnur Jón Nikulásson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Hafþór Helgi Einarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag hársnyrtisveina

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Súsanna Björg Viljálmsd.	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Lilja Kristbjörg	Varaformaður		2004 - 2005
Sigrún Valþórsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Sigríður Hannesdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005
Lárus Arnar Sölvason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Guðlín Kristinsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigrún Gylfadóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag iðn- og tæknigreina

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hilmar Harðarson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Tryggvi Frímann Arnarson	Varaformaður		2004 - 2006
Sveinn Ingason	Ritari		2003 - 2005
Ármann Ægir Magnússon	Gjaldkeri		2004 - 2006
Einar Þór Gíslason	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Gunnar Björn Gunnbjörns.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Andrés Haukur Hreinsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Georg Óskar Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Sveinn Jónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Iðnsveinafélag Suðurnesja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigfús Rúnar Eysteinnsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Gunnlaugur Þór Hauksson	Varaformaður		2004 - 2005
Jóhann S Kristbergsson	Ritari		2004 - 2005
Adólf Sigurgeirsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Hlynur Steinn Kristján.	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Jón Halldórsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Logi Hörgdal Guðmunds.	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Akraness, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigurður Guðjónsson	Formaður		2003 - 2005
Guðmundur Rúnar Davíðs.	Varaformaður		2003 - 2005
Gísli Björnsson	Ritari		2004 - 2005
Snorri Guðmundsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Grímar Teitsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Arnar Þór Erlingsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Borgarness, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðbrandur Magnússon	Formaður		2004 - 2006
Guðmundur Smári Valsson	Varaformaður		2003 - 2005
Júlíus Árni Rafnsson	Ritari		2004 - 2006

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Vestfjarðar, iðnaðarmannadeild

Iðnsveinafélag Húnvetninga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Svavar Hákon Jóhannsson	Formaður		
Gunnar Sigurður Sigurðs.	Ritari		
Andrés Ingiberg Leifsson	Gjaldkeri		
Guðmundur S Grétarsson	Meðstjórnandi		

Upplýsingar vantar frá Iðnsveinafélagi Skagafjarðar

Verkalýðsfélagið Vaka, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Elvar Örn Elefsen	Formaður		2003 - 2004
Björn Jónsson	Varaformaður		2003 - 2004
Hans Ragnar Ragnarsson	Ritari		2003 - 2004

Félag byggingamanna Eyjafirði

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðmundur Ó. Guðm.son	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Guðmundur Friðfinnsson	Varaformaður		2003 - 2005
Hermann Jón Jónsson	Gjaldkeri		2003 - 2005
Kristinn Bjarnason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Heimir Þorleifur Kristins.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ólafur Ágústsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Guðjón Ágúst Árnason	Ritari		2004 - 2006

ÞINGIÐN

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigurjón Már Pétursson	Formaður		2003 - 2004
Svandís I. Sverrisdóttir	Varaformaður		2003 - 2004
Þórður Aðalsteinsson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Jónmundur Aðalsteinsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Jónas Kristjánsson	Ritari		2003 - 2004

AFL, Starfsgreinafélag, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hjálmpór Bjarnason	Formaður		2003 - 2006
Stefán Guðnason	Varaformaður		2004 - 2005
Benedikt Sigurðsson	Ritari		2003 - 2006
Þorgrímur S Þorgrímsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Páll Þór Guðjónsson	Meðstjórnandi		2003 - 2006

Vökull, stéttarfélag, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Óli Björgvinsson	Formaður		2004 - 2005
Arnþór Óttar Einarsson	Ritari		2004 - 2005
Nökkvi Jóhannesson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Reyðarfjarðar, iðnaðarmannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Lars Olsen	Formaður		2003 - 2005

Félag járniðnaðarmanna

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Örn Friðriksson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Vignir Eypórsson	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Guðmundur S. Guðmunds.	Ritari		2004 - 2005
Pétur V Maack Pétursson	Gjaldkeri	Starfsmaður	2004 - 2005
Gunnar S Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Samúel Ingvason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Helgi Jóhannsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag járniðnaðarmanna Ísafirði

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Halldór Óli Hjálmarsson	Formaður		2004 - 2005
Sigurður Jón Hreinsson	Varaformaður		2004 - 2005
Páll G Loftsson	Ritari		2004 - 2005
Jakob Ólafur Tryggvason	Gjaldkeri		2004 - 2005
Sigurður Viðarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Jón Kristinn Hafsteinsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Aðalsteinn Sveinsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Félag málmíðnaðarmanna Akureyri

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hákon Hákonarson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Páll Birkir Reynisson	Varaformaður		2004 - 2005
Finnbogi Jónsson	Ritari		2004 - 2005
Birgir Einarsson	Gjaldkeri		2004 - 2005
Magnús Ottósson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ari Þór Jónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Brynjólfur Jónsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Sveinafélag járníðnaðarmanna Vestmannaeyjum

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Pétur Sigurjónsson	Formaður		2003 - 2004
Gylfi Sigurðsson	Varaformaður		2003 - 2004
Stefán Sigurþór Agnarsson	Ritari		2003 - 2004
Hlynur Geir Richardsson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Erlendur G Gunnarsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Fjöldi stjórnarmanna í félögum og deildum innan Samiðnar: 91. Skipting eftir kyni:
Konur 7 og Karlar 84

Sjómannasamband Íslands

Sjómannasamband Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sævar Gunnarsson	Formaður	Starfandi formaður	2002 - 2004
Konráð Þ Alfreðsson	Varaformaður		2002 - 2004
Elías Björnsson	Ritari		2002 - 2004
Jónas Garðarsson	Gjaldkeri		2002 - 2004
Þorsteinn I Guðmundsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Kristinn Sigurður Pálsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Björgvin Guðmundsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Jón Ingi Kristjánsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Stephen Róbert Johnson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Einar Karlsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Óskar Vigfússon	Stjórnarm.		2002 - 2004
Sævar Gestsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Þórður Ólafsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Birgir H Björgvinsson	Stjórnarm.		2002 - 2004

Matsveinafélag Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðberg Halldórsson	Formaður		2002 - 2004
Skúli Einarsson	Varaformaður		2002 - 2004
Einar Grétar Björnsson	Ritari		2002 - 2004
Bergþór Guðmundsson	Gjaldkeri		2002 - 2004
Pétur Matthíasson	Meðstjórnandi		2002 - 2004
Tryggvi Marteinson	Meðstjórnandi		2002 - 2004
Elís Heiðar Ragnarsson	Meðstjórnandi		2002 - 2004
Höskuldur Guðmundsson	Meðstjórnandi		2002 - 2004

Upplýsingar vantar frá Sjómannafélagi Reykjavíkur

Sjómannafélag Hafnarfjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Óskar Vigfússon	Formaður	Starfandi formaður	2002 - 2004
Jón Rósant Þórarinsson	Varaformaður		2002 - 2004
Jónas Jósteinnsson	Ritari		2002 - 2004
Magnús Þorsteinsson	Gjaldkeri		2002 - 2004
Þórður J Karlsson	Meðstjórnandi		2002 - 2004

VI og sjóm.fél. Keflavíkur og nágr. sjómannaeyld

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristinn Arnar Pálsson	Formaður		2004 - 2005
Kristinn G Þormar	Varaformaður		2004 - 2005
Örlygur Rudolf Þorkelsson	Ritari		2004 - 2005

Sjómanna- og vélstj.fél. Grindavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hermann Magnús	Formaður	Starfandi formaður	2002 - 2004
Tryggvi Sæmundsson	Varaformaður		2002 - 2004
Sveinn Eyfjörð Jakobsson	Ritari		2002 - 2004
Viðar Geirsson	Gjaldkeri		2002 - 2004
Einar Einarsson	Meðstjórnandi		2002 - 2004

VI. og sjóm.fél. Sandgerðis, sjómannaeyld

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Baldur Matthíasson	Formaður		
Bjarnveig Gunnarsdóttir	Ritari		
Friðrik Örn Ívarsson	Meðstjórnandi		
Magnús Sigfús Magnús.	Meðstjórnandi		

Verkalýðsfélag Akraness, sjómannaeyld

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hjörtur Júlíusson	Formaður		2003 - 2005
Jóhann Örn Matthíasson	Ritari		2003 - 2005
Gísli Jón Bjarnason	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Már Vilbergs Vilbergsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Elías Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Verkalýðsfélag Snæfellsbæjar, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðrún Friða Pálsdóttir	Formaður		2003 - 2004

Stéttarfélagið Samstaða, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðmundur Finnbogason	Formaður		2004 - 2005
Einar Þór Ásgeirsson	Varaformaður		2004 - 2005
Reynir Lýðsson	Ritari		2004 - 2005

Verkalýðsfélagið Stjarnan, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Eyþór Garðarsson	Formaður		2003 - 2004
Þórunn S Kristinsdóttir	Ritari		2003 - 2004
Grétar Höskuldsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Þorsteinn Bjarki Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélag Stykkishólms, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þorsteinn Sigurðsson	Formaður		2003 - 2004

Sjómannafélag Ísfirðinga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sævar Gestsson	Formaður		2003 - 2005
Ómar Helgason	Varaformaður		2003 - 2005
Pétur Guðmundsson	Ritari		2003 - 2005
Brynjólfur H Bjarnason	Gjaldkeri		2003 - 2005
Níels Ragnar Björnsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ingibjartur A Ingvarsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Jón Ágúst Björnsson	Meðstjórnandi		2032 - 2005
Óskar Rúnar Samúelsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Grétar Þór Magnússon	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Upplýsingar vantar frá Verkalýðs - og sjómannafélags Bolungarvíkur, sjómannadeild

Aldan, stéttarfélag, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jón Karl Karlsson	Formaður		2000 - 2004

Verkalýðsfélagið Vaka, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jóhannes B Jóhannesson	Formaður		2003 - 2004
Árni Valgarð Stefánsson	Varaformaður		2003 - 2004
Sigurður Örn Baldvinsson	Ritari		2003 - 2004

Sjómannafélag Eyjafjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Konráð Þorsteinn Alfreðs.	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2004
Kristinn Sigurður Pálsson	Varaformaður		2003 - 2004
Sigurður Viðar Heimisson	Ritari		2003 - 2004
Árni Sigurðsson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Þorvaldur S Aðalsteinsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélag Húsavíkur, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jakob Gunnar Hjaltalín	Formaður		2003 - 2004
Pétur Helgi Pétursson	Varaformaður		2003 - 2004
Valgeir Baldursson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Haukur Hauksson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Stefán I Hallgrímsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Sjómannafélag Ólafsfjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Gunnar Reynir Kristinsson	Formaður		2002 - 2004
Jón Jónsson	Varaformaður		2002 - 2004
Sverrir Mjófjörð Gunnars.	Ritari		2002 - 2004
Björn Halldórsson	Gjaldkeri		2002 - 2004
Aðalsteinn Friðþjófsson	Meðstjórnandi		2002 - 2004

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Raufarhafnar, sjómannadeild

Verkalýðsfélag Þórshafnar, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristín Kristjánsdóttir	Formaður		2004 - 2005

AFL, Starfsgreinafélag, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Björgvin Pétur Erlendsson	Formaður		2003 - 2005
Hjörvar Sigurjónsson	Varaformaður		2003 - 2005

Ingi Þór Oddsson	Ritari		2003 - 2005
Magnús Björgvin Svavars.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Guðjón Guðjónsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Vökull, stéttarfélag, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Stephen Róbert Johnson	Formaður		2003 - 2004
Hörður Guðjónsson	Ritari		2003 - 2004
Jóhannes Hjalti Danner	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Báran, stéttarfélag, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ragna Gissurardóttir	Formaður		2004 - 2006

VI. og sjóm.fél. Boðinn, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þórður Ólafsson	Formaður		

Sjómannafélagið Jötunn

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Elías Björnsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Þorsteinn I Guðmundsson	Varaformaður		2003 - 2005
Sigurður Sveinsson	Ritari		2003 - 2005
Þorkell Árnason	Gjaldkeri		2003 - 2005
Júlíus Valdimar	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Haukur Hauksson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Valmundur Valmundsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Verkalýðsfélag Reyðarfjarðar, sjómannadeild

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Lars Olsen	Formaður		2003 - 2005

Fjöldi stjórnarmanna í félögum og deildum innan SSÍ: 100. Skipting eftir kyni: Konur 5 og Karlar 95

Starfsgreinasamband Íslands

Starfsgreinasamband Íslands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Halldór Guðjón Björnsson	Formaður	Starfandi formaður	2002 - 2004
Kristján G Gunnarsson	Varaformaður		2003 - 2005
Sveinn G Hálfánarson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Signý Jóhannesdóttir	Stjórnarm.		2002 - 2004
Björn Snæbjörnsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Guðmundur Þ Jónsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Sigurður Bessason	Stjórnarm.		2003 - 2005
Kolbeinn Gunnarsson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Pétur Sigurðsson	Stjórnarm.		2003 - 2005
Már Guðnason	Stjórnarm.		2003 - 2005
Aðalsteinn Árni Baldursson	Stjórnarm.		2002 - 2004
Hjördís Þóra Sigurþórsd.	Stjórnarm.		2002 - 2004
Þórunn H Sveinbjörnsdóttir	Stjórnarm.		2002 - 2004

Efning, stéttarfélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sigurður Bessason	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Þórunn H Sveinbjörnsdóttir	1. Varaformaður	Starfsmaður	2003 - 2005
Guðmundur Þ Jónsson	2. Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2006
Hjördís Baldursdóttir	Ritari	Starfsmaður	2003 - 2005
Ingunn Þorsteinsdóttir	Gjaldkeri	Starfsmaður	2004 - 2006
Jónína Sigurðardóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Snorri Ársælsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Viðar Ottesen	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Anna María Clausen	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ragnar Ólason	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Kristín Helga Jónatansd.	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Þorbjörg Kristjánsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Jón S Pétursson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Símon Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Rannveig H Gunnlaugsd.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Fanney Helga Friðriksdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Hannes Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Þorsteinn M Kristjánsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Guðlaugur Bjarnason	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Verkalýðsfélagið Hlíf

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kolbeinn Gunnarsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Linda Baldursdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Sigurður T Sigurðsson	Ritari	Starfsmaður	2004 - 2005
Reynir Albertsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigríður Þorleifsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Guðbjörg Skúladóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ragnar Árnason	Meðstjórnandi		2004 - 2005

VI og sjóm.fél. Keflavíkur og nágr.

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristján G Gunnarsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Guðjón H Anngrímsson	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2006
Vigdís Sigurjónsdóttir	Ritari		2003 - 2005
Jóhannes D Halldórsson	Gjaldkeri		2004 - 2006
Ragnar Guðleifsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Marta Baldvinsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Jón Rúnar Halldórsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006

Verkalýðsfélag Grindavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Benoný Benediktsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Hörður Styrmir Jóhannsson	Varaformaður		2004 - 2005
Kristólína Þorláksdóttir	Ritari		2004 - 2005
Hólmfríður Georgsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005
Guðrún S Gamalielsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ása Lóa Einarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Álfheiður H Guðmundsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005

VI. og sjóm.fél. Sandgerðis

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Baldur Matthíasson	Formaður		
Bjarnveig Gunnarsdóttir	Ritari		
Friðrik Örn Ívarsson	Gjaldkeri		
Magnús Sigfús Magnússon	Meðstjórnandi		

Verkalýðsfélag Akraness

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Vilhjálmur E Birgisson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005

Auður Ásgeirsdóttir	Varaformaður	2003 - 2005
Bryndís Ólöf Guðjónsdóttir	Ritari	2003 - 2005
Hjörtur Júlíusson	Formaður	2003 - 2005
Elí Halldórsson	Formaður	2003 - 2005
Sigríður Sigurðardóttir	Formaður	2003 - 2005
Sigurður Guðjónsson	Formaður	2003 - 2005
Tómas Rúnar Andrésson	Formaður	2003 - 2005
Guðrún Linda Helgadóttir	Formaður	2003 - 2005
Þórarinn Helgason	Meðstjórnandi	2003 - 2005
Svavar Skarphéðinn	Meðstjórnandi	2003 - 2005

Verkalýðsfélagið Hörður

Nafn stjórnarmanns		
Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristín Helga Ármannsd.	Formaður	2003 - 2004
Kristinn Björnsson	Varaformaður	2003 - 2004
Sigríður Kristjánsdóttir	Ritari	2003 - 2004
Hannesína A Ásgeirsdóttir	Gjaldkeri	2003 - 2004
Bjarki Sigurðsson	Meðstjórnandi	2003 - 2004

Verkalýðsfélag Borgarness

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Sveinn G Hálfðánarson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Hildur Hallkelsdóttir	Varaformaður		2003 - 2005
Sigurþór Óskar Ágústsson	Gjaldkeri		2004 - 2006
Agnar Ólafsson	Gjaldkeri		2004 - 2006
María Erla Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Sigurjón Haukur Valsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Guðbrandur Magnússon	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Ingi Björgvin Reynisson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Einar Oddur Pálsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Baldur Jónsson	Ritari		2003 - 2005
Guðrún Hulda Pálmadóttir	Ritari		2004 - 2006

Verkalýðsfélag Snæfellsbæjar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Guðrún Friða Pálsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Sigurður A Guðmundsson	Varaformaður		2003 - 2005
Guðbjörg Jónsdóttir	Ritari		2003 - 2005

Hallgrímur Árni Ottósson	Gjaldkeri		2003 - 2005
Sigurlaug Konráðsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Jens Sigurbjörnsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Hafþór Svanur Svansson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Stéttarfélagið Samstaða

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ásgerður Pálsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Guðrún A. Matthíasdóttir	Varaformaður		2003 - 2005
Péturína Laufey Jakobsd.	Ritari		2003 - 2005
Stefanía Anna Garðarsd.	Gjaldkeri		2004 - 2006
Sigríður A Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Gígja Heiðrún Óskarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Eiríkur Pálsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélagið Stjarnan

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þórunn S Kristinsdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2004
Arna Svansdóttir	Varaformaður		2003 - 2004
Sjöfn Hálfðánardóttir	Ritari		2003 - 2004
Grétar Höskuldsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Sverrir Karlsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Anna Heiða Stefánsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélag Stykkishólms

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þorsteinn Sigurðsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2004
Björgvin Guðmundsson	Varaformaður		2003 - 2004
Guðrún Ákadóttir	Ritari		2003 - 2004
María Bryndís Ólafsdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2004
Svala Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Ólafur Örn Ásmundsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélagið Valur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristján Jóhannsson	Formaður		2004 - 2005
Guðrún Kristinsdóttir	Varaformaður		2004 - 2005
Marta Þorsteinsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Guðrún Jóhannsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005

Sigurður Ingvason	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Þórarinn Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Vestfirðinga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Pétur Sigurðsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Helgi Sigurjón Ólafsson	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Finnbogi Sveinbjörnsson	Ritari		2004 - 2005
Karitas Maggy Pálsdóttir	Gjaldkeri	Starfsmaður	2004 - 2005
Ólafur Baldursson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sólruín Bryndís Aradóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Gunnhildur B Elíasdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Halldór Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Ásdís Á Sigurdórsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
María Kristófersdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Þróstur Áskelsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Lilja Rafney Magnúsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Guðjón Kristinn Harðarson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Símon Ólafur Viggósson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigurmunda H Ásbjörnsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Pálmi Sturluson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Finnur Magnússon	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Aldan, stéttarfélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jón Karl Karlsson	Formaður	Starfandi formaður	2000 - 2004
Ásdís Guðmundsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2000 - 2004
Þórarinn Guðni Sverrisson	Ritari		2000 - 2004
Anna M Guðbrandsdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2004
Anna Birgisdóttir	Meðstjórnandi		2000 - 2004
Elín Kristín Jóhannesdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Guðbjörg S Björnsdóttir	Meðstjórnandi		2000 - 2004
Hjördís Rakel Gunnarsd.	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Haraldur Árni Hjálmars.	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélagið Vaka

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Signý Jóhannesdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Hallgrímur S Vilhelmsson	Varaformaður		2004 - 2005
Hafþór Rósmundsson	Ritari		2004 - 2005

Gíslína Anna Salmannsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigrún V Agnarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Elvar Örn Elefsen	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Margrét Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Eining - Iðja

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Björn Snæbjörnsson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Matthildur Sigurjónsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Halldóra H Höskuldsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Guðrún F Skarphéðinsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Valdimar Gunnarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Eyþór Karlsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Elísabet Jóhannsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Anna Júlíusdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Marzibil E Kristjánisdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Þorsteinn J Haraldsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sæbjörg Ágústsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigríður K Bjarkadóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Húsavíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Aðalsteinn Árni Baldursson	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Kristbjörg Sigurðardóttir	Varaformaður		2004 - 2005
Sólveig Sveinbjörnsdóttir	Ritari		2004 - 2005
Jakob Gunnar Hjaltalín	Gjaldkeri		2004 - 2005
Torfi Aðalsteinsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Aðalsteinn Óskarsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Sigrún Arngrímsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Upplýsingar vantar frá Verkalýðsfélagi Raufarhafnar

Verkalýðsfélag Þórshafnar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Kristín Kristjánisdóttir	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Kristinn Lárusson	Varaformaður		2004 - 2005
Hulda Ingibjörg Einarsd.	Ritari		2004 - 2005
Jóhanna Sigríður Jónsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2005
Sigfús Kristjánsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005

AFL, Starfsgreinafélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Jón Ingi Kristjánsson	Formaður	Starfandi formaður	2003 - 2005
Eyþór Guðmundsson	Varaformaður		2003 - 2005
Guðni Sigmundsson	Ritari		2003 - 2005
Sveinn Brimir Björnsson	Gjaldkeri		2003 - 2005
Lúðvík Svanur Daníelsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Sigurbjörn Björnsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Snorri Hallgrímsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Björgvin Pétur Erlendsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Hjálmþór Bjarnason	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Verkalýðsfélag Reyðarfjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Lars Olsen	Formaður		2003 - 2005
Þorbjörg Hansdóttir Beck	Varaformaður		2003 - 2005
Guðrún Sæln Sigurjónsd.	Ritari		2003 - 2005
Siggerður Pétursdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2005
Guðlaugur Þróstur Bjarnas.	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Aðalheiður V Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ferdinand Bergsteinnsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Vökull, stéttarfélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Hjördís Þóra Sigurþórsd.	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Þorkell Kolbeins	Varaformaður	Starfsmaður	2003 - 2005
Ragnar Logi Björnsson	Ritari		2004 - 2005
Regína M Friðfinnsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Hanna Ingólfssdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Reynir Arnórsson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Herborg Sjöfn Óskarsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Stephen Róbert Johnson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Anna María Sveinsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Drífandi, stéttarfélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Arnar G Hjaltalín	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2005
Guðný Óskarsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Jóhann Grétar Ágústsson	Ritari		2004 - 2006

Arndís Pálsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2006
Friðrik Harðarson	Meðstjórnandi		2004 - 2005
Kristín Valtýsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Guðný Björk Ármannsd.	Meðstjórnandi		2004 - 2005

Verkalýðsfélag Suðurlands

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Már Guðnason	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Eiríkur T Ástþórsson	Varaformaður	Starfsmaður	2003 - 2005
Halldóra G Helgadóttir	Ritari	Starfsmaður	2004 - 2006
Gróa Ingólfssdóttir	Gjaldkeri		2003 - 2005
Halldóra I Sigmundsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Anna María Ólafsdóttir	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Óli Ágúst Ólafsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

Verkalýðsfélag Öxarfjarðar

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Olga Gísladóttir	Formaður		2003 - 2004
Guðmundur Baldursson	Varaformaður		2003 - 2004
Ingimar Pétursson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Hafsteinn Hjálmarsson	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Ragnhildur Jónsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Guðlaug Anna Ívarsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004
Hlédís Gunnarsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Báran, stéttarfélag

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ragna Gissurardóttir	Formaður	Starfandi formaður	2004 - 2006
Örn Bragi Tryggvason	Varaformaður		2003 - 2005
Ásdís Ágústsdóttir	Gjaldkeri		2004 - 2006
Vernharður Stefánsson	Meðstjórnandi		2004 - 2006
Jóhannes Óli Kjartansson	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Ingibjörg Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi		2003 - 2005
Steingrímur Jónsson	Meðstjórnandi		2003 - 2005

VI. og sjóm.fél. Boðinn

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Þórður Ólafsson	Formaður		2004 - 2005
Jóna Sigríður Gestsdóttir	Varaformaður	Starfsmaður	2004 - 2005
Dorothy Senior	Ritari		2004 - 2005

Gústaf Jónasson	Gjaldkeri	2004 - 2005
Sigríður I Guðmundsdóttir	Meðstjórnandi	2004 - 2005
Björn Hauksson	Meðstjórnandi	2004 - 2005
Sigríður Stefánsdóttir	Meðstjórnandi	2004 - 2005

VI. og sjóm.fél. Bolungarvíkur

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Lárus Benediktsson	Formaður		2003 - 2004
Snorri Hildimar Harðars.	Varaformaður		2003 - 2004
Margrét Sæunn Hannesd.	Ritari		2003 - 2004
Sveinn Árni Þór Þórisson	Gjaldkeri		2003 - 2004
Kristín Una Sæmundsd.	Meðstjórnandi		2003 - 2004

Verkalýðsfélag Hróttfirðinga

Nafn stjórnarmanns	Staða stjórnarmanns	Félagslegur starfsm.	Kjörtímabil
Ingibjörg Rósa	Formaður		
Ásgeir Sverrisson	Varaformaður		
Róbert Júlíusson	Ritari		
Kristín Guðbjörg	Gjaldkeri		

Fjöldi stjórnarmanna í félögum innan SGS: 242. Skipting eftir kyni: Konur 115 og Karlar 127

Alþýðusamband Íslands

Samstæðureikningur 2003

Í samstæðunni eru:

*Sambandssjóður ASÍ
Vinnudeilusjóður ASÍ
Menningar- og fræðslusjóður ASÍ
Listasafn ASÍ
Eignarhaldsfélagið Sætúni 1 ehf.
Mimir - simeinntun ehf.
Fræðslumiðstöð atvinnulífsins ehf.*

Alþýðusamband Íslands
Sætúni 1
105 Reykjavík

Efnisyfirlit

Áritun endurskoðenda.....	Bls.	1
Áritun og skýrsla stjórnar.....	"	2
Rekstrarreikningur.....	"	3
Efnahagsreikningur.....	"	4-5
Sjóðstreymi.....	"	6

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar Alþýðusambands Íslands

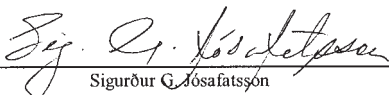
Við höfum yfirfarið samstæðureikning ASÍ fyrir árið 2003, sem byggir á endurskoðuðum ársreikningum Sambandssjóðs, Vinnudeilusjóðs, Menningar- og fræðslusjóðs og Listasafns ásamt endurskoðuðum ársreikningum einkahlutafélaganna Ehfl. Sætúns 1, Mímis - símenntunar og Fræðslumiðstöðvar atvinnulíffsins, fyrir sama ár.

Við gerð samstæðureikningsins hefur öllum helstu innbyrðis viðskiptum aðila innan samstæðunnar verið jafnað út svo og innbyrðis viðskiptastöðu.

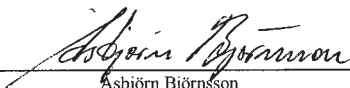
Með vísan til áritana endurskoðenda á framangreinda ársreikninga sem mynda samstæðuna, er það álit okkar að samstæðureikningurinn gefi glögga mynd af afkomu samstæðu ASÍ fyrir árið 2003, efnahag hennar 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003.

Reykjavík, 20. maí 2004

Ernst & Young hf.

Sigurður G. Jósaafatsson
endurskoðandi

Ásbjörn Björnsson
endurskoðandi

Áritun og skýrsla stjórnar

Rekstrarreikningur fyrir árið 2003, efnahagsreikningur 31/12 2003 og sjóðstreymi ársins 2003 fyrir samstæðu ASÍ samanstendur af Sambandssjóði, Vinnudeilusjóði, Menningar- og fræðslusjóði og Listasafni, auk dótturfélaganna Ehfl. Sætúns I ehf., Mímis símenntunar ehf. og Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins ehf. Endurskoðaðir ársreikningar félaga og sjóða samstæðunnar fylgja samstæðureikningnum og vísast til þeirra varðandi rekstur og efnahag einstakra félaga og sjóða.

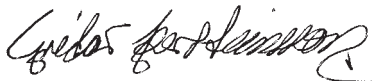
Eignarhlutur ASÍ í dótturfélögnum er þannig að í Eignarhaldsfélaginu Sætúni I ehf. er eignarhluturinn 80,32%, Mími - símenntun ehf., 100% eignarhlutur og í Fræðslumiðstöð atvinnulífsins ehf., 50%

Afkoma samstæðunnar á árinu 2003 var jákvæð um 21,9 millj. kr. Eigið fé samstæðunnar var jákvætt um 322 millj. kr. í árslok.

Með vísan til áritunar á einstaka ársreikninga innan samstæðunnar, staðfestir miðstjórn Alþýðusambands Íslands og framkvæmdastjóri hér með samstæðureikninginn með áritun sinni.

Reykjavík, 20. maí 2004

F.h. miðstjórnar:

Framkvæmdastjóri:

Rekstrarreikningur 2003

Rekstrartekjur	2003	2002
Framlög og styrkir.....	73.100.000	29.830.000
Skattar.....	135.764.514	130.378.474
Aðrar tekjur.....	110.585.271	92.766.631
	<u>319.449.785</u>	<u>252.975.105</u>
Rekstrargjöld		
Laun og starfsmannakostnaður.....	142.359.857	104.409.066
Annar rekstrarkostnaður.....	155.321.593	121.461.181
Afskriftir.....	9.789.050	10.184.198
	<u>307.470.500</u>	<u>236.054.445</u>
Hagnaður fyrir fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	<u>11.979.285</u>	<u>16.920.660</u>
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)		
Vaxtatekjur og verðbætur.....	11.904.541	10.319.454
Vaxtagjöld.....	(19.343.661)	(23.966.593)
Áhrif dótturfélaga.....	495.800	1.527.070
	<u>(6.943.320)</u>	<u>(12.120.069)</u>
Hagnaður fyrir aðrar tekjur og gjöld	<u>5.035.965</u>	<u>4.800.591</u>
Aðrar tekjur og (gjöld):		
Breyting lífeyrisskuldbindinga.....	(4.037.250)	(20.528.443)
Söluhagnaður eigna.....	20.861.504	0
	<u>16.824.254</u>	<u>(20.528.443)</u>
Hagnaður (tap) ársins	<u>21.860.219</u>	<u>(15.727.852)</u>

Efnahagsreikningur

Eignir	31.12.2003	31.12.2002
Fastafjármunir		
Varanlegir rekstrarfjármunir		
Fasteignir, lóðir og fasteignaréttindi.....	300.021.645	412.320.591
Listaverkasafn.....	16.280.099	16.250.099
Áhöld, búnaður og fleira.....	12.996.548	11.464.088
Áhættufjármunir og langtímakröfur		
Skuldabréf.....	104.746.830	758.910
Hlutabréf.....	0	88.195.777
Fastafjármunir samtals	434.045.122	528.989.465
Veltufjármunir		
Viðskiptakröfur og aðrar skammtímakröfur.....	41.174.259	30.151.480
Handbært fé.....	228.235.567	88.015.309
Veltufjármunir samtals	269.409.826	118.166.789
Eignir samtals	703.454.948	647.156.254

31. desember 2003

Skuldir og eigið fé	31.12.2003	31.12.2002
Eigið fé		
Óráðstafað eigið fé.....	321.951.092	300.055.255
Eigið fé samtals	<u>321.951.092</u>	<u>300.055.255</u>
Hlutdeild minnihluta í eigin fé dótturfélaga.....	18.325.335	18.571.135
Skuldir		
Skuldbindingar		
Fjármagnstekjuskattskuldbinding.....	1.093.191	176.133
Lífeyrisskuldbindingar.....	111.800.673	107.763.423
Skuldbindingar samtals	<u>112.893.864</u>	<u>107.939.556</u>
Langtímaskuldir		
Skuldabréfalán.....	184.200.115	186.495.398
Langtímaskuldir samtals	<u>184.200.115</u>	<u>186.495.398</u>
Skammtímaskuldir		
Viðskiptaskuldir og aðrar skammtímaskuldir.....	37.460.910	20.667.093
Næsta árs afborgun af langtímalánum.....	7.376.219	7.111.407
Fyrirfram innheimtar tekjur.....	21.247.413	6.316.410
Skammtímaskuldir samtals	<u>66.084.542</u>	<u>34.094.910</u>
Skuldir og skuldbindingar samtals	<u>363.178.521</u>	<u>328.529.864</u>
Skuldir og eigið fé samtals	<u><u>703.454.948</u></u>	<u><u>647.156.254</u></u>

Sjóðstreymi 2003

Handbært fé frá (til) rekstrar	2003	2002
Hagnaður (tap) ársins	21.860.219	(15.727.852)
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:		
Afskriftir fasta fjármuna.....	9.789.050	10.184.198
Verðbætur af langtímaskuldum og eignum.....	4.656.397	669.076
Söluhagnaður.....	(20.861.504)	0
Áhrif dótturfélaga.....	(495.800)	(1.527.070)
Breyting skuldbindinga.....	4.954.308	19.595.113
Hreint veltufé frá rekstri	<u>19.902.670</u>	<u>13.193.465</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum.....	<u>18.899.797</u>	<u>(21.431.177)</u>
Handbært fé frá (til) rekstrar	<u>38.802.467</u>	<u>(8.237.712)</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Fjárfestingar í varanlegum rekstrarfjármunum:		
Kaupverð varanlegra rekstrarfjármuna.....	(7.473.064)	(46.541.391)
Söluverð varanlegra rekstrarfjármuna.....	112.136.500	0
Breyting verðbréfaeignar.....	2.633.091	7.541
Fjárfestingarhreyfingar	<u>107.296.527</u>	<u>(46.541.391)</u>
Fjármögnunarhreyfingar		
Innborgað hlutafé.....	250.000	21.275.735
Skammtímalán, (lækkun), hækkun.....	1.054.095	11.625.063
Afborganir langtímalána.....	(7.182.832)	(49.007.936)
Fjármögnunarhreyfingar	<u>(5.878.737)</u>	<u>(16.099.598)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	140.220.257	(70.878.701)
Handbært fé í årsbyrjun	88.015.309	158.894.010
Handbært fé í árslok	<u>228.235.567</u>	<u>88.015.309</u>

Sambandssjóður ASÍ
Ársreikningur 2003

Alþýðusamband Íslands
Sættúni 1
105 Reykjavík

Efnisyfirlit

Áritun endurskoðanda.....	Bls.	1
Áritun og skýrsla stjórnar og áritun kjörinna skoðunarmanna.....	"	2
Rekstrarreikningur.....	"	3
Efnahagsreikningur.....	"	4-5
Sjóðstreymi.....	"	6
Skýringar og sundurliðanir.....	"	7-12

Áritun endurskoðanda

Til stjórnar Alþýðusambands Íslands

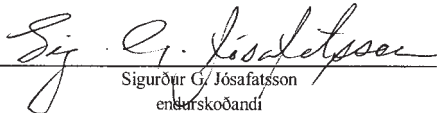
Við höfum endurskoðað ársreikning Sambandssjóðs ASÍ fyrir árið 2003. Ársreikningurinn hefur að geyma áritun og skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum sambandsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

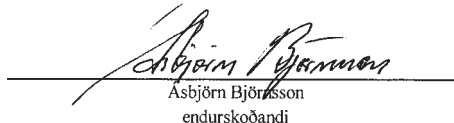
Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Sambandssjóðs ASÍ á árinu 2003, efnahag þess 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 20. maí 2004

Ernst & Young hf.

Sigurður G. Jósafatsson
endurskoðandi

Asbjörn Björnsson
endurskoðandi

Áritun og skýrsla stjórnar

Ársreikningur Sambandssjóðs ASÍ er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og ársreikningur árið áður.

Með tilvísun til áritunar endurskoðenda staðfestir miðstjórn Alþýðusambands Íslands og framkvæmdastjóri hér með ársreikning Sambandssjóðs ASÍ fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 20/maí 2004

F.h. miðstjórnar:

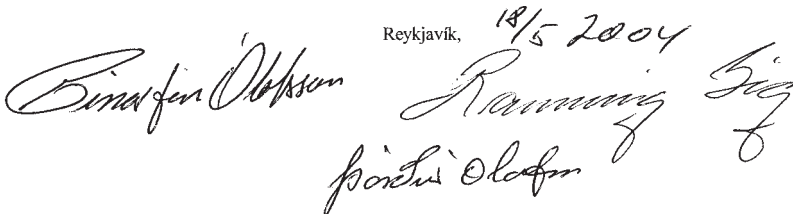
Framkvæmdastjóri:

Áritun kjörinna skoðunarmanna

Við undirritaðir kjörnir skoðunarmenn Alþýðusambands Íslands höfum farið yfir meðfylgjandi reikninga fyrir árið 2003 og sjáum ekki ástæðu til athugasemda.

Reykjavík, 18/5 2004

Rekstrarreikningur 2003

Rekstrartekjur	Skýr.	2003	2002
Skatttekjur.....		115.671.364	115.891.576
Framlög frá ríkissjóði.....		30.000.000	19.300.000
Aðrar rekstrartekjur.....	8	13.086.366	6.844.391
		<u>158.757.730</u>	<u>142.035.967</u>
Rekstrargjöld			
Laun og starfsmannakostnaður.....	9	89.061.144	73.199.373
Útgáfu- og kynningarstarfsemi.....		9.279.393	12.658.849
Þátttaka í alþjóðastarfi.....	10	6.652.752	5.619.985
Fundir og nefndastörf.....		13.077.596	7.641.764
Félagslegur kostnaður.....	11	3.944.206	3.778.383
Félagsleg fræðsla.....		0	2.414.483
Rekstur skrifstofu.....		15.217.084	11.263.901
Húsnæðiskostnaður.....	12	28.358.536	26.135.951
Afskriftir	1, 2, 5, 13	1.267.827	2.989.943
		<u>166.858.537</u>	<u>145.702.632</u>
Tap fyrir fjármunatekjur og fjármagnsgjöld		(8.100.807)	(3.666.665)
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)			
Vaxtatekjur.....		10.714.186	6.657.380
Vaxtagjöld.....		(5.601.059)	(4.975.479)
		<u>5.113.127</u>	<u>1.681.901</u>
Tap fyrir aðrar tekjur og gjöld		(2.987.681)	(1.984.764)
Aðrar tekjur og (gjöld):			
Söluhagnaður eigna.....		20.861.504	0
Hækkun lífeyrisskuldbindingar.....	7	(4.037.250)	(20.528.443)
		<u>16.824.254</u>	<u>(20.528.443)</u>
Hagnaður (tap) ársins		<u>13.836.573</u>	<u>(22.513.207)</u>

Efnahagsreikningur

Eignir	Skýr	31.12.2003	31.12.2002
Fastafjármunir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	2, 3		
Fasteignir, lóðir og fasteignaréttindi.....		11.889.500	106.431.000
Skrifstofu- og tölvubúnaður.....		5.016.407	5.545.072
Áhættufjármunir og langtímakröfur			
Eignarhlutar í dótturfélögum.....	4	84.879.688	85.787.069
Eignarhlutar í öðrum félögum.....		0	88.195.777
Aðrir áhættufjármunir.....		104.746.830	758.910
Fastafjármunir samtals		206.532.425	286.717.828
 Veltufjármunir			
Skammtímakröfur			
Viðskiptakröfur.....	5	18.520.103	17.245.447
Kröfur á tengda sjóði og - félög.....		12.546.443	4.437.361
Aðrar skammtímakröfur.....		5.459.571	788.397
Næsta árs afborgun af skuldabréfum.....		8.043	7.310
Handbært fé	1		
Markaðsverðbréf skráð á verðbréfaþingi.....		181.983.461	29.674.648
Innstæður í innlánsstofnunum.....		11.361.117	35.787.242
Veltufjármunir samtals		229.878.738	87.940.405
 Eignir samtals		436.411.163	374.658.233

31. desember 2003

Skuldir og eigið fé

	<i>Skýr.</i>	31.12.2003	31.12.2002
Eigið fé			
Óráðstafað eigið fé.....		176.403.105	152.939.412
Eigið fé samtals	6	176.403.105	152.939.412

Skuldir

Skuldbindingar

Fjármagnstekjuskattskuldbinding.....	7	1.093.191	176.133
Lífeyrisskuldbinding.....		111.800.673	107.763.423
Skuldbindingar samtals		112.893.864	107.939.556

Langtímaskuldir

Vinnudeilusjóður ASÍ.....		102.114.537	91.720.043
Menningar- og fræðslusjóður ASÍ.....		19.694.593	0
Langtímaskuldir samtals		121.809.130	91.720.043

Skammtímaskuldir

Fyrirfram innheimtar tekjur.....		847.413	564.415
Skuldir við tengda sjóði og - félög.....		3.477.290	10.467.435
Aðrar skammtímaskuldir.....		20.980.361	11.027.371
Skammtímaskuldir samtals		25.305.064	22.059.222

Skuldir samtals		260.008.058	221.718.821
------------------------	--	-------------	-------------

Skuldir og eigið fé samtals		436.411.163	374.658.233
------------------------------------	--	-------------	-------------

Sjóðstreymi 2003

Handbært fé frá rekstri	Skýr.	2003	2002
Hagnaður (tap) ársins.....		13.836.573	(22.513.207)
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:			
Afskriftir fasta fjármuna.....	2,13	1.042.117	2.526.402
Verðbætur af langtímaskuldum og -eignum.....		(495.964)	48.082
Söluhagnaður eigna.....		(20.861.504)	0
Breyting skuldbindinga.....	7	4.954.308	19.595.113
Hreint veltufé frá (til) rekstrar		<u>(1.524.470)</u>	<u>(343.610)</u>
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum:			
Viðskiptakröfur, (hækkun) lækkun.....		(13.974.464)	(3.130.185)
Skammtímaskuldir, hækkun (lækkun).....		17.629.590	5.596.740
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum		<u>3.655.126</u>	<u>2.466.555</u>
Handbært fé frá rekstri		<u>2.130.656</u>	<u>2.122.945</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Keyptur skrifstofu- og tölvubúnaður.....		(513.452)	(5.807.238)
Keypt hlutabréf.....		(6.284.301)	(96.824.265)
Söluandvirði fasteignar.....		98.257.500	0
Breyting verðbréfaeignar.....		2.633.091	7.541
Fjárfestingarhreyfingar		<u>94.092.838</u>	<u>(102.623.962)</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Hækkun skulda við sjóði.....		10.838.881	4.828.966
Skammtímalán, hækkun (lækkun).....		(9.092.989)	23.436.962
Yfirfærsla eigna frá MFA.....		29.913.301	0
Fjármögnunarhreyfingar		<u>31.659.193</u>	<u>28.265.928</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		127.882.687	(72.235.089)
Handbært fé í ársbyrjun		65.461.891	137.696.980
Handbært fé í árslok		<u>193.344.578</u>	<u>65.461.891</u>

Skýringar

Reikningskilaaðferðir

1. Ársreikningurinn er hluti af samstæðureikningi ASÍ.

Fasteignir eru bókfærðar við fasteignamatí. Endurbætur fasteigna eru eignfærðar og þær matsbreytingar sem verða á fasteignamatí á milli ára eru færðar beint á eigið fé. Árleg afskrift fasteigna með gjaldfærslu í rekstrarreikning sjóðsins er því ekki gerð.

Hlutdeild í afkomu dótturfélaga er færð beint á eigið fé sjóðsins. Með þessum hætti endurspeglar rekstrarreikningurinn betur eiginlegan rekstur sjóðsins á árinu. Í samstæðureikningi ASÍ koma áhrif dótturfélaga og -sjóða ASÍ inn í rekstrarreikning ársins.

Að öðru leyti er ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga og reglugerð nr. 696/1996 um framsetningu og innihald ársreikninga. Hann er gerður eftir sömu reikningskilaaðferðum og árið áður.

Afskriftir eru reiknaðar sem árlegur hundraðshluti af framreiknuðu stofnverði í árslok 2002, en af kostnaðarverði frá og með 1. janúar 2003. Nánar er getið um afskriftir í skýringu nr. 2.

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar í ársreikninginn. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. janúar 2004. Eignir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi í árslok.

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast bankainnstæður og markaðsverðbréf. Þau markaðsverðbréf sem skráð eru á opinberu verðbréfaþingi eru skráð við síðasta skráða kaupgengi ársins.

Aðrar reikningskilaaðferðir sem snerta einstök efnisatriði ársreikningsins eru tilgreind í skýringum hér á eftir.

Skýringar

Varanlegir rekstrarfjármunir

2. Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Skrifstofu- og tölvubúnaður
Stofniverð 1/1.....	6.795.854
Viðbót á árinu.....	513.452
Selt og niðurlagt.....	0
Stofniverð 31/12.....	<u>7.309.306</u>
Afskrifað 1/1.....	1.250.782
Afskrifað á árinu.....	1.042.117
Afskriftir færðar út.....	0
Afskrifað samtals.....	<u>2.292.899</u>
Bókfært verð 31/12.....	<u>5.016.407</u>
Afskriftahlutföll.....	15-20%

3. Fasteignamat mannvirkja og lóða nam samtals 11,9 milljónum króna, en brunabótamat sömu eigna nemur kr.15,9 milljónum króna..

Sumarhús í Ölfusborgum nr. 37 sem er að hálfu í eigu ASÍ, en á hálfu í eigu Sameignar- og rekstrarfélags Ölfusborga er bókfært á 3.998 þús. kr. Brunabótamat eignarhlutans er 5.521 þús. kr.

Grensásvegur 16 er bókfærður á 7.891 þús. kr, en brunabótamat sömu fasteignar er 10.710 þús. kr.

Fasteignin að Grensásvegi 16 er á söluskrá.

Skýringar

Áhættufjármunir og langtímakröfur

4. Eignahlutar í dótturfélögum

	Eignar- hlutur	Nafnverð	Bókfært verð
Mímír-símenntun ehf.....	100,00%	16.034.301	12.976.513
Eignarhaldsfélagið Sætún 1 ehf.....	80,32%	87.225.857	70.968.122
Fræðslumiðstöð atvinnulífsins ehf.....	50,00%	250.000	935.053
			<u>84.879.688</u>

Bókfært virði eignarhlutanna samsvarar eignarhlut sjóðsins í eigin fé dótturfélaganna

Skammtímakröfur

5. Skammtímakröfur eru færðar niður í ársreikningnum og nemur niðurfærslan 300.000 kr. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða, heldur er myndaður mótreikningur, sem mæta á þeim kröfum, sem kunna að tapast og er hann dreginn frá óinnheimtum kröfum í árslok í efnahagsreikningi. Á árinu eru gjaldfærðar kr. 225.710 vegna tapaðra krafna og breytinga á niðurfærslu. Breytingin greinist þannig:

	2003	2002
Afskriftareikningur 1/1.....	300.000	1.200.000
Afskrifaðar kröfur á árinu.....	(225.710)	(1.363.541)
Framlag í afskriftareikning, gjaldf. á árinu.....	225.710	463.541
Afskriftareikningur 31/12.....	<u>300.000</u>	<u>300.000</u>

Eigið fé

6. Yfirlit um óráðstafað eigið fé:

Eigið fé 1/1.....	152.939.412
Yfirfærsla MFA 1/1.....	16.034.301
Leiðr. eigið fé 1/1.....	168.973.713
Hagnaður ársins.....	13.836.573
Hlutdeild í afkomu dótturfélaga.....	(7.191.682)
Aðrar breytingar.....	784.500
Eigið fé 31/12.....	<u>176.403.105</u>

Skýringar

Lífeyrisskuldbinding:

7. Lífeyrisskuldbinding ASÍ er færð í ársreikninginn. Samkvæmt tryggingafræðilegum útreikningi er skuldbinding launagreiðenda 60% hluti af áfallinni lífeyrisskuldbindingu hjá Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins, eða kr.111.800.673.

Lífeyrisskuldbindingin sundurliðast þannig:

	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Lífeyrisskuldbinding í ársbyrjun.....	107.763.423	87.234.980
Framlag vegna lífeyrisgreiðslna ársins.....	(4.252.713)	(4.592.328)
Breyting á lífeyrisskuldbindingu á árinu.....	8.289.963	25.120.771
	<u>111.800.673</u>	<u>107.763.423</u>

Breytingar á árinu eru færðar í rekstrarreikning þannig:

	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Gjaldfært meðal launa og tengdra gjalda, greiðslur ársins.....	4.252.713	4.592.328
Gjaldfært meðal annara gjalda, önnur breyting.....	4.037.250	20.528.443
	<u>8.289.963</u>	<u>25.120.771</u>

Sundurliðanir

	2003	2002
8. Aðrar rekstrartekjur		
Útgáfu- og kynningarstarfsemi.....	1.784.087	2.690.183
Seld þjónusta.....	0	416.378
Húsaleigutekjur.....	11.280.079	3.701.058
Annað.....	22.200	36.772
	<u>13.086.366</u>	<u>6.844.391</u>
9. Laun og starfsmannakostnaður:		
Laun.....	79.238.485	58.612.266
Launatengd gjöld.....	15.060.568	9.672.400
Millifærð laun og tengd gjöld.....	(16.526.489)	(4.594.411)
Lífeyrisgreiðslur á árinu	4.252.713	4.592.328
Annar starfsmannakostnaður.....	7.035.867	5.216.790
	<u>89.061.144</u>	<u>73.499.373</u>
10. Þátttaka í alþjóðastarfi:		
Iðgjöld til alþjóðasamtaka launafólks.....	3.270.952	3.084.335
Erlend samskipti.....	3.381.800	2.535.650
	<u>6.652.752</u>	<u>5.619.985</u>
11. Félagslegur kostnaður:		
Lögfræðiaðstoð vegna sjómannadeilu.....	0	1.075.274
Könnun Hagfræðistofnunar vegna eftirlauna.....	0	500.000
Aðkeypt sérfræðiaðstoð vegna sérverkefna.....	644.288	0
Annar kostnaður vegna sérverkefna.....	17.660	0
Kostnaður vegna Rúmena.....	312.329	0
Kostnaður vegna Kárahnjúkav.....	636.596	0
Sögusafn ASÍ.....	300.000	568.611
Sérstakt framlag ASÍ til Listasafnsins.....	194.163	284.498
Framlag til ÞSSÍ.....	1.000.000	900.000
Framlag til Ráðgjafarstofu.....	118.000	0
Framlag til Menntar.....	450.000	450.000
Önnur framlög.....	121.490	
Annað.....	149.680	0
	<u>3.944.206</u>	<u>3.778.383</u>
12. Húsnæðiskostnaður:		
Húsaleiga að Sætúni 1	12.952.629	12.427.608
Húsaleiga að Sætúni 1, norðurhús.....	8.050.284	7.819.247
Annar húsnæðiskostnaður.....	7.355.623	5.889.096
	<u>28.358.536</u>	<u>26.135.951</u>

Sundurliðanir

	2003	2002
13. Afskriftir:		
Afskrift fastafjármuna.....	1.042.117	2.526.402
Afskrift viðskiptakrafna	225.710	463.541
	<hr/>	<hr/>
	1.267.827	2.989.943

Vinnudeilusjóður ASÍ

Ársreikningur 2003

Alþýðusamband Íslands
Sættúni 1
105 Reykjavík

Efnisyfirlit

Áritun endurskoðanda.....	Bls.	1
Áritun og skýrsla stjórnar og áritun kjörinna skoðunarmanna.....	"	2
Rekstrarreikningur.....	"	3
Efnahagsreikningur.....	"	4-5
Skýringar.....	"	6

Áritun endurskoðanda

Til stjórnar Alþýðusambands Íslands

Við höfum endurskoðað ársreikning Vinnudeilusjóðs ASÍ fyrir árið 2003. Ársreikningurinn hefur að geyma áritun og skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum sambandsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

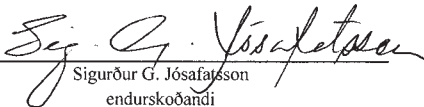
Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg vissa fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Vinnudeilusjóðs ASÍ á árinu 2003, efnahag 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög og góða reikningskilavenju.

Reykjavík,

20. maí 2004

Ernst & Young hf.

Sigurður G. Jósafatsson
endurskoðandi

Áritun og skýrsla stjórnar

Ársreikningur Vinnudeilusjóðs ASÍ er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og ársreikningur árið áður.

Með tilvísun til áritunar endurskoðenda staðfestir miðstjórn Alþýðusambands Íslands og framkvæmdastjóri hér með ársreikning Vinnudeilusjóðs ASÍ fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 20. maí 2004

F.h. miðstjórnar:

Framkvæmdastjóri:

Áritun kjörinna skoðunarmanna

Við undirritaðir kjörnir skoðunarmenn Alþýðusambands Íslands höfum farið yfir meðfylgjandi reikninga fyrir árið 2003 og sjáum ekki ástæðu til athugasemda.

Reykjavík, 18/5 2004
Einnir fjórir Ólafur Rannvingur Sigurðsson
Ólafur Ólafsson

Rekstrarreikningur 2003

Rekstrartekjur	2003	2002
Skatttekjur.....	5.023.288	4.828.966
	<u>5.023.288</u>	<u>4.828.966</u>
Hagnaður fyrir fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	<u>5.023.288</u>	<u>4.828.966</u>
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)		
Vaxtatekjur og verðbætur.....	5.371.206	4.252.646
	<u>5.371.206</u>	<u>4.252.646</u>
Hagnaður ársins	<u><u>10.394.494</u></u>	<u><u>9.081.612</u></u>

Efnahagsreikningur

Eignir

	31.12.2003	31.12.2002
Inneign hjá Sambandssjóði ASÍ.....	102.114.537	91.720.043
Alls	<u>102.114.537</u>	<u>91.720.043</u>

Eignir samtals 102.114.537 91.720.043

31. desember 2003

Skuldir og eigið fé

	<i>Skýr.</i>	31.12.2003	31.12.2002
Eigið fé			
Óráðstafað eigið fé.....		102.114.537	91.720.043
Eigið fé samtals	2	<u>102.114.537</u>	<u>91.720.043</u>

Skuldir og eigið fé samtals 102.114.537 91.720.043

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Ársreikningurinn er hluti af samstæðureikningi ASÍ.

Hann er gerður í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga og reglugerð nr. 696/1996 um framsetningu og innihald ársreikninga. Hann er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Eigið fé

2. Yfirlit um óráðstafað eigið fé:

Eigið fé 1/1.....	91.720.043
Hagnaður ársins.....	10.394.494
Eigið fé 31/12.....	<u>102.114.537</u>

Menningar- og fræðslusjóður ASÍ
Ársreikningur 2003

Alþýðusamband Íslands
Sætúni 1
105 Reykjavík

Efnisyfirlit

Áritun endurskoðanda.....	Bls.	1
Áritun og skýrsla stjórnar og áritun kjörinna skoðunarmanna.....	"	2
Rekstrarreikningur.....	"	3
Efnahagsreikningur.....	"	4-5
Skýringar.....	"	6

Áritun endurskoðanda

Til stjórnar Alþýðusambands Íslands

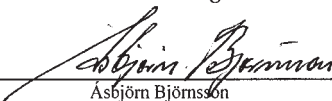
Við höfum endurskoðað ársreikning Menningar- og fræðslusjóðs ASÍ fyrir árið 2003. Ársreikningurinn hefur að geyma áritun og skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum sambandsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álit sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg vissa fái um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu Menningar- og fræðslusjóðs ASÍ á árinu 2003, efnahag 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög og góða reikningskilavenju.

Reykjavík, *20. maí 2004*

Ernst & Young hf.

Asbjörn Björnsson
endurskoðandi

Áritun og skýrsla stjórnar

Menningar- og fræðslusjóður ASÍ var stofnaður með yfirtöku hluta eigna MFA í upphafi ársins 2003 og er þetta fyrsta starfsár sjóðsins.

Með tilvisun til áritunar endurskoðenda staðfestir miðstjórn Alþýðusambands Íslands og framkvæmdastjóri hér með ársreikning Menningar- og fræðslusjóð ASÍ fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 20. maí 2004

F.h. miðstjórnar:

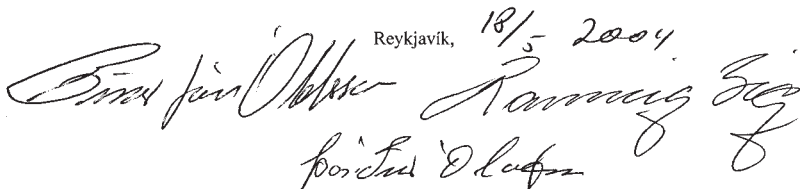

Framkvæmdastjóri:

Áritun kjörinna skoðunarmanna

Við undirritaðir kjörnir skoðunarmenn Alþýðusambands Íslands höfum farið yfir meðfylgjandi reikninga fyrir árið 2003 og sjáum ekki ástæðu til athugasemda.

Reykjavík, 18/5 2004.

Rekstrarreikningur 2003

Rekstrartekjur	2003
Skatttekjur.....	10.046.574
Framlag frá ríkissjóði.....	4.500.000
	<hr/>
	14.546.574
	<hr/>
Rekstrargjöld	
Framlag til FA vegna námskeiða aðildarfélaganna.....	2.033.586
Framlag til Mímis-símenntunar vegna húsnæðismála.....	3.605.432
Framlag til Mímis-símenntunar vegna yfirfærslu verkefna.....	2.496.000
Námsefni og þarfagreiningar.....	410.828
Námskeiðahald.....	185.135
	<hr/>
	8.730.981
	<hr/>
Hagnaður fyrir fjármunatekjur og fjármagnsgjöld	5.815.593
	<hr/>
Hagnaður ársins	5.815.593
	<hr/> <hr/>

Efnahagsreikningur

Eignir

31.12.2003

Inneign hjá Sambandssjóði ASÍ.....	19,694,593
Alls	<u>19,694,593</u>

Eignir samtals

19,694,593

31. desember 2003

Skuldir og eigið fé

	<i>Skýr.</i>	31.12.2003
Eigið fé		
Óráðstafað eigið fé.....		19.694.593
Eigið fé samtals	2	<u>19.694.593</u>

Skuldir og eigið fé samtals 19.694.593

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Ársreikningurinn er hluti af samstæðureikningi ASÍ.

Hann er gerður í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga og reglugerð nr. 696/1996 um framsetningu og innihald ársreikninga.

Eigið fé

2. Yfirlit um óráðstafað eigið fé:

Eigið fé 1/1.....	0
Eignayfirfærsla frá MFA.....	13.879.000
Hagnaður ársins.....	5.815.593
Eigið fé 31/12.....	<u>19.694.593</u>

Listasafn ASÍ
Ársreikningur 2003

Listasafn ASÍ
Freyjugötu 41
101 Reykjavík

Efnisyfirlit

Áritun endurskoðenda.....	Bls.	1
Áritun og skýrsla stjórnar og áritun kjörinna skoðunarmanna.....	"	2
Rekstrarreikningur.....	"	3
Efnahagsreikningur.....	"	4-5
Sjóðstreymi.....	"	6
Skýringar og sundurliðanir.....	"	7-12

Áritun endurskoðenda

Til rekstrarstjórnar Listasafns ASÍ

Við höfum endurskoðað ársreikning Listasafns ASÍ fyrir árið 2003. Ársreikningurinn hefur að geyma áritun og skýrslu stjórnar og skoðunarmanna, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af rekstrarstjórn safnsins og á ábyrgð hennar í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur meðal annars í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu safnsins á árinu 2003, efnahag þess 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík

20. maí 2004

Ernst & Young hf.

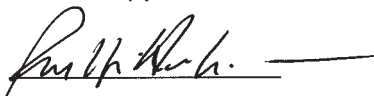

Asbjörn Björnsson
endurskoðandi

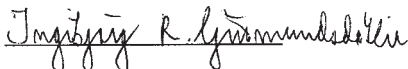
Áritun og skýrsla stjórnar

Ársreikningur Listasafns ASÍ er í öllum meginatriðum gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og ársreikningur árið áður.

Með tilvísun til áritunar endurskoðenda staðfestir rekstrarstjórn Listasafns ASÍ hér með ársreikning safnsins fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík 20. maí 2004

Áritun kjörinna skoðunarmanna

Undirritaðir, skoðunarmenn Alþýðusambands Íslands, höfum farið yfir meðfylgjandi reikninga Listasafns ASÍ fyrir árið 2003 og sjáum ekki ástæðu til athugasemda.

Reykjavík 18/5-2004

Rekstrarreikningur 2003

Rekstrartekjur	Skýr.	2003	2002
Skattar, styrkir og framlög.....	9	10.717.451	10.113.464
Vinnustaðasýningar.....	10	9.269.390	6.434.900
Leiga á sal, útseld vinna.....		30.000	148.888
Aðrar tekjur.....		154.733	390.920
		20.171.574	17.088.172
Rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld.....	11	7.655.132	6.425.941
Annar rekstrarkostnaður.....	12	8.570.266	4.235.663
Kostnaður vegna vinnustaðasýninga.....	13	1.890.148	1.612.214
Kostnaður vegna annarra sýninga.....	14	55.278	1.179.504
Birgðabreyting.....	4	0	17.000
Afskriftir.....	1,2	1.088.968	880.991
		19.259.792	14.351.313
Hagnaður fyrir fjármunatekjur og fjármagnsgjöld		911.782	2.736.859
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)			
Vaxtatekjur.....		108.485	221.376
Vaxtagjöld og verðbætur.....		(2.004.185)	(1.890.516)
Fjármagnstekjuskattur.....		(10.841)	(22.127)
		(1.906.541)	(1.691.266)
Hagnaður (tap) ársins		(994.759)	1.045.592

Efnahagsreikningur

Eignir	<i>Skýr</i>	31.12.2003	31.12.2002
Fastafjármunir			
Varanlegir rekstrarfjármunir			
Fasteign.....		34.306.484	35.114.829
Listaverkasafn.....		16.280.099	16.250.099
Tæki og búnaður.....		764.325	489.912
Fastafjármunir samtals	2,3	51.350.908	51.854.840
 Veltufjármunir			
Birgðir.....	4	17.000	17.000
Viðskiptakröfur.....	5	1.271.259	1.235.842
Fyrirframgreiddur kostnaður.....		350.443	196.822
Handbært fé.....	1	1.604.968	2.989.689
Veltufjármunir samtals		3.243.670	4.439.353
Eignir samtals		54.594.578	56.294.193

31. desember 2003

Eigið fé og skuldir

	<i>Skýr.</i>	31.12.2003	31.12.2002
Eigið fé			
Óráðstafað eigið fé.....		23.738.857	24.733.615
Eigið fé samtals	6	23.738.857	24.733.615

Skuldir

Langtímaskuldir

Reykjavíkurborg.....		18.243.386	18.382.720
Lífeyrissjóður verslunarmanna.....		5.991.471	6.360.919
Næsta árs afborganir.....		(1.253.969)	(1.151.531)
Langtímaskuldir samtals	7,8	22.980.888	23.592.108

Skammtímaskuldir

Ógreiddur kostnaður.....		1.017.028	1.147.441
Ógreitt vegna starfsmanna.....		684.897	882.372
Áfallnir vextir.....		493.952	509.222
ASÍ.....		4.424.988	4.277.904
Næsta árs afborgun af langtímalánum.....	8	1.253.969	1.151.531
Skammtímaskuldir samtals		7.874.833	7.968.469

		Skuldir samtals	30.855.721	31.560.577
--	--	------------------------	------------	------------

		Skuldir og eigið fé samtals	54.594.578	56.294.193
--	--	------------------------------------	------------	------------

Sjóðstreymi 2003

Handbært fé frá rekstri	Skýr.	2003	2002
Hagnaður (tap) ársins		(994.759)	1.045.592
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á fjárstreymi:			
Afskrifir.....	2	1.088.968	880.991
Verðbætur langtímaskulda.....		642.749	486.253
Hreint veltufé frá rekstri		736.958	2.412.836
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum:			
Skammtímakröfur, (hækkun).....		(189.038)	(212.787)
Birgðir, lækkun.....	4	0	17.000
Skammtímaskuldir, (lækkun), hækkun.....		(343.158)	22.264
Breytingar á rekstartengdum eignum og skuldum		(532.196)	(173.523)
Handbært fé frá rekstri		204.762	2.239.313
Fjárfestingarhreyfingar			
Fjárfestingar í varanlegum rekstrarfjármunum:			
Keypt listaverk.....	2	(30.000)	(200.000)
Keypt tæki og búnaður.....	2	(555.036)	(363.230)
Fjárfestingarhreyfingar		(585.036)	(563.230)
Fjármögnunarhreyfingar			
Skammtímalán ASÍ, hækkun, (lækkun).....		147.084	(1.811.899)
Afborganir langtímalána.....		(1.151.531)	(1.065.026)
Fjármögnunarhreyfingar		(1.004.447)	(2.876.925)
Lækkun á handbæru fé		(1.384.721)	(1.200.842)
Handbært fé í ársbyrjun		2.989.689	4.190.531
Handbært fé í árslok		1.604.968	2.989.689

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Ársreikningurinn er hluti af samstæðureikningi ASÍ.

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga og reglugerð nr. 696/1996 um framsetningu og innihald ársreikninga. Hann er í meginatriðum gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Afskriftir eru reiknaðar sem árlegur hundraðshluti af stofnverði m.v. eignarhaldstíma á árinu. Nánar er getið um afskriftir í skýringu nr. 2

Áfallnar verðbætur á höfuðstól skulda eru færðar í ársreikninginn. Verðtryggðar skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. janúar 2004.

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast bankainnstæður.

Aðrar reikningsskilaaðferðir sem snerta einstök efnisatriði ársreikningsins eru tilgreind í skýringum hér á eftir.

Skýringar

Varanlegir rekstrarfjármunir

2. Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteign	Listaverka- safn	Tæki og búnaður	Samtals
Stofnverð 1/1.....	40.417.265	16.250.099	2.356.504	59.023.868
Afskrifað alls 1/1.....	(5.302.436)	0	(1.866.592)	(7.169.028)
Viðbót á árinu.....	0	30.000	555.036	585.036
Afskrifað á árinu.....	(808.345)	0	(280.623)	(1.088.968)
Bókfært verð 31/12.....	34.306.484	16.280.099	764.325	51.350.908
Stofnverð alls 31/12.....	40.417.265	16.280.099	2.911.540	59.608.904
Afskrifað alls 31/12.....	(6.110.781)	0	(2.147.215)	(8.257.996)
Bókfært verð 31/12.....	34.306.484	16.280.099	764.325	51.350.908
Afskriftahlutföll.....	2,00%		15-20%	

Listaverkasafn er fært til eignar með sömu aðferð og undanfarin ár. Einungis keypt verk eru eignfærð en viðhald og endurbætur verka er gjaldfært. Miðstjórn ASÍ leggur safninu árlega til fjárhæð sem nemur kostnaði safnsins við endurbætur og viðhald verka auk fjárfestinga í nýjum verkum. Á árinu eru tekjufærðar kr. 194.163 í ársreikningi safnsins sbr. skýring nr. 9 vegna þessa sérstaka framlags.

3. Fasteign sjóðsins er metin þannig:

	Fasteigna- mat	Vátrygginga- mat	Bókfært verð
Fasteignin Freyjugata 41.....	26.185.000	39.467.000	34.306.484
do lóð.....	5.818.000	0	0
	32.003.000	39.467.000	34.306.484

Fasteignin að Freyjugötu 41 er veðsett til tryggingar langtímaskuldum safnsins, sem námu að uppreiðsluverðmæti kr. 24.728.809 í lok ársins.

Vátryggingarverðmæti listaverkasafns, tækja og búnaðar safnsins nam um 199 millj. kr. í lok ársins.

Skýringar

Birgðir

4. Birgðir söluvöru eru metnar á kostnaðarverði og greinast þannig:

	2003	2002
Bækur útgefnar 1989 og eldri.....	9.250	9.250
Litskyggnur.....	7.750	7.750
	17.000	17.000

Aðrar birgðir söluvara eru ekki metnar til eignar.

Skammtímakröfur

5. Skammtímakröfur eru færðar niður í ársreikningnum og nemur niðurfærslan 1,1 millj. kr. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða, heldur er myndaður mótreikningur, sem mæta á þeim kröfum, sem kunna að tapast og er hann dreginn frá óinnheimtum kröfum í árslok í efnahagsreikningi. Á árinu er ekkert gjaldfært vegna tapaðra krafna og breytinga á niðurfærslu. Afskriftareikningur viðskiptakrafna greinist þannig:

	2003	2002
Afskriftareikningur 1/1.....	1.100.000	1.900.000
Afskrifaðar kröfur á árinu.....	0	(1.294.500)
Framlag í afskriftareikning, gjaldf. á árinu.....	0	494.500
	1.100.000	1.100.000

Eigið fé

6. Yfirlit um Óráðstafað eigið fé:

	Óráðstafað eigið fé
Eigið fé 1/1.....	24.733.615
Tap ársins.....	(994.759)
	23.738.857

Skýringar

Langtímaskuldir

7. Yfirlit um langtímaskuldir:

Verðtryggð lán, vextir 5% & 7%.....	24.234.857
Langtímaskuldir samtals, þ.m.t. næsta árs afborgun.....	<u>24.234.857</u>

8. Afborganir af langtímaskuldum félagsins í árslok greinast þannig á næstu ár:

Afborganir 2004.....	1.253.969
Afborganir 2005.....	1.329.428
Afborganir 2006.....	1.409.561
Afborganir 2007.....	1.494.666
Afborganir 2008.....	1.585.055
Afborganir síðar.....	17.162.178
	<u>24.234.857</u>

Sundurliðanir

	2003	2002
9. Skattar, styrkir og framlög		
Skattur frá verkjalýðsfélögum.....	5.023.288	4.828.966
Ríkisstyrkur.....	5.000.000	3.500.000
Menningarborgarstyrkur.....	500.000	1.500.000
Sérstakt framlag ASÍ.....	194.163	284.498
	10.717.451	10.113.464
10. Vinnustaðasýningar		
Lántökugjald.....	9.046.290	6.873.200
Endurgreiddur kostnaður.....	223.100	56.200
Tapaðar og niðurfærðar kröfur.....	0	(494.500)
	9.269.390	6.434.900
11. Laun og launatengd gjöld		
Laun á skrifstofu.....	3.726.157	3.592.628
Laun aðstoðarfólks.....	2.112.766	1.301.375
Ræsting.....	276.622	287.411
Listráð.....	237.003	158.002
Ökutækjastyrkur.....	230.300	227.675
Launatengd gjöld.....	1.072.284	858.850
	7.655.132	6.425.941

Sundurliðanir

	2003	2002
12. Annar rekstrarkostnaður		
Rafmagn og hiti.....	180.346	189.227
Hreinlætisvörur og þvottur.....	71.617	42.458
Fasteignagjöld.....	260.000	241.169
Viðhald húsnæðis og öryggisgæsla.....	5.436.778	844.270
Áhöld, efni og málverkageymsla.....	48.443	43.145
Viðhald og endurbætur listaverka.....	164.163	84.498
Viðhald áhalda.....	48.654	90.700
Sími og póstburðargjöld.....	294.360	195.078
Pappír, prentun og ritföng.....	249.032	251.734
Þjónusta ASÍ.....	300.000	300.000
Endurskoðun og reikningsleg aðstoð.....	336.898	321.832
Aðkeypt vinna.....	0	171.537
Akstur.....	16.191	26.631
Erlendur ferðakostnaður.....	18.000	300.817
Gjaldfærð áhöld.....	236.873	331.626
Búslóðageymsla.....	0	50.000
Auglýsingar og styrktarlínur.....	289.587	133.923
Vátryggingar.....	550.686	527.692
Listahátíð, ráðstefnur.....	31.000	44.759
Ýmiss kostnaður.....	37.638	44.567
	<u>8.570.266</u>	<u>4.235.663</u>
13. Kostnaður vegna vinnustaðasýninga		
Ferða- og flutningskostnaður.....	331.954	239.675
Höfundaréttargjald.....	1.539.594	1.372.539
Annar kostnaður.....	18.600	0
	<u>1.890.148</u>	<u>1.612.214</u>
14. Kostnaður vegna annarra sýninga		
Kostnaður leigusýninga.....	55.278	101.021
Listahátíðarsýning.....	0	1.078.483
	<u>55.278</u>	<u>1.179.504</u>

Deloitte

**Eignarhaldsfélagið
Sætúni 1 ehf.**

Ársreikningur 2003

Eignarhaldsfélagið Sætúni 1
Sætúni 1
105 Reykjavík

kt. 690601-2650

Eignarhaldsfélagið Sætúni 1 ehf.

Ársreikningur 2003

Efnisyfirlit.

Áritun endurskoðenda	2
Skýrsla stjórnar	3
Rekstrarreikningur.....	4
Efnahagsreikningur	5-6
Sjóðstreymi.....	7
Skýringar	8

Áritun endurskoðenda

Til stjórnar Eignarhaldsfélagsins Sættúni 1

Við höfum endurskoðað ársreikning Eignarhaldsfélagsins Sættúni 1 fyrir árið 2003. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum félagsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju en samkvæmt henni skal skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg vissa fáiast um að ársreikningurinn sé í meginatriðum anmarkalaus. Endurskoðunin felur í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og aðrar upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu félagsins á árinu 2003, efnahag þess 31. desember 2003, og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög, samþykktir félagsins og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 28. apríl 2004

Deloitte hf.

Björg Sigurðardóttir
endurskoðandi

Skýrsla stjórnar

Að álit stjórnar og framkvæmdastjóra Eignarhaldsfélagsins Sætúni 1 ehf. koma fram í ársreikningi þessum allar upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu félagsins í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun á árinu.

Tap af rekstri félagsins var tæpar 6,0 milljónir króna og leggur stjórn félagsins til að tapið verði flutt til næsta árs.

Í lok ársins var hluthafar þeir. Alþýðusamband Íslands með 80,3% eignarhlut, Starfsgreinasamband Íslands með 11,2% og Sjómannasamband Íslands með 8,5%.

Stjórn og framkvæmdastjóri Eignarhaldsfélagsins Sætúni 1 ehf. staðfesta hér með ársreikning félagsins fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 28. apríl 2004

Í stjórn

Gylfi Arnbjörnsson

Grétar Þorsteinsson
stjórnarformaður

Halldór Grönvold

Kristján Bragason

Hólmgeir Jónsson

Framkvæmdastjóri

Rekstrarreikningur ársins 2003

	Skýr.	2003	2002
Húsaleigutekjur.....		25.840.200	24.887.688
Rekstur fasteignar		(9.549.441)	(8.431.084)
Annar rekstrarkostnaður		(162.590)	(405.159)
Afskriftir	2	<u>(5.521.366)</u>	<u>(5.541.689)</u>
Rekstrarhagnaður (tap).....		10.606.803	10.509.756
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld) samtals	10	<u>(16.606.602)</u>	<u>(18.268.654)</u>
Hagnaður (tap) fyrir skatta.....		(5.999.799)	(7.758.898)
Tekju og eignarskattur		<u>0</u>	<u>0</u>
Hagnaður (tap)		<u><u>(5.999.799)</u></u>	<u><u>(7.758.898)</u></u>

31. desember 2003

Eigið fé og skuldir

	Skýr.	31.12.2003	31.12.2002
Eigið fé			
Hlutfé	4-5	108.600.000	108.600.000
Óráðstafað eigið fé		<u>(20.241.595)</u>	<u>(14.241.796)</u>
Eigið fé		<u>88.358.405</u>	<u>94.358.204</u>
Skuldir			
Langtímaskuldir			
Skuldabréfalán	6-7	161.219.227	162.903.290
		<u>161.219.227</u>	<u>162.903.290</u>
Skammtímaskuldir			
Næsta árs afborganir langtímaskulda.....		6.122.250	5.959.876
Aðrar skammtímaskuldir.....		<u>1.574.615</u>	<u>2.153.618</u>
		<u>7.696.865</u>	<u>8.113.494</u>
Skuldir		<u>168.916.092</u>	<u>171.016.784</u>
Eigið fé og skuldir		<u>257.274.497</u>	<u>265.374.988</u>
Veðsetningar og ábyrgðarskuldbindingar	9		

Skýringar

Reikningsskilaaðferðir

1. Ársreikningurinn er í samræmi við lög og góða reikningsskilavenju. Ársreikningurinn er gerður eftir kostnaðarverðsaðferð.

Fylgt er ákvæðum laga um tekju- og eignaskatt við ársuppgjör ársins 2003.

Eignir og skuldir sem bundnar eru visitölu eða gengi erlendra gjaldmiðla eru færðar upp miðað við verðlag eða gengi í árslok.

Aðrar reikningsskilaaðferðir sem snerta einstök efnisatriði ársreikningsins eru tilgreindar í skýringum hér á eftir.

Varanlegir rekstrarfjármunir og afskriftir

2. Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Áhöld og tæki	Fasteignir
Bókfært verð í ársbyrjun.....	1.012.000	256.895.762
Viðbót á árinu.....	0	2.263.865
Selt [og niðurlagt] á árinu	(75.000)	0
Afskrifað á árinu	(187.400)	(5.333.966)
Bókfært verð í árslok.....	<u>749.600</u>	<u>253.825.661</u>
Afskriftarhlutföll	20%	2%

Afskriftir fasteignar eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði en áhalda sem fastur árlegur hundraðshluti af bókfærðu verði í samræmi við ákvæði laga um tekju- og eignaskatt.

3. Fasteignamat og váttryggingamat eigna félagsins í árslok greinist þannig:

	Fasteignamat	Váttrygginga- mat	Bókfært verð
Fasteignir og lóðir	191.638.000	261.257.000	253.825.661
	<u>191.638.000</u>	<u>261.257.000</u>	<u>253.825.661</u>

Skýringar

Skattamál

8. Ekki kemur til greiðslu tekjuskatts vegna yfirfæranlegs skattalegs taps, en það nemur 14 milljónum króna í árslok 2002. Ónýtt skattalegt tap nýttist til frádráttar hagnaði næstu átta til níu ára eftir að það myndast. Yfirfæranlegt tap félagsins má í síðasta lagi draga frá hagnaði sem hér segir:

Frá hagnaði ársins 2004	0
Frá hagnaði ársins 2005.....	0
Frá hagnaði árunna 2006 - 2012.....	20.241.595
	<u>20.241.595</u>

Ábyrgðir og veðsetningar

9. Á eignum félagsins hvíla þinglýst veð og skuldbindingar til tryggingar skuldum þess, sem voru að eftirstöðvum um 168,9 milljónir króna.

Veðsetningar greinast þannig á eignaflokka:

	Eftirstöðvar skuldbindinga	Bókfært verð eigna
Fasteignir.....	167.341.477	253.825.661
	<u>167.341.477</u>	<u>253.825.661</u>

Önnur mál

10. Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld) greinast þannig:

	2003	2002
Vaxtatekjur	455.310	2.815.969
Fjármagnstekjuskattur.....	0	(281.596)
	<u>455.310</u>	<u>2.534.373</u>
Vaxtagjöld til fyrirtækja i félagasamstæðu	0	(152.458)
Önnur vaxtagjöld	(17.061.912)	(20.650.569)
	<u>(17.061.912)</u>	<u>(20.803.027)</u>
	<u>(16.606.602)</u>	<u>(18.268.654)</u>

Sundurliðanir 2003

Sundurliðanir

	2003	2002
Rekstur húseignar		
Rekstur húsfélags	2.294.163	2.296.954
Hiti og rafmagn	498.382	277.543
Fasteignagjöld	3.681.513	3.619.129
Kaup á áhöldum	0	311.124
Viðhald	104.830	224.147
Öryggiskerfi	32.915	173.924
Hreinlætisvörur	57.228	105.113
Vátryggingar	231.891	209.895
Húsaleiga	0	240.000
Annar húsnæðiskostnaður	571.046	0
Ræsting:		
Laun	1.553.246	945.148
Hlutdeild í launakostnaði ASÍ	173.651	
Hlutdeild ASÍ í launum	0	(86.563)
Launatengd gjöld	323.304	126.656
Hlutdeild í launatengdum gjöldum ASÍ	27.272	
Hlutdeild ASÍ í launatengdum gjöldum	0	(11.986)
	<u>9.549.441</u>	<u>8.431.084</u>
Annar rekstrarkostnaður		
Endurskoðun og uppgjör	162.590	147.228
Pappír, prentun, ritföng	0	3.729
Bankakostnaður	0	2
Annar kostnaður	0	254.200
	<u>162.590</u>	<u>405.159</u>
Viðskiptakröfur		
Fjármagnstekjuskattur	17.348	0
	<u>17.348</u>	<u>0</u>
Aðrar skammtímaskuldir		
Ógreiddur kostnaður	364.904	1.039.645
Áfallnir vextir	1.039.970	1.049.426
Ógreidd launatengd gjöld	22.842	21.417
Ógreidd staðgreiðsla	45.928	43.130
Áunnið orlof	100.971	0
	<u>1.574.615</u>	<u>2.153.618</u>

MÍMIR-SÍMENNTUN EHF.

ÁRSREIKNINGUR 2003

EFNISYFIRLIT

	Bls.
Áritun endurskoðenda.....	2
Skýrsla stjórnar og áritun stjórnar á ársreikninginn.....	3
Rekstrarreikningur ársins 2003.....	4
Efnahagsreikningur 31. desember 2003.....	5 - 6
Sjóðstreymi ársins 2003.....	7
Skýringar.....	8
Sundurliðanir.....	9 - 10
Sundurliðun deilda.....	11 - 14

Stjórn Mímis-símenntunar ehf.:

Þórunn H Sveinbjörmsdóttir
Einar Jón Ólafsson
Skúli Thoroddsen
Stefanía Magnúsdóttir
Ólafur Darri Andrason

Frankvæmdastjóri:

Hulda Ólafsdóttir

Kjörinn endurskoðandi:

Grant Thornton endurskoðun ehf.
Theodór S. Sigurbergsson
löggiltur endurskoðandi

ÁRITUN ENDURSKOÐENDA

Til stjórnar og hluthafa Mímis-símenntunar ehf.

Við höfum endurskoðað ársreikning Mímis-símenntunar ehf. fyrir árið 2003 en hann hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum félagsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg vissa fái um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur í sér athuganir á gögnum með úrtakskönnunum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu félagsins á árinu 2003, efnahag þess 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög, samþykktir félagsins og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 19. apríl 2004

Grant Thornton endurskoðun ehf.

Theodor S. Sigurbergsson
löggiltur endurskoðandi

SKÝRSLA STJÓRNAR

Árið 2003 er fyrsta heila starfsár félagsins.

Samkvæmt rekstrarreikningi nam rekstrartap félagsins 3,1 millj.kr. á árinu. Eigið fé félagsins í lok árs var um 13 millj.kr. en var um 10 millj.kr. í byrjun árs. Stjórn félagsins leggur til að rekstrartapi ársins verði ráðstafað til næsta árs. Að öðru leyti vísast til ársreiknings varðandi fjárhagsstöðu félagsins og rekstur þess á liðnu ári.

Launþegar hjá félaginu voru 18 og launagreiðslur félagsins námu um 40 millj.kr. á árinu.

Alþýðusamband Íslands er einn hluthafi félagsins.

Stjórn Mímis-símenntunar ehf. og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning félagsins fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 29. mars 2004

Stjórn

Jóhanna Sveinbjörnsdóttir
Bruni J. Ólaf

Ólafur Davíð Andússon

Steinir Þorvaldur

Framkvæmdastjóri:

Hulda Ólafsdóttir

REKSTRARREIKNINGUR ÁRSINS 2003

	Skýr.	2003
<u>REKSTRARTEKJUR:</u>		
Námskeiðahald.....		86.306.252
Aðrar tekjur.....		6.340.462
		92.646.714
 <u>REKSTRARGJÖLD:</u>		
Kostnaður við námskeiðahald.....		43.598.245
Laun og tengd gjöld.....		33.053.079
Annar rekstrarkostnaður.....		18.359.535
Afskriftir.....	3	1.080.509
		96.091.368
Tap fyrir fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld).....		(3.444.654)
 <u>FJÁRMUNATEKJUR OG (FJÁRMAGNSGJÖLD):</u>		
Vaxtatekjur, verðbætur og arður.....		392.735
Vextir, verðbætur og gengismunur.....		(5.869)
		386.866
 TAP ÁRSINS.....		 (3.057.788)

EFNAHAGSREIKNINGUR

EIGNIR:

	Skýr.	2003
<u>FASTAFJÁRMUNIR:</u>		
Varanlegir rekstrarfjármunir:	3	
Áhöld og tæki.....		4.322.034
Fastafjármunir		<u>4.322.034</u>
<u>VELTUFJÁRMUNIR:</u>		
Skammtímakröfur:		
Viðskiptakröfur.....		7.965.103
Aðrar kröfur.....		2.256.131
Handbært fé:		
Sjóður og bankainnistæður.....	2	8.106.328
Veltufjármunir		<u>18.327.562</u>
EIGNIR SAMTALS		<u><u>22.649.596</u></u>

31. DESEMBER 2003

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ:

	Skýr.	2003
<u>EIGIÐ FÉ:</u>	4	
Hlutfé.....		16.034.301
Ójafnað tap.....		(3.057.788)
Eigið fé samtals		<u>12.976.513</u>

SKAMMTÍMASKULDIR:

Ýmsar skammtímaskuldir.....		9.673.083
Skuldir samtals		<u>9.673.083</u>

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ SAMTALS

22.649.596

SJÓÐSTREYMI ÁRSINS 2003

	Skýr.	2003
<u>HANDBÆRT FÉ (TIL) FRÁ REKSTRI:</u>		
Frá rekstri:		
Tap af reglulegri starfsemi.....		(3.057.788)
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:		
Afskriftir.....		1.080.509
		(1.977.279)
 Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:		
Skammtímakröfur; lækkun (hækkun).....		(10.221.234)
Skammtímaskuldir; hækkun (lækkun).....		9.673.083
		(548.151)
Handbært fé frá (til) rekstrar		(2.525.430)
 <u>FJÁRFESTINGAHREYFINGAR:</u>		
Fjárfest í varanlegum rekstrarfjárumunum.....		(5.402.543)
Fjárfestingarhreyfingar		(5.402.543)
 <u>FJÁRMÖGNUNARHREYFINGAR:</u>		
Innbogað hlutafé.....		6.034.301
Fjármögnunarhreyfingar		6.034.301
 Hækkun (lækkun) á handbæru fé.....		(1.893.672)
 Handbært fé í årsbyrjun.....		10.000.000
Handbært fé í árslok.....		8.106.328

SKÝRINGAR

REIKNINGSSKILAADFERÐIR:

1. Ársreikningur þessi er gerður eftir sömu reikningsskilaadferðum og árið áður og er í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga.

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða gengi viðskiptabanka félagsins á árinu 2003. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur er tóku gildi 1. janúar 2004.

2. Sjóður og bankainnistaður teljast til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis.

VARANLEGIR REKSTRARFJÁRMUNIR:

3. Varanlegir rekstrarfjármunir, endurmat þeirra og afskriftir, sem reiknaðar eru sem fastur árlegur hundradshluti, greinast þannig:

	Áhöld og tæki
Viðbót á árinu.....	5.402.543
Afskrifað á árinu.....	(1.080.509)
Heildareign 31.12. 2003.....	<u>4.322.034</u>
Afskriftarhlutföll.....	20%

EIGIÐ FÉ:

4. Hlutfé félagsins nam 16 millj.kr. í lok ársins. Eitt atkvæði fylgir hverjum einnar krónu hlut í félaginu.

Yfirlit um eiginfjárreikninga:

	Hlutfé	Ójafnað tap	Samtals
Flutt frá fyrra ári.....	10.000.000		10.000.000
Innborgað hlutfé.....	6.034.301		6.034.301
Tap ársins.....		(3.057.788)	(3.057.788)
Eigið fé samtals 31.12. 2003.....	<u>16.034.301</u>	<u>(3.057.788)</u>	<u>12.976.513</u>

SKATTAMÁL:

5. Félagið er framtalsskilyt, en ekki tekjuskattsskilyt og kemur því ekki til álagningar tekjuskatts á næsta ári.

FRÆÐSLUMÍÐSTÓÐ ATVINNULÍFSINS EHF.

ÁRSREIKNINGUR 2003

EFNISYFIRLIT

	Bls.
Áritun endurskoðenda.....	2
Skýrsla stjórnar og áritun stjórnar á ársreikninginn.....	3
Rekstrarreikningur ársins 2003.....	4
Efnahagsreikningur 31. desember 2003.....	5 - 6
Sjóðstreymi ársins 2003.....	7
Skýringar.....	8
Sundurliðanir.....	9

Stjórn Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins ehf.:

Gústaf Adolf Skúlason
Gylfi Ambjörnsson
Emil Bjarni Karlsson
Finnbjörn A. Hermannsson
Garðar Vilhjálmsson
Ingi Bogi Bogason

Framkvæmdastjóri:

Ingibjörg Elsa Guðmundsdóttir

Kjörinn endurskoðandi:

Grant Thornton endurskoðun ehf.
Theodór S. Sigurbergsson
löggiltur endurskoðandi

ÁRITUN ENDURSKODENDA

Til stjórnar og hluthafa Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins ehf.

Við höfum endurskoðað ársreikning Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins ehf. fyrir árið árið 2003 en hann hefur að geyma skýrslu stjórnar, rekstrarreikning, efnahagsreikning, sjóðstreymi og skýringar. Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum félagsins og ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Álit okkar felst í því álitu sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðað var í samræmi við góða endurskoðunarvenju. Samkvæmt því ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægjanleg víska fáiast um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka. Endurskoðunin felur í sér athuganir á gögnum með úrtakskönnunum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem koma fram í ársreikningnum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð ársreikningsins og mat á framsetningu hans í heild. Við teljum að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til að byggja álit okkar á.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu félagsins á árinu 2003, efnahag þess 31. desember 2003 og breytingu á handbæru fé á árinu 2003, í samræmi við lög, samþykktir félagsins og góða reikningsskilavenju.

Reykjavík, 31. mars 2004

Grant Thornton endurskoðun ehf.

Theodor S. Sigurbergsson
löggiltur endurskoðandi

SKÝRSLA STJÓRNAR

Félagið var stofnað á árinu 2002, en hóf starfsemi á árinu 2003.

Samkvæmt rekstrarreikningi nam afkoma félagsins 1,4 millj.kr. á árinu. Eigið fé félagsins í lok árs var um 1,9 millj.kr. en var um 500 þús.kr. í byrjun árs. Stjórn félagsins leggur til að rekstrarafgangi ársins verði ráðstafað til næsta árs. Að öðru leyti vísast til ársreiknings varðandi fjárhagsstöðu félagsins og rekstur þess á liðnu ári.

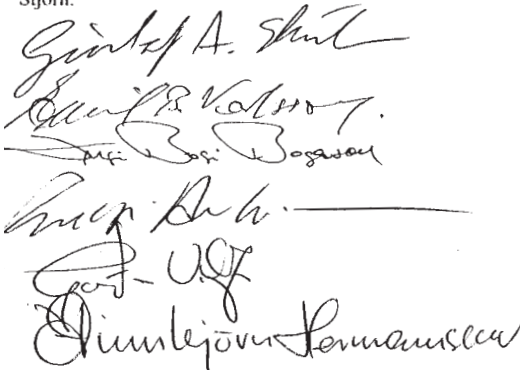
Launþegar hjá félaginu voru 6 og launagreiðslur félagsins námu um 6,3 millj.kr. á árinu.

Í árslok 2003 áttu tveir hluthafar hlutafé félagsins til helminga, Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins.

Stjórn Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins ehf. og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning félagsins fyrir árið 2003 með undirritun sinni.

Reykjavík, 31. mars 2004

Stjórn:

Guðrún A. Skut
Guðrún Valsson
Magni S. Bogason
Magni S. h.
Guðrún A. Skut
Guðrún Valsson
Guðrún Valsson

Framkvæmdastjóri:

Magni S. Bogason

REKSTRARREIKNINGUR ÁRSINS 2003

	Skýr.	2003
<u>REKSTRARTEKJUR:</u>		
Framlag frá ríkissjóði.....	6	33.100.000
Aðrar tekjur.....	7	1.971.214
		35.071.214
<u>REKSTRARGJÖLD:</u>		
Laun og tengd gjöld.....	8	10.213.029
Annar rekstrarkostnaður.....	9	22.634.815
Afskriftir.....	3	1.056.090
		33.903.934
Afkoma fyrir fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld).....		1.167.280
<u>FJÁRMUNATEKJUR OG (FJÁRMAGNSGJÖLD):</u>		
Vaxtatekjur, verðbætur og arður.....		233.826
Vextir, verðbætur og gengismunur.....		(31.001)
		202.825
AFKOMA ÁRSINS.....		1.370.105

EFNAHAGSREIKNINGUR

EIGNIR:

	Skýr.	2003
<u>FASTAFJÁRMUNIR:</u>		
Varanlegir rekstrarfjármunir:	3	
Áhöld og tæki.....		<u>2.144.182</u>
Fastaþjármunir		<u>2.144.182</u>
<u>VELTUFJÁRMUNIR:</u>		
Skammtímakröfur:		
Aðrar kröfur.....		240.428
Handbært fé:	2	
Sjóður og bankainnstaður.....		<u>22.715.393</u>
Veltuþjármunir		<u>22.955.821</u>
EIGNIR SAMTALS		<u>25.100.003</u>

31. DESEMBER 2003

SKULDIR OG EIGIÐ FÉ:

	Skýr.	2003
<u>EIGIÐ FÉ:</u>	4	
Hlutafé.....		500.000
Óráðstafað eigið fé.....		1.370.105
Eigið fé samtals		<u>1.870.105</u>
<u>SKAMMTÍMASKULDIR:</u>		
Fyrirframgreiðslur.....		20.400.000
Ýmsar skammtímaskuldir.....		2.829.898
Skuldir samtals		<u>23.229.898</u>
SKULDIR OG EIGIÐ FÉ SAMTALS		<u>25.100.003</u>

SJÓÐSTREYMI ÁRSINS 2003

	Skýr.	2003
<u>HANDBÆRT FÉ (TIL) FRÁ REKSTRI:</u>		
Frá rekstri:		
Afkoma ársins.....		1.370.105
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:		
Afskrifir.....		1.056.090
		2.426.195
 Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:		
Skammtímakröfur; lækkun (hækkun).....		(240.428)
Skammtímaskuldir; hækkun (lækkun).....		23.229.898
		22.989.470
Handbært fé frá (til) rekstrar		25.415.665
 <u>FJÁRFESTINGAHREYFINGAR:</u>		
Fjárfest i varanlegum rekstrarfjárumunum.....		(3.200.272)
Fjárfestingarhreyfingar		(3.200.272)
 Hækkun (lækkun) á handbæru fé.....		22.215.393
 Handbært fé i ársbyrjun.....		500.000
Handbært fé i árslok.....		22.715.393

SKÝRINGAR

REIKNINGSSKILAADFERÐIR:

1. Ársreikningur þessi er gerður eftir sömu reikningsskilaáðferðum og árið áður og er í samræmi við lög nr. 144/1994 um ársreikninga.

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða gengi viðskiptabanka félagsins á árinu 2003. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur er tóku gildi 1. janúar 2004.

2. Sjóður og bankainnistæður teljast til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis.

VARANLEGIR REKSTRARFJÁRMUNIR:

3. Varanlegir rekstrarfjármunir, endurmat þeirra og afskriftir, sem reiknaðar eru sem fastur árlegur hundraðshluti, greinast þannig:

	Áhöld og tæki
Viðbót á árinu.....	3.200.272
Afskrifað á árinu.....	(1.056.090)
Heildareign 31.12. 2003.....	<u>2.144.182</u>
Afskriftarhlutföll.....	33%

EIGID FÉ:

4. Hlutfé félagsins nam 500 þús.kr. í lok ársins. Eitt atkvæði fylgir hverjum einnar krónu hlut í félagin

Yfirlit um eiginfjárreikninga:

	Hlutfé	Óráðstafað eigið fé	Samtals
Flutt frá fyrra ári.....	500.000	0	500.000
Hagnaður ársins.....		1.370.105	1.370.105
Eigið fé samtals 31.12. 2003.....	<u>500.000</u>	<u>1.370.105</u>	<u>1.870.105</u>

SKATTAMÁL:

5. Félagið er framtalsskytt, en ekki tekjuskattskytt og kemur því ekki til álagningar tekjuskatts á næsta

SUNDURLIDANIR ÁRSINS 2003

	2003
6. Framlag frá rikissjóði	
Framlag frá rikissjóði.....	53.000.000
Fyrirfram greiddur styrkur.....	(20.400.000)
Framlag til verkefna.....	500.000
Framlag frá rikissjóði	<u>33.100.000</u>
7. Aðrar tekjur	
Húsaleigutekjur.....	1.971.214
Aðrar tekjur	<u>1.971.214</u>
8. Laun og tengd gjöld	
Laun.....	6.312.134
Orlof starfsmanna.....	753.901
Tryggingagjald.....	416.913
Lífeyrissjóðsgjöld.....	479.124
Dagpeningar, bifreiðastyrkir.....	484.711
Sjúkra- og orlofstryggingar.....	89.757
Hlutdeild FA í launum annarra.....	1.130.943
Verktakar.....	123.739
Starfsmannaráðningar.....	421.807
Laun og tengd gjöld	<u>10.213.029</u>
9. Annar rekstrarkostnaður	
Húsaleiga.....	8.352.132
Rafmagn og hiti.....	802.837
Viðhald húsnæðis.....	371.357
Ræsting, öryggisgæsla o.fl.....	264.686
Ritföng og prentun.....	597.456
Sími og burðargjöld.....	406.658
Gjaldfærð áhöld og viðhald.....	822.905
Kynningarefni og gerð heimasíðu.....	1.116.485
Menntun og hagræðing.....	66.800
Tæknibækur og tímarit.....	266.942
Akstur.....	5.100
Ferðakostnaður.....	280.010
Funda- og ráðstefnukostnaður.....	188.618
Kaffistofa og mótuneyti.....	117.130
Rekstur tölvubúnaðar.....	421.128
Reikningsleg aðstoð.....	141.357
Aðkeypt sérfræðipjónusta tölvumála.....	1.247.000
Aðkeypt sérfræðipjónusta önnur.....	1.049.350
Samningur v.Mími-Símenntun.....	5.950.000
Annar kostnaður.....	166.864
Annar rekstrarkostnaður	<u>22.634.815</u>

